

ELLEN G. WHITE

DEN STORE STRIDEN

MELLOM KRISTUS OG SATAN
HISTORISKE PERSPEKTIVER
FORTID OG FRAMTID

Forfatterens forord:

Hensikten med denne boken er ikke så mye å kaste nytt lys over fortidens kamper, men heller å framheve kjensgjerninger og prinsipper som har innflytelse på kommende begivenheter. Likevel er det slik at når vi forstår at fortidens begivenheter er en del av konflikten mellom lysets og mørkets makter, får de en ny betydning. De er med på å kaste lys over framtiden og den veien som ligger foran de menneskene som blir kalt til å vitne om Guds Ord og Jesu vitnesbyrd. På samme måte som fortidens reformatorer, påtar de seg oppgaven, selv om det kan koste dem alt i denne verden.

Hensikten med denne boken er å

- ❖ beskrive begivenhetene i den store kampen mellom sannhet og løgn
- ❖ avsløre Satans list og peke på hvordan vi kan stå imot ham
- ❖ presentere en tilfredstillende løsning på det ondes problem
- ❖ finne svar på hvordan synden oppsto, og hvordan den til slutt skal utryddes
- ❖ vise Guds rettferdige og kjærlige behandling av sine skapninger
- ❖ vise at Guds lov er hellig og uforanderlig

Det er mitt inderlige ønske at denne bokens innflytelse må hjelpe mennesker til å bli befridd fra mørkets makt og gi dem "del i de helliges arv i lyset." (Kol 1,12) til ære for Ham som elsket oss og ga seg selv for oss.

Den Store Striden - av Ellen G. White

Originaltittel: The Great Controversy, 1911

Utgiver: Foreningen Den Store Striden - tlf. +47 911 40 988

Kontaktinfo: denstorestriden.no

ISBN 978-87-7093-106-9

Copyright, 2021-oversettelse: Øko-Tryk

Bibeloversettelse: Bibelforlagets *Bibelen* - Guds Ord 2017

Trykk: Øko-Tryk, Skjern, www.oko-tryk.dk, tel. +45 96 94 04 11

Copyright: Øko-Tryk ApS, 2023

DEN STORE STRIDEN

MELLOM KRISTUS OG SATAN

1. Jerusalems ødeleggelse	4
2. Forfølgelse i de første århundrene.....	19
3. En åndelig mørketid.....	27
4. Valdenserne.....	37
5. Reformasjonens morgenstjerne.....	51
6. Hus og Hieronymus.....	64
7. Luther skiller lag med Roma.....	81
8. Luther for riksdagen.....	100
9. Den sveitsiske reformatoren.....	119
10. Reformasjonens framgang i Tyskland.....	129
11. Fyrstenes protest.....	138
12. Reformasjonen i Frankrike.....	149
13. Nederland og Skandinavia.....	171
14. Senere engelske reformatorer.....	178
15. Bibelen og den franske revolusjon.....	194
16. På flukt over havet.....	213
17. Tegn i tiden.....	220
18. En amerikansk reformator.....	233
19. Lys i mørket	251
20. En stor religiøs vekkelse.....	259
21. En advarsel forkastes.....	273
22. Oppfylte profetier.....	284
23. Hva er helligdommen?.....	296
24. Hva gjør Kristus i dag?.....	305
25. Guds uforanderlige lov.....	312
26. Et reformarbeid.....	324
27. Vekkelser i nyere tid.....	331
28. Den undersøkende dommen.....	343
29. Det ondes opphav.....	352
30. Fiendskap mellom mennesket og Satan.....	360
31. Onde ånder i aktivitet	364
32. Satans snarer.....	369
33. Det første store bedraget.....	378
34. Kan vi snakke med de døde?.....	392
35. Pavedømmets hensikter.....	400
36. Krisetimen nærmer seg.....	414
37. Bibelen - vårt eneste sikre vern.....	422
38. Den siste advarselen	429
39. Trengselstiden.....	436
40. Guds folks befrielse.....	451
41. Jordan legges øde.....	463
42. Striden er over.....	469
Forfatterens forord.....	481
Appendix.....	486

KAPITTEL 1

JERUSALEMS ØDELEGGELSE

«Og du, om du bare på denne din dag hadde visst hva som tjener til din fred! Men nå er det skjult for dine øyne. For dager skal komme over deg da dine fiender bygger en voll rundt deg, omringer deg og trenger seg på deg fra alle kanter. De skal jevne deg og dine barn som er i deg, med jorden. Og de skal ikke la det bli stein tilbake på stein i deg, fordi du ikke kjente din besøkestid.» Luk 19,42-44.

Fra toppen av Oljeberget så Jesus ut over Jerusalem. Alt var så idyllisk og fredfullt. Det var påske, og jøder fra mange land var samlet i byen for å feire den store nasjonalfesten. Terrasseformede høyder, praktfulle palasser og den massive bymuren raget over hager og vingårder og grønne skråninger der pilegrimenes telt lå side om side. Det var som om Sions datter stolt ville si: «Jeg sitter som dronning, og jeg skal aldri se sorg.» Byen var like vakker, og i egne øyne, like sikker på himmelens velvilje som da den kongelige trubadur århundrer i forveien sang: «Vakker i sin opphøyde majestet, en glede for hele jorden, er Sions berg på sidene mot nord, den store Kongens by.» Sal 48,3. De praktfulle tempelbygningene dominerte utsikten. Strålene fra solnedgangen lyste opp de snøhvite

marmormurene og ga gjenskinn i gylne porter, tårn og spir. Dette var «skjønnhetens krone» - jødefolkets stolthet. Hvilken israelitt kunne se ut over denne byen uten å føle glede og beundring!

Men Jesus var opptatt av helt andre ting. «Da Han nærmet seg og fikk se byen, gråt Han over den.» Luk 19,41. Jesus var på vei inn i byen, omgitt av tusenvis av mennesker som i festgledet viftet med palmegrener og utropte Ham til konge. Men mens de glade hosianna-ropene ga ekko fra fjellene, ble Jesus plutselig overveldet av en uforklarlig sorg. Guds Sønn som Israel hadde fått løfte om, Han som hadde seiret over døden og befridd dens fanger, gråt. Det var ikke vanlig sorg, men en overveldende angst som Han ikke kunne skjule.

JESUS GRÅT OVER JERUSALEM

Han gråt ikke for sin egen skyld, enda Han godt visste hvor veien førte Ham. Foran Ham lå Getsemane der Han skulle kjempe dødskampen. Han kunne se Saueporten som man i århundrer hadde ført offerdyrene inn gjennom, og som også ville bli åpnet for Ham når Han lik et lam skulle bli «ledet bort for å slaktes.» Jes 53,7. Golgata, der Han skulle bli korsfestet, lå heller ikke langt bor-

te. Et forferdelig mørke skulle snart dekke den stien Kristus måtte gå på når Han ofret seg selv for synd. Men det var ikke tanken på dette som kastet en skygge over Ham på denne gledesdagen. Det var ikke tanken på den overmenneskelige lidelsen Han skulle møte som formørket Hans sinn. Han gråt over de tusenvis av dødsdømte menneskene i Jerusalem. Han var kommet for å hjelpe og frelse dem, men de var blinde og stivnakkete.

Over 1000 års historie lå åpen for Jesu blikk. I denne tiden hadde Gud på en spesiell måte hjulpet og beskyttet sitt utvalgte folk. Der lå Moria-fjellet hvor løftets sønn var blitt bundet til alteret som et frivillig offer - et symbol på at Guds Sønn skulle ofres. Der hadde velsignelsens pakt, det herlige løftet om Messias, blitt stadfestet for de troendes far. 1 Mos 22,9.16-18. Der hadde flammene fra offerbålet på Ornans treskeplass steget opp mot himmelen og holdt tilbake dødsengelens sverd - et symbol på Frelserens offer og tjeneste som mellommann for skyldige mennesker. 1 Krøn 21.

Gud hadde æret Jerusalem høyere enn resten av verden. Han hadde «utvalgt Sion» som sin bolig. Sal 132,13. Der hadde profeter forkynt sine advarselsbudskaper i uminnelige tider. Der hadde prestene svingt røkelseskaret, og røkelsen hadde steget opp til Gud sammen med folkets bønner. Der hadde de hver dag ofret blod av lam som var slaktet - symbolet på Guds Lam. Der hadde Herren vist seg i herlighetsskyen over soningsstedet (nådestolen) i templet.

Der sto den gåtefulle stigen som var bindeleddet mellom jorden og himmelen, stigen der englene gikk opp og ned og som åpnet veien inn til Det aller helligste for verden. 1 Mos 28,12; Joh 1,51. Hadde Israel som et folk vært tro mot Herren, ville Jerusalem ha bestått for alltid og vært Guds utvalgte by. Jer 17,21-25. Men dette privilegerte folkets historie vitnet om frafall og opprør. De hadde stått imot Guds nåde, misbrukt sine særlige rettigheter og sløst bort anledningene de hadde fått.

«Men de hånte Guds budbærere, foraktet Hans Ord og fnyste av Hans profeter, helt til Herrens vrede brøt fram mot Hans folk, og det ikke fantes noe botemiddel lenger.» 2 Krøn 36, 16. Likevel hadde Han vært «barmhjertig og nådig, sen til vrede og rik på miskunn og sannhet» for dem. 2 Mos 34,6. Til tross for at de gang på gang forkastet Ham, fortsatte Han å appellere til dem. Gud hadde vist dem mer ømhet og kjærlighet enn en omsorgsfull far. Han «sendte Sine Ord til dem ved Sine budbærere. Han reiste dem tidlig opp og sendte dem, for Han hadde medynk med Sitt folk og med Sin bolig.» 2 Krøn 36,15. Da advarsler, overtalelser og irettesettelser ikke hjalp, sendte Han det beste himmelen kunne tilby, ja, Han ga dem hele himmelen i denne ene gaven.

Gud sendte sin Sønn for å bønnfalle den forstokkede byen om å lytte. Kristus hadde selv ført Israel ut av Egypt, og Han hadde drevet hedningefolkene ut foran dem. Sal 80,9. Han hadde plantet dem som et godt vintre «i en fruktbar bakke.» Hans

omsorg hadde vært som et gjerde omkring dem, og Han hadde sendt tjenerne sine for å gi dem næring. «Hva mer kunne gjøres med vingården Min enn det Jeg alt har gjort?» utbryter Han. «Når Jeg forventet at den skulle gi druer, hvorfor ga den ikke annet enn råttent frukt?» Jes 5, 1-4. Han ønsket så inderlig å finne frukt. Derfor kom Han selv til vingården i håp om å redde den fra å bli ødelagt. Han gravde rundt vintreet, beskar det og stelte med det. Han arbeidet utrettelig på å redde vingården som Han selv hadde plantet.

I tre år hadde lysets og herlighetens Herre gått inn og ut blant folket. «Han gikk omkring og gjorde godt og helbredet alle som var undertrykt av djevlen.» Han trøstet dem som var nedtrykt og satte fanger i frihet. Han ga de blinde syn, fikk de halte til å gå og døve til å høre. Han helbredet spedalske, vekket opp de døde og forkynte evangeliet for de fattige. Apg 10,38; Luk 4,18; Matt 11,5. Til alle lag av folket lød den vennlige innbydelsen: «Kom til Meg, alle dere som strever og bærer tunge byrder, og Jeg vil gi dere hvile.» Matt 11,28.

Selv om de gjengjeldte godt med ondt og kjærlighet med hat, fortsatte Han trofast å vise dem barmhjertighet. Sal 109,5. Han avviste aldri noen som ba om hjelp. Som en hjemløs vandringsmann måtte Han holde ut fattigdom og forakt. Han levde for å hjelpe mennesker og lindre deres nød, og Han tryglet dem om å ta imot livets gave. Hver gang disse trassige menneskene avslo å ta imot Guds barmhjertighet, strømmet Hans medlidenhet og

ubeskriverlige kjærlighet igjen mot dem enda mer enn før. Men Israel hadde vendt seg bort fra sin beste venn og eneste hjelper. De foraktet Hans kjærlighet, avviste Hans råd og latterliggjorde Hans advarsler.

JESUS FORUTSER JERUSALEMS ØDELEGGELSE

Håpets og nådens tid var snart forbi. Gud hadde lenge holdt vreden tilbake, men nå var begeret nesten fullt. Sorte ulykkeskyer hadde samlet seg over det skyldige folket gjennom århundrer i frafall og opprør, og snart ville uværet bryte løs. Han som var den eneste som kunne frelse dem fra skjebnen som truet, var blitt foraktet, hånet og forkastet, og Han skulle snart korsfestes. Når Kristus ble hengt på korset, ville Israel ikke lenger være et velsignet og

I tre år hadde lysets og herlighetens Herre gått inn og ut blant folket. Han «gikk omkring overalt og gjorde godt og helbredet alle.»

privilegert folk.

Et eneste menneske som går fortapt, er en ulykke så stor at den ikke kan oppveies av all verdens rikdom og goder. Men da Kristus så ut over Jerusalem, så Han den skjebnen

som ville ramme en hel by og et helt folk - den byen og det folket som Gud en gang hadde valgt ut til å være Hans særskilte eiendom.

Profeter hadde grått over Israels frafall og over de fryktelige ødeleggelsene som rammet dem på grunn av synd. Jeremia ønsket at øynene hans var en tårekilde så han kunne gråte dag og natt over de drepte blant hans landsmenn og over Herrens folk i fangenskap. Jer 9,1; 13, 17. Hvilken sorg må Jesus ikke ha følt da Han med profetisk blikk ikke bare så fram gjennom år, men århundrer! Han så domsengelen med sverdet løftet mot den byen der Herren i så lang tid hadde hatt sin bolig.

Fra toppen av Oljeberget, det samme stedet som senere ble besatt av Titus og hæren hans, så Han ut over dalen på tempelgården og søylegangene. Med tårer i øynene så Han i et fryktelig syn hvordan murene var omringet av fremmede krigshærer. Han hørte trampingen av soldater som fylket seg til krig. Han hørte stemmen til mødre og barn som ropet etter mat i den kringsette byen. Han så at det praktfulle templet, pallassene og tårnene ble et bytte for flammene og de rykende ruinene der de en gang hadde stått.

I sin framtidvisjon så Jesus at paktsfolket var spredt omkring i alle land lik vrakrester på en øde kyst. Ødeleggelsen som snart skulle ramme innbyggerne i byen, var bare starten på vredesbegeret som skulle tømme dem til siste dråpe på dommens dag. Med medfølelse og inderlig kjærlighet utbrøt Han sørgmodig: «Jerusalem, Jerusalem, hun

som dreper profetene og steiner dem som er sendt til henne! Hvor ofte ville Jeg ikke samle sammen dine barn, som en høne samler kyllingene sine under vingene, men dere ville ikke!» Hadde du bare vært klar over at Herren besøker deg og skjønt hva som er best for deg, du som er mer privilegert enn noen annen nasjon! Jeg har holdt rettferdighetens engel tilbake og bedt deg vende om, men forgjeves. Du har avvist ikke bare tjenere, sendebud og profeter, men du har forkastet Israels Hellige, din Forløser. Hvis du blir ødelagt, er det din egen skyld. «Men dere vil ikke komme til Meg så dere kan ha liv.» Matt 23,37; Joh 5,40.

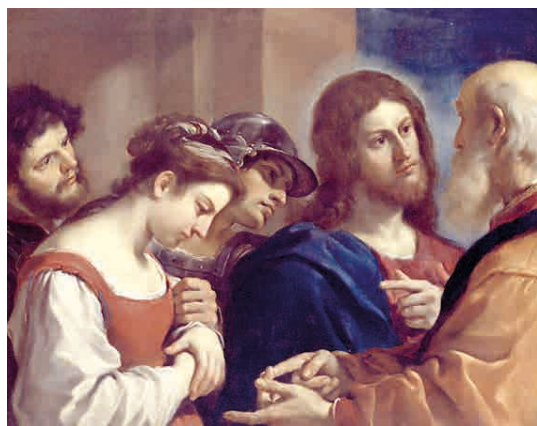
JERUSALEMS SKJEBNE ET SPEILBILDE AV VERDEN

Jesus betraktet Jerusalem som et symbol på verden som er forherdet i vantro og opprør, og som med stormskritt nærmer seg straffen på hevners dag. Ulykkene som skulle ramme den syndige menneskeslekten, lå tungt på Ham og tvang fram dette bitre ropet. Han så sporene etter synden i menneskenes nød, tårer og blod. Han hadde ubeskrivelig medlidenhet med alle som led, og Han lengtet etter å kunne hjelpe dem. Men ikke engang Han kunne demme opp flommen av menneskelig ulykke. Det var ikke mange som ville søke hjelp der den var å finne. Han var villig til å dø for å frelse dem, men få ville komme til Ham for å få liv.

Himmelens konge gråt! Den evige Guds Sønn var grepet av angst og tynget av sorg. Hele himmelen undret seg over det de så. Dette viser hvor forferdelig synden er, og hvor

vanskelig det er selv for Den Allmektige å frelse de skyldige fra konsekvensen av å overtre Hans lov. Jesus så framover til den siste tid da verden ville bli innviklet i et bedrag som ligner det som førte til Jerusalems ødeleggelse.

Jødefolkets store synd var at det forkastet Kristus. Kristenhetens

Jesus og kvinnen som ble tatt i hor – Han som var hele menneskehetens håp, hadde virkelig kommet til sitt tempel da Jesus fra Nasaret underviste og helbredet i tempelgården. Det var fordi Kristus selv var til stede at dette templet var så mye herligere enn det første.

store synd vil være at den forkaster Guds lov som er grunnlaget for Hans styresett i himmelen og på jorden. Guds bud vil bli foraktet og satt ut av spill. Millioner av mennesker som er fanget i synd og er Satans slaver, dømt til den annen død, nekter å lytte til Guds Ord den dagen Herren kommer til sitt folk. For en fryktelig blindhet! For et utrolig bedrag!

EN DØDSDØMT BY

To dager før påske, da Jesus for siste gang forlot templet etter å ha fordømt hykleriet blant folkets ledere, gikk Han og disiplene igjen ut til Oljeberget. De satte seg på den

grønne skråningen med utsikt over byen. Enda en gang så Han ut over byen med murer, tårn og slott. Han så templet i dets strålende prakt, en vakker juvel på det hellige fjellet.

1000 år tidligere hadde salmisten lovprist Gud for Hans godhet mot Israel da Han gjorde deres helligdom til sin bolig: «Og i Salem er Hans tabernakel, og Hans bolig er på Sion.» «Men Han utvalgte Juda stamme, Sions berg, som Han elsket. Og Han bygde sin helligdom lik høye steder, lik jorden som Han har grunnfestet for evig tid.» Sal 76,3; 78,68-69. Det første templet ble bygd under Israels storhetstid. Kong David hadde samlet enorme mengder av verdisaker til dette formålet, og byggeplanene ble utarbeidet under Guds ledelse. 1 Krøn 28,12.19. Salomo, den viseste av Israels konger, hadde fullført arbeidet. Dette templet var det mest praktfulle byggverk verden hadde sett. Likevel hadde Herren gjennom profeten Haggai sagt om det templet som senere ble bygd: «Herligheten til dette siste huset skal bli større enn det første.» «Jeg skal ryste alle folkeslagene, og de skal komme til alle folkeslagenes lengsel, og Jeg skal fylle dette huset med herlighet, sier herskarenes Herre.» Hag 2,9.7.

Etter at Nebukadnesar hadde ødelagt templet (586 f.Kr.), ble det bygd opp igjen av et folk som hadde kommet tilbake til et øde og nesten folketomt land etter et livslangt fangenskap. Noen av dem var gamle mennesker som hadde sett Salomos vakre tempel. Da det nye gudshuset begynte å ta form, gråt de fordi det ikke kunne måle seg med det forrige.

På en treffende måte forteller profeten hva de følte: «Hvem blant dere som er igjen, er det som så dette huset i sin første herlighet? Hva synes dere om det nå? Er ikke dette som ingenting i deres øyne sammenlignet med det forrige?» Esra 3,12; Hag 2, 3. Nå fikk de løfte om at dette huset skulle bli enda herligere enn det forrige.

Dette nye templet var ikke på noen måte like flott som det gamle. Det ble heller ikke vigslat ved slike synlige tegn på Guds nærvær som det første templet. Ingen overnaturlig makt markerte innvielsen. Ingen strålende sky fylte den nyoppførte helligdommen. Ingen ild fra himmelen brente opp offeret på alteret. Den hellige Shekina var ikke lenger synlig mellom kjerubene i Det aller helligste. Lovkisten, soningsstedet og pakstavlene fantes ikke lenger der inne. Ingen stemme lød fra himmelen for å åpenbare Herrens vilje for prestene som ba.

I århundrer hadde jødene forgjeves prøvd å vise hvordan Gud hadde oppfylt løftet Han hadde gitt gjennom profeten Haggai. Men de var så forblindet av stolthet og vantro at de ikke forsto den virkelige betydningen av det profeten hadde sagt.

Det nye templet ble ikke hedret med herlighetsskyen fra Herren, men ved at Han som hadde hele guddommens fylde i seg, var personlig til stede - Han som var Gud åpenbart i menneskelig skikkelse. Han som var hele menneskehetens håp, hadde virkelig kommet til sitt tempel da Jesus fra Nasaret underviste og helbredet i tempelgården. Det var

fordi Kristus selv var til stede, og ikke av noen annen grunn, at dette templet var så mye herligere enn det første. Men Israel avviste gaven som himmelen tilbød. Da den ydmyke Læreren gikk ut gjennom den gylne porten den dagen, forlot herligheten templet for alltid. Frelserens utsagn hadde alt gått i oppfyllelse: «Se! Deres hus etterlates dere øde.» Matt 23,38.

Disiplene ble fylt av ærefrykt og undring da Jesus sa at templet skulle bli jevnet med jorden, og de ville gjerne vite hva Han mente. I mer enn 40 år var det blitt satset penger, arbeidskraft og arkitektonisk kunst for å forskjønne templet. Herodes den Store hadde ødslet både romersk og jødisk kapital på det. Verdensrikets keiser hadde enda selv bidratt med gaver. En del av byggverket besto av noen utrolig store, hvite marmorblokker som var blitt fraktet fra Rom. Disiplene hadde minnet Mesteren om dette og sagt: «Mester, se hvilke steiner og bygninger!» Mark 13,1.

Som svar på dette kom Jesus med denne alvorlige og overraskende uttalelsen: «Sannelig, Jeg sier dere: Her skal ikke bli stein tilbake på stein, alt skal rives ned.» Matt 24,2. Disiplene satte Jerusalems ødeleggelse i forbindelse med Kristi personlige komme i jordisk herlighet for å herske over verden, straffe de hardnakkede jødene og frigjøre nasjonen fra romeråket. Han hadde fortalt dem at Han ville komme igjen. Derfor tenkte de på Hans gjenkomst da Han snakket om straffedommer over Jerusalem. Og da de nå var sammen

med Ham på Oljeberget, spurte de: «Si oss, når skal dette skje? Og hva skal tegnet på Ditt komme være, og på verdens ende?» v.3.

I sin nåde skjulte Gud framtiden for disiplene. Hadde de den gangen fullt ut forstått at Jesus skulle lide og dø og at byen og templet skulle bli ødelagt, ville de blitt skrekkslagne. Kristus skildret de viktigste begivenhetene som skulle finne sted før tidens slutt. Den gangen forsto de ikke helt betydningen av det Han sa, men det skulle bli åpenbart for Guds folk etter hvert som det ble nødvendig. Profetien Hans hadde en dobbelt betydning, for den varslet både ødeleggelsen av Jerusalem og redslene på den ytterste dag.

Mens disiplene satt og lyttet, fortalte Jesus om straffen som skulle ramme det frafalne Israel, og særlig om gjengjeldelsen som skulle komme over dem fordi de forkastet og korsfestet Messias. Tegn som ikke var til å ta feil av, skulle skje før den redselsfulle avslutningen. Den fryktelige dagen ville komme brått og uventet. Slik advarte Jesus sine etterfølgere: «Når dere da ser ødeleggelsens styggedom, som profeten Daniel har talt om, stå på hellig sted - den som leser, han forstå det - da må de som er i Judea, flykte opp i fjellene.» Matt 24,15; Luk 21,20-21.

Når romernes avgudsfaner ble heist på det hellige området som strakte seg noen hundre meter utenfor bymurene, skulle Kristi etterfølgere flykte i sikkerhet. Når de så varsels-tegnet, måtte de ikke nøle, men reagere øyeblikkelig, både de som bodde i Judea og de som var inne i Jeru-

salem. Den som tilfeldigvis var oppe på taket, måtte ikke engang gå ned i huset og ta med seg de mest verdifulle eiendelene sine. De som var ute på åkeren eller i vingården, måtte ikke ta tid til å hente ytterklærne som de hadde lagt fra seg mens de arbeidet i solsteiken. De måtte ikke somle et øyeblikk, ellers ville de bli revet med i ødeleggelsen.

FRAFALLET NÅR SITT KLIMAKS

Mens Herodes regjerte, gjorde han mye for å forskjønne byen. Han bygde også tårn, murer og festningsverk som en forsterkning til den naturlige beskyttelsen byen hadde fordi den lå så gunstig til, og byen virket uinntagelig. Hvis noen den gangen offentlig hadde spådd at byen ville bli ødelagt, ville man kalle ham en forrykt ulykkesprofet, akkurat som man sa om Noah på hans tid. Men Kristus hadde sagt: «Himmel og jord skal forgå, men Mine Ord skal aldri forgå.» Matt 24,35. Guds dom var blitt forkynt over Jerusalem på grunn av folkets synd, og straffen var uunngåelig fordi de var ubøyelige i sin vantro.

Gjennom profeten Mika hadde Herren sagt: «Hør nå dette, dere overhoder for Jakobs hus og dere herskere over Israels hus, dere som regner den rette dom for en styggedom og forvrenger alt som er rett, dere som bygger Sion med blodsutgytelse og Jerusalem med misgjerning. Hennes overhoder dømmer for bestikkelse, hennes prester tar betaling for å lære, og hennes profeter spår for penger. Likevel støtter de seg til Herren og sier: «Er ikke Herren midt iblant oss? Ingen ond ulykke kan

komme over oss.» Mika 3,9-11.

Disse ordene ga et realistisk bilde av de demoraliserte og selvrettferdige innbyggerne i Jerusalem. De mente at de holdt Guds bud til punkt og prikke, men i virkeligheten brøt de dem alle sammen. De hatet Kristus fordi Hans renhet og hellighet avslørte deres egen ugudelighet, og de ga Ham skylden for alle de ulykkene som hadde rammet dem på grunn av deres synd. Enda de visste at Han var uten synd, hadde de påstått at Hans død var nødvendig av hensyn til nasjonens sikkerhet. «Hvis vi lar Ham fortsette på denne måten, vil alle komme til tro på Ham, og romerne vil komme og ta fra oss både stedet og folket», sa jødernes ledere. Joh 11,48. Hvis de ofret Kristus, ville de kanskje enda en gang kunne bli et sterkt og samlet folk. Slik resonnererte de, og de var enige med øverstepresten da han erklærte at det var bedre at én mann døde for folket enn at hele folket omkom.

På den måten hadde jødernes ledere bygd «Sion med blodsutgytelse og Jerusalem med misgjerning.» Mika 3, 10. De drepte Kristus fordi Han refset dem for deres synd. Likevel var de så selvrettferdige at de betraktet seg som Guds utvalgte folk, og de forventet at Herren ville redde dem fra fienden. «Derfor, på grunn av dere, skal Sion pløyas som en åker, Jerusalem skal bli til ruinhauger og tempelberget som høydene i skogen.» Mika 3,12.

Kristus selv hadde forkynt dommen over Jerusalem nesten 40 år tidligere før Han sendte straffen over byen og folket. Gud viste en nesten

utrolig tålmodighet med dem som hadde forkastet Hans evangelium og drept Hans Sønn. Lignelsen om det ufruktbare treet viste Guds handlemåte med jødefolket. Befalingen lød: «Hogg det ned! Hvorfor skal det utarme jorden?» Luk 13,7.

Likevel sparte Herren det ennå en liten stund. Det var fortsatt mange av jødene som ikke kjente Kristus og Hans misjon, og barna hadde ikke hatt de samme mulighetene eller fått det lyset som foreldrene deres hadde avvist. Derfor ville Gud opplyse dem gjennom apostlenes og deres medarbeideres forkynnelse. De skulle få se hvordan profetiene var blitt oppfylt, ikke bare ved Kristi fødsel og Hans liv, men også ved Hans død og oppstandelse. Barna skulle ikke lastes for foreldrenes synder. Men når de hadde fått kjennskap til alt det lyset foreldrene hadde mottatt og så forkastet det de selv fikk i tillegg, ble også de medskyldige.

Guds overbærenhet med Jerusalem bidro bare til at jødene ble stærrere og mer ubøyelige. De hatet Jesu disipler og var grusomme mot dem, og dermed forkastet de det siste tilbudet om nåde. Nå trakk Gud sin beskyttelse tilbake og holdt ikke lenger Satan og englene hans i sjakk, og folket ble overlatt til den lederen de selv hadde valgt. Innbyggerne i Jerusalem hadde hånlige avvist Kristi nåde som ville ha satt dem i stand til å overvinne de onde tendensene, men nå fikk disse overtaket.

Satan tente de voldsomste og mest primitive lidenskapene i folket så de ikke lenger tenkte klart. De mistet besinnelsen og ble behersket av inn-

skytelser og blindt raseri og en djevelsk grusomhet. I hjemmene og ute i samfunnet, både blant høy og lav, florerte mistenksomhet, misunnelse, hat, splid, opprør og drap. Det var ikke trygt noe sted. Venner og slektninger forrådte hverandre. Foreldre drepte barna sine, og barna foreldre-

Ikke en eneste kristen mistet livet da Jerusalem ble ødelagt. Jesus hadde advart disiplene, og alle som trodde på Ham, ventet ivrig på tegnet Han hadde lovet.

ne. Folkets ledere kunne ikke styre seg, for ukontrollerte lidenskaper gjorde dem til tyranner.

Jødene hadde godtatt falske anklager for å kunne fordømme Guds Sønn. Nå gjorde falske anklager livet usikkert for dem selv. I handling hadde de sagt: «Få Israels Hellige bort fra vårt ansikt!» Jes 30,11. Nå ble ønsket deres oppfylt. Frykten for Gud uroet dem ikke lenger. Satan ledet nasjonen, og de øverste borgerlige og kirkelige myndighetene var i hans vold.

Lederne for de partiene som ellers lå i innbyrdes strid, gikk noen ganger sammen om å plyndre og torturere sine ofre. Etterpå gikk de igjen løs på hverandres tilhengere og slo ned uten skånsel. Ikke engang respekten for templet fikk dem til å legge bånd på seg. De som var i templet for å

tilbe, ble slått ned foran alteret, og likene ble liggende og forpeste helligdommen. I blindt overmot erklærte opphavsmennene til disse avskyelige ødeleggelsene at de ikke var det minste redd for at Jerusalem skulle bli ødelagt. Den var jo Guds egen by. Selv mens de romerske soldatene omringet templet, prøvde jødene ved bestikkelse å få falske profeter til å forkynne at folk bare skulle vente på at Gud skulle komme og redde dem.

Helt til det siste trodde man at Gud ville gripe inn og slå fienden. Men Israel hadde forkastet Guds beskyttelse og var nå uten forsvar. Stakkars Jerusalem! Byen var i oppløsning på grunn av indre stridigheter, gatene var røde av blod fra innbyggere som hadde drept hverandre, samtidig som fremmede hærer brøt ned murene og drepte soldatene som forsvarte byen.

Alt det Kristus hadde forutsagt om Jerusalems ødeleggelse, ble nøyaktig oppfylt. Jødene fikk erfare at Jesus snakket sant da Han sa: «Og med det målet dere måler opp med, skal det bli målt opp tilbake for dere.» Matt 7,2.

Det skjedde tegn og mirakler som varslet om ulykker og dom. Midt på natten skinte et unaturlig lys over templet og alteret. Ved solnedgang tok skyene form av stridsvogner og soldater som fylket seg til kamp. Prestene som hadde nattjeneste i templet, ble skremt av mystiske lyder. Jorden skalv, og fra alle kanter lød ropet: «La oss komme oss bort!» Østporten som var så tung at 20 mann med nød og neppe kunne lukke den, og som var boltet fast til svære jern-

stolper som gikk langt ned i steinfundamentet, ble åpnet av usynlige krefter midt på natten. – Milman, *The History of the Jews*, bok 13.

I sju år travet en mann fram og tilbake i gatene og forkynte at ulykken ville ramme byen. Dag og natt sang han den dystre klagesangen: «En røst fra øst! En røst fra vest! En røst fra de fire vindene! En røst mot Jerusalem og mot templet! En røst mot brudgommene og brudene! En røst mot hele folket!» –Samme.

Denne merkelige mannen ble fengslet og pisket, men han beklaget seg ikke. Når han ble hånet og plaget, svarte han bare: «Ve over Jerusalem! Ve over innbyggerne!» Varselsropene opphørte ikke før han selv ble drept under den beleiringen han hadde forutsagt.

PÅ FLUKT FRA DØDEN

Ikke en eneste kristen mistet livet da Jerusalem ble ødelagt. Jesus hadde advart disiplene, og alle som trodde på Ham, ventet ivrig på tegnet Han hadde lovt. «Men når dere ser Jerusalem omringet av krigshærer, da skal dere vite at dens ødeleggelse er nær. Da må de som er i Judea, flykte til fjellene, de som er midt inne i byen, må dra ut.» Luk 21,20-21.

Etter at romerne under ledelse av Cestius hadde omringet byen, trakk de seg uventet tilbake da alt syntes å være klart til et stormangrep. Byens forsvarere som hadde oppgitt håpet om å kunne gjøre effektiv motstand, skulle nettopp til å overgi seg. Men uten noen som helst synlig grunn trakk den romerske hærføeren troppene tilbake. Slik ledet Gud

begivenhetene til beste for sitt folk. De ventende kristne oppfattet tegnet, og alle som ville, hadde nå mulighet for å rette seg etter advarselen Jesus hadde gitt.

Alt utviklet seg slik at hverken jødene eller romerne kunne hindre de kristne i å flykte. Da Cestius trakk seg tilbake, rykket jødene ut fra Jerusalem og forfulgte hæren hans, og mens partene var opptatt med å sloss, kunne de kristne forlate byen. Det var ingen andre fiender ute i landet som kunne stanse dem. Under beleiringen var jødene samlet i Jerusalem for å feire løvhyttfesten, og de kristne overalt i landet kunne derfor flykte uten at noen hindret dem. De klarte å komme seg i sikkerhet i Pella - en by i Perea på den andre siden av Jordan-elven.

De jødiske styrkene som forfulgte Cestius og hæren hans, gikk til angrep med en slik kampglød at fienden sto i fare for å bli fullstendig utryddet. Det var bare med nød og neppe at romerne klarte å trekke seg tilbake. Jødene kom seg unna nesten uten tap, og i triumf dro de tilbake til byen med sitt krigsbytte. Men denne tilsynelatende seieren ble bare til skade for dem selv. Den oppflammet dem til så bitter motstand mot romerne at det snart førte til ubeskrivelige tilstander i den dødsdømte byen.

BYEN BELEIRET OG JEVNET MED JORDEN

Det ble katastrofalt for Jerusalem da Titus gjenopptok beleiringen. Dette skjedde ved påsketid da millioner av jøder var samlet innenfor bymurene. Matlagrene kunne ha

vart i årevis hvis de bare var blitt oppbevart forsvarlig, men de var allerede blitt ødelagt på grunn av de stridende partenes misunnelse og hevntørst. Nå fikk innbyggerne oppleve alle de redslene som en hungersnød fører med seg. Et mål hvete ble solgt for en talent (rundt 34 kg sølv). Folk sultet så fryktelig at de gnagde læret av beltene, sandalene og skjoldene. I nattemørket listet mange av innbyggerne seg ut for å samle ville planter som vokste utenfor murene, enda mange ble tatt til fange og pint til døde. De som kom tilbake med livet i behold, ble ofte plyndret for det de hadde risikert så mye for å få tak i. Makthaverne brukte den mest umenneskelige tortur for å tvinge de stakkars menneskene til å gi fra seg det lille de ennå måtte ha. Ikke sjelden ble slike grusomheter utført av personer som selv hadde nok mat, og som bare var oppsatt på å hamstre.

Tusenvis døde av sykdom og sult. Det var som om folk var fullstendig blottet for naturlige følelser. Menn plyndret sine egne koner, og konene stjal fra mennene sine. Barn rev maten ut av munnen på sine gamle foreldre. Spørsmålet fra profeten: «Kan vel en kvinne glemme sitt diende barn?» fant svar innenfor murene i denne dømte byen. «Barmhjertige kvinner kokte sine barn med egne hender. De ble mat for dem mens mitt folks datter ble knust.» Jes 49, 15; Klag 4,10.

Nå ble den 1400 år gamle spådommen oppfylt: «Den ømmeste og vakreste kvinne blant dere, som ikke ville driste seg til å sette sin fot på jorden, så vakker og øm som hun

var, hun skal se med ondt øye på ektemannen hun har i sin favn, og på sin sønn og på sin datter ... barna hun føder. For hun skal spise dem i hemmelighet fordi hun er i nød for alt under beleiringen og den veldige trengselen som din fiende fører over deg ved alle dine porter.» 5 Mos 28, 56-57.

De romerske offiserene prøvde å skremme jødene til å overgi seg. De som satte seg til motverge når de ble tatt til fange, ble pisket, pint og korsfestet foran bymurene. Hver dag måtte hundrevis bøte med livet. Disse fryktelige ugjerningene fortsatte til det var reist så mange kors i Josjafats dal og på Golgata at det var nesten umulig å bevege seg mellom dem. Nå ble jødene rammet av den fryktelige forbannelsen som de hadde uttalt over seg selv da de sto foran Pilatus: «Hans blod får komme over oss og våre barn!» Matt 27,25.

Titus ville gjerne ha gjort slutt på redslene og spart byen fra å bli fullstendig ødelagt. Da han så de døde som lå i hauger i dalskråningen, ble han skrekkslagen. På toppen av Oljeberget sto han som trollbundet og stirret ned på det praktfulle templet, og han ga ordre om at ikke en eneste stein i det måtte røres. Før han prøvde å erobre denne festningen, kom han med en inntrengende oppfordring til jødernes ledere om ikke å tvinge ham til å vanhellige det hellige stedet med blod. Dersom de ville gå med på å møte ham i kamp på et annet sted, skulle ingen romer krenke det hellige templet.

Josefus rettet selv en glødende appell til jødene og bønnfald dem om

å kapitulere for å redde seg selv og byen og helligdommen. Men han ble møtt med bitre forbannelser. Mens han gjorde et siste forsøk på å mane dem til besinnelse, skjød de piler etter ham. Jødene hadde forkastet Guds Søns bønnfallende stemme, og ethvert nytt forsøk på å overtale dem, gjorde dem bare mer oppsatt på å stå imot til siste slutt. Alt Titus gjorde for å redde templet, var forgeries. En som var større enn ham, hadde sagt at det ikke skulle bli stein tilbake på stein.

De jødiske ledernes stahet og de fryktelige forbrytelsene som ble begått inne i den beleirede byen, vakte avsky og harme hos romerne. Til slutt bestemte Titus seg for å storme templet, men han håpet å kunne skåne det fra å bli ødelagt. Men ordren hans ble ikke fulgt. Etter at han hadde trukket seg tilbake til teltet sitt for kvelden, rykket jødene ut fra templet og angrep soldatene utenfor. I kampens hete kastet en av soldatene en brannfakkell inn gjennom en åpning i porten, og på et øyeblikk sto de sederkledde tilbyggene i lys lue.

Titus skyndte seg til åstedet, fulgt av offiserene og mange av soldatene. Han ga soldatene ordre om å slokke ilden, men ingen hørte etter. I vilt raseri kastet soldatene brannfakler inn i rommene i tempeltilbyggene og hogde skånselløst ned et stort antall av de mange som hadde gått i dekning der. Blodet rant nedover tempeltrappene. Tusenvis av jøder mistet livet. I kampens hete lød ropet: «Ikabod!» - herligheten er borte!

«Det var umulig for Titus å holde soldatene i sjakk. Sammen med sine

Det var umulig for Titus å holde soldatene i sjakk. Sammen med sine nærmeste offiserer gikk han for å inspisere den hellige bygningen innvendig. Men han kunne ikke forhindre ødeleggelsen.

nærmeste offiserer gikk han for å inspisere den hellige bygningen innvendig. Prakten de så der inne, fylte dem med undring. Ilden hadde ennå ikke nådd fram til selve helligdommen, og Titus gjorde et siste forsøk på å redde den. Han løp fram og oppfordret enda en gang soldatene til å slokke ilden. Høvedsmannen Liberalis løftet kommandostaven og forsøkte å tvinge dem til å lystre ordre. Men til og med respekten for keiseren måtte vike for det voldsomme fiendskapet mot jødene, og for villskapen og grådigheten etter krigsbytte.

Soldatene så alle ting omkring seg som glinsende gull i det uhyggelige flammeskjæret, og de trodde at man hadde samlet store skatter i helligdommen. Uten at noen la merke til det, stakk en soldat en tent fakkell inn mellom dørhengslene, og i løpet av få sekunder sto hele bygningen i brann. Røyken og flammene tvang offiserene til å trekke seg tilbake, og den praktfulle bygningen ble overlatt til sin skjebne.

For romerne var dette et fryktinn-

Bilde: Beth Hatefutsoth

Jødiske fanger i Titus' triumftog i Roma. De bærer seiers-trofeer: Menoraen, sølvtrumpetene og skuebrødsbordet fra helligdommen i Jerusalem.

gytende syn – så hvordan må det ikke ha vært for jødene? Hele fjelltoppen som hevet seg over byen, lyste som en vulkan. Med fryktelige brak styrtet den ene bygningen sammen etter den andre og forsvant i flammehavet. Takene av sedertre sto i lys lue. De gylne spirene skinte rødglødende mot himmelen, og fra porttårnene steg ild- og røyksøyler til værs. Åsene i nærheten ble opplyst, og der sto mørke klynger av mennesker og så på ødeleggelsen med skrekk og fortvilelse.

Murene og høydedragene i den øvre delen av byen var fylt med mennesker. Noen var bleke av fortvilelse, andre fulle av hevnlust. Ropene fra de romerske soldatene som stormet fram og tilbake og skrikene fra opprørerne som omkom i flammene, blandet seg med brølet fra ilden og brakket fra de fallende trebjelkene. Fra fjellene omkring hørtas ekkot av skrikene fra folk på høydedragene omkring. Langs murene lød rop og jamring. Folk som holdt på å dø av sult, samlet de siste kreftene til et redselsfullt og fortvilet rop.

Massakrene inne i byen var enda grusommere enn det som skjedd utenfor. Menn og kvinner, unge og

gamle, opprørere og prester, de som sloss og de som tryglet om barmhjerthet, ble vilkårlig meiet ned. Tallet på drepte var høyere enn tallet på dem som utførte drapene. De romerske soldatene måtte klatre over hauger av lik for å fullføre ødeleggelsen.» – Milman, *The History of the Jews*, bok 16.

Etter at templet var ødelagt, falt hele byen snart i romernes hender. Jødene ledere oppga de uinntagelige festningene, og Titus fant dem øde og forlatt. I undring stirret han på dem og erklærte at Gud måtte ha gitt dem i hans hånd, for ingen krigsmaskin, hvor effektiv den enn måtte være, kunne ha utrettet noe mot det enorme forsvarsanlegget. Både byen og templet ble jevnet med jorden, og stedet der templet hadde stått, ble pløyd «som en åker.» Jer 26,18.

Under beleiringen og massakrene som fulgte, mistet over en million mennesker livet. De som overlevde, ble solgt som slaver eller slept til Rom for å kaste glans over erobrerens triumftog. Andre ble kastet for ville dyr i amfiteatrene eller spredt som hjemløse rundt omkring i verden.

Jødene hadde smidd sine egne lenker. De hadde selv fylt hevners beger. Den totale ødeleggelsen som rammet nasjonen, og de ulykkene som fulgte dem da de ble spredt, var bare frukten av det de selv hadde sådd. Profeten hadde uttalt: «Israel, ødeleggelsen kommer over deg. Din hjelp er i Meg.» «For du har falt på grunn av din misgjerning.» Hos 13, 9; 14,2.

Lidelsene de gjennomlevde, blir ofte framstilt som en straff Gud had-

de bestemt. På den måten prøver den store bedrageren å dekke over sine egne handlinger. Det var jødernes avvisning av Guds nåde og kjærlighet som var årsaken til at Han ikke lenger kunne beskytte dem, og nå fikk Satan lov til å bestemme over dem som han hadde lyst til. De grusomhetene som fant sted da Jerusalem ble ødelagt, viser hvordan Satan lar sin hevntørst gå ut over dem som lar seg kontrollere av ham.

JERUSALEMS SKJEBNE OG VERDENS FRAMTID

Vi fatter ikke hvor mye vi skylder Kristus for den freden og beskyttelsen vi opplever. Gud holder igjen så menneskeheten ikke skal komme fullstendig under djevelens kontroll. De ulydige og utakknemlige har all grunn til å være takknemlige for at Gud holder ondskapens ødeleggende krefter i sjakk. Men når mennesker krysser grensen for Hans overbærenhet, holder Han ikke lenger igjen.

Gud står ikke klar som en bøddel for å fullbyrde straffen for lovbrudd. Men de som forkaster Hans nåde, blir overlatt til seg selv, og de må høste det de har sådd. Nytt lys man forkaster, advarslar man ikke vil lytte til, laster man holder fast i og brudd på Guds lov – dette er såkorn som bringer en uunngåelig høst. Når synderen forsetter å stå imot Guds ånd, vil Han til sist forlate ham. Da er det ikke lenger noen som kan holde de onde lidenskapene i sjakk, og ingen kan beskytte en mot Satans ondskap og hat.

Ødeleggelsen av Jerusalem (70 e.Kr) er en alvorlig advarsel til alle som er likegyldige overfor Guds nåde

og står imot Hans kall. Aldri har man sett et klarere uttrykk for Guds avsky for synden og den uunngåelige straffen som vil ramme den skyldige

Frelserens forutsigelse om dommen over Jerusalem vil bli oppfylt enda en gang. Ødeleggelsen av Jerusalem er bare en svak antydning om det som da vil skje. Byens skjebne er et bilde på den straffen som skal ramme en verden som har forkastet Guds nåde og trakkert på Hans lov. Det er deprimerende og skremmende å tenke på hvor store menneskers lidelser har vært på grunn av synden ned gjennom historien. Når mennesker har forkastet Guds autoritet, har det hatt fryktelige følger, men framtiden ser enda mørkere ut. Fortidens historie med de mange opprør, krig og revolusjoner - «krigeres kamp med forvirrende lyd og klærne rullet i blod» (Jes 9,5, eng. KJV) – kan ikke sammenlignes med redslene på den dagen da Guds ånd blir trukket tilbake fra de gudløse og ikke lenger holder deres lidenskaper og djevelens vrede i sjakk! Da vil verden som aldri før oppleve resultatene av Satans styre.

Men på den dagen vil Guds folk bli utfridd, akkurat som ved Jerusalems ødeleggelse, hver og en som er skrevet opp blant de levende. Jes 4, 3. Kristus har sagt at Han vil komme igjen for å hente sine trofaste. «Da skal Menneskesønnens tegn vise seg på himmelen, og da skal alle folkestammer på jorden jamre. Og de skal se Menneskesønnen komme på himmelens skyer med kraft og stor herlighet. Og Han skal sende Sine engler ut med en mektig basunrøst,

og de skal samle sammen Hans utvalgte fra de fire vindretninger fra den ene ende av himmelen til den andre.» Matt 24,30-31.

Når Herren kommer i sin herlighet, skal Han «med Sin munns ånde» utrydde dem som ikke er lydige mot Hans evangelium. 2 Tess 2,8. Som tilfellet var med det gamle Israel, vil de gudløse ødelegge seg selv. De omkommer på grunn av sin egen synd. Fordi de har levd i synd, er de kommet fullstendig ut av harmoni med Gud, og deres natur er blitt så fordervet av det onde at Hans herlighet er lik en ild som fortærer dem.

Mennesker bør passe på så de ikke er likegyldige overfor undervisningen i Kristi Ord. På samme måte som Han advarte disiplene om at Jerusalem snart skulle ødelegges og ga dem et tegn så de kunne flykte i tide, har Han advart oss om den endelige ødeleggelsen. Og Han har gitt oss tegn så vi kan vite når tiden nærmer seg, slik at alle som vil, kan flykte fra den vredesdommen som kommer.

Jesus sier: «Det skal være tegn i solen, i månen og i stjernene. På jorden skal folkeslagene gripes av angst og

råd villhet.» Luk 21,25; Matt 24,29; Mark 13,24-26; Åp 6,12-17. De som forstår varslene om Hans gjenkomst, skal «vite at Han er nær ved dørene!» Matt 24,33. «Våk derfor», lyder oppfordringen. Mark 13,35. De som retter seg etter advarselen, vil ikke bli etterlatt i mørke så den dagen kommer uventet over dem. Men for dem som ikke våker, kommer Herrens dag «som en tyv om natten.» 1 Tess 5,2-5.

Verden er ikke mer forberedt på å ta imot budskapet for vår tid enn jødene var på å ta imot Frelserens varsel om Jerusalem. Uansett når Guds dag inntreffer, vil den komme overraskende på de gudløse. Mens livet går sin vante gang – folk er opptatt med fornøyelser, sitt daglige arbeid og av å tjene penger, mens religiøse ledere lovpriser framgangen og opplysningen i verden og folk blir lullet inn i en falsk trygghetsfølelse – da kommer undergangen plutselig over de likegyldige og gudløse liksom tyven lister seg inn i det ubevoktede huset midt på natten, «og de kan ikke slippe unna.» v. 3.

KAPITTEL 2

FORFØLGELSE I DE FØRSTE ÅRHUNDRENE

Da Jesus fortalte disiplene om Jerusalems skjebne og om det som skulle skje i forbindelse med Hans annet komme, forutsa Han også hva Hans folk skulle bli utsatt for i tiden fra Han fór opp til himmelen til Han kom igjen i makt og herlighet for å utfri dem. Fra Oljeberget så Han det uværet som snart skulle ramme apostelmenigheten. Men Han så enda lenger inn i framtiden, ned til de voldsomme og ødeleggende stormene som ville bryte ut over Hans tilhengere i århundrer med mørke og forfølgelse.

I noen få, betydningsfulle setninger forutsa Han de lidelsene som verdens makthavere ville påføre Guds menighet. Matt 24,9.21-22. Kristi etterfølgere skulle møte den samme ydmykelsen, vanæren og smerten som deres Herre. Det samme fiendskapet som verdens Frelser ble utsatt for, ville ramme alle som trodde på Ham.

FORFØLGELSE UNDER ROMERMAKTEN

Urmenighetens historie viser at Kristi ord gikk i oppfyllelse. Verdens og ondskapens makter rustet seg til kamp mot Kristus ved å forfølge Hans tilhengere. Hedningene innså at deres egne templer og altere ville forsvinne dersom evangeliet skulle

seire. Derfor satte de alle krefter inn på å utrydde kristendommen.

Det ble satt i gang forfølgelse. De kristne ble fratatt det de eide og jaget bort fra sine hjem. De måtte tåle mye lidelse. Hebr 10,32. De måtte «tåle spott og piskeslag, ja, til og med lenker og fengsel.» Hebr 11,36. Mange av dem døde for sin tro. Adelsmenn og slaver, rike og fattige, lærde og ulærde ble drept uten skånsel.

Disse forfølgelsene som begynte under keiser Nero (54-68 e.Kr.) omkring den tiden da Paulus led martyrdøden, fortsatte med vekslende intensitet i flere århundrer. De kristne ble anklaget for de verste forbrytelser og fikk skylden for fryktelige ulykker - hungersnød, epidemier og jordskjelv. Når de ble utsatt for hat og mistanke, sto angivere parat til å forråde de uskyldige mot betaling. De ble stemplet som revolusjonære, fiender av religionen og en pest for samfunnet. Mange ble kastet for vilde dyr i amfiteatrene eller brent levende. Noen ble korsfestet, andre ble kledd i rovdyrskinn og kastet inn på arenaen for å bli revet i stykker av hunder. Disse straffemetodene var ofte høydepunktet under offentlige fester. Folk kom i store flokker for å nyte synet, og ofrenes redselsskrik ble møtt med latter og applaus.

Overalt hvor de kristne søkte tilflukt, ble de jaget som ville dyr. De ble tvunget til å gjemme seg på øde steder. «De led nød, ble plaget og pint, og denne verden var dem ikke verd. De flakket omkring i ørken og i fjellene, i huler og i jordens grotter.» Hebr 11,37-38. Tusener søkte tilflukt i katakombene. Under høydedragene utenfor Roma var det gravd lange, underjordiske ganger, og de mørke labyrintene strakte seg kilometervis utenfor bymuren. I disse underjordiske skjulestedene gravla kristne sine døde. Her fant de også et hjem når de ble mistenkt og gjort fredløse. Når Livgiveren en gang vekker opp dem som har stridd den gode strid, vil mange martyrer som har gått i døden for Kristi skyld, komme fram fra disse dystre grottene.

Men Jesu vitner holdt fast på troen midt under de frykteligste forfølgelsene. Selv om de manglet alle bekvemmeligheter og måtte unnvære sollyset i deres mørke, men trygge jordhuler, klagde de ikke. De oppmuntret hverandre til å være trofaste og tålmodige og holde fast på håpet når de møtte savn og nød. Selv om de mistet alle materielle goder, kunne ingenting få dem til å fornekte troen på Jesus. Påkjenninger og forfølgelse førte dem bare nærmere hvilen og belønningen.

MARTYRENES BLOD VAR KRISTENDOMMENS SÅKORN

Liksom Guds tjenere i tidligere tider, ble mange av dem «torturert, uten å ta imot befrielse, for at de kunne oppnå en bedre oppstandelse.» Hebr 11,35. De husket at Meste-

Katakombebegravelse: Jesu vitner holdt fast på troen midt under de frykteligste forfølgelsene. Selv om de manglet alle bekvemmeligheter, fornektet de ikke troen på Jesus.

ren hadde sagt at når de ble forfulgt for Kristi skyld, skulle de glede og fryde seg fordi de ville få stor lønn i himmelen. Matt 5,11-12. På samme måte var profetene blitt forfulgt før dem. De gledet seg over at de ble funnet verdige til å lide for Kristi skyld, og midt i de knitrende flammene lød seierssangene. Med troens blick så de Kristus og englene som med den største interesse fulgte med i det som skjedde, og som gledet seg over at de sto fast. Fra Guds trone hørte de en stemme som sa: «Vær tro inntil døden, og Jeg skal gi deg livets krone.» Åp 2,10.

Forgjeves forsøkte Satan å ødelegge Kristi menighet med vold. Den store konflikten der Jesu etterfølgere måtte bøte med livet, stanset ikke da disse trofaste fanebærere falt på sin post. De seiret i nederlaget. Guds tjenere ble drept, men Hans verk gikk hele tiden fram. Evangeliet vant stadig terreng, og tallet på tilhengerne vokste. Det trengte inn på utilgjengelige steder der til og med Romas ørneblikk ikke slapp til.

En kristen gikk i rette med de hedenske lederne for deres brutalitet og sa: «Dere kan drepe, torturere og fordømme oss. Deres urettferdighet er nettopp et bevis på at vi er uskyldige. Deres grusomhet vil heller ikke gagne dere.» Den bidro bare til at enda flere tok imot troen. »Jo oftere dere meier oss ned, desto flere blir vi. De kristnes blod er såkorn.» – Tertullian, Apology, par. 50.

Tusenvis ble fengslet og drept, men andre sto fram og tok deres plass. De som ble martyrer for sin tro, hørte Kristus til, og Han regnet dem som seiervinnere. De hadde stridd den gode strid, og de vil få livets krone ved Jesu gjenkomst. Lidelse som de kristne måtte tåle, førte dem nærmere hverandre og nærmere Frelseren. Deres eksempel i livet og deres bekjennelse i døden var et stadig vitnemål om sannheten. Der man minst ventet det, forlot Satans tilhengere hans tjeneste og stilte seg på Kristi side.

HEDESKAPET INFILTRERER KRISTENDOMMEN

For å føre en mer effektiv kamp mot Guds måte å styre på, planla Satan nå å reise sin fane i selve menigheten. Hvis han klarte å villedde Kristi etterfølgere og få dem til å vanære Gud, ville de miste sin kraft og frimodighet og bli et lett bytte.

Med list prøvde Satan nå å oppnå det han ikke klarte med makt. Forfølgelsen stanset, og i stedet opplevde de kristne en fredelig tid med materiell framgang og høy sosial status. Avgudsdyrkere godtok en del av den kristne troen mens de forkastet andre viktige lærepunkter. De

ga uttrykk for at de trodde på Jesus som Guds Sønn og at Han døde og oppsto, men de så ikke på seg selv som syndere og følte ikke behov for å angre og vende om. De gjorde enkelte innrømmelser og foreslo at de kristne skulle gjøre det samme, slik at de kunne stå sammen i troen på Kristus.

Nå var menigheten i stor fare. Fengsel, tortur, bål og sverd var vel-signelser i forhold til dette. Noen av de kristne var ubøyelige og ville ikke gå med på noe kompromiss. Andre var stemt for å fire litt på visse punkter for å imøtekomme dem som hadde tatt imot en del av den kristne troslæren. De hevdet at dette kanskje ville bidra til å vinne dem helt og fullt. Dette var en vond tid for de trofaste kristne. Under kristendommens kappe var Satan i ferd med å snike seg inn i menigheten for å ødelegge de kristnes tro og føre dem bort fra sannheten.

QUESTA INSIGNE BASILICA
SORTA NELL' AMBITO DEL PALAZZO IMPERIALE ROMANO
CONSERVA E TRAMANDA NEI SECOLI
LA MEMORIA DEL FAMOSO

EDITTO DI MILANO

CON IL QUALE COSTANTINO E LICINIO NELL' ANNO 313
RICONOBBERO AI CRISTIANI IL DIRITTO
DI PROFESSARE LIBERAMENTE LA FEDE
ESEMPIO AL MONDO DI LIBERTÀ RELIGIOSA

I CAVALIERI COSTANTINIANI DI S. GIORGIO POSERO IL 13 GIUGNO 1978

Pix: Giovanni Dall'Orto

Stein til minne om Milan-ediktet i 313 e.Kr. der Konstantin og Licinius ga religionsfrihet etter forfølgelsene som hadde rast siden 303 e. Kr. (De 10 dagene i Åp. 2,10)

Til sist gikk majoriteten av de kristne med på å senke kravene, og det kom i stand forlik mellom kristendom og hedenskap. Selv om avgudsdyrkerne angivelig var blitt kristne og hadde sluttet seg til menigheten, holdt de fast på avgudsdyrkelsen. De erstattet bare avgudsbildene med bilder av Jesus, ja, selv av Maria og helgener.

Avgudsdyrkelsens farlige surdeig var nå kommet inn i menigheten der den fortsatte sitt ødeleggelsesverk. Falsk lære, overtroiske ritualer og hedenske seremonier ble gjort til en del av kirkens tro og gudstjeneste. Da Kristi etterfølgere sluttet seg sammen med avgudsdyrkere, ble kristendommen fordervet, og menigheten mistet sin renhet og kraft. Likevel var det noen som ikke lot seg rive med av disse villfarelsene. De fortsatte å være tro mot Sannhetens

Opphavsmann og tilba Gud alene.

Det har alltid eksistert to grupper blant de som bekjenner seg til kristendommen. Den ene gruppen ser på Kristus og Hans liv som sitt forbilde og prøver alvorlig å rette på sine mangler og ligne Ham, mens den andre gruppen skyr de klare sannhetene som avslører deres feil. Selv da forholdene i menigheten var som best, besto den ikke utelukkende av trofaste, rene og oppriktige mennesker.

Jesus lærte at de som syndet med vilje, ikke burde tas opp i menigheten. Likevel knyttet Han til seg personer med en mangelfull karakter og lot dem nyte godt av sin undervisning og sitt eksempel så de kunne innse sine feil og rette på dem. Blant de 12 apostlene var det en forræder. Judas ble godtatt i disippelflokken, ikke på grunn av sine karakter-

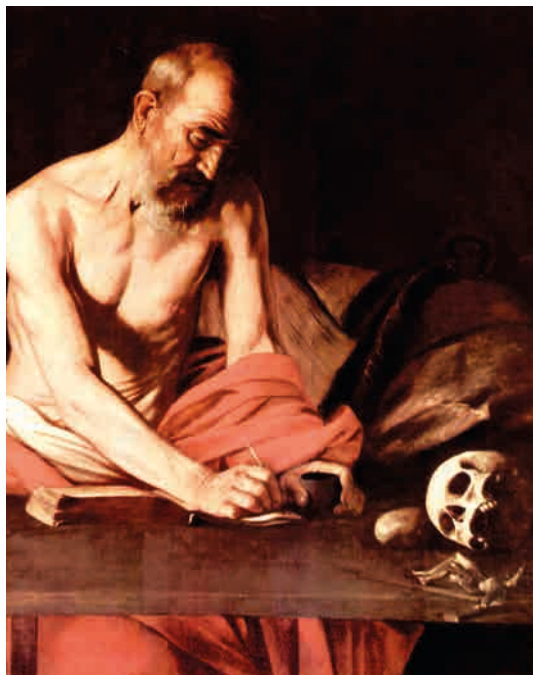
mangler, men på tross av dem. Han ble en disippel for at Kristi undervisning og eksempel kunne lære ham hva en kristen karakter er, slik at han ville innse sine feil, angre dem og ved Guds nåde bli rensset «ved å lyde Sannheten.»

Men Judas fulgte ikke lyset som Gud i sin godhet lot skinne på ham. Ved å gi etter for synd åpnet han opp for Satans fristelser. De dårlige egenskapene fikk dominere. Han ga de onde maktene kontrollen og ble sint når feilene hans ble påtalt. Slik ble han ledet til å begå den fryktelige forbrytelsen å forråde sin Mester.

Alle som bekjenner seg til å være kristne, men som elsker synden, vil hate dem som forstyrrer deres fred ved å fordømme deres syndige liv. Når anledningen byr seg, vil de, likesom Judas, forråde dem som har prøvd å vise dem på rett vei.

I menigheten møtte apostlene slike som regnet seg selv som gudfryktige, mens de i det skjulte levde i synd. Ananias og Saffira opptrådte som bedragere da de lot som om de ga hele den lovede pengesummen til Gud mens de grådig beholdt en del selv. Sannhetens Ånd åpenbarte for apostlene hvordan disse menneskene egentlig var, og Guds dom befridde menigheten for denne skampletten. Dette synlige beviset på at Guds ånd holdt et våkent øye med menigheten, ble til skrekk og advarsel for hyklere og ugjerningsmenn. På lengre sikt kunne de ikke være sammen med dem som vitnet om Kristus i hele sin livsførsel.

Da Kristi tilhengere ble utsatt for prøver og forfølgelse, var det bare de

Jerome (350-420 e.Kr). Hvis det ikke var for skriftene hans, ville vi visst svært lite om Helvidius (ca.350-420), Jovinian (330-390), og Vigilantius (364-408) som var framtreddende ledere blant Kristi etterfølgere. De kunne ikke akseptere den umoralen som kom inn i menigheten. De fleste av skriftene deres ble ødelagt.

som var villige til å ofre alt for sannhetens sak som virkelig ønsket å være Hans disipler. Så lenge forfølgelsen varte, fortsatte derfor menigheten å være forholdsvis ren. Men da forfølgelsen stanset, fikk man medlemmer som var mindre oppriktige og gudfryktige, og nå kunne Satan få fotfeste.

Men Lysets Fyrste og mørkets fyrste har ikke noe til felles, og det kan heller ikke være noe fellesskap mellom deres tilhengere. Da de kristne gikk med på å slutte seg sammen med dem som bare var halvt omvendt fra hedenskapet, slo de inn på en vei som førte lenger og lenger bort fra sannheten.

Satan triumferte over at det lyktes

å ville så mange av Kristi etterfølgere, og han satte enda mer inn på å påvirke disse til å forfølge dem som fortsatt var tro mot Gud. Ingen hadde bedre muligheter for å motarbeide den sanne kristentro enn de som en gang hadde forsvart den. Disse frafalne kristne og deres halvt hedske meningsfeller angrep nå de sentrale punktene i Kristi lære.

De som ville være tro mot Gud, kjempet en innbitt kamp mot de løgnene og avskyelige ritualene som i geistlig forkledning ble innført i kirken. Man anerkjente ikke lenger Bibelen som rettesnor for troen. Religionsfrihet ble stemplet som kjetteri, og de som gikk inn for den, ble utsatt

Guds folk ble drept av dem som prøvde å frigjøre seg fra Den hellige ånds innflytelse, og disse handlet ut fra samme motiver som Kain da han drepte sin bror.

for hat og fordømmelse.

Etter en lang og hard kamp besluttet de få trofaste å bryte enhver forbindelse med den frafalne kirken dersom den ikke kvittet seg med løgn og avgudsdyrkelse. De innså at et brudd var uunngåelig hvis de skul-

le være tro mot Guds Ord. De våget ikke å se gjennom fingrene med villfarelser som ville bli skjebnesvangre for dem selv og sette et eksempel som ville bringe deres barn og barnebarns tro i fare. For å bevare fred og samhold var de villige til å gjøre enhver innrømmelse som var forenlig med deres troskap mot Gud. Men de følte at selv freden ville være for dyrt kjøpt dersom det skjedde på bekostning av deres prinsipper. Hvis enighet bare kunne oppnås ved å gå på kompromiss med sannhet og rettferd, var det bedre med uenighet, ja, selv krig.

NÅR KRISTNE BLIR FORFULGT

Det ville gagne både kirken og verden hvis de prinsippene som preget disse trofaste kristne, ble gjenopplivet blant dem som bekjenner seg til å tilhøre Gud. Det rår en urovekkende likegyldighet omkring de grunnleggende lærepunktene i den kristne tro. Det blir mer og mer vanlig å hevde at disse prinsippene, når alt kommer til alt, ikke betyr noe særlig. Dette forfallet gir Satans håndlangere vind i seilene, og tusenvis av kristendomsbekjennere godtar falske teorier og skjebnesvangre bedrag som trofaste kristne i tidligere tider satte livet inn på å bekjempe og avsløre.

De første kristne var virkelig spesielle mennesker. Deres plettfrie liv og urokkelige tro var en stadig irtettesettelse som forstyrret synderens fred. Selv om de var få og hverken hadde rikdom, rang eller fine titler, var de en skrekk for ugjerningsmenn overalt hvor deres personlighet og tro ble kjent. Onde mennesker hatet dem

på samme måte som den ugudelige Kain hatet Abel. Guds folk ble drept av dem som prøvde å frigjøre seg fra Den hellige ånds innflytelse, og de handlet ut fra samme motiver som Kain da han drepte sin bror. Det var også grunnen til at jødene korsfestet og forkastet Frelseren. Hans rene og hellige karakter var en stadig irectsettelse av deres selviskhet og umoral. Helt fra Kristi tid og til nå har Hans trofaste etterfølgere ved deres rene livsførsel skapt hat og motstand hos dem som lever i synd.

Hvordan kan evangeliet da være et fredsbudskap? Da Jesaja forutsa Kristi fødsel, kalte han Ham «Freds-fyrste.» Da englene kunngjorde for hyrdene at Kristus var født, sang de: «Ære være Gud i det høyeste, og fred på jorden, Guds velbehag blant mennesken!» Luk 2,14. Tilsynelatende stemmer ikke dette med Kristi Ord: »Jeg kom ikke for å bringe fred, men sverd.» Matt 10,34. Men i virkeligheten er det fullt samsvar mellom dem. Evangeliet er et fredsbudskap. Hvis den kristne troen fikk innpass og ble etterlevd, ville den skape fred, harmoni og lykke overalt på jorden, for den forener alle som tar imot den.

Det var Jesu oppgave å forsone menneskene med Gud og med hverandre. Men verden som et hele er under Satans herredømme, han som er Kristi bitreste motstander. Evangeliet inneholder livsprinsipper som er fullstendig i konflikt med folks vaner og ønsker, og derfor gjør de opprør mot det. De hater den renheten som avslører og fordømmer deres synder og forfølger og ødelegger alle som konfronterer dem med evangeliets

Hvordan kan en barmhjertig og rettvis Gud som også er allmektig, tolerere en slik urettferdighet og undertrykkelse? spør noen. Vi skal ikke bruke tid på dette spørsmålet. Gud har gitt oss tilstrekkelig med beviser på sin kjærlighet, og vi skal ikke tvile på Hans godhet fordi vi ikke alltid forstår Hans handlemåte.

rettvise og hellige krav. Det er når de opphøyede sannhetene i evangeliet fører til hat og strid, at det blir kalt et sverd.

Mange som er svake i troen, forstår ikke hvordan Gud kan tillate at de gudløse får lov til å forfølge de rettferdige. Noen er til og med parat til å oppgi troen på Gud fordi Han tillater at det går godt for de verste mennesker, mens de beste og mest uskyldige blir pint og plaget av de gudløse. Hvordan kan en barmhjertig og rettferdig Gud som også er allmektig, tolerere en slik urettferdighet og undertrykkelse? spør de.

Vi skal ikke bruke tid på dette spørsmålet. Gud har gitt oss tilstrekkelig med beviser på sin kjærlighet, og vi skal ikke tvile på Hans godhet fordi vi ikke alltid forstår Hans handlemåte. Jesus forutså at disiplene i prøvelsens mørke stund ville bli plaget av tvil og sa derfor til dem: »Husk det ordet Jeg sa til dere: En tjener er ikke større enn sin her-

re. Har de forfulgt Meg, skal de også forfølge dere.» Joh 15,20.

Jesus led mer for oss enn noen av Hans etterfølgere kan komme til å lide som følge av onde menneskers grusomhet. De som blir utsatt for tortur og må lide martyrdøden, følger bare i Jesu fotspor. »Herren er ikke sen med løftet.» 2 Pet 3,9. Han glemmer ikke barna sine eller forsommer dem. Han tillater de onde å åpenbare sin sanne karakter slik at ingen som ønsker å gjøre Hans vilje, skal bli ført bak lyset når det gjelder dem. Han lar onde mennesker avsløre sin virkelige natur for at ingen som vil gjøre Hans vilje, skal bli ført på villspor. De rettferdige kommer i lidelsens ovn for å bli rensset, og for at deres eksempel kan overbevise andre om at tro og gudsfrykt er ekte verdier. Deres rettferdige liv er en anklage mot de gudløse og vantro.

Gud tillater at onde mennesker har framgang, og at de avslører sin fiendtlige holdning mot Ham for at alle skal se at Han er rettvis og barmhjertig når Han tilintetgjør dem etter at de har fylt sitt mål av synd. Gjengjeldelsens dag nærmer seg raskt da alle som har hatt for vane

å overtre Guds lov og har undertrykt Hans folk, får en rettferdig straff. All grusomhet og urett mot Guds folk vil bli straffet som om det var gjort mot Kristus selv.

Det er et annet og viktigere spørsmål som burde engasjere kirkesamfunnene i vår tid. Apostelen Paulus sier at «alle som vil leve gudfryktig i Kristus Jesus, blir forfulgt.» 2 Tim 3,12. Hva er da grunnen til at forfølgelsen for en stor del synes å ha opphørt? Svaret er at kristenheten er blitt lik verden og derfor ikke lenger vekker motstand.

Den populære kristendomsformen i vår tid har ikke det rene og helige preget som kjennetegnet kristentroen på Jesu og apostlenes tid. Når kristendommen tilsynelatende er så populær i verden, er det fordi den har gått på akkord med synden. Man er likegyldige overfor de store sannhetene i Guds Ord, og det finnes nesten ingen levende gudsfrykt i kirken. Men hvis den troen og kraften som kjennetegnet apostelmenigheten skulle bli vakt til live igjen, ville forfølgelsen bryte ut igjen, og bålene ville igjen bli tent.

KAPITTEL 3

EN ÅNDELIG MØRKETID

I sitt andre brev til menigheten i Tessalonika forutsa apostelen Paulus det store frafallet som ville føre til at pavedømmet ble opprettet. Han skriver at før Jesu gjenkomst «er frafallet først kommet, og syndens menneske er blitt åpenbart, fortapelsens sønn. Han er den som står imot og opphøyer seg over alt det som kalles gud eller som blir tilbedt, slik at han sitter som om han var Gud i Guds tempel og viser seg selv fram som om han er Gud.» 2 Tess 2,3-4,7. Allerede på den tiden så han at villfarelser snek seg inn i menigheten, og at dette ville bane veien for pavedømmet.

Gradvis utførte «lovløshetens hemmelighet» sin bedragerske, blasfemiske virksomhet. I begynnelsen skjedde det stille og ubemerket, men etter hvert som den ble sterkere og fikk kontroll over menneskenes sinn, foregikk det mer åpenlyst. Nesten ubemerket trengte hedenske skikker inn i den kristne kirken. Tendensen til å inngå kompromisser og til å tilpasse seg, ble en tid hemmet av de fryktelige forfølgelsene som menigheten ble utsatt for under hedenskapet.

Men da forfølgelsene ble innstilt og

kristendommen fikk innpass ved de fyrstelige hoffene, ble Kristi og apostolens enkelhet og ydmykhet erstattet med den stoltheten og prakten som kjennetegnet hedenske prester og makthavere. Guds bud og befalinger ble byttet ut med menneskelige teorier og overleveringer.

Konstantin den Stores såkalte omvendelse til kristendommen vakte stor glede. (Han levde ca. 280-337). Verden tok på seg rettferdighetens kappe og vandret inn i menigheten. Fra nå av ble menigheten mer og mer korrupt. Hedenskapet som man tilsynelatende hadde fått bukt med, vant kampen. Dets ånd kontrollerte kristenheten. Hedenske læresetninger, seremonier og overtroiske ritualer ble en integrert del av de kristnes tro og gudstjenesteform.

EN SUVEREN KIRKEFYRSTE

Kompromisset mellom hedenskap og kristendom førte til at «syndens menneske» sto fram, den makten som ifølge profetien skulle sette seg opp imot Gud og opphøye seg over Ham. Dette gigantiske religionssystemet er et Satans mesterstykke som viser hvordan han setter alt inn på å komme i lederposisjon og regjere verden etter sin egen vilje.

Satan prøvde en gang å få i stand

Konstantins såkalte omvendelse i det 4. århundre vakte stor glede. Verden tok på seg rettferdighetens kappe og vandret inn i menigheten.

et kompromiss med Kristus. Han oppsøkte Guds Sønn i ødemarken for å friste Ham. Etter at han hadde vist Ham alle verdens riker og deres herlighet, tilbød Satan å gi Ham alt dette hvis Kristus bare ville anerkjenne hans suverenitet. Kristus irettesatte den overmodige fristeren og tvang ham til å fjerne seg.

Men Satan har større hell med seg når han bruker de samme fristelsene overfor mennesker. For å sikre seg verdslig vinning og ære, lot kirken seg forlede til å søke popularitet og støtte hos verdslige makthavere. Etter at kirken på denne måten hadde forkastet Kristus, ble den overtalt til å vise lojalitet mot den ondes representant - biskopen i Roma.

En av romerkirkens viktigste læresetninger går ut på at paven er det synlige overhodet for Kristi kirke, og at han har fått tildelt suveren myndighet over biskoper og prester overalt i verden. Han har til og med gitt seg selv guddommelige titler. Han er blitt titulert som Gud og erklært ufeilbar, og han krever å bli hyllet

av alle mennesker. Gjennom romerkirken krever Satan det samme som han krevde av Kristus i ødemarken, og mange er klar til å hylle ham.

Men de som frykter og ærer Gud, møter denne gudsbespottelige utfordring på samme måte som Kristus møtte den listige fienden: «Herren din Gud skal du tilbe, og bare Ham skal du tjene.» Luk 4,8. Gud har aldri så mye som antydning i sitt Ord at Han har utnevnt et menneske til å være overhode for kirken. Læren om pavens overhøyhet er stikk i strid med Den hellige skrift. Paven har ingen annen makt over Kristi menighet enn den han selv har ranet til seg.

Romerkirkens tilhengere har hele tiden anklaget protestantene for vranglære, og for at de har skilt lag med den sanne kirken med vilje. Slike anklager passer bedre på dem selv. Det er de som har sviktet Kristus og forlatt «den tro som en gang for alle ble overgitt til de hellige.» Jud 3.

Satan var fullstendig klar over at Den hellige skrift ville sette mennesker i stand til å gjennomskue hans bedrag og motstå hans makt. Selv verdens Frelser motsto hans angrep ved hjelp av Guds Ord. Hver gang Han ble angrepet, løftet Han sannhetens skjold og sa: «Det står skrevet.» Med kraften og visdommen i Guds Ord avviste Han alle forslag fra fienden. Hvis det skulle lykkes for Satan å beholde makten over mennesker og stadfeste den pavelige maktraneens autoritet, måtte han holde folk i uvitenhet om Skriften.

Bibelen opphøyer Gud og setter

dødelige mennesker på deres rette plass. Derfor måtte sannheten skjules og undertrykkes. Slik resonnererte romerkirken. I århundrer var det forbudt å utbre Bibelen. Folk fikk ikke lov å lese den eller ha den i sine hjem, og samvittighetsløse prester og prelater tolket den til støtte for sine egne påstander. Det resulterte i at paven nesten overalt ble anerkjent som Guds stedfortreder på jorden, utrustet med myndighet over kirke og stat.

Da Boken som avslørte villfarelse var skaffet av veien, kunne Satan gjøre som han ville. Ifølge profetien skulle pavemakten «sette seg fore å forandre tider og lov» (Dan 7,25), og

For å gi de omvendte hedningene en erstatning for billedtilbedelse og på den måten lette deres formelle overgang til kristendommen, ble tilbedelse av bilder og relikvier gradvis innført i den kristne gudstjenesten.

den var ikke sen med å gå til aksjon. For å gi de nyomvendte hedningene en erstatning for billedtilbedelse og på den måten lette deres formelle overgang til kristendommen, ble tilbedelsen av bilder og relikvier gradvis innført i den kristne gudstjenesten.

Et alminnelig kirkemøte godkjente til sist denne systematiske bruken av avguder. Kronen på dette vanhelige verket kom da Roma dristet seg til å fjerne det andre budet fra Guds lov, det budet som forbyr bildetilbedelse, og så dele det tiende budet for å beholde det opprinnelige antallet.

EN NY HVILEDAG

Denne ettergivenheten overfor hedenskapet banet veien for enda en tilsidesettelse av Guds autoritet. Satan som arbeidet gjennom verdslige ledere i kirken, tuklet også med hviledagsbudet. Han forsøkte å avskaffe den gamle sabbaten, den dagen som Gud hadde velsignet og helliget (1 Mos 2,2-3), og i stedet prøvde han å opphøye den festdagen som hedningene feiret som «solens ærverdige dag.»

Til å begynne med gikk man ikke åpenlyst fram. I de første århundrer hadde alle kristne helligholdt den bibelske sabbaten. De ville gjerne ære Gud, og fordi de trodde på at Hans lov var uforanderlig, våket de nøye over de hellige budene. Men Satan arbeidet med stor list gjennom sine håndlangere for å nå sitt mål. For å få folk til å interessere seg mer for søndagen, ble den gjort til en festdag til minne om Kristi oppstandelse. Det ble holdt gudstjenester på denne dagen. Likevel ble den bare betraktet som en fridag, og sabbaten ble fremdeles holdt hellig.

Som en forberedelse for de forandringene han hadde planlagt, hadde Satan i tiden før Jesu første komme fått jødene til å innføre så mange strenge krav i forbindelse med sab-

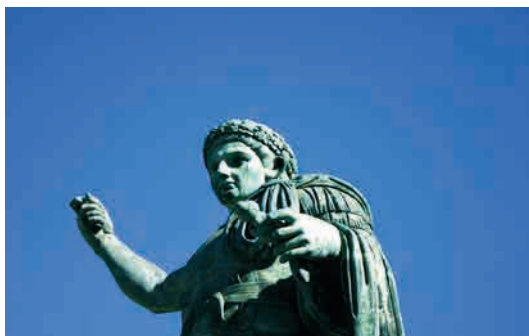
baten at sabbatshelligholdelsen ble en byrde. På denne måten ble sabbaten stilt i et dårlig lys, og dette brukte Satan nå til sin fordel ved å få folk til å forakte den som en jødisk ordning. Mens de kristne i alminnelighet fortsatte å feire søndagen som en gledesdag, fikk han dem til å gjøre sabbaten til en trist og dyster fastedag for på den måten å vise deres motvilje mot jødedommen.

KEISER KONSTANTINS SØNDAGSLOV

I begynnelsen av det 4. århundre utstedte keiser Konstantin en lov som gjorde søndagen til en offentlig festdag i hele riket. Hedningene hadde ærefrykt for solens dag, de kristne respekterte den, og nå ønsket keiseren å forene de motstridende interessene mellom hedenskapet og kristendommen.

Kirkens biskoper tilskyndet ham til dette, for i sin ærgjerrighet og higen etter makt forsto de at dersom både kristne og hedninger holdt den samme dagen, ville det bli lettere for hedningene å ta imot kristendommen, og så ville kirkens makt og anseelse bli styrket. Selv om mange oppriktige kristne litt etter hvert begynte å tillegge søndagen en viss grad av hellighet, betraktet de fremdeles den bibelske sabbat som Herrens dag og holdt den i samsvar med det fjerde budet.

Men erkebedrageren var ennå ikke ferdig. Han var fast besluttet på å samle kristenheten under sin fane og utøve sin makt gjennom sin representant, den stolte paven som ga seg ut for å være Kristi stedfortreder. Ved hjelp av halvt omvendte hedning-

I begynnelsen av det 4. århundre utstedte keiser Konstantin en lov som gjorde søndagen til en offentlig festdag i hele riket. Kirkens biskoper tilskyndet ham til dette, for i sin ærgjerrighet og higen etter makt forsto de at dersom både kristne og hedninger holdt den samme dagen, ville det bli lettere for hedningene å ta imot kristendommen, og så ville kirkens makt og anseelse bli styrket.

ger, ambisiøse prelater og verdslige prester gjennomførte han sin plan.

Fra tid til annen ble det holdt store kirkemøter der framtrede embetmenn fra hele verden var samlet. Ved nesten hvert eneste kirkemøte ble sabbaten som Gud hadde innstiftet, skubbet litt mer til side, mens søndagen ble opphøyet tilsvarende. Slik ble den hedenske festdagen til sist hedret som en guddommelig ordning, mens den bibelske sabbat ble erklært for å være en levning fra jødedommen, og dens tilhengere ble fordømt.

Det hadde lyktes den frafalne å opphøye seg «over alt det som kalles gud eller som blir tilbedt.» 2 Tess 2,4. Han hadde dristet seg til å forandre det eneste budet i Guds lov som tydelig viser menneskeheten hen til den sanne og levende Gud.

I det fjerde budet blir Gud åpenbart som himmelens og jordens Skaper, og dette skiller Ham fra alle falske guder. Som et minne om skaperverket ble den sjuende dagen helliget til

hviledag for menneskene. Den skulle for alltid minne dem om den levende Gud som kilden til alt liv, Han som de skulle ære og tilbe. Satan gjør alt for å få mennesker til å oppgi sin troskap mot Gud og vise ulydighet mot Hans lov. Derfor angriper han særlig det budet som peker på Gud som Skaperen.

Protestanter hevder nå at søndagen er de kristnes hviledag fordi Kristus sto opp den dagen. Men det finnes ikke noe belegg i Skriften for dette. Hverken Kristus eller apostlene tilla dagen en slik ære. Feiringen av søndag som en kristelig ordning, stammer fra «lovløshetens hemmelighet» (2 Tess 2,7) som allerede var virksom da Paulus levde.

Hvor og når adopterte Herren dette avkommet fra pavedømmet? Hvordan vil man forsvare en forandring som Den hellige skrift ikke godkjenner?

DE MØRKE ÅRHUNDRE

I det 6. århundre var pavedømmet fast etablert. Keiserbyen ble hovedsetet, og biskopen av Roma ble erklært for å være hele kirkens overhode. Hedenskapet hadde veket plassen for pavedømmet. Dragen hadde gitt dyret «sin kraft, sin trone og stor makt.» Åp 13,2. Og nå begynte perioden på 1260 år med pavelig undertrykkelse som er forutsagt i Daniels bok og Johannes' åpenbaring. Dan 7,25; Åp 13,5-7. De kristne ble tvunget til å velge enten å oppgi sin rettskaffenhet og akseptere pavelige seremonier i sin gudsyndyrkelse, eller å dø i fengsel, på pinebenken, på bålet eller skafottet.

Pave Gregorius 1. (590-604). I det 6. århundre var pavedømmet fast etablert. Hedenskapet hadde veket plassen for pavedømmet. Dragen hadde gitt dyret «sin kraft og sin trone og stor makt.» Åp 13, 2.

Her gikk Jesu ord i oppfyllelse: «Dere skal til og med bli angitt av foreldre og søsken, av slektninger og venner. De skal drepe noen av dere. Og dere skal bli hatet av alle for Mitt navns skyld.» Luk 21,16-17. Forfølgelsen av de trofaste kristne ble nå voldsommere enn noen gang før, og verden ble en stor slagmark. I mange hundre år måtte menigheten søke tilflukt på ensomme og bortgjemte steder. Profeten sier: «Da flyktet kvinnen ut i ørkenen, hvor hun har et sted som er gjort i stand av Gud, for at de skulle gi henne mat der i 1260 dager.» Åp 12,6.

Da romerkirken kom til makten, begynte Den mørke middelalder.

Mørket ble tettere etter hvert som kirkens makt vokste. Troen ble overført fra Kristus, Den sanne grunnvollen, til paven i Roma. I stedet for å stole på Guds Sønn og søke syndsforlatelse og frelse hos Ham, så folk opp til paven og de prestene og prelatene som han utstyrte med myndighet. Folk ble opplært til å tro at paven var deres mellommann, og at ingen kunne komme til Gud uten gjennom ham. Videre trodde de at han var Guds stedfortreder og derfor hadde krav på ubetinget lydighet. Hvis noen nektet å underordne seg, ble de hardt straffet både på kropp og sjel. På den måten ble folks tanker vendt bort fra Gud til feilende, villfarne og grusomme mennesker, ja, til selve mørkets fyrste som utøvde sin makt gjennom dem. Synden var forkledd i hellighet.

Når Guds Ord blir undertrykt og mennesket betrakter seg selv som øverste myndighet, kan vi ikke vente annet enn svik, bedrag og utskielser. Da menneskelige lover og tradisjoner kom i høysetet, kunne man se hvor korrupt alt var blitt. Dette skjer alltid når Guds bud blir satt til side.

Dette var en farlig tid for Guds menighet. De trofaste fanebærere var sannelig få. Selv om det hele tiden fantes sannhetsvitner, så det noen ganger ut som om villfarelse og overtro skulle få fullstendig overhånd og utrydde sann kristentro i verden. Evangeliet ble tapt av syne, det religiøse formvesenet bare økte, og folk ble tynget av strenge krav.

Ikke nok med at folk ble lært opp til å anse paven som deres mellommann, de skulle også stole på at de-

res egne gode gjerninger skulle sone for deres synd. For å dempe Guds vrede og vinne Hans velvilje, ble det blant mye annet forlangt at de skulle foreta lange pilegrimsreiser, gjøre botsøvelser, tilbe relikvier, bygge kir-

Veikart for pilegrimsreisende til Roma. Ikke nok med at folk ble lært opp til å anse paven som deres mellommann, de skulle også stole på at deres gode gjerninger skulle sone for deres synd. Lange pilegrimsreiser, botsøvelser, tilbedelse av relikvier, bygging av kirker, helgenskrin og altere og store pengegaver gitt til kirken var ansett som gode gjerninger.

ker, helgenskrin og altere og gi store pengegaver til kirken. Som om Gud var lik et menneske og kunne bli sint for bagateller eller blidgjort ved gaver og botsøvelser!

KIRKEN ØKER SIN MAKT

Til tross for at synd og last var utbredt selv blant kirkens ledere, fikk

kirken stadig større innflytelse. Mot slutten av 700-tallet påsto presteskaperet at i menighetens første tid hadde biskopenene i Roma hatt den samme åndelige makten som de hadde nå. For å underbygge denne påstanden, måtte man finne på noe som kunne gi den et skinn av troverdighet. Han som er løgnens far, manglet ikke forslag. Munker forfalsket eldgamle skrifter. Man «oppdaget» hittil ukjente konsilvedtak som fastslo pavens overhøyhet fra de tidligste tider, og den kirken som hadde forkastet sannheten, aksepterte gladelig disse forfalskningene.

De få som trofast bygde på Den sanne grunnvollen (1 Kor 3,10-11), ble rådvile og forhindret i sitt virke fordi de falske læresetningene gjorde det hele så vanskelig. I likhet med dem som på Nehemjas tid bygde opp igjen murene omkring Jerusalem, var det noen som sa: «Arbeidernes styrke svikter, og det er så store ruinhauger at vi ikke lenger klarer å bygge opp muren.» Neh 4,10.

Noen av de trofaste bygningsmennene ble motløse av den stadige kampen mot forfølgelse, svik, ugudelighet og alt det som Satan fant på for å hindre arbeidet. For fredens skyld, og for å sikre liv og eiendom, forlot de Den sanne grunnvollen. Andre lot seg ikke kue av fiendens motstand, men sa fryktløst: «Frykt ikke for dem! Husk på Herren, Den store og fryktinngytende.» vers 14. Og de fortsatte å arbeide, hver av dem med sverdet spent fast ved siden. Ef 6,17.

Guds fiender har til alle tider vært besatt av det samme hatet og den samme motstanden mot sannheten,

På 1200-tallet proklamerte pave Gregor 7. at romerkirken var fullkommen. Kirken hadde aldri tatt feil, og ifølge Skriften kunne den aldri ta feil.

og Hans tjenere har alltid måttet vise den samme vaksomheten og troskapen. Kristi ord til de første disiplene gjelder Hans etterfølgere til tidens slutt: «Men det Jeg sier til dere, sier Jeg til alle: Våk!» Mark 13,37.

Mørket syntes å øke. Bildetilbedelse ble mer utbredt. Levende lys ble plassert foran bildene, og man ba til dem. De mest absurde og overtroiske skikkene fikk innpass. Overtroen hadde en slik makt over folk at fornuften syntes å være satt ut av spill. Når prester og biskoper selv var forlystelsessyke, sanselige og korruperte, var det ikke rart at de som så opp til dem som veiledere, også sank ned i uvitenhet og laster.

Enda et bevis på pavelig arroganse kom på 1200-tallet da pave Gregor 7. proklamerte at romerkirken var fullkommen. Blant annet påsto han at ifølge Skriften hadde kirken aldri tatt feil, og at den heller aldri kunne ta feil. Men denne påstanden hadde ikke støtte i Guds Ord. Den stolte paven hevdet også at han hadde

myndighet til å avsette keisere. Han erklærte at ingen kunne forandre noe han hadde bestemt, men at han hadde rett til å omgjøre hvilket som helst vedtak andre hadde fattet.

Et slående eksempel på de tyranniske tendensene hos denne «ufeilbarhetens forkjemper» ses i hans behandling av den tyske keiser Henrik 4. Keiseren ble lyst i bann og avsatt fordi han ikke ville anerkjenne pavens myndighet. Han ble skremt da hans egne fyrster sviktet og opptrådte truende overfor ham etter at paven hadde påvirket dem til å gjøre opprør, og derfor følte han at han var nødt til å slutte fred med Roma. Sammen med sin kone og en trofast tjener dro han midtvinters over Alpene for å ydmyke seg for paven. Da han kom til borgen der Gregor oppholdt seg, ble han ført inn i det ytre gårdsrommet uten sin egen livvakt. Der sto han i vinterkulden, barhødet og barføtt og med bare de aller nødvendigeste klærne, og ventet på at paven skulle slippe ham inn. I tre dager måtte han faste og gjøre bot før paven nedlot seg til å tilgi ham, og det var bare på betingelse av at keiseren ventet på pavens samtykke før han igjen kunne ta på seg sine verdighetstegn eller utøve sin myndighet. Paven ble hovmodig av denne seieren og skrøt av at det var hans plikt å knekke kongers stolthet.

Hvilken slående motsetning er det ikke mellom denne overmodige pavens hensynsløse stolthet og Kristi ydmykhet og mildhet, Han som står og banker på hjertedøren for å komme inn med sin tilgivelse og fred. Han lærte disiplene sine: «Og den

som vil være den første blant dere, la ham være deres tjener.» Matt 20,27 (eng. KJV).

HEDENSK FILOSOFI FÅR INNPASS I KIRKEN

I århundrene som fulgte, innførte romerkirken stadig flere villfarelser. Før pavedømmet var blitt etablert, hadde hedenske filosofer vakt opp-

Avlat: Alle som ville ta del i pavens kriger for å utvide det verdslige maktområdet hans og straffe fiendene hans, fikk løfte om full tilgivelse for både tidligere og framtidige synder og fritak for all straff de måtte pådra seg.

merksomhet med sine teorier og øvd innflytelse i menigheten, og mange som tilsynelatende var omvendt, holdt fremdeles fast på hedensk filosofi. Ikke bare fortsatte de selv å fordype seg i disse ideene, men de prakket dem også på andre som et middel til å vinne større innflytelse blant hedningene.

På denne måten trengte farlige villfarelser inn i kristendommen. De viktigste av dem var læren om men-

neskets medfødte udødelighet og dets bevisste tilstand i døden. På denne grunnvollen konstruerte romerkirken læren om bønn til helgener og tilbedelse av jomfru Maria. Dette er også bakgrunnen for doktrinen om evig pine for de ugudelige, en vranglære som på et tidlig tidspunkt ble et av romerkirkens dogmer.

Nå var veien ryddet for enda et hedensk påfunn, nemlig det som kirken kalte skjærsilden. Denne oppfinnelsen ble brukt for å skremme de godtroende og overtroiske folkemassene, for den bidro til å styrke troen på et pinested der mennesker som ikke har fortjent evig fortapelse, skal lide straff for sine synder inntil de blir rensset og får adgang til himmelen.

Romerkirken hadde bruk for enda et knep for å kunne dra nytte av sine tilhengers frykt og laster. Derfor fant de på læren om avlat. Alle som ville ta del i pavens kriger for å utvide det verdslige maktområdet hans, straffe fiendene hans eller utrydde dem som våget å benekte hans åndelige overhøyhet, fikk løfte om full tilgivelse for både tidligere og framtidige synder og fritak for all straff de måtte pådra seg.

Dessuten ble folk opplært til å tro at de ved å gi penger til kirken kunne fri seg fra synd og utfri sine avdøde venners sjeler fra skjærsilden. Med slike midler fylte romerkirken sine pengeskrin så de geistlige kunne fortsette med å leve i overflod, luksus og last, de som ga seg ut for å representere Ham som ikke engang hadde det Han kunne hvile hodet sitt på.

Herrens nattverd var blitt erstattet med messen, en hedensk offerhandling. Ved hjelp av en meningsløs seremoni lot prestene som om de kunne forvandle alminnelig brød og vin til «Kristi virkelige legeme og blod.» – Kardinal Wiseman, *The Real Presence of the Body and Blood of Our Lord Jesus Christ in the Blessed Eucharist, Proved From Scripture*, foredrag 8, sek.3, par.26. På en arrogant og bespottelig måte påsto de åpenlyst at de hadde makten til å skape Gud, Han som har skapt alle ting. Under trussel om dødsstraff krevde man at de kristne skulle bekjenne sin tro på denne fryktelige, blasfemiske vranglæren. Mange av dem som avslø, endte sine dager på bålet.

FORFØLGELSE OG FRAFALL

På 1200-tallet ble inkvisisjonen etablert, det frykteligste av alt det som pavedømmet satte i verk. Mørkets fyrste samarbeidet med lederne i det pavelige hierarkiet. Når de holdt sine hemmelige møter, hadde Satan og englene hans kontrollen over tankene til disse onde menneskene.

Men en usynlig engel fra Gud var til stede og merket seg de skammelige beslutningene de fattet og tok notat av handlinger som er for avskyelige til å bli nevnt. Om «Babylon den store» står det at hun «var drukken av de helliges blod og av blodet av Jesu vitner.» Åp 17,5-6. Millioner av lemlestedede martyrer ropte til Gud om hevn over denne frafalne makten.

Pavedømmet var blitt verdens tyrann. Konger og keisere rettet seg etter pavens vedtak. Det var som om

han rådde over menneskeskjebner både for tid og evighet. I århundrer hadde man på de fleste steder uten videre akseptert romerkirkens lære, ritualene ble utført med ærbødighet, og de religiøse høytidene ble trofast feiret. Geistligheten ble æret og fikk store gaver. Aldri senere har romerkirken oppnådd en slik verdighet, praktutfoldelse og makt.

Men «pavedømmets middagstid var verdens midnatt.» – J. A. Wylie, *The History of Protestantism*, b.1, kap.4. Den hellige skrift var nesten ukjent, ikke bare blant folk flest, men også blant prestene. Kirkens ledere hatet det lyset som avslørte deres synder, akkurat som fariseerne gjorde på sin tid. Fordi Guds lov som er normen for all rettferdighet, var blitt fjernet, hadde de ubegrenset makt og kunne praktisere sine laster hemningsløst. Bedrag, begjær og umoral var helt vanlig. Folk gikk ikke av veien for noen forbrytelse som kunne skaffe dem rikdom eller posisjon.

I palassene der paver og prelater holdt til, foregikk de verste utskeiel-sene. Enkelte av pavene gjorde seg skyldig i så opprørende forbrytelser at verdslige makthavere prøvde å avsette dem fordi deres skammelige oppførsel ikke lenger kunne tolereres. I århundrer gjorde Europa ingen framskritt innenfor opplysning, kunst eller kultur. Den kristne del

Pavedømmet var blitt verdens tyrann. Konger og keisere rettet seg etter pavens vedtak. Det var som om han rådde over menneskeskjebner for tid og evighet. Men «pavedømmets middagstid var verdens midnatt».

av verden var lammet, både moralsk og intellektuelt.

Situasjonen i verden under romermakten var en fryktelig og slående oppfyllelse av det profeten Hosea hadde sagt: «Mitt folk går til grunne fordi det mangler kunnskap... Fordi du har glemt din Guds lov, skal Jeg også glemme dine barn.» «Herren fører sak mot dem som bor i landet. Det er ingen sannhet og ingen barmhjertighet og ingen kunnskap om Gud i landet. Det bare veller fram sverging, løgn, drap, tyveri og ekteskapsbrudd. Blodsutgytelse følger blodsutgytelse.» Hos 4,6.1-2. Dette var følgene av at man hadde forkastet Guds Ord.

KAPITTEL 4

VALDENSERNE

I det mørket som stadig var over jorden i den lange perioden pavedømmet hadde suveren makt, kunne lyset likevel ikke helt sløkkes. I enhver tidsalder har Gud hatt sine vitner - mennesker som satte sin lit til Kristus som den eneste mellommann mellom Gud og mennesket. De hadde Bibelen som den eneste rettesnor i livet og helligholdt den sanne hviledagen.

Etterslekten vil aldri få vite hvor mye verden skylder disse menneskene. De ble brennemerket som kjettere, motivene deres ble dratt i tvil, de ble baktalt og skriftene deres motarbeidet, mistolket eller ødelagt. Likevel sto de fast på sitt, og i århundre etter århundre bevarte de troen som en hellig arv til kommende slekter.

Guds folks historie i de mørke tider under Romas herredømme er skrevet i himmelen, men har fått liten plass i historiebøkene våre. Bortsett fra forfølgernes anklager finnes det få spor etter disse menneskene. Det var romerkirkens taktikk å utslette hvert spor som ikke stemte med dens læresetninger og forordninger. Alt som var kjetterisk, enten det gjaldt personer eller skrifter, prøvde kirken å utrydde.

De som våget å tvile på de pavelige

trossetningene eller stilte seg skeptisk til deres autoritet, utsatte seg for livsfare, og det gjaldt både rik og fattig, høy og lav. Romerkirken prøvde også å ødelegge alt som kunne avsløre dens grusomheter mot dissenterne. På kirkemøter ble det vedtatt at bøker og skrifter som inneholdt slik informasjon, skulle brennes.

Før boktrykkerkunsten ble oppfunnet, fantes det bare få bøker, og de fantes i en form som ikke egnet seg særlig godt for oppbevaring. Derfor var det ikke vanskelig for kirkens folk å gjennomføre planene sine. Ingen menighet innenfor romerkirkens maktområde fikk beholde samvittighetsfriheten i lengre tid. Så snart pavedømmet hadde fått makten, slo det ned på alle som nektet å anerkjenne dets herredømme, og den ene gruppen etter den andre underkastet seg.

STORBRIANNIA UNDER PRESS FRA ROM

I Storbritannia hadde den opprinnelige formen for kristendom tidlig slått rot. Det evangeliet som britene tok imot i de første århundrer, var ikke blitt ødelagt av romerkirkens frafall. Forfølgelser som hedenske keisere satte i verk, og som strakte seg helt til disse fjerne kystene, var det eneste disse første menighetene

i England mottok fra Roma. Mange kristne som ble forfulgt i England, fant et fristed i Skottland. Derfra ble evangeliet brakt videre til Irland, og i alle disse landene ble det mottatt med glede.

Da sakserne invaderte England, fikk hedenskapet overtaket. Erobrerne nektet å ta imot undervisning fra slavene sine, og de kristne måtte derfor gå i dekning i fjellene og på de ville viddene. Men selv om lyset nok var skjult for en tid, fortsatte det å skinne.

100 år senere brøt lyset fram i Skottland med en klarhet som nådde til fjerne land. Fra Irland kom den fromme Columba og hans medarbeidere. De samlet de spredte troende omkring seg på den ensomme øya Iona som ble basis for deres misjonsvirksomhet. Blant predikantene deres var det en som helligholdt den bibelske sabbaten, og slik ble den kjent blant folk. På Iona ble det også opprettet en skole. Derfra ble det sendt misjonærer ikke bare til Skottland og England, men til Tyskland og Sveits, ja, til og med til Italia.

Men romerkirken hadde kastet øynene på Storbritannia og bestemte seg for å bringe riket inn under sitt maktområde. På 500-tallet gikk misjonærer i gang med å omvende de hedenske sakserne. De ble velvillig mottatt av de stolte barbarene, og mange tusen ble overtalt til å ta imot den katolske troslæren.

Etter hvert som arbeidet gikk fram, møtte de pavelige utsendingene og tilhengerne deres de opprinnelige kristne. Kontrasten mellom dem var slående. Den lokale kristne be-

folkningen var preget av enkelhet og ydmykhet, og deres lære og liv var i samsvar med Guds Ord. Pavens folk, derimot, utfoldet seg i pomp og prakt og var preget av overtro og hovmod. Romerkirkens utsendinger forlangte at disse kristne menighetene skulle anerkjenne pavens suverenitet. Britene svarte ydmykt at de respekterte alle mennesker, men at paven ikke hadde noen rett til å dominere kirken. De ville bare vise ham den samme ærbødighet som de skyldte enhver Kristi etterfølger.

Gjentatte forsøk ble gjort på å vinne dem for romerkirken, men disse ydmyke kristne som var forbløffet over den arrogante holdningen som kirkens utsendinger la for dagen, svarte bestemt at de ikke kjente noen annen herre enn Kristus. Nå viste pavedømmet sitt sanne ansikt. Den romerske representanten uttalte: «Om dere ikke vil ta imot brødre som kommer med fred, vil dere møte fiender som bringer krig. Dersom dere ikke vil gå sammen med oss og vise sakserne veien til livet, kommer de til å gi dere banesåret.» – J. H. Merle D'Aubigné, *History of the Reformation of the Sixteenth Century*, b.17, kap.2.

Dette var ikke tomme trusler. Krig, intriger og bedrag ble brukt mot disse vitnene for bibelsk kristendom, og til slutt ble menighetene i England utryddet eller tvunget til å akseptere pavens overhøyhet.

I land som lå utenfor romerkirkens maktområde, fantes det grupper av kristne som i flere hundre år nesten holdt seg fri for pavelig korrupsjon. De var omgitt av hedenskap og ble

Blant dem som motsatte seg pavemaktens angrep, sto valdenserne i første rekke. De søkte tilflukt i Alpene i Italia og Frankrike.

i tidens løp påvirket av det, men de betraktet fortsatt Bibelen som den eneste regel for troen og rettet seg etter mange av dens lærepunkter. Disse kristne trodde at Guds lov hadde evig gyldighet og holdt sabbaten i samsvar med det fjerde budet. I Sentral-Afrika og blant armenerne i Asia fantes det menigheter som trodde og praktiserte dette.

VALDENSERNE

Blant dem som motsatte seg pave-maktens overgrep, sto valdenserne i første rekke. Nettopp i det landet hvor pavedømmet hadde sitt hovedsete, møtte dets vranglære og korrupsjon sterkest motstand.

I flere århundrer bevarte menighetene i Piemonte sin uavhengighet, men til slutt krevde romerkirken at de skulle underordne seg. Etter en forgjeves kamp ga lederne for disse

menighetene til sist etter og underordnet seg motvillig den makten som hele verden så opp til.

Men det var noen som nektet å anerkjenne pavens og prelatenes myndighet. De var fast bestemt på å være lojale mot Gud og holde fast på sin rene, enkle tro. Det resulterte i splittelse. De som holdt fast på sin gamle tro, trakk seg ut. Noen forlot hjemlandet sitt i Alpene og heiste troens fane i fremmede land, mens andre gjemte seg i øde dalfører og oppe i fjellene der de fritt kunne tilbe Gud.

Den troen som de valdensiske kristne i århundrer hadde holdt fast på og forkynt, sto i skarp kontrast til de falske læresetningene som romerkirken hevdet. Deres tro var basert på Guds Ord, kristendommens sanne grunnlag. Disse enkle bøndene som var opptatt med buskapen

sin og vingårdene sine på isolerte steder langt borte fra den øvrige verden, hadde ikke selv funnet fram til disse sannhetene som motsa romerkirkens trossetninger og vranglære. Troen deres var ikke ny. Den var en arv fra forfedrene. De kjempet for apostelmenighetens tro - «den tro som en gang for alle ble overgitt til de hellige.» Jud 3. Det var «menigheten i ødemarken» som var Kristi sanne menighet. Det var den som tok vare på de evangeliske sannhetene Gud hadde betrodd sitt folk for at verden skulle få del i dem, og ikke det arrogante presteveldet som satt på tronen i verdens hovedstad.

En av de viktigste årsakene til at Guds sanne menighet skilte lag med romerkirken, var at kirken hatet den bibelske hviledagen. Som forutsagt i profetien, skulle pavemakten kaste sannheten til jorden. Guds lov ble forkastet, mens menneskelige overleveringer og skikker ble framhevet.

De menighetene som var under pavens kontroll, ble ganske tidlig tvunget til å anerkjenne søndagen som helligdag. Midt i all villfarelse og overtro ble mange, selv blant Guds trofaste folk, så rådville at selv om de helligholdt sabbaten, lot de være å arbeide om søndagen. Men kirkens ledere var likevel ikke fornøyde. De forlangte ikke bare at folk skulle holde søndagen hellig, men også at de skulle vanære sabbaten. I harde ordelag fordømte de alle som våget å holde den i hevd. Man kunne bare være lydige mot Guds bud uforstyrret ved å flykte fra romerkirkens innflytelse.

Valdenserne var blant de første i

Gud hadde gitt sitt folk en storslagen helligdom, et verdig sted for de opphøyde sannhetene Han hadde betrodd dem. Fra de høye toppene sang de til Guds ære.

Europa som fikk Bibelen på sitt eget språk. Flere hundre år før reformasjonen hadde de en håndskrevet oversettelse. De hadde den uforfalskede sannheten, og derfor ble de særlig hatet og forfulgt. De identifiserte romerkirken med det falne Babylon i Åpenbaringsboken, og med fare for sitt liv reiste de seg til motstand mot denne onde innflytelsen.

Under de langvarige forfølgelsene gjorde noen av dem innrømmelser og oppga litt etter hvert det som særpreget deres tro, men andre sto fast. I tider med mørke og frafall fantes det valdensere som avviste Romas overhøyhet, forkastet tilbedelsen av bilder og statuer og helligholdt den bibelske hviledagen. Under voldsom motstand holdt de fast på sin tro. Selv om de ble offer for savoienes spyd og brent på romernes bål, forsvarte de modig Guds Ord og Hans ære.

Valdenserne gjemte seg oppe i fjellene som alltid har vært et tilfluktssted for dem som har vært forfulgt og undertrykt. Her ble sannhetens fakkel holdt brennende i middelalderens mørke, og sannhetens vitner bevarte den gamle troen i over 1000 år.

Fjellene var festningen deres som ga dem snevre fluktruter så de raskt kunne flykte fra de romerske styrkene.

I LY MELLOM FJELLENE

Gud hadde gitt sitt folk en stor-slagen helligdom, et verdig sted for de opphøyde sannhetene Han hadde betrodd dem. For disse trofaste flyktningene var fjellene et symbol på Herrens evige rettferdighet. De pekte på de mektige fjellene som ruvet i uforanderlig majestet og minnet barna sine om Ham som alltid er den samme, som ikke veksler mellom lys og skygge, og som står urokkelig fast på sitt Ord. Den Allmektige hadde grunnfestet fjellene og gjort dem sterke, og bare Han kunne flyt-

te dem.

På samme måte hadde Han innstiftet sin lov, grunnlaget for Hans styresett i himmelen og på jorden. En person kan angripe sine medmennesker og ta deres liv. Men like lite som han kan rive fjellene opp fra grunnvollen og kaste dem i havet, kan han forandre et eneste bud i Herrens lov eller fjerne noen av løftene til dem som lever etter Hans vilje. Guds folk skulle være like urokkelige i sin troskap mot Guds lov som selve grunnfjellet.

Fjellene omkring de beskjedne dalene var en stadig påminnelse om Guds skapermakt og en evig forsikring om Hans beskyttelse og omsorg. Disse pilegrimene lærte å sette pris på de tause symbolene på Herrens nærhet. De klaget ikke over sin tunge skjebne og følte seg aldri alene mellom de øde fjellene. I stedet takket de Gud fordi Han hadde gitt dem et fristed mot menneskers hat og grusomhet, og de gledet seg over at de fritt kunne tilbe Ham. Ofte når de ble forfulgt av fiender, var fjellene et sikkert vern. Fra de høye toppene sang de til Guds ære, og soldatene kunne ikke stanse lovsangen.

EN NØKTERN LIVSSTIL

Kristi etterfølgere var ekte, enkle og ivrige i sin gudsfrykt. Sannheten betydde mer for dem enn eiendom, slekt og venner, ja, mer enn selve livet, og det var om å gjøre for dem å innprente dette i de unge. Fra sin tidligste barndom ble de undervist i Skriften og opplært til å ha aktelse for Guds lov. Det fantes bare få eksemplarer av Bibelen, og derfor sør-

get de for å lære mest mulig utenat. Mange kunne sitere store deler av både Det gamle og Det nye testamente. Den storslåtte naturen og de enkle velsignelsene i hverdagslivet fikk dem til å tenke på Gud, og små barn lærte å takke Gud for all trøst og alle gode gaver.

Fordi foreldrene elsket barna sine og tenkte på deres beste, passet de på ikke å skjemme dem bort. Et liv fullt av prøvelser og vanskeligheter ventet dem, kanskje til og med martyrdøden. Fra barnsben av ble de oppdratt til å tåle motgang og til å være lydige, men samtidig til å tenke og handle selvstendig. Ganske tidlig måtte de lære å bære ansvar, være forsiktige med hva de sa og forstå at det undertiden kan være klokt å tie. Hvis de sa et eneste ubetenksomt ord i fiendens påhør, kunne det være livsfarlig, ikke bare for dem selv, men for mange av deres trosfeller. Som ulver jakter på sitt bytte, forfulgte sannhetens fiender dem som våget å kreve trosfrihet.

Valdenserne hadde ofret sine materielle goder for sannhetens skyld, og iherdig og tålmodig arbeidet de for det daglige brød. De utnyttet hver liten flekk dyrkbar jord mellom fjellene, og dalene og de mer karrige fjellskråningene ble også dyrket opp. Sparsomhet og streng nøysomhet var en del av den utdannelsen som var den eneste arven barna fikk med hjemmefra. De lærte at livet er en skole, og at det de trengte for å leve, måtte skaffes til veie ved eget arbeid, ved omtanke, påpasselighet og troskap.

Selv om dette kunne virke vanske-

lig og slitsomt, var det sunt, og det er akkurat det mennesker med en syndig natur har bruk for. Det er den skolen Gud har bestemt for deres oppdragelse og utvikling. Selv om de unge ble vant til hardt arbeid, skjedde det ikke på bekostning av deres intellektuelle utvikling. De lærte at alle deres evner og krefter tilhørte Gud, og at de skulle oppøves og utvikles for å bli brukt i tjenesten for Ham.

De rene og enkle valdensermenighetene hadde mye til felles med apostelmenigheten. De avviste pавens og presteskapets myndighet og holdt Bibelen som den eneste avgjørende og ufeilbare autoritet. I motsetning til de fornemme prestene fulgte deres egne predikanter Jesu eksempel, Han som ikke kom «for å la seg tjene, men for selv å tjene». De sørget for Guds hjord og førte den til de grønne gressgangene og de levende vannkildene i Hans hellige Ord. De holdt ikke gudstjenestene sine i kirker og katedraler som minnet om menneskelig storhet og prakt, men de samlet seg i skyggen av fjellene og i Alpedalene, eller de forskanset seg oppe i fjellene når det var fare på ferde, for å lytte til Guds Ord fra Hans tjenere.

Predikantene nøyde seg ikke med å forkynne evangeliet. De besøkte også de syke, underviste barna, hjalp dem som hadde kommet på villspor og prøvde å bilegge stridigheter og fremme forståelse og brorskap. I fredstid ble de underholdt ved frivillige gaver fra folk. Men i likhet med teltmakeren Paulus lærte hver enkelt av dem et eller annet håndverk eller yrke som de kunne livnære

seg ved om det ble nødvendig.

Predikantene underviste de unge. De fikk grundig opplæring i allmenne fag, men hovedvekten ble lagt på bibelkunnskap. De lærte Matteus- og Johannes-evangeliene utenat og også flere av brevene i Det nye testamente. Elevene ble også satt til å skrive av bibeltekster. Noen manuskripter inneholdt hele Bibelen, mens andre var korte utdrag med enkle forklaringer av bibelkyndige folk. På denne måten kom Guds Ord som så lenge hadde vært skjult av dem som prøvde å opphøye seg over Gud, fram i lyset.

DA BIBELEN VAR EN FORBUDT BOK

Ved tålmodig og utrettelig arbeid ble Den hellige skrift kopiert vers for vers og kapittel for kapittel. Det foregikk til tider ved skjæret fra fakler i mørke huler, men slik arbeidet de, og Guds åpenbarte vilje skinte som ekte gull. Bare de som var med i arbeidet, vet hvor mye sterkere og klarere det lyste på grunn av de prøvelsene de måtte gjennomgå. Engler fra himmelen slo ring om disse Herrens trofaste tjenere.

Satan hadde påvirket geistligheten til å begrave Guds Ord under en bunke makkverk av vranglære og overtro. Men på en forunderlig måte ble det bevart uforfalsket gjennom de mørke århundrer. Det bar ikke menneskers stempel, men Guds. Mennesker har vært utrettelige i sine forsøk på å tilsløre Skriftens enkle, likefremme budskap og få den til å motsi seg selv. Men Guds Ord rir stormene av lik arken på det opprørte havet.

Ved tålmodig og utrettelig arbeid ble Den hellige skrift kopiert vers for vers og kapittel for kapittel. Dette foregikk til tider ved skjæret fra fakler i mørke huler.

På samme måte som en gruve har rike gull- og sølvårer gjemt under overflaten, så man må arbeide seg ned i fjellet for å få tak i de verdifulle metallene, inneholder Bibelen sannhetsskatter som bare kommer fram i dagen når man søker oppriktig og ydmykt og under bønn.

Gud utformet Bibelen til å være en lærebok for alle mennesker til alle tider, både barn, unge og voksne. Han ga sitt Ord til menneskene som en åpenbaring av seg selv. Hver sannhet som blir avdekket, viser en ny side av Forfatterens karakter. Bibelstudium er Guds middel til å bringe mennesker i nærmere kontakt med Skaperen og gi dem en klarere forståelse av Hans vilje. Gjennom Bibelen kommuniserer Gud med mennesker.

Valdenserne anså gudsfrykt for å være opphavet til visdom. Likevel var de ikke blinde for betydningen av å komme i kontakt med omverdenen og lære om mennesker og deres daglige liv, og å utvikle åndsevnene og skjerpe forstanden.

Barbenes skole. En barb (onkel) var læreren deres. Noen av de unge ble sendt fra skolene oppe i fjellene til høyere læreanstalter i franske og italienske byer for å være misjonærer.

Noen av de unge ble sendt fra skolene oppe i fjellene til høyere læreanstalter i franske og italienske byer hvor de fikk bedre anledning til å studere og forske enn hjemme i Alpene. De ble utsatt for fristelser, de ble vitne til umoral og kom i berøring med djevelens listige representanter som prøvde å påvirke dem med den mest lumske vranglære og de farligste villfarelser. Men oppdragelsen de hadde fått fra barnsben av, hadde forberedt dem på alt dette.

De måtte ikke betro seg til noen av studiekameratene sine. Klærne deres var sydd slik at de kunne gjemme det kosteligste de eide - de uvurderlige bibelmanuskriptene. De bar med seg resultatet av måneders og års slit, og når det lot seg gjøre uten å vekke mistanke, sørget de for at noen av skriftene kom i hendene på dem som så ut til å være åpne for

sannheten. Helt fra de var ganske små, var de blitt opplært med tanke på dette. De visste hva de hadde å gjøre og handlet i troskap. Noen ved disse læreanstaltene ble vunnet for den sanne tro, og ikke sjelden ble skolene gjennomsyret av den. Men selv om kirkens ledere forhørte seg nøye, klarte de ikke å oppspore kilden til det såkalte korruperte kjetteriet.

I HEMMELIG OPPDRAG

Kristi Ånd er en misjonsånd. En som vender om til Gud, vil først og fremst lede andre til Frelseren. Slik var også de valdensiske kristne. De følte at Gud krevde mer av dem enn bare å bevare sannheten ren i sine egne menigheter, og at de hadde et hellig ansvar for å bringe lyset til dem som var i mørke. Ved Ordets mektige kraft prøvde de å bryte det åket som romerkirken hadde lagt på folk.

Valdenserpredikantene hadde også misjonærutdannelse, for alle som ønsket å virke som predikant, måtte først ha erfaring som evangelister. I tre år måtte de gjøre tjeneste på et eller annet misjonsfelt før de fikk ansvar for en menighet hjemme. Denne tjenesten som fra første stund krevde selvfornektelse og offer, var en nødvendig innvielse til predikantgjerningen i denne vanskelige tiden.

De unge som ble ordinert til den hellige tjenesten, hadde ingen utsikt til ære og materiell velstand, men måtte være forberedt på et slitsomt, farefullt liv og kanskje til og med martyrdøden. De ble sendt ut to og to likesom disiplene. Nybegynnere

ble som oftest sendt ut sammen med en som var eldre og hadde mer erfaring. Han skulle veilede og instruere den unge, som på sin side skulle rette seg etter den veiledning han fikk. De var ikke sammen hele tiden, men møttes ofte til bønn og rådslagning for å styrke hverandre i troen.

Hvis de hadde fortalt alle og enhver hva som var deres virkelige mål, ville deres misjon uten tvil ha mislykket. Derfor passet de nøye på ikke å røpe deres virkelige hensikter. Hver av predikantene hadde kjennskap til et eller annet håndverk eller yrke, og de utførte sin gjerning under dekke av å være vanlige yrkesutøvere. Som regel opptrådte de som handelsmenn. «De hadde med seg silkevarer, smykker og andre ting som på den tiden ikke var så lett å oppdrive på det lokale marked. Som handelsmenn ble de godt mottatt der de ville blitt avvist om de hadde kommet som misjonærer.» – Wylie, b.1, kap.7.

Hele tiden ba de Gud om visdom til å kunne tilby den Skatten som var mer kostelig enn gull og edelstener. I hemmelighet bar de med seg avskrifter av Bibelen eller deler av den, og når anledningen bød seg, snakket de med kundene om disse skriftene. Slik lyktes det ofte å skape interesse for Guds Ord, og de som ville, fikk overta deler av det.

Disse misjonærene begynte sin virksomhet på slettene og i dalene ikke langt fra fjelltraktene der de bodde, men den strakte seg mye lenger. Barføtt og med enkle hverdagsklær likesom deres Mester, dro de gjennom de store byene og videre til andre land. Overalt sådde de Ordets

LUX LUCET IN TENEBRIS - «Et lys skinner i mørket». Dette var deres motto når de spredte lyset fra evangeliet i middelalderens forvirring og mørke i Europa.

frø. Menigheter vokste opp i deres fotspor, og martyrenes blod vitnet om evangeliet.

Den store oppgjørsdagen vil vise at det arbeidet disse trofaste menneskene utførte, har båret rik frukt. Stille og ubemerket banet Guds Ord seg vei gjennom kristenheten og ble mottatt med glede i menneskers hjem og i deres hjerter.

SANNHETENS BUDBÆRERE

For valdenserne var Skriften ikke bare som en bok om Guds handlemåte med mennesker i fortiden og en kilde til informasjon om ansvar og plikter de selv hadde, den var også en åpenbaring av de farene og den herligheten som ventet i framtiden. De trodde at enden på alle ting var nær, og jo mer de studerte Guds Ord med bønn og tårer, desto sterkere

For di Guds Ord var blitt forsøkt uttryddet, led folk under vranglære og uvitenhet.

inntrykk gjorde det, og desto klarere forsto de sin plikt til å undervise andre om frelsens budskap. De så en tydelig skildring av frelsesplanen på de hellige sidene og fant trøst, håp og fred i troen på Jesus. Etter hvert som Ordet opplyste deres forstand og gjorde dem glade, lengtet de etter å gi det videre til dem som levde i pavemaktens villedende mørke.

De så at mange som fulgte paven og presteskapet, forgjeves forsøkte å oppnå syndsforlatelse ved å pine og plage seg selv. Ettersom de var opplært til å tro at deres gode gjerninger skulle frelse dem, så de bare på seg selv og var opptatt av sin egen syndige tilstand. De trodde at de var under Guds vrede, og derfor plaget de sjel og kropp uten å finne fred. Slik ble oppriktige mennesker bundet av romerkirkens læresetninger.

Mange forlot slekt og venner og tilbrakte livet sitt i klosterceller. Ofte fastet de og pisket seg selv for å berolige sin samvittighet. De hadde våkenetter og lå timevis utstrakt på det kalde, fuktige steingulvet i de dystre cellene, de gjorde lange pilegrimsreiser og ydmykende botsøvelser og

pinte seg selv på det frykteligste. Tynget av syndeskyld og plaget av frykt for Guds vredeshevsn, bar de på lidelsen til kreftene var uttømt, og de gikk i graven uten en eneste stråle av lys og håp.

Valdenserne lengtet etter å gi disse menneskene Livets Brød, forkynne Guds løfter om fred og vise dem hen til Kristus som deres eneste frelseshåp. De avviste læren om gode gjerninger som soning for overtredelse av Guds lov. Tillit til menneskelig fortjeneste stenger veien for Kristi grenseløse kjærlighet. Jesus døde som et offer for oss mennesker fordi den falne menneskeslekten i seg selv ikke har noe å komme til Gud med. Den korsfestede og oppstandne Frelserens fortjeneste er grunnlaget for den kristnes tro. Hver og en er vi like avhengig av Kristus som lemmene er av kroppen, og forbindelsen mellom den enkelte og Kristus må være like tett som mellom grenene og stammen.

Pavenes og prestenes forkynnelse hadde fått folk til å oppfatte Gud, ja, selv Kristus, som streng, dyster og utilnærmelig. Frelseren ble framstilt så blottet for medfølelse med mennesker i deres syndige tilstand at de måtte be prester og helgener om å tale deres sak. De som var opplyst av Guds Ord, lengtet etter å vise disse menneskene hen til Jesus som den medlidende, kjærlige Frelseren som med åpne armer innbyr alle til å komme til Ham med syndebyrden og alt som tynger dem. De ønsket å fjerne alle hindringer som Satan la i veien for at folk ikke skulle få øye på løftene og gå direkte til Gud med

Pavenes og prestenes forkynnelse hadde fått folk til å oppfatte Gud, ja, selv Kristus, som streng, dyster og utilnærmelig. Valdensermisjonæren forklarte ivrig evangeliet for søkende mennesker.

sine synder og få tilgivelse og fred.

Valdensermisjonæren forklarte ivrig evangeliet for søkende mennesker. Forsiktig tok han fram avskriftene av Bibelen. Hans største glede var å bringe håp til oppriktige, skyldtyngede mennesker som bare kunne se en hevners Gud som ventet på å fordømme dem. Med skjellvende lepper og tårevåte øyne, ofte på kne, viste han sine brødre løftene som åpenbarer synderens eneste håp. Slik trengte lyset inn i mange mørke sinn og fjernet skyene inntil Rettferdighetens Sol kunne gå opp med legedom under sine vinger.

Ofte måtte de lese samme bibeltekst om og om igjen, som om tilhøreren ville forvise seg om at han hadde hørt riktig. Det gjaldt særlig disse ordene: «Jesu Kristi, Hans

Sønns blod rensar oss for all synd.» 1 Joh 1, 7. «På samme måte som Moses løftet slangen opp i ørkenen, slik skal også Menneskesønnen bli løftet opp, for at hver den som tror på Ham ikke skal gå fortapt, men ha evig liv.» Joh 3, 14-15.

Det var mange som ikke lot seg vilde av romerkirken. De innså hvor meningsløst det var at mennesker eller engler skulle tale synderes sak. Da lyset gikk opp for dem, utbrøt de gledestrålende: «Kristus er min prest. Hans blod er mitt offer. Hans alter er min skriftestol.» De satte hele sin lit til Jesu fortjeneste og gjentok ordene: «Men uten tro er det umulig å være til behag for Ham (Gud).» Heb 11,6. «For det er ikke noe annet navn under himmelen, gitt blant mennesker, som vi kan bli frelst ved.» Apg 4,12.

Noen av disse stakkars menneskene som var så hardt prøvd, kunne nesten ikke fatte at Kristus virkelig brydde seg om dem. De følte en slik befrielse og var så overveldet av lyset som skinte på dem at de følte det som om de var i himmelen. Tillitsfullt la de hendene sine i Kristi hånd og satte føttene på den evige Klippen. Nå var de ikke lenger redde for å dø. Nå ville de med glede velge fengsel og kjetterbål hvis de på den måten kunne ære Kristi navn.

I hemmelighet ble Guds Ord tatt fram og lest, noen ganger for en enkelt person, andre ganger for en liten gruppe som lengtet etter lys og sannhet. Ofte tilbrakte de hele natten på denne måten. Folk ble så rørt og grepet at misjonæren, barmhjertighetens sendebud, måtte ta pauser

i lesningen så tilhørerne skulle få tid til å fatte Frelsens budskap. Rett som det var utbrøt de: «Vil Gud ta imot mitt offer? Bryr Han seg virkelig om meg? Vil Han tilgi min synd?» Og svaret lød: «Kom til meg, alle dere som strever og bærer tunge byrder, og Jeg vil gi dere hvile.» Matt 11,28.

I tro grep de løftet, og så kom det glade svaret: «Ikke flere pilegrimsferder, ingen slitsomme reiser til hellige steder! Jeg kan komme til Jesus slik som jeg er, syndig og uverdigg. Han vil ikke avvise den botferdiges bønn.» «Dine synder er tilgitt.» «Til og med mine synder kan Han tilgi!»

De ble fylt med en hellig glede, og Kristus ble opphøyet i takk og lovsang. Glade og lykkelige reiste de hjem for å spre lyset og fortelle andre om sin nye erfaring - at de hadde funnet Ham som er Sannheten og Livet. Det var en forunderlig kraft i Skriftens ord som virket på dem som lengtet etter sannheten. Det var Guds stemme, og de som lyttet, ble overbevist.

Sannhetens budbærer dro videre, men folk snakket ofte om hans beskjedne opptreden, hans oppriktighet, hans alvor og inderlighet. I mange tilfeller hadde tilhørerne ikke engang spurt hvor han kom fra eller hvor han skulle hen. De hadde vært så overveldet, først av overraskelse, senere av takknemlighet og glede at de ikke hadde tenkt på å spørre. Når de hadde insistert på at han skulle bli med dem hjem, hadde han svart at han måtte oppsøke de fortapte sauene i hjorden. Kunne det være en engel fra himmelen? undret de.

Massakren på albigensere, en del av den valdensiske kirken i Sør-Frankrike.

KORSTOG MOT VALDENSERNE

I mange tilfeller så de aldri sannhetens budbærer igjen. Han hadde reist til andre land, eller han tilbrakte tiden i et eller annet ukjent fengsel. Eller kanskje lå knoklene hans og bleknet i solen der han hadde vitnet om sannheten. Men ordene han hadde talt, kunne ikke utslettes. De utførte sin gjerning i menneskers sinn, og resultatet vil først bli kjent på Den store dag.

Valdensermisjonærene trengte inn på Satans område, og mørkets makter ble mer på vakt. Ondskapens fyrste la merke til hvert forsøk på å fremme sannhetens sak, og han satte frykt i sine medhjelpere. Pavenes representanter så en fare i den virksomheten disse omreisende predikantene drev. Hvis sannhetens lys fikk lov å skinne uhindret, ville det fordrive de mørke skyene av løgn som innhyllet folk. Det ville lede tankene deres til Gud alene, og så ville det være slutt på romerkirkens overhøyhet.

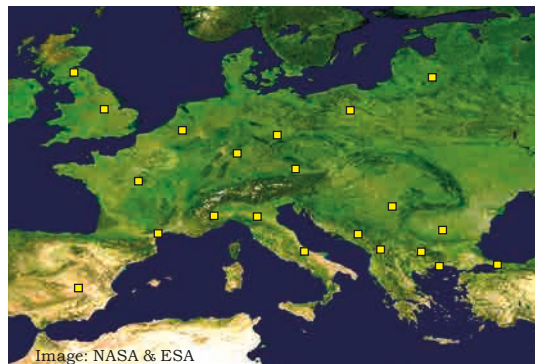
Det faktum at det fantes noen som holdt urmenighetens tro i hevd, var et stadig vitnesbyrd om romerkir-

kens frafall, og de møtte derfor bitter motstand og forfølgelse. Når disse menneskene nektet å forkaste Den hellige skrift, var det en forbrytelse som romerkirken ikke ville tolerere, og det ble bestemt at de skulle utryddes. Nå begynte de frykteligste korstogene mot Guds folk som holdt til i fjellene. Agenter for inkvisisjonen ble sendt for å oppspore dem, og det skjedde ofte at den uskyldige Abel falt som offer for Kains morderhånd.

Igjen og igjen ble de fruktbare markene deres ødelagt og hjemmene og gudshusene jevnet med jorden. Der uskyldige og arbeidsomme mennesker engang hadde hatt sine hjem og sine frodige åkrer, var det nå bare en villmark. På samme måte som rovdyrenes villskap øker når de smaker blod, ble pavemaktens representanter enda mer rasende når de så hvordan ofrene led. Mange av disse sannhetsvitnene ble forfulgt over fjellene og jaget ned i dalene, der de fant ly i veldige skoger og mellom fjellknauser.

Ingen kunne anklage disse fredløses moralske atferd. Selv fiendene deres måtte medgi at de var fredelige, stillferdige og fromme. Deres store forbrytelse var at de ikke ville tilbe Gud slik paven ønsket det. Derfor ble de utsatt for enhver form for ydmykelse, hån og tortur som mennesker eller djevler kunne pønse ut.

Da romerkirken hadde bestemt seg for å utrydde den forhatte sekten, sendte paven ut en bannbulle som stemplet dem som kjettere og dømte dem til døden. De ble ikke anklaget for å være løsgjengere, bedragerer eller bråkmakere. Men man erklærte

De valdensiske misjonærene var framgangsrike og grunnla menigheter og kolonier i: Italia, Spania, Tyskland, Nederland, Böhmen, Polen, Litauen, Albania, Lombardia, Milano, Romagna, Vicenza, Firenze, Konstantinopel, Filadelfia, Slovenia, Bulgaria, Baltikum, Kroatia, Dalmatia, England, Skottland og Piedmont. Kilde: History of the Sabbath, Andrews, s. 407.

at deres fromme og forsiktige opptreden kunne villede «fårene i den sanne hjord». Derfor ga paven ordre om at «denne onde og avskyelige sekten av skamløse individer» skulle «knu-ses som giftslanger, dersom de nektet å avsverge sin tro.» – Wylie, b.16, kap.1.

Visste denne hovmodige herskeren at han engang skal høre disse ordene igjen? Var han klar over at de ble skrevet i himmelens bøker, og at han vil bli konfrontert med dem på dommens dag? «Alt det dere gjorde mot en av de minste av disse Mine søsken, det gjorde dere mot Meg», sa Jesus. Matt 25,40.

Denne bannbulle oppfordret alle kirkemedlemmene til å være med i kampen mot kjetterne. For å stimulere dem til å ta del i den grusomme aksjonen, ble de «fritatt for alle kirkelige bøter og straffer, både de alminnelige og de mer spesifikke. Bannbulle løste alle som sluttet seg til korstoget fra enhver ed de måtte ha avlagt. Den ga deltagerne rett til

Gravstenen til pave Innocent 8. - bullen hans fra 1487 beordret et korstog mot valdenserne og fritok deltakerne for alle kirkelige bøter og straffer. De som drepte en kjetter, fikk full syndsforlatelse.

å beholde alt de måtte ha tilegnet seg på ulovlig vis og lovt fullstendig syndsforlatelse til enhver som utryddet en kjetter. Den annullerte alle kontraktene som valdenserne hadde fordel av, påla tjenerne deres å forlate dem, forbød noen å hjelpe dem på noen som helst måte og ga alle og enhver lov til å ta fra dem det de eide.» – Wylie, b.16, kap.1.

Dette dokumentet viser klart hvilken mesterhjerne som sto bak. Det er dragens brøl man hører her, ikke Kristi stemme.

Kirkens ledere ville ikke tilpasse

sin karakter etter den høye standarden i Guds lov. I stedet lagde de en standard som passet dem selv og bestemte seg for å tvinge alle til å rette seg etter den fordi Roma ville det slik. Fryktelige tragedier fant sted. Korrupte, blasfemiske prester og paver utførte det som Satan påla dem. De var blottet for barmhjertighet. De samme kreftene som korsfestet Kristus og drepte apostlene, og som drev den blodtørstige Nero til krig mot de trofaste på hans tid, var nå i virksomhet for å utrydde Guds folk.

Forfølgelsene som i århundrer hjem søkte disse gudfryktige menneskene, bar de med slik utholdenhet og tålmodighet at deres Frelser ble æret ved det. Til tross for utryddelseskrigen mot dem og de umenneskelige massakrene de ble utsatt for, fortsatte de å sende misjonærer ut for å spre evangeliet. De ble jaget til døde. Men deres blod ga vekst til frøet de hadde sådd, og det ble en rik høst.

Slik vitnet valdenserne om Gud flere hundre år før Luther ble født. Spredt omkring i mange land sådde de spiren til den reformasjonen som begynte med Wycliffe, som vokste seg dypere og sterkere på Luthers tid, og som skal føres videre til tidens slutt av dem som er villige til å lide «for Guds Ords skyld og for Jesu Kristi vitnesbyrds skyld.» Åp 1,9.

KAPITTEL 5

REFORMASJONENS MORGENSTJERNE

Før reformasjonen fantes det bare få eksemplarer av Bibelen. Men Gud tillot ikke at Hans Ord ble fullstendig utryddet. Sannheten skulle ikke være skjult for all framtid. For Ham var det like lett å frigjøre Livets Ord som det var å åpne fengselsdørene og jernportene da Han satte apostlene fri.

I forskjellige land i Europa ble mennesker påvirket av Guds ånd til å søke etter sannheten som etter en skjult skatt. Guds forsyn brakte dem i kontakt med Den hellige skrift som de gransket med intens interesse. De var villige til å følge lyset, uansett hva det måtte koste. Selv om de ikke så alt like klart, forsto de mange ting som lenge hadde vært skjult.

Som himmelens budbærere dro de ut og brøt overtroens og villfarelsens lenker og oppfordret dem som så lenge hadde vært slavebundet, til å reise seg og hevde sin frihet.

Unntatt blant valdenserne hadde Guds Ord i lange tider utelukkende eksistert i et språk som bare de lærde forsto. Men nå var tiden kommet da Bibelen skulle oversettes og bringes ut til folk i forskjellige land og på deres eget språk. Verdens midnattstime var forbi. Nattemørket forsant gradvis, og i mange land så man tegn på at daggryet var på vei.

På 1300-tallet begynte «reformasjonens morgenstjerne» å lyse i England. John Wycliffe (ca. 1324-84) var forløper for reformasjonen, ikke bare i England, men i hele kristenheten. Den kraftige protesten som han fikk mulighet til å rette mot romerkirken, skulle aldri stilne, for den ble begynnelsen på den kampen som førte til frihet for enkeltpersoner, menigheter og nasjoner.

Wycliffe fikk en god utdanning, og for ham var gudsfrykt opphavet til visdom. På universitetet var han kjent for å være inderlig gudfryktig, evnerik og dyktig. Vitebegjærlig som han var, skaffet han seg innsikt på mange ulike fagområder. Han ble utdannet i skolastisk filosofi, kirkerett og sivilrett, særlig den som gjaldt hans eget land. Verdien av den utdannelsen han fikk i sin ungdom, viste seg tydelig i hans senere virksomhet.

Wycliffes inngående kjennskap til samtidens filosofiske strømninger satte ham i stand til å avsløre uholdbare teorier, og hans innsikt i sivilrett og kirkerett gjorde ham vel skikket til å engasjere seg i kampen for borgerlig og religiøs frihet. Ikke bare kunne han bruke de våpen Guds Ord forsynte ham med, men han hadde også tilegnet seg intellektuell

dannelse, og han mestret skolastikkens taktikk.

Både venner og fiender respekterte ham for hans framragende evner og omfattende kunnskap. Tilhengerne så med tilfredshet at lederen deres sto forrest blant nasjonens åndselite, og motstanderne ble hindret i å vise forakt for reformasjonens sak, da de ikke kunne påvise at lederen deres var svak og uvitende.

Allerede i studietiden begynte Wycliffe å granske Skriften. På denne tiden, da Bibelen utelukkende fantes på de klassiske språkene, var det bare folk med høyere utdanning som kunne finne fram til sannhetens kilde som var lukket for alle andre. Veien var dermed banet for Wycliffes framtidige gjerning som reformator. Lærde personer hadde studert Guds Ord og funnet den store sannheten om Guds frie nåde. Denne kunnskapen hadde de gjort bruk av i undervisningen og dermed fått andre til å studere Guds Ord.

Da Wycliffe ble oppmerksom på Skriften, undersøkte han den like grundig som da han tilegnet seg akademisk kunnskap. Hittil hadde han følt et stort savn som hverken hans akademiske studier eller kirkens lære kunne tilfredsstille, og i Guds Ord fant han det som han tidligere forgojves hadde vært på leting etter. Her så han frelsesplanen åpenbart og Kristus framstilt som menneskenes eneste Talsmann. Han stilte seg til tjeneste for Kristus og bestemte seg for å framholde de evangeliske sannhetene han hadde oppdaget.

KIRKENS VRANGLÆRE AVSLØRT

I likhet med senere reformatorer kunne heller ikke Wycliffe i begynnelsen forutse hvordan tingene skulle utvikle seg. Han hadde ikke til hensikt å sette seg opp mot Roma, men på grunn av sin lojalitet mot sannheten kunne han ikke unngå å komme i konflikt med løgn.

Jo klarere han så pavedømmets villfarelse, desto ivrigere framholdt han Bibelens lære. Han ble klar over at romerkirken hadde forlatt Guds Ord til fordel for menneskelige overleveringer. Fryktløst anklaget han presteskabet for å ha fjernet Bibelen og krevde at den igjen ble tilgjengelig for folk, og at kirken igjen anerkjente dens autoritet.

Han var en dyktig og engasjert lærer og en veltalende predikant, og livet hans vitnet om det han forkynte. Han vant alminnelig aktelse og tilitt for sin bibelkunnskap, sin logiske sans, sitt hellige liv, sin rettskaffenhets og sitt ukuelige mot. Mange var blitt misfornøyd med sin tidligere tro fordi de så den urettferdigheten som hersket i romerkirken, og de la ikke skjul på sin glede over de sannhetene Wycliffe forkynte. Men kirkens ledere ble rasende da de fant ut at denne reformatoren var i ferd med å få større innflytelse enn de selv hadde.

Wycliffe hadde en egen evne til å avsløre villfarelser, og uten frykt gikk han til angrep på mye av misbruket som kirken hadde godkjent. Mens han var hoffkapellan, gikk han kraftig imot at den engelske kongen skulle betale skatt til paven og påviste at det var både ulogisk og

i strid med Guds Ord at paven skulle ha myndighet over verdslige styresmakter.

Pavens krav hadde vakt stor forargelse, og Wycliffes uttalelser påvirket holdningene hos dem som hadde makten i landet. Kongen og adelen ble enige om å avvise pavens krav på verdslig myndighet, og de nektet å betale skatt. Dette var et kraftig slag mot pavens maktposisjon i England.

Tiggermunkene var et annet onde som denne reformatoren kjempet kraftig og innbitt mot. Det myldret av slike munkes over hele England, og de undergravde landets økonomi og utvikling. All foretaksomhet, utdannelse og moral ble påvirket av deres ødeleggende innflytelse.

Munkenes lediggang og tiggning var ikke bare en sterk belastning på landets økonomi, men det skapte forakt for nyttig arbeid. De unge ble demoralisert. Tiggermunkene påvirket mange til å gå i kloster og vie seg til klosterlivets sysler. Ofte skjedde det uten foreldrenes samtykke, men også uten at de visste om det og mot deres vilje.

En av de tidlige kirkefedrene hevdet at munkevesenets krav gikk foran barnets plikt til å elske og lyde foreldrene. Han uttalte: «Selv om din far ligger gråtende og klager sin nød ved din dør og din mor viser deg den kroppen som bar deg og den barmen som diet deg, se til at du tramper dem ned og går rett til Kristus.» Ved denne «avskyelige umenneskeligheten» som Luther senere kalte det, «som minner mer om en ulv og en tyrann enn en kristen og et menneske», ble barna satt opp mot for-

Det myldret av munkes over hele England, og de undergravde landets økonomi og utvikling. All foretaksomhet, utdannelse og moral ble påvirket av deres ødeleggende innflytelse, og Wycliffe gikk sterkt imot dem.

eldrene. – Barnas Sears, *The Life of Luther*, s.69-70.

Slik satte kirkens ledere Guds bud til side på grunn av sine tradisjoner, på samme måte som fariseerne i sin tid hadde gjort. Hjemmene sto tomme, og foreldrene fikk ikke være sammen med barna sine.

Selv universitetsstudentene ble ført bak lyset av munkenes bedrag og overtalt til å slutte seg til munkeordenen. Senere var det mange som angret dette da det gikk opp for dem at de hadde ødelagt sitt eget liv og brakt sorg over foreldrene sine. Men når de først satt i fellen, var det umulig å slippe fri.

Av frykt for munkenes innflytelse unnlot mange foreldre å sende sønnene sine til universitetene. Dette førte til en markert nedgang i studenttallet. Universitetene forfalt, og uvitenheten tok overhånd.

Paven hadde gitt disse munkene myndighet til å ta imot skriftemål og gi syndsforlatelse. Dette førte mye vondt med seg. Tiggermunkene var så oppsatt på å øke inntektene sine at de mer enn gjerne ga syndsforlatelse til alle slags lovbrøyttere som oppsøkte dem, og antall grove forbrytelser økte raskt.

De syke og fattige ble overlatt til seg selv, mens munkene fikk de gavene som skulle ha lindret deres nød. De truet folk til å betale penger til ordenen og stemplet dem som ugudelige hvis de unnlot å gjøre det.

Til tross for at tiggermunkene ga seg ut for å være fattige, ble de stadig rikere, og de praktfulle boligene og bugnende bordene deres sto i stadig større kontrast til fattigdommen ellers i landet. Og mens de selv levde i luksus og overflod, sendte de ut uvitende menn som bare kunne fortelle underlige fabler, legender og morsomheter for å underholde folk, som dermed ble enda lettere å lure.

Likevel klarte tiggermunkene å beholde makten over de overtroiske folkemassene. De fikk dem til å tro at deres religiøse plikter besto i å anerkjenne pavens suverenitet, tilbe helgener og gi munkene gaver, og at dette var alt som trengtes for å sikre seg en plass i himmelen.

Opplyste og fromme mennesker hadde forgjeves prøvd å reformere munkeordenen. Men den mer klar-synte Wycliffe tok ondet ved roten og hevdet at selve systemet var falskt og burde avskaffes. Folk begynte å få opp øynene og stilte kritiske spørsmål.

Når munkene dro omkring i landet

og solgte avlatsbrev, var det mange som begynte å tvile på om det virkelig gikk an å kjøpe syndsforlatelse for penger, og om de ikke heller burde søke tilgivelse hos Gud enn hos paven i Roma. Flere og flere ble forskrekket over tiggermunkenes umettelige griskhet. «Romas munker og prester tærer på oss lik en kreftbyll», sa de. «Gud fri oss, ellers kommer folket til å dø.» – D'Aubigné, b. 17, kap. 7.

For å dekke over sin griskhet, påsto tiggermunkene at de fulgte Jesu eksempel og hevdet at Han og disiplene hadde levd av folks gavmildhet. Men denne påstanden skadet dem selv, for det gjorde at mange begynte å lese i Bibelen for å finne ut hva som var sant, og dette var romerkirken minst av alt interessert i. Folk ble oppmerksomme på kilden til all sannhet som kirken prøvde å holde skjult.

Wycliffe begynte å skrive og utgi traktater mot tiggermunkene, ikke først og fremst for å oppta diskusjon med dem, men for å gjøre folk oppmerksomme på Bibelen og dens opphav. Han erklærte at paven ikke hadde større makt til å tilgi synd eller utelukke folk fra kirken enn vanlige prester, og at ingen kunne lyses i bann uten å ha pådratt seg Guds dom.

Wycliffe kunne ikke ha funnet en mer effektiv måte å gå til felts mot det gigantiske åndelige og verdslige herredømmet som paven hadde opprettet, og som slavebandt millioner av mennesker.

TALSMANN FOR TROSFRIHET

Igen ble det Wycliffes oppgave å forsvare den engelske kronens rettigheter mot Romas overgrep. Han ble utnevnt til ambassadør i Nederland der han i to år forhandlet med pavenes representanter. Her kom han i kontakt med geistlige fra Italia, Frankrike og Spania, og han fikk mulighet til å se bak kulissene og skaffet seg innsikt i mye som han ikke ville ha fått kjennskap til i England. Han ble klar over mange ting som han senere fikk stor nytte av. Gjennom disse pavelige representantene fikk han innblikk i hvordan hierarkiet i kirken fungerte og hva målet var.

Da han kom tilbake til England, fortsatte han sin tidligere virksomhet, men mer åpenlyst og med enda større iver enn før. Han slo fast at griskhet, stolthet og bedrag var Romas guder.

I et skrift om paven og pengeoppkreverne sier han: «De tapper landet for det som fattigfolk skal leve av, og hvert år blir det brukt mange tusen mark av statens midler til sakramenter og kirkelige handlinger som er forkastelig misbruk. De får hele kristenheten til å støtte og opprettholde dette uvesenet. Ja, selv om det fantes et helt fjell av gull her i landet og ingen andre tok av det enn denne stolte, verdslige pengesamleren, ville hele dette fjellet til sist forsvinne. For han tar hvert et øre ut av landet, og det eneste vi får tilbake, er Guds forbannelse for denne skamløse trafikken.» – John Lewis, *History of the Life and Sufferings of J. Wycliffe*, s. 37.

I et skrift om paven og pengeoppkreverne sier Wycliffe: «De tapper landet for det som fattigfolk skal leve av, og hvert år blir det brukt mange tusen mark av statens midler til sakramenter og kirkelige handlinger som er forkastelig misbruk. De får hele kristenheten til å støtte og opprettholde dette uvesenet.»

Ikke lenge etter at Wycliffe var kommet tilbake til England, ble han utnevnt til prest i Lutterworth. Dette viste at kongen ikke hadde tatt det ille opp at Wycliffe hadde sagt hva han mente. Han hadde stor innflytelse ved hoffet, og han preget i sterk grad folks tro.

PAVENS HEVNAKSJON SKAPER SPLID

Snart begynte paven å tordne mot ham. Tre pavebuller ble sendt til England - til universitetet, til kongen og til geistligheten - med krav om at man øyeblikkelig sørget for å stoppe denne kjetterske læreren. – Augustus Neander, *General History of the Christian Religion and Church*, per. 6, sek.2, pt.1, par.8.

Men før disse nådde fram, hadde de ivrige biskopene stevnet Wycliffe til å møte dem i retten. To av de mektigste fyrstene i riket var med ham for domstolen, og da folk omringet bygningen og trengte seg inn, ble dommerne redde og utsatte saken,

og Wycliffe fikk gå sin vei uhindret. Ikke lenge etter døde Edward 3. som på sine gamle dager ble påvirket av geistligheten til å motarbeide reformatoren, og Wycliffes tidligere beskytter ble konge.

Men pavebullene inneholdt en befaling om at man skulle pågripe og fengse kjetteren, uansett hvor i England han befant seg. Dette var de første skrittene mot kjetterbålet, og alt tydet på at Wycliffe snart skulle bli et offer for Romas hevnløst. Men Han som engang sa: «Frykt ikke, Jeg er ditt skjold» (1 Mos 15,1), grep også denne gangen inn for å beskytte sin tjener. Det var ikke reformatoren som måtte dø, men den paven som hadde gått inn for å utrydde ham. Gregor 11. døde, og geistlighetens representanter som skulle føre saken mot Wycliffe, innstilte prosessen.

Igen ledet Gud begivenhetene slik at reformasjonen kunne gå sin gang. Etter at Gregor var død, ble det valgt to rivaliserende paver. De stridende partene som begge påsto at de var ufeilbare, krevde underkastelse. Begge oppfordret til angrep på motparten, og de understreket sine krav ved å nedkalle fryktelige forbannelser over motparten og love lønn i himmelen for sine tilhengere. Dette svekket i sterk grad pavedømmets makt.

De rivaliserende partene hadde nok å gjøre med å angripe hverandre, og Wycliffe fikk foreløpig være i fred. Pavene slynget fordømmelser og beskyldninger mot hverandre, og støtten til de stridende partene kostet mye blod. Kirken ble oversvømt av forbrytelser og skandaler. Imens

arbeidet reformatoren flittig i sitt fredelige sogn i Lutterworth for å lede folks oppmerksomhet vekk fra de stridende pavene, til Jesus, Fredsfyrsten.

Splittelsen, med alle kampene og korrupsjonen som fulgte med, bant vei for reformasjonen, for nå fikk folk nemlig se hva pavedømmet virkelig sto for. I et skrift Wycliffe ga ut om striden mellom pavene, oppfordret han folk til å tenke over om

Wycliffe samlet en flokk predikanter. Det var enkle, fromme menn som elsket Guds ord og ikke hadde noe større ønske enn å forkynne det. De dro omkring overalt og underviste på torgene og gatene i de større byene og også ute på landsbygda. De oppsøkte de gamle, de syke og de fattige og fortalte dem de glade nyhetene om Guds nåde.

ikke de to prestene tross alt snakket sant når de anklaget hverandre for å være Antikrist. «Gud vil ikke lenger la fienden herske bare i én slik prest, men har fordelt det på to, så folk lettere kan overmanne dem begge i Kristi navn.» – R. Vaughan, *Life and Opinions of John de Wycliffe*, vol.2, s.6

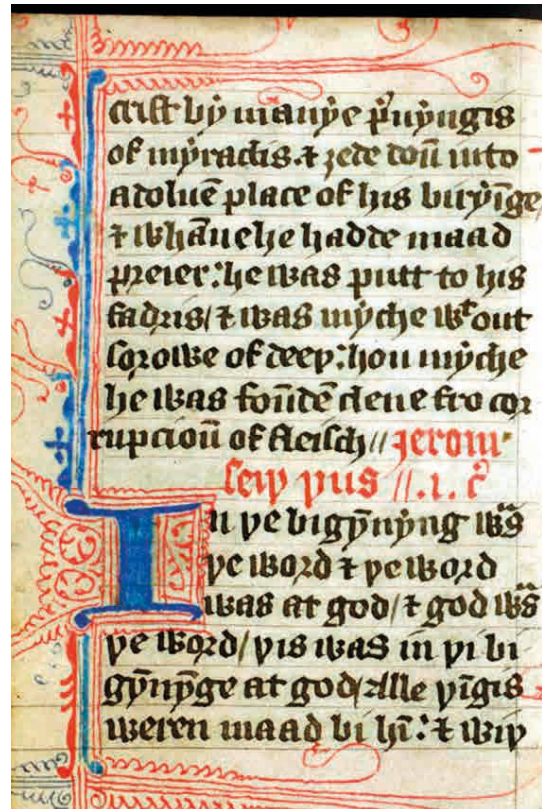
WYCLIFFE SATTE DYPE SPOR I BRITISK KIRKELIV

I likhet med Jesus forkynte Wycliffe evangeliet for de fattige. Han nøyde seg ikke med å spre lyset blant de fattige sognebarna i Lutterworth, men bestemte seg for at det skulle nå ut over hele England. For å oppnå dette, samlet han en flokk predikanter. Det var enkle, fromme menn som elsket Guds Ord og ikke hadde noe større ønske enn å forkynne det. De dro omkring overalt og underviste på torgene og gatene i de større byene, og også ute på landsbygda. De oppsøkte de gamle, de syke og de fattige og fortalte dem de glade nyhetene om Guds nåde.

Som teologiprofessor ved Oxford universitet forkynte Wycliffe Guds Ord for studentene. Han gjorde det så grundig at de kalte ham «evangeliedoktoren». Men hans største innsats var oversettelsen av Bibelen til engelsk. I en bok han skrev om Bibelens sannhet og betydning, ga han uttrykk for at han gjerne ville oversette Bibelen så alle og enhver i England kunne lese om Guds store gjerninger på sitt eget morsmål.

Men plutselig ble han stanset i arbeidet. Selv om han ennå ikke var 60 år, hadde utrettelig slit og studium og motstandernes angrep tært på kreftene og gjort ham gammel før tiden. Han ble dessuten angrepet av en alvorlig sykdom.

Nyheten om dette gledet tiggermunkene. De tenkte at han nå ville angre det onde han hadde gjort mot kirken, og de skyndte seg til sykesengen hans for å høre ham skrifte. Representanter for de fire munkeordener og fire embetsmenn samlet seg

Han levde så lenge at han kunne gi sine landsmenn Bibelen, det mektigste av alle våpen mot Roma, Guds middel til å frigjøre og opplyse folk med evangeliet.

rundt denne mannen som de trodde lå for døden. «Du har døden på leppene», sa de. «Innrøm nå dine feilgrep og kall tilbake alt du har sagt for å skade oss.»

Wycliffe hørte på dem i taushet, og så ba han om å bli løftet opp i sengen. Han så skarpt på dem mens de sto og ventet på tilbakekallelsen og sa med den faste, myndige stemmen som så ofte hadde fått dem til å skjelve: «Jeg skal ikke dø, men leve, og fortsatt avsløre munkenes onde gjerninger.» – D'Aubigné, b.17, kap.7. Overrasket og skamfulle skyndte de seg å forlate rommet.

Wycliffes ord gikk i oppfyllelse. Han levde så lenge at han kunne gi

sine landsmenn Bibelen, det mektigste av alle våpen mot Roma, Guds middel til å frigjøre og opplyse folk med evangeliet. Men mange og store hindringer måtte overvinnnes før dette kunne bli en realitet. Han hadde svak helse og visste at han bare hadde noen få arbeidsår igjen. Han var klar over hvilken motstand han ville møte, men i tillit til Guds løfter tok han modig fatt på arbeidet.

Gud holdt sin hånd over ham og ga ham styrke til å fullføre sin store livsoppgave mens han enda var åndsfrisk og kunne gjøre bruk av sin rike erfaring. Mens hele kristenheten var i opprør, satt Wycliffe i presteboligen i Lutterworth og arbeidet med denne oppgaven, uanfektet av stormen som raste omkring ham.

Omsider ble arbeidet fullført, og den første engelske bibeloversettelsen var et faktum. Guds Ord hadde fått innpass i England. Nå fryktet han hverken fengsel eller kjetterbål. Han hadde gitt det engelske folket et lys som aldri skulle sløkkes. Da han ga sine landsmenn Bibelen, gjorde han mer for å bryte uvitenhetens og lastens lenker og frigjøre og høyne sitt fedreland enn man noen gang hadde oppnådd gjennom de største seirene på slagmarken.

Boktrykkerkunsten var ennå ukjent, så det var et vanskelig og tidkrevende arbeid å mangfoldiggjøre Bibelen. Men etterspørselen var så stor at mange frivillig hjalp til med å skrive den av. Likevel var det vanskelig å dekke behovet. Noen av de rike kjøperne ville gjerne ha hele Bibelen, mens andre nøyde seg med en del av den. Ofte gikk flere familier sammen

om å kjøpe et eksemplar. På den måten fant Wycliffes Bibel snart vei ut til folket.

Folk ble oppfordret til å bruke sin fornuft, og det førte til at de ikke lenger blindt underkastet seg kirkens trossetninger. Wycliffe framholdt nå de grunnleggende prinsippene i protestantismen - frelse ved tro på Kristus og Skriftens pålitelighet. Predikantene som Wycliffe hadde sendt ut, spredte Bibelen sammen med skriftene hans, og det resulterte i at nesten halvdel av det engelske folket tok imot den nye troen.

Da Bibelen kom ut blant folk, ble de kirkelige myndighetene skrekkslagne. Nå hadde de en motstander som var enda sterkere enn Wycliffe, en kraft som deres egne våpen ikke kunne hamle opp med. På denne tiden var Bibelen ikke forbudt i England, for den hadde aldri før vært utgitt på folkets språk. Senere kom det en slik lov, og den ble håndhevet strengt. Inntil videre var det likevel mulig å utbre Guds Ord til tross for at prestene prøvde å hindre det.

SANNHETENS FORSVARER FOR BRITISK DOMSTOL

Pavens representanter la igjen nye planer for å lukke munnen på reformatoren. Tre ganger på rad ble han stevnet for forskjellige domstoler, men uten at det førte fram. Først erklærte en synode av biskoper at skriftene hans var kjetterske. De fikk den unge kong Richard 2. over på sin side, og deretter framskaffet de et royalt dekret som slo fast at alle som holdt fast på de forbudte læresetningene, ville få fengselsstraff.

Wycliffe anket synodens avgjørelse

til parlamentet. Uten frykt anklaget han presteskapet og krevde en reform av de forskjellige former for misbruk som kirken godkjente. Han skildret pavestolens overgrep og korrupsjon så overbevisende at motstanderne ble forvirret.

For tredje gang ble Wycliffe stilt for retten – «Hvem kjemper dere egentlig mot? Mot en gammel mann på gravens rand? Nei, mot sannheten, den som er sterkere enn dere, og som skal felle dere.»

Vennene og tilhengerne hans var blitt tvunget til å gi etter, og nå var de sikre på at den gamle, ensomme og venneløse reformatoren ville bøye seg for kongens og biskopenes autoritet. Men i stedet var det pavens representanter som måtte gi opp. Wycliffes kraftige appell gjorde et sterkt inntrykk i parlamentet som opphevet bestemmelsen om forfølgelse og straff, og reformatoren var igjen en fri mann.

For tredje gang ble Wycliffe stilt for retten, denne gangen for den høyeste geistlige domstol i landet. Her ville de ikke se gjennom fingrene med kjetteri. Nå skulle romerkirken endelig gå av med seieren og reformatorens verk skulle stanses. Det var pavens menn sikre på. Kunne de bare få gjennomført planen sin, ville Wycliffe bli tvunget til enten å tilbakekalle eller bli sendt på bålet.

Men han tilbakekalte ikke. Han ville ikke hykle. Uten å vakle holdt han fast på sin tro og avviste alle anklagene. Uten hensyn til seg selv, sin stilling og situasjonen han var i, stevnet han tilhørerne for Guds domstol og la deres list og bedrag på den evige sannhetens vektskål.

Den hellige ånds kraft var merkbar i rettsalen. Forsamlingen var trollbundet og satt som fastnaglet til benkene. Wycliffes ord traff hjertene som piler fra Herrens kogger. Kjetteranklagen som de hadde rettet mot ham, sendte han med overbevisende kraft tilbake på dem selv. Hvordan våget de å spre slike villfarelser? Hvordan kunne de gjøre Guds nåde til en handelsvare for vinnings skyld?

«Hvem kjemper dere egentlig mot?» spurte han til slutt. «Mot en gammel mann på gravens rand? Nei, mot sannheten, den som er sterkere enn dere, og som skal felle dere.» – Wylie, b.2, kap.13. Deretter forlot han rettsalen, og ikke en eneste av motstanderne prøvde å hindre ham.

Wycliffes livsverk var nesten fullført. Sannhetens fane som han så lenge hadde båret, skulle snart falle ut av hans hender. Men enda en

gang skulle han vitne om evangeliet. Sannheten skulle forkynnes i selve løgnens høyborg. Wycliffe ble stevnet for den pavelige domstolen i Roma som så ofte hadde utgytt de helliges blod.

Han var ikke blind for faren som truet. Likevel ville han ha etterkommet innkallingsordren om ikke en lammelse hadde gjort det umulig for ham å reise. Men selv om stemmen hans ikke skulle høres i Roma, kunne han tale gjennom sine brev, og det bestemte han seg for å gjøre. Han skrev til paven. Brevet var holdt i en ærbødig og kristelig tone, men inneholdt en skarp kritikk av pave-stolens pomp og prakt.

«Det er en glede for meg å kunne vitne for enhver om min tro, især for biskopen av Roma som jeg går ut fra er oppriktig, og har en sunn dømmekraft. Derfor vil han sikkert bekreftede denne min tro, eller korrigerer den dersom den er feil. For det første tror jeg at Kristi evangelium er summen av Guds lov. Ettersom biskopen av Roma er Kristi stedfortreder på jorden, anser jeg ham framfor alle andre mennesker å være bundet av evangeliets lov. For storheten hos Kristi disipler besto ikke i verdslig status og ære, men i at de nøye fulgte Kristus i Hans liv og ferd. Under sin vandring på jorden var Kristus en meget fattig mann som av slo all verdslig makt og ære.

Ærlige mennesker bør hverken følge paven eller andre hellige menn på andre områder enn der de følger Jesus Kristus. Peter og Sebedeus sønnene vakte forargelse da de ønsket verdslig ære i strid med Kristi

Pave Urban 6. – Wycliffe viste Kristi mildhet og ydmykhet overfor paven og kardinalene, og demonstrerte ikke bare overfor dem, men overfor hele kristenheten hvilken forskjell det var mellom dem og den Herre de ga seg ut for å representere.

eksempel. Derfor bør man ikke følge dem i slike villfarelser.

Paven burde overlate all verdslig makt til staten og alvorlig formane geistligheten til å gjøre det samme, for slik gjorde Kristus, særlig gjennom apostlene. Dersom jeg har tatt feil i noe av dette, vil jeg ydmykt ta imot korreks, ja til og med gå i døden om nødvendig. Hvis jeg kunne gjøre som jeg selv ønsker, ville jeg mer enn gjerne stille meg fram for biskopen av Roma. Men Herren har villet det annerledes, og Han har lært meg å lyde Gud mer enn mennesker.»

Til slutt skrev han: «La oss be Gud om å vekke opp pave Urban 6. slik han gjorde i begynnelsen, så han sammen med presteskaperet må følge Jesus Kristus i liv og livsførsel, og at

de må undervise folket grundig, så de også trofast kan gjøre det samme.» – John Foxe, Acts and Monuments, vol.3, s.49-50.

Slik viste Wycliffe Kristi mildhet og ydmykhet overfor paven og kardinalene, og demonstrerte ikke bare overfor dem, men for hele kristenheten hvilken forskjell det var mellom dem og den Herre de ga seg ut for å representere.

ET UDØDELIG LIVSVERK

Wycliffe forventet at hans troskap ville koste ham livet. Kongen, paven og biskopene gikk til felles aksjon for å ødelegge ham, og det syntes uunn­gåelig at han i løpet av de nærmeste månedene ville ende sitt liv på kjet­terbålet. Likevel mistet han ikke motet. «Hvorfor snakker dere om å søke en martyrkrone langt borte? For­kynn Kristi evangelium for hovmo­dige prelater, så blir dere snart mar­tyrer. Skulle jeg leve og være taus? Aldri! La slaget falle. Jeg er parat.» – D'Aubigné, b.17, kap.8.

Men Gud holdt hånden over Wycliffe. Den mannen som gjennom hele livet så tappert hadde forsvart sann­heten med fare for sitt eget liv, skulle ikke bli offer for fiendens hat. Wycliffe hadde aldri tatt hensyn til sin egen sikkerhet, men Herren hadde beskyttet ham. Og nå, da fienden var sikker på sitt bytte, flyttet Gud ham utenfor deres rekkevidde. Idet han skulle forrette nattverd i menig­heten i Lutterworth, fikk han slag og døde kort etter.

Gud hadde gitt Wycliffe et oppdrag. Han hadde lagt sannhetsordet i hans munn og skjermet ham så Hans ord

kunne nå ut til folket. Hans liv ble beskyttet, og verket hans fortsatte inntil grunnvollen for det store refor­masjonsarbeidet var lagt.

Wycliffe kom fra Den mørke mid­delalder. Han hadde ingen forgjenger som hadde etterlatt noe han kunne bygge videre på. I likhet med døperen Johannes ble han kalt til å utføre et særskilt oppdrag, og han innvars­let en ny tid. Likevel framholdt han Bibelens budskap så harmonisk og fullstendig at de reformatorene som kom etter ham, ikke kunne gjøre det bedre.

Dette gjaldt også noen av dem som kom 100 år senere. Så bred og dyp var grunnvollen, og så solid og fast var reisverket at de som kom etter ham, ikke behøvde å endre på noe.

EN LYSENDE ÅNSDHØVDING

Den bevegelsen Wycliffe startet, og som skulle føre til tros- og tankefri­het og løse folkegrupper fra Romas seierstog som de så lenge hadde vært bundet til, var basert på Guds Ord. Her var kilden til den strømmen av velsignelser som lik en elv med Li­vets Vann har flytt ned gjennom ti­dene helt siden 1300-tallet.

Wycliffe trodde fullt og fast på Den hellige skrift som en inspirert åpen­baring av Gud og en pålitelig rette­snor for tro og liv. Han var oppdratt til å betrakte romerkirken som en guddommelig og ufeilbar autoritet, og til blindt å akseptere 1000 år gamle trossetninger og skikker.

Men han snudde seg vekk fra alt dette og lyttet i stedet til Guds hellige Ord. Dette var autoriteten som han inntrengende ba folk om å anerkjen-

ne. I stedet for at kirken skulle tale gjennom paven, påpekte han at den eneste sanne autoriteten var Guds tale gjennom Ordet. Han lærte at Bibelen er en fullkommen åpenbaring av Guds vilje, og at Den hellige ånd er Bibelens eneste tolk. Hvert menneske må selv studere den og lære hva som er deres plikt. På den måten vendte han folks oppmerksomhet bort fra paven og romerkirken til Guds Ord.

Wycliffe var en av de største reformatorene. Bare få av hans etterfølgere kunne måle seg med ham i begavelse, klarsyn, i ufravikelig troskap mot sannheten og som en frimodig forsvarer av den. Et rent liv, utrettelig flid i studium og arbeid, ubestikkelig rettskaffenhet og kristelig kjærlighet og troskap i tjenesten kjennetegnet denne første reformatoren. Slik var han, til tross for det åndelige mørke og moralske forfallet på hans tid.

Wycliffes karakter vitner om hvordan Skriften er i stand til å utvikle og forandre et menneske. Det var Bibelen som gjorde ham til den han var. De anstrengelsene man gjør for å forstå sannheten i Guds Ord, styrker sansene, utvikler forstanden, skjerper oppfatningsevnen og modner dømmekraften.

Bibelstudium bidrar mer enn noe annet til å foredle våre tanker, følelser og ambisjoner. Det gjør en målbevisst, tålmodig, modig og sterk. Det foredler karakteren og renses sjelen. Et alvorlig og ærbødig bibelstudium bringer studentens tanker i direkte kontakt med Den uendelige Guds tanker, og dette gir vedkommende bedre forstand og edlere prinsipper

Wycliffes karakter vitner om hvordan Skriften er i stand til å utvikle og forandre et menneske. Det var Bibelen som gjorde ham til den han var.

enn den beste menneskelige filosofi. «Når Dine Ord blir åpnet, gir de lys. De gir de enfoldige forstand.» – Sal 119,130.

WYCLIFFES ÅNDSFELLER BLIR FORFULGT

Wycliffes forkynnelse fortsatte å spre seg. Tilhengerne hans, som også ble kalt lollarder, reiste ikke bare omkring i hele England, men også til andre land for å spre kunnskapen om evangeliet.

Nå da lederen var borte, arbeidet disse predikantene enda ivrigere enn før, og folk strømmet til for å lytte. Noen blant adelen, og enda dronningen selv, var blant tilhengerne. På mange steder kunne man tydelig merke en forandring i folks oppførsel, og romerkirkens avgudssymboler ble fjernet fra kirkene.

Men snart brøt det ut en hensyns-

løs storm med forfølgelse over dem som hadde våget å akseptere Bibelen som sin rettleder. De engelske kongene ville gjerne styrke sin makt ved å sikre seg støtte fra Roma, og de nølte derfor ikke med å ofre tilhengerne av reformasjonen. For første gang i Englands historie ble kjetterbålene brukt mot tilhengerne av evangeliet.

Den ene etter den andre led martyrdøden. Sannhetens forsvarere ble bannlyst og pint og kunne bare rope til Herren i sin nød. Selv om de ble forfulgt som fiender av kirken og som landsforrædere, fortsatte de å forkynne på hemmelige steder. De gjemte seg i fattigfolks hjem og også i huler og grotter.

I flere århundrer fortsatte de tålmodig og på en fredelig måte å framføre sine alvorlige og inntrengende protester mot forvanskningen av kristentroen, til tross for den intense forfølgelsen. Datidens kristne kjente bare delvis til sannheten, men de hadde lært å elske og adlyde Guds Ord, og de led tålmodig for saken. I likhet med disiplene var det mange som ga avkall på sine eiendeler for Kristi skyld.

De som fikk lov å bli boende i hjemmene sine, tok gjerne imot sine forfulgte trosfeller. Når de selv ble jaget bort, fant de seg gladelig i sin skjebne. Sant nok var det tusenvis som lot seg skremme av forfølgerne og valgte friheten ved å oppgi troen. Kledd i botsklær slapp de ut av fengslene for å vise at de hadde tilbakekalt. Men

det var også mange - både rike og fattige - som uten frykt vitnet om evangeliet i fengselsceller, i «lollardtårn», i torturkamre og på bålet. De gledet seg over at de var funnet verdige til å få del i Kristi lidelser.

Pavens representanter klarte ikke å få bukt med Wycliffe mens han levde, og hatet mot ham ble ikke tilfredsstilt så lenge han hvilte fredelig i graven. Etter vedtaket på kirkemøtet i Konstanz mer enn 40 år etter hans død, ble hans ben gravd opp og brent offentlig, og asken ble strødd på en elv i nærheten.

Som en gammel forfatter sa: «Denne elven førte asken hans ut i Avon, fra Avon ut i Severn, fra Severn ut i Kanalen og derfra ut i havet. Slik ble Wycliffes aske et symbol på hans troslære som nå er utbredt over hele verden.» – T. Fuller, Church History of Britain, b.4, sek.2, par.54. Fiendene forsto ikke den symbolske betydningen av den ondskapsfulle handlingen deres.

Det var ved å lese Wycliffes skrifter at Johan Hus i Bøhmen ble ledet til å forkaste mange av romerkirkens villfarelser og begynte på reformarbeidet. Slik ble sannhetens såkorn sådd i disse to landene som lå så langt fra hverandre.

Fra Bøhmen spredte verket seg videre til andre land, og mennesker ble ledet til Guds Ord som så lenge var blitt glemt. En guddommelig hånd var i ferd med å forberede den store reformasjonen.

KAPITTEL 6

HUS OG HIERONYMUS

Så tidlig som på 800-tallet hadde evangeliet blitt rotfestet i Bøhmen. Bibelen var blitt oversatt, og gudstjenesten foregikk på landets eget språk. Men etter hvert som paven fikk større makt, kom Guds Ord mer og mer i bakgrunnen. Pave Gregor 7. som hadde påtatt seg å ydmyke hovmodige konger, var ikke mindre oppsatt på å slavebinde folket. Derfor sendte han ut en erklæring som forbød offentlig gudstjeneste på bøhmisk. Han kunngjorde at «Den Allmektige ønsket å bli tilbedt på et ukjent språk, og at mange onder og villfarelser kom av at man ikke praktiserte denne regelen.» – Wylie, b.3, kap.1.

På den måten sørget romerkirken for at lyset fra Guds Ord ble slokket, og at folket ble holdt i mørke. Men Herren hadde sørget for andre måter å bevare menigheten på. Mange forfulgte valdensere og albigensere som var blitt drevet bort fra hjemmene sine i Frankrike og Italia, kom til Bøhmen. De våget ikke å forkynne åpenlyst, men arbeidet ivrig i det skjulte. Slik ble den sanne troen bevart gjennom århundrer.

I tiden før Jan Hus (1370-1415) var det folk i Bøhmen som sto åpent fram og påtalte korrupsjonen i kirken og den lave moralen blant be-

folkningen, og folk var interessert i deres virksomhet overalt. Presteskapet ble skremt, og forfølgelsen brøt løs over tilhengerne av evangeliet. De var derfor nødt til å holde gudstjeneste i skogene og fjellene. Der ble de jaget av soldater, og mange ble drept. Senere ble det bestemt at alle som vek av fra romerkirken, skulle dø på bålet.

Men selv om de kristne måtte gi livet sitt for saken, så de fram til at den skulle seire. En av dem som forkynte at «man bare kan bli frelst ved å tro på den korsfestede», uttalte på dødsleiet: «Sannhetens fiender raser nå mot oss, og de har overtaket, men det skal ikke alltid være slik. Blant småkårsfolk skal det stå fram en mann uten sverd og myndighet, og ham skal de ikke få makt over.» – Samme, b.3, kap.1. Det var ennå lenge til Luthers tid, men allerede nå sto det fram en som skulle tale Roma midt imot.

EN LYS FRAMTID

Jan Hus kom fra et fattig hjem, og han ble tidlig farløs. Moren som var meget gudhengiven, betraktet utdanning og guds frykt som det mest verdifulle et menneske kunne eie, og hun prøvde å gi sønnen denne arven. Først gikk han på en landsby-

skole, men senere ble han opptatt ved universitetet i Praha der han fikk friplass. Moren fulgte ham på reisen dit. Hun var en fattig enke og kunne ikke gi sønnen kostbare gaver. Men da de nærmet seg storbyen, knelte hun ved siden av den farløse gutten og ba Gud om å velsigne ham. Lite ante hun hvilket bøttesvar hun skulle få.

På universitetet utmerket Hus seg ved sin utrettelige flid og raske framgang. Han ble også respektert på grunn av sitt uklanderlige liv og sitt vennlige, vinnende vesen. Han var en oppriktig katolikk og søkte ivrig etter de åndelige velsignelsene romerkirken hevdet den kunne gi. I forbindelse med en minnehøytid gikk han til skriftemål, betalte de siste skillingene han eide og sluttet seg til prosesjonen for å få del i syndsforlatelsen som var lovt.

Da han hadde fullført studiene, ble han prest. Han fikk etter kort tid en framtreddende stilling, og snart ble han knyttet til kongens hoff. Han ble også utnevnt til professor og senere til rektor ved universitetet der han hadde fått sin utdanning. I løpet av noen få år var den beskjedne friplassstudenten blitt landets stolthet, og navnet hans ble kjent over hele Europa.

WYCLIFFE VISTE VEI

Men det var på et annet område at Hus begynte reformasjonsarbeidet. Noen år etter at han var blitt ordinert, ble han kalt til å være prest ved Betlehemskirken. Han som hadde grunnlagt denne kirken, hadde lagt stor vekt på at Guds Ord skulle for-

Noen år etter at Hus var blitt ordinert, ble han kalt til å være prest ved Betlehemskirken. Han som hadde grunnlagt denne kirken, hadde lagt stor vekt på at Guds ord skulle forkynnes på folkets eget språk.

kynnes på folkets eget språk. Tross motstand fra romerkirken mot denne praksisen, var den aldri blitt helt avskaffet i Bøhmen. Men det hersket stor uvitenhet om Bibelen, og de verste lastene florerte i alle samfunns-lag. Uten å legge fingrene imellom påtalte Hus disse ondene og henviste til Guds Ord for å innskjerpe prinsippene om sannhet og renhet som han ønsket å innprente i dem.

Hieronymus (1370-1416), en mann fra Praha som senere skulle bli nært knyttet til Hus, hadde tatt Wycliffes skrifter med seg hjem fra England. Den engelske dronningen som var tilhenger av Wycliffe, var bøhmisk prinsesse, og hennes innflytelse gjorde at skriftene fikk stor utbredelse i hennes hjemland. Hus leste dem med stor interesse. Han forsto at forfatteren måtte være en oppriktig kristen, og han så med velvilje på de reformene han kjempet for. Uten egentlig å være klar over det, hadde Hus slått inn på en vei som skulle føre ham langt bort fra romerkirken.

Omtrent på denne tiden kom to

fremmede menn fra England til Praha. De var lærde personer som hadde tatt imot evangeliet, og de var kommet for å bringe det videre til dette fjerntliggende landet. De begynte med å angripe pavens overhøyhet og ble fort stoppet av myndighetene. Men de var ikke villige til å oppgi planene sine og tydde derfor til andre metoder. I tillegg til å være predikanter var de også kunstnere, og nå begynte de å gjøre bruk av sitt talent. På en plass som var åpen for publikum, malte de to bilder. Det ene forestilte Jesu inntog i Jerusalem, «ydmyk og ridende på et esel» (Matt 21,5.), fulgt av de barføtte disiplene i slitte klær. Det andre bildet forestilte en pavelig prosesjon der paven red på en overdådig utstyrt hest og hadde på seg praktfulle klær og den tredobbelte kronen. Foran gikk trompetblåsere, og bak ham fulgte kardinaler og prelater i all sin prakt.

Dette var en preken som vakte oppmerksomhet i alle lag av folket, og mange kom for å se bildene. Ingen kunne unngå å forstå meningen, og kontrasten mellom den ydmykheten og mildheten som preget Kristus og den stoltheten og arrogansen som kjennetegnet paven, han som utga seg for å være Kristi tjener, gjorde et sterkt inntrykk. Det ble stort oppstyr i Praha, og etter en tid fant de to fremmede ut at det var tryggest å forlate byen. Men den leksen de hadde lært folk, ble ikke glemt. Bildene gjorde et dypt inntrykk på Hus og inspirerte ham til å studere Bibelen og Wycliffes skrifter enda grundigere. Selv om han ennå ikke var klar til å godta alle reformene som Wyclif-

fe var fortaler for, hadde han fått et klarere syn på pavedømmets sanne vesen. Med desto større iver fordømte han hovmodet og den maktsyken og korrupsjonen som hersket blant presteskaper.

Fra Bøhmen spredte lyset seg til Tyskland, for urolighetene ved universitetet i Praha gjorde at mange av de tyske studentene reiste hjem. En stor del av dem hadde fått sitt første kjennskap til Bibelen fra Hus, og nå brakte de evangeliet med seg til hjemlandet.

OPPSTYR I PRAHA

Etter hvert ble virksomheten i Praha kjent i Roma, og Hus fikk beskjed om å møte hos paven. Å etterkomme innkallingsordren ville bety døden. Kongen og dronningen av Bøhmen, universitetet, representanter for adelen og en del embetsfolk rettet en felles henstilling til paven om at Hus måtte få bli i Praha og heller sende en stedfortreder til Roma. I stedet for å imøtekomme dette, bestemte paven at Hus skulle straffeforfølges og dømmes. Samtidig ble Praha lyst i bann.

På den tiden skapte en slik dom alminnelig frykt i vide kretser. De bestemmelsene som fulgte med en slik straff, var i høy grad egnet til å sette skrekk i folk som trodde at paven representerte Gud Selv, og at han hadde nøklene til himmelen og helvete og makt til å nedkalle både timelige og åndelige straffedommer. De trodde at himmelens porter var stengt for folk i det området som ble satt under kirketukt, og at de døde var utestengt fra saligheten inntil

det behaget paven å oppheve bannlysingen.

Som tegn på denne fryktelige ulykken opphørte alle kirkelige handlinger. Kirkene ble stengt, vielser foregikk ute på kirkegården, og de døde ble ikke gravlagt i innvidd jord, men i grøfter eller ute på et jorde uten seremonier. Ved slike handlinger som satte fantasien i sving hos folk, prøvde romerkirken å kontrollere samvittigheten deres.

Det ble veldig røre i Praha. Mange av innbyggerne ga Hus skylden for alle ulykkene som hadde rammet dem og krevde at han skulle utleveres til romerkirkens hevsn. For å dempe motstanden reiste han midlertidig tilbake til sin fødeby. Til sine venner som ble igjen i Praha, skrev han: «Når jeg har trukket meg tilbake, følger jeg Jesu Kristi befaling og eksempel. Så får ondsinnede mennesker ikke noen anledning til å pådra seg evig fordømmelse, og jeg blir ikke årsak til at de fromme blir forfulgt. En annen grunn er frykten for at ugudelige prester i lengre tid kunne forby at Guds Ord ble forkynt blant dere. Men jeg har ikke forlatt dere for å fornekte sannheten som jeg er villig til å dø for, om Gud så vil.» – Bonnechose, *The Reformers Before the Reformation*, vol.1, s.87.

Hus innstilte ikke virksomheten sin, men reiste omkring i landet og forkynte for interesserte grupper. De tiltakene paven satte i verk for å bekjempe evangeliet, førte i stedet til at det ble enda mer utbredt. «For vi makter ikke noe imot Sannheten, bare for Sannheten.» – 2 Kor 13,8.

BIBELN STÅR OVER KIRKEN

«Det lot til at Hus på denne tiden hadde alvorlige, indre kamper. Selv om kirken prøvde å overmanne ham med sine bannstråler, hadde han ennå ikke forkastet dens autoritet. Fremdeles oppfattet han kirken som Kristi brud og paven som Guds representant og stedfortreder. Det som Hus kjempet mot, var misbruken av autoritet, ikke selve prinsippet. Dette førte til en fryktelig konflikt mellom fornuften og samvittigheten.

Dersom kirkens autoritet var rettferdig og ufeilbar som han trodde den var, hvorfor følte han seg så tvunget til å sette seg opp mot den? Han visste at det ville være synd å adlyde kirken. Men hvordan kunne lydighet mot en ufeilbar kirke skape slike problemer? Dette var en gåte for ham, og tvilen pinte ham hver time på dagen. Det beste svaret han kunne finne, var at situasjonen som den hadde vært på Jesu tid, hadde gjentatt seg idet prestene var blitt ugudelige og brukte sin lovlige myndighet til noe som var ulovlig. Dette førte til at han både for sin egen del og i sin forkynnelse hevdet prinsippet om at Skriften slik vi oppfatter den med forstanden, skal veilede samvittigheten. Med andre ord at den eneste ufeilbare veileder er Guds tale gjennom Bibelen, ikke kirkens tale gjennom presteskapet.» – Wylie, b.3, kap.2.

Da uroen i Praha etter hvert stilnet av, dro Hus tilbake til Betlehemskirken der han forkynte Guds Ord med større mot og iver enn før. Motstanderne hans var aktive og mektige, men dronningen og mange av

adelsstanden var hans venner, og han hadde også en stor del av folket på sin side. Når de sammenlignet Hus' rene, oppløftende forkynnelse og hellige liv med de demoraliserende dogmene som pavens representanter forkynte, og når de så deres griskhet og utskeielser, betraktet de det som en ære å støtte ham.

HUS OG HIERONYMUS I FELLES INNSATS

Hittil hadde Hus arbeidet på egen hånd, men nå sluttet Hieronymus seg til reformasjonsbevegelsen. Mens han var i England, hadde han tatt imot Wycliffes lære, og gjennom resten av livet sto disse to sammen. Heller ikke døden kunne skille dem. Hieronymus var meget begavet, veltalende og kunnskapsrik, noe som gjorde ham populær. Men Hus hadde større karakterstyrke. Hans sindighet og dømmekraft la en demper på den mer impulsive Hieronymus som var ydmyk nok til å anerkjenne Hus' menneskelige kvaliteter og rette seg etter hans råd. Deres felles innsats gjorde at reformarbeidet hadde rask framgang.

Gud ga disse utvalgte mennene et stort lys, og de oppdaget mange villfarelser i romerkirken. Likevel fikk de ikke alt det lyset som verden senere skulle få. Gud benyttet dem til å lede folk ut av romerkirkens mørke. De møtte mange og store hindringer, men Gud førte dem framover skritt for skritt etter hvert som de kunne tåle det. De var ikke forberedt på å ta imot hele lyset på en gang. Da ville de ha vendt seg bort slik folk gjør når de kommer ut i kraftig solskinn etter å ha vært lenge i mørke. Gud

ga derfor lederne lys etter hvert som folk kunne ta imot det. Ned gjennom århundrene skulle det komme andre trofaste personer og lede mennesker enda lenger fram på reformasjonens sti.

KIRKEMØTET I KONSTANZ

Splittelsen i kirken fortsatte. Nå var det tre paver som kjempet om makten, og striden førte til forbrytelser og opptøyer i kristenheten. Ikke nok med at de lyste hverandre i bann, men de grep også til våpen. Alle tre var opptatt av hvordan de skulle skaffe seg kamputstyr og verve soldater. Til det trengte de penger, og for å skaffe seg dem, ble kirkens tjenester, embeter og velsignelser salgsvarer. Også prestene som fulgte sine foresattes eksempel, tydde til bestikkelser og krig for å ydmyke rivalene sine og styrke sin egen makt. Med en stadig større dristighet tordnet Hus mot de avskyelighetene som ble tolerert i kristendommens navn. Folk anklaget åpenlyst kirkens ledere for å være årsaken til vanskelighetene i kristenheten.

Igen syntes det som om Praha var på randen av et blodig opprør. Som i gamle dager ble Guds tjener anklaget for å være den som «fører skade over Israel.» 1 Kong 18,17. Byen ble bannlyst igjen, og Hus trakk seg tilbake til sin fødeby. Det vitnesbyrdet som han trofast hadde båret fram fra Betlehemskirken, hørtes ikke lenger. Nå skulle han tale fra en enda større plattform til hele kristenheten før han ga livet sitt som et vitne for sannheten.

For å bøte på de onder som Eu-

ropa led under, ble det innkalt til et alminnelig kirkemøte i Konstanz i 1414. På oppfordring fra keiser Sigismund innkalte en av de tre rivaliserende pavene, Johannes 23., til et kirkemøte. Kravet om et nytt kirkemøte var alt annet enn velkomment for pave Johannes, for hans karakter og politiske disposisjoner tålte neppe å bli undersøkt, selv av prelater med så slapp moral som tilfellet var blant geistligheten på den tiden. Men han torde ikke motsette seg Sigismunds vilje.

Hensikten med dette kirkemøtet var å få slutt på splittelsen i kirken og utrydde kjetteriet. Derfor ble de to motpavene innkalt, og også Jan Hus som var den fremste talsmann for de nye ideene. De to pavene møtte ikke personlig av hensyn til sin sikkerhet, men sendte stedfortredere.

Selv om pave Johannes tilsyne-latende hadde sammenkalt kirkemøtet, var det med stor bekymring han møtte fram. Han hadde nemlig mistanke om at keiseren i hemmelighet hadde planlagt å avsette ham. Han fryktet også for at han skulle bli krevd til regnskap for de utskei-elsene han hadde vanæret pavekro- nen med, og for de forbrytelsene han hadde gjort seg skyldig i for å sikre seg den. Likevel gjennomførte han sitt inntog i Konstanz med pomp og prakt, fulgt av de høyeste geistlige og en lang rekke hoffembetsmenn. By-ens presteskap og myndigheter og en veldig folkemengde møtte opp for å by ham velkommen. Fire av de mest framtreddende embetsmennene holdt en gyllen tronehimmel over ham. Alt-terbrødet ble båret foran ham, og

kardinalenes og adelsmennenes praktfulle antrekk var et imponerende syn.

HUS DRAR TIL KONSTANZ

Imens var også en annen på vei til Konstanz. Hus var klar over farene

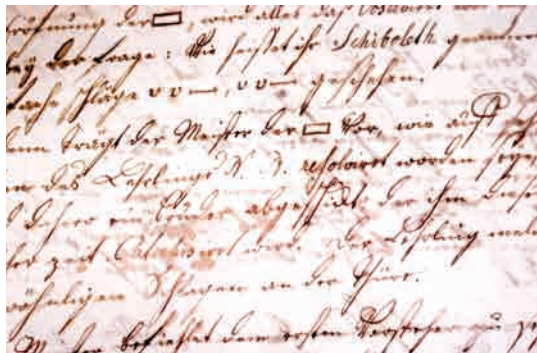
Sigismund. 1410–1437.

På oppfordring fra keiser Sigismund innkalte en av de tre rivaliserende pavene, Johannes 23., til et kirkemøte. Dette var alt annet enn velkomment for pave Johannes, for hans karakter og politiske disposisjoner tålte neppe å bli undersøkt.

som truet. Han tok avskjed med vennene sine som om han aldri skulle møte dem igjen og la ut på reisen med følelsen av at den førte ham mot kjetterbålet. Selv om kongen av Bøhmen hadde gitt ham fritt leide, og han også fikk et leidebrev fra keiser Sigismund mens han var underveis,

gjorde han alle forberedelser med tanke på at han trolig skulle dø.

I et brev til noen venner i Praha skrev han: «Mine venner, jeg reiser med fritt leide fra kongen for å møte mine tallrike dødsfiender. Jeg setter

I et brev til noen venner i Praha skrev han: «Mine venner, jeg reiser med fritt leide fra kongen for å møte mine tallrike dødsfiender.»

hele min lit til den allmektige Gud og min Frelser. Jeg stoler på at Han vil høre deres inderlige bønner og legge sin klokskap og visdom i min munn så jeg kan stå imot dem, og at Han vil gi meg sin hellige Ånd til å styrke meg i sin sannhet slik at jeg modig kan møte fristelser, fengsel og en grusom død, om så skulle være. Kristus led for sine kjære. Skulle det da undre oss at Han har gitt oss sitt eksempel for at vi med tålmod skal kunne utholde alt for vår egen frelse? Han er Gud, vi er Hans skapninger. Han er Herren, vi er Hans tjenerne. Han er verdens Herre, vi er bare usle, dødelige mennesker - og likevel led Han! Hvorfor skulle så ikke vi lide, særlig når lidelsen renser oss?

Derfor, mine kjære, hvis min død skal bidra til å ære Ham, så be om at den må komme snart, og at Han må hjelpe meg til å tåle alle trengs-

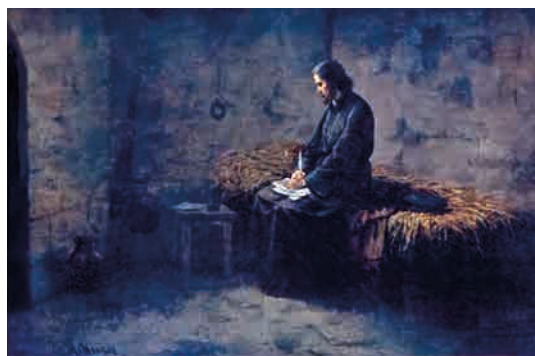
ler. Men om det er bedre at jeg kommer tilbake til dere, så la oss be Gud om at jeg ikke skal behøve å skamme meg - at jeg ikke må underslå en eneste tøddel av Det Sanne Evangelium, men gi mine brødre et godt eksempel som de kan følge. Sannsynligvis vil dere aldri få se meg mer i Praha. Men om den allmektige Gud vil at jeg skal komme tilbake til dere, så la oss med freidig mot gå fram i kunnskap om Hans lov og i kjærlighet til den.» - Bonnechose, vol.1, s. 147-148.

I et annet brev til en prest som hadde tatt imot evangeliet, skriver Hus med stor ydmykhet om sine egne feilgrep. Han bebreider seg selv at han har «likt å bruke kostbare klær og kastet bort tid på verdiløse sysler.» Og så føyer han til disse rørende formaningsordene: «Måtte Guds ære og menneskers frelse oppta ditt sinn og ikke tanker om prestekall og gods. Pass på at du ikke smykker ditt hus mer enn din sjel, og sørg framfor alt for din åndelige oppbyggelse. Vær from og ydmyk overfor de fattige, og sløs ikke penger på selskapelighet. Dersom du ikke forbedrer deg og avstår fra alt som er unødvendig, er jeg redd for at du i likhet med meg blir hardt tuktet. Du vet hva jeg tror på, for jeg har undervist deg fra du var liten. Derfor behøver jeg ikke skrive mer til deg. Men jeg ber deg for Guds skyld om ikke å etterligne noe av den forfengeligheten som du har sett hos meg.» På brevomslaget skrev han: «Jeg ber deg, min venn, at du ikke bryter dette seglet før du har fått bekreftet at jeg er død.» - Samme, vol. 1, s.148-149.

Overalt på reisen så Hus tegn på hvordan hans lære var blitt utbredt, og hvordan folk var velvillig stemt til det han sto for. Fra alle kanter strømmet de til for å treffe ham, og i noen byer ble han fulgt av øvrighetspersoner gjennom gatene.

FENGSLET OG FORHØRT

Da Hus kom til Konstanz, fikk han bevege seg fritt omkring. Til keiserens leidebrev føyde paven en personlig garanti om beskyttelse. Men på tross av disse høytidelige og gjentatte erklæringene ble Hus kort etter arrestert etter ordre fra paven og kardinalene og satt i et ufyselig fengsel. Senere ble han overført til en borg på den andre siden av Rhinen og holdt

Fengslingen av Hus vakte stor forargelse i Bøhmen. Innflytelsesrike adelsmenn protesterte kraftig mot dette overgrepet.

som fange der. Paven fikk lite gagn av sin troløshet, for ikke lenge etter ble han selv satt i det samme fengslet. – Samme, vol.1, s.247. På kirkemøtet ble paven kjent skyldig i de groveste forbrytelser, ikke bare mord, simoni og hor, men også «synder som det ikke sømmer seg å nevne.» Dette var kirkemøtets egen dom, og det endte med at han ble fratatt pavekronen og

satt i fengsel. Motpavene ble også avsatt, og en ny pave ble valgt.

Enda selveste paven hadde gjort seg skyldig i større forbrytelser enn Hus noen gang hadde anklaget prestene for, og det var disse forbrytelsene som var årsak til hans krav om reform, gikk det samme kirkemøtet som hadde avsatt paven, videre med planer om å knekke Hus. Fengslingen av ham vakte stor forargelse i Bøhmen. Innflytelsesrike adelsmenn henvendte seg til rådet og protesterte kraftig mot dette overgrepet, ja, selv keiseren som nødvendig ville gå med på leidebrudd, tok avstand fra prosessen mot Hus. Men reformatorens fiender var både ondsinnede og besluttsomme. De appellerte til keiserens frykt og fordommer og hans iver for kirken, og de kom med langtekkelige argumenter for å bevise at «man ikke bør holde løfter til kjettere eller til personer som er mistenkt for kjetteri, selv om de har leidebrev fra keiseren og konger.» – Jaques Lefant, *History of the Council of Constance*, vol.1, s.516. På den måten fikk de viljen sin.

Da Hus til sist ble stilt fram for kirkemøtet, var han svekket av sykdom og av fengselsoppholdet. Den fuktige, dårlige luften i cellen hadde påført ham feber som nesten kostet ham livet. Lenkebundet sto han foran keiseren som med sitt æresord hadde garantert for hans sikkerhet. Under de lange forhandlingene holdt han urokkelig fast på sannheten, og med de kirkelige og statlige myndighetene som tilhørere kom han med en kraftig protest mot korrupsjonen blant geistligheten. Da han fikk val-

get mellom å tilbakekalle eller dø, valgte han martyrdøden.

Gud holdt ham oppe. I de pinefulle ukene før den endelige dommen, var han preget av himmelsk fred. «Dette brevet skriver jeg i fengslet med lenket hånd, mens jeg forventer at dødsdommen vil falle i morgen,» skrev han til en venn. «Når vi med Jesu Kristi hjelp skal møtes igjen i det framtidige liv med dets herlige fred, skal du få vite hvor barmhjertig Gud har vært mot meg, og hvordan Han har hjulpet meg i fristelser og prøvelser.» – Bonnechose, vol.2, s.67.

Fra den mørke fengselscellen forutså Hus hvordan den sanne troen til sist skulle seire. I en drøm så han kirken i Praha der han hadde forkynt evangeliet, og paven og biskopene som holdt på å viske ut de bildene av Kristus som han hadde malt på veggene. Dette pinte ham. Men neste dag så han at mange malere var travelt opptatt med å lage flere bilder og restaurere dem i enda klarere farger. Så snart arbeidet var ferdig, sa malerne til den veldige folkemengden som sto rundt dem: «Nå kan paven og biskopene bare komme. De skal aldri mer få viske bildene ut.» Da Hus fortalte drømmen, sa han: «Jeg er sikker på at Kristi bilde aldri skal kunne fjernes. De har villet ødelegge det, men predikanter som er langt bedre enn meg, vil male det på nytt i alles hjerter.» – D'Aubigné, b.1, kap. 6.

For siste gang ble Hus nå innkalt til kirkemøtet. Det var en stor og imponerende forsamling. Her var keiseren, fyrstene, offisielle sendemenn, kardinaler, biskoper og prester og en

veldig folkemengde som gjerne ville overvære dagens store begivenhet. Fra alle deler av kristenheten var det kommet folk for å være vitne til dette første offeret i den lange kampen som skulle føre til trossfrihet.

Da Hus på ny ble oppfordret til å tilbakekalle, snudde han seg mot forsamlingen: «Hvordan skulle jeg da kunne se opp mot himmelen? Hvordan skulle jeg kunne se på de mange som jeg har forkynt det rene evangelium for?»

Da Hus ble bedt om å gi dem sin endelige beslutning, gjentok han at han ikke kunne tilbakekalle. Idet han så skarpt på keiseren som på så skammelig vis hadde brutt sitt løfte, sa han: «Av egen fri vilje bestemte jeg meg for å møte for dette konsil med løfte om offentlig beskyttelse og fritt leide fra keiseren som er til stede her.» – Bonnechose, vol.2, s.84. Sigismund ble blodrød i ansiktet da alle i forsamlingen så på ham.

HUS BLIR MARTYR

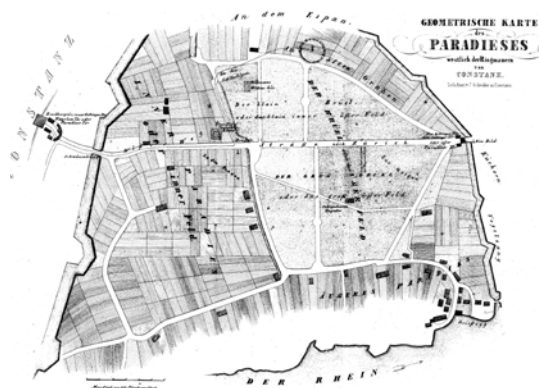
Dommen ble nå avsagt, og de vanærende seremoniene begynte. Hus ble kledd i prestedrakt, og da han fikk den på, sa han: «For å håne Herren Jesus Kristus hengte de på Ham en hvit kappe da Herodes sendte Ham over til Pilatus.» – Samme, vol.2, s.

86. Da Hus på ny ble oppfordret til å tilbakekalle, snudde han seg mot forsamlingen og sa: «Hvordan skulle jeg da kunne se opp mot himmelen? Hvordan skulle jeg kunne se på de mange som jeg har forkynt det rene evangelium for? Nei, jeg setter deres frelse høyere enn dette usle legeme som nå er priggitt døden.» Så tok de prestedrakten av ham, plagg for plagg, mens hver av biskopene uttalte en forbannelse etter hvert som de utførte sin del av seremonien. Til slutt satte de en hette eller pyramideformet bispehatt av papir på hodet hans. Den var utstyrt med fryktelige bilder av demoner og innskriften «Erkekjetter». Hus sa: «Med største glede skal jeg bære denne skammens krone for din skyld, Herre Jesus, du som bar en tornekrone for meg.» Da han nå sto slik foran dem, sa prelatene: «Nå overlater vi din sjel til djævelen.» Mens Hus så opp mot himmelen, sa han: «Jeg overgir min ånd i dine hender, Herre Jesus, for du har gjenløst meg.» – Wylie, b.3, kap.7.

Så ble han overlevert til øvrigheten og ført til retterstedet, fulgt av et veldig optog. Det var hundrevis av soldater, prester og biskoper i sine staselige embetsdrakter og innbyggerne i Konstanz. Da han var bundet til pålen og alt var ferdig til at bålet kunne tennes, ble han enda en gang oppfordret til å redde livet ved å tilbakekalle sine villfarelser. «Hvilke villfarelser skal jeg tilbakekalle? Jeg vet ikke at jeg er skyldig i noen. Hensikten med alt jeg har skrevet og talt, har vært å redde mennesker fra synd og fortapelse. Det tar jeg Gud til vitne på. Derfor er jeg glad for at

jeg med mitt blod kan bekrefte den sannheten som jeg i skrift og tale har forkynt.» – Samme, b.3, kap.7. Da flammene slo opp omkring ham, begynte han å synge og be: «Jesus, du Davids Sønn, miskunn deg over meg!» Slik fortsatte han til stemmen stilnet for godt.

Selv fiendene hans ble slått av undring over hans heltemodige opp-treden. En av pavens tilhengere forteller hvordan Hus og litt senere Hieronymus led martyrdøden: «Begge var helt rolige da deres siste time nærmet seg. De forberedte seg til bålet som om det var en bryllupsfest. Det hørtes ikke noe smerteskrig. Da flammene slo opp, begynte de å synge salmer, og den intense ilden

Kart over området utenfor murene i Konstanz der henrettelsene fant sted.

kunne ikke stanse deres sang.» – Samme, b.3, kap.7.

Da kroppen til Hus var helt fortært, ble asken og jorden den lå på, samlet opp og strødd på Rhinen som førte den ut i havet. Forfølgerne tok feil når de trodde at de hadde utryddet de sannhetene som Hus forkynte. Lite ante de at asken som den da-

gen ble ført ut i havet, skulle bli som såkorn som ble spredt i alle verdens land, og at det ville gi en rik høst av sannhetsvitner på hittil ukjente steder. Stemmen fra rådssalen i Konstanz etterlot et ekko som skulle høres gjennom alle kommende tider.

Hus var ikke mer, men de sannhetene han ga livet sitt for, ville aldri dø. Hans eksempel på troskap og utholdenhet skulle oppmuntre mange til å holde fast på troen, tross tortur og død. Henrettelsen av Hus hadde avslørt romerkirkens samvittighetsløse grusomhet for hele verden. Uten å vite det hadde sannhetens fiender fremmet den saken de forgyeves prøvde å ødelegge.

HIERONYMUS BLIR FENGSELET

Enda et martyrbål skulle bli tent i Konstanz. Enda en martyr skulle vitne om sannheten. Da Hieronymus tok avskjed med Hus før han reiste til kirkemøtet, oppfordret han ham til å være modig og standhaftig og forsikret ham om at han ville komme ham til unnsetning hvis han skulle komme i fare. Da den trofaste medarbeideren fikk vite at reformatoren var blitt fengslet, gjorde han seg straks klar til å innfri løftet. Uten leide og med bare en eneste følgesvenn dro han av sted til Konstanz. Da han kom dit, forsto han at han bare hadde oppnådd å utsette seg selv for fare uten noen mulighet til å kunne hjelpe Hus. Han flyktet fra byen, men ble arrestert på hjemveien og ført lenkebundet tilbake av en flokk soldater.

Da Hieronymus første gang ble innkalt til kirkemøtet og forsøkte å

svare på anklagene, ble han møtt med ropet: «På bålet med ham!» – Bonnechose, vol. 1, s. 234. Han ble fengslet og lenket på en slik måte at det medførte store lidelser, og han fikk bare brød og vann. Etter noen måneders grusomme påkjenninger i fengselet ble han dødssyk. Fiendene som var redde for at han skulle dø, behandlet ham da mer humant, men lot ham likevel sitte et helt år i fengsel.

Henrettelsen av Hus fikk ikke den virkning som pavens tilhengere hadde håpet. Løftebruddet hadde vakt en storm av harme, og kirkemøtet slo derfor inn på en mer forsiktig kurs. I stedet for å gjøre Hieronymus til martyr, ville de heller tvinge ham til å tilbakekalle hvis det var mulig. Han ble stilt fram for forsamlingen og fikk velge mellom å tilbakekalle eller dø på bålet.

I begynnelsen av fengselsoppholdet ville døden ha vært en befrielse med tanke på de fryktelige lidelsene Hieronymus hadde gjennomgått. Men nå var motet knekket på grunn av sykdom og den harde behandlingen. Han var skilt fra vennene sine og levde i stadig angst og uvisshet. Dessuten var han motløs på grunn av den skjebnen som hadde rammet Hus. Motet sviktet, og han gikk med på å bøye seg for kirkemøtets krav. Han lovt å gå inn for den katolske tro og godtok kirkemøtets fordømmelse av den læren som Wycliffe og Hus representerte, unntatt de «helige sannhetene» som de hadde forkynt. – Samme, vol 2, s.141.

Ved å velge denne nødutveien prøvde Hieronymus å dempe samvittighe-

ten og unngå å bli dømt. Men tilbake i ensomheten i fengselscellen ble han klar over hva han hadde gjort. Han tenkte på motet og troskapen som Hus hadde vist og satte den opp mot sin egen fornektelse av sannheten. Han tenkte på sin Herre som han hadde lovt å tjene, og som hadde lidd døden på korset for hans skyld. Før han tilbakekalte, hadde han funnet trøst i vissheten om at Gud var med ham midt i all lidelsen. Men nå ble han pint av anger og tvil. Han visste at han måtte tilbakekalle enda flere ting før Roma var fornøyd. Den veien han hadde slått inn på, kunne bare føre til fullstendig frafall. Så tok han sin beslutning. Han ville ikke fornekte sin Herre for å slippe en kortvarig lidelse.

MODIG FORSVARSTALE

Kort etter ble han igjen kalt fram for sine anklagere. Dommerne var ikke tilfreds med hans underkastelse. Deres blodtørst var blitt skjerpet da Hus døde, og nå krevde de nye offer. Skulle Hieronymus redde livet, måtte han oppgi sannheten helt og fullt. Men han hadde bestemt seg for å stå fast på sin tro og følge sin martyrbror til bålet.

Han frafalt sin tidligere tilbaketrekning og forlangte å få anledning til å forsvare seg før han døde. Prelatene fryktet virkningen av det han ville si og krevde at han bare skulle bekrefte eller benekte anklagene. Hieronymus protesterte mot en slik grusom og urettferdig behandling. «I 340 dager har dere holdt meg innesperret i et skittent og stinkende fengsel der jeg har manglet alt. Så kaller dere

meg inn, men nekter å høre på meg, mens dere lytter til mine dødsfiender. Om dere er fornuftige og virkelig er verdens lys, så pass på at dere ikke synder mot rettferdigheten. Jeg selv er bare et skrøpelig menneske, og mitt liv har liten betydning. Når jeg ber dere om ikke å avsi en urettferdig dom, er det mer for deres skyld enn for min egen.» – Samme, vol.2, s. 146-147.

Til slutt ble ønsket hans imøtekommet. Han knelte foran dommerne og ba om at Guds ånd måtte lede tankene og ordene hans så han ikke sa noe som ikke var sant, eller noe som kunne vanære hans Herre. Den dagen erfarte han hvordan Guds løfter til de første disiplene ble oppfylt: «Dere skal bli ført fram for landshøvdinger og konger for Min skyld. Men når de overgir dere, skal dere ikke være bekymret for hvordan dere skal tale eller hva dere skal si. For det skal bli gitt dere i samme stund hva dere skal si. For det er ikke dere som taler, men Den som taler i dere, er deres Fars Ånd.» Matt 10,18-20.

Hieronymus' ord vakte forbauselse og beundring, selv hos hans fiender. I et helt år hadde han vært innesperret i et fengsel hvor han hverken kunne se eller lese, og han hadde hatt store fysiske lidelser og sjelekvaler. Likevel kunne han framføre sine meninger med en klarhet og kraft som om han hadde hatt uforstyrret anledning til å studere. Han minnet tilhørerne om de mange Guds menn som var blitt dømt av urettferdige dommere. I nesten hvert eneste slektsledd var noen blitt utskjelt og utstøtt fordi de prøvde å opplyse folk i sin samtid, men

de hadde senere fått oppreisning. Kristus selv ble dømt som forbryter av en urettferdig domstol.

Da Hieronymus avsverget sin tro, betydde det at han samtykket i dommen over Hus. Men nå angret han det han hadde sagt og ga uttrykk for at martyren var en uskyldig Guds mann. «Jeg har kjent ham fra barnsben», sa han. «Han var på alle måter et fint menneske, rettvis og hellig. Han ble uskyldig dømt. Også jeg er beredt til å dø. Jeg vil ikke vike tilbake for de lidelsene som fiender og falske vitner vil påføre meg. En dag skal de stå til rette for Den Store Gud som ingen kan føre bak lyset.» – Bonnechose, vol.2, s.151.

Hieronymus bebreidet seg selv at han hadde fornektet sannheten og fortsatte: «Ingen av de syndene jeg har begått siden jeg var ung, tynger min samvittighet mer og er årsak til så bitter anger som den jeg gjorde meg skyldig i på dette skjebnesvangre stedet da jeg samtykket i den urettferdige dommen over Wycliffe og over den hellige martyren Jan Hus, min venn og lærer. Jeg bekjenner helt og fullt og med skam at jeg fornektet deres troslære fordi jeg var redd for å dø. Derfor bønnfaller jeg den allmektige Gud om å tilgi meg mine synder, særlig denne som er den mest avskyelige.» Så pekte han på dommeren og sa med fast stemme: «Dere dømte Wycliffe og Hus, ikke fordi de hadde rokket ved kirkens lære, men rett og slett fordi de fordømte skandalene som geistligheten er skyld i - overdådigheten, stoltheten og prelatenes og prestenes lastefulle liv. Det som de hevdet og

som ingen kan tilbakevise, tror og hevder også jeg.»

«Vis meg fra Den hellige skrift at jeg tar feil», sa han, «så skal jeg avsverge villfarelsen.» Hieronymus' ord vakte forbauselse og beundring, selv hos hans fiender.

Så ble han avbrutt. Rasende ropte prelatene: «Vi trenger ikke flere beviser, for der står den mest trassige av alle kjettere!»

Uforstyrret av alt oppstusset fortsatte Hieronymus: «Tror dere jeg er redd for å dø? I et helt år har dere holdt meg innesperret i et ufyselig fengsel som er mer redselsfullt enn døden. Dere har behandlet meg mer grusomt enn en tyrk, en jøde eller en hedning, og i levende live har kjøttet bokstavelig talt råtnet av benene mine. Likevel vil jeg ikke klage, for det passer seg ikke for en sterk og urredd mann. Men jeg må si at jeg er forbauset over en så barbarisk oppreden mot en kristen.» – Samme, vol.2, s.151-153.

ENDA EN MARTYR

Raseriet flammet opp på ny, og Hieronymus ble i all hast ført tilbake til fengslet. Men noen i forsamlingen var blitt sterkt grepet av det han hadde sagt, og de ville gjerne red-

de livet hans. Framstående menn i kirken oppsøkte ham i fengselet og oppfordret ham til å bøye seg for kirkemøtets vedtak. Han ble lovt en strålende framtid dersom han ville innstille kampen mot romerkirken. Men Hieronymus var urokkelig, slik som hans Herre da han ble tilbudt verdens herlighet.

«Vis meg fra Den hellige skrift at jeg tar feil, så skal jeg avsverge villfarelsen», var svaret han ga.

«Skal alt dømmes ut fra Den hellige skrift?» ropte en som la an på å friste ham. «Hvem kan forstå Skriften før kirken har tolket den?»

«Er menneskelige overleveringer mer troverdige enn Jesu evangelium?» spurte Hieronymus. «Paulus oppfordret ikke folk til å høre på menneskelige overleveringer, men han sa: «Ransak Skriften.»

«Din kjetter!» lød svaret, «jeg angrer på at jeg har sløst bort så mye tid på deg. Jeg skjønner at du er besatt av djevelen.» – Wylie, b.3, kap.10.

Straks etter falt dødsdommen. Han ble ført ut til det samme stedet hvor Hus hadde mistet livet. Han sang underveis, og ansiktet strålte av glede og fred. Blikket var festet på Kristus, og han fryktet ikke lenger for døden. Bøddelen som skulle tenne bålet, stilte seg bak ham, men Hieronymus sa: «Kom bare fram og tenn ilden mens jeg ser på. Hadde jeg vært redd, ville jeg ikke stått her.»

De siste ordene han sa mens flammene blusset opp omkring ham, var en bønn. Han ropte: «Herre, allmektige Far, forbarm deg over meg og tilgi alle mine synder, for du vet at jeg alltid har elsket din sannhet!» –

Bonnechose, vol.2, s.168. Stemmen stilnet mens leppene fortsatt beveget seg i bønn. Da ilden hadde gjort sitt, ble martyrens aske og jorden den lå på, samlet opp og kastet på Rhinen slik de tidligere hadde gjort med Hus.

KRIG I BØHMEN

Slik døde Guds trofaste lysbærere. Men sannhetens lys som de hadde forkynt, og som skinte fra deres heltemodige eksempel, kunne ikke sløkkes. Mennesker kunne like gjerne prøve å bevege solen baklengs i sin bane som å hindre det daggryet som holdt på å bryte fram over verden.

Henrettelsen av Hus hadde vakt stor forbitrelse og vrede i Bøhmen. Folk følte at han var blitt offer for prestenes ondskap og keiserens troløshet. Det ble sagt om ham at han bare hadde framholdt sannheten, og deltagerne ved kirkemøtet som hadde dømt ham til døden, ble stemplet som mordere. Det han hadde framholdt, vakte nå større oppmerksomhet enn noen gang før. Paven hadde bestemt at Wycliffes skrifter skulle brennes, men de skriftene som ikke hadde blitt ødelagt, ble nå tatt fram fra gjemmestedene og lest sammen med Bibelen eller deler av den som folk kunne få tak i, og mange tok imot evangeliet.

De som hadde tatt livet av Hus, sto ikke rolig og så på at hans sak seiret. Paven og keiseren gikk sammen om å knuse bevegelsen, og Sigismund sendte en hær inn i Bøhmen.

Men nå sto det fram en befrier. Ziska ble leder for bøhmerne. Straks etter at krigen brøt ut, ble han blind,

Hærføreren Ziska. Husittene kjente ikke dødsfrykt, og ingen kunne stå seg mot dem. Noen få år etter at krigen var begynt, døde den modige Ziska og ble etterfulgt av Prokopius.

men han var en av samtidens dyktigste hærførere. I tillit til Guds hjelp og til sin rettferdige sak klarte dette folket å stå imot de største hærene som kunne sendes mot dem. Gang på gang samlet keiseren nye styrker og trengte inn i Bøhmen, bare for å lide ydmykende nederlag. Husittene kjente ikke dødsfrykt, og ingen kunne stå seg mot dem. Noen få år etter at krigen var begynt, døde den modige Ziska og ble etterfulgt av Prokopius. Han var ikke mindre djerv og dyktig og var på mange måter enda bedre hærfører.

Bøhmernes fiender som visste at den blinde krigeren var død, oppfattet dette som en gunstig anledning til å vinne tilbake det de hadde tapt. Paven kunngjorde nå et korstog mot husittene, og igjen ble en veldig hær sendt inn i Bøhmen. Men den led et fryktelig nederlag. Et nytt korstog ble organisert. Pavens allierte i Europa sendte soldater, penger og våpen. Mange samlet seg under pavens fane, sikre på at de endelig skulle ta knekken på de husittiske kjetterne.

Seierssikker marsjerte den veldi-

ge hæren inn i Bøhmen, men folket samlet seg for å slå angriperne tilbake. De to hærene nærmet seg hverandre, og til slutt var det bare en elv som skilte dem. «Korshæren var langt den sterkeste, men i stedet for å sette over elven og angripe husittene som de hadde kommet langveis fra for å møte, ble de stående tause og stirre på motstanderne.» – Wylie, b.3, kap.17. Plutselig ble den veldig hæren grepet av en uforklarlig frykt. Uten et eneste sverdslag gikk den i oppløsning, som om den ble splittet og spredt av en usynlig makt. Mange ble drept av husitthæren som forfulgte dem som flyktet. Et stort krigsbytte falt i hendene på seierherrene slik at krigen gjorde bøhmerne rikere i stedet for fattigere.

Noen få år senere ble det organisert enda et korstog under en ny pave. Som tidligere ble det samlet menn og midler fra alle pavevennlige land i Europa. Lokkemidler ble brukt for å få folk til å slutte opp om dette farlige foretakendet. Hver korsfarer fikk fritak for straff for selv de groveste forbrytelser. Alle som falt i krigen, skulle få stor lønn i himmelen, og de som overlevde, skulle høste rikdom og heder på slagmarken.

Også denne gangen ble det samlet en stor hær som gikk over grensen til Bøhmen. Husittene trakk seg tilbake og lokket invasjonshæren lenger og lenger inn i landet helt til den trodde at seieren var sikret. Men så stanset Prokopius tilbaketrekningen, og hæren gjorde front mot fienden, klar til å angripe.

Korshæren som lå og ventet på angrepet, ble nå klar over sitt feilgrep.

Slaget ved Tachov - 1427. Korshæren var langt den sterkeste, men i stedet for å sette over elven og angripe husittene som de hadde kommet langveis fra for å møte, ble de stående tause og stirre på motstanderne. Plutselig ble den veldige hæren grepet av en uforklarlig frykt. Uten et eneste sverdslag gikk den i oppløsning, som om den ble splittet og spredt av en usynlig makt.

Da de hørte lyden av husittene som rykket fram, og før disse ennå hadde vist seg, ble de grepet av panikk. Fyrster, hærførere og menige soldater kastet våpnene fra seg og flyktet i alle retninger. Forgjeves prøvde paven utsending som ledet felttoget, å samle de skrekkslagne styrkene. Alle anstrengelser var til ingen nytte, og han ble selv revet med i strømmen av soldater på flukt. Nederlaget var totalt, og også denne gangen fikk den seirende parten et rikt bytte.

Dette var andre gangen at en sterk og godt rustet hær av tapre soldater fra de mektigste landene i Europa flyktet uten sverdslag for hæren fra en liten og svak nasjon. Dette var en åpenbaring av Guds makt. Invasjonshæren ble grepet av overnaturlig panikk. Han som ødela faraos hær i Rødehavet, som drev midjanitene på flukt for Gideon og hans tre hundre menn og som på en eneste natt tilintetgjorde den stolte assy-

rerhæren, hadde igjen grepet inn og stanset en erobrere. «Der er de i stor frykt, hvor det ikke fantes noen frykt, for Gud sprer hans bein som fylker seg mot deg. Du lar dem bli til skamme, for Gud forkaster dem.» Sal 53,6.

PAVELIG DIPLOMATI

Til slutt oppga paven representanter håpet om å kunne seire ved makt. I stedet tydde man nå til diplomatiske virkemidler og inngikk et forlik. Tilsynelatende ga det bøhmerne trosfrihet, men i virkeligheten ble de forrådt i romerkirkens vold. Bøhmerne hadde satt opp fire punkter som betingelse for forlik med romerkirken: Bibelen skulle forkynnes fritt, legfolk skulle ha rett til å nyte brødet og vinen i nattverden og morsmålet skulle benyttes ved gudstjenesten, de geistlige skulle ikke ha noen borgerlig stilling og myndighet og de skulle være underlagt sivile domstoler på linje med vanlige borgere. Til slutt gikk de pavelige myndighetene med på «å godta husittenes fire artikler, men at kirkemøtet, altså paven og keiseren, skulle ha rett til å fortolke dem – det vil si bestemme det nøyaktige innholdet.» – Wylie, b. 3, kap.18. På dette grunnlaget ble det laget en overenskomst. Ved falskhet og svik oppnådde kirken det den ikke kunne oppnå ved krig. For når den selv skulle tolke innholdet i husittenes betingelser som den gjorde med Bibelen, kunne den fordreie meningen slik den selv ønsket.

En stor del av befolkningen i Bøhmen innså at avtalen var en fare for friheten og kunne derfor ikke godta

den. Det oppsto uenighet og splittelse som førte til innbyrdes kamp og blodsutgytelse. I denne striden falt den aktverdige Prokopius, og dermed var det slutt på bøhmernes frihet.

Sigismund som hadde sviktet Hus og Hieronymus, ble nå konge av Bøhmen. Uten å bry seg om at han hadde forpliktet seg til å forsvare bøhmernes rettigheter, gikk han i gang med å innføre paveveldet. Men han fikk liten glede av sitt avhengighetsforhold til Roma. I 20 år hadde livet hans vært preget av farer og slit. Hæren hans var skrumpet inn, og statskassen var tom etter en lang, resultatløs krig. Og nå, etter at han hadde vært konge i ett år, døde han og etterlot landet på randen av borgerkrig. Hans testamente til etterlekten var et navn brennemerket av vanære. Forvirring, strid og blodsutgytelse fortsatte. Igjen trengte fremmede hærer inn i Bøhmen, og landet ble herjet av indre strid. De som var tro mot evangeliet, ble utsatt for en blodig forfølgelse.

DET GRYR AV DAG

De som hadde godtatt avtalen med Roma, sugde kirkens villfarelser til seg. Men de som sto fast på troens grunn, dannet sitt eget samfunn under navnet «Brødremenigheten» (herrnhuterne). Dette gjorde at de ble fordømt fra alle kanter. Likevel sto de fast. De ble tvunget til å gjemme seg i skoger og huler, men de fortsatte å komme sammen for å lese Guds Ord og holde gudstjeneste.

Gjennom budbærere som de i

hemmelighet sendte ut til forskjellige land, fikk de vite at det fantes «spredte tilhengere av sannheten, noen i den ene byen og noen i en annen. Også de ble forfulgt. Et sted i Alpene fantes det en gammel menighet som bygde på Skriftens grunn, og som protesterte mot romerkirkens avguderi og korrupsjon.» – Wylie, b. 3, kap.19. Dette budskapet ble motatt med stor glede, og de begynte å brevveksle med de valdensiske kristne.

Folk i Bøhmen var tro mot evangeliet, og de holdt ut gjennom den lange natten med forfølgelse. Da det så aller mørkest ut, holdt de fortsatt blikket rettet mot horisonten lik folk som venter på daggry. «De levde i en ond tid, men de husket det som Hus og senere Hieronymus hadde sagt at om 100 år ville dagen gry. For husitene betydde dette like mye som Josefs ord hadde betydd for israelittene under fangenskapet: «Nå skal jeg dø, men Gud vil ta seg av dere og føre dere ut av dette landet.» – Samme, b. 3, kap.19.

«Mot slutten av 1400-tallet vokste Brødremenigheten sakte, men sikkert. Selv om de opplevde å bli forulempet, hadde de relativt rolige forhold. På begynnelsen av 1500-tallet var det 200 slike menigheter i Bøhmen og Mähren.» – Ezra Hall Gillett, *Life and Times of John Huss*, vol.2, s.570. «Så betydelig var den flokken som unngikk bål og sverd, og som fikk oppleve det daggryet som Hus hadde forutsagt.» – Wylie, b.3, kap. 19.

KAPITTEL 7

LUTHER SKILLER LAG MED ROMA

Fremst blant dem som ble kalt til å lede menigheten ut av pavedømmets mørke og inn i troens klare lys, sto Martin Luther (1483-1546). Ivrig, nidkjær og gudfryktig som han var, kjente han ingen annen frykt enn gudsfrykt og anerkjente intet annet trosgrunnlag enn Den hellige skrift. Han var en mann for sin tid. Gud brukte ham som sitt redskap til å reformere kirken og opplyse verden.

OPPVEKST OG STUDIEÅR

I likhet med de første som forkyn- te evangeliet, kom Luther fra fattige kår. Han vokste opp i et ydmykt, tysk bondehjem. Som gruvearbeider prøvde faren å skaffe de nødvendige midler til sønnens utdanning. Han hadde tenkt seg at sønnen skulle bli jurist, men Gud hadde utsett ham til å være med å bygge det store tempel som langsomt reiste seg gjennom århundrene. Slit, savn og en streng oppdragelse var den forberedelsen Gud ga Luther for hans store livs- oppgave.

Luthers far var viljesterk, handle- kraftig og karakterfast. Han var he- derlig, bestemt og likefram og gjorde det han mente var rett, uansett føl- gene. Hans sunne fornuft gjorde at han betraktet munkevesenet med mistro, og derfor var han svært mis-

Luthers foreldre la stor vekt på barnas oppdragelse. Sær- lig faren var svært misfornøyd med at sønnen gikk i klo- ster uten hans samtykke.

fornøyd med at sønnen, uten hans samtykke, gikk i kloster. Det gikk to år før han forsonte seg med sønnen, men han endret ikke mening.

Luthers foreldre la stor vekt på barnas oppdragelse og utdanning, og de gjorde sitt beste for å lære dem opp i kunnskap om Gud og i å leve et ærlig kristenliv. Ofte mens søn- nen hørte på, ba faren om at gutten måtte tenke på Gud og en gang være med å fremme det som var sant og rett.

De fattige og strevsomme foreldre- ne gjorde alt som sto i deres makt for å høyne barnas moralske og in- tellektuelle utvikling. Med alvor og utholdenhet gikk de inn for oppga- ven med å oppdra barna til å leve et fromt og nyttig liv. Bestemte og vilje- sterke som de var, hendte det nok at de av og til var for strenge. Men selv

om Martin Luther var klar over at de noen ganger hadde begått feil, fant han større grunn til å bifalle deres strenge oppdragelsesmetode enn å fordømme den.

Luther begynte tidlig på skolen, og der ble han ofte hardt og brutalt behandlet. Foreldrene var så fattige at da han dro hjemmefra for å gå på skole i en annen by, måtte han en tid synge ved dørene for å skaffe seg mat, og ofte sultet han. Datidens religiøse forestillinger som var preget av nifs overtro, skremte ham. Om nettene kunne han ligge søvnløs og nedtrykt, skjelvende av frykt for en mørk framtid og i evig skrekk for Gud som en hard og ubarmhjertig dommer, en grusom tyrann i stedet for en kjærlig, himmelsk far.

Men tross mange store skuffelser kjempet han seg tålmodig fram mot det moralske og åndelige idealet som han følte seg tiltrukket av. Han tørstet etter kunnskap, og hans alvor og sans for det praktiske fikk ham til å søke etter det som var grundig og nyttig, i stedet for slikt som bare tok seg ut og var overfladisk.

Da han som attenåring begynte på universitetet i Erfurt, var situasjonen gunstigere og framtidsutsiktene lysere enn tidligere. Ved nøysomhet og flid var foreldrene blitt ganske velstående og kunne nå gi ham all nødvendig hjelp. Dessuten hadde innflytelsen fra fornuftige venner til en viss grad mildnet de uheldige følgene av hans tidligere skolegang. Luther ga seg i kast med de mest framtreddende forfattere for å sette seg inn i deres livssyn og tilegne seg deres kunnskap. Selv under den jernhar-

de disiplinen til hans tidligere lærere hadde han utmerket seg, og da han kom inn under en mer positiv innflytelse, utviklet han seg raskt. God hukommelse, livlig fantasi, logisk sans og utrettelig flid gjorde at han snart lå i toppen blant studiekameratene. Mental selvdisciplin modnet oppfattelsesevnen hans, stimulerte tankevirksomheten og skjerpet forståelsen, og slik ble han forberedt på å møte de konfliktene som lå foran ham.

Gudsfrykten som preget Luther, gjorde ham målbevisst og ydmyk. Han følte seg stadig avhengig av Guds hjelp. Derfor forsømte han aldri å begynne dagen med bønn mens han i sitt hjerte bønnfalt Gud om veiledning og støtte. «En ærlig bønn er mer enn halve studiet», sa han ofte. – D'Aubigné, b.2, kap.2.

En dag kom Luther over en latinsk bibel mens han undersøkte bøkene på universitetsbiblioteket. En slik bok hadde han aldri sett før. Han visste ikke engang at den eksisterte. Han hadde hørt deler av evangeliene og brevene bli lest opp ved gudstjenesten, og han hadde gått ut fra at de utgjorde hele Bibelen. For første gang så han nå hele Guds Ord, og med en blanding av undring og ærefrykt bladde han i Den hellige skrift. Pulsen slo fortere og hjertet banket mens han selv leste Livets Ord. Av og til stanset han og utbrøt: «Å, om Gud ville gi meg en slik bok!» – Samme, b.2, kap.2. Guds engler var hos ham, og lysstråler fra Guds trone åpenbarte sannhetens skatter for ham. Han hadde alltid vært redd for å gjøre Gud imot, men nå grep en

sterk overbevisning om at han var en synder ham som aldri før.

MUNKEN BLIR PROFESSOR

Luther hadde et oppriktig ønske om å bli fri for synd og få fred med Gud, og dette ledet ham til sist til å gå i kloster og vie seg til munkelivet. Her ble han satt til det mest slit-somme arbeidet, og han måtte gå fra hus til hus og tigge. Han var i en alder hvor han mest av alt trengte til å bli respektert og anerkjent, så disse usle gjøremålene såret hans naturlige følelser dypt. Men han bar ydmykelsen tålmodig fordi han trodde den var nødvendig på grunn av hans synder.

Hvert øyeblikk han hadde til overs etter dagens plikter, brukte han på å studere. Ofte tok han natten til hjelp og unte seg knapt tid til å spise. Hans største glede var å lese Guds Ord. Han hadde funnet en Bibel som var lenket til klostermuren, og dit gikk han ofte. Etter hvert som han fikk en dypere syndserkjennelse, prøvde han å oppnå tilgivelse og fred ved egne gjerninger. Han var hard mot seg selv og prøvde ved faste, nattevåk og selvpinsler å undertvinge det onde i sin natur som klosterlivet ikke hadde fridd ham for. Ikke noe offer var for stort hvis han bare kunne få et rent hjerte så Gud kunne godta ham.

«Jeg var virkelig en from munk», skrev han senere, «og jeg overholdt ordensreglene strengere enn jeg kan gi uttrykk for. Hvis en munk kunne oppnå himmelen ved hjelp av munkegjerninger, ville jeg uten tvil ha vært kvalifisert. Hadde jeg fortsatt

på denne måten stort lenger, ville jeg sikkert ha plaget livet av meg selv.» – Samme, b.2, kap.3. Disse selvpinslene tæret på kreftene, og han ble plaget av besvimelsesanfall, noe han aldri helt ble kvitt ettervirkningene av. Men tross alle anstrengelsene fikk han ikke fred, og til slutt var han på randen av fortvilelse.

Da det så ut som om alt håp var ute, ga Gud ham en venn og hjelper. Den fromme Staupitz åpnet Guds

Den fromme Staupitz åpnet Guds ord for Luther og ba ham se bort fra seg selv, slutte å gruble over den evige straffen for overtredelse av Guds lov og se på Jesus, hans tilgivende Frelser.

Ord for ham. Han ba ham se bort fra seg selv, slutte med å gruble over den evige straffen for overtredelse av Guds lov og se på Jesus, hans tilgivende Frelser. «Kast deg i Frelserens armer i stedet for å plage deg selv på grunn av din synd. Stol på Ham, på Hans rettfærdige liv og soningsdød. Lytt til Guds Sønn! Han ble menneske for at du skulle få del i Guds nåde. Elsk Ham som først elsket deg!» – Samme, b.2, kap.4. Slik

Wittenberg Universitetssegl fra 1502 - Da Luther kom tilbake fra Roma, fikk han doktorgraden i teologi ved universitetet i Wittenberg. Nå var han fri til å granske Skriften som betydde så mye for ham.

talte denne barmhjertighetens budbærer, og det gjorde et dypt inntrykk på Luther. Etter mange kamper med inngrodde vrangforestillinger kunne han nå se sannheten, og han fikk fred i sinnet.

Luther ble ordinert til prest og utnevnt til professor ved universitetet i Wittenberg. Her gikk han inn for å studere Bibelen på originalspråkene og begynte å forelese om Bibelenes bøker. Salmenes bok, evangeliene og brevene i Det nye testamente ble forklart for begeistrede tilhørere. Staupitz, hans venn og overordnede, rådet ham til å gå inn i aktiv preste-tjeneste og forkynde Guds Ord. Luther nølte, for han følte seg uverdigg til å tale i Kristi sted. Først etter langvarig kamp ga han etter for vennenes sterke oppfordringer. Han var allerede blitt godt kjent i Den hellige skrift. Guds nåde hvilte over ham, og hans veltalenhet rev tilhørerne med.

Den klarheten og kraften som preget forkynnelsen hans, overbeviste dem, og de ble grepet av iveren og gløden hans.

Luther var ennå en trofast sønn av pavekirken og hadde ingen tanke om å bli noe annet. Men Gud ledet det slik at han dro på en reise til Roma. Han gikk til fots og overnattet i klostrene underveis. I et kloster i Italia ble han forundret over den rikdommen, prakten og luksusen han så. Munkene hadde en fyrstelig inntekt og praktfulle boliger. De hadde fine, kostbare klær og spiste ved et overdådig bord. Bekymret sammenlignet han dette med sitt eget nøysomme og selvfornektende liv, og han følte seg helt forvirret.

Endelig skimtet han byen på de sju fjellene i det fjerne. Dypt beveget kastet han seg til jorden og utbrøt: «Hellige Roma, jeg hilser deg!» – Samme, b.2, kap.6. Han gikk inn i byen, besøkte kirkene, lyttet til de utrolige historiene som prestene og munkene fortalte og utførte alle de seremoniene som var påkrevet. Overalt så han ting som fylte ham med forbauselse og gru. Han så den ugudeligheten som hersket på alle nivåer innenfor pretestanden. Han hørte hvordan prelatene kom med frekke vitser og ble forferdet over deres blasfemiske framferd, selv under messen. Når han var sammen med munk og andre borgere, møtte han utskielser og umoral. Uansett hvor han snudde seg, så han ugudelighet i stedet for fromhet. «Ingen kan forestille seg hvilke synder og skammelige handlinger som blir begått i Roma», skrev han. «Man må se og høre det for å

tro det. Derfor pleier folk også å si: «Dersom det finnes et helvete, så er Roma bygd over det. Det er en avgrunn som all slags synd strømmer ut fra.» – Samme, b.2, kap.6.

I en kunngjøring som paven nylig hadde sendt ut, lovte han avlat til alle som krøp på knærne opp Pilatustrappen. Ifølge tradisjonen skulle Jesus ha gått ned denne trappen etter at Pilatus hadde dømt Ham, og på en mirakuløs måte var den så blitt flyttet fra Jerusalem til Roma. En dag krøp Luther ærbødig opp disse trappetrinnene da han plutselig hørte en tordenrøst som sa til ham: «Den som er rettferdig av tro, skal leve.» Rom 1,17. Han reiste seg resolutt, og skamfull og redselsslagen skyndte han seg bort.

Denne bibelteksten mistet aldri senere grepet på ham. Nå så han klarere enn noen gang før hvor galt det er å stole på menneskelige gjerninger for å bli frelst, og hvor nødvendig det er alltid å sette sin lit til Kristi for-tjeneste. Han hadde en gang for alle fått øynene opp for pavedømmets be-drag. Da han vendte Roma ryggen, gjorde han det også i sitt hjerte, og fra da av ble avstanden stadig større, inntil han brøt enhver forbindelse med romerkirken.

OPPSTYR I WITTENBERG

Da Luther kom tilbake fra Roma, fikk han doktorgraden i teologi ved universitetet i Wittenberg. Nå var han fri til å granske Skriften som betydde så mye for ham. Han hadde gitt seg selv det løftet å studere Guds Ord omhyggelig så lenge han levde og trofast forkynne det, i stedet for

pavenes utsagn og læresetninger.

Han var ikke lenger bare munk eller lærer, men hadde nå myndighet til å forkynne Guds Ord. Han var blitt kalt til å være hyrde for Guds hjord som hungret og tørstet etter sannheten. Han framholdt klart og bestemt at de kristne ikke bør godta annen troslære enn den som grunner seg på Skriftens autoritet. Dette rammet selve grunnvollen for pavens overhøyhet. Det var dette prinsippet som var livsnerven i reformasjonen.

Luther så faren ved å opphøye menneskelige teorier over Guds Ord. Fryktløs gikk han til angrep på skolastikernes spekulative vantro og den filosofien og teologien som så lenge hadde hatt makten over folket. Han hevdet at slike studier ikke bare var verdiløse, men til og med skadelige, og han prøvde å lede folks oppmerksomhet bort fra filosofenes og teologenes tankespinn til de evige sannhetene som profetene og apostlene hadde forkynt. Budskapet hans var aktuelt, og den ivrige folkemengden grep det med begjærighet. De hadde aldri før hørt noe lignende. Budskapet om Kristi kjærlighet og forsikringen om tilgivelse og fred ved Hans soningsdød, gledet dem og ga dem håp. Et lys ble tent i Wittenberg, og strålene skulle nå ut til jordens fjerneste strøk og bli klarere inntil tidens ende.

Men lys og mørke har ikke noe til felles. Sannhet og løgn ligger i stadig konflikt med hverandre, og å støtte og forsvare den ene av dem, er det samme som å angripe og bekjempe den andre. Frelseren har selv sagt: «Jeg kom ikke for å bringe fred, men

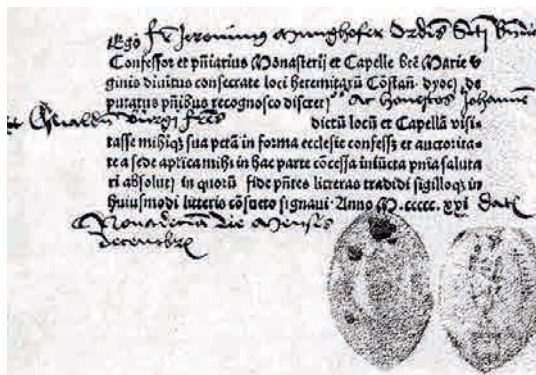
sverd.» Matt 10,34.

Noen år etter at reformasjonen hadde startet, uttalte Luther: «Gud leder meg ikke, Han driver meg, Han bærer meg fram. Jeg er ikke min egen herre. Jeg vil gjerne leve i fred, men jeg blir kastet midt inn i uroligheter og opprør.» – D'Aubigné, b.5, kap.2. Snart skulle han for alvor bli tvunget ut i kampen.

AVLATSHANDEL

Romerkirken hadde gjort Guds nåde til en handelsvare. Pengevekslernes bord (Matt. 21,12) ble stilt opp ved siden av altrene, og luften gjenlød av rop fra kjøpere og selgere. Under påskudd av å skaffe kapital til bygging av Peterskirken i Roma, ga paven fullmakt til at avlat for synd kunne bli tilbudt offentlig for salg. For penger som var betalt for forbrytelser, skulle det bygges et tempel hvor man ville tjene Gud. Grunnsteinen ble lagt for ugudelighetens lønn! Men nettopp det som skulle forherlige romerkirken, ble et dødelig slag mot dens storhet og makt. Det var dette som vekket de mest beslutsomme og iherdige fiendene av pavedømmet og førte til det oppgjøret som rystet pavetronen og fikk den tredobbelte kronen på pavens hode til å vakle.

Johann Tetzel het munken som ble utpekt til å lede avlatshandelen i Tyskland. Han var blitt dømt for de groveste forbrytelser mot samfunnet og mot Guds lov, men han slapp å sone sin straff, og nå påtok han seg å fremme pavens samvittighetsløse og selviske prosjekter. Frekt og freidig forkynte han de mest skamme-

Tetzel erklærte at han hadde fullmakt til å gi syndstilgivelse for synder som kjøperen senere måtte ønske å begå, og at det ikke engang var nødvendig å angre.

lige løgner og kom med de utroligste påfunn for å narre sine uvitende, godtroende og overtroiske lyttere. Hadde folket hatt Guds Ord, ville det ikke ha vært så lett å bedra dem. Men Bibelen ble tilbakeholdt slik at pavedømmet kunne kontrollere folket, og slik at de ærgjerrige lederne kunne øke sin makt og rikdom. – Se John C. L. Gieseler, A Compendium of Ecclesiastical History, per.4, sek.1, par.5.

Når Tetzel kom til en by, gikk en utsending i forveien og ropte: «Guds og den hellige fars nåde står ved porten deres!» – D'Aubigné, b.3, kap.1. Og folk bød denne blasfemiske hykleren velkommen som om det var Gud selv som kom ned til dem fra himmelen. Den skammelige handelen foregikk inne i kirken der Tetzel gikk opp på prekestolen og lovpriste avlaten som Guds kostelige gave. Han erklærte at han hadde fullmakt til å gi syndstilgivelse til alle som kjøpte avlatsbrev, selv for synder som de senere måtte ønske å begå, og at det ikke engang var nødvendig å angre. – Samme, b. 3, kap.1. Han forsikret tilhørerne om at avlatsbrevene til og med hadde

makt til å frelse de døde. I samme øyeblikk pengene klirret mot kiste-bunnen, ville den sjelen man betalte for, slippe ut av skjærsilden og fare til himmelen. – K. R. Hagenbach, *History of the Reformation*, vol.1, s. 96.

Da trollmannen Simon tilbød å kjøpe apostlenes makt til å gjøre mirakler, svarte Peter: «Måtte bare pengene dine omkomme sammen med deg, siden du tenkte at Guds gave kunne kjøpes for penger!» Apg 8,20 (eng.KJV.) Men tusenvis av mennesker tok begjærlig imot tilbudet fra Tetzal, og pengekasten hans ble fylt med gull og sølv. Det var lettere å kunne kjøpe seg til frelse enn å skulle omvende seg, vise tro og gjøre alvorlige anstrengelser for å motstå synden og overvinne den.

Det fantes lærde og fromme menn i romerkirken som var imot læren om avlat, og mange trodde ikke på de ubeskjedne påstandene som til de grader stred både mot fornuften og Skriften. Ingen av prelatene våget å protestere mot denne skjendige trafikken. Men folk begynte å bli urolige og tvilrådige, og mange spurte seg selv om ikke Gud på en eller annen måte ville gripe inn og fjerne dette fra kirken.

Selv om Luther stadig var streng katolikk, ble han dypt rystet over avlatkremmernes blasfemiske framferd. Mange av hans egne sognebarn hadde kjøpt avlatsbrev, og snart begynte de å oppsøke presten sin for å skrifte for bestemte synder. De forventet å få tilgivelse, ikke fordi de angret og ønsket å vende om, men fordi de hadde kjøpt avlat. Luther nektet

dem syndsforlatelse og lot dem vite at dersom de ikke angret og vendte om, ville de gå fortapt. Folk ble rådville og henvendte seg til Tetzal og klaget over at deres skriftefar hadde avvist avlatsbrevet hans. Noen dristet seg til og med til å forlange pengene tilbake. Munken ble rasende. Han kom med de frykteligste forbannelser, tente bål på torgene og erklærte at han «hadde fått pålegg fra paven om å brenne alle kjettere som våget å sette seg opp mot hans hellige avlat.» – D' Aubigné, b.3, kap.4.

LUTHER TIL KAMP MOT AVLATSHANDELEN

Luther gikk nå modig i gang med å forsvare sannheten. Fra prekestolen lød hans inntrengende, alvorlige advarsler. Han beskrev syndens heslighet for tilhørerne og viste at det var umulig for noe menneske å minske sin skyld eller unngå straffen ved egne gjerninger. Synderen kan bare bli frelst når han vender om og tror på Kristus. Kristi nåde er ikke til salgs, den er en fri gave. Han rådet folk til ikke å kjøpe avlatsbrev, men å se i tro på den korsfestede Frelser. Han fortalte om sine egne smertefulle forsøk på å oppnå frelse ved å ydmyke seg og gjøre botsøvelser, og han forsikret tilhørerne om at det var ved tro på Kristus og ved å se bort fra seg selv at han fant fred og glede.

Da Tetzal fortsatte med sin virksomhet og sine frekke påstander, bestemte Luther seg for å protestere mer effektivt mot dette skrikende misbruket. Snart bød det seg en anledning. I slottskirken i Wittenberg var det mange relikvier som på visse

Allehelgensdag, en av de viktigste høytidene, nærmet seg, og Luther var en av de mange som allerede dagen i forveien dro til kirken. På kirkedøren satte han opp en plakat som inneholdt 95 punkter mot avlatslæren.

helligdager ble vist fram for offentligheten, og det ble gitt full syndsforlatelse til alle som da gikk i kirken og skriftet. Derfor kom mange til kirken på disse dagene. Allehelgensdag, en av de viktigste av disse høytidene, nærmet seg. Luther var en av de mange som allerede dagen i forveien dro til kirken. På kirkedøren satte han opp en plakat som inneholdt 95 punkter mot avlatslæren. Han kunngjorde at han var klar til å forsvare disse tesene på universitetet neste dag overfor hvem som helst som ville angripe dem.

Tesene vakte stor oppmerksomhet. De ble lest om og om igjen og gjen tatt til alle og enhver, og det ble stort røre på universitetet og i hele byen. I disse tesene påviste Luther at hverken paven eller noe annet menneske hadde fått myndighet til å gi syndsforlatelse og til å oppheve straff for synd. Hele opplegget var en parodi, et kunstgrep for å presse penger av folk ved å appellere til deres overtro. Det var et Satans påfunn for å forderve alle som festet lit til de løgnaktige påstandene. Han påviste klart at Kristi evangelium er menighetens

mest verdifulle skatt, og at Guds nåde som blir åpenbart der, blir gitt ufortjent til alle som gjennom omvendelse og tro søker den.

RYSTELSE I TYSKLAND

Luthers teser var en utfordring til debatt. Men ingen våget å ta utfordringen. Spørsmålene han hadde reist, ble i løpet av få dager kjent over hele Tyskland, og etter noen uker hadde de nådd ut til hele kristenheten. Mange trofaste katolikker som hadde beklaget den fryktelige ugudeligheten som hersket i kirken, men som ikke visste hvordan de skulle få slutt på den, leste tesene med stor glede og oppfattet dem som Guds stemme. De følte at Herren i sin nåde hadde grepet inn for å stanse fordervelsen som lik en flodbølge veltet fram fra den hellige stolen i Roma. Fyrster og øvrighetspersoner gledet seg i hemmelighet over at det nå ble satt hindringer i veien for den hovmodige makten som nektet andre retten til å gå imot dens avgjørelser.

Men alle de som levde i synd og overtro, ble skremt da falskneriet som de hadde døyvet sin frykt med, ble feid bort. De slu prestene som nå ble avbrutt i sitt virke med å sanksjonere forbrytelser, og som fryktet for å miste de store inntektene sine, ble rasende og gikk hardt inn for å opprettholde de dristige påstandene.

Luther måtte imøtegå bitre anklagere. Noen hevdet at han handlet overilet og impulsivt. Andre påsto at han opptrådte egenrådlig, at det ikke var Gud som ledet ham, men at han var hovmodig og frekk. Til dette svarte han: «Det er en kjent sak

Luthers teser var en utfordring til debatt. Men ingen våget å ta utfordringen. Spørsmålene han hadde reist, ble i løpet av få dager kjent over hele Tyskland, og etter noen uker hadde de nådd ut til hele kristenheten.

at når en person kommer med nye tanker, blir det gjerne oppfattet som hovmod, og han blir beskyldt for å yppe strid. Hvorfor ble Kristus og alle martyrene drept? Fordi de ikke hadde respekt for samtidens visdom, og fordi de våget å hevde nye idéer uten først å rådføre seg med forta- lerne for de gamle synspunktene.»

Videre uttalte han: «Det jeg gjør, gjør jeg ikke ut fra menneskelig klokskap, men etter Guds råd. Der- som verket er fra Gud, hvem kan da stanse det? Hvis det ikke er det, hvem kan da fremme det? Ikke min vilje, ikke deres eller vår, men din vilje, hellige Far, du som er i himme- len.» – Samme, b.3, kap.6.

ALENE MOT OVERMAKTEN

Selv om det var Den hellige ånd som hadde beveget Luther til å ta fatt på oppgaven, skulle han komme til å oppleve alvorlige konflikter. Fiendene hans rakkert ned på ham, framstilte hans virksomhet i et falskt lys og angrep hans person og motiver på en urettvis og ondskaps-

full måte. Det skyllet inn over ham som en flodbølge og var ikke uten virkning. Han hadde regnet med at lederne innenfor både kirken og skole- ne ville støtte reformarbeidet hans med glede. Oppmuntrende ord fra innflytelsesrike personer hadde gjort ham håpefull og glad, og han hadde allerede en følelse av at kirken gikk lysere tider i møte. Men oppmunt- ringene hadde slått over i kritikk og fordømmelse.

Mange framstående personer, både i kirke og stat, var overbevist om at Luther hadde rett i sine teser. Men de skjønnte at dersom disse skulle bli alminnelig godtatt, ville det medføre store forandringer. Å opplyse og reformere folket ville i virkeligheten være å undergrave romerkirkens autoritet, stanse mye av pengestrømmen som nå fløt inn i dens skattkammer og dermed i høy grad begrense prelate- nes ødselhet og luksus. Så hvis folk ble opplært til å tenke og handle på en ansvarlig måte og søke frelse bare hos Kristus, ville det bryte ned pa- vens makt og etter hvert også prelate- nes egen myndighet. Derfor avviste de den innsikten Gud tilbød dem og vendte seg mot Kristus og sannheten ved å motarbeide den personen Han hadde sendt for å opplyse dem.

Luther skalv når han så på seg selv - en enkel person mot de sterkeste maktene på jorden. Noen ganger undret han seg over om Gud virkelig hadde ledet ham til å sette seg opp mot kirkens autoritet. «Hvem er jeg,» skriver han, «at jeg skulle sette meg opp mot pavens autoritet som fikk kongene over hele jorden til å skjel- ve? Ingen aner hvor mye jeg led de

første to årene og hvilket mismot, for ikke å si fortvilelse, jeg opplevde.» – Samme, b.3, kap.6. Men han mistet ikke motet helt. Når mennesker sviktet, søkte han hjelp hos Gud, og han erfarte at han helt og fullt kunne stole på Ham.

Til en av reformasjonens venner skrev Luther: «Vi kan ikke forstå Skriften ved studium eller med forstanden. Bønnen er din første plikt. Be Herren om at Han i sin nåde vil hjelpe deg til å forstå Hans Ord rett. Ordets forfatter er den eneste som kan tolke det rett. Selv har Han sagt: «Alle skal være opplært av Gud.» Stol ikke på dine egne anstrengelser eller din egen forstand. Sett din lit til Gud og det Hans Ånd viser deg. Dette kan du stole på, for jeg taler av erfaring.» – Samme, b.3, kap.7.

Dette er viktig å huske for dem som føler at de er kalt til å forkynne de viktige sannhetene for vår egen tid. Sannheten vil vekke motstand fra Satan og dem som godtar de fablene han har funnet på. I kampen mot ondskapens makter kreves det mer enn intelligens og klokskap.

Når Luthers motstandere henvisste til skikker og overleveringer eller til pavens autoritet og erklæringer, møtte han dem med Bibelen og Bibelen alene. Her var det argumenter som de ikke kunne tilbakevise. Disse slavene av formalisme og overtro krevde derfor hans blod, slik som jødene hadde krevd Jesu blod. «Han er en kjetter!» ropte fanatikerne. «Det er høyforræderi mot kirken å la en så farlig kjetter leve en eneste time lenger. Send ham øyeblikkelig til skafottet!» – Samme, b.3, kap.9. Men

Pave Leo 10. - For å uttrykke hele det smittsomme kjetteriet, ga paven ordre om å bannlyse alle, uansett rang i stat eller kirke, som unnlot å pågripe Luther. Bare keiseren var unntatt.

Luther skulle ikke bli et offer for deres vrede. Gud hadde en oppgave til ham, og engler fra himmelen ble sendt for å beskytte ham. Men mange som hadde mottatt lyset gjennom Luther, ble utsatt for Satans raseri, og uten frykt led de tortur og død for sannhetens sak.

Luthers lære vakte oppmerksomhet blant tenkende mennesker over hele Tyskland. Hans prekener og skrifter var lysstråler som vekket og opplyste mange. En levende tro var i ferd med å erstatte den døde formalismen som hadde preget kristenheten så lenge. Dag for dag mistet folk tilliten til romerkirkens religiøse svermerier, og fordommens skranker begynte å gi etter. Guds Ord som var den normen

Luther vurderte alle læresetninger og meninger ut fra, var som et tveegget sverd som skar like inntil benet hos tilhørerne. Overalt ble interessen for åndelige framskritt vakt til live. Det ble en hunger og tørst etter rettferdighet som man ikke hadde sett maken til i uminnelige tider. Folk hadde lenge vært henvist til menneskelige ritualer og jordiske mellommenn, og nå vendte de seg i anger og tro til den korsfestede Kristus.

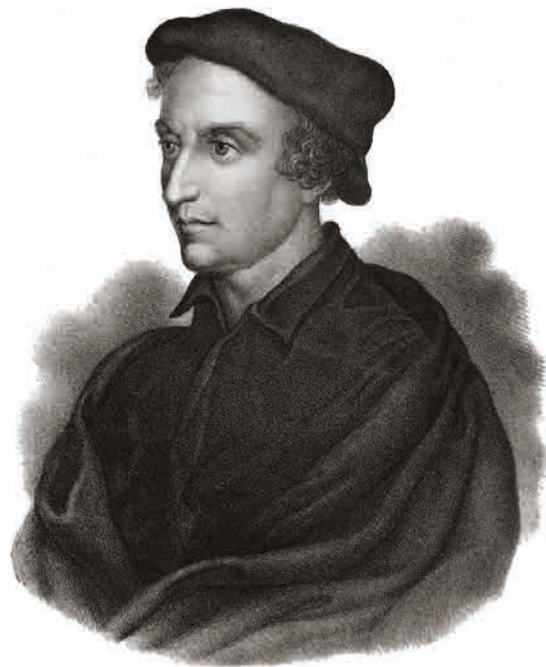
TIL FORHØR I AUGSBURG

Denne utbredte interessen økte frykten hos de pavelige myndighetene. Luther ble innkalt til å møte i Roma for å stå til rette for anklagen om kjetteri. Dette skremte vennene hans, for de var fullt klar over faren som truet ham i den korrupte byen som fra før hadde mange martyrs blod på samvittigheten. De protesterte mot at han skulle reise til Roma og krevde at han i stedet skulle bli forhørt i Tyskland.

Slik gikk det også til slutt, og pavens representant fikk fullmakt til å lede forhøret. I instruksene fra paven het det at Luther allerede var blitt erklært som kjetter. Derfor fikk pavens representant pålegg om å reise tiltale og tvinge fram en rask avgjørelse. Dersom Luther ikke ville bøye seg og det ikke lyktes å sikre seg hans person, fikk han myndighet til å erklære Luther fredløs overalt i Tyskland. Alle som hadde noe med ham å gjøre, skulle forvises, forbanes og bannlyses. – Samme, b.4, kap.2. I den hensikt å utrydde hele dette smittsomme kjetteriet, ga paven videre ordre om at alle, uansett

rang i stat eller kirke, som unnlot å pågripe Luther og hans tilhengere og overgi dem til Romas represalier, skulle bannlyses. Bare keiseren var unntatt.

Her ser vi pavedømmets sanne natur. Dokumentet er blottet for kristelig tenkemåte og vanlig rettsopfatning. Luther oppholdt seg langt borte fra Rom og hadde ikke hatt noen anledning til å forklare seg eller forsvare sitt standpunkt. Men ennå før hans sak var blitt undersøkt, ble

På dette tidspunktet, da Luther i så høy grad trengte sympati og gode råd fra en trofast venn, sørget Gud for at Melanchton kom til Wittenberg.

han kort og godt erklært som kjetter og på én og samme dag forhørt, anklaget og domfelt. Alt dette ble satt i verk av den selvoppnevnte hellige far, den eneste suverene, ufeilbare autoriteten i kirke og stat!

På dette tidspunktet, da Luther i

så høy grad trengte sympati og gode råd fra en trofast venn, sørget Gud for at Melanchton kom til Wittenberg. Han var ung, blyg og beskjeden, men hans sunne dømmekraft, omfattende kunnskaper og vinnende veltalenhet, ved siden av hans rene og hederlige karakter, gjorde at han vant alminnelig aktelse og respekt. Hans vennlige sinnelag var like utpreget som hans framragende evner, og han ble snart en oppriktig tilhenger og Luthers mest betrodde venn og verdifulle støtte. Hans vennlighet, hensynsfullhet og grundighet var et nyttig supplement til Luthers djervhet og pågangsmot. Samarbeidet deres var en styrke for reformasjonen og en stor oppmuntring for Luther.

Det ble bestemt at rettssaken skulle finne sted i Augsburg, og Luther dro dit til fots. Folk var virkelig bekymret for ham, for det var kommet åpne trusler om at han ville bli tatt til fange og myrdet underveis. Derfor tryglet vennene hans ham om ikke å ta risikoen. De ba ham til og med å forlate Wittenberg en tid og bo hos noen av dem som mer enn gjerne ville beskytte ham. Men han ville ikke forlate den posten Gud hadde satt ham på. Han måtte fortsette å hevde sannhetens sak på tross av all motstand. Som han selv sa: «Jeg er en kampens og stridens mann likesom Jeremia, men jo mer de truer, desto gladere blir jeg. De har alt ødelagt min ære og mitt rykte. Bare en ting er igjen: mitt usle legeme. De kan ta det også, så de kan forkorte mitt liv med noen få timer. Men min sjel kan de ikke ta. Den som vil forkynne Kristi Ord for verden, må være forbe-

redt på å dø når som helst.» – Same, b.4, kap.4.

Pavens utsending ble svært tilfreds da han hørte at Luther var kommet til Augsburg. Den brysomme vranglæreren som vakte oppmerksomhet i hele verden, syntes nå å være i Romas makt, og han måtte for all del ikke slippe unna. Luther hadde forsømt å skaffe seg fritt leide. Vennene hans rådet ham til ikke å møte fram uten, og de påtok seg å sørge for å få keiseren til å gi ham leidebrev. Pavens utsending ville prøve å tvinge Luther til å tilbakekalle sine standpunkter. Dersom dette ikke lyktes, ville han overlevere ham til Roma så han kunne dele skjebne med Hus og Hieronymus. Gjennom sine forbindelser prøvde han derfor å få Luther til å møte uten leide og i tillit til hans barmhjertighet. Men dette avslo Luther bestemt. Først da han hadde mottatt det dokumentet som sikret ham keiserens beskyttelse, møtte han fram for den pavelige utsendingen.

Av taktiske grunner hadde kirkens menn bestemt seg for å prøve å vinne Luther ved å opptre på en tilsynelatende vennlig måte. I sine samtaler med ham virket pavens utsending derfor meget sympatisk. Men han forlangte at Luther uten forbehold skulle bøye seg for kirkens autoritet og uten videre føye seg på ethvert punkt. Han hadde fullstendig feilbedømt den mannen han hadde med å gjøre. Luther svarte med å gi uttrykk for sin aktelse for kirken. Han ville holde seg til sannheten og være villig til å svare på alle innvendinger mot det han hadde framholdt, og til

å la visse framtrede universiteter vurdere de forskjellige lærepunktene. Samtidig protesterte han mot kardinalens krav om tilbakekalling uten å påvise at han hadde tatt feil.

Det eneste svaret var: «Tilbakekall, tilbakekall!» Luther påviste at hans standpunkt hadde støtte i Skriften og erklærte bestemt at han ikke kunne fornekte sannheten. Pavens representant kunne ikke motsi hans argumenter, så i stedet ble Luther bombardert med skjellsord, hån og skamros, bare avbrutt av et og annet sitat fra tradisjonen og utsagn fra kirkefedrene. Reformatoren fikk overhodet ikke mulighet til å uttale seg. Men han innså at det ikke ville føre til noe om det skulle fortsette slik. Til slutt fikk han aller nådigst lov til å svare skriftlig.

«Derved oppnår den anklagede to fordeler», skrev Luther til en venn. «For det første, kan andre bedømme det som er skrevet. For det andre, gir det større mulighet til å appellere til frykten, om ikke til samvittigheten, hos en overmodig og snakkesalig despot som ellers ville dominere med sin hovmodige tale.» – Martyn, *The Life and Times of Luther*, s.271-272.

Ved det neste møtet ga Luther en klar, kortfattet og overbevisende framstilling av sitt syn, med støtte i mange bibeltekster. Da han hadde lest det hele høyt, leverte han manuskriptet til kardinalen. Men han kastet det fra seg med forakt og sa at det bare var en mengde tomme ord og ubrukelige sitater. Luther som nå hadde fått blod på tann, møtte den hovmodige prelaten på hans eget felt – kirkens tradisjoner og lære – og

Luther framfor Cajetan - Da kardinal Cajetan innså at han ikke kunne motsi Luther, mistet han besinnelsen og skrek i raseri: «Tilbakekall! Ellers sender jeg deg til Roma!»

tilbakeviste fullstendig påstandene hans.

Da kardinalen innså at han ikke kunne motsi Luther, mistet han besinnelsen og skrek i raseri: «Tilbakekall! Ellers sender jeg deg til Roma så du kan bli framstilt for dommere som har fått i oppdrag å ta seg av din sak. Jeg vil bannlyse både deg og dine tilhengere og alle som støtter deg, og jeg vil utelukke dere av kirken.» Til slutt sa han i en overlegen og truende tone: «Tilbakekall, eller vis deg aldri her igjen.» – D'Aubigné, b.4, kap.8.

Luther trakk seg øyeblikkelig tilbake sammen med vennene sine og viste dermed at man ikke kunne vente noen tilbaketrekning fra ham. Dette hadde kardinalen ikke regnet med. Han hadde innbilt seg at han kunne true Luther til å underkaste seg. Nå sto han alene tilbake sammen med sine tilhengere og så fra den ene til den andre i største ergrelse over nederlaget.

Luthers innsats ved dette møtet hadde en positiv virkning. Den store forsamlingen hadde anledning til å

sammenligne de to mennene og gjøre seg opp en mening om deres holdning og det de sto for. Og hvilken kontrast! Luther som var enkel, beskjeden og fast, sto fram i Guds kraft og representerte sannheten. Pavens representant, selvbevisst, nedlatende, hovmodig og urimelig, hadde ikke et eneste holdepunkt i Skriften. Likevel ropte han: «Tilbakekall, eller du blir sendt til Roma for å få din straff!»

På tross av at Luther hadde sikret seg fritt leide, la kirkens menn planer om å arrestere ham. Vennene hans påpekte at han ikke hadde noen grunn til å bli lenger i Augsburg, og at han burde dra tilbake til Wittenberg så fort som mulig. Men dette måtte holdes strengt hemmelig.

Ved daggry forlot han byen til hest sammen med en veiviser som en øvrighetsperson hadde stilt til rådighet. Med urolige forventninger red han gjennom de mørke, tomme gatene. Vaktsumme, nådeløse fiender planla å drepe ham. Ville han unngå fellene som var lagt for ham? Det var minutter i spenning og inderlig bønn. Han nådde fram til en port i bymuren. Den ble åpnet, og sammen med veiviseren kom han uhindret igjennom. Da de var kommet i sikkerhet utenfor, satte de opp farten, og før pavens mann fikk mistanke om at Luther hadde reist, var han utenfor hans rekkevidde. Satan og hans utsendinger hadde tapt slaget. Den mannen de trodde var i deres makt, hadde unnsuppet jegerens snare.

Da pavens representant fikk vite at Luther hadde flyktet, ble han både overrasket og rasende. Han hadde

regnet med store æresbevisninger for sin fasthet og kløkt i møte med denne forstyrrer av kirkefreden, men han ble skuffet. I et brev til kurfyrst Fredrik av Sachsen ga han uttrykk for sin harme. Han uttalte en bitter fordømmelse av Luther og forlangte at kurfyrsten enten skulle sende ham til Roma eller utvise ham fra Sachsen.

Luther forsvarte seg med å utfordre paven eller hans utsending til å påvise fra Den hellige skrift hva han hadde tatt feil i, samtidig som han høytidelig forpliktet seg til å gi avkall på sine synsmåter dersom de viste seg å være i strid med Guds Ord. Han uttrykte sin takknemlighet til Gud fordi han var blitt aktet verdig til å lide for en så hellig sak.

KURFYRSTEN FORSVARER LUTHER

Kurfyrsten hadde ennå bare lite kjennskap til reformatorenes troslære, men han var dypt grepet av den klarheten og kraften som preget Luther. Han bestemte seg for å stå som hans beskytter inntil det kunne påvises at Luther hadde tatt feil. Derfor svarte han slik på kravet fra pavens utsending: «All den stund dr. Martin møtte fram i Augsburg, bør De være tilfreds. Vi regnet ikke med at De ville prøve å få ham til å tilbakekalle uten å ha overbevist ham om hans feiltagelser. Ingen av de lærde menn i fyrstedømmet har fortalt meg at Martins lære er ugudelig, anti-kristelig eller kjettersk.» Videre avslo han å sende Luther til Rom eller utvise ham fra riket. – D'Aubigné, b.4, kap.10.

Kurfyrsten så at det skjedde et mo-

Kurfyrst Johann Fredrik av Sachsen - Han hadde ennå bare lite kjenskap til reformatorenes lære, men han var dypt grepet av den klarheten og kraften som preget Luther.

ralsk forfall i samfunnet. En reform var derfor påkrevd. Den kompliserte og kostbare prosedyren som var nødvendig for å begrense og straffe forbrytelser, ville være overflødig hvis folk bare ville anerkjenne og lyde Guds krav og følge sin opplyste samvittighet. Han forsto at dette var Luthers mål, og han gledet seg i all hemmelighet over at en bedre innflytelse nå var merkbar i kirken.

Han var også klar over at Luther gjorde en betydelig innsats som professor ved universitetet. Det var bare et år siden Luther slo opp tesene på døren til slottskirken, men alt nå var det langt færre pilegrimer som besøkte kirken allehelgensdag. Romerkirken hadde mistet både tilbedere og offergaver. Andre mennesker kom nå til Wittenberg, ikke pilegrimer som ville tilbe relikvier, men studenter som fylte forelesningssalene. Luthers skrifter hadde skapt inter-

esse for Bibelen overalt, og studenter fra alle deler av Tyskland og andre land strømmet til universitetet. Unge mennesker som så Wittenberg for første gang, «løftet hendene mot himmelen og takket Gud fordi Han hadde latt sannhetens lys stråle ut fra denne byen, likesom fra Sion i gammel tid, og derfra ut til de fjerreste land.» – Samme, b.4, kap.10.

ROMA ØKER PRESSET MOT LUTHER

Inntil nå hadde Luther bare delvis fjernet seg fra romerkirkens villfarelse. Men når han sammenlignet Guds Ord med de pavelige påbudene og vedtektene, undret han seg. «Jeg leser pavens forordninger», skrev han, «og jeg vet ikke om paven selv er Antikrist eller hans apostel, så ettertrykkelig blir Kristus misrepresentert og korsfestet der.» – Samme, b.5, kap.1. Men ennå støttet han romerkirken og hadde ingen planer om å forlate den.

Luthers skrifter og hans lærepunkter ble spredt i hele kristenheten. De ble kjent i Sveits og Nederland, og eksemplarer av skriftene hans fant veien til Frankrike og Spania. I England tok folk imot læren hans som Livets ord. Lyset nådde også til Belgia og Italia. Mange våknet av sin dødlignende sløvhets til håpet og gleden i et liv i tro.

Romerkirken ble mer og mer forbitret over Luthers angrep. Noen av hans fanatiske motstandere, selv professorer ved katolske universiteter, erklærte at den som drepte denne opprørske munken, var uten synd. En fremmed mann med skytevåpen gjemt under kappen kom en

dag bort til Luther og spurte hvorfor han gikk slik alene. «Jeg er i Herrens hender», svarte Luther. «Han er min styrke og mitt skjold. Hva kan et menneske gjøre meg?» – Samme, b.6, kap.2. Da den fremmede mannen hørte det, ble han blek og skyndte seg bort som om det var engler han hadde møtt.

Roma var fast bestemt på å få kontroll på Luther, men Gud beskyttet ham. Hans læresetninger ble omtalt overalt – i hytter og klostre, på godsene hos adelsfolk, på universiteter og kongeslott. Overalt var det hederlige personer som støttet ham. – Samme, b.6, kap.2.

Det var på denne tiden at Luther kom over skrifter av Jan Hus og oppdaget at reformatoren fra Bøhmen hadde framholdt den store sannheten om rettferdiggjørelse ved tro som han selv forkynte. «Både Paulus, Augustin og jeg har vært husitter uten å vite det!» skrev han. «Gud vil sikkert hjemseke verden fordi sannheten ble forkynt for hundre år siden og deretter brent.» – Wylie, b.6, kap.1.

I en appell til keiseren og adelen om å støtte reformasjonen, skrev Luther om paven: «Det er forferdelig å se at den mannen som kaller seg Kristi stedfortreder, utfolder en prakt som ingen keiser kan vise maken til. Har dette noe til felles med den fattige Jesus eller den ydmyke Peter? Han går for å være verdens herre. Men Kristus som han gir seg ut for å representere, har sagt: «Mitt rike er ikke av denne verden». Kan en stedfortreder regjere over et større område enn hans overordnede?» – D'Aubigné, b.6, kap.3.

I en appell til keiseren skrev Luther om paven: «Det er forferdelig å se at den mannen som kaller seg Kristi stedfortreder, utfolder en prakt som ingen keiser kan vise maken til.»

Om universitetene skrev han: «Jeg er redd at universitetene vil vise seg å være den store porten til helvete dersom de ikke alvorlig går inn for å forklare Den hellige skrift og innprente den i de unges sinn. Jeg vil ikke råde noen til å sende barna sine til et sted der Bibelen ikke har første-plassen. Enhver slik institusjon hvor man ikke til stadighet er opp-tatt med Guds Ord, må bli korrupt.» – Samme, b.6, kap.3.

Denne appellen ble raskt spredt ut over Tyskland og øvde en sterk innflytelse på folk. Den vakte veldig røre, og mange sluttet opp om reformasjonen. Luthers motstandere ville ha hevn og oppfordret paven til å gripe inn. Det ble fattet vedtak om at hans læresetninger straks skulle fordømmes. Luther og tilhengerne hans fikk en frist på 60 dager, og hvis de ikke tilbakekalte i løpet av den tidsperioden, ville de bli lyst i bann.

DEFINITIVT BRUDD

Dette var en fryktelig krise for reformasjonen. I århundrer hadde bannstrålene fra Roma fått mektige monarker til å skjelve og brakt død og ulykke over landene. De som ble rammet av fordømmelsen, ble sett på med redsel og gru overalt. De ble avskåret fra samkvem med andre og behandlet som fredløse som hvem som helst kunne forfølge og utrydde. Luther var ikke blind for den stormen som holdt på å bryte løs over ham. Men han sto fast og stolte på at Kristus ville være hans skjold og vern. Med en tro og et mot som kjennetegner en martyr, skrev han: «Jeg vet ikke hva som nå kommer til å skje, og det er også likegyldig. De kan slå til hvor de vil, jeg er ikke redd. Ikke et blad faller til jorden uten at vår Far vet om det. Hvor meget mer vil Han da ikke sørge for oss! Det er enkelt nok å dø for Ordet fordi Ordet som ble menneske, selv døde. Hvis vi dør med Ham, skal vi leve med Ham. Og når vi gjennomgår det som Han har gjennomgått før oss, skal vi være der Han er og bo hos Ham for evig.» – Samme, b.6, kap.9.

Da Luther mottok pavens bannbulle, sa han: «Jeg forakter den og tilbakeviser den som falsk og ukristelig. Det er Kristus selv som fordømmes. Jeg gleder meg over å få tåle så mye ondt for den største saken. Jeg føler meg allerede mer fri, for nå er jeg endelig blitt klar over at paven er Antikrist, og at hans trone er Satans trone.» – D'Aubigné, b.6, kap.9.

Likevel hadde befalingen fra Roma sin virkning. Fengsel, tortur og sverd ble brukt for å framtvinge lydighet.

De svake og overtroiske skalv for pavens påbud, og selv om folk stort sett hadde sympati for Luther, syntes mange at livet var for dyrebart til å bli ofret for reformasjonens sak. Alt syntes å tyde på at reformasjonen snart ville dø ut. Luther var likevel ikke redd. Romerkirken hadde sendt sine bannstråler mot ham, og folk flest tvilte ikke på at han enten ville miste livet eller bli tvunget til å gi etter. Men han slynget fordømmelsen tilbake med voldsom kraft og kunn gjorde offentlig at han ville forlate kirken for godt.

I nærvær av en flokk studenter, universitetslærere og folk fra alle samfunnslag brente Luther pavens bannbulle sammen med kirkelovene, pavebrevene og en del skrifter som forsvarte pavemakten.

I nærvær av en flokk studenter, universitetslærere og folk fra alle samfunnslag brente han pavens bannbulle sammen med kirkelovene, pavebrevene og en del skrifter som forsvarte pavemakten. «Når fiendene mine har brent bøkene mine, har de skadet sannhetens sak i godtfolks omdømme og ødelagt deres sjel», sa han. «Derfor har jeg til gjengjeld brent bøkene deres. En alvorlig kamp har nettopp begynt. Hittil har jeg bare hatt noen innspill med pa-

ven. Jeg tok fatt på oppgaven i Guds navn, og verket vil bli avsluttet uten meg, men i Hans kraft.» – Samme, b.6, kap.10.

Når fienden klandret og hånte Luther fordi hans sak sto så svakt, svarte han: «Hvem vet om ikke Gud har utvalgt og kalt meg, og om de ikke burde være redde for at det er Gud selv de forakter når de forakter meg? Moses var alene om å føre Israel ut av Egypt. Elia sto alene da Akab regjerte. Jesaja var alene i Jerusalem, Esekiel var alene i Babylon. Gud valgte hverken øverstepresten eller noen annen framstående person til å være profet, men som regel valgte han uanselige personer som andre så ned på, og som var uten ytre verdighet, sånne som gjetergutten Amos. Til alle tider har Guds menn med fare for livet måttet irettesette de store – konger, fyrster, prester og vismenn. Jeg sier ikke at jeg er en profet, men jeg sier at de burde frykte nettopp fordi jeg står alene mens de er mange. Jeg er sikker på at Guds Ord er på min side, ikke på deres.» – Samme, b.6, kap.10.

Likevel måtte Luther kjempe en svært hard kamp med seg selv før han tok den endelige beslutningen om å bryte med kirken. Det var omtrent på denne tiden han skrev: «For hver dag som går, innser jeg mer og mer hvor vanskelig det er å kvitte seg med de forestillingene man har dannet seg i barndommen. Enda jeg hadde Skriften på min side, smertet det meg dypt å forsvare overfor meg selv at jeg alene skulle våge å sette meg opp mot paven og utpeke ham som Antikrist. Jeg har lidd mye!

Hvor mange ganger har jeg ikke med bitterhet stilt meg selv det spørsmålet som kirkens menn så ofte har kommet med: «Er du den eneste som har greie på tingene?» Tar alle de andre feil? Tenk om det likevel skulle vise seg at det er du som er på villspor, og så fører du så mange inn i villfarelse som til sist blir fordømt for evig! Slik kjempet jeg med meg selv og med Satan, inntil Kristus ved sitt eget ufeilbare Ord styrket sinnet mitt mot disse tvilstankene.» – Martyn, s. 372-373.

Paven hadde truet med å lyse Luther i bann dersom han ikke tilbakekalte, og nå ble det gjort alvor av denne trusselen. En ny bannbulle slo fast at Luther nå var utelukket fra romerkirken, og at han var under himmelens forbannelse. Den gjaldt også alle som tok imot læren hans. Kampen var i full gang.

SANNHETEN VEKKER MOTSTAND

De som er kalt til å framholde ting som særlig gjelder deres egen tid, møter alltid motstand. Det var et aktuelt budskap som skulle forkynnes på Luthers tid, og som hadde spesiell betydning nettopp da. På samme måte finnes det også en spesiell sannhet for menigheten i vår tid. Han som gjennomfører alle ting etter sin plan og vilje, har plassert mennesker i forskjellige forhold og pålagt dem plikter som passer for den tiden de lever i og de vilkårene de lever under. Hvis de verdsatte det lyset de fikk, ville de få mer lys. Men majoriteten i dag har ikke mer til overs for sannheten enn pavens folk som i sin tid kjempet mot Luther. De har den

En ny bannbulle slo fast at Luther nå var utelukket fra romerkirken, og at han var under himmelens forbannelse. Dette gjaldt også alle som tok imot hans lære. Kampen var i full gang.

samme tendensen til å følge menneskelige teorier og tradisjoner i stedet for Guds Ord. De som forkynner sannheten for vår tid, må ikke vente

mer velvilje enn reformatorene i tidligere tider. Den store striden mellom sannhet og løgn, mellom Kristus og Satan, vil bli mer og mer intens inntil slutten av verdens historie.

Jesus sa til disiplene: «Hvis dere var av verden, ville verden elske sitt eget. Fordi dere ikke er av verden, men fordi Jeg har utvalgt dere av verden, derfor hater verden dere. Husk det ordet Jeg sa til dere: Har de forfulgt Meg, skal de også forfølge dere. Har de holdt Mitt Ord, skal de også holde deres.» Joh 15,19-20. Samtidig sa Han rett ut: «Ve dere når alle mennesker taler vel om dere, for slik gjorde deres fedre med de falske profetene.» Luk 6,26.

Verden er ikke mer i samsvar med Kristus i dag enn i tidligere tider, og de som forkynner Guds Ord rent, vil ikke møte mer velvilje nå enn den gang. Motstanden mot sannheten kan vise seg på forskjellige måter, og den fiendtlige holdningen kan være vanskelig å oppdage fordi den er mer lumsk. Men den samme konflikten eksisterer fortsatt og vil være et faktum inntil tidens slutt.

KAPITTEL 8

LUTHER TALER FOR RIKSDAGEN

Karl 5. var blitt ny keiser i Tyskland, og utsendingene fra Roma var snare til å lykkønske ham og forsøke å få ham til å bruke sin makt i kampen mot reformasjonen. Men kurfyrsten av Sachsen, som keiser Karl kunne takke for at han kom på tronen, ba keiseren om ikke å foreta seg noe mot Luther før han hadde forhørt ham.

Dette satte keiseren i en vrien og vanskelig situasjon. Pavens menn ville ikke nøye seg med noe mindre enn at keiseren sørget for at Luther ble dømt til døden, mens kurfyrsten hadde gjort det helt klart at hverken keiseren eller noen annen hadde påvist at Luthers skrifter var blitt imøtegått. Derfor ba han om at Luther måtte få fritt leide så han kunne framstilles for en domstol av kyn-dige, ærlige og upartiske dommere. – D'Aubigné, b.6, kap.11.

Alles oppmerksomhet var nå rettet mot forsamlingen av representanter fra de tyske delstatene som kom sammen i Worms kort etter kroningen av keiser Karl. Viktige politiske saker skulle behandles, og for første gang skulle de tyske fyrstene møte den unge keiseren i riksdagen.

Fra alle deler av landet kom det framtreddende representanter for kirke og stat. Maktfulle menn som var

ivrige etter å forsvare sine nedarvede rettigheter, kirkefyrster beruset av sin overlegenhet i rang og makt, gallante riddere med væpnet følge, ambassadører fra fremmede og fjerne land - alle samlet seg i Worms. Men det som denne store forsamlingen

Nyheten om at Luther skulle framstilles for riksdagen, vakte stort oppstyr i Worms. Aleander, den pavelige utsendingen som hadde fått i oppdrag å ta seg av saken, ble rasende.

var mest opptatt av, var rettergangen mot reformatoren fra Sachsen.

Keiser Karl hadde i forveien bedt kurfyrsten om å føre Luther fram for riksdagen og gi ham forsikring om beskyttelse og løfte om en ny drøftelse av stridsspørsmålene med kompetente folk. Luther var ivrig etter å møte for keiseren. Helsen var dårlig, men han skrev til kurfyrsten: «Hvis

Den unge keiser Karl 5. – Aleander, den pavelige utsendingen, var redd for Luthers velformulerte og sterke argumenter. Derfor protesterte han på det sterkeste mot at Luther skulle få komme til Worms.

jeg ikke kan dra til Worms med helsen i behold, vil jeg bæres dit, syk som jeg er. For når keiseren ber meg komme, er jeg ikke i tvil om at det er Gud selv som kaller. Ønsker de å bruke vold mot meg, og det er meget sannsynlig (for det er ikke fordi de ønsker å lære noe av meg at de sender bud etter meg), så legger jeg saken i Herrens hender. Han som bevarte de tre unge mennene i den glødende ovnen, lever og styrer fremdeles. Om Han ikke vil redde meg, betyr livet mitt ikke så mye. Vi må bare forhindre at de gudløse håner evangeliet og være villige til å ofre livet for at deres sak ikke skal seire. Jeg kan ikke avgjøre om mitt liv eller min død skal bidra mest til at folk blir frelst. Du kan forvente hva som helst av meg, bare ikke flukt og tilbakekallelse. Flykte kan jeg ikke, og enda mindre tilbakekalle.» – Samme, b.7, kap.1.

FORSØK PÅ Å HINDRE LUTHER I Å MØTE

Nyheten om at Luther skulle framstilles for riksdagen, vakte stort oppstyr i Worms. Aleander, den pavelige

utsendingen som hadde fått i oppdrag å ta seg av denne saken, ble oppskaket og rasende. Han var klar over at utfallet ville skade kirken. Å ta opp en sak etter at paven hadde avsagt sin kjennelse og erklært sin fordømmelse, ville være å vise forakt for hans suverenitet.

Dessuten var Aleander redd for at denne veltalende mannens velformulerte og sterke argumenter kunne få mange av fyrstene til å ta avstand fra pavens sak. Derfor protesterte han på det sterkeste mot at Luther skulle få komme til Worms. Det var omtrent på denne tiden at bannbullen mot Luther ble kjent. Dette, sammen med henvendelsen fra pavens utsending, gjorde at keiseren ga etter. Han skrev til kurfyrsten at dersom Luther ikke ville tilbakekalle, måtte han bli i Wittenberg.

Aleander var ikke fornøyd med denne seieren, men arbeidet med kraft og kløkt for å få Luther dømt. Med en iver som var en bedre sak verdig, appellerte han til fyrstene, prelatene og andre medlemmer av forsamlingen og anklaget Luther for oppvigleri, opprør, ugudelighet og blasfemi. Men den hissigheten og fanatismen som pavens representant la for dagen, viste altfor tydelig hva som bodde i ham. «Det er hat og hevnløst mer enn nidkjærhet og fromhet som driver ham», sa folk. – Samme. Mer enn noen gang før var majoriteten i riksdagen innstilt på å se med velvilje på Luthers sak.

Nå anstrengte Aleander seg til det ytterste for å overbevise keiseren om at det var hans plikt å håndheve det som paven hadde bestemt. Men iføl-

ge tysk lov kunne dette bare gjøres med fyrstenes samtykke. Til slutt ga keiser Karl etter for Aleanders påtrengenheter og ba ham om å legge saken fram for riksdagen.

«Det var en stor dag for pavens talsmann. Forsamlingen var stor, og saken enda større. Aleander skulle tale på vegne av Roma, alle kirkers mor og herskerinne. Han skulle forsvare Peters fyrstedømme overfor kristenhetens ledere. Han var meget veltalende og helt på høyde med situasjonen. Forsynet la det til rette slik at det var romerkirkens dyktigste taler som skulle representere henne overfor den mest opphøyde domstolen før hun ble dømt.» – Wylie, b.6, kap.4.

Reformatorens støttespillere var bekymret over hvilken virkning Aleanders tale ville få. Kurfyrsten av Sachsen var ikke selv til stede, men han hadde sørget for at noen av hans rådgivere var der for å notere det pavens utsending sa. Aleander satte hele sin kunnskap og veltalenhet inn på å bekjempe sannheten. Han rettet den ene anklagen etter den andre mot Luther og beskyldte ham for å være en fiende av kirke og stat, levende og døde, geistlige og legfolk, kirkemøter og den enkelte kristne. «I Luthers villfarelser er det nok til å dømme hundre tusen kjettere til bålet», erklærte han.

Han avsluttet med å uttrykke sin forakt for reformasjonens tilhengere. «Hvem er alle disse lutheranere?» spurte han. «En flokk uforskammede skolemestere, korruperte prester, utsvevende munk, uvitende sakførere og utlevde adelsmenn, foruten vanlige folk som de har ført på vill-

spor. I forhold til dem, hvor overlegne er ikke pavens tilhengere i antall, kompetanse og makt! En enstemmig kjennelse fra denne prominente forsamlingen vil opplyse de enfoldige, advare de uforsiktede, befestede de vaklende og styrke de svake.» – D'Aubigné, b.7, kap.3.

Sannhetens forsvarere har alltid blitt angrepet på denne måten. Fremdeles benytter man de samme argumentene mot alle som våger å framholde Guds Ord klart og tydelig,

Reformasjonen sluttet ikke med Luther slik mange mener. Den skal fortsette til slutten av vår verdens historie.

i motsetning til etablerte villfarelser.

«Hvem er disse som forkynner en ny lære?» spør de som gjerne vil ha en populær religion. «De er uopplyste og i mindretall og tilhører den fattige del av befolkningen. Likevel påstår de at de har rett, og at de er Guds utvalgte folk. I virkeligheten er de uvitende og villedet. Kirken teller langt flere og har større innflytelse. Vi har mange framtrepende og vel-

utdannede menn blant oss, og makten er på vår side!» Slike argumenter vinner gjenklang. Men de veier ikke mer nå enn på Luthers tid.

Reformasjonen sluttet ikke med Luther slik mange mener. Den skal fortsette til slutten av vår verdens

Hertug Georg av Sachsen reiste seg i forsamlingen i Worms, og med pinlig nøyaktighet beskrev han i detalj pavedømmets bedrag og avskyeligheter og de fryktelige virkningene det hadde hatt. Det faktum at taleren var en avgjort motstander av reformasjonen, ga ordene hans enda større vekt.

historie. Luthers store oppgave var å spre det lyset Gud hadde gitt ham til andre. Likevel fikk han ikke hele lyset. Etter hans tid er det stadig kommet nytt lys fra Skriften, og nye sannheter har kommet for dagen.

Talen som pavens talsmann holdt, gjorde et dypt inntrykk på riksdagen. Luther var ikke til stede for å kunne imøtegå ham med Guds klare Ord, og ingen andre gjorde noe for å forsvare Luther. Forsamlingen syntes å være innstilt på å fordømme både ham og læresetningene han

framholdt og om mulig å utrydde kjetteriet.

Romerkirken hadde hatt den mest gunstige anledningen til å forsvare sin sak. Alt som kunne sies til egen fordel, var blitt sagt. Men den tilsynelatende seieren var signalet til nederlag. Fra nå av skulle kontrasten mellom sannhet og villfarelse bli enda tydeligere når de møttes i åpen kamp. Aldri mer skulle romerkirken stå så trygt som før.

Selv om de fleste riksdagsmedlemmene ikke ville ha nølt med å overlate Luther til romerkirkens hevnløst, var det mange av dem som beklaget det moralske forfallet som preget kirken, og som gjerne ville få slutt på det misbruket som det tyske folket led under på grunn av den utbredte grådigheten og korrupsjonen blant presteskaper. Aleander hadde framstilt paveveldet i det mest gunstige lys. Nå påvirket Herren et av riksdagsmedlemmene til å gi en korrekt skildring av følgene av det pavelige tyranniet.

Fast og bestemt reiste hertug Georg av Sachsen seg i denne fyrstelige forsamlingen, og med pinlig nøyaktighet beskrev han i detalj pavedømmets bedrag og avskyeligheter og de fryktelige virkningene det hadde hatt. Til slutt sa han: «Jeg anklager romerkirken for dette misbruket: De eier ikke skam, og de har ikke tanke for annet enn penger, penger, penger, slik at prestene som skulle forkynde sannheten, ikke taler annet enn løgn. Ikke alene blir de tolerert, men enda belønnet, for jo mer de lyver, desto mer får de. Det er fra denne skitne kilden at dette urene

vannet strømmer. Utskeielser og griskhet går hånd i hånd. Akk, det er skandalene blant presteskaper som driver så mange stakkars mennesker ut i evig fortapelse. Det må skje en fullstendig reform.» – Samme, b.7, kap.4.

Luther selv kunne ikke ha framført en kraftigere og mer framragende fordømmelse av det pavelige misbruket. Og det faktum at taleren var en avgjort motstander av reformasjonen, ga ordene hans enda større vekt.

Hvis tilhørerne hadde fått øynene åpnet, ville de ha sett at Guds engler var til stede og sendte lysstråler gjennom villfarelsens mørke og åpnet sinn og hjerter for sannheten. Det var kraften fra sannhetens og visdommens Gud som hadde kontroll, selv over reformasjonens motstandere, og på den måten ble det banet vei for de store tingene som snart skulle skje. Martin Luther var ikke til stede, men stemmen til en som var større enn Luther, hadde lydt i forsamlingen.

Riksdagen oppnevnte straks et utvalg som skulle lage en oversikt over den pavelige undertrykkelsen som tynget det tyske folket. Listen på 101 punkter ble overrakt keiseren med oppfordring til straks å sørge for at dette misbruket ble stoppet. «Se hvordan kristne mennesker går tapt, se de plyndringene og utsugingene som er resultatet av de skandalene som kristenhetens åndelige overhode er omgitt av!» het det i oppfordringen. «Det er vår plikt å forhindre at folket vårt blir ruinert og vanæret. Derfor ber vi ydmykt og inntrengende om at

det snarest mulig må bli satt i verk en omfattende reform, og om at den blir gjennomført.» – Samme.

LUTHER BLIR INNKALT TIL RIKSDAGEN

Nå forlangte riksdagen at Luther skulle tilkalles. Tross henstillinger,

Melancthon ville svært gjerne reise med Luther til Worms. Men han fikk ikke lov. Hvis Luther skulle miste livet, var reformasjonens framtid avhenging av denne unge medarbeideren.

protester og trusler fra Aleander samtykket keiseren til sist, og Luther ble innkalt til å møte for riksdagen. Sammen med innkallingsordren fikk han et leidebrev som sikret tilbakereisen til et trygt sted. Disse dokumentene ble brakt til Wittenberg av en soldat som hadde i oppdrag å føre Luther til Worms.

Luthers venner var skrekkslagne og fortvilte. De visste hvor mye fordom og fiendskap det fantes mot ham, og de fryktet at selv et leidebrev ikke ville bli respektert. Derfor ba de ham innstendig om ikke å sette li-

vet på spill. Men han svarte: «Pavens folk ønsker meg ikke i Worms, for de ønsker bare død og dom over meg. Men det betyr ikke noe. Be ikke for meg, men for Guds Ord. Kristus vil gi meg sin Ånd så jeg kan seire over disse villfarelsens tjenere. Jeg har foraktet dem i mange år, og jeg skal seire over dem ved min død. I Worms har de travelt med å tvinge meg til å tilbakekalle, og her er min tilbakekallelse: Jeg har før sagt at paven var Kristi stedfortreder. Nå hevder jeg at han er vår Herres motstander og djevelens apostel.» – Samme, b.7, kap.6.

Luther skulle slippe å dra ut på denne farlige ferden alene. Foruten keiserens soldat hadde tre av de nærmeste vennene hans besluttet seg for å bli med. Melanchton ville også svært gjerne bli med. Han var nært knyttet til Luther og var ivrig etter å følge ham, om det så ville føre til fengsel eller død. Men han fikk ikke lov. Hvis Luther skulle miste livet, var reformasjonens framtid avhengig av denne unge medarbeideren.

Da Luther tok avskjed med ham, sa han: «Hvis jeg ikke kommer tilbake og fienden tar livet av meg, må du fortsette å undervise og holde fast på sannheten. Arbeid i mitt sted. Der som du overlever, betyr det lite om jeg skulle dø.» – Samme, b.7, kap.7. Studenter og andre borgere som hadde møtt fram da Luther skulle reise, var dypt beveget. Mange som var blitt grepet av evangeliet, gråt da de tok avskjed.

Slik dro Luther og følget hans ut fra Wittenberg. Underveis merket de hvordan folk var engstelige for hva

som skulle skje. I enkelte byer fikk de ikke noen hjertelig velkomst. Et sted hvor de overnattet, ga en vennligsinnet prest uttrykk for sin frykt ved å vise Luther bildet av en italiensk reformator som hadde lidd martyrdøden.

Neste dag fikk de vite at Luthers skrifter var blitt fordømt i Worms. Utsendinger kunngjorde hva keiseren hadde besluttet og oppfordret folk til å levere de forbudte bøkene til myndighetene. Soldaten som skulle bringe Luther til Worms, begynte å bli bekymret for reformatorens sikkerhet og tenkte at han kanskje var begynt å bli usikker. Men da han spurte om Luther var innstilt på å fortsette, svarte han: «Om jeg så blir bannlyst i hver eneste by, vil jeg likevel fortsette.» – Samme.

I Erfurt ble Luther godt mottatt. Folk flokket seg omkring ham da han gikk gjennom de samme gatene hvor han ofte hadde gått med tiggerposen. Han besøkte også klostercellen der han hadde kjempet seg fram til det lyset som nå skinte over Tyskland. Han ble oppfordret til å preke. Egentlig hadde han taleforbud, men soldaten ga tillatelse, og munken som engang hadde vært klosterets arbeidstrell, gikk opp på prekestolen.

Han talte over Kristi ord til den tettpakkede forsamlingen: «Fred være med dere», sa han. «Filosofer, professorer og forfattere har prøvd å lære folk hvordan de kan oppnå evig liv, men det hadde ikke vært vellykket. Nå skal jeg fortelle dere det. Gud har oppreist et menneske fra de døde, Herren Jesus Kristus, for at

Han skulle overvinne døden, utrydde synden og stenge helvetes porter. Dette er frelsens verk. Kristus har seiret. Dette er det glade budskapet. Vi blir frelst ved det Han gjorde, ikke ved våre egne gjerninger. Kristus sa: Fred være med dere! Se på mine hender! Det betyr: Se, du menneske, det er jeg som har tatt bort din synd og gjenløst deg, og nå har du fred, sier Herren.» Videre viste han hvordan sann tro vil vise seg i et hellig liv. «Fordi Gud har frelst oss, bør vi leve slik Han ønsker. Om du er rik, skal du bruke rikdommen din til hjelp for de fattige. Om du er fattig, skal du tjene de rike på en tilfredsstillende måte. Dersom arbeidet ditt bare gagnar deg selv, er den tjenesten du mener å gjøre for Gud, en løgn.» – Samme.

Folk lyttet som fortryllet. Livets brød ble delt ut til disse sultne menneskene. Kristus ble opphøyet over paver og deres utsendinger og over keisere og konger. Luther nevnte ikke sin egen farefulle situasjon, og han prøvde ikke å trekke oppmerksomheten og sympatien mot sin egen person. Når han så på Kristus, tapte han seg selv av syne. Han skjulte seg bak sin Forsoner og hadde ikke tanke for annet enn å framstille Kristus som Frelser for syndere.

Da Luther dro videre, ble han møtt med stor interesse overalt. En ivrig folkemengde flokket seg omkring ham, og vennlige stemmer advarte ham mot pavens folk. «De vil brenne deg og forvandle ditt legeme til aske slik de gjorde med Jan Hus», var det noen som sa. Men Luther svarte: «Om de så tente bål hele veien fra

Worms til Wittenberg så flammene nådde opp til himmelen, ville jeg gå gjennom ilden i Herrens navn. Jeg ville likevel møte fram. Jeg ville gå inn i gapet til udyret, bryte i stykker tennene på det og bekjenne Herren Jesus Kristus.» – Samme.

Nyheten om at Luther var på vei til Worms, vakte stort oppstyr. Vennene hans var urolige for hans sikkerhet, mens fienden fryktet for at saken hans skulle lykkes. De gjorde hva de kunne for å hindre ham i å dra inn i byen.

Pavens folk oppfordret ham innstendig til å ta opphold i en borg hos en vennligsinnet ridder og forsikret ham om at alle vanskelighetene da ville bli ordnet på beste måte. Vennene hans gjorde alt for å overdrive farene som truet for å prøve å skremme ham. Men alle forsøk var forgjeves. Luther var ikke til å rokke. «Selv om det er like mange djevler i Worms som det er takstein på husene, drar jeg dit likevel.» – Samme.

Da Luther nådde fram til Worms, strømmet en stor menneskemengde til byporten for å ønske ham velkommen. Ikke engang keiseren hadde fått en slik velkomst. Spenningen var intens, og midt i folkemengden hørtes en gjennomtrengende, klagende stemme som sang en gravsalm som advarsel til Luther om den skjebnen som ventet ham. «Gud vil forsvare meg», sa han da han steg ned fra vognen.

Pavens folk hadde ikke trodd at Luther virkelig ville våge å vise seg i Worms, og hans ankomst vakte stor forferdelse. Keiseren sammenkalte øyeblikkelig sine rådgivere for å fin-

Pavens folk hadde ikke trodd at Luther virkelig ville våge å vise seg i Worms, og hans ankomst vakte stor forferdelse. Keiseren sammenkalte øyeblikkelig sine rådgivere for å finne ut av hvordan de skulle gripe saken an.

ne ut hvordan de skulle gripe saken an. En av biskopene, en fanatisk papist, uttalte: «Vi har drøftet denne saken lenge nok. Deres Majestet bør straks rydde denne mannen av veien. Sørget ikke Sigismund for at Jan Hus ble brent? Vi er ikke forpliktet til å gi eller respektere et leidebrev til en kjetter.» Men keiseren var ikke enig. «Vi må holde vårt løfte», sa han. – Samme, b.7, kap.8. Det ble derfor bestemt at Luther skulle få tale.

Hele byen var ivrig etter å få se denne merkelige mannen, og snart var oppholdsstedet hans fullt av folk som kom på besøk. Luther var fortsatt ikke helt bra etter sin seneste sykdom, og han var trøtt etter reisen som hadde vart i hele to uker. Dessuten måtte han forberede seg på morgendagens skjebnesvangre begivenheter og trengte derfor ro og fred.

Men folk var så ivrige etter å få se ham at han bare så vidt fikk hvilt seg noen få timer før adelsmenn, ridere, prester og byens borgere stimlet sammen omkring ham. Blant disse var det mange adelsmenn som

hadde forlangt at keiseren skulle sørge for å gjøre slutt på geistlighe- tens misbruk, og som «er blitt frigjort ved min forkynnelse», ifølge Luther. – Martyn, s.393.

Venner så vel som fiender kom for å se den urokkelige munken, men han tok imot dem med uforstyrret sinns- ro og svarte verdig og klokt på alle spørsmål. Han framsto besluttet og modig. Det bleke, magre ansiktet som var merket av slit og sykdom, ut- trykte vennlighet og til og med glede. Hans ord var høytidelige og alvorlige og ga ham en kraft som ikke engang fiendene hans kunne stå seg mot, og både venner og motstandere undret seg. Noen var overbevist om at han var under guddommelig innflytelse, andre sa: «Han er besatt» likesom fa- riseerne hadde sagt om Jesus.

FRAM FOR KEISER OG FYRSTER

Neste dag skulle Luther møte for riksdagen. En embetsmann hadde fått i oppdrag å bringe ham til audi- enssalen, men det var vanskelig for ham å komme fram. Alle gatene var tettepakket med folk som var ivrige etter å få et glimt av denne munken som våget å sette seg opp mot selv- este paven.

Idet han var på vei inn for å møte dommerne, ble han tilsnakket av en gammel hærfører, en krigshelt fra utallige slag. «Stakkars munk, stakkars munk, nå må du kjempe mer tappert enn jeg eller noen an- nen hærfører noen gang har gjort i våre blodigste slag. Men dersom saken din er rettferdig og du er sik- ker i din sak, så gå fryktløst fram i Guds navn. Han vil ikke svikte deg.»

– D'Aubigné, b.7, kap.8.

Endelig sto Luther foran forsamlingen. Keiseren satt på tronen, omgitt av de fornemste mennene i riket. Aldri hadde noen stått foran en mer imponerende forsamling for å forsvare sin tro. «Dette møtet var i seg selv en klar seier over pavedømmet. Paven hadde fordømt denne mannen, og nå sto han for en domstol som dermed satte seg over paven. Paven hadde lyst ham i bann og avskåret ham fra samvær med andre mennesker. Likevel ble han tiltalt på en høflig måte og mottatt av den mest ærverdige forsamlingen i verden. Paven hadde gitt ham permanent taleforbud, og nå skulle han tale til tusenvis av oppmerksomme tilhørere som var kommet fra alle deler av kristenheten. Luther var årsaken til at en veldig revolusjon var blitt satt igang. Romerkirken holdt allerede på å miste sin makt, og det var røsten fra en munk som var grunnen til denne ydmykelsen.» – Samme.

Luther, som kom fra fattige kår, virket usikker og forknytt da han sto overfor denne innflytelsesrike og ærverdige forsamlingen. Noen av fyrstene som la merke til hvordan han hadde det, gikk bort til ham, og en av dem hvisket: «Vær ikke redd for dem som dreper legemet, men ikke kan drepe sjelen.» En annen sa: «Når dere føres fram for landshøvdinger og konger for min skyld, skal det bli gitt dere ved deres Fars ånd hva dere skal si.» Slik kom noen av verdens stormenn med Kristi ord for å styrke Hans tjener i prøvens stund.

Luther ble ført fram like foran keiserens trone. Det var dødsstille i den

store forsamlingen. En embetsmann reiste seg, pekte på en samling av Luthers skrifter og ba ham svare på to spørsmål: om han innrømmet å ha skrevet dem, og om han ville tilbakekalle de synspunktene som han hadde presentert i dem.

Da boktitlene ble lest opp, sa Luther som svar på det første spørsmålet at det var han som hadde skrevet bøkene. «Når det gjelder det andre spørsmålet», sa han, «så angår det troen og menneskers frelse og også Guds Ord som er det største og mest dyrebare i himmelen og på jorden, og derfor ville det være uklokt av meg å svare uten å tenke meg nærmere om. Jeg kunne komme til å si mindre enn situasjonen krever, eller mer enn sannheten krever og på den måten synde mot Kristi Ord: «Men den som fornekte Meg for mennesker, ham skal også Jeg fornekte for Min Far i Himmelen.» Matt. 10,33. Derfor ber jeg i all underdanighet Deres Majestet om å gi meg tid så jeg kan svare uten å komme i konflikt med Guds Ord.» – D'Aubigné, b.7, kap.8.

Det var fornuftig av Luther å be om dette. Det gjorde at forsamlingen ble overbevist om at han hverken var irritert eller handlet impulsivt. De hadde ikke forventet en slik ro og selvbeherskelse hos en mann som hadde vist seg så uredd og ubøyelig, og dette ga ordene hans større vekt. Senere kunne han svare på en fornuftig, klok og verdig måte som overrasket og skuffet motstanderne hans og gjorde at de følte seg irettesatt for deres uforskammethet og stolthet.

Det var fornuftig av Luther å be om utsettelse av saken til neste dag. Det gjorde at forsamlingen ble overbevist om at han hverken var irritert eller handlet impulsivt. De hadde ikke forventet en slik ro og selvbeherskelse hos en mann som hadde vist seg så uredd og ubøyelig, og dette ga ordene hans større vekt.

EN NATTLIG BØNNEKAMP

Neste dag skulle han gi sitt endelige svar. En stund holdt han på å miste motet når han tenkte på de kreftene som arbeidet imot sannheten. Troen vaklet, han ble redd og usikker og følte seg overveldet av skrekk over farene som tårnet seg opp foran ham. Det så ut som om fienden skulle gå av med seieren og mørkets makter få overhånd. Skyer samlet seg rundt ham og syntes å skille ham fra Gud. Han lengtet etter en forsikring om at hærskares Gud ville være med ham. I dyp sjelenød kastet han seg med ansiktet mot jorden og utstøtte slike hjerteskjærende rop som bare Gud fullt ut kunne forstå.

«Allmektige og evige Gud», ba han, «så ond verden er! Se, den åpner munnen for å sluke meg, og min tro er så svak. Dersom jeg bare har denne verdens styrke å holde meg til, er alt forbi. Min siste time er kommet, dommen over meg er falt. Gud, hjelp

meg mot all verdens visdom. Gjør dette, du alene, for dette er ikke mitt verk, men ditt. Jeg har ikke noe å gjøre her, ikke noe å kjempe for mot de store i denne verden. Men det er din sak, og den er rettferdig og evig. Herre, hjelp meg! Trofaste og uforanderlige Gud, jeg setter ikke min lit til noe menneske. Alt som kommer fra mennesker, er usikkert og slår feil. Du har utvalgt meg til denne oppgaven. Stå ved min side for din elskede Jesu Kristi skyld, Han som er mitt vern, mitt skjold og min faste borg.» – Samme.

I sitt allvise forsyn hadde Gud vist Luther hvilken fare som truet for at han ikke skulle stole på seg selv og overmodig kaste seg ut i farene. Men det var ikke frykten for personlig lidelse eller redselen for tortur eller død som skremte ham nå. Han hadde kommet til et kritisk punkt, og han følte at han ikke strakk til. Han var redd for at hans svakhet kunne

skade sannhetens sak.

Når han kjempet med Gud, var det ikke for sin egen sikkerhet, men for evangeliets seier. Likesom Jakob da han kjempet ved bekken om natten, følte Luther en indre kamp og sjelenød. Og likesom Jakob vant også han seier.

Fullstendig hjelpeløs klamret han seg til Kristus i tro, og han ble styrket med forsikringen om at han ikke skulle stå alene foran forsamlingen. Nå fikk han fred i sinnet, og han gledet seg over at han skulle få mulighet til å opphøye Guds Ord overfor landets ledere.

Med sinnet forankret i Gud forbedre Luther seg til kampen. Han tenkte nøye over hva han skulle svare, undersøkte avsnitt i sine egne skrifter og fant fram passende bibeltekster som han grunnet sitt syn på. Så la han venstre hånd på den hellige Boken som lå oppslått foran ham, og løftet den høyre mot himmelen idet han høyt og hellig lovt at han fortsatt ville være tro mot evangeliet og åpent bekjenne sin tro, om det så skulle koste ham livet. – Samme.

«HER STÅR JEG»

Da han igjen ble ført fram for riksdagen, viste han ikke spor av frykt eller forlegenhet. Rolig og avslappet, men verdig og frimodig sto han som Guds vitne blant de store og innflytelsesrike. Riksdagens talsmann spurte nå om Luther hadde bestemt seg for å tilbakekalle sine læresetninger. Han svarte på en rolig og ydmyk måte og var hverken irritert eller opphisset. Han opptrådte reservert og ærbødig og la for dagen en

tillit og glede som overrasket forsamlingen.

«Deres Majestet, ærede fyrster, nådige herrer», begynte han. «Jeg står fram her i dag slik jeg fikk pålegg om i går, og for Guds barmhjertighets skyld ber jeg innstendig Hans Majestet og de høye herrer om nådigst å lytte til mitt forsvar av en sak som jeg er overbevist om er rettferdig og sann. Skulle jeg av vanvare forsynde meg mot det som er skikk og bruk i denne forsamlingen, ber jeg om unnskyldning, for jeg er ikke oppdratt på et kongeslott, men i klosterets ensomhet.» – Samme.

Så gikk han over til selve saken og forklarte at han hadde tatt opp ulike emner i skriftene sine. Noen av dem handlet om tro og gode gjerninger, og selv fiendene hans hadde uttalt at de ikke bare var ufarlige, men direkte gagnlige. Å tilbakekalle disse ville være å fornekte sannheter som alle parter var enige i. Andre av bøkene handlet om pavedømmets korrupsjon og misbruk. Å tilbakekalle disse ville være å styrke romerkirkens tyranni og åpne døren for enda mer ugudelighet. I den tredje kategorien av skrifter hadde han angrepet en rekke personer som hadde forsvart de ondene som eksisterte. Han innrømmet at han der hadde uttrykt seg krassere enn det som sømmet seg. Han gjorde ikke krav på å være feilfri, men heller ikke disse skriftene kunne han tilbakekalle, for da ville sannhetens fiender driste seg til å mishandle Guds folk på en enda grusommere måte.

«Jeg er bare et vanlig menneske og ikke Gud», sa han videre. «Derfor

vil jeg forsvare meg med Kristi Ord: «Har jeg sagt noe galt, så før bevis for det!» For Guds barmhjertighets skyld ber jeg Hans Majestet og de høye fyrster og alle av enhver rang å vise fra profetenes og apostlenes skrifter at jeg har tatt feil. Så snart jeg blir overbevist om det, vil jeg tilbakekalle enhver villfarelse og være den første til å inndra bøkene mine og kaste dem på bålet. Det jeg her har sagt, viser at jeg nøye har tenkt over den faren jeg utsetter meg for. Men det har ikke skremt meg. Tvert imot er jeg glad for at evangeliet nå som i tidligere tider, er årsak til uro og strid. Slik er Guds Ord, og slik virker det. «Jeg kom ikke for å bringe fred, men sverd», sa Kristus. Guds råd er underfulle og forferdelige. Pass på at dere ikke under påskudd av å dempe uoverensstemmelser angriper Guds hellige Ord og utsetter dere for en fryktelig syndflod av uoverkommelige farer i form av ulykker her i livet og evig utslettelse. Jeg kunne nevne mange eksempler fra Guds Ord. Jeg kunne tale om faraoene i Egypt og om kongene i Babylon og Israel som aldri gjorde mer for å ødelegge seg selv enn når de prøvde å styrke sin egen makt gjennom vedtak som syntes å være meget kloke. 'Han flytter fjell før de vet av det.' – Samme.

Luther hadde talt på tysk, og nå ble han oppfordret til å gjenta foredraget på latin. Enda han var utmattet etter anstrengelsene, etterkom han oppfordringen og talte like klart og overbevisende som første gang.

Gud ledet i dette. Mange av fyrstene var så forblindet av villfarelse og overtro at de ikke oppfattet styrken i

Luthers argumentasjon da han talte første gang. Men da han gjentok talen, forsto de klart hans resonnement.

De som hardnakket lukket øynene for lyset og ikke ville la seg overbevise av sannheten, ble rasende over den myndige måten Luther talte på. Da han var ferdig, sa riksdagens talsmann i sinne: «Du har ikke svart på spørsmålet. Vi forlanger et klart og bestemt svar. Vil du tilbakekalle eller vil du ikke?»

Luther svarte: «Ettersom keiseren og de høye herrer krever et klart, enkelt og bestemt svar, skal dere få det, og det lyder slik: Jeg tror hverken på paven eller kirkemøtene, for det er klart at de ofte har tatt feil og motsagt seg selv. Hvis jeg ikke blir overbevist ved Guds Ord eller andre klare og tydelige argumenter, hvis jeg ikke blir overbevist ved hjelp av de avsnittene jeg har sitert så de binder min samvittighet med Guds Ord, så hverken kan eller vil jeg tilbakekalle eller rette et eneste ord. For det er farlig for en kristen å handle mot sin samvittighet. Her står jeg. Jeg kan ikke annet. Gud hjelpe meg! Amen.» – Samme.

Slik sto denne rettferdige mannen på Guds Ords faste grunnvoll. Himmelens lys strålte fra ansiktet hans. Hans storhet og rettskaffenhet og freden og gleden han var fylt av, var tydelig for alle idet han angrep de store villfarelsene og vitnet om styrken i den troen som overvinner verden.

En stund var hele forsamlingen målløs av forbauselse. Da Luther hadde svart på spørsmålene deres

En stund var hele forsamlingen målløse av forbauselse. Det motet og den fastheten som Luther la for dagen, overrasket alle parter. Keiseren utbrøt nesten begeistret: «Denne munken taler uforferdet og med et urokkelig mot.»

dagen før, hadde han vært lavmælt og ærbødig, nesten forsagt. Pavens folk oppfattet dette som et tegn på at han holdt på å miste motet, og da han ba om utsettelse, trodde de at han var i ferd med å tilbakekalle.

Keiser Karl som hadde lagt merke til det trøtte ansiktsuttrykket hans, det hverdagslige antrekket og den enkle talemåten, hadde bemerket i en halvt foraktelig tone: «Denne munken kan aldri få meg til å bli kjetter.» Men det motet og den fastheten som han nå la for dagen, sammen med de klare og kraftige argumentene, overrasket alle parter. Keiseren utbrøt nesten begeistret: «Denne munken taler uforferdet og med et urokkelig mot.» Mange av de tyske fyrstene så med stolthet og beundring på denne representanten for nasjonen.

Romas tilhengere hadde lidd nederlag, og saken deres sto i et høyst ugunstig lys. De prøvde å beholde makten, ikke ved å vise til Skriften, men ved å ty til trusler, noe som var vanlig for romerkirken. Riksdagens

talsmann erklærte: «Hvis du ikke tilbakekaller, vil keiseren og delstatene nok finne ut hva de skal gjøre med en slik uforbederlig kjetter.» Luthers venner som med stor glede hadde lyttet til hans framragende forsvar, skalv av skrekk da de hørte dette. Men Luther selv sa rolig: «Må Gud hjelpe meg, jeg kan ikke tilbakekalle noe.» – Samme.

Han fikk beskjed om å trekke seg tilbake mens fyrstene konfererte. Situasjonen var ytterst alvorlig. Luthers bestemte avslag på underkastelse kunne få konsekvenser for kirken i århundrer framover. Derfor bestemte de seg for å gi ham en siste anledning til å tilbakekalle. Enda en gang ble han ført fram for riksdagen. Igjen ble han spurt om han ville tilbakekalle. «Jeg har ikke noe annet svar enn det jeg alt har gitt», sa han. Det var klart at hverken løfter eller trusler kunne få ham til å bøye seg for kravene fra Roma.

Pavens tilhengere ergret seg over at deres makt som hadde fått konger og adelsmenn til å skjelve, ble trosset av en ubetydelig munk på denne måten, og de ønsket bare at de kunne få torturere ham til døden. Men Luther hadde innsett faren, og han hadde talt til alle med kristelig verdighet og sinnsro. Han hadde ikke vært hovmodig eller ubalansert, men hadde gitt en nøktern framstilling. Han tenkte ikke på seg selv og på den fornemme forsamlingen, men følte bare at han sto overfor en som var uendelig mye større enn paver, prelater, konger og keisere.

Kristus hadde talt gjennom Luther med en kraft og verdighet som der og

da fylte både venner og fiender med ærefrykt og undring. Guds ånd hadde påvirket landets ledende menn, og flere av fyrstene var modige nok til å innrømme at Luther hadde rett. Mange ble overbevist om sannheten, selv om dette hos noen ikke varte særlig lenge. Det var andre som ikke ga uttrykk for sin overbevisning med det samme, men som senere studerte Skriften og gikk helt og fullt inn for reformasjonen.

Kurfyrst Fredrik hadde utålmodig sett fram til Luthers møte med riksdagen, og sterkt grepet hadde han lyttet til hans foredrag. Han var både glad og stolt over Luthers mot, fasthet og selvbeherskelse, og han bestemte seg for å gi ham enda mer støtte. Når han så kontrasten mellom de stridende partene, sto det klart for ham at visdommen til paver, konger og prelater ikke hadde noe å stille opp mot sannheten. Pavedømmet hadde lidd et nederlag som skulle prege nasjonene i all framtid.

LUTHERS SKJEBNE I VEKTSKÅLEN

Da pavens utsending så virkningen av Luthers tale, ble han mer bekymret enn noen gang for romerkirkens maktstilling. Derfor bestemte han seg for å bruke ethvert middel for å sørge for at reformatoren fikk sin undergang. Med all den veltalenheten og diplomatiske dyktigheten som han var så kjent for, gjorde han det klart for den unge keiseren hvor uklokt og farlig det ville være å ofre vennskapet og støtten fra den mektige pavestolen for en ubetydelig munk.

Ordene hans gjorde inntrykk. Da-

gen etter at Luther hadde gitt sitt svar, sendte keiser Karl beskjed til riksdagen der han gjorde kjent at han ville føre videre sine forgjengeres politikk for å opprettholde og beskytte den katolske religionen. Siden Luther hadde nektet å oppgi sine villfarelser, måtte man ta de kraftigste forholdsreglene mot ham og det kjetteri han sto for. «En enslig munk, villedet av sin egen dårskap, har reist seg mot hele kristenheten. For å stanse en slik ugudelighet ofrer jeg gjerne mine riker, mine skatter, mine venner, min kropp, mitt blod, min sjel og mitt liv. Jeg er nå ferdig med augustinermunken Luther, og jeg forbyr ham å forårsake den minste uro blant folk. Jeg vil behandle ham og tilhengerne hans som trasige kjettere, med bannlysning, interdikt og et hvilket som helst middel for å uskadeliggjøre dem. Jeg oppfordrer representantene fra alle delstatene til å opptre som sanne kristne.» – Samme, b.7, kap.9. Likevel erklærte keiseren at Luthers leidebrev skulle respekteres, og at han måtte få reise trygt hjem igjen før det ble gjort tiltak mot ham.

To motstridende syn kom nå til uttrykk blant medlemmene av riksdagen. Igjen krevde pavens utsendinger og representanter at leidebrevet til Luther ikke skulle gjelde. «Kast asken hans på Rhinen slik som man gjorde med asken til Jan Hus for 100 år siden», sa de. – Samme.

Men noen av fyrstene som selv var pavetilhengere og Luthers erklærte motstandere, protesterte og sa at et slikt brudd på offentlig tillit ville være en skamplott på nasjonens

ære. De minnet forsamlingen om de ulykkene som hadde hendt etter at Jan Hus var død og holdt fast på at de ikke ville risikere en gjentakelse av disse fryktelige plagene over Tyskland og over den unge keiseren.

Som svar på det simple forslaget uttalte keiser Karl: «Selv om troskap og ære skulle bli bannlyst fra hele jorden, må det likevel ikke skje i hjertet hos fyrster.» – Samme. Likevel prøvde Luthers bitreste fiender å få keiseren til å gi reformatoren den samme behandlingen som Sigismund hadde gitt Hus og overgi ham i kirkens vold. Men keiseren husket hvordan Hus midt i en folkemengde hadde pekt på lenkene sine og minnet keiseren om hans æresord. Derfor sa han: «Jeg vil helst ikke rødme slik som Sigismund.» – Lenfant, vol.1, s.422.

Like fullt hadde keiser Karl med overlegg forkastet Luthers budskap. «Jeg er fast bestemt på å følge eksempelet til mine forgjengere», skrev han. – D'Aubigné, b.7, kap.9. Han hadde bestemt seg for å følge skikk og bruk, selv om det gikk på bekostning av sannhet og rett. Fordi forgjengerne hans hadde gjort det, ville han opprettholde pavedømmet med all dets grusomhet og korrupsjon. Slik tok han sitt standpunkt og nektet å ta imot noe lys som forgjengerne ikke alt hadde fått, eller å forplikte seg til noe som de ikke tidligere hadde ønsket å gjøre.

Også i vår tid er det mange som på lignende måte klamrer seg til forfedrenes skikker og overleveringer. Når Herren sender mer lys, nekter de å ta imot det fordi forfedrene ikke

så det og derfor ikke kunne ta imot det. Men vi er ikke i samme situasjon som de var, og derfor har vi heller ikke de samme pliktene og det samme ansvaret. Gud vil ikke at vi skal følge våre forfedres eksempel i stedet for selv å søke etter sannhet. Vi har et større ansvar enn våre forfedre. Vi er ansvarlige for det lyset de mottok og som de ga oss i arv, og dessuten er vi ansvarlige for det lyset som skinner på oss fra Guds Ord.

Kristus sa om de vantro jødene: «Hadde ikke Jeg kommet og talt til dem, ville de ikke hatt synd.» Joh 15, 22. Det var den samme Guddoms-kraften som talte gjennom Luther til Tysklands keiser og fyrster. Og mens lyset skinte fra Guds Ord, virket Hans ånd for siste gang på mange i forsamlingen.

Mange århundrer tidligere hadde Pilatus latt stolthet og ønsket om popularitet lukke hjertet hans for verdens Frelser. Den skjelvende Feliks hadde sagt til sannhetens budbærer: «Gå bort for denne gang. Når jeg får en passende anledning, vil jeg sende bud på deg.» Og den stolte Agrippa hadde uttalt: «Du overtaler meg nesten til å bli en kristen.» Apg 24,25; 26,28. Men han vendte seg likevel bort fra det himmelske budskapet. Slik ga Karl 5. etter for stolthet og politiske hensyn og avviste sannheten.

HARDT PRESS MOT LUTHER

Ryktet om planene mot Luther spredte seg vidt og bredt og førte til stort oppstyr i byen. Luther hadde mange venner som kjente til pavedømmets hensynsløse framferd

mot alle som våget å avsløre korrupsjonen i kirken, og de bestemte seg for at han ikke skulle komme i dets klør. Flere hundre adelsmenn forpliktet seg til å beskytte ham. Mange erklærte åpent at keiserens uttalelse var et tegn på svakhet og ettergivenhet overfor pavemakten.

På husdørene og på offentlige steder ble det satt opp plakater som enten fordømte Luther eller støttet ham. På en plakat sto bare disse ordene fra vismannen: «Ve deg, du land, når din konge er en gutt.» Fork 10,16. Folks begeistring for Luther overalt i Tyskland gjorde at både keiseren og riksdagen ble overbevist om at enhver urett mot Luther ville true rikets sikkerhet, og til og med selve tronen.

Med vilje holdt Fredrik av Sachsen seg i bakgrunnen og la omhyggelig skjul på sin virkelige innstilling til Luther. Samtidig holdt han et våkent øye med alt det Luther og hans motstandere foretok seg. Men mange prøvde ikke engang å skjule sin sympati for Luther. Han fikk besøk av fyrster, grever og baroner og andre framtrepende personer, både legfolk og geistlige. «Den lille stuen hans kunne ikke romme alle som kom», skrev Spalatin. – Martyn, s.410. Folk stirret på ham som om han var et overmenneske. Selv de som ikke trodde på det han lærte, kunne ikke annet enn beundre hans hederlige holdning som fikk ham til å trosse døden framfor å handle mot samvittigheten.

Mange prøvde iherdig å få Luther til å gå med på et forlik med Roma. Adelsmenn og fyrster pekte på at

Med vilje holdt Fredrik av Sachsen seg i bakgrunnen og la omhyggelig skjul på sin virkelige innstilling til Luther. Samtidig holdt han et våkent øye med ham.

dersom han fortsatt gikk imot kirken og kirkemøtene, ville han snart bli landsforvist og stå uten beskyttelse. Til dette svarte han: «Kristi evangelium vil alltid vekke forargelse. Hvorfor skulle da frykt eller fare skille meg fra Herren og fra Hans Ord som alene er sannhet? Nei, da vil jeg heller gi mitt legeme, mitt blod og mitt liv.» – D'Aubigné, b.7, kap.10.

Igen ble han oppfordret til å gjøre som keiseren sa, for så behøvde han ikke å frykte. «Jeg er fullstendig enig i at keiseren og fyrstene og til og med den mest uanselige kristne bør undersøke og vurdere bøkene mine, men bare på betingelse av at de lar Guds Ord være rettesnor. Et menneskes eneste plikt er å lyde det. Gjør ikke vold på min samvittighet som er bundet og lenket til Den hellige skrift.» – Samme.

På en annen oppfordring svarte han: «Jeg gir gjerne avkall på mitt leide. Jeg legger meg selv og mitt liv i keiserens hånd, men Guds Ord -

aldri!» – Samme. Han erklærte seg villig til å godta avgjørelsen fra et kirkemøte, men bare hvis den ble fattet i samsvar med Skriften. «Når det gjelder Guds Ord og troen, er enhver kristen en like god dommer som paven, selv om han blir støttet av en million kirkemøter.» – Martyn, s.410. Til slutt ble både venner og motstandere klar over at alle videre forsøk på å få i stand et forlik ville være nyteløse.

Dersom Luther hadde gitt etter på et eneste punkt, ville Satan og hans hærskarer ha vunnet. Men hans ubøyelige fasthet førte til kirkens frigjøring og ble begynnelsen til en ny og bedre tid. Denne mannen som våget å tenke og handle selvstendig i åndelige saker, kom til å øve en sterk innflytelse på kirken og på verden, ikke bare i sin egen samtid, men i all framtid. Hans fasthet og troskap ville være en styrke for alle som kom i en lignende situasjon. Guds makt og storhet var hevet over menneskers planer og over Satans velde.

I SIKKERHET PÅ WARTBURG

Ikke lenge etter fikk Luther pålegg fra keiseren om å reise hjem igjen, og han var klar over at bannlysningen ville bli det neste. Truende skyer hang over hans vei, men da han reiste fra Worms, var han likevel glad og takknemlig. «Djevelen selv vokter pavens borg», sa han. «Men Kristus har slått en stor sprekke i den, og Satan ble nødt til å innrømme at Herren er mektigere enn ham.» – D'Aubigné, b.7, kap.11.

Luther ville nødig at hans steile holdning skulle bli oppfattet som

opprør, og derfor skrev han til keiseren etter avreisen: «Gud som ransaker hjerter, vet at jeg gjerne vil lyde Deres Majestet på godt og ondt, i liv og død og uten noe annet forbehold enn Guds Ord som mennesket lever av. I alle livets forhold skal min tro-

Luther hadde ikke vært lenge borte fra Worms før pavens menn fikk keiseren til å sende ut en kunngjøring mot ham.

skap være urokkelig, for det betyr ikke noe for frelsen om vi taper eller vinner her. Men når det gjelder de evige ting, vil Gud ikke at vi skal bøye oss for andre mennesker, for underkastelse i åndelige saker er i virkeligheten tilbedelse, og det er det bare Skaperen som har krav på.» – Samme.

På reisen tilbake fra Worms ble Luther møtt med enda større hjertelighet enn da han reiste dit. Kirkeledere bød den bannlyste munken velkommen, og øvrighetspersoner hedret den mannen den keiseren hadde fordømt. Han ble oppfordret til å preke, og tross keiserens forbud gikk han igjen opp på prekestolen. «Jeg har aldri forpliktet meg til å lenkebinde Guds Ord», sa han, «og jeg vil heller aldri gjøre det.» – Martyn, s.420.

Han hadde ikke vært lenge borte fra Worms før pavens menn fikk keiseren til å sende ut en kunngjøring mot ham. Der ble Luther fordømt

som «Satan selv i menneskeskikkelse og kledd i munkekappe.» – D'Aubigné b.7, kap.11. Ordren gikk ut på å stanse ham så snart leidet utløp. Ingen skulle ha lov til å ta imot ham i sitt hjem, gi ham mat og drikke eller støtte ham i ord eller handling, hverken offentlig eller privat. Folk kunne pågripe ham hvor som helst og overlevere ham til myndighetene, og skriftene hans skulle ødelegges. Også tilhengerne hans skulle fengsles og deres eiendom konfiskeres. Alle som våget å trosse dette påbudet, ble rammet av de samme bestemmelsene.

Kurfyrsten av Sachsen og de fyrstene som sto på Luthers side, hadde forlatt Worms like etter Luther, og keiserens påbud ble vedtatt av riksdagen. Pavens menn triumferte. Nå var de sikre på at reformasjonens skjebne var beseglet.

Men Gud hadde sørget for en utvei for sin tjener i denne farlige situasjonen. Et årvåkent øye hadde fulgt Luther, og en trofast og storsinnet person hadde bestemt seg for å redde ham. Det var klart at Roma ikke ville nøye seg med noe mindre enn hans død, så han kunne bare unngå løvens gap hvis han ble holdt skjult.

Gud beveget Fredrik av Sachsen til å legge en plan for å beskytte reformatoren. Ved hjelp av trofaste venner ble planen satt ut i livet, og Luther ble forsvarlig skjult for både venner og fiender. På hjemreisen ble han overfalt, skilt fra resten av følget og i hast ført gjennom skogen til slottet Wartburg, en øde fjellfestning. Både overfallet og bortføringen var holdt så hemmelig at ikke engang kurfyrst

På hjemreisen ble Luther overfalt, skilt fra resten av følget og i hast ført gjennom skogen til slottet Wartburg, en øde fjellfestning. Både overfallet og bortføringen var holdt så hemmelig at ikke engang kurfyrst Fredrik visste hvor Luther var i lang tid.

Fredrik visste hvor Luther var. Dette ble gjort bevisst, for så lenge kurfyrsten ikke visste hvor Luther oppholdt seg, kunne han ikke røpe noe. Han var tilfreds med å vite at reformatoren var i sikkerhet.

Våren, sommeren og høsten gikk, og det ble vinter. Og Luther var fremdeles innesperret. Aleander og tilhengerne hans frydet seg da det syntes som om evangeliets lys skulle slokne. Men reformatoren holdt tvert imot på å fylle lampen fra sannhetens Kilde, og lyset skulle snart skinne enda klarere.

På det gjestfrie og trygge Wartburg gledet Luther seg over at han for en tid kunne være borte fra kampens hete. Men i lengden var det vanskelig for ham å holde seg i ro. Han var vant til å være travelt opptatt og til å møte nye utfordringer og kunne ikke holde ut å være uvirksom.

I denne tiden fikk han et enda klarere syn på forholdene i kirken, og han ropte fortvilt: «Akk, det er ingen i denne verdens siste tid som vil stå som en mur for Herren og frelse Israel!» – Samme, b.9, kap.2. Tankene dreide seg rundt hans egen situasjon, og han var redd for å bli beskyldt for

feighet fordi han hadde trukket seg ut av kampen. Og så bebreidet han seg selv fordi han var uvirksom og selvopptatt.

Likevel utrettet han hver dag mer enn noen skulle tro var mulig, og pennen hans var aldri i ro. Mens motstanderne gratulerte hverandre med at han var satt ut av spill, ble de forbauset og forvirret da de fikk håndfaste beviser på at han fremdeles var i virksomhet. En mengde skrifter som stammet fra hans penn, sirkulerte over hele landet.

Han gjorde også en betydelig innsats da han oversatte Det nye testamente til tysk. Fra sitt Patmos oppe i fjellene fortsatte han nesten et helt år med å forkynne evangeliet og irettesette tidens villfarelser og synder.

Når Gud holdt sin tjener borte fra offentlighetens rampelys, var det ikke bare for å beskytte ham mot fiender, eller for at han skulle få fred til å fullføre dette nødvendige arbeidet. Viktigere ting var på spill. På det stille, øde stedet i fjellene var Luther avskåret fra menneskelig støtte og hyllest. På den måten ble han spart for den stoltheten og selvgodheten som framgang ofte fører til. Ved å

lide og bli ydmyket ble han forberedt til på ny å kunne bevege seg trygt på de svimlende høydene der han plutselig befant seg.

Når mennesker gleder seg over den frihet sannheten gir dem, er det lett å lovprise dem som Gud har benyttet til å bryte overtroens og villfarelsens lenker. Djevelen prøver å vende folks tanker og hengivenhet bort fra Gud og over på mennesker. Han får dem til å ære redskapet og til å overse Ham som leder alt.

Åndelige ledere som blir rost og æret, glemmer altfor ofte at de er avhengige av Gud og stoler i stedet på seg selv. Det fører til at de prøver å kontrollere sinnet og samvittigheten til mennesker som søker veiledning hos dem i stedet for i Guds Ord. Ofte blir reformarbeidet hindret fordi dets talsmenn har denne innstillingen.

Gud ønsket å beskytte reformasjonens sak mot denne faren. Han ville gi saken et guddommelig preg og ikke et menneskelig preg. Folk så på Luther som sannhetens tolk, derfor ble han fjernet for en tid så alle skulle få øye på Ham som er sannhetens opphav.

KAPITTEL 9

DEN SVEITSISKE REFORMATOREN

I valget av personer til å reformere kirken ser vi den samme guddommelige planen som i valget av dem som grunnla den første menigheten.

Gud gikk forbi dem som var store i verdens øyne, de med titler og rikdom og som var vant til å bli hyllet og æret som folkets ledere. De var så stolte og selvgode og følte seg så ovenpå at de umulig kunne lære å bry seg om sin neste eller være den ydmyke Nasareerens medarbeidere. Derfor kalte Jesus de ulærde, strevsomme fiskerne fra Galilea og sa til dem: «Følg Meg, og Jeg skal gjøre dere til menneskefiskere.» Matt 4,19. Disse disiplene var ydmyke og lærvillige. Jo mindre påvirket de var av samtidens falske lære, desto lettere kunne Kristus undervise og dyktiggjøre dem til tjenesten.

Slik var det også på reformasjonens tid. Lederne kom fra beskjedne kår. De var uten klassestolthet og var upåvirket av geistlighetens skinnhellighet og sluhet. Gud benytter enkle personer til å utføre store ting. Da er det ikke mennesker som får æren, men Gud, Han som får dem til både å ville og handle etter Hans gode vilje.

ZWINGLIS OPPVEKST OG UTDANNELSE

Noen få uker etter at Luther kom

til verden i en gruvearbeiders hytte i Sachsen, ble Ulrich Zwingli (1484-1531) født i en gjeterhytte i Alpe. Oppveksten og oppdragelsen han fikk, var en god forberedelse for den framtidige oppgaven hans. Omgitt av en storslått natur fikk han tidlig inntrykk av Guds storhet og allmakt.

Da han som gutt hørte om de bragdene som var utført mellom fjellene på hjemtraktene hans, drømte han om å utrette store ting. Han lyttet oppmerksomt til de få fortellingene fra Bibelen som den fromme beste-

moren hans hadde funnet blant kir- kens sagn og legender. Med stor in- teresse hørte han om patriarkenes og profetenes storverk, om gjeterne som passet saueflokkene langs fjell- skråningene i Palestina der engler talte til dem, om barnet i Betlehem og det som hendte på Golgata.

På samme måten som Luthers far, ville også Zwinglis foreldre at sønnen skulle få en god utdannelse, og han ble tidlig sendt bort fra sin barn- doms dal. Han var svært begavet, og det ble snart vanskelig å finne læ- rere som kunne undervise ham. Da han var 13 år, dro han til Bern som på den tiden hadde den mest kjente skolen i Sveits. Men her skjedde det noe som lett kunne ha ødelagt livet hans. Munkene gjorde sitt beste for å få ham til å gå i kloster. Domini- kanerne og fransiskanerne konkur- rerte om å vinne gunst hos folket, og de prøvde å overgå hverandre med overdådige kirkeutsmykninger, praktfulle seremonier og ved å vise fram berømte relikvier og helgenbil- der som kunne gjøre mirakler. Do- minikanerne i Bern var klar over at dersom de kunne få tak i denne talentfulle, unge studenten, ville de oppnå både vinning og ære. Hans unge alder, hans tale- og skrivefer- digheter og hans sans for musikk og poesi ville bidra mer til å trekke folk til gudstjenesten og øke inntektene for deres orden enn all den pomp og prakt de ellers kunne oppvise. Ved list og smiger prøvde de å få Zwingli til å bli medlem av klostersonnet.

Da Luther var student, hadde han stengt seg inne i en klostercelle, og

han ville vært tapt for verden om Gud ikke hadde sørget for at han kom ut. Zwingli ble forskånet for denne faren. Forsynet sørget for at faren hans fikk informasjon om munke- nes planer, og han hadde slett ikke tenkt seg å tillate at sønnen skulle bli munk og leve et unyttig liv i ledig- gang. Han var klar over at det gjaldt sønnens framtid og ba ham derfor straks om å komme hjem. Den unge Zwingli gjorde som faren sa, men han kunne ikke i lengden slå seg til ro i dalen der han hadde vokst opp. Etter en tid reiste han til Basel og fortsatte studiene. Her fikk han for første gang høre evangeliet om Guds frie nåde. Wittembach, en av lærerne som underviste i klassiske språk, hadde begynt å lese Bibelen da han studerte gresk og hebraisk, og gjennom ham fikk studentene del i guddommelig lys. Han hevdet at det fantes en sannhet som var mye eldre og langt mer verdifull enn de teori- ene som skolastikerne og filosofene underviste i, nemlig at Kristi død er synderes eneste redning. For Zwing- li var dette de første lysstrålene før daggry.

EN IVRIG BIBELGRANSKER

Snart ble Zwingli kalt til å forlate Basel for å ta fatt på sin livsoppgave. Det første arbeidsfeltet hans var et sogn oppe i Alpene, ikke langt fra hjemtraktene. Fordi han var blitt ordinert til prest, «gikk han helt og fullt inn for å søke sannhet i Guds Ord, for han var klar over», sier en annen reformator, «at den som skul- le ta seg av Kristi hjord, trengte mye kunnskap.» – Wylie, b.8, kap.5. Jo

mer han studerte Bibelen, desto klarere så han kontrasten mellom dens lære og vranglæren i romerkirken. Selv ville han bare bøye seg for Bibelen, Guds Ord, som er den eneste fullkomne og ufeilbare trosregelen, og han mente at den måtte være sin egen tolk. Derfor våget han ikke å bruke Skriften til støtte for en forutfattat teori eller læresetning, men så det som sin plikt å finne ut hva Bibelen selv lærte. Han søkte å benytte seg av all hjelp for å oppnå en hel og riktig forståelse av dens innhold, og han tryglet om Den hellige ånds veiledning som han var sikker på ville åpenbare denne forståelsen til alle som søkte Gud i oppriktig bønn.

«Den hellige skrift kommer fra Gud, ikke fra mennesker», sa Zwingli. «Den Gud som opplyser, vil la deg forstå at det er Han selv som taler. Guds Ord kan ikke slå feil. Det er tydelig, det forklarer seg selv, det åpenbarer seg selv, det gir frelse og nåde og trøst fra Gud, og det ydmyker slik at mennesket glemmer seg selv og bare stoler på Gud.» Zwingli hadde selv erfart at dette var sant. Senere skrev han om sin erfaring fra denne tiden: «Da jeg for alvor begynte å studere Skriften, kom filosofien og teologien alltid med innvendinger. Til slutt tenkte jeg med meg selv: Du må la alt dette ligge og finne Guds mening i Hans eget klare Ord. Så begynte jeg å be Gud om lys, og det ble mye lettere å forstå Skriften.» – Samme, kap. 6

Det som Zwingli forkynte, hadde han ikke fra Luther. Det var Kristi lære. «Hvis Luther forkynner Kristus, gjør han det samme som jeg»,

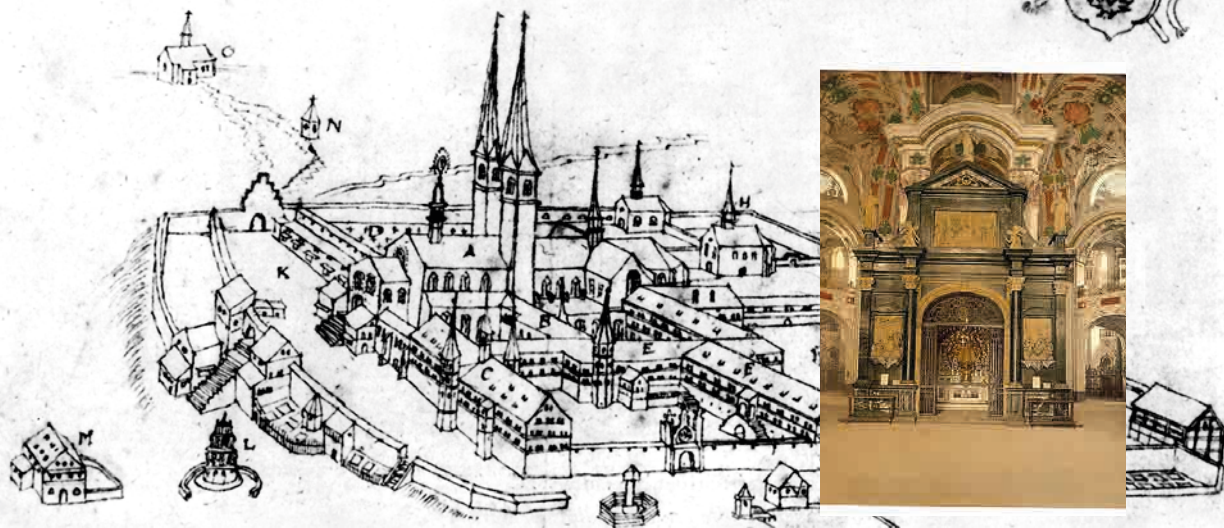
sa han. «Han har ført mange flere til Kristus enn jeg, men det betyr ingenting. Jeg vil ikke vite av noen annen enn Kristus, for jeg er Hans stridsmann, og Han alene er min Herre. Jeg har aldri skrevet et eneste ord til Luther, og han har heller ikke skrevet til meg. Hvorfor? For at alle skal se hvor entydig Guds ånd vitner, siden vi uten noen hemmelig avtale likevel forkynner Kristi lære nøyaktig på samme måten.» – D'Aubigné, b.8, kap.9.

FORKYNNER EVANGELIET I EINSIEDELN

I 1516 ble Zwingli kalt til å være prest i klosteret i Einsiedeln. Her fikk han nærmere kjennskap til korrupsjonen i romerkirken, og hans innflytelse som reformator nådde langt utenfor hjemtraktene i Alpene. En av de største attraksjonene i Einsiedeln var et madonnabilde som folk mente hadde kraft til å helbrede. Over klosterporten sto denne innskriften: «Her tilbys fullstendig syndsforlatelse.» – Samme, kap.5. Hele året valfartet pilegrimer til jomfru Marias helligdom, men på den årlige innvielsesfesten strømmet folk til i store flokker fra alle deler av Sveits og til og med fra Frankrike og Tyskland. Zwingli følte seg ille til mote da han så dette, og han benyttet anledningen til å forkynne frihet gjennom evangeliet for disse slavene som var så bundet i overtro.

«Tro ikke at Gud bor i dette templet framfor andre steder», sa han. «Uansett hvilket land dere bor i, så er Han hos dere og lytter når dere ber. Kan unyttige gjerninger, slitsomme pilegrimsreiser, offergaver, helgenbilder

Das fürstliche Kloster Einsiedeln

Over klosterporten i Einsiedeln sto denne innskriften: «Her tilbys fullstendig syndsforlatelse.» Zwingli følte seg ille til mote da han så dette, og han benyttet anledningen til å forkynde frihet gjennom evangeliet for disse overtroens slaver.

og bønner til Maria eller helgenene sikre dere Guds nåde? Hvilken nytte har de mange ordene dere ber? Hvilken kraft har en munkekappe, et glattraket hode, en lang, sid prestekjole eller gullbroderte sko? Gud ser på hjertet, og hjertene våre er langt borte fra Ham. Kristus som ofret seg selv på korset, er det offerlammet som en gang for alle har sonet de troendes synder.» – Samme.

Ikke alle likte å høre dette. For mange var det en bitter skuffelse å høre at de lange og besværlige pilgrimsreisene hadde vært forgjeves. De kunne ikke fatte at det gikk an å få hel og full syndsforlatelse gjennom Kristus. De var fornøyde med den gamle veien til himmelen som romerkirken hadde anvist, og de vek rådville tilbake for tanken på å søke etter noe bedre. Det var lettere å la

prestene og paven sørge for deres frelse enn å få et rent hjerte.

Men det var andre som gledet seg over budskapet om frelsen i Kristus. De seremoniene som kirken påbød, hadde ikke gitt dem sjelefred, og i tro tok de imot Frelserens blod som det eneste midlet til forsoning. De dro hjem igjen og fortalte andre om det de selv hadde hørt. På den måten ble evangeliet spredt fra sted til sted, fra by til by, og tallet på pilegrimer til Marias helligdom ble stadig mindre. Inntektene fra offergavene avtok, og dermed ble også Zwinglis lønn redusert. Men dette var han bare glad for, for det viste at fanatismen og overtroen holdt på å miste grepet på folk.

Kirkens ledere var ikke blinde for det arbeidet Zwingli utførte, men foreløpig lot de være å gripe inn. De håpet stadig på å få ham over på sin

side, og de prøvde å vinne ham ved smiger. Imens fikk evangeliet stadig større innflytelse over folk.

TIL DOMKIRKEN I ZÜRICH

Zwinglis innsats i Einsiedeln hadde forberedt ham til en større oppgave, og det varte ikke lenge før anledningen kom. Etter å ha vært der i tre år, ble han kalt til å være prest i domkirken i Zürich. Det var den viktigste byen i den sveitsiske forbundsstaten, og derfra ville hans innflytelse nå vidt og bredt. Men de geistlige som hadde kalt ham, ønsket å hindre enhver forandring, og derfor ga de ham noen retningslinjer som han skulle arbeide etter.

«Det er din plikt å sørge for at domkapitlet ikke går glipp av sine inntekter», fikk han beskjed om. «Du må ikke overse selv det minste beløp. Det er viktig at du formaner de troende både fra prekestolen og i skriftestolen om å betale tiende og alle avgifter, og til å vise sin hengivenhet for kirken ved å bringe offergavene sine. Sørg for at du øker inntektene fra de syke, fra messene og ellers fra alle kirkelige handlinger.» De lot ham vite at «det også er prestens plikt å forvalte sakramentene, holde prekener og ha tilsyn med menigheten. Men dette - særlig prekenen - kan du gjerne overlate til en stedfortreder. Sakramentene må du bare dele ut til framstående personer, og bare når du blir oppfordret til det. Det er forbudt å gjøre det for hvem som helst.» – Samme, kap.6.

Zwingli lyttet oppmerksomt til instruksene og takket for tilliten de hadde vist ved å gi ham et så betyd-

ningsfullt sognekall. Så orienterte han om det han selv hadde tenkt å gjøre. «Jesu liv har altfor lenge vært skjult for folk», sa han. «Jeg skal tale om hele Matteus' evangelium, og bare holde meg til Skriftens egne kilder, gå i dybden, sammenligne tekstene og hele tiden be Gud inderlig om hjelp til å forstå det. Jeg innvier prestegjernen min til å ære Gud, prise Hans enbårne Sønn, vise mennesker den virkelige veien til frelse og oppbygge dem i den sanne troen.» – Samme. Selv om noen av de geistlige mislikte denne planen og prøvde å få ham fra den, sto han fast på sitt. Han erklærte at han ikke ville komme med noen ny metode, men ville holde seg til den gamle metoden som kirken hadde benyttet i eldre tider, da den var renere enn nå.

Folk hadde allerede begynt å få interesse for det Zwingli forkynte, og de strømmet til for å høre. Mange av dem var folk som for lengst hadde sluttet å gå i kirken. Zwingli begynte med å lese fra evangeliene og forklare beretningene om Kristi liv og lære og om Hans død. Her som i Einsiedeln framholdt han Guds Ord som den eneste ufeilbare autoritet og Jesu død som det eneste fullgode offer. «Jeg vil gjerne lede dere til Kristus», sa han, «til den sanne kilden til frelse.» – Samme.

Folk fra alle samfunnslag flokket seg omkring ham, øvrighetspersoner og vitenskapsmenn, håndverkere og bønder, og alle lyttet med den største interesse. Han kunngjorde ikke bare frelsen som en fri gave, men gikk fryktløst i rette med tidens ondskap og korrupsjon. Mange priste Gud på

veien hjem fra domkirken. «Denne mannen forkynner sannheten», sa de. «Han skal være vår Moses og lede oss ut av dette egyptiske mørke.» – Samme.

I begynnelsen vakte Zwinglis virksomhet stor begeistring, men det varte ikke lenge før han fikk motstand. Munkene gjorde sitt beste for å hindre arbeidet og fordømme forkynnelsen hans. Mange slengte spydigheter og hånsord etter ham, andre kom med trusler og fornærmelser. Men han bar alt med tålmodighet og sa: «Hvis vi skal vinne de ugudelige for Kristus, må vi lukke øynene for mange ting.» – Samme.

På denne tiden sto det fram et nytt redskap til å fremme reformasjonen. En av reformasjonens venner i Basel sørget for at en mann som het Lucian ble sendt til Zürich med noen av Luthers skrifter fordi han mente at salget av disse bøkene ville være et effektivt middel til å spre lyset. Han skrev til Zwingli: «Finn ut om denne mannen er tilstrekkelig klok og dyktig. I så fall bør du la ham dra fra by til by, fra landsby til landsby, fra sted til sted, ja fra hus til hus og selge Luthers skrifter, særlig hans utleggelse av Herrens bønn som er skrevet for lekfolk. Jo mer de blir kjent, desto flere kjøpere vil det bli.» – Samme. På den måten fikk lyset innpass.

Det er når Gud vil bryte uvitenhetens og overtroens lenker at Satan setter alt inn på å innhulle menneskene i mørke og stramme grepet rundt dem enda mer. Etter hvert som det i forskjellige land sto fram flere og flere som forkynte syndsforlatelse

og rettferdiggjørelse ved Kristi blod, gikk romerkirken enda hardere inn overalt for å tilby syndsforlatelse for penger.

Hver synd hadde sin pris, og selv forbrytere fikk frie hender når bare pengene strømmet inn i kirkekassen. Slik arbeidet disse to bevegelsene på hver sin måte – den ene tilbød

FRANCISCAN FRIAR

I Sveits var avlatshandelen ledet av den italienske fransiskanermunken Samson. Zwingli tordnet mot disse avlatskremmerne.

syndsforlatelse for penger, den andre hevdet at dette bare kunne skje gjennom Kristus. Romerkirken tillot synd og gjorde den til en inntektskilde. Reformatorene fordømte synd og pekte på Kristus som Frelser og Forsoner.

AVLATSHANDEL I SVEITS

I Tyskland var avlatshandelen overlatt til dominikanerne under ledelse av den beryktede Johann Tetzel. I Sveits var det fransiskanerne, ledet av den italienske munken Samson, som drev denne trafikken. Han hadde allerede gjort kirken store tjenester ved å forsyne pavens skattkam-

mer med veldige pengesummer fra Sveits og Tyskland. Nå reiste han omkring i Sveits og talte til store menneskemengder. Han plyndret de fattige bøndene for de få skillingene de hadde og presset store pengegaver fra de rike. Men innflytelsen fra reformasjonen var merkbar, og salget av avlatsbrev gikk ned, selv om det ikke stanset helt.

Zwingli var fremdeles i Einsiedeln da Samson kort etter sin ankomst til Sveits dro til en by i nærheten med det han hadde å tilby. Da Zwingli fikk vite hva munken drev på med, dro han dit for å stanse ham. De møtte ikke hverandre, men Zwingli avslørte Samsom så grundig at han ble nødt til å dra videre til et annet

I Zürich ble Zwingli rammet av svartedauden, og han ble så syk at det så ut som om alt håp var ute. Da han ble frisk igjen, forkynte han evangeliet med enda større iver enn før.

sted.

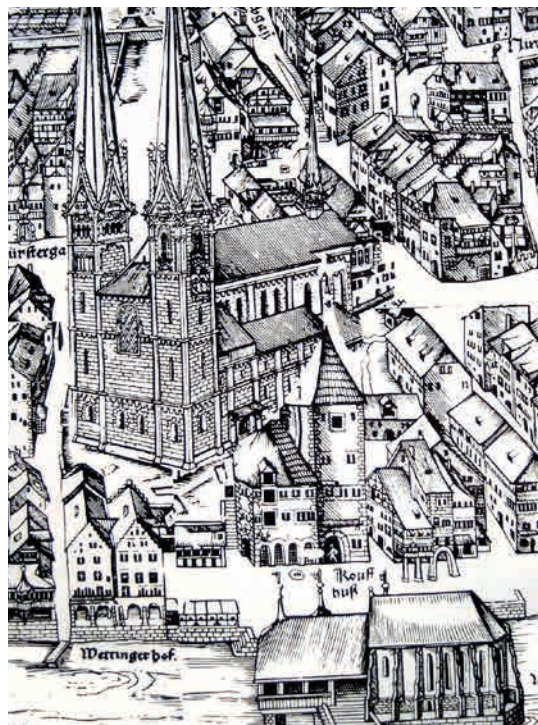
I Zürich tordnet Zwingli mot avlatskremmerne, og da Samson var på vei dit, kom det et bud fra byens myndigheter med bekjed om at de forventet at han dro videre. Likevel klarte han å snike seg inn i byen, men ble sendt bort uten å ha solgt et eneste avlatsbrev. Kort tid etter forlot han Sveits.

SVARTEDAUDEN FRAMSKYNDER REFORMASJONEN

Svartedauden som herjet i Sveits i 1519, satte fart i reformasjonen. Når folk nå sto ansikt til ansikt med døden, innså de at avlatsbrevene som de nylig hadde kjøpt, var unyttige og verdiløse, og de lengtet etter et sikrere trogrunnlag. Zwingli ble også rammet av sykdommen, og han ble så syk at det så ut som om alt håp var ute. Det gikk enda rykter om at han var død. Likevel holdt han håpet og motet oppe. Han satte sin lit til Kristi død på korset og stolte på Ham som kan frelse fra all synd. Da han ble frisk igjen, forkynte han evangeliet med enda større iver enn før, og ordene hans hadde en ualminnelig sterk kraft. Folk hilste sin kjære prest hjertelig velkommen tilbake fra dødens forgårder. De hadde selv pleiet syke og døende, og nå betydde evangeliet mer for dem enn noen gang før.

Zwingli hadde fått en klarere forståelse av evangeliet og hadde selv opplevd dets forvandlende kraft. Syndefallet og frelsesplanen var de emnene han helst framholdt. «I Adam er vi alle døde i fordervelse og fordømmelse», sa han. – Wylie, b. 8, kap. 9. «Kristus har skaffet oss evig frelse. Hans lidelse er et evig offer som alltid kan helbrede. Det oppfyller Guds rettferds krav for alle som i fast, urokkelig tro tar imot det.» Samtidig gjorde han det klart at Kristi nåde ikke gir mennesker rett til å fortsette i synd. «Gud bor hos dem som tror på Ham. Der Gud bor, finnes det en iver som driver og tilskynder mennesker til å gjøre det gode.» – D'Aubigné, b.8, kap.9.

Folk var så ivrige etter å høre Zwingli at domkirken var fylt til bristepunktet når han talte. Han avdekket mer og mer av sannheten etter hvert som tilhørerne kunne ta imot den, og han passet på ikke å begynne med emner som kunne skremme dem og vekke fordommer. Målet hans var å vinne dem for Kristus, vekke det gode i dem ved Hans kjærlighet

Folk var så ivrige etter å høre Zwingli at domkirken var fylt til bristepunktet når han talte.

og vise hen til Ham som deres eksempel. Etter hvert som de ble klar over de grunnleggende sannheter i evangeliet, ville overtroen ikke lenger ha slik makt over dem.

IOPPOSISJON

Skritt for skritt vant reformasjonen terrenget i Zürich. Motstanderne ble urolige og satte i gang mottiltak.

I Worms året før hadde munken fra Wittenberg sagt nei til paven og keiseren, og alt tydet på en lignende motstand i Zürich mot pavemaktens krav.

Gang på gang ble Zwingli angrepet. I de pavevennlige distriktene ble evangeliets tilhengere fra tid til annen brent på bålet. Men det var ikke nok – den kjjetterske læreren måtte bringes til taushet. Derfor sendte biskopen av Konstanz tre representanter til myndighetene i Zürich med en anklage mot Zwingli for å ha oppfordret folk til å overtre kirkens lover slik at ro og orden kom i fare. Biskopen påsto at dersom kirkens myndighet ble satt til side, ville det resultere i anarki. Zwingli svarte at han i fire år hadde forkynt evangeliet i Zürich som var mer rolig og fredelig enn noen annen by i forbundsstaten. «Viser ikke det at kristendommen er det beste vern om offentlig sikkerhet?» spurte han. – Wylie, b.8, kap. 11.

Utsendingene oppfordret øvrighetens talsmenn til å bli stående i kirken, for utenfor den var det ingen frelse. Zwingli svarte: «Bry dere ikke om en slik påstand. Menighetens grunnvoll er den samme Klippen, den samme Kristus som ga Peter hans navn fordi han trofast bekjente Ham for menneskene. Gud tar imot enhver som tror på Kristus helt og fullt, i alle nasjoner. Der er den Sanne menigheten, og utenfor den blir ingen frelst.» – D'Aubigné, b.8, kap. 11. Møtet resulterte i at en av biskopens utsendinger tok imot den reformerte troen.

Byens myndigheter nektet å foreta

seg noe mot reformatoren, og Roma forberedte seg på et nytt angrep. Da Zwingli fikk høre om planene deres, sa han: «La dem bare komme! Jeg bryr meg like lite som den ruvende klippen bryr seg om bølgene som buldrer mot den.» – Wylie, b.8, kap.11. Geistlighetens anstrengelser fremmet bare den saken de prøvde å stanse, og sannheten spredte seg mer og mer. Protestantene i Tyskland som var blitt motløse da Luther forsvant, fikk nytt mot da de så hvordan evangeliet gikk fram i Sveits.

Etter hvert som reformasjonen fikk fotfeste i Zürich, ble resultatene mer og mer merkbare. Umoralen i byen forsvant, og det ble ro og orden. «Freden bor i byen vår,» skrev Zwingli. «Her er det ingen som krangler, hykler, er misunnelige eller ønsker strid. Hvor skulle en slik enhet komme fra, om ikke fra Herren og det vi forkynner, det som gir fred og Guds-frykt?» – Samme, kap.15.

DEBATT OM TROENS FUNDAMENT

Reformasjonens framgang gjorde at kirkens menn anstrengte seg enda mer for å stanse den. Da de så hvor lite de hadde oppnådd ved å motarbeide Luther i Tyskland, bestemte de seg for å bekjempe reformasjonen med dens egne våpen. De ville arrangere en debatt med Zwingli, og ettersom de selv skulle stå for opplegget, ville de sikre seg seieren ved selv å velge stedet og utpeke dommerne. Hvis de først fikk tak på Zwingli, skulle de nok sørge for at han ikke slapp unna. Og når lederen var brakt til taushet, kunne de raskt knuse selve bevegelsen. Men dette

forsettet holdt de omhyggelig skjult.

Debatten skulle finne sted i Baden, men Zwingli var ikke til stede. Myn-dighetene i Zürich hadde en mis-tanke om hva pavens folk hadde til hensikt. Kjetterbålene som var blitt tent i de pavevennlige distriktene for tilhengere av evangeliet, virket som en advarsel, og de ville ikke tillate at pastoren deres utsatte seg selv for en slik fare.

Han var klar til å møte alle de re-presentantene Roma ville sende når han var i Zürich, men å reise til Ba-den hvor martyrs blod nylig hadde flytt, ville bety den visse død. Oeco-lampadius og Haller ble utpekt til å være talsmenn for reformatorene, mens den navngjetne dr. Eck, assis-tert av en mengde universitetsfolk og prelater, representerte romerkirken.

Selv om Zwingli ikke var til stede ved konferansen, var hans innfly-telse merkbart. Pavens folk hadde utpekt dem som skulle være sekretæ-rer, og ingen andre fikk ta notater. Brudd på denne regelen ville med-føre dødsstraff. Likevel fikk Zwingli hver dag nøyaktig rapport om hva som ble sagt i Baden. En student som var til stede, skrev hver kveld en rapport over det som var blitt sagt i løpet av dagen. To andre hadde som oppgave å bringe disse rappor-tene til Zürich sammen med et brev fra Oecolampadius. Zwingli sendte brev tilbake med forslag og instruks-er. Disse skrev han om natten, og studentene tok dem med tilbake om morgenen. For at ikke vaktpostene ved byporten skulle få mistanke, bar de kurver med fjærkre på hodet og fikk derfor passere uhindret.

Slik førte Zwingli kampen mot sine listige motstandere. «Han utrettet mer ved sin tankevirksomhet, sine søvnløse netter og de instruksjoner han sendte til Baden enn han kunne ha gjort om han selv hadde stått overfor motstanderne», skrev Myconius. – D'Aubigné, b.11, kap.13.

Pavens menn som følte seg sikre på seieren, hadde kommet til Baden i sine praktfulle embetsdrakter med kostbare smykker. De levde i luksus, og bordene var dekket med de fineste rettene og den mest utsøkte vinen. Byrden av deres geistlige ansvar ble lettet ved lystighet og løsslupne fester. Helt annerledes var det med reformatorene som nærmest så ut som en flokk tiggere. Den enkle kosten de spiste, holdt dem ikke lenge ved bordet. Husverten til Oecolampadius som av og til fulgte med i det han foretok seg på rommet sitt, la merke til at han alltid var fordypet i studium og bønn. Undrende rapporterte han at kjetteren i det minste var «vel-dig from».

Under debatten marsjerte den overmodige dr. Eck fram til talerstolen som var praktfullt smykket for anledningen, mens Oecolampadius i sine enkle klær ble tvunget til å ta plass på en vanlig taburett foran sin motstander. – Samme. Ecks tordenrøst og grenseløse selvtillit fornektet seg ikke. Håpet om rikdom og ry drev ham, for troens forsvarer ville få en pen belønning. Når han manglet gode argumenter, tydde han til fornærmelser, ja, til og med til eder og

forbannelser.

Oecolampadius som var beskjeden og manglet selvtillit, hadde liten lyst til å ta del i striden. Men da han fikk ordet, innledet han med denne høytidelige erklæringen: «Jeg anerkjenner ingen annen rettesnor enn Guds Ord.» – Samme. Selv om han opptrådte vennlig og høflig, viste han seg å være både skarpsindig og ubøyelig. Mens pavens representanter baserte sin autoritet på kirkens skikker, henviste reformatoren hele tiden til Den hellige skrift. «Her i Sveits har skikk og bruk ingen vekt dersom det ikke er i samsvar med grunnloven», sa han. «I trosspørsmål er Bibelen vår grunnlov.» – Samme.

Kontrasten mellom de to gjorde sin virkning. Reformatorens enkle, sindige framstilling og den milde og beskjedne måten han opptrådte på, gjorde inntrykk på mange som følte seg ille berørt av Ecks skrytende og buldrende opptreden.

Debatten varte i 18 dager. Da den var slutt, påsto pavens menn med stor selvsikkerhet at de hadde vunnet. Nesten alle tok parti for pavens representanter, og dommerne erklærte at reformatorene hadde tapt, og at både de og Zwingli, lederen deres, skulle utelukkes fra kirken. Men resultatet av denne striden viste hvem som hadde hatt mest fordel av den. Protestantismen fikk nå vind i seilene for alvor, og ikke lenge etter tok de to viktige byene Bern og Basel offentlig standpunkt for reformasjonen.

KAPITTEL 10

REFORMASJONENS FRAMGANG I TYSKLAND

Det vakte forferdelse i hele Tyskland at Luther forsvant på en slik mystisk måte, og man spurte etter ham overalt. De villeste ryktene gikk, og mange trodde at han var blitt myrdet.

Folk sørget over ham, ikke bare vennene hans, men tusener som ennå ikke hadde tatt åpenlyst standpunkt for reformasjonen. Mange sverget dyrt og hellig at de ville ta hevn.

LUTHER SAVNET AV MANGE

Med skrekk så de katolske lederne hvordan folkestemningen vendte seg mot dem. Til å begynne med jublet de over nyheten om Luthers antatte død, men snart ønsket de at de kunne skjule seg for folks vrede. De hadde ikke vært så urolige over de dristige manøvrene hans mens han virket åpenlyst som de var nå da han var borte.

De som i raseri hadde prøvd å knekke den modige reformatoren, ble redde da han var blitt en hjelpeløs fange. «Vår eneste redning er å tenne fakler og lete etter Luther over hele verden for å gi ham tilbake til nasjonen som roper på ham.» – D'Aubigné, b.9, kap.1.

Keiserens kunngjøring lot til å være uten virkning. Pavens utsen-

dingen ble ergerlige da de så at folk var langt mindre opptatt av dem enn av Luthers skjebne. Nyheten om at han var i sikkerhet, selv om han var fange, beroliget folk, og nå beundret de ham enda mer. Bøkene hans vakte større interesse enn noen gang før, og stadig flere sluttet opp om denne heltmodige mannen som hadde forsvart Guds Ord mot en så veldig overmakt.

Reformasjonen ble stadig sterkere. Det som Luther hadde sådd, spirte fram overalt. Hans fravær utrettet mer enn hans nærvær hadde kunnet gjøre. Hans medarbeidere følte at de hadde fått et nytt ansvar nå da den store lederen var borte. Med fornyet tro og glød gikk de inn for at den gjerningen som hadde kommet så godt i gang, ikke skulle stanse.

FANATIKERE SKADER REFORMASJONENS SAK

Men Satan var heller ikke uvirkelig. Han prøvde nå det som han hadde prøvd i enhver annen reformasjonsbevegelse – å bedra og ødelegge folk ved å prakke på dem en falsk etterligning av det ekte. På samme måte som det hadde dukket opp falske Kristus-skikkelser i det første århundre av menighetens historie, oppsto det også falske profeter på 1500-tallet.

Noen få personer som var sterkt påvirket av spenningene innenfor kristenheten, innbilte seg at de hadde fått særskilte åpenbaringer fra himmelen og hevdet at de hadde fått guddommelig pålegg om å fullføre den reformasjonen som de påsto at Luther bare så vidt hadde begynt. I virkeligheten holdt de på å ødelegge det som han hadde bygd opp. De forkastet selve det prinsippet som var bærebjelken i reformasjonen – at Guds Ord er den fullkomne norm for tro og liv – og erstattet denne ufeilbare veilederen med noe så omskiftelig og usikkert som deres egne følelser og innskytelser. Ved å tilsi-desette det eneste midlet til å avsløre villfarelser og løgn, åpnet de veien for Satan slik at han kunne kontrollere menneskesinnet slik han selv fant for godt.

En av disse profetene påsto at han var blitt undervist av engelen Gabriel. En student som sluttet seg til ham, avbrøt studiene og erklærte at Gud selv hadde utrustet ham med visdom til å tolke Hans Ord. Andre som av naturen var disponert for fanatisme, slo seg sammen med dem, og disse svermerne skapte betydelig røre. Luthers forkynnelse hadde overalt fått folk til å innse nødvendigheten av en reform, og nå ble en del virkelig oppriktige mennesker villedet av disse nye profetene.

Lederne for denne bevegelsen dro til Wittenberg og presset seg inn på Melanchton og hans medarbeidere med sine påstander. «Gud har sendt oss for å undervise folk», sa de. «Vi har hatt fortrolige samtaler med Herren, og vi vet hva som vil skje.

Kort sagt, vi er apostler og profeter, og vi henvender oss til dr. Luther.» – Samme, kap.7.

Reformatorene ble forbauset og forvirret. Dette var noe nytt, og de visste ikke riktig hvordan de skulle takle det. Så sa Melanchton: «Uten tvil er disse menneskene i besittelse av usedvanlige ånder. Men hva slags ånder er det? For det ene må vi være varsomme så vi ikke utslukker Guds ånd, og for det andre at vi ikke blir villedet av Satans ånd.» – Samme.

Resultatene av denne nye læren begynte snart å vise seg. Folk ble ledet til å forsømme Bibelen eller til helt å forkaste den. Det oppsto forvirring ved læreanstaltene. Studenter avviste alle former for restriksjoner, avbrøt studiene og forlot universitetene. De som mente om seg selv at de var kompetente til å gjenopplive og lede reformasjonen, holdt på å ødelegge alt sammen. Pavens folk gjen-vant selvtilliten og utbrøt begeistret: «Et siste krafttak, og seieren er vår.» – Samme.

LUTHER UROLIG OVER UTVIKLINGEN

I Wartburg fikk Luther høre hva som var skjedd. Han ble svært urolig og sa: «Jeg har hele tiden ventet at Satan ville sende denne plagen over oss.» – Samme. Han gjennomskuet disse som ga seg ut for å være profeter og så den faren som truet sannhetens sak. Motstanden fra paven og keiseren hadde ikke bekymret og uroet ham slik som dette gjorde. De som ga seg ut for å være reformasjonens tilhengere, ble dens verste fiender. De samme sannhetene som hadde gitt ham så mye glede og

Wittenberg, 1540.

Wittenberg, selve reformasjonens høyborg, var raskt på vei inn i fanatisme og lovløshet. Denne forferdelige tilstanden skyldtes ikke Luthers lære, men rundt om i Tyskland la fiendene hans skylden på ham.

trøst, ble nå brukt til å vekke strid og skape forvirring.

I det reformarbeidet som Guds ånd drev Luther til å utføre, var han blitt ført lenger enn han selv hadde tenkt. Han hadde ikke ment å ta slike standpunkter som han gjorde, eller å foreta så radikale forandringer. Han hadde bare vært et redskap i Allmaktens hånd. Likevel tenkte han ofte med gru på resultatet av sitt verk. En gang uttalte han: «Hvis jeg visste at min lære skadet noen, om bare et eneste menneske, uansett hvor beskjeden og ubetydelig – noe den ikke kan fordi den er selve evangeliet – ville jeg heller dø ti ganger enn la være å tilbakekalle.» – Samme.

Og nå var Wittenberg, selve reformasjonens høyborg, raskt på vei inn i fanatisme og lovløshet. Denne forferdelige tilstanden skyldtes ikke Luthers lære, men rundt om i Tyskland la fiendene hans skylden på ham. I tunge stunder kunne han spørre seg selv: «Skal dette bli slutten på reformasjonen?» – Samme. Men når han hadde kjempet med Gud i bønn, fikk han ro i sinnet igjen. «Dette er ikke min sak, men din», sa han. «Du vil ikke at den skal ødelegges av overtro og fanatisme.» Tanken på å skulle holde seg utenfor striden i en slik

krisesituasjon var ikke til å holde ut. Derfor bestemte han seg for å dra tilbake til Wittenberg.

Uten å nøle bega han seg ut på den farefulle reisen. Han var offentlig bannlyst. Hvem som helst kunne fritt ta livet av ham, og det var forbudt for vennene hans å hjelpe ham eller gi ham husly. Myndighetene tok de strengeste forholdsregler mot tilhengerne hans. Men han så at evangeliets sak var i fare, og i Herrens navn gikk han modig ut i kampen for sannheten.

Luther skrev til kurfyrsten og orienterte om hvorfor han ville forlate Wartburg, og så føyde han til: «Deres Høyhet skal vite at jeg drar til Wittenberg under en langt høyere beskyttelse enn konger og kurfyrster kan gi. Jeg har ikke til hensikt å be Dem om hjelp. Jeg vil mye heller beskytte Dem enn at De skal beskytte meg. Dersom jeg visste at De ville eller kunne beskytte meg, reiste jeg slett ikke til Wittenberg. Ikke noe sverd kan fremme denne saken. Gud alene må gjøre det, uten hjelp eller medvirkning fra mennesker. Den som har den sterkeste troen, er den beste beskytteren.» – Samme, kap. 8.

I et annet brev som han skrev underveis til Wittenberg, føyde han til: «Jeg er villig til å utsette meg for De-

res mishag og hele verdens vrede. Er ikke wittenbergerne mine får? Har ikke Gud betrodd dem til meg? Og burde jeg ikke ofre livet for deres skyld, om så skulle være? Dessuten er jeg redd for at det vil bryte ut et fryktelig opprør i Tyskland som en Guds straff over nasjonen.» – Samme, kap.7.

På en ydmyk og forsiktig måte, men samtidig fast og bestemt, tok han fatt på oppgaven. «Med Ordet må vi bryte

Luther sa: «Jeg vil forkynne, samtale og skrive, men jeg vil ikke bruke tvang, for troen er en frivillig sak.»

ned og ødelegge det som er kommet i stand med vold», sa han. «Jeg vil ikke bruke makt mot de overtroiske og vantro. Ingen må tvinges. Frihet er selve kjernen i troen.» – Samme, kap.8

LUTHER TIL ANGREP MOT FANATIKERNE

Snart ble det kjent i Wittenberg at Luther var kommet tilbake, og at han skulle holde preken. Folk strømmet til fra alle kanter, og kirken ble fylt til bristepunktet. Fra prekestolen underviste, formante og irettesatte

han med klokskap og mildhet. Om framgangsmåten til dem som ville avskaffe messeofferet med tvang, sa han:

«Messeofferet er av det onde. Gud er imot det. Det bør avskaffes, og jeg skulle ønske at det ble erstattet med den evangeliske nattverden over hele verden. Likevel må vi ikke tvinge noen bort fra det, men overlate saken til Gud. Hans Ord må virke, ikke vi. Hvorfor? Fordi jeg ikke holder menneskers hjerter i min hånd slik som pottemakeren holder leiren. Vi har rett til å tale, men ikke til å gripe inn. La oss derfor forkynne Ordet, og så overlate resten til Gud. Hva ville jeg oppnå ved tvang? Sure miner, et ytre formvesen, etteraping, menneskelige ordninger og hykleri, men ingen ville være oppriktige, troende og barmhjertige. Hvor dette ikke finnes, mangler alt, og jeg gir ikke en pærestilk for et slikt resultat. Gud utretter mer ved sitt Ord alene enn du og jeg og hele verden kan gjøre til sammen. Gud tar hjertet i besittelse, og da er alt vunnet.

Jeg vil forkynne, samtale og skrive, men jeg vil ikke bruke tvang, for troen er en frivillig sak. Se hva jeg har gjort! Jeg talte mot paven, mot avlat og mot pavens menn, men tydde ikke til vold eller opptøyer. Alt jeg gjorde, var å framholde Guds Ord, forkynne og skrive. Og mens jeg sov, ble pavedømmet overvunnet av det jeg hadde forkynt, så hverken fyrster eller keisere har kunnet gjøre det særlig skade. Jeg gjorde ingenting, Ordet gjorde alt. Hadde jeg tydd til makt, ville hele Tyskland kanskje vært oversvømt av blod. Men hva

ville resultatet ha blitt? Ødeleggelse for både kropp og sjel. Derfor holdt jeg meg i ro og lot Ordet fare alene gjennom verden.» – Samme. Dag etter dag i en hel uke fortsatte Luther å tale til den oppmerksomme folkemengden. Guds Ord knekket fanatismens fortryllelse. Kraften i evangeliet førte dem som var blitt villedet, tilbake til sannheten.

Luther hadde ikke noe ønske om

Thomas Müntzer, den mest aktive av fanatikerne, hadde betydelige evner og kunne ha utrettet mye godt hvis han hadde brukt dem riktig. Men han kjente ikke kristendommens grunnsetninger.

å møte svermerne som hadde vært årsak til så mye vondt. Han visste at selv om de påsto at de hadde fått et særskilt lys fra Gud, var de ubalanserte og uten sunn dømmekraft, og de kunne ikke tåle den minste motbør, irettesettelse eller vennlige råd.

De påberopte seg den høyeste myndighet og krevde at alle uten videre skulle være enige med dem. Men da de forlangte å få møte Luther, gikk han med på det, og han avslørte dem så grundig at de øyeblikkelig forlot Wittenberg.

FANATISMEN BLUSSER OPP IGJEN

Fanatismen ble holdt i sjakk for en stund, men noen år senere brøt den ut igjen enda voldsommere og med enda frykteligere følger. Luther sa om lederne i denne bevegelsen: «For dem var Den hellige skrift bare døde bokstaver, og de begynte alle å rope: «Ånden! Ånden!» Men jeg vil i hvert fall ikke følge den ånden som leder dem. Måtte Gud bevare meg for en kirke hvor det bare finnes helgener! Jeg vil heller være sammen med de små og svake og skrøpelige som vet at de er syndere, og som fra hjertedypet hele tiden sukker og roper til Gud om trøst og hjelp.» – Samme, b. 10, kap.10.

Thomas Müntzer, den mest aktive av fanatikerne, hadde betydelige evner og kunne ha utrettet mye godt hvis han hadde brukt dem riktig. Men han kjente ikke kristendommens grunnsetninger. «Han var opp tatt av å reformere verden, men som alle andre svermere glemte han at han måtte begynne med seg selv.» – Samme, b.9, kap.8. Han var ambisiøs og ønsket å oppnå status og innflytelse, og han ville ikke ha noen over seg, ikke engang Luther. Han påsto at når reformatorene satte Skriftens autoritet i stedet for paven, etablerte de bare et annet slags pavedømme. Han hevdet at han selv

hadde fått guddommelig pålegg om å sette i gang den virkelige reformasjonen. «Den som har en slik innstilling», sa Münzer, «har den rette troen, selv om han aldri får se Skriften i hele sitt liv.» – Samme.

Disse fanatikerne lot seg lede av tilfeldige inntrykk og oppfattet enhver tanke og innskytelse som Guds stemme. Derfor ble de svært ekstreme i sine holdninger. Noen brente til og med Biblene sine mens de ropte: «Bokstaven slår i hjel, men Ånden gjør levende!» Münzer appellerte til folks sensasjonslyst og tilfredsstille samtidig deres stolthet ved å sette menneskelige tanker og meninger over Guds Ord. Han fikk tilhengere i tusenvis. Snart forkastet han all orden i den offentlige gudstjenesten og hevdet at lydighet mot fyrstene var et forsøk på å tjene både Gud og Belial.

Folk som hadde begynt å frigjøre seg fra pavedømmets åk, begynte nå å viste uvilje også mot statsmakten. Münzers revolusjonære ideer som han påsto var fra Gud, fikk dem til å frigjøre seg fra alle som ville kontrollere dem, og de lot fordømmene og lidenskapene sine få fritt løp. Det førte til de frykteligste utslag av oppvigleri og strid, og Tysklands jord ble gjennomtrukket av blod.

Den sjelekvalen som Luther tidligere hadde opplevd i Erfurt, tynget ham nå med dobbel styrke idet han så resultatet av svermeriet som reformasjonen fikk skylden for. De katolske fyrstene kunngjorde at opprøret var et resultat av Luthers lære, og mange erklærte seg enig. Selv om denne anklagen var grunnløs, var det ikke til å unngå at Luther tok

Falsk hellighet og overfladisk fromhet bedrar også i dag. I forskjellige former ser vi den samme holdningen i vår tid som på Luthers tid, og tankene blir ledet bort fra Skriften.

seg nær av det. At sannhetens sak skulle bli vanæret og likestilt med den mest primitive form for fanatisme, var nesten mer enn han kunne klare.

Samtidig hatet opprørslederne Luther, ikke bare fordi han gikk imot læresetningene deres og nektet å godta deres krav på guddommelig inspirasjon, men også fordi han hadde stemplet dem som opprørere mot staten. For å hevne seg, fordømte de ham som en ussel hykler. Det så ut til at Luther hadde fått både fyrstene og folket som fiender.

Pavens tilhengere frydet seg og forventet at reformasjonen snart ville bryte sammen, og de ga til og med Luther skylden for de villfarelsene som han hadde gjort så mye for å rette på. Fanatikerne påsto at de var blitt behandlet på en urettferdig måte, og det lyktes dem å vinne sympati hos mange. Som det ofte skjer med dem som velger feil side, ble de betraktet som martyrer. Man hadde medlidenhet med dem som satte alt inn på å motarbeide reformasjonen,

og de ble opphøyet og betraktet som ofre for grusomhet og undertrykkelse. Det var Satan som sto bak dette, tilskyndet av den samme opprørsånden som han første gang la for dagen i himmelen.

Satan prøver hele tiden å bedra mennesker og få dem til å kalle synd for rettferdighet og rettferdighet for synd. Og han har virkelig lykkes. Hvor ofte blir ikke Guds tjenere kritisert og hånet fordi de modig står fram og forsvarer sannheten! Personer som i virkeligheten er Satans redskaper, blir rost og smigret og til og med ansett som martyrer, mens de som burde bli respektert og støttet for sin troskap mot Gud, må stå alene, utsatt for mistanke og mistilitt.

Falsk hellighet og overfladisk fromhet bedrar også i dag. I forskjellige former ser vi den samme holdningen i vår tid som på Luthers tid. Den leder tankene bort fra Skriften og får folk til å følge sine egne følelser og innskytelser i stedet for å lyde Guds lov. Dette er et av Satans mest virkningsfulle påfunn for å bringe renhet og sannhet i vanry.

Uten frykt forsvarte Luther evangeliet mot angrep fra alle kanter, og Guds Ord viste seg å være et effektivt våpen i enhver situasjon. Han brukte det i kampen mot pavens urettmessige myndighet og mot skolastikernes rasjonalistiske filosofi, mens han sto fast som fjell mot fanatismen som prøvde å alliere seg med reformasjonen.

På hver sin måte satte disse motstridende retningene Guds Ord til side og opphøyet menneskelig kløkt

Da Luther kom tilbake fra Wartburg, fullførte han oversettelsen av Det nye testamente, og kort etter fikk det tyske folket evangeliet på sitt eget språk.

som kilden til åndelig sannhet og kunnskap. Rasjonalismen tilber fornuften og gjør den til målestokk for kristentroen, og paven gjør krav på en inspirasjon som uforandret og i ubrutt linje stammer fra apostlene. Dette gir rik anledning til all slags ødselhet og korrupsjon under dekke av en hellig, apostolisk fullmakt. Den inspirasjonen som Münzer og hans tilhengere påberopte seg, var bare et fantasiprodukt, og dens innflytelse brøt ned all autoritet, både menneskelig og guddommelig. Sann kristendom betrakter Guds Ord som kilden til guddommelig sannhet og som prøvestein for all inspirasjon.

LUTHERS BIBELOVERSETTELSE FREMMER REFORMASJONEN

Da Luther kom tilbake fra Wart-

burg, fullførte han oversettelsen av Det nye testamente, og kort etter fikk det tyske folket evangeliet på sitt eget språk. Alle som søkte sannheten, var glade for denne oversettelsen, mens de som foretrakk menneskelige tradisjoner og overleveringer, avviste den med forakt.

Prestene ble urolige over at vanlige mennesker nå kunne drøfte Guds Ord med dem, og at deres egen uvitenhet på denne måten kunne bli avslørt. Deres egne argumenter var maktesløse våpen mot Åndens sverd. Romerkirken satte all sin myndighet inn på å hindre at folk fikk Bibelen, men påbud, bannlysing og tortur var alt sammen forgjeves. Jo mer Bibelen ble fordømt og forbudt, desto ivrigere ble folk etter å vite hva den inneholdt.

Alle som kunne lese, studerte Guds Ord på egen hånd. De bar den med seg overalt, leste den om og om igjen og var ikke tilfreds før de kunne store deler av den utenat. Da Luther så hvor godt Det nye testamente ble mottatt, begynte han straks å oversette Det gamle og utga deler av det så fort som de ble gjort ferdig.

Luthers skrifter var velkomne både i by og bygd. «Det som Luther og hans medarbeidere skrev, var det andre som spredte ut. Munker som var blitt overbevist om at klosterlivets vedtekter var urettferdige, ville gjerne bytte et liv i lediggang med et liv i aktiv virksomhet, men de var ofte for uvitende til å forkynne Guds Ord. I stedet reiste de omkring i distriktene og besøkte landsbyer og hytter og solgte bøker som Luther og hans tilhengere hadde skrevet. Snart vrimlet det

av slike uredde bokselgere over hele Tyskland.» – Samme, b.9, kap.11.

Disse bøkene ble studert med stor interesse av rik og fattig, leg og lærd. Om kvelden leste lærerne i landsbyskolene for små grupper som var samlet rundt ildstedet i hjemmene. Stadig ble en og annen overbevist om sannheten og tok imot Ordet med glede. Så var det deres tur til å fortelle de gode nyhetene til andre. Slik ble disse Skriftens ord oppfylt: «Når Dine Ord blir åpnet, gir de lys. De gir de enfoldige forstand.» Sal 119,130.

Studiet av Den hellige skrift førte til stor forandring i folks holdninger. Pavedømmet hadde lagt et jernnåk på sine undersåtter som nedverdiget dem og holdt dem i uvitenhet. Overtroiske som de var, hadde de samvittighetsfullt overholdt en hel del ytre former, men hjertet og forstanden var ikke med. Luthers forkynnelse hadde åpenbart Guds Ord så klart, og nå fikk folk adgang til selve Bibelen. Dette vekket de slumrende krefte deres, rensket og fornyet det åndelige livet og ga forstanden ny kraft og styrke.

Folk fra alle samfunnslag gikk omkring med Bibelen i hånden og forsvarte den reformatoriske tros læren. Pavens representanter som hadde overlatt studiet av Skriften til presterne og munkene, oppfordret dem nå til å stå fram og tilbakevise den nye læren. Men prestene og munkene var like uvitende om Skriften og om Guds kraft, og derfor hadde de ikke noe å stille opp mot dem som de hadde stemplet som uvitende vranglærere. En katolsk forfatter skrev: «Dessverre hadde Luther overtalt

sine tilhengere til ikke å stole på noen annen visdomskilde enn Den hellige skrift.» – D'Aubigné, b.9, kap. 11.

Store forsamlinger lyttet til Guds Ord fra personer med liten utdanning som til og med innlot seg i diskusjon med lærde og veltalende teologer. Den skammelige uvitenheten blant disse framtrepende mennene ble avslørt når argumentene deres ble imøtegått med Guds enkle Ord. Vanlige arbeidsfolk, soldater, kvinner, ja selv barn visste mer om Bibelen enn prestene og doktorene på universitetene.

Kontrasten mellom evangeliets tilhengere og dem som forsvarte pavekirkenes overtro, var like tydelig blant de lærde som blant vanlige folk. «Opp imot presteskapets ærverdige representanter som hadde forsømt studiet av språk og litteratur, sto talentfulle unge mennesker som gikk inn for forskning, som studerte Skriften og var vel bevandret i antikkens mesterverker. Disse evnerike, høysinnede og modige unge menneskene skaffet seg snart en slik kunnskap at det i lang tid ikke var noen som kunne måle seg med dem. Når disse unge forkjempere for reformasjonen ble konfrontert med de pavelige teologene for åpen scene, utfordret de dem så klart og overbevisende at de sto der, brydd og forvirret, og ble utsett for den forakten folk mente de fortjente, fra alle kanter.» – Samme.

Da de katolske geistlige så at menighetene deres skrumpet inn, brakte de saken inn for myndighetene og prøvde på alle mulige måter å få folk tilbake til kirkene. Men i den nye læren hadde folk funnet noe som tilfredsstilte deres åndlige behov, og de snudde ryggen til dem som så lenge hadde matet dem med magre skolmer av overtro og menneskelige tradisjoner.

Da forfølgelsen brøt løs over dem som forkynte sannheten, fulgte de Kristi ord: «Når de forfølger dere i den ene byen, så flykt til en annen!» Matt 10,23. Lyset trengte inn overalt. Her og der fant flyktingene en gjestfri, åpen dør, og her forkynte de Kristus, noen ganger i kirken, og hvis det ble nektet dem, i private hus eller ute i naturen. Hvert sted der de oppnådde å få til en samling, var et hellig tempel

Evangeliet ble forkynt med styrke og overbevisning og spredte seg med uimotståelig kraft. Forgjeves ble både geistlige og borgerlige myndigheter oppfordret til å undertrykke kjetteriet. Forgjeves tydde de til fengsel, tortur, bål og sverd. Troende i tusentall ofret livet for sin tro, og likevel gikk arbeidet framover. Forfølgelsen bidro bare til å spre evangeliet, og fanatismen som Satan forsøkte å blande inn, resulterte bare i å gjøre motsetningen mellom Satans virksomhet og Guds verk enda tydeligere.

KAPITTEL 11

FYRSTENES PROTEST

Noe av det fineste som noen gang er sagt om reformasjonen, er den protesten de kristne fyrstene i Tyskland fremmet for riksdagen i Speyer i 1529. Det motet og den troen og fastheten som disse Guds menn viste, resulterte i tanke- og trosfrihet for kommende slekter. Det var denne protesten som ga den reformerte kirke navnet protestanter, og de prinsippene som fyrstene bygget på, er «selve kjernen i protestantismen.» – D'Aubigné, b.13, kap.6.

TYSKLANDS FIENDER SIKRER REFORMASJONENS UTBREDELSE

Reformasjonen var inne i en mørk og truende tid. Til tross for erklæringen fra Worms som gjorde Luther fredløs og forbød hans troslære, hadde det inntil da vært religiøs toleranse i riket. Gud hadde sørget for at de kreftene som motarbeidet sannheten, ble holdt i sjakk. Karl 5. var innstilt på å knuse reformasjonen, men hver gang han skulle slå til, ble slaget avverget.

Gang på gang sto de som våget å sette seg opp mot Roma ansikt til ansikt med utslettelse. Men i det avgjørende øyeblikket marsjerte den tyrkiske hæren opp langs grensen mot øst, eller kongen av Frankrike, eller til og med paven selv erklærte

keiseren krig fordi de var misunnelige over at hans makt stadig økte. Mens nasjonene var opptatt av uro og stridigheter, fikk reformasjonen mulighet til å vinne styrke og tereng.

Til sist hadde de pavelige herskerne fått lagt til side sine feider, så nå kunne de gjøre felles sak mot reformatorene. Riksdagen i Speyer i 1526 hadde gitt hver stat full religiøs frihet inntil det kunne holdes en alminnelig rådforsamling. Men så snart faren var over, sammenkalte keiseren til en ny riksdag som skulle møte i Speyer i 1529 for å treffe tiltak som kunne gjøre ende på reformasjonen. Man ville prøve å lokke fyrstene til å stå sammen mot reformasjonen, om mulig med fredelige midler. Hvis dette slo feil, var keiseren innstilt på å bruke makt.

Pavens tilhengere jublet. De kom til Speyer i store flokker, og de la ikke skjul på sitt fiendskap til reformatorene og alle som støttet dem. Som Melancton uttrykte det: «Vi er verdens utskudd, og den avskyr oss, men Kristus vil se til sitt arme folk og beskytte det.» – Samme, kap.5.

RIKSDAGEN DRØFTER RELIGIONSFRIHET

De evangeliske fyrstene som deltok i riksdagen, hadde ikke lov til å la

Karl den 5. hadde bestemt seg - Man ville prøve å lokke fyrstene til å stå sammen mot reformasjonen, om mulig med fredelige midler. Hvis dette slo feil, var keiseren innstilt på å bruke makt. Det ble framsatt et kompromissforslag som gikk ut på at i de områdene der reformasjonen ikke var blitt innført, skulle dekretet fra Worms håndheves strengt.

noen forkynne evangeliet der de selv bodde. Men innbyggerne i Speyer lengtet etter Guds Ord, og tross forbudet strømmet tusener til gudstjenestene som ble holdt i slottskapellet til kurfyrsten av Sachsen. Dette framskyndte krisen.

Keiseren sendte beskjed til riksdagen om at vedtaket om trosfrihet skulle oppheves fordi det hadde skapt så mye uro. Denne egenrådige beslutningen vakte harme og forferdelse hos de evangeliske kristne. Som en av dem sa: «Kristus har igjen falt i hendene på Kaifas og Pilatus.»

Pavens tilhengere ble mer voldelige. En fanatisk pavetilhenger uttalte: «Tyrkerne er bedre enn luthertilhengerne, for tyrkerne overholder festdager, men luthertilhengerne overtrer dem. Om vi skal velge mellom Den hellige skrift og kirkens gamle villfarelser, bør vi forkaste Skriften.» Og Melanchton hadde dette å si: «Hver dag, for øynene på alle, kaster Fa-

ber nye steiner på oss som forsvarer evangeliet.» – Samme.

Religiøs toleranse var blitt lovfestet, og de protestantvennlige statene var derfor fast bestemt på å motsette seg at deres rettigheter ble krenket. Luther, som ifølge kunngjøringen fra Worms fortsatt var bannlyst, ble nektet å være til stede i Speyer. Men i hans sted møtte medarbeiderne hans og de fyrstene som Gud hadde kalt til å forsvare sin sak i denne kritesituasjonen. Fredrik av Sachsen, Luthers tidligere beskytter, var død, men Hertug Johan, hans bror og etterfølger, var meget velvillig stemt overfor reformasjonen. Selv om han var en fredens mann, gikk han aktivt og modig inn for alt som gjaldt troens sak.

KRISEN I SPEYER

Geistligheten forlangte at de statene som hadde gått over til reformasjonen, blindt skulle underkaste seg romerkirken. Reformatorene på sin side gjorde krav på å få beholde den frihet de tidligere hadde oppnådd. De kunne ikke gå med på at romerkirken igjen skulle få kontrollen over de statene som med så stor glede hadde tatt imot Guds Ord.

Til slutt ble det framsatt et kompromissforslag som gikk ut på at i de områdene der reformasjonen ikke var blitt innført, skulle dekretet fra Worms håndheves strengt. I områdene der folk hadde avveket fra det, og der man ikke kunne godkjenne det uten fare for oppstand, skulle man i hvert fall ikke innføre noen ny reform, ikke ta opp kontroversielle spørsmål, ikke motsette seg at

messen ble feiret og ikke tillate noen katolikk å gå over til den lutherske lære. – Samme. Til stor glede for de katolske prestene og prelatene ble dette forslaget vedtatt i riksdagen.

Dersom denne bestemmelsen ble gjennomført, kunne reformasjonen ikke bli utbredt der den til nå var ukjent, eller bli veletablert der den allerede hadde fått innpass. Talefrihet ville bli avskaffet. Ingen konvertering ville bli tillatt. Og man krevde at reformasjonens venner skulle godta disse begrensninger med det samme.

Alt håp syntes å være ute. «Hvis man gjeninnførte det romerske prestevedet, ville det uten tvil bringe nytt liv i det gamle misbruket», og man ville lett kunne finne en anledning til «å gjøre fullstendig ende på et verk som alt var kraftig rystet av splid og fanatisme.» – Samme.

MYE STÅR PÅ SPILL

Da tilhengerne av evangeliet møttes til rådslagning, så de på hverandre, engstelige og usikre. De spurte seg imellom: «Hva skal vi gjøre?» Viktige saker som gjaldt hele verden sto på spill. Skulle reformasjonens ledere gi etter og godta bestemmelsen?

I denne avgjørende krisesituasjonen kunne reformatorene lett ha resonnert seg inn på en farlig kurs. De kunne ha funnet mange fornuf-tige påskudd og rimelige grunner til å gi etter. For de lutherske fyrstene var jo sikret fri religionsutøvelse. Det samme privilegiet hadde de av deres undersåtter som hadde gått inn for reformasjonen før dette ved-taket ble gjort. Burde de ikke være

fornøyd med det? Hvor mange farer ville ikke kunne avverges hvis de ga etter! Hvilken ukjent risiko og strid ville det ikke føre dem ut i hvis de satte seg imot? Hvem visste hvilke muligheter framtiden ville bringe? La oss for all del holde fred! La oss gripe den oljekvisten Rom rekker oss og lege Tysklands sår! Ved å reson-nere slik kunne reformatorene ha forsvart en framgangsmåte som sik-kert ville ha ødelagt deres sak i løpet av kort tid.

«Heldigvis gjennomskuet de tan-kegangen bak dette, og de handlet i tro. Hva var det egentlig som lå bak? Det var romerkirkens rett til å tvinge samvittigheten og forby fri forskning. Men skulle ikke de selv og deres protestantiske undersåt-ter ha trosfrihet? Jo, som en spesiell gunst på grunnlag av denne ordnin-gen, men ikke som en rettighet. Alle som sto utenfor, skulle være under romerkirkens myndighet. Samvit-tigheten var uten rettsbeskyttelse. Kirken var den ufeilbare dommeren som alle skulle bøye seg for.

Hvis denne ordningen var blitt ved-tatt, ville det i virkeligheten ha be-tydd at man gikk med på at trosfri-het bare skulle gjelde i Sachsen der reformasjonen var innført. I hele den øvrige del av kristenheten ville fri forskning og reformatorisk trosbe-kjennelse ha vært forbrytelser som måtte straffes med fengsel og kjet-terbål. Kunne de gå med på at tros-friheten bare skulle gjelde lokalt? Kunne de godta en erklæring om at reformasjonen nå hadde vunnet sin siste tilhenger, at grensen var satt for videre virksomhet og at romer-

Ernst «Bekjenneren» var en av de protestantiske fyrstene - «Vi må avvise denne ordningen», sa fyrstene. «I samvittighetsspørsmål har majoriteten ingen makt.»

kirken fortsatt skulle herske overalt hvor den nå hadde makten? Kunne reformatorene da hevde at de var uskyldige i de tusenvis av menneskers blod som under en slik ordning ville bli ofret i katolske land? Det ville være å svikte evangeliets sak og de kristnes frihet i denne avgjørende skjebnetimen.» – Wylie, b.9, kap.15. Da ville fyrstene heller «ofre alt, sitt fyrstedømme, sin makt og enda sitt liv.» – D'Aubigné, b.13, kap.5.

«Vi må avvise denne ordningen», sa de. «I samvittighetsspørsmål har majoriteten ingen makt.» Representantene uttalte: «Freden vi har i riket nå, skyldes vedtaket av 1526. Blir det opphevet, vil Tyskland bli hjem-søkt av splid og uro. Riksdagen kan bare opprettholde trosfriheten inntil neste kirkemøte.» – Samme.

Staten har plikt til å beskytte trosfriheten, og der går grensen for dens myndighet i religiøse saker. Når staten prøver å regulere og tvinge igjennom religiøse påbud, ofrer man det prinsippet som de evangeliske kristne har kjempet så tappert for.

Pavens tilhengere var fast bestemt på å slå ned det de kalte «provoserende tross». De forsøkte å skape splittelse blant reformasjonens tilhengere, og å skremme alle som ikke åpent hadde støttet den. Representantene for fristatene ble til slutt innkalt for riksdagen og oppfordret til å si fra om de ville godta ordningen. De ba om utsettelse, men for-gjeves. Presset til å ta en avgjørelse, tok nesten halvdel av dem parti for reformatorene. De som på denne måten nektet å gi avkall på samvittighetsfriheten og retten til å ha en personlig mening, visste godt at de ville bli kritisert, fordømt og forfulgt. En av representantene sa det slik: «Enten må vi fornekte Guds Ord eller bli brent på bålet.» – Samme.

Kong Ferdinand som representerte keiseren i riksdagen, forsto at ordningen ville føre til alvorlig splittelse dersom man ikke fikk fyrstene til å godta og støtte den. Derfor prøvde han seg med overtalelseskunster, for han visste at maktbruk overfor slike menn bare ville gjøre dem enda mer ubøyelige. Han «tryglet fyrstene om å godkjenne ordningen og forsikret dem om at så ville keiseren bli svært fornøyd. Men disse trofaste mennene anerkjente en myndighet som sto over jordiske herskere, og de svarte rolig: «Vi vil lyde keiseren i alt som kan bidra til å bevare freden og Guds ære.» – Samme.

Under møtet i riksdagen ga kongen til slutt kurfyrsten og vennene hans beskjed om at ordningen «ville komme i stand som et keiserlig vedtak», og at de «ikke kunne annet enn å bøye seg for majoriteten.» Da han

Kong Ferdinand som representerte keiseren i riksdagen, forsto at ordningen ville føre til alvorlig splittelse dersom man ikke fikk fyrstene til å godta og støtte den. Derfor prøvde han seg med overtalelseskunster.

hadde sagt dette, forlot han forsamlingen uten å gi reformatorene anledning til å tenke over saken og gi sitt svar. De sendte en delegasjon til kongen og ba ham komme tilbake. Han svarte bare: «Saken er avgjort. Alle må bøye seg.» – Samme.

Keiserens tilhengere var overbevisste om at de kristne fyrstene ville sette Den hellige skrift over menneskelige læresetninger og krav, og de visste at overalt hvor man fulgte dette prinsippet, ville pavedømmet til sist lide nederlag. Men i likhet med mange som siden den gangen bare har «det synlige for øye», skrøt de av at keiserens og pavens sak sto sterkt, mens

reformatorenes sak sto svakt.

Hadde reformatorene vært avhengige av menneskelig hjelp, ville de ha vært like svake som pavens folk mente de var. Men selv om de bare var få og sto i opposisjon til Rom, var de likevel sterke. De anket saken «fra riksdagens avgjørelse til Guds Ord, og fra keiser Karl til Jesus Kristus, Kongenes Konge og Herrenes Herre.» – Samme, kap.6.

DE REFORMASJONSVENNLIGE FYRSTENE PROTESTERER

Da Ferdinand hadde avslått å ta hensyn til at dette var en samvittighetssak for fyrstene, bestemte de seg straks for å protestere overfor riksdagen, tross hans fravær. Denne høytidelige erklæring ble derfor skrevet og overrakt riksdagen: «Vi som er til stede her, legger denne protestklæringen fram for Gud, vår Skaper, Beskytter, Gjenløser og Frelser som en gang skal være vår Dommer, og for alle mennesker og alle skapninger og uttaler at hverken vi eller vårt folk kan godta eller på noen måte slutte oss til den ordningen som er foreslått, på de punkter der den er i strid med Gud, Hans hellige Ord, vår samvittighet og vår sjels frelse.

Hvordan kan man tenke seg at vi skulle godta en slik ordning! Skulle vi støtte et påbud som sier at når den allmektige Gud tilbyr en person kunnskap, så skal han ikke kunne ta imot den? Det finnes ingen annen pålitelig troslære enn den som stemmer med Guds Ord. Herren forbyr forkynnelsen av noen annen troslære. Vi må forklare Den hellige skrift med andre og tydeligere skriftsteder.

Denne hellige Boken er lett å forstå når det gjelder det som er nødvendig for en kristen, og den har som oppgave å spre mørket. Ved Guds hjelp har vi bestemt oss for å bevare den rene og uforfalskede forkynnelsen av Hans ord slik det finnes i de bibelske bøker i Det gamle og Det nye testamente, uten å føye noe til som kan være i strid med det. Guds Ord inneholder bare sannhet. Det er den sikre rettesnoren for all lære og rett levemåte og kan aldri svikte eller bedra oss. Den som bygger på denne grunnvollen, skal stå seg mot alle helvetes makter, men all menneskelig tomhet som blir stilt opp mot det, skal falle for Guds ansikt.» «Av samme grunn avviser vi det åket som legges på oss.» «Samtidig forventer vi at keiseren vil behandle oss som det sømmer seg for en kristen fyrste som elsker Gud over alle ting, og vi erklærer at vi er beredt til å vise både ham og dere, nådige herrer, all den hengivenhet og lydighet som vi etter loven plikter.» – Samme.

Dette gjorde et dypt inntrykk på riksdagen. De fleste var forbauset og forskrekket over den dristigheten protestantene la for dagen. Framtiden syntes å være urolig og usikker. Splittelse, kamp og blodsutgytelse syntes uunngåelig. Men reformatorne som satte sin lit til Gud, fordi de var overbevist om at deres sak var rettferdig, var fulle av mot og besluttsomhet.

«Prinsippene i denne berømte protesten utgjør selve kjernen i protestantismen. Den går imot to former for misbruk i trosspørsmål: myndighetenes ulovlige inngrep og kirkens

egenmektige autoritet. I stedet setter protestantismen samvittigheten over øvrigheten og Guds Ords autoritet over den synlige kirke. Den avviser borgerlig myndighet i åndelige spørsmål og sier med profetene og apostlene: «En skal lyde Gud mer enn mennesker.» I nærvær av Karl 5.s krone opphøyer den Jesu Kristi krone. Men den går enda lenger. Den hevder at all menneskelig lære må være underordnet Guds Ord.» – Samme.

I tillegg til dette understreket protestantene deres rett til fritt å gi uttrykk for sin overbevisning om sann-

Fyrstenes tale gjorde et dypt inntrykk på riksdagen. De fleste var forbauset og forskrekket over den dristigheten protestantene la for dagen. Fyrstene avviste borgerlig myndighet i åndelige spørsmål og hevdet at hverken geistligheten eller øvrigheten hadde noen rett til å blande seg.

heten. De ville ikke bare selv tro og etterleve Guds Ord, men også forkynne det, og de hevdet at hverken geistligheten eller øvrigheten hadde noen rett til å blande seg. Speyerprotesten var et alvorlig vitnesbyrd mot religiøs intoleranse, og den slo fast at alle mennesker har rett til å tilbe Gud i samsvar med sin egen samvittighet.

Protesterklæringen var nå lagt

fram. Den ble innprentet i erindringen hos tusener av mennesker og skrevet i himmelens bøker der ingen kunne slette den ut. Hele det evangeliske Tyskland godtok protesten som et uttrykk for sin tro. Mennesker overalt oppfattet den som et løfte om en ny og bedre tid. En av fyrstene sa til protestantene i Speyer: «Måtte den allmektige Gud som har hjulpet dere til fritt og fryktløst å bekjenne deres tro, også hjelpe dere til å stå fast inntil evigheten gryr.» – Samme.

Dersom reformatorene etter tidligere framgang hadde jenket seg etter omstendighetene for å oppnå velvilje i verden, ville de ha vært troløse mot Gud og mot seg selv, og det ville ha betydd slutten for dem.

Erfaringene til disse oppriktige protestantene har noe å lære alle etterfølgende slekter. Framgangsmåten Satan benytter i kampen mot Gud og Hans Ord, har ikke endret seg. Han er fremdeles like mye imot at Skriften skal være rettesnor for folks liv som han var på 1500-tallet.

I vår tid er det store avvik fra Bibelens lære og retningslinjer, og det er nødvendig å vende tilbake til det viktige protestantiske grunnsynet: Bibelen og Bibelen alene som rettesnor for liv og lære. Satan arbeider fortsatt med alle midler for å fjerne trosfriheten. Den antikristelige makten som protestantene i Speyer avviste, prøver nå med fornyet kraft å vinne tilbake sitt tapte herredømme. Det eneste håpet for en reform i vår tid er den samme usvikelige troskapen mot Guds Ord som kom til syne i reformasjonens krisetime.

REDDET I SISTE ØYEBLIKK

Det var tegn som tydet på at protestantene var i fare, men det var også tegn som tydet på at Gud ville beskytte dem som var tro.

Det var omtrent på denne tiden at Melanchton i all hast førte sin venn Simon Grünæus gjennom gatene i Speyer ned mot Rhinen og nærmest tvang ham til å sette over elven. Grünæus undret seg over hvorfor de hadde slikt hastverk. Men Melanchton svarte: «En gammel mann som jeg ikke kjenner, men som var preget av et dypt alvor, viste seg for meg og sa: 'Ferdinand står klar til å sende lovens håndhevere av sted for å arrestere Grünæus.'»

Tidligere på dagen var Grünæus blitt ergerlig over en preken fra en framtrедende katolsk teolog som hette Faber. Etterpå hadde han gått i rette med teologen fordi han had-

- Simon Grynaeus -

de forsvart «avskyelige villfarelser.» Faber skjulte sin harme, men gikk straks etter til kongen og fikk ham til å utstede en arrestordre på den plagsomme professoren fra Heidelberg. Melanchton tvilte ikke på at Gud hadde reddet vennen hans ved å sende en engel for å advare ham.

Han ble stående urørlig på elvebredden og vente til Grünæus var i sikkerhet. «Endelig er han revet ut av gapet på dem som tørster etter uskyltig blod», sa Melanchton da han så at vennen var kommet velberget over elven. Da han kom hjem, fikk han vite at de som lette etter Grünæus, hadde ransaket huset fra kjeller til loft. – Samme.

Reformasjonen skulle spille en enda større rolle blant dem som hadde makt og innflytelse. Kong Ferdinand hadde nektet de protestantiske fyrstene å forklare seg, men nå skulle de få anledning til å legge fram sin sak for keiseren og de høyeste embetsmennene. For å dempe stridighetene som forstyrret freden i riket, sammenkalte Karl 5. en riksdag i Augsburg i 1530, året etter protesten i Speyer og kunngjorde at han selv ville lede den. Hit ble de protestantiske lederne innkalt.

Store farer truet, men reformasjonens tilhengere satte sin lit til Gud og lovet at de ville stå fast på evangeliets grunn. Medlemmene av riksdagen ba kurfyrsten av Sachsen om ikke å møte i riksdagen. De sa at keiseren innkalte fyrstene bare for å lokke dem i en felle. «Er det ikke altfor risikabelt å la seg innesperre bak bymurene hos en mektig fiende?» spurte noen av dem. Andre erklærte fryktløst: «La bare fyrstene opptre modig, så er Guds sak reddet.» Luther selv sa: «Gud er trofast. Han svikter oss ikke.» – Samme, b.14, kap.2.

Kurfyrsten dro med sitt følge til Augsburg. Alle var klar over farene som truet ham, og mange var nedtrykte og urolige. Men Luther, som

fulgte med så langt som til Coburg, oppmuntret dem ved å syngesalmen han hadde skrevet underveis: «Vår Gud Han er så fast en borg.» Da forsvant frykten, og mange følte seg lettet da de hørte denne inspirerende sangen.

CONFESSIO AUGUSTANA

Fyrstene hadde bestemt seg for å legge en systematisk oversikt over sine synspunkter på grunnlag av Skriften fram for riksdagen. Luther, Melanchton og deres medarbeidere fikk i oppdrag å utarbeide dette viktige dokumentet. Protestantene godkjente dette som sin trosbekjennelse, og de kom sammen for å underskrive det. Situasjonen var vanskelig og alvorlig. Reformatorene var bekymret over at deres sak skulle blandes sammen med politiske spørsmål, for de ville ikke at reformasjonen skulle øve noen annen innflytelse enn den som baserer seg på Guds Ord.

Da de kristne fyrstene kom fram for å underskrive trosbekjennelsen, grep Melanchton inn og uttalte: «Å fremme slike forslag er en sak for teologer og prester. Øvrighetspersoner bør utøve sin myndighet på helt andre saksområder.» Til dette svarte Johan av Sachsen: «Gud forby at dere skulle utelukke meg. Jeg er fast bestemt på å gjøre det som er rett, uten hensyn til min krone. Jeg ønsker å bekjenne Herrens navn. Min kurfyrstehatt og min hermelinskåpe betyr ikke så mye for meg som Kristi kors.» Da han hadde sagt dette, skrev han under.

En annen av fyrstene uttalte da han tok pennen for å skrive sitt

Opplesning av Augsburg-bekjennelsen - Evangeliet ble klart framholdt i denne ærverdige forsamlingen, og pavekirkens villfarelser ble påvist. Bare noen få år var gått siden munken fra Wittenberg sto alene for riksdagen i Worms.

navn: «Om jeg kan ære Kristus ved det, er jeg villig til å gi avkall på mitt gods og mitt liv.» Og han fortsatte: «Jeg vil heller oppgi mine undersåtter og mine landområder, heller forlate mine fedres jord med stav i hånden enn godta noen annen lære enn den som finnes i denne trosbekjennelsen.» – Samme, kap.6. Så djerve og trofaste var disse Guds menn.

Tiden kom da de protestantiske fyrstene skulle møte for keiseren. På tronen satt Karl 5. med kurfyrster og andre fyrster omkring seg. Troserklæringen ble lest opp. Evangeliet ble klart framholdt i denne ærverdige forsamlingen, og pavekirkens villfarelser ble påvist. Ikke uten grunn er denne dagen blitt omtalt som «reformasjonens største dag, en av de mest ærerike i kristendommens og menneskehetens historie.» – Samme, kap.7.

Bare noen få år var gått siden munken fra Wittenberg sto alene for riksdagen i Worms. Nå sto de fornemste og mektigste fyrstene i keiserriket her i hans sted. Luther var

blitt nektet å møte i Augsburg, men han var likevel til stede i sine ord og sine bønner. «Jeg er meget lykkelig over å ha opplevd denne dagen da Kristus offentlig er blitt opphøyet av så fornemme vitner og i en så strålende forsamling.» – Samme. Slik ble Skriftens ord oppfylt: «Også framfor konger vil jeg tale om Dine vitnesbyrd.» Sal 119,46.

På Paulus' tid ble evangeliet som han ble fengslet for, forkynt for fyrstene og adelen i keiserrikets hovedstad. Slik var det også nå. Det som keiseren ikke tillot å bli talt fra prekestolen, ble nå forkynt på slottet, og det som mange mente var upassende å lytte til selv for tjenestefolk, ble nå forkynt for en undrende forsamling av rikets fremste menn. Konger og stormenn var tilhørerne, fyrstene var predikantene, og det de forkynte, var Guds eget Ord. «Siden apostlenes tid har det aldri vært utført en større bragd eller avlagt en mer høyverdig bekjennelse.» – D'Aubigné, b. 14, kap.7.

«Alt det Luthers tilhengere sier, er sant. Vi kan ikke benekte det», uttalte en katolsk biskop. En annen stilte dr. Eck dette spørsmålet: «Kan du med klare argumenter motbevise troserklæringen som kurfyrsten og hans likesinnede har lagt fram?» Og svaret lød: «Med apostlenes og profetenes skrifter – nei. Med kirkefedrenes og kirkemøtenes – ja!» «Nå forstår jeg det», svarte han som stilte spørsmålet. «Ifølge deg er det lutheranerne som holder seg til Skriften, men det gjør ikke vi.» – Samme, kap.8.

Noen av de tyske fyrstene ble vunnet for reformasjonen. Og keiseren

selv uttalte at de protestantiske trosartikler ikke var annet enn den rene sannhet. Denne troserklæringen ble oversatt til mange språk og spredt over hele Europa, og millioner i etterfølgende slektsledd har godtatt den som et uttrykk for sin tro.

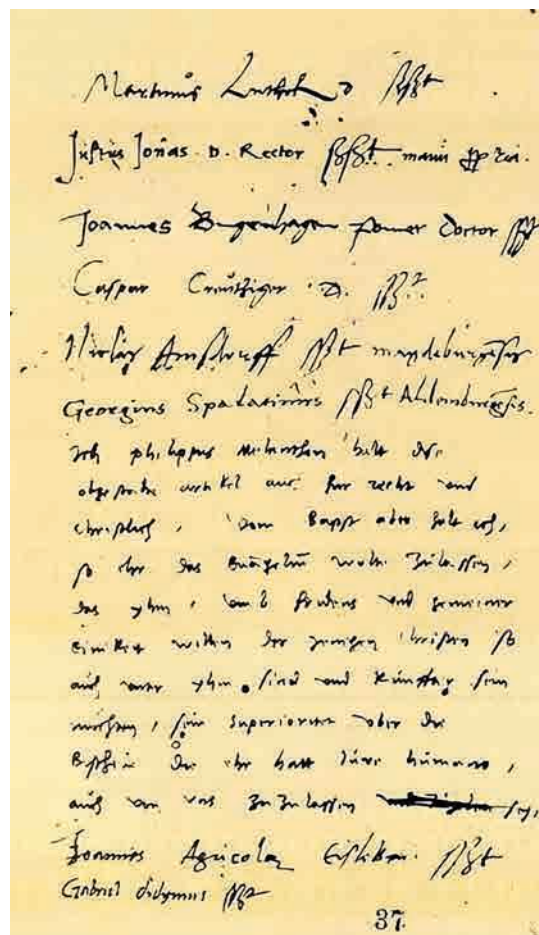
STYRKE GJENNOM TRO OG BØNN

Guds lojale tjenere arbeidet ikke alene. Mens makter og myndigheter og «ondskapens åndehær i himmelrommet» allierte seg mot dem, sviktet Herren ikke sitt folk. Hadde øynene deres vært åpnet, ville de ha sett like så klare beviser på Guds nærhet og hjelp som profeten i sin tid gjorde.

Da Elisjas tjener gjorde sin herre oppmerksom på fiendehæren som omringet dem og avskar enhver mulighet for flukt, ba profeten: «Åpne øynene hans så han kan se.» 2 Kong 6,17. Og se, fjellet var fullt av hester og vogner av ild. Det var himmelens hær som sto klar til å beskytte Guds tjener. På samme måte holdt englene vakt over dem som arbeidet for å fremme reformasjonen.

Luther gikk sterkt inn for at man aldri skulle fremme reformasjonen ved hjelp av øvrigheten, eller forsvare den med våpenmakt. Han gledet seg over at fyrstene i keiserriket bekjente seg til evangeliet. Men da de ville gå sammen i en forsvarsallianse, sa han: «Gud alene skal forsvare evangeliet. Jo mindre mennesker blander seg opp i det, desto tydeligere vil Guds inngrep bli. Han mente at alle politiske forholdsregler som ble foreslått, skyldtes uverdige frykt og syndig mistillit.» – D'Aubigné, b.10, kap. 14.

Da mektige fiender slo seg sammen for å knuse reformasjonen, og tusener av sverd var rettet mot den, skrev Luther: «Satan er rasende, ugudelige

Signaturer på de Schmalkaldiske trosartiklerne. Luther gikk sterkt inn for at man aldri skulle fremme reformasjonen ved hjelp av øvrigheten eller forsvare den med våpenmakt.

paver konspirerer, og krigstrusselen henger over oss. Forman folket til å kjempe tappert i tro og bønn så Guds ånd kan overvinne våre fiender og tvinge dem til fred. Vårt største behov og vår viktigste oppgave er å be. Folk må få vite at sverdet er rettet mot dem, sammen med Satans vrede, og la dem be.» – Samme.

Tre kurfyrster av Sachsen - Fredrik, Johann og Johann Fredrik. Luther sa at det eneste våpenet som skulle benyttes i denne kampen, var «Åndens sverd». Han skrev til kurfyrsten av Sachsen: «Vi kan ikke med god samvittighet anerkjenne denne alliansen som er foreslått. Vi vil heller dø ti ganger enn å se at evangeliet blir årsak til blodsutgytelse.»

Da Luther senere igjen henviste til den alliansen som de reformasjonsvennlige fyrstene hadde tenkt å opprette, sa han at det eneste våpenet som skulle benyttes i denne kampen, var «Åndens sverd.» Han skrev til kurfyrsten av Sachsen: «Vi kan ikke med god samvittighet anerkjenne den alliansen som er foreslått. Vi vil hellere dø ti ganger enn å se at evangeliet blir årsak til blodsutgytelse. Vi er som slaktefår. Vi må bære Kristi kors. Deres Høyhet behøver ikke å frykte. Med våre bønner skal vi utrette mer enn alle våre fiender med sitt skryt. La bare ikke Deres hender bli flekket med blodet av Deres brødre. Hvis keiseren forlanger at vi skal stilles for domstolen, er vi rede. Deres Høyhet kan ikke forsvare vår tro. Enhver må tro for egen regning og risiko.» – Samme, b.14, kap.1.

Fra bønnens lønnkammer kom den kraften som rystet verden under den store reformasjonen. Der sto Herrens tjenere i hellig tillit på løftenes Klippegrunn. Under striden i Augs-

burg lot Luther ikke en eneste dag gå uten at han brukte minst tre timer til bønn, og det var av den tiden som passet best til studium. Man kunne høre hvordan han i lønnkammeret utøste sin sjel for Gud i ord fulle av tilbedelse, frykt og håp som når man snakker med en venn. «Jeg vet at Du er vår Far og vår Gud», sa han, «og at Du vil uskadeliggjøre dem som forfølger dine barn, for faren rammer også Deg. Denne saken er din, og det er bare på ditt Ord vi har gitt oss i kast med den. Beskytt oss, vår Far.» – Samme, kap.6.

Til Melanchton som var nedtrykt av angst og frykt, skrev han: «Nåde og fred i Kristus - i Kristus», sier jeg, «ikke i verden. Jeg hater virkelig de overdrevne bekymringer som plager deg. Hvis saken ikke er rettferdig, så oppgi den. Men hvis det er en rettferdig sak, skal vi da fornekte Hans løfter når Han byr oss å sove uten frykt? Kristus er ikke fraværende i arbeidet for sannhet og rettferdighet. Han lever og regjerer. Har vi da noe å frykte?» – Samme.

Gud hørte ropet fra sine tjenere. Han ga fyrster og predikanter kraft og frimodighet til å forsvare sannheten overfor «verdens herskere i dette mørke». Herren sier: «Se, Jeg legger i Sion en hovedhjørnestein, utvalgt, dyrebar, og den som tror på Ham, skal slett ikke bli gjort til skamme.» 1 Pet 2,6. De protestantiske reformatorene bygget på Kristus, og dødsrikets porter skulle ikke få makt over dem.

KAPITTEL 12

REFORMASJONEN I FRANKRIKE

Etter Speyer-protesten og trosbekjennelsen i Augsburg som markerte reformasjonens seier i Tyskland, fulgte flere år i kamp og mørke. Det så ut som om protestantismen skulle bli fullstendig ødelagt av splittelser blant tilhengerne og angrep utenfra. Tusener måtte bøte med livet. Det brøt ut borgerkrig. Protestantismens sak ble forrådt av en av dens fremste ledere, og de edleste blant de reformerte fyrstene falt i keiserens hender og ble slept som fanger fra by til by. Men keiseren led nederlag nettopp da seieren hans tilsynelatende var sikker. Han så at byttet ble revet ut av hendene hans, og til sist ble han tvunget til å tolerere de læresetningene han hadde satt seg som mål å utrydde.

Han hadde satt keiserdømmet, sin store rikdom, og til og med livet inn på å utrydde kjetteriet. Nå ble hæren hans ødelagt i kamp, finansene skrumpet inn, og de mange rikene han hersket over, var truet av opprør samtidig som den troen han forgjeves hadde forsøkt å utrydde, spredte seg mer og mer. Karl 5. hadde kjempet mot Den Allmektige. Gud hadde sagt: «Det bli lys!», men keiseren hadde holdt fast på mørket. Hans planer hadde slått feil. Utslitt av den langvarige kampen og gammel før ti-

den frasa han seg tronen og gikk i kloster.

Også i Sveits så det mørkt ut for reformasjonen. Selv om mange distrikter tok imot den reformerte troen, holdt andre blindt og ubøyelig på romerkirkens lære. Forfølgelsen av dem som ville ta imot sannheten, resulterte i borgerkrig. Zwingli og mange som hadde sluttet seg til ham, falt på den blodige slagmarken ved Kappel. Disse store ulykkene gikk hardt inn på Oecolampadius, og han døde kort tid etter.

Roma triumferte, og på mange steder så det ut som om pavedømmet skulle vinne tilbake alt det tapte. Men Han som fra evighet har gitt sine råd, hadde ikke sviktet sin sak eller sitt folk. Han skulle fri dem ut. I andre land hadde han kalt på personer som skulle føre reformasjonen videre.

FORLØPERE FOR REFORMASJONEN I FRANKRIKE

I Frankrike hadde dagen allerede begynt å gry før folk hadde hørt om Luther som reformator. En av de første som tok imot lyset, var den aldrende, lærde Lefèvre. Han var professor ved universitetet i Paris og var kjent som en oppriktig og nidkjær katolikk. Mens han studerte klassisk litteratur, ble han oppmerksom

på Bibelen, og han innførte den som studiefag.

Lefèvre var en ivrig helgentilbeder, og han hadde påtatt seg å skrive helgenenes og martyrenes historie med bakgrunn i kirkens tradisjon. Dette var et stort og krevende arbeid, og han hadde allerede kommet godt i gang da han kom til å tenke på at han kanskje kunne dra nytte av Bibelen. Derfor begynte han å studere den. Her fikk han virkelig lese om helgener, men ikke slike som var omtalt i kirkens opptegnelser. Himmelsk lys opplyste hans forstand. Forbauset og full av avsky oppga han det arbeidet han hadde påtatt seg og gikk i stedet inn for å studere Guds Ord. Snart begynte han å forkynne de verdifulle sannhetene han fant.

I 1512, før Luther og Zwingli hadde begynt sitt reformasjonsverk, skrev Lefèvre: «Ved troen gir Gud oss den rettferdigheten som ved nåde alene gir rett til evig liv.» – Wylie, b.13, kap. 1. Idet han fordypet seg i frelsens under, utbrøt han: «Hvilket ufattelig bytte! Den syndfrie blir fordømt, og den skyldige går fri. Den velsignede bærer forbannelsen, og den som er forbannet, får velsignelsen. Livet dør, og den døde lever. Herligheten blir omgitt av mørke, og den som ikke visste av annet enn skam, blir kledd i herlighet.» – D'Aubigné, b.12, kap. 2.

Lefèvre lærte at bare Gud kan frelse, men han understreket at mennesket har plikt til å være lydige. «Dersom du er medlem av Kristi menighet, er du et lem på Hans legeme», sa han. «Tilhører du Hans legeme, er du full av den guddommelige natur.

Om menneskene bare kunne fatte hvilken forrett de har! Da ville de leve et fromt og hellig liv, og de ville forakte denne verdens herlighet ved å sammenligne den med herligheten

Mens Lefèvre fortsatte å spre lyset blant studentene, gikk Farel ut for å forkynne evangeliet offentlig. Nå var han like ivrig for Kristi sak som han før hadde vært for pavens.

som er i dem – den som det naturlige øyet ikke kan se.» – Samme.

GUILLAUME FAREL

Noen av studentene hans lyttet ivrig til det han framholdt, og lenge etter at han var blitt taus, fortsatte de å forkynne Guds Ord. En av dem var Guillaume Farel. Han var sønn av gudfryktige foreldre og oppdratt til å tro ubetinget på kirkens lære. I likhet med apostelen Paulus kunne han ha sagt om seg selv «at jeg fra først av levde som fariseer etter det strengeste parti i vår gudsdyrkelse.» Apg 26,5. Han var ivrig katolikk og gikk inn for å utrydde alle som våget å trosse kirken. «Jeg skar ten-

Det nye testamente, og samtidig med at Luthers tyske Bibel ble trykt i Wittenberg, ble det franske nytestamente utgitt i Meaux. Biskopen sparte hverken anstrengelse eller utgifter for å spre det i sitt bispedømme, og snart hadde bøndene i Meaux tilgang til Skriften.

Kong Frans 1. beskyttet Berquin. Berquin ble fengslet tre ganger på initiativ av de pavelige myndighetene, men hver gang sørget kongen for å sette ham fri. Kongen beundret hans begavelse og rettskaffenhet og nektet å la ham bli offer for geistlighetens ondskap.

De tok imot budskapet fra himmelen med samme glede som når en reisende holder på å dø av tørst og finner en vannkilde. Bøndene og håndverkerne ble oppmuntret i sitt daglige slit når de snakket med hverandre om bibelske emner. I stedet for å tilbringe kveldene på vertshuset, møttes de i hjemmene hos hverandre for å lese Guds Ord og be. Snart merket man en stor for-

andring blant folk. De uskolerte og strevsomme småbøndene ble preget av evangeliets forvandlende og fornyende kraft. De var ydmyke, vennlige og fromme, og livet deres vitnet om hva evangeliet kan utrette for dem som i oppriktighet tar imot det.

Lyset som ble tent i Meaux, skinte vidt og bredt, og hver dag økte tallet på folk som ble omvendt. Geistlighetens vrede ble en tid holdt i sjakk av kongen som foraktet munkevesenet. Men til sist fikk pavens tilhengerne overtaket, og bålene ble tent. Biskopen av Meaux ble tvunget til å velge mellom å dø på bålet eller fornekte sin tro, og han valgte den letteste utveien. Men tross lederens fall sto tilhengerne hans urokkelig fast. Mange vitnet om sannheten midt i flammene. Med sitt mot og sin troskap talte disse enkle kristne for tusener som i fredstid aldri hadde hørt deres vitnesbyrd. Det var ikke bare de uanselige og fattige som tross lidelse og forakt våget å vitne om Kristus. I de fornemme salene på slottet fantes det anstendige mennesker som verdsatte evangeliet høyere enn rang, rikdom, ja, selve livet. Ridderrustningen skjulte mer storsinn og fasthet enn biskopens kåpe og verdighet.

Louis de Berquin var adelsmann. Han var en modig og staut ridder som var belest og dannet og hadde høy moral. Han var ivrig katolikk og gikk ofte til messe og gudstjeneste, og hans største dyd var at han hadde særlig avsky for den lutherske troen. Men i likhet med så mange andre som ved forsynets ledelse begynte å studere Bibelen, ble han

overrasket over at han der fant Luthers lære, ikke romerkirkens. – Wylie, b.13, kap.9. Fra da av ofret Berquin seg helt og fullt for evangeliet. Han var den mest velutdannede blant den franske adelen, høyt begavet og veltalende som han var, med et ukuelig mot og en heltemodig iver. Fordi han var en av kongens favoritter, hadde han stor innflytelse ved hoffet, og dette fikk mange til å mene at han var bestemt til å bli sitt lands reformator. «Berquin ville ha vært en Luther dersom Frans 1. hadde vært som kurfyrsten», ifølge Beza. «Han er verre enn Luther!» ropte pavens menn. – Samme.

I virkeligheten fryktet katolikkene i Frankrike ham mer enn Luther. De fengslet ham fordi de mente han var kjetter, men kongen sørget for at han ble løslatt. Denne striden fortsatte i årevis. Frans 1. som vaklet mellom romerkirken og reformasjonen, skiftet mellom å tolerere og motarbeide munkenes voldsomme iver. Tre ganger ble Berquin fengslet på initiativ av de pavelige myndighetene, men hver gang sørget kongen for å sette ham fri. Kongen beundret hans begavelse og rettskaffenhet og nektet å la ham bli offer for geistlighetens ondskap.

Gang på gang ble Berquin varslet om farene som truet ham i Frankrike, og han ble inntrengende bedt om å gå i frivillig landflyktighet som mange andre hadde gjort. Den fryktssomme og vinglete Erasmus som tross sin store kunnskap manglet den moralske ryggraden som setter sannheten over liv og ære, skrev til Berquin: «Be om å bli sendt som

Berquins ivrigste og bitreste motstandere var de lærde professorene og munkene ved Paris-universitetes teologiske fakultet, en av de høyeste teologiske autoritetene i landet. Berquin ble fengslet igjen, og til sist ble han henrettet.

ambassadør til et fremmed land, eller dra til Tyskland. Du vet hvordan Beda og de andre er – han er et monster med tusen hoder som spyr gift i alle retninger. Dine fiender er talløse. Selv om din sak var større enn Jesu Kristi sak, vil de ikke la deg være i fred før de har knekket deg helt. Stol ikke for mye på kongens beskyttelse. Framfor alt må du ikke stille meg i et dårlig lys ved det teologiske fakultet.» – Samme.

Men etter hvert som faren økte, ble Berquin bare mer og mer ivrig. I stedet for å følge de taktiske og selviske rådene fra Erasmus, bestemte han seg for å gå enda dristigere til verks. Han ville ikke bare forsvare sannheten, men angripe villfarelsen. Kjetterstemplet som pavens tilhengere prøvde å sette på ham, ville han nagle fast på dem. Hans ivrigste og bitreste motstandere var de lærde professorene og munkene ved Paris-universitetets teologiske fakultet, en av de høyeste teologiske autoritetene i landet. Fra deres skrifter plukket han ut tolv lærepunkter som han offentlig erklærte var «ubibelske og

kjetterske», og han oppfordret kongen til å dømme i striden.

Kongen hadde ikke noe imot å blottlegge forskjellen i styrke og skarphet mellom de to partene, og han var glad for anledningen til å ydmyke de hovmodige munkene. Derfor oppfordret han pavens representanter til å forsvare sin sak på grunnlag av Bibelen. Men de visste godt at dette ikke ville gagne dem stort – fengsel, tortur og bål var våpen de hadde bedre greie på. Nå hadde saken tatt en ny vending, og de innså at de sto i fare for å falle i den graven de hadde tiltenkt Berquin. I forlegenhet så de seg om etter en utvei.

Nettopp på den tiden ble det gjort hærverk på en statue av jomfru Maria som sto oppstilt på et gatehjørne. Det ble et stort røre i byen. Folk strømmet til i hopetall og ga uttrykk for sorg og forargelse. Kongen var også dypt berørt. Denne situasjonen kunne munkene utnytte til sin fordel, og de var ikke sene med å gjøre det. «Dette er frukten av Berquins lære!» ropte de. «Alt holder på å bli revet ned av dette lutherske komplottet, både religionen og lovene, ja, selve tronen.» – Samme.

TIL BÅLET

Berquin ble fengslet igjen. Kongen forlot Paris, og munkene fikk dermed fritt spill. Reformatoren ble stilt for retten og dømt til døden, og for å hindre at kongen igjen skulle gripe inn og redde ham, ble dommen fullbyrdet samme dag. Ved middagstid ble Berquin ført til retterstedet. En veldig menneskemengde var møtt fram for å overvære begivenheten, og

mange var forbauset og skuffet over at offeret kom fra en av landets beste og tapreste adelsslekter. Forundring og harme, forakt og bittert hat sto preget i ansiktene til denne urolige menneskemengden. Men på ett ansikt var det ingen skygge. Martyrens tanker var fjernt fra opprørsscenen omkring ham. Det eneste som opptok ham, var at Herren var hos ham.

Han enset ikke den ufysiske gjødselkjerren han ble kjørt i, de truende blikkene fra forfølgerne, eller den fryktelige døden som ventet ham. Han som var død, men som lever i all evighet og som har nøklene til døden og dødsriket, var med ham. Berquins ansikt strålte av himmels lys og fred. Han hadde tatt på seg finklærne – en fløyelskappe, en vest av atlask og damask og gullinnvevde bukser. – D'Aubigné, *History of the Reformation in Europe in the Time of Calvin*, b.2, kap.16. Snart skulle han vitne om sin tro for Kongenes Konge og for hele universet, og ikke noe tegn på sorg skulle skjule den gleden han følte. Mens følget langsomt beveget seg gjennom de tettpakkede gatene, undret folk seg over den uforstyrrede freden og seierssikre gleden som preget ansiktet og holdningen hans. «Det er som om han sitter i en kirke og tenker på hellige ting», sa folk. – Wylie, b.13, kap.9.

På retterstedet prøvde Berquin å si noen ord til folket. Men munkene som var redde for konsekvensene, begynte å rope, og soldatene slo på våpnene så støyen overdøvet stemmen hans. På den måten satte de høyeste myndighetene for kirke og

kultur i Paris i 1529 et dårlig eksempel for befolkningen i 1793 ved å undertrykke den døendes siste ord på skafottet. – Samme.

Berquin ble kvalt og kroppen fortært av flammene. Nyheten om reformatorens død vakte sorg blant vennene hans i hele Frankrike. Men hans eksempel var ikke forgjeves. «Også vi er rede til å gå i døden med glede, for vi ser fram til det evige liv», lød det fra andre sannhetsvitner. – D'Aubigné, *History of the Reformation in Europe in the Time of Calvin*, b.2, kap.16.

FAREL FORFULGT

Under forfølgelsen i Meaux inndro man reformasjonens talsmanns tillatelse til å forkynne, og de forlot området. Lefèvre reiste til Tyskland etter en stund, og Farel vendte tilbake til sitt fødested mellom Alpene i Øst-Frankrike for å spre lyset på hjemtraktene. Der hadde man allerede hørt om hva som skjedde i Meaux, og folk lyttet med stor interesse til budskapet som han forkynte med fryktløs iver. Øvrigheten ble fort oppildnet til å lukke munnen på ham, og han ble forvist fra byen.

Selv om han ikke lenger kunne arbeide offentlig, dro han over slettene og gjennom landsbyene og forkynte i private hjem og på øde steder. Han søkte ly i skogene og i fjellhulene som han kjente fra guttedagene. Gud forberedte ham på enda større prøver. «Vanskelighetene, forfølgelsen og snarene fra Satan som jeg ble varslet om, har ikke uteblitt», sa han. «De er til og med langt verre enn jeg ville kunne bære alene. Men Gud er min

Far som alltid har gitt meg og alltid vil gi meg den styrken jeg trenger.» – D'Aubigné, *History of the Reformation of the Sixteenth Century*, b.12, kap.9.

Som på apostlenes tid hadde forfølgelsen «vist seg å være til fremme for evangeliet.» Fil 1,12. De som var blitt fordrevet fra Paris og Meaux og «ble spredt utover, gikk nå omkring og forkynte Ordet.» Apg 8,4. På den måten fant lyset vei til mange fjerntliggende deler av Frankrike.

CALVIN BLIR REFORMATOR

Gud fortsatte med å forberede arbeidere til å føre Hans sak videre. På en skole i Paris var det en stillferdig og alvorlig ung mann som allerede var kjent for sin usedvanlige skarpe hjerne. Han utmerket seg like mye for sin plettfrie karakter som for sin skarpsindighet og fromhet. På grunn av sine evner og sin flid ble Jean Calvin (1509-64) snart skolens stolthet, og man forventet at han ville bli en av kirkens beste og mest aktede forkjempere. Men en guddommelig lysstråle trengte igjennom murene av overtro og filosofiske og teologiske teorier som Calvin var omgitt av. Med gru hørte han om den nye læren og tvilte ikke på at kjetterne fortjente å bli brent på bålet. Men ganske uforvarende ble han konfrontert med kjetteriet og tvunget til å undersøke hvilken styrke den katolske teologien hadde til å stå seg mot protestantismen.

En fetter av Calvin som hadde gitt seg i lag med reformatorene, bodde nå i Paris. De to møttes ofte og drøftet de forholdene som brakte forstyr-

relse inn i kristenheten. «Det finnes bare to religionssystemer i verden», sa protestanten Olivétan. «Det ene omfatter de religionene som mennesker har funnet på, der de frelser seg selv ved seremonier og gode gjerninger. Det andre er den religionen som er åpenbart i Bibelen, og som lærer mennesker å søke frelse alene ved Guds frie nåde.»

«Jeg er ikke interessert i den nye læren din», svarte Calvin. «Tror du jeg har levd i villfarelse hele mitt liv?» – Wylie, b.13, kap.7. Men nå var det vakt tanker til live i hans sinn som han ikke kunne bli kvitt. Da han ble alene på rommet sitt, tenkte han på hva fetteren hadde sagt. Han ble mer og mer klar over at han var en synder, og han så seg selv foran en hellig og rettferdig dommer, uten noen til å tale hans sak. Helgenenes bønner, kirkens seremonier og hans egne gode gjerninger hadde ikke kraft til å sone for synd. Han kunne ikke se annet enn evig mørke og fortvilelse. Forgjeves prøvde kirkens forelesere å lindre hans sjelenød. Skriftemål og botsøvelser var til ingen nytte. Ikke noe av dette kunne forsone ham med Gud.

Mens Calvin kjempet denne håpløse kampen, gikk han en dag tilfeldigvis forbi et av byens torg der en kjetter ble brent på bålet. Han undret seg over det fredfulle uttrykket i ansiktet til martyren. Midt under den fryktelige torturen og under kirkens enda frykteligere fordømmelse, viste denne mannen en tro og et mot som sto i smertelig kontrast til den fortvilelsen Calvin selv var plaget av, enda han levde i nøye samsvar med

Calvin ble mer og mer klar over at han var en synder, og han så seg selv foran en hellige og rettferdig dommer, uten noen til å tale hans sak. Han visste at kjetterne bygde sin tro på Bibelen. Derfor bestemte han seg for å granske den for å prøve å finne hemmeligheten til deres glede. I Bibelen fant han Kristus.

kirkens påbud. Han visste at kjetterne bygde sin tro på Bibelen. Derfor bestemte han seg for å granske den for å prøve å finne hemmeligheten til deres glede.

I Bibelen fant han Kristus. «Å, Far», utbrøt han, «Hans offer har sløkket din vrede. Hans blod har rensset meg for synd. Hans kors har båret min forbannelse. Hans død har gjort sanning for meg. Vi har selv funnet på mange tåpeligheter, men Du har stilt Ditt Ord foran meg lik en fakkell, og Du har rørt ved mitt hjerte så jeg kan avsky all annen fortjeneste enn Jesu egen.» – Martyn, vol.3, kap.13.

Calvin hadde tatt sikte på å bli prest. Bare 12 år gammel var han blitt utnevnt til kapellan i en liten menighet, og biskopen hadde snau-

klipt ham slik kirkeloven krevde. Han ble ikke innviet til prest og utførte heller ikke prestetjeneste, men han var medlem av geistligheten og hadde embetstittel og embetslønn. Ettersom han nå følte at han aldri kunne bli prest, begynte han å studere jus for en tid. Til sist oppga han dette og bestemte seg for å ofre seg helt for evangeliet. Men han følte seg ikke skikket til å stå fram som offentlig forkynner. Han var tilbakeholden av natur og var tyngt av ansvaret ved å påta seg en slik oppgave. I stedet ønsket han å drive forskning. Men til sist ga han etter for de inntrengende oppfordringene fra vennene sine. «Det er fantastisk at en person av så lav herkomst kan bli opphøyd til så stor verdighet», sa han. – Wylie, b.13, kap.9.

CALVIN TAR FATT PÅ SIN LIVSOPPGAVE

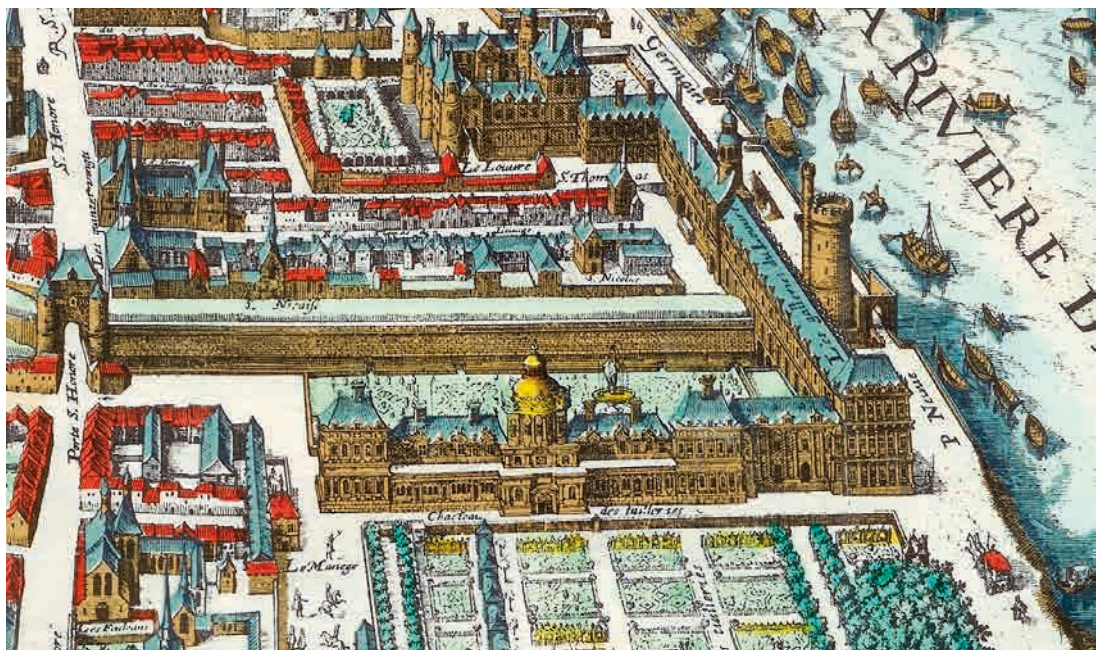
Stille og rolig tok Calvin fatt på sin oppgave, og hans ord var som dugg som faller på tørr jord. Han hadde forlatt Paris og var nå i en provinsby under prinsesse Margretes beskyttelse. Hun var grepet av evangeliet og holdt sin hånd over dets tilhengere. Calvin var enda ganske ung, og han hadde en vennlig og beskjeden framtreten. Arbeidet hans begynte i hjemmene. Omgitt av familiens medlemmer leste han Bibelen for dem og viste dem Veien til Frelse. De som hørte budskapet, brakte de gode nyhetene videre til andre, og snart utvidet han virkefeltet til landsbyene og tettstedene omkring. Han fikk adgang til både slott og hytte og grunnla menigheter som uten frykt skulle vitne om sannheten.

Stille og rolig tok Calvin fatt på sin oppgave, og hans ord var som dugg som faller på tørr jord. Han hadde forlatt Paris og var nå i en provinsby under prinsesse Margretes beskyttelse.

Noen måneder senere var han igjen i Paris. Der var det stort oppstyr blant de lærde. Gjennom studiet av klassiske språk var de blitt kjent med Bibelen, og mange som hadde vært upåvirket av dens lære, var nå ivrig opptatt med å drøfte den og tok enda kampen opp med romerkirkens talsmenn. Calvin var en fremragende teologisk debattant, men han hadde en større oppgave enn disse høyrøstede lærde. Mennesker var blitt påvirket, og nå var tiden inne til å vise dem sannheten. Mens universitetene gjenglød av teologisk ordstrid, gikk Calvin fra hus til hus, leste Bibelen for folk og talte til dem om den korsfestede Kristus.

Gud ønsket at Paris skulle få en ny innbydelse til å ta imot evangeliet. Kallet gjennom Lefèvre og Farel var

Fremdeles klynget Margrete seg til håpet om at protestantismen skulle seire i Frankrike. Hun besluttet at den reformerte troen skulle forkynnes i Paris. I kongens fravær ba hun en protestantisk prest om å tale i byens kirker. Da de pavelige prelatene forbød dette, åpnet prinsessen slottsdørene på vidt gap.

blitt avvist, men enda en gang skulle budskapet lyde for alle samfunnslag i hovedstaden. Av politiske hensyn hadde kongen ennå ikke tatt parti for romerkirken og mot reformasjonen. Fremdeles klynget Margrete seg til håpet om at protestantismen skulle seire i Frankrike. Hun besluttet at den reformerte troen skulle forkynnes i Paris. I kongens fravær ba hun en protestantisk prest om å tale i byens kirker. Da de pavelige prelatene forbød dette, åpnet prinsessen slottsdørene på vidt gap, og en av salene ble innredet til kapell. Det ble kunngjort at på et bestemt klokkeslett hver dag ville det bli holdt en preken, og at folk fra alle samfunnslag var velkomne. Og folk strømmet til. Ikke bare var kapellet tettpakket, men også siderommene og gangene. De kom hver dag i tusenvis - adels-

folk, embetsmenn, advokater, forretningsfolk og håndverkere. I stedet for å forby disse sammenkomstene, ga kongen beskjed om at to av kirkene i Paris skulle stilles til rådighet. Aldri før hadde Guds Ord virket så sterkt i byen. Det var som om nytt liv fra himmelen strømmet ned over folk. Avhold, ærbarhet, orden og flid avløste drukkenskap, utsvevelser, bråk og lediggang.

Men geistligheten satt ikke med hendene i fanget. Da kongen fortsatt nektet å gripe inn for å stanse denne forkynnelsen, appellerte de til befolkningen. De benyttet ethvert middel til å skape frykt, fordommer og fanatisme hos de uvitende og overtroiske massene. Paris ga blindt etter for de falske lærerne, og i likhet med det gamle Jerusalem kjente ikke byen sin besøkelsestid, eller det som

kunne tjene til dens fred. I to år ble Guds Ord forkynt i hovedstaden, og selv om mange tok imot evangeliet, avviste de fleste det. Frans 1. hadde opptrådt tolerant utelukkende for å tjene sine egne hensikter, og snart fikk pavens folk overtaket igjen. På ny ble kirkene stengt og martyrbålene tent.

Calvin var fremdeles i Paris. Han studerte, mediterte og ba for å forbedre seg for sin framtidige virksomhet, og han fortsatte å spre lyset. Men til sist ble mistanken rettet mot ham, og myndighetene besluttet å la ham dø på bålet. Han følte seg trygg i sin ensomhet og ante fred og ingen fare da noen venner kom farende inn på rommet hans og fortalte at embetsmenn var på vei for å arrestere ham. I samme øyeblikk dundret det på ytterdøren. Det var ingen tid å miste. Noen av vennene til Calvin oppholdt lovens håndhevere ved døren mens andre hjalp ham med å komme seg ut gjennom et vindu. Han skyndte seg til utkanten av byen hvor han søkte tilflukt i en hytte hos en av reformasjonens venner. Her kledde han seg ut i vertens arbeidstøy, tok en hakke på skulderen og dro avsted. Han tok veien sørover og fant et fristed i den delen av landet der Margrete regjerte. – D'Aubigné, History of the Reformation in Europe in the Time of Calvin, b.2, kap.30.

I noen måneder oppholdt han seg der under beskyttelse av innflytelsesrike venner, og som før var han opptatt med studier. Men han var oppsatt på at Frankrike skulle høre evangeliet, og han kunne ikke være uvirksom lenger. Så snart stormen

Etter å ha flyktet fra Paris fant Calvin en ny arbeidsmark i Poitiers hvor det var et universitet, og hvor de nye ideene allerede hadde fått innpass. Folk av alle samfunnslag lyttet med glede til evangeliet.

hadde stilnet av, fant han en ny arbeidsmark i Poitiers hvor det var et universitet, og hvor de nye ideene allerede hadde fått innpass. Folk fra alle samfunnslag lyttet med glede til evangeliet. Calvin forkynte ikke offentlig, men hjemme hos borgermesteren, i sin egen leilighet og enkelte ganger i en offentlig park. Der talte han Guds Ord for dem som ville høre på.

Etter hvert økte tallet på tilhørere, og man mente det var sikrere å samles utenfor byen. Til møtested valgte de en hule i en dyp kløft som var nesten skjult av trær og klippeavsatser. I små grupper forlot de byen gjennom forskjellige porter og ga seg av sted til møteplassen. På dette tilbaketrukne stedet ble Bibelen lest og forklart, og her feiret protestantene i Frankrike Herrens nattverd for første gang. Adskillige evangelister ble sendt ut fra denne lille menigheten.

Ennå en gang vendte Calvin tilbake til Paris. Han kunne ikke oppgi håpet om at Frankrike som nasjon ville stille seg på reformasjonens side. Men han fant nesten alle dører

stengt. Å forkynne evangeliet var å ta snarveien til bålet, og til slutt bestemte han seg for å dra til Tyskland. Han hadde så vidt forlatt Frankrike før en storm brøt løs over protestantene. Hadde han ikke dratt sin vei, ville han ganske sikkert blitt et av ofrene.

FORFØLGELSE OG TERROR

De franske reformatorene ville gjerne at landet deres skulle være på linje med Tyskland og Sveits, og de bestemte seg for å rette et dristig slag mot romerkirkens overtro for å vekke hele nasjonen. Plakater med angrep på messeofferet ble slått opp over hele Frankrike i løpet av én natt. Men istedenfor å fremme reformen, fikk dette dristige, men uoverveide initiativet katastrofale følger, ikke bare for initiativtagerne, men for reformasjonens tilhengere overalt i landet. Nå fikk kirkens tilhengere den sjansen de lenge hadde ventet på, nemlig et påskudd til å kreve at kjetterne skulle utryddes fordi de var urostiftere som truet tronens sikkerhet og nasjonens fred.

En eller annen hadde festet en plakate på døren til kongens private værelse. Om det var en ubetenksom venn eller en lumsk fiende som hadde gjort det, er det ingen som vet, men kongen ble skrekkslagen. Plakaten var et kontant og direkte angrep på den overtroen som man hadde respektert i årevis. Og kongen var rasende over at noen kunne være så utrolig frekke at de plasserte disse tydelige og oppsiktsvekkende uttalelsene like foran øynene på ham. Forskrekket sto han skjel-

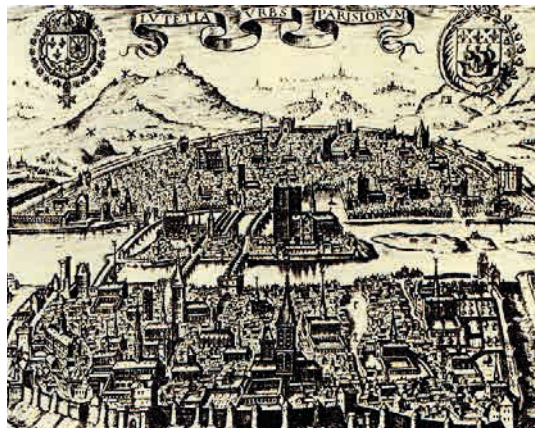
Plakater med angrep på messeofferet ble slått opp over hele Frankrike i løpet av én natt. Men istedenfor å fremme reformen, fikk dette dristige, men uoverveide initiativet katastrofale følger, ikke bare for initiativtagerne, men for reformasjonens venner overalt i landet. Kong Frans 1.s raseri fikk utløp i disse fryktelige ordene: «Grip alle som mistenkes for å bekjenne seg til Luthers lære, uten unntak. Jeg vil utrydde dem alle sammen!»

vende og målløs et øyeblikk. Så fikk raseriet hans utløp i disse fryktelige ordene: «Grip alle som mistenkes for å bekjenne seg til Luthers lære, uten unntak. Jeg vil utrydde dem alle sammen!» – Samme, b.4, kap.10. Terningen var kastet. Kongen hadde bestemt seg for å stille seg helt og fullt på romerkirkens side.

Det ble straks tatt initiativ til å fengsle hver eneste lutheraner i Paris. En fattig håndverker som var tilhenger av den reformerte troen, og som pleide å kalle de troende sammen til de hemmelige møtene, ble pågrepet og truet med øyeblikkelig død på bålet hvis han ikke tok pavens representant med til hvert eneste protestantisk hjem i byen. Han vek forskrekket tilbake for dette skammelige kravet, men frykten for bålet fikk til sist overhånd, og han gikk med på å forråde sine trosfeller. Med alterbrødet foran seg og omgitt av et langt følge av prester, røkelsesbærere, munkesoldater dro

Morin, den kongelige etterforskeren, taust og langsomt gjennom gatene sammen med forræderen.

Prosesjonen var erklært til ære for

Man reiste skafotter overalt i Paris, og dag etter dag ble nye bål tent. Planen var å foreta henrettelsene på forskjellige steder for å spre frykten for kjetteriet. Hele Paris fikk anledning til å se hva slags mennesker den nye læren kunne utvikle.

det «hellige sakrament», en slags so-ning for protestantenes fornærmelse av messeofferet, men den skjulte en morderisk hensikt. Når de kom til et hus der det bodde en lutheraner, gjorde forræderen et tegn, men det ble ikke sagt et ord. Prosesjonen stanset, man trengte inn i huset, og familien ble slept ut og bundet med lenker. Så dro opptoget videre for å finne nye ofre. «Ikke noe hus ble spart, hverken stort eller lite, ikke engang avdelingene på universitetet i Paris. Morin fikk hele byen til å skjelve av frykt. Det var et terrorregime.» – Samme.

Ofrene ble drept på den mest grusomme måten. Det ble gitt beskjed om at ilden skulle holdes nede for å forlenge deres pine. Men de møtte døden som seiervinnere. De opp-

trådte urokkelig og uforstyrret. Forfølgerne klarte ikke å presse dem til å gi etter, og de følte seg som tapere. «Man reiste skafotter overalt i Paris, og dag etter dag ble nye bål tent. Planen var å foreta henrettelsene på forskjellige steder for å spre frykten for kjetteriet. Men i lengden var det evangeliet som fikk fordelene av det. Hele Paris fikk anledning til å se hva slags mennesker den nye læren kunne utvikle. Martyrbålet var den beste prekestolen. Gleden som lyste fra ansiktene til dem som ble ført til bålet, deres helt mot da de sto midt i flammene, og ydmykheten de viste ved å tilgi all urett, forvandlet i mange tilfeller folks sinne til medlidenhet og hat til kjærlighet, og alt dette vitnet med uimotståelig kraft for evangeliet.» – Wylie, b.13, kap.20.

FORFØLGELSEN FÅR FRYKTELIGE FØLGER

Prestskapet var ivrig etter å holde mengdens raseri ved like og kom med de frykteligste beskyldningene mot protestantene. De anklaget dem for å ha planlagt å drepe katolikkerne, velte regjeringen og myrde kongen. Men de hadde ingen beviser for påstandene sine. Likevel skulle disse onde antydningene vise seg å gå i oppfyllelse, men under ganske andre forhold og av helt motsatte årsaker. De grusomhetene som katolikkerne påførte protestantene, skulle flere århundrer senere resultere i en fryktelig gjengjeldelse, da ordene de hadde uttalt om kongen, regjeringen og folket gikk i oppfyllelse. Men da var det de gudløse og pavens tilhengere som sto bak. Så det var ikke innføringen av protestantismen, men

Frans 1. hadde vært stolt av sin innsats for å fremme opplysning, men han er et av de mange eksempler på at intellektuell dannelse ikke er noe vern mot religiøs intoleranse og forfølgelse.

undertrykkelsen av den som 300 år senere førte disse ulykkene over Frankrike.

Mistenksomhet og frykt gjennomsyret hele samfunnet. Midt i all uroen var det klart hvor grundig den lutherske læren hadde fått fotfeste hos dem med størst utdannelse og innflytelse og karakterstyrke. Høyt betrodde stillinger sto plutselig tomme. Håndverkere, boktrykkere, lærere, universitetsprofessorer og forfattere, ja til og med tjenestemenn ved hoffet, forsvant. Mange hundre flyktet fra Paris og gikk i frivillig landflyktighet, og i mange tilfeller var dette den første antydningen om at de be-

kjente seg til den reformerte tro.

Pavens representanter ble forbauset da de så hvor mange kjettere de hadde hatt iblant seg uten å vite det. Til gjengjeld gikk deres raseri ut over de mindre innflytelsesrike ofrene som var i deres makt. Fengslene ble fylt, og det var som om luften ble formørket av røyken fra martyrbålene som ble tent for dem som bekjente seg til evangeliet.

Frans 1. hadde vært stolt over sin innsats for å fremme opplysning, noe som kjennetegnet begynnelsen av 1500-tallet. Han hadde gledet seg over å samle intellektuelle fra alle land rundt seg ved hoffet. Hans villige innstilling til reformasjonen skyldtes til dels hans kjærlighet til vitenskapen og hans forakt for munkenes uvitenhet og overtro. Men i sin iver etter å utrydde kjetteriet, innførte denne beskytteren for opplysning en lov som forbød boktrykking i Frankrike! Frans 1. er et av de mange eksempler på at intellektuell dannelse ikke er noe vern mot religiøs intoleranse og forfølgelse.

EN GRUFULL SEREMONI

Ved en offentlig seremoni forpliktet Frankrike seg til å utrydde protestantismen. Prestene forlangte at den fornærmelsen mot de himmelske makter som skjedde da messeofferet ble fordømt, skulle sones med blod, og at kongen på folkets vegne skulle godkjenne planen offentlig.

Den fryktelige seremonien skulle finne sted den 21. januar 1535. Hele nasjonen var vekket av overtroisk frykt og skinnhellig hat. Gatene i Paris var tettpakket av folk fra distrik-

tene omkring. Feiringen skulle innledes med et imponerende opptog. Husene langs ruten var drapert med sort, og altere var reist med mellomrom. Foran hver dør var det tent en fakkel til ære for «det hellige sakramentet». Ennå før daggry tok man oppstilling utenfor slottet. Fremst i prosesjonen bar de kors og faner fra de forskjellige kirkesogn. Deretter kom byens borgere som gikk to og to og bar fakler. Etter dem fulgte munkene fra de fire ordener i sine spesielle drakter. Bak dem ble det båret en stor samling av berømte relikvier, og etter disse red de høyere geistlige, ikledd purpur- og skarlagensfargede kapper som var prydet med juveler. Det var et imponerende syn.

Biskopen av Paris bar alterbrødet under en praktfull tronehimmel som ble holdt oppe av fire prinser. Bak alterbrødet gikk kongen. Ved denne anledningen bar Frans 1. hverken krone eller skrud. Barhodet og med senket blikk og et tent lys i hånden opptrådte kongen av Frankrike som en botferdig synder. – Samme, kap. 21. Ved hvert alter bøyde han seg ydmykt, ikke i sorg over egne laster eller over det uskyldige blodet som flekket til hendene hans, men han gjorde bot for den dødssynden noen av undersåttene hans hadde begått da de fordømte messeofferet. Etter ham kom dronningen og de høyeste embetsmenn. De gikk også to og to og bar tente fakler.

Som en del av programmet talte kongen til landets høyeste embetsmenn som var samlet i festsalen i biskopens palass. Med sorgfullt ansikt sto han foran dem, og med stor vel-

talenhet klaget han over den forbrytelsen, gudsbespottelsen, den sorgen og skammen som hadde rammet landet, og han oppfordret alle trofaste undersåtter til å hjelpe med å utrydde det forferdelige kjetteriet som truet med å ødelegge Frankrike. «Hvis jeg visste at et av lemmene mine var smittet med denne avskyelige råttenskapen, ville jeg, så sant jeg er deres konge, forlange at dere skulle hogge det av. Og hvis et av mine barn var smittet, ville jeg heller ikke skåne det. Jeg ville selv utlevere det og ofre det til Gud.» Tårene kvalte stemmen hans, og hele forsamlingen gråt og ropte enstemmig: «Vi vil leve og dø for den katolske tro!» – D'Aubigné, *History of the Reformation in Europe in the Time of Calvin*, b.4, kap.12.

Det var et forferdelig mørke som senket seg over den nasjonen som hadde forkastet sannheten. Folk kunne ha fått del i Guds frelsende nåde, men de hadde vendt den ryggen og valgt mørket framfor lyset. De hadde sett dens kraft og hellighet, tusener var blitt grepet av dens guddommelige kraft, og byer og landsbyer var blitt opplyst. Likevel hadde nasjonen forkastet den himmelske gaven da de fikk den tilbudt. Folk hadde kalt det onde godt og det gode ondt inntil de ble et offer for selvbedrag. Selv om mange nå trodde at de tjente Gud ved å forfølge Hans folk, kunne deres oppriktighet ikke fri dem for skyld. Med fullt overlegg hadde de forkastet lyset som kunne ha bevart dem fra blodskyld, og fra å bli bedratt.

I domkirken inngikk de en høytidelig ed om å utrydde kjetteriet. Her skulle «fornuftens gudinne» settes på tronen nesten 300 år senere av den nasjonen som hadde glemt den levende Gud.

UTRYDDELSEN AV PROTESTANTENE BEFESTES MED ED

Under høytidelig ed gikk de nå inn for å utrydde kjetteriet. Det skjedde i domkirken der «fornuftens gudinne» nesten 300 år senere skulle bli satt på tronen av den nasjonen som hadde glemt den levende Gud. På ny satte opptoget seg i bevegelse, og det franske folkets representanter begynte på det oppdraget de hadde sverget på å utføre. Med korte mellomrom var det reist skafotter. Der skulle de protestantiske kristne brennes levende. Det var ordnet slik at bålene skulle tennes når kongen nærmet seg, og opptoget skulle stanse for å overvære henrettelsen. – Wylie, b.13, kap.21.

Torturen som Kristi vitner ble utsatt for, er for grusom til å bli omtalt. Men martyrene vaklet ikke. Da en av dem ble oppfordret til å tilbakekalle, svarte han: «Jeg tror bare på det som profetene og apostlene i sin tid forkynte, det som alle de hellige trodde på. Min tro er så rotfestet i Gud at den vil stå imot alle helvetes makter.» – D'Aubigné, History of the Reformation in Europe in the Ti-

mes of Calvin, b.4, kap.12. Gang på gang stanset prosesjonen ved torturstedene. Da den kom tilbake til utgangspunktet foran slottet, spredte mengden seg, og kongen og prelatene trakk seg tilbake, vel tilfreds med dagens aktiviteter. De lykkøsket hverandre med at det arbeidet som nå var begynt, skulle fortsette inntil kjetteriet var fullstendig utslettet.

Det fredens evangelium som Frankrike hadde forkastet, ble bare altfor snart utryddet, og konsekvensen var fryktelig. Den 21. januar 1793, nøyaktig 258 år fra den dagen da Frankrike høytidelig forpliktet seg til å forfølge tilhengerne av reformasjonen, dro et annet opptog med et helt annet formål gjennom gatene i Paris. «Igjen var kongen midtpunktet. Igjen var det rop og oppstyr. Igjen hørtes kravet om flere ofre, og igjen ble det reist sorte skafotter. Også denne dagen endte med grufulle henrettelser. Ludvig 16., som satte seg kraftig til motverge mot fangevokterne og bødlene, ble slept til retterstedet og holdt med makt inntil bøddeløksen falt, og hodet hans rullet ned fra skafottet.» – Wylie, b.13, kap.21. Kongen var ikke det eneste offeret. Omtrent på samme sted ble 2800 mennesker halshogd under de blodige dagene under terrorregimet.

Reformasjonen hadde åpnet Bibelen for verden. Den opplyste menneskene om Guds lov og understreket hvor viktig det var at de samvittighetsfullt fulgte den. I sin grenseløse kjærlighet hadde Gud vist menneskene sitt rikes lover og grunnsetninger. Herren hadde sagt: «Derfor skal dere ta dere i vare så dere hol-

William Farel - De tyske reformatorenes skrifter ble oversatt til fransk, og sammen med den franske Bibelen ble disse skriftene trykt i store opplag. Ved hjelp av bokselgere ble de solgt overalt i Frankrike. Bokselgerne fikk dem ganske rimelig, og fortjenesten gjorde det mulig for dem å kunne fortsette arbeidet.

der dem. For nettopp dette er deres visdom og forstand framfor øynene på de folkeslagene som kommer til å høre alle disse lovene, og som vil si: «Sannelig, dette store folket er et vist og forstandig folk.» 5 Mos 4,6. Da Frankrike forkastet Guds gave, la det spiren til anarki og ruin, og den uunngåelige følgen var revolusjonen og terrorregimet.

FAREL I SVEITS

Lenge før forfølgelsene satte inn, var den modige og ivrige Farel blitt tvunget til å forlate sitt fedreland. Han reiste til Sveits der han støttet Zwingli i arbeidet og bidro til å påvirke opinionen til fordel for reformasjo-

nen. Her ble han resten av livet, men han fortsatte å øve betydelig innflytelse på reformasjonen i Frankrike. De første årene i landflyktighet arbeidet han særlig for å utbre evangeliet i sitt fedreland. Han brukte mye tid på å forkynne blant sine landsmenn i grensetraktene der han med våken oppmerksomhet fulgte stridens gang og støttet med oppmuntning og gode råd. Andre av de landsforviste hjalp ham med å oversette de tyske reformatorenes skrifter til fransk, og sammen med den franske Bibelen ble disse skriftene trykt i store opplag. Ved hjelp av bokselgere ble de solgt overalt i Frankrike. Bokselgerne fikk dem ganske rimelig, og fortjenesten gjorde det mulig for dem å kunne fortsette arbeidet.

Farel begynte sin tjeneste i Sveits under dekke av å være en ydmyk lærer. Han dro til et avsidesliggende sogn og underviste barna. Foruten å undervise i vanlige skolefag, brakte han på en forsiktig måte inn bibelske emner og håpet at han på den måten også kunne nå foreldrene. Noen av dem ble troende, men prestene grep inn for å stanse arbeidet hans, og de påvirket de overtroiske bøndene til å motarbeide ham. «Dette kan ikke være Kristi evangelium, ettersom forkynnelsen ikke bringer fred, men krig», hevdet prestene. – Wylie, b.14, kap.3.

Når Farel ble forfulgt i en by, flyttet han til en annen, slik de første disiplene også gjorde. Han dro til fots fra by til by og fra landsby til landsby, sultet og frøs, var utmattet og konstant i livsfare. Han forkynnet på torgene, i kirkene og til tider

også i katedralene. Noen ganger var kirken tom for tilhørere, til tider ble prekenen avbrutt av skrål og hånsord, og flere ganger ble han slept ned fra prekestolen med makt. Mer enn en gang gikk pøbelen løs på ham og slo ham nesten i hjel. Likevel ga han ikke opp.

Selv om han ofte ble drevet tilbake, gikk han på igjen med fornyet styrke. Han opplevde at byer og landsbyer der katolisismen hadde stått særlig sterkt, åpnet portene for evangeliet, en etter en. Det lille sognet der han først hadde arbeidet, tok imot den reformerte troen. Også i byene Morat og Neuchâtel avskaffet man de katolske seremoniene og fjernet avgudsbildene fra kirkene.

Farel hadde lenge ønsket å plan- te protestantismens fane i Genève. Hvis denne byen ble vunnet, ville den bli midtpunktet for reformasjonen i Frankrike, Sveits og Italia. Med dette i tanke fortsatte han arbeidet og vant etter hvert mange av byene og landsbyene i nærheten. Sammen med en venn dro han deretter til Genève, men han fikk bare holde to prekener der. Prestene hadde for- gjeves forsøkt å få myndighetene til å forvise ham, og nå stevnet de ham for et geistlig råd dit de kom med våpen under prestekjolen, fast be- stemt på å ta livet av ham. Utenfor hadde det samlet seg en rasende fol- kemengde med køller og sverd, klare til å drepe ham om det skulle lykkes ham å flykte fra rådet. Men han ble reddet fordi noen øvrighetspersoner og væpnet politi var tilstede. Tid- lig neste morgen ble han og vennen hans ført over sjøen til et trygt sted.

Genève - Froment begynte som lærer. Men hva kunne en slik forsagt person utrette der Farel var blitt avvist? De sannhetene han lærte barna, gjentok de hjemme, og snart kom foreldrene for å få forklaring om Bibelen.

Slik endte hans første forsøk på å forkynne evangeliet i Genève.

Den neste som skulle prøve seg, var Antonie Froment, en stillfarende ung mann som virket så tilbakeholden at selv reformasjonens venner behandlet ham på en noe kjølig måte. Hva kunne en slik forsagt person utrette der Farel var blitt avvist? Hvordan kunne en mann som manglet både mot og erfaring, stå imot stormen som hadde fått den sterkeste og modigste til å flykte? «Ikke ved makt og ikke ved kraft, men ved Min Ånd, sier Hærskarenes Herre.» Sak 4,6. «Men Gud har utvalgt det dåraktige i verden, for å gjøre det vise til skamme.» «For Guds dårskap er visere enn menneskene, og Guds svakhet er sterkere enn menneskene.» 1 Kor 1,27, 25.

Froment begynte som lærer. De sannhetene han lærte barna, gjentok de hjemme, og snart kom foreldrene for å få forklaring om Bibelen. Til sist var skolestua full av oppmerksomme tilhørere. Mange nytetamenter og traktater ble delt ut, og

de ble lest av mange som ikke turde komme åpenlyst for å lytte til forkynnelsen av den nye læren. Etter en tid ble også denne reformatoren tvunget på flukt, men sannheten han hadde forkynt, fant grobunn hos folket. Reformasjonen hadde fått innpass, og den fortsatte å øke i styrke og omfang. De protestantiske forkynnerne kom tilbake og gjenopptok sin virksomhet, og dette resulterte i at Genève gikk over til protestantismen.

CALVIN KOMMER TIL GENÈVE

Byen hadde allerede tatt parti for reformasjonen da Calvin etter lange reiser og mange omskiftelser gikk inn gjennom byporten. Han hadde nettopp vært på sitt siste besøk i sin fødeby og var på vei til Basel da han oppdaget at veien var sperret av Karl 5.s tropper. Derfor var han nødt til å ta omveien gjennom Genève. Farel så Guds ledelse i dette. Selv om innbyggerne i Genève hadde bekjent seg til den reformerte troen, var det ennå mange ting som skulle gjøres der.

Det er ikke som menighet, men som enkeltpersoner at mennesker blir omvendt til Gud. Gjenfødselen må foregå i hjertet ved Den hellige ånds kraft, ikke ved konsilvedtak. Innbyggerne i Genève hadde nok gjort seg fri fra romerkirkens myndighet, men de var ikke like villige til å utrydde de lastene som hadde florert under dens regime. Derfor var det ingen lett oppgave å innføre evangeliets rene prinsipper eller forberede folk til å kunne fylle den plassen som Gud åpenbart hadde kalt dem til.

Farel var sikker på at han i Calvin

Farel var sikker på at han i Calvin hadde funnet en mann han kunne samarbeide med om denne oppgaven. Calvin trakk seg forskrekket tilbake. Som den beskjedne fredens mann han var, vek han tilbake for den djerve, egenrådige, ja, voldsomme mentaliteten blant folk i Genève.

hadde funnet en mann han kunne samarbeide med om denne oppgaven. I Guds navn ba han den unge evangelisten om å bli der og arbeide. Calvin trakk seg forskrekket tilbake. Som den beskjedne fredens mann han var, vek han tilbake for den djerve, egenrådige, ja, voldsomme mentaliteten blant folk i Genève. Den dårlige helsen hans og ønsket om å bruke tiden til forskning gjorde at han foretrakk å leve mer ubemerket. Han mente at han kunne tjene reformasjonens sak best med pennen, og derfor ønsket han å finne et fredelig sted der han kunne studere og bygge opp menigheten gjennom det trykte ord. Men Farels alvorlige henstilling kom som et kall fra himmelen, og han turde ikke avslå. Han sa

at det var «som om Gud hadde rakt sin hånd ned fra himmelen og grepet ham og holdt ham fast på den plassen han var så ivrig etter å forlate.» – S'Aubigné, *History of the Reformation in Europe in the Time of Calvin*, b.9, kap.17.

JESUITTORDENEN BLIR STIFTET

Store farer truet protestantismen. Pavens bannbullen tordnet mot Genève, og mektige nasjoner truet med å ødelegge byen. Hvordan skulle denne lille byen kunne stå seg mot det myndige hierarkiet som så ofte hadde tvunget konger og keisere på kne? Hvordan skulle den klare seg mot verdens største militærmakter?

Overalt i kristenheten var protestantismen truet av sterke fiender. Etter reformasjonens første seier hadde romerkirken samlet nye tropper og håpet nå å kunne knuse den. På denne tiden ble jesuittordenen stiftet, den grusomste, mest hensynsløse og mektigste forsvareren av pavedømmet. Ordensmedlemmene var avskåret fra jordiske forbindelser og menneskelige interesser, de var døde for naturlige følelser, og deres fornuft og samvittighet var brakt til taushet. De kjente ikke andre lover og forpliktelser enn dem som gjaldt deres egen orden og intet annet ansvar enn det å utvide dens makt.

De som hadde tatt imot Kristi evangelium, hadde fått kraft til å møte farer og lidelser. De tålte kulde, sult, slit og fattigdom, men de holdt sannhetens fane høyt til tross for fengsel, tortur og bål. For å bekjempe dem ble jesuittene innpodet med en fanatisme som satte dem i stand til å

Ignatius Loyola - På denne tiden ble jesuittordenen stiftet, den grusomste, mest hensynsløse og mektigste forsvareren av pavedømmet.

utholde lignende farer og motarbeide sannhetens makt med alle mulige bedrag. Ingen forbrytelse var for stor til at de kunne begå den, ikke noe bedrag for simpelt til at de kunne utføre det, ingen rolle for vanskelig til at de kunne gå inn i den. De hadde gitt løfte om evig fattigdom, men deres bevisste mål var å skaffe seg rikdom og makt for å kunne knuse protestantismen og gjenopprette pavens suverenitet.

Som ordensmedlemmer spilte de fromhetens rolle. De besøkte fengsler og hospitaler og hjalp de syke og fattige. De hevdet at de hadde forsakert verden og bar Jesu hellige navn, Han som gikk omkring og gjorde vel. Men under dette uklanderlige ytre skjulte det seg ofte kriminelle og morderiske hensikter. Et grunnprinsipp i ordenen var at hensikten helliger midlet. Derfor var løgn, tyveri, mord og falsk

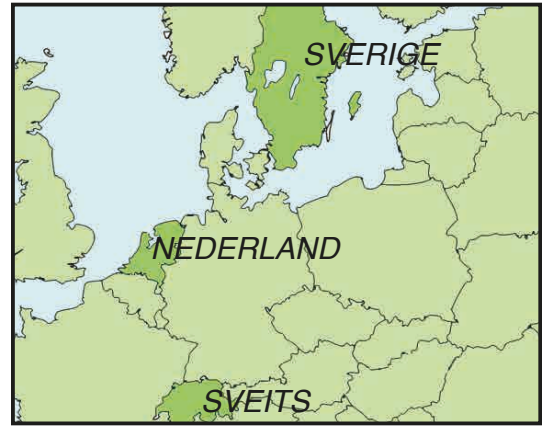
ed ikke bare tillatt, men også rosverdig når det tjente kirkens interesser.

Under forskjellige forkledninger fikk jesuittene adgang til statens embeter og oppnådde å bli kongens rådgivere som formet landets politikk. De ble tjenere for å spionere på sine herrer. De opprettet høyskoler for sønnene til fyrster og adelsmenn og allmenskoler for vanlige folk. Også barn av protestantiske foreldre ble opplært i katolske seremonier. All den pomp og prakt som preget den katolske gudstjenesten, ble utfoldet for å forvirre sinnet og fengsle fantasien. Og slik forrådde sønnene den friheten som fedrene deres hadde slitt og blødd for. Jesuittene bredte seg raskt ut over hele Europa, og overalt hvor de kom, fikk katolisismen nytt liv.

For at de skulle få større makt, ble det bestemt at inkvisisjonen skulle gjenopprettes. Tross den alminnelige avskyen for denne fryktelige domstolen, selv i katolske land, ble den igjen innført av de katolske herskere. Grusomheter som var altfor uhyggelige til å tåle dagens lys, ble begått i hemmelige fengsler. I mange land ble tusenvis av de beste borgerne, de fineste og edleste, de mest begavede og skolerte, drept eller tvunget i landflyktighet. Det var fromme og gudhengivne prester, arbeidsomme og patriotiske borgere, fremragende vitenskapsmenn, talentfulle kunstnere og dyktige håndverkere.

SMÅ NASJONER STØTTER REFORMASJONEN

Det var slike midler romerkirken brukte for å kvele lyset fra reformasjonen, fjerne Bibelen fra mennesker

Protestantismen ble ikke veltet. Dens styrke skyldtes ikke fyrstenes gunst eller våpen. Det var de minste landene og de fattigste og svakeste nasjonene som ble protestantismens høyborg. Det var Genève som var omgitt av mektige fiender, Nederland på sandbankene ved bredden av Nordsjøen som slåss mot det spanske tyranniet, datidens største og rikeste nasjon, og det kalde, gylde Sverige. Her vant reformasjonen fram.

og gjeninnføre middelalderens overtro og uvitenhet. Men ved Guds velsegnelse og det arbeidet som ble utført av trofaste menn som han kalte til å være Luthers etterfølgere, ble protestantismen ikke veltet. Dens styrke skyldtes ikke fyrstenes gunst eller våpen.

Det var de minste landene og de fattigste og svakeste nasjonene som ble protestantismens høyborg. Det var Genève som var omgitt av mektige fiender, Nederland på sandbankene ved Nordsjøen som sloss mot det spanske tyranniet, datidens største og rikeste nasjon, og det kalde, gylde Sverige. Her vant reformasjonen fram.

I nesten 30 år arbeidet Calvin i Genève, først for å opprette en menighet som holdt fast på Bibelens morallære, senere for å fremme reformasjonen i hele Europa. Hans lederskap var ikke uten feil, og hans

lære var heller ikke fri for villfarelser. Likevel bidro han til å utbre læresetninger som på den tiden var av særlig stor betydning når det gjaldt å bevare protestantismen mot det økende presset fra katolisismen. De var også med til å fremme en enkel og ren livsstil i de reformerte menighetene i stedet for den stoltheten og korrupsjonen som romerkirkens lære fostret.

Fra Genève kom det litteratur og lærere som formidlet den reformerte troen. Forfulgte mennesker i alle land fikk råd og oppmuntring fra Genève. Calvins by ble et tilfluktssted for fredløse reformatorer fra hele Vest-Europa. De som måtte flykte fra

den fryktelige stormen som fortsatte å rase i århundrer, kom til Genève. Utsultet og syke og berøvet hjem og familie ble de tatt vel imot og hjulpet på alle måter. De slo seg ned der, og byen som hadde tatt imot dem, nøt godt av deres dyktighet, kunnskap og fromhet.

Mange av dem som hadde funnet et fristed i byen, vendte senere tilbake til hjemlandet sitt for å kjempe mot Roms tyranni. John Knox, den tapre skotske reformatoren, mange engelske puritanere, nederlandske og spanske protestanter og franske hugenotter brakte sannhetens fakkel fra Genève for å spre mørket i hjemlandene sine.

KAPITTEL 13

NEDERLAND OG SKANDINAVIA

I Nederland hadde det pavelige tyranniet ganske tidlig vakt innbitt motstand. 700 år før Luthers tid hadde to biskoper rettet modige anklager mot paven, for de hadde vært på tjenestereise i Roma, og der hadde de fått erfare hvordan pavestolen virkelig var: «Med en medgift som hverken taper verdi eller blir borte, har Gud satt menigheten, sin dronning og ektefelle, til å ha uopphørlig og ekte omsorg for sin familie og gitt henne en krone og et septer, og alt dette tar du til inntekt for deg selv, lik en tyv. Du setter deg i Guds tempel og gjør deg selv til Gud. I stedet for å være hyrde, er du blitt en ulv for sauene. Du vil ha oss til å tro at du er en ypperlig biskop, men du opptrer snarere som en tyrann. Mens du burde være tjenernes tjener, som du kaller deg selv, prøver du å bli herrenes herre. Du fører vanry over Guds bud. Den hellige ånd er byggmester for alle menighetene i hele den vide verden. Vår Guds by som vi alle er borgere av, strekker seg til alle himmelstrøk, og den er større enn den byen som de hellige profeter kalte Babylon, og som gir seg ut for å være guddommelig, som hever seg til himmelen og skryter av at dens visdom er uforgjengelig. Og endelig påstår den, selv uten grunn, at den aldri

har tatt feil og heller ikke kan ta feil.» – Gerard Brandt, *History of the Reformation in and About the Low Countries*, vol.1, kap.6.

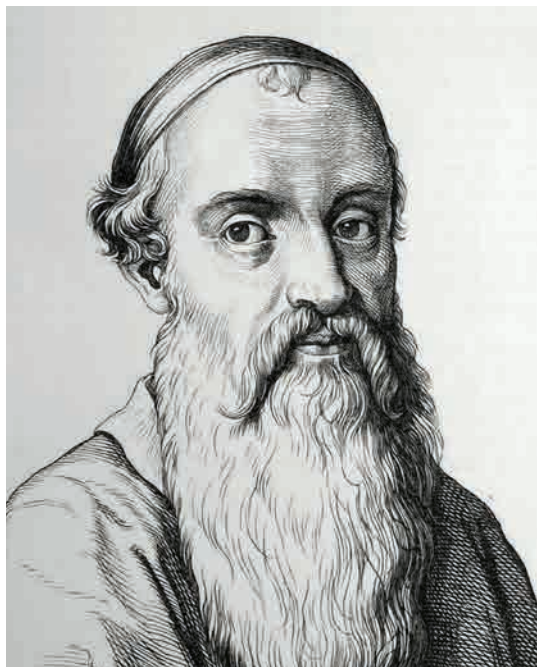
I århundrene som fulgte, sto andre fram og gjentok denne protesten. Disse tidligere tiders predikanter reiste fra land til land og var kjent under forskjellige navn. I likhet med valdensermisjonærene forkynte de evangeliet overalt hvor de kom, og budskapet fikk særlig godt fotfeste i Nederland. De oversatte den valdensiske Bibelen til nederlandsk og slo fast at «den var langt å foretrekke, for den inneholdt ingen vittigheter og fabler, ingen lettsindighet og ikke noe falskt, men bare sannhet. Hist og her fantes det nok et hardt skall, men det var lett å oppdage den indre kraften og mildheten i det som var hellig og godt.» – Samme, kap.14. Slik skrev tilhengerne av den gamle troen på 1100-tallet.

Nå begynte forfølgelsene. Men tross kjetterbål og tortur vokste tallet på troende. De framholdt modig at Bibelen er den eneste, ufeilbare autoritet i trosspørsmål, og at ingen må tvinges til å tro, men skal vinnes ved forkynnelse. – Martyn, vol.2, s.87.

MENNO SIMONS – NEDERLANDSK REFORMATOR

Luthers lære fant grobunn i Ned-

erland der ivrige og trofaste personer sto fram og forkynte evangeliet. Menno Simons som kom fra et landområde i Holland, hadde fått katolsk utdanning og var ordinert prest,

Simons forlot romerkirken og gikk helt og fullt inn for å forkynne sannheten han hadde mottatt. Ingen andre steder vant den reformerte læren så stor tilslutning som i Nederland.

men han hadde ikke noe kjennskap til Bibelen. Han ville heller ikke lese i den av frykt for å bli forledet til vranglære.

Da han kom i tvil om transsubstansiasjonslæren, forvandlingen av brødet og vinen i nattverden, mente han det var en fristelse fra Satan og prøvde ved bønn og skriftemål å frigjøre seg fra den, men forgjeves. Han prøvde også å døyve samvittigheten ved å blande seg med folk i løsslupenhet, men det hjalp ikke. Etter en stund begynte han å lese Det nye testamente, og sammen med studi-

et av Luthers skrifter førte det til at han tok imot den reformerte tro.

I en landsby i nærheten ble han kort tid etter vitne til at en mann ble halshogd fordi han var blitt gjendøpt. Dette gjorde at han prøvde å finne ut hva Bibelen sa om barnedåp. Han kunne ikke finne noen støtte for den i Skriften, men fant at omvendelse og tro overalt ble framholdt som betingelse for dåp.

Menno Simons forlot romerkirken og gikk helt og fullt inn for å forkynne sannheten han hadde mottatt. Både i Tyskland og Nederland hadde det stått fram grupper av fanatikere som framholdt meningsløse og provoserende teorier som krenket orden og sømmelighet, og førte til opprør og vold. Simons innså de fryktelige følgene disse bevegelsene uvegerlig måtte få, og han bekjempet disse fanatikernes falske lære og ville planer av alle krefter. Men mange som var blitt villedet av disse fanatikerne, forkastet senere den skadelige læren deres.

Det fantes også mange etterkommere av tidligere kristne menigheter som var en frukt av valdensernes forkynnelse, og Simons arbeidet blant disse med stor iver og framgang.

I 25 år reiste han omkring med sin familie under store påkjenninger og savn og ofte i direkte livsfare. Selv om han arbeidet blant småkårsfolk i Nederland og Nord-Tyskland, øvde han en vidtrekkende innflytelse. Av natur var han veltalende, og selv om han bare hadde en begrenset utdanning, var han usvikelig rettskaffen, ydmyk og vennlig. Hans gudfryktige liv var et eksempel på det han lær-

te, og derfor fikk folk tillit til ham. Tilhengerne hans ble spredd og undertrykt. De led mye fordi de ble forvekslet med de fanatiske münzerit-

Under den sjenerøse Wilhelm av Oranien førte revolusjonen endelig til at Nederland fikk religionsfrihet.

ter. Likevel førte hans arbeid til at mange ble omvendt.

FORFØLGELSE I NEDERLAND

Ingen andre steder vant den reformerte læren så stor tilslutning som i Nederland, og i få andre land ble tilhengerne utsatt for like harde forfølgelser. I Tyskland hadde Karl 5. fordømt reformasjonen, og han ville gladelig ha sendt alle dens tilhengere på bålet. Men fyrstene reiste seg og virket som en barriere mot hans tyranni.

I Nederland hadde han større makt, og det ene vedtaket etter det andre ble kunngjort for å ramme re-

formasjonens tilhengere. Å lese Bibelen, å forkynne den eller høre den forkynt, eller bare omtale den, skulle straffes med døden på bålet. Det var også dødsstraff for å be til Gud i det skjulte eller for å unnlate å knele for et helgenbilde eller synge en salme. Selv de som avsverget sine «villfarelser», fikk dødsdom. Mennene ble henrettet med sverd, mens kvinnene ble levende begravd. Tusener omkom mens Karl 5. og Filip 2. regjerte.

En gang ble en hel familie ført fram for inkvisisjonen og anklaget for å ha vært borte fra messe og for å ha holdt gudstjeneste hjemme. Da den yngste av sønnene ble spurt om hva de drev med i hemmelighet, svarte han: «Vi bøyer kne og ber om at Gud vil opplyse oss og tilgi våre synder. Vi ber for keiseren at hans regjering må bli til gagn og at han må få et lykkelig liv. Og vi ber for våre øvrighetspersoner at Gud må bevare dem.» – Wylie, b.18, kap.6. Noen av dommerne ble dypt grepet, men faren og en av sønnene ble likevel dømt til å brennes.

Martyrenes tro var like sterk som forfølgernes villskap. Ikke bare menn, men også kvinner og unge jenter viste et urokkelig mot. «Kone- ne stilte seg ved siden av ektefellen mens han led på bålet, og de hvisket trøstende ord eller sang salmer for å oppmuntre ham.» «Unge jenter la seg ned i graven som om de gikk til sengs for natten, eller de gikk fram til skafottet eller til bålet, kledd i sine beste klær, som om de var i sitt eget bryllup.» – Samme.

Som tilfellet var da hedenskapet forsøkte å utrydde evangeliet, var de kristnes blod kristendommens

såkorn. (Se Tertullian, Apology, par 50) Forfølgelse bidro til å øke tallet på sannhetsvitner. Keiseren ble nesten drevet til vanvidd av folks uovervinnelige besluttsomhet, og år etter år fortsatte han sitt grusomme verk, men forgjeves. Under den sjenerøse Wilhelm av Oranien førte revolusjonen endelig til at Nederland fikk religionsfrihet.

I Piemont-fjellene, på slettene i Frankrike og strendene i Nederland ble evangeliets framgang markert ved tilhengernes blod. Men i de nordiske landene gikk det mer fredelig for seg. Studenter som kom hjem fra Wittenberg, brakte reformasjonens ide til Skandinavia. Luthers skrifter bidro også til å spre lyset. De enkle, hardføre folk i Norden tok avstand fra romerkirkens korrupsjon, prakt og overtro og tok imot Bibelens rene, enkle og livgivende budskap.

DANMARKS REFORMATOR

Hans Tausen (1494-1561), «Danmarks reformator», var bondesønn. Tidlig viste han tegn på stor begavelse. Han lengtet etter å få en utdanning, men foreldrenes kår gjorde det umulig, og han gikk i kloster. Hans rene liv og hans troskap og flid gjorde at han ble godt likt av sine overordnede. Han hadde evner som tydet på at han i framtiden kunne yte kirken verdifull tjeneste, og man besluttet at han skulle få utdanning ved et av de tyske eller nederlandske universitetene. Han fikk selv velge utdannelsessted, med det ene forbehold at han måtte holde seg unna Wittenberg. Kirkens stipendiat skulle ikke bli utsatt for giftig vranglære, mente

Kong Frederik 1. av Danmark beskyttet Hans Tausen og reformatorene. De anstrengelsene som kirkens menn gjorde for å stanse arbeidet, bidro bare til å framskynde det. I løpet av kort tid tok Danmark offisielt standpunkt for reformasjonen.

klosterbrødrene. Tausen dro til Køln som også den gangen var en høyborg for katolisismen. Her fikk han snart avsky for skolastikernes mystisisme.

På denne tiden kom han i kontakt med Luthers skrifter. Han leste dem med forundring og glede og ønsket inderlig å kunne få følge hans forelesninger, men da risikerte han å fornærme klosterets leder og miste hans støtte. Likevel brukte Tausen ikke lang tid på å bestemme seg, og snart var han innskrevet ved universitetet i Wittenberg.

Da Tausen kom tilbake til Danmark, oppsøkte han det gamle klosteret sitt. Ennå var det ingen som mistenkte ham for å være lutheraner, og han røpet heller ikke sin hemmelighet. Uten å vekke fordom hos sine klosterbrødre prøvde han å lede dem til en renere tro og et helligere liv. Han leste og forklarte Bibelen for dem, og til sist forkynte han Kristus som synderes rettferdighet og eneste håp om frelse.

Klosterets leder ble svært opprørt, for han hadde hatt store forhåpninger om at Tausen skulle bli en ivrig forkjemper for romerkirken. Han ble straks flyttet fra sitt eget kloster til et annet og sperret inne i en celle under streng overvåkning. Til stor skrekk for hans nye foresatte erklærte snart flere av munkene at de hadde gått over til protestantismen. Gjennom gitteret i cellen sin hadde Tausen undervist sine klosterbrødre om evangeliet.

Hvis disse danske kirkefedrene hadde vært bedre orientert om hvordan kirken behandlet kjetteri, ville stemmen til Tausen aldri mer blitt hørt. Men i stedet for å lukke ham inne i et underjordisk fangehull, sendte de ham bort fra klosteret. Nå var de maktesløse.

En kongelig resolusjon som nettopp var trådt i kraft, ga beskyttelse til dem som forkynte den nye læren. Tausen begynte nå å tale offentlig. Kirkene ble åpnet for ham, og folk strømmet til. Også andre forkynte Guds Ord. Det nye testamente som ble oversatt til dansk, fikk stor utbredelse. De anstrengelsene som kirkens menn gjorde for å stanse arbeidet, bidro bare til å framskynde det. I løpet av kort tid tok Danmark offisielt standpunkt for reformasjonen.

REFORMASJONEN NÅR SVERIGE

Også i Sverige fantes det unge menn som hadde drukket av kilden i Wittenberg, og som brakte livets vann til sine landsmenn. To av lederne i den svenske reformasjonen, Olaus og Laurentius Petri, sønnene av en smed i Ørebro, hadde studert

under Luther og Melanchton og forkynte ivrig det de hadde lært. Olaus hadde mye til felles med Luther. Han vekket folk ved sin iver og veltalighet, mens Laurentius, i likhet med Melanchton, var den lærde og sindige tenkeren.

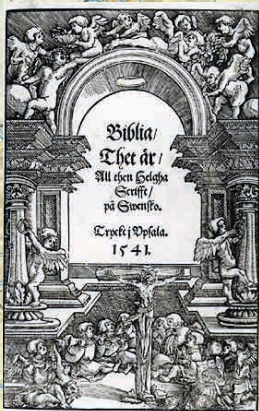
Begge var fremragende teologer som med et ukuelig mot forfektet sannheten, og de var preget av inderlig gudsfrykt. Det manglet ikke på motstand fra kirkelig hold, og prestene egget opp den uvitende og overtroiske befolkningen. Olaus Petri ble ofte angrepet av pøbelen, og flere ganger var det bare så vidt han

I nærvær av kongen og landets ledende menn forsvarte Olaus Petri den lutherske læren overfor romerkirkens representanter med stor dyktighet. Han erklærte at kirkefedrenes lære bare kan aksepteres når den er i samsvar med Skriften.

slapp fra det med livet. Men reformatorene nøt kongens gunst og beskyttelse.

Under romerkirkens styre opplevde folk undertrykkelse og fattigdom. Bibelen hadde de ikke, og religionen besto utelukkende av korstegn og

SVERIGE

Stockholm

Svensk Bibel fra 1541 - Sveriges reformator Olaus Petri - Kong Gustav I Vasa. - Når vi tenker på det som skjedde i det bortgjemte Sverige, og på de mer beskjedne navnene som Olaus og Laurentius Petri --når vi går fra læremestrene til elevene--da oppdager vi at de var kyndige teologer som hadde satt seg grundig inn i Bibelens budskap.

seremonier som de ikke lærte noe av. Veien tilbake til de hedenske forfedrenes skikker og overtro var derfor ikke lang. Folket var splittet og lå i innbyrdes strid, og dette økte bare elendigheten for alle. Kongen bestemte seg for å reformere både staten og kirken, og han var glad for den hjelpen disse dyktige medarbeiderne kunne gi ham i kampen mot romerkirken.

I nærvær av kongen og landets ledende menn forsvarte Olaus Petri den lutherske læren overfor romerkirkens representanter med stor dyktighet. Han erklærte at kirkefedrenes lære bare kan aksepteres når den er i samsvar med Skriften, og at de viktigste trosspunktene i Bibelen er framholdt på en så klar og enkel måte at alle kan forstå dem. Kristus sa: «Min lære er ikke Min egen, men tilhører Ham som har sendt Meg.» Joh 7,16. Og Paulus erklærte at hvis han forkynte noe annet evangelium enn det han hadde tatt imot, ville han være forbannet. Gal 1,8. «Hvordan kan da andre våge å innføre trossetninger etter eget ønske og påby dem som nødvendig til frelse?» spurte Petri. – Wylie, b.10, kap.4. Han påviste at kirkens bestemmelser er uten autoritet når de er i strid med Guds bud og understreket det protestantiske prinsippet at «Bibelen og Bibelen alene» er rettesnor for tro og liv.

Selv om denne striden ble ført innenfor en forholdsvis eksklusiv krets, viser den «hva slags personer det var som utgjorde reformatorenes hær. De var langt ifra ulærde, splittende, høyrøstede og stridslystne, men de hadde studert Guds Ord og visste hvordan de skulle bruke de våpnene som Bibelen ga dem. Når det gjaldt lærdom, var de forut for sin tid.

Når vi tenker på så framtrædende læresentra som Wittenberg og Zürich og på så berømte personer som Luther og Melanchton, Zwingli og Oecolampadius, har vi en tendens til å mene at disse var lederne for bevegelsen, og at de var dyktigere og hadde mer å fare med enn de andre. Men når vi tenker på det som skjedde i det bortgjemte Sverige og på de mer beskjedne navnene som Olaus og Laurentius Petri – når vi vender oppmerksomheten fra læremestrene til elevene – da oppdager vi at de var kyndige teologer som hadde satt seg grundig inn i Bibelens budskap, og de vant en lett seier over de sofistikerte lærerne og pavens representanter.» – Samme.

Som et resultat av denne debatten tok kongen i Sverige imot den protestantiske troen, og ikke lenge etter gikk riksdagen også inn for den.

Olaus Petri hadde oversatt Det nye testamente til svensk, og etter kongens ønske påtok de to brødrene seg å oversette hele Bibelen.

Slik fikk det svenske folket for første gang Guds Ord på sitt eget språk. Riksdagen bestemte at prestene over hele landet skulle forklare Skriften, og at skolebarna skulle lære å lese Bibelen. Jevnt og sikkert måtte uviitenhet og overtro vike for evangeliet. Etter at landet var befridd for romerkirkens undertrykkelse, oppnådde det en storhet og styrke som aldri før. Sverige ble en høyborg for protestantismen.

100 år senere, under den fryktelige 30-årskrigen, fikk Tyskland hjelp av denne lille, svake nasjonen. Sverige var det eneste landet i Europa som våget å rekke ut en hjelpende hånd i en uhyre farlig situasjon. Hele Nord-Europa var på nippet til igjen å komme under romerkirkens tyranni. Det var den svenske hæren som gjorde det mulig for Tyskland å vende krigslykken og sette en stopper for pavemaktens framgang. Dermed ble toleransen for protestantene sikret, både for kalvinister og lutheranere, og samvittighetsfriheten ble gjenopprettet i de landene som hadde gått inn for reformasjonen.

KAPITTEL 14

SENERE ENGELSKE REFORMATORER

Mens Luther ga Bibelen til det tyske folket, ble William Tyndale (ca. 1490-1536) ledet av Guds ånd til å gjøre det samme i England. Wycliffes bibel var blitt oversatt etter den latinske teksten som inneholdt mange feil. Den var aldri blitt trykt, og de håndskrevne manuskriptene var så kostbare at bare noen få rikmenn eller adelige kunne skaffe seg dem. Og da kirken på det strengeste hadde forbudt den, fantes den bare i ganske få eksemplarer.

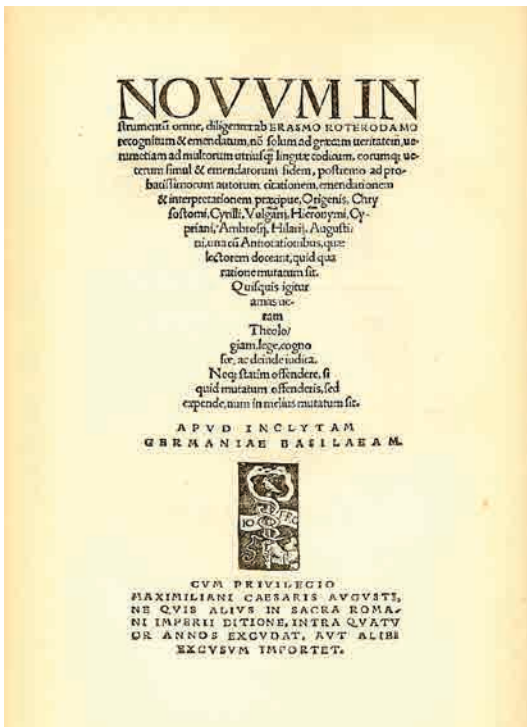
I 1516, året før Luthers teser, hadde Erasmus utgitt Det nye testamente på gresk og latin. Nå var Guds Ord for første gang trykt på originalspråket. I dette verket ble mange feil i tidligere utgaver rettet, og meningen ble klarere gjengitt. Mange blant de intellektuelle fikk dermed et bedre kjennskap til evangeliet, og det kom ny fart i reformasjonsarbeidet. Men folk flest var ennå stort sett avskåret fra Guds Ord. Tyndale fullførte Wycliffes arbeid ved å gi sine landsmenn Bibelen.

TYNDALE OVERSETTER DET NYE TESTAMENTE

Tyndale som var en ivrig forsker og en oppriktig sannhetssøker, hadde fått evangeliet ved å lese Erasmus' greske nytestamente. Modig forkynte han det han var blitt overbevist om

og hevdet at alle læresetninger måtte prøves med Bibelen. Når man fra katolsk hold slo fast at det var kirken som hadde sørget for å legge Bibelen fram for folk, og at bare kirken kunne tolke den, svarte Tyndale: «Vet dere hvem som lærte ørnene å finne sitt bytte? Det er den samme Gud som lærer sine sultne barn å finne sin far i Hans Ord. Dere har ikke gitt oss Skriften, men har tvert imot skjult den for oss. Dere brenner dem som forkynner den, og hvis dere kunne, ville dere brenne selve Bibelen.» – D'Aubigné, *History of the Reformation of the Sixteenth Century*, b.18, kap.4.

Tyndales forkynnelse vakte stor interesse, og mange tok imot budskapet. Men prestene var på vakt, og så snart han hadde reist videre fra et sted, prøvde de å ødelegge arbeidet hans ved å komme med trusler og forvrengte fakta, og altfor ofte lyktes det. «Hva skal vi gjøre?», utbrøt han. «Mens jeg sår på det ene stedet, driver fienden hærverk i den åkeren som jeg nettopp har forlatt. Jeg kan ikke være overalt. Å, hvis bare de kristne hadde hatt Den hellige skrift på sitt eget språk, så kunne de selv imøtegå disse filosofene. Uten Bibelen er det umulig å grunnfeste legfolket i troen.» – Samme.

Tyndale hadde fått evangeliet ved å lese Erasmus' greske nytestamente. Modig forkynte han det han var blitt overbevist om og hevdet at alle læresetninger måtte prøves med Bibelen.

Han begynte å arbeide med nye ideer. «Salmene ble sunget på isralittenes språk i Herrens tempel», sa han. «Skulle ikke evangeliet tale til oss på det engelske språket? Skulle kirken ha mindre lys ved middag enn ved morgengry? De kristne må få lese Det nye testamente på sitt morsmål.» Kirkens menn var innbyrdes uenige. Bare ved hjelp av Bibelen kunne mennesker finne sannheten. «Noen holder med en, andre med en annen. Men alle disse lærde motsier hverandre. Hvordan skal vi da kunne skjelne den som taler sant fra den som taler usant? Bare ved hjelp av Guds Ord.» – Samme.

Kort tid etter uttalte en lærd katolikk under et ordskifte: «Vi kunne

klare oss bedre uten Guds lov enn uten pavens». Til dette svarte Tyndale: «Jeg trosser paven og alle hans lover. Og hvis Gud sparer mitt liv, skal jeg sørge for at det ikke går mange år før gutten bak ploegen vet mer om Skriften enn dere.» – Anderson, *Annals of the English Bible*, s.19.

Den tanken han hadde hatt om å gi ut Det nye testamente på folkets eget språk, tok nå form, og han tok straks fatt på oppgaven. Da han måtte forlate sitt hjem på grunn av forfølgelse, dro han til London, og der kunne han en tid fortsette å arbeide uforstyrret. Men igjen tvang pavens tilhengere ham på flukt.

Hele England syntes å være lukket for ham, og han bestemte seg for å søke beskyttelse i Tyskland. Her begynte han å trykke Det nye testamente på engelsk. To ganger ble det satt en stopper for arbeidet, men når han ikke fikk trykke i en by, reiste han til en annen. Til sist kom han til Worms der Luther noen få år tidligere hadde forsvart evangeliet for riksdagen. I denne historiske byen hadde reformasjonen mange venner, og Tyndale kunne fortsette å arbeide uten flere hindringer. Ikke lenge etter var de første 3000 eksemplarer av Det nye testamente ferdige, og nytt opplag fulgte samme år.

Med alvor og iver fortsatte han arbeidet. Til tross for at de engelske myndighetene hadde holdt strengt oppsyn i havnene, nådde Guds Ord på forskjellige måter fram til London og ble derfra spredt ut over landet. Pavens representanter forsøkte å undertrykke sannheten, men forgjeves.

En gang kjøpte biskopen av Dur-

ham hele restopplaget av bibler hos en bokhandler som var en venn av Tyndale. Han ville ødelegge dem, for han regnet med at dette i høy grad ville hindre arbeidet. Men det virket helt motsatt. For de pengene som på denne måten ble skaffet til veie, ble det kjøpt inn materialer til en ny og bedre utgave som ellers ikke ville ha blitt trykt. Da Tyndale senere ble fengslet, fikk han løfte om å bli satt på frifot på betingelse av at han oppga navnene på dem som hadde hjulpet ham med penger til å trykke biblene. Han svarte at biskopen av Durham hadde gjort mer enn noen annen, for ved å betale en god pris for restopplaget, hadde han gjort det mulig for dem å fortsette med friskt mot.

Tyndale ble forrådt og falt i hendene på fienden, og en gang måtte han sitte i fengsel i flere måneder. Til slutt vitnet han om sin tro ved å lide martyrdøden. Men de våpnene som han hadde smidd, satte andre stridsmenn i stand til å kjempe gjennom alle århundrer helt ned til vår egen tid.

ANDRE REFORMATORER

Fra prekestolen forkynte Latimer at folk burde kunne lese Bibelen på sitt eget språk. Gud har selv forfattet Den hellige skrift, sa han, og den er mektig og evig som dens opphav. «Det finnes ingen konge, keiser, øvrighet og hersker som ikke har plikt til å lyde Hans hellige Ord». «Vi må ikke gå omveier, men la Guds Ord lede oss. Vi må ikke følge i våre forfedres spor eller gjøre det de gjorde, men det de burde ha gjort.» – Hugh

Latimer, «First Sermon Preached Before King Edward VI.»

Barnes og Frith, Tyndales trofaste venner, sto fram for å forsvare sannheten. Ridley-brødrene og Cranmer fulgte etter. Disse lederskikkelsene i den engelske reformasjon var velutdannede menn, og de fleste av dem hadde vært høyt aktet for sin iver og fromhet i den katolske kirke. De motarbeidet pavedømmet fordi de kjente til pavestolens villfarelser. Deres innsikt i Babylons mysterier gjorde at deres utsagn fikk større vekt.

«Nå kommer jeg med et merkelig spørsmål», sa Latimer en gang. «Hvem er den flittigste biskopen og prelaten i England? Jeg ser dere spisser ører og venter på at jeg skal nevne navnet hans. Jeg skal fortelle dere det. Det er djevelen. Han er aldri borte fra bispedømmet sitt. Send bud på ham når dere vil, for han er alltid hjemme. Han har alltid hånden på ploget. Jeg garanterer at han aldri ligger på latsiden. Der hvor djevelen holder til, heter det: Vekk med bøkene og fram med lysestakene, bort med Bibelen og fram med rosenkransen, vekk med evangeliets lys og fram med talglysene, selv ved høylys dag. Ned med Kristi kors og opp med skjærsildens lommetyv. Ikke mer klær til de nakne, fattige og hjelpeløse, men utsmykkede bilder og prangende pynt til stokk og stein. Opp med menneskelige tradisjoner og vedtekter og ned med Guds tradisjoner og Hans hellige Ord. Gid våre prelater var like flittige til å så det gode frø som Satan er til å så klinte og ugress.» – Samme, «Sermon of the Plough.»

Grunnprinsippet som disse reformatorene hevdet, og som ble framholdt av valdenserne, av Wycliffe, Jan Hus, Luther, Zwingli og de andre som sluttet seg til dem, var Den hellige skrifs ufeilbare autoritet som norm for tro og livsførsel. De ville ikke godta at paver, konsiler, kirkefædre og konger hadde rett til å herske over samvittigheten i religiøse spørsmål. Bibelen var deres autoritet, og med den prøvde de alle læresetninger og alle påstander. Troen på Gud og Hans Ord holdt dem oppe når de ofret livet på bålet. «Fatt mot!» ropte Latimer til sidemannen på bålet da flammene holdt på å bringe dem til taushet. «I dag skal vi ved Guds nåde tenne et lys i England som jeg er sikker på aldri skal kunne sløkkes.» – Works of Hugh Latimer, 1:8.

OGSÅ I SKOTTLAND

Det som Columba og medarbeiderne hans hadde sådd i Skottland, var aldri blitt helt ødelagt. I århundrer etter at de engelske kirkene hadde bøyd seg for Rom, bevarte de skotske kirkene sin frihet. Men på 1100-tallet fikk pavedømmet makten også i Skottland, og hersket der mer uinnskrenket enn i noe annet land. Ingen andre steder var mørket tettere. Likevel brøt lysstråler igjennom og ga løfte om en gryende dag. Lollardene som kom fra England med Bibelen og Wycliffes lære, gjorde mye for å bevare kunnskapen om evangeliet, og hvert århundre hadde sine vitner og sine martyrer.

Reformasjonen førte med seg Luthers skrifter og deretter Tyndales engelske nytestamente. Uten at pre-

steskapet oppdaget det, dro disse budbærerene i stillhet over fjell og dal og fikk sannhetens fakkel, som nesten hadde sløknet, til å lyse opp i Skottland igjen. Dette betydde slutten på undertrykkelsen som romerkirken hadde drevet i 400 år.

Martyrenes blod satte ny fart i bevegelsen. De katolske lederne som plutselig ble klar over faren som truet deres sak, førte noen av Skott-

Grunnprinsippet som disse reformatorene hevdet, og som ble framholdt av valdenserne, Wycliffe, Jan Hus, Luther, Zwingli og de andre som sluttet seg til dem, var Den hellige skrifs ufeilbare autoritet som norm for tro og livsførsel.

lands beste og mest aktede sønner til bålet. Men ved å gjøre dette, opprettet de en prekestol, og derfra lød disse døende vitners ord ut gjennom landet og oppildnet folk så de med urokkelig besluttsomhet gikk inn for å kaste av seg romerkirkens åk. Hamilton og Wishart, fyrstelige av sinn som av ætt, ofret livet på bålet sammen med en lang rekke mer ukjente tilhengere. Som resultat av Wisharts brennende bål sto det fram én som ilden ikke skulle bringe til taushet, én som under Guds ledelse skulle få døds klokken til å ringe over pavedømmet i Skottland.

John Knox (ca. 1505-72) hadde vendt ryggen til kirkens overleveringer og mystikk for å søke åndelig næring i Guds Ord, og Wisharts forkynnelse hadde styrket ham i beslutningen om å forlate romerkirken og gi seg i lag med de forfulgte reformatorene. Da vennene hans oppfordret ham til å begynne som for-

besluttsomhet og urokkelig mot så lenge han levde.

Denne oppriktige reformatoren eide ikke menneskefrykt. Martyrbålene som flammert omkring ham, økte bare hans iver. Med tyrannens øks hengende som en trussel over hodet, sto han fast på sitt standpunkt og gjorde kraftige angrep til høyre og venstre for å bryte ned avgudsdyrkelsen.

Da Knox ble framstilt for dronning Mary av Skottland som hadde fått mang en protestantisk leder til å miste motet, avla han et usvikelig vitnesbyrd for sannheten. Han ga ikke etter for smiger og lot seg ikke skremme av trusler. Dronningen anklaget ham for kjetteri. Han hadde lært folk en religion som staten hadde forbudt, erklærte hun, og på den måten hadde han brutt Guds bud som pålegger borgerne å lyde fyrstene. Knox svarte bestemt: «Fordi sann religion ikke får sin opprinnelige kraft og autoritet fra jordiske herskere, men bare fra den evige Gud, er borgerne ikke forpliktet til å tilpasse sin gudsdyrkelse etter fyrstenes ønske. For ofte er det fyrstene som vet minst om Guds sanne religion. Der som Abrahams etterkommere hadde tatt imot faraos religion fordi de hadde vært undersåttene hans i så lang tid, så spør jeg Dem, Frue, hvad slags religion ville vi så hatt i verden? Eller hva slags religion ville vi hatt i dag dersom alle på apostlenes tid hadde godtatt keiserens religion? Dette, ærede Frue, bør vise Dem at borgerne ikke er bundet til fyrstenes religion selv om de er pålagt å vise dem lydighet.» Dronningen svarte

*Scotorum primū Te Ecclesia CNOXE, doctorem
Audiit. auspicijs ejus, reducta tuis.* a a 3

John Knox hadde vendt ryggen til kirkens overleveringer og mystikk for å søke åndelig næring i Guds ord, og Wisharts forkynnelse hadde styrket ham i beslutningen om å forlate romerkirken og gi seg i lag med de forfulgte reformatorene.

kynner, rygget han tilbake for dette ansvaret, og først etter mange dagers ensomhet og smertefull kamp med seg selv, ga han etter. Men da han endelig hadde påtatt seg oppgaven, gikk han fram med ubøyelig

tilbake: «De tolker Skriften på en måte og de katolske lærere tolker den på en annen måte. Hvem skal jeg tro på, og hvem skal avgjøre hva som er rett?»

«Tro på Gud, Han som taler klart og tydelig i sitt Ord», svarte Knox. «Utover det Skriften lærer, bør man hverken tro den ene eller den andre. Guds Ord er tydelig i seg selv, og hvis noe virker dunkelt, vil Den hellige ånd som aldri er i strid med seg selv, forklare det på en tydeligere måte andre steder så ikke noen behøver å tvile uten at de absolutt vil være uvitende.» – David Laing, *The Collected Works of John Knox*, vol. 2, s.281,284.

Slik talte denne fryktløse reformator, med fare for sitt liv, til de kongelige. Med det samme urokkelige motet fortsatte han mot målet. Han ba og kjempet for Herrens sak inntil Skottland var befridd for paveveldet.

STATSRELIGION OG RELIGIONSTVANG

Da protestantismen ble innført som statsreligion i England, gjorde det sitt til å svekke forfølgelsen, men stoppet den ikke helt. Selv om mange av romerkirkens læresetninger ble oppgitt, forble en hel del skikker uendret. Man forkastet pavens suverenitet, men i stedet ble kongen innsett som kirkens øverste leder.

I gudstjenesten var det fremdeles store avvikelser fra det rene og enkle evangelium, og man hadde enda ikke fått øynene opp for betydningen av religionsfrihet. Selv om de protestantiske fyrstene sjelden foretok slike grusomheter som romerkirken gjorde bruk av overfor kjettere,

John Knox spurte dronning Mary av Skottland dette berømte spørsmålet: «Dersom Abrahams etterkommere hadde tatt imot faraos religion fordi de hadde vært undersåttene hans i så lang tid, så spør jeg Dem, Frue, hva slags religion ville vi så hatt i verden?»

anerkjente de likevel ikke den enkeltes rett til å dyrke Gud etter sin egen samvittighet. Alle skulle godta statskirkens læresetninger og gudstjenesteformer. Dissenterne ble i mer eller mindre grad forfulgt i flere hundre år.

På 1600-tallet ble flere tusen prester fratatt sitt embede. Under trussel om store bøter, fengsel og forvisning ble det forbudt for folk å overvære andre religiøse sammenkomster enn de kirken godkjente. De trofaste som ikke kunne la være å samles for å tilbe Gud, var tvunget til å møtes i mørke smug og i bortgjemte loftsrom, og på visse årstider møttes de i skogen midt på natten. I ly av den tette skogen, et tempel som Gud selv

hadde bygd, kom disse spredte og forfulgte troende sammen for å delta i bønn og lovsang.

Men tross all forsiktighet måtte mange lide for sin tro. Fengslene var overfylte, familier ble splittet, og mange ble landsforvist. Men Gud var med sitt folk, og forfølgelsen kunne ikke stanse deres vitnesbyrd. Mange ble drevet over havet til Amerika, der de la grunnvollen til den borgerlige

I flere hundre år har stemmen fra fengselset i Bedford talt til menneskehjarter med stor gjennomslagskraft. Bunyans «Pilgrimsvandring» og «Grace Abounding to the Chief of Sinners» har ført mange inn på livets vei.

og religiøse friheten som har vært landets bolverk og ære.

Likesom på apostlenes tid viste det seg at forfølgelsen bidro til å fremme evangeliet. I et motbydelig fengsel som var fullt av forbrytere og løsslupne mennesker, levde John Bunyan (1628-88) i himmelens atmosfære, og der skrev han sin vidunderlige allegori om en pilegrims reise fra fordervelsens land til den

himmelske by. I flere hundre år har stemmen fra fengslet i Bedford talt til menneskehjarter med stor gjennomslagskraft. Bunyans «Pilgrimsvandring» og «Grace Abounding to the Chief of Sinners» («Overflod av nåde til de største syndere») har ført mange inn på livets vei.

Baxter, Flavel, Alleine og andre begavede og skolerte menn med en dyp, kristelig erfaring reiste seg til modig forsvar for den troen som en gang for alle er overgitt til de hellige. Det som disse bannlyste og fredløse mennene utførte, vil aldri gå til grunne. Flavels «Fountain of Life» («Livets kilde») og «Method of Grace» («Nådens metode») har vist tusener hvordan de skal overgi seg til Kristus. Baxters «Reformed Pastor» («Den reformert pastor») har vært til velsignelse for mange som ønsket en ny vekkelse, og boken «Saints' Everlasting Rest» («De frelstes evige hvile») har hjulpet mennesker inn til den hvilen som er «i vente for Guds folk».

METHODISTENES GRUNNLEGGER

100 år senere, i en åndelig mørketid, sto Whitefield og brødrene Wesley fram som Guds fakkelbærere. Under den offisielle kirkens dominerende holdning hadde det engelske folket sunket ned i en tilstand av religiøst frafall som knapt kunne skjernes fra hedenskap. Geistligheten var mest opptatt av naturreligion, noe som også preget deres teologi. De høyere samfunnslag gjorde narr av fromhet og skrøt av å være hevet over den slags fanatisme. De lavere lag av folket var svært uvitende og umoraliske, mens kirken ikke lenger hadde

mot og tro nok til å støtte sannhetens sak.

Læren om rettferdiggjørelse ved tro som Luther så klart hadde forkynt, var nesten helt tapt av syne og erstattet med det katolske prinsippet om å stole på gode gjerninger til frelse. Whitefield og brødrene Wesley som tilhørte den engelske kirke, søkte oppriktig å vinne gunst hos Gud, og de hadde lært at de kunne oppnå dette ved å leve rett og praktisere de religiøse seremoniene.

Da Charles Wesley en gang ble syk og trodde at han skulle dø, ble han spurt om hva han grunnet sitt håp om evig liv på. Han svarte: «Jeg har gjort mitt beste for å tjene Gud.» Da han som hadde spurt, ikke syntes å være helt tilfreds med svaret, tenkte Wesley: «Hva mener han? Er ikke mine anstrengelser et godt nok grunnlag for mitt håp? Har min innsats vært forgjeves? Jeg har ikke noe annet å holde meg til.» – John Whitehead, *Life of the Rev. Charles Wesley*, s. 102. Så tett var mørket som ruget over kirken at det skjulte forsoningen, berøvet Kristus Hans herlighet og vendte menneskenes sinn bort fra deres eneste håp om frelse - den korsfestede Frelseres blod.

Det ble klart for John Wesley og medarbeiderne hans at sann kristendom kommer innenfra, og at Guds lov gjelder like mye for tankene våre som for ord og handlinger. Nå forsto de at et rent hjerte er like viktig som en korrekt livsførsel, og de bestemte seg for å endre livskurs. Ved mye bønn og store anstrengelser prøvde de å undertrykke det onde i sin natur. De levde i selvfornektelse,

velgjørenhet og ydmykhet og overholdt nøye alt som de mente ville hjelpe dem til å oppnå det de framfor alt ønsket - den helligheten som kunne sikre dem velvilje hos Gud.

Men de fant ikke det de søkte. Forgjeves forsøkte de å frigjøre seg fra syndens fordømmelse og bryte dens makt. Det var den samme kampen Luther hadde opplevd i klostercellen i Erfurt. Det var det samme spørsmålet som hadde plaget ham: «Hvordan kan en mann bli rettferdig for Gud?» Job 9,2.

Sannhetens flamme som nesten var sloknet på protestantismens altere, skulle bli tent igjen med den gamle fakkelen som de bøhmiske kristne hadde bevart ned gjennom tidene. Etter reformasjonen var protestantismen i Bøhmen blitt trampet ned av romerske horder. Alle som ikke ville fornekte sannheten, ble tvunget bort. Noen fant tilflukt i Sachsen der de bevarte den gamle troen. Fra etterkommere av disse kristne kom lyset til Wesley og medarbeiderne hans.

EVANGELIETS GRUNNSANNHETER I FOKUS

Etter at John og Charles Wesley var blitt ordinert til preste-tjenesten, ble de kalt til Amerika. Om bord på skipet var det en gruppe fra Mähren som tilhørte Brødremenigheten. De kom ut for en voldsom storm, og ansikt til ansikt med døden følte John Wesley at han savnet forsikringen om at han hadde fred med Gud. Gruppen fra Mähren, derimot, viste en ro og trygghet som var helt fremmed for ham.

«Jeg hadde lenge lagt merke til

alvoret som preget dem», sier han. «Hele tiden hadde de opptrådt på en ydmyk måte og hjulpet medpassasjerene med ting som ingen av mine egne landsmenn ville påta seg. De avslo enhver form for betaling, men sa at det var godt for deres stolthet, og at deres Frelser hadde gjort mer for dem. Hver dag hadde de anledning til å vise en mildhet som ingen ting kunne rukke ved. Dersom noen puffet til dem, slo dem eller dyttet dem overende, reiste de seg bare opp og gikk sin vei uten å klage.

Nå oppsto det en situasjon som ga oss andre muligheten til å se om de var likeså fri for frykt som de var for stolthet, sinne og hevnlust. Midt under salmesangen i begynnelsen av gudstjenesten brøt en sjø inn over relingen, flerret storseilet og skyl-

Ved et møte i Brødremenigheten i London ble det lest en uttalelse fra Luther om den forandringen som Guds Ånd virker hos den troende. Idet Wesley hørte dette, ble troen vakt til live i ham.

let over dekket som om havet allerede hadde slukt oss. Mine landsmenn begynte å rope og skrike, men gruppen fra Mähren forstatte rolig å synge. Etterpå spurte jeg en av dem: «Var du ikke redd?» «Nei, og det takker jeg Gud for», svarte han. «Men var ikke kvinnene og barna redde?»

«Nei, kvinnene og barna våre er ikke redde for å dø», svarte han mildt.» – Whitehead, *Life of the Rev. John Wesley*, s.10.

Da de kom til Savannah, bodde John Wesley en tid hos disse kristne vennene, og deres holdning gjorde et dypt inntrykk på ham. Om deres gudstjenester, som var en slående motsetning til den livløse formalismen i den engelske kirke, skrev han: «Alt var så enkelt og høytidelig at jeg nesten glemte de 1700 årene som var gått, og jeg følte det som jeg var til stede ved en av de sammenkomstene, fri for prakt og formvesen, hvor teltmakeren Paulus eller fiskeren Peter ledet ut, fylt av Den hellige ånd og kraft.» – Samme, s.11-12.

Da Wesley var kommet tilbake til England, hjalp en av Brødremenighetens predikanter ham til å få en klarere forståelse av bibelsk tro. Han ble overbevist om at hans egne gjerninger var nytteløse som frelsesmiddel, og at han helt og fullt måtte stole på «Guds Lam som bærer verdens synd». Ved et møte i Brødremenigheten i London ble det lest en uttalelse av Luther om den forandringen som Guds ånd virker hos en troende. Idet Wesley hørte dette, ble troen vakt til live i ham. «Jeg følte hvordan jeg ble varm om hjertet», sier han «og at jeg virkelig kunne sette min lit til Kristus alene for frelse. Jeg ble sikker på at Han hadde fjernet mine synder, ja, selv mine, og frelst meg fra syndens og dødens lov.» – Samme, s. 52.

Gjennom mange års trøstesløs kamp og selvfornektelse, selvkritikk og ydmykelse hadde Wesley stått fast på sitt forsett om å søke Gud. Nå

hadde han funnet Ham, og han oppdaget at den nåden han hadde strevd for å vinne ved bønn og faste, ved almisser og selvfornektelse, var en gave «uten penger og uten betaling». Da han først var blitt befestet i troen på Kristus, fikk han en brennende trang til å utbre budskapet om Guds frie nåde. «Jeg betrakter hele verden som mitt sogn», sa han. «Uansett hvor jeg oppholder meg, ser jeg det som min ufravelige rett og plikt å forkynne det glade frelsesbudskapet til alle som vil høre.» – Samme, s. 74.

Han fortsatte å leve i streng forsakelse, ikke lenger som et grunnlag for troen, men som en følge av den, ikke som roten til hellighet, men som frukten av den. Guds nåde i Kristus er grunnlaget for den kristnes håp, og denne nåden vil komme til uttrykk i lydighet.

Wesley gikk helt og fullt inn for å forkynne det han selv hadde motatt – rettferdiggjørelse ved troen på Kristi soningsblod og Den hellige ånds fornyende kraft til å frambringe frukt i et liv som er i overensstemmelse med Kristi eksempel.

WESLEY OG WHITEFIELD FORKYNNER EVANGELIET I ENGLAND

Whitefield og brødrene Wesley var blitt rustet til oppgaven ved langvarig og dyp, personlig overbevisning om sin egen fortapte tilstand. Gjennom forakt, hån og forfølgelse både ved universitetet og i prestetjenesten var de blitt herdet til å lide ondt som Kristi gode stridsmenn. Sammen med noen få andre som gjorde felles sak med dem, ble de hånlig kalt «metodister» av sine verdslige studie-

kamerater – et navn som et av de største kirkesamfunnene på De britiske øyer og i Amerika i dag betrakter som en ære.

Som medlemmer av Englands offisielle kirke var de sterkt knyttet til dens gudstjenesteform, men Herren hadde vist dem noe bedre i sitt Ord. Den hellige ånd tilskyndet dem til å forkynne Kristus og Ham korsfestet, og de erfarte Guds kraft i arbeidet. Tusener ble overbevist og virkelig omvendt, og disse måtte beskyttes mot glupende ulver. Wesley hadde ikke tenkt å danne et nytt kirkesamfunn, men han organiserte dem i det som ble kalt Metodistsamfunnet.

Disse forkynnerne møtte en uforståelig og hard motstand fra den offisielle kirken, men i sin visdom styrte Gud begivenhetene slik at reformasjonen begynte innenfor selve kirken. Hvis den hadde kommet utenfra, ville den ikke ha trengt inn der den var mest påkrevd. Men fordi vekkelsespredikantene tilhørte kirken og utfoldet sin virksomhet innenfor dens rammer når anledningen bød seg, fant sannheten innpass på steder der dørene ellers ville ha vært stengt. Noen av prestene ble vekket opp av sin moralske sløvhets og ble ivrige forkynnere i sine egne sogn. Menigheter som hadde stivnet i formalisme, våknet opp til nytt liv.

Som det hadde vært gjennom hele kirkehistorien, var det også på Wesleys tid personer med forskjellige talenter som utførte sin bestemte oppgave. De var ikke enige om ethvert lærepunkt, men de var alle drevet av Guds ånd og sto sammen i den ene store oppgaven å vinne men-

nesker for Kristus. Ulikt syn mellom Whitefield og brødrene Wesley truet en tid med å skape splittelse, men som de lærte ydmykhet i Kristi skole, ble de forsont ved gjensidig overbærenhet og kjærlighet. De hadde ikke tid til uoverensstemmelser når det vrimlet av villfarelser og ugudelighet

George Whitefield - Ulikt syn mellom Whitefield og brødrene Wesley truet en tid med å skape splittelse, men som de lærte ydmykhet i Kristi skole, ble de forsont ved gjensidig overbærenhet og kjærlighet.

overalt og syndere var i ferd med å gå fortapt.

METODISTENE FORFULGT

Det var en ulendt vei Guds tjenere måtte gå. Lærde og innflytelsesrike personer motarbeidet dem. Etter en tid inntok mange prester en fiendtlig holdning, og kirkedørene ble stengt for den rene troen og dem som forkynte den. Når prestene nektet dem

adgang til prekestolen, gikk mørkets, uvitenhetens og ugudelighetens krefter til aksjon.

Gang på gang unngikk John Wesley døden ved et Guds mirakel. Da pøbelen en gang ble egget opp mot ham og det ikke syntes å være noen utvei, kom en engel i menneskeskikkelse bort til ham. Pøbelen vek unna, og Kristi tjener unnslopp den farlige situasjonen.

Wesley fortalte hvordan han en gang ble befridd fra en flokk rasende mennesker: «Mange prøvde å dytte meg overende mens vi gikk på en glatt sti nedover mot byen. De regnet nok med at hvis jeg først lå på jorden, ville jeg neppe komme på beina igjen. Men jeg hverken snublet eller gled en eneste gang og var snart ute av hendene deres. Mange prøvde å gripe fatt i kraven eller klærne mine for å tvinge meg overende, men de fikk ikke ordentlig tak. Bare en av dem fikk tak i den ene fliken av vesten min, og plutselig sto han med den i hånden. Den andre delen hvor det lå en pengeseddel i lommen, ble bare delvis revet av. En kraftkar som gikk like bak meg, slo etter meg flere ganger med en eikestokk. Hadde han truffet meg i nakken, ville han ha sluppet å bekymre seg mer om meg. Men hver gang bommet han, uten at jeg vet hvordan det gikk til, for jeg kunne hverken flytte meg til høyre eller venstre. En annen trengte seg gjennom mengden og løftet armen for å slå. Men plutselig senket han den og strøk meg bare over hodet mens han sa: «For et mykt hår han har!» De første som vendte om, var byens helter, de som alltid var ledere

John Wesley - I begynnelsen måtte metodistene, både lekfolk og predikanter, tåle hån og forfølgelse både fra statskirkens medlemmer og fra ikke-kristne som ble egget opp ved de løgnene som ble fortalt om dem.

for pøbelhopen. En av dem var proffbokser og opptrådte ved boksekongurranser på markedene.

Hvor mildt og vennlig forbereder Gud oss til å gjøre hans vilje! For to år siden ble skulderen min streifet av en murstein. Året etter fikk jeg en stein mellom øynene. Forrige måned var det en som slo til meg. Det samme skjedde nå i kveld, både før vi kom inn i byen og etter at vi var dratt igjen. Men det var ikke noe å bry seg om, for selv om det ene slaget var ganske hardt og traff meg i brystet og det andre traff meg på munnen så blodet rant, gjorde det ikke mer vondt enn om de hadde rørt meg med et strå.»— John Wesley, Works, vol.3, s.297-298.

I begynnelsen måtte metodistene,

både legfolk og predikanter, tåle hån og forfølgelse både fra statskirkens medlemmer og fra ikke-kristne som ble egget opp ved de løgnene som ble fortalt om dem. De ble stilt for retten, men det var bare i navnet, for rettferdighet forekom sjelden ved domstolene på den tiden. Ofte ble de utsatt for vold fra folk som var ute etter dem. Pøbelen gikk fra hus til hus, ødela eiendom og innbo, plyndret etter som de fant for godt og opptrådte brutalt mot folk av begge kjønn i alle aldre. I noen tilfeller ble det slått opp plakater med oppfordring om å møte fram på nærmere angitt sted til dem som ønsket å være med på å knuse vinduer hos metodistene og plyndre hjemmene deres.

Disse åpenbare bruddene både på Guds og menneskers lover fikk passere upåttalt. Man forfulgte systematisk en gruppe mennesker som hadde den ene feilen at de prøvde å lede syndere fra fordervelse til hellighet.

John Wesley henviser til det han selv og trosfellene hans ble beskyldt for: «Noen påstår at disse menneskene har en falsk, feilaktig og svermerisk lære, at den er ny og tidligere ukjent, at det er kvekerisme, fanatisme og katolisisme. Alle disse påstandene er allerede rykket opp med rot, for det er klart påvist at hvert eneste punkt er Skriftens tydelige lære slik den tolkes av vår egen kirke. Derfor kan den hverken være falsk eller uriktig, forutsatt at Skriften er sann.» «Andre sier at læren er for streng, at veien til himmelen blir for trang. Dette er i grunnen den virkelige innvendingen og var en gang nesten den eneste. Den ligger skjult

bak tusen andre innvendinger som trer fram under forskjellige former. Men gjør de veien til himmelen trangere enn vår Herre og Hans apostler gjorde? Er deres lære strengere enn Bibelens? Se bare på noen få tydelige skriftord: «Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte, og av hele din sjel, og av all din forstand.» «Hvert unyttig ord menneskene taler, skal de avlegge regnskap for på dommens dag.» «Enten dere da spiser eller drikker eller hva dere gjør, så gjør alt til Guds ære!»

«Hvis deres lære er strengere enn dette, er det grunn til å irettesette dem. Men dere vet med dere selv at det ikke er slik. Hvem kan være mindre streng uten å forfalske Guds Ord? Kan noen forvalte Guds hemmeligheter med troskap dersom de forandrer noe av det hellige som er betrodd dem? Nei. De kan ikke fjerne eller moderere noe. De er nødt til å si til alle mennesker: «Vi kan ikke endre Bibelen etter deres smak. Dere må enten ta den som den er, eller gå evig fortapt.» Her er den virkelige årsaken til at folk klager over «disse menneskenes ubarmhjertighet». Er de virkelig ubarmhjertige? På hvilken måte? Gir de ikke mat til de sultne og klær til de nakne? De svarer at det er ikke det som er problemet, det er ikke noe å utsette på dem i så måte, men de dømmer andre så ubarmhjertig! De mener at ingen andre enn deres likesinnede kan bli frelst.» – Samme, s.152-153.

DE FRAMHOLDT GUDS LOV

Den åndelige tilbakegangen som hadde vært så merkbar i England

Den åndelige tilbakegangen som hadde vært så merkbar i England kort før Wesleys tid, skyldtes i stor grad den antinomianistiske forkynnelsen. Mange hevdet at Kristus hadde opphevet moralloven, og at de kristne derfor ikke var forpliktet til å holde den.

kort før Wesleys tid, skyldtes i stor grad den antinomistiske (lovfiendtlige) forkynnelsen. Mange hevdet at Kristus hadde opphevet moralloven og at de kristne derfor ikke var forpliktet til å holde den, men at den troende er frigjort fra «treldom under gode gjerninger».

Andre innrømmet nok at loven hadde evig gyldighet, men hevdet at det var unødvendig for predikantene å formane folk til å være lydige mot den, for de som Gud har utvalgt til frelse, vil «ved Guds nådes uimotståelige tilskyndelse bli ledet til å være fromme og dydige», mens de som var dømt til evig fortapelse, «ikke hadde kraft til å lyde Guds lov».

Andre som også mente at «de utvalgte ikke kan falle fra nåden og heller ikke gå glipp av Guds velvilje», kom til den enda frykteligere konklusjonen at «de onde handlingene som de begår, i virkeligheten ikke er syndige og må ikke oppfattes som brudd på Guds lov. Derfor behøver de ikke å bekjenne sine synder eller kvitte seg med dem ved å angre.» –

McClintok and Strong, Cyclopeda, art. "Antinomians". De hevdet at selv den verste synden som «vanligvis oppfattes som et grovt brudd på Guds lov, ikke er synd i Guds øyne» når det er en av de utvalgte som begår den «fordi et av de vesentlige og særegne kjennetegnene hos de utvalgte er at de ikke kan gjøre noe som mishager Gud, eller som loven forbyr.»

Disse forferdelige læresetningene er i alt vesentlig de samme som populære pedagoger og teologer senere forfektet, nemlig at det ikke finnes noen uforanderlig, guddommelig lov som er norm for hva som er rett. Det er samfunnet selv som bestemmer moralnormene, og de endrer seg stadig. Alle disse ideene er preget av den samme mesterhjernen – han som begynte sitt forsøk på å bryte ned Guds rettferdige lov allerede da han var sammen med syndfrie vesener i himmelen.

Læren om at Gud har bestemt menneskenes karakter en gang for alle, har fått mange til å forkaste Hans lov. Wesley kjempet innbitt mot de antinomistiske forkynnernes villfarelser og påviste at deres lære var i strid med Skriften. «For Guds frelsende nåde til alle mennesker er åpenbart.» Tit 2,11. «For dette er godt og velbehagelig framfor Gud, vår Frelser, Han som vil at alle mennesker skal bli frelst og komme til sannhets erkjennelse. Det er én Gud og én Mellommann mellom Gud og mennesker, Mennesket Kristus Jesus. Han som ga Seg Selv som en løsepeng for alle.» 1 Tim 2,3-6. Guds ånd gis fritt til alle mennesker for

at de skal bli frelst. Kristus er «Det sanne Lyset som gir lys til hvert menneske». Joh 1,9. Mennesker går glipp av frelsen fordi de med vilje avviser livets gave.

Som svar på påstanden om at De ti bud var blitt opphevet sammen med seremoniloven ved Kristi død, uttalte Wesley: «Kristus opphevet ikke moralloven som finnes i De ti bud, og som profetene håndhevet. Han kom ikke til denne verden for å avskaffe noen del av den. Det er en lov som aldri kan brytes, men står som det trofaste vitnet på himmelen. (Sal 89, 38) Den var til fra verdens begynnelse, og var skrevet, ikke på steintavler, men i menneskets hjerte ved Skapelsen. Og selv om det som Gud skrev med sin egen finger for en stor del er utvisket av synden, kan det likevel ikke helt slettes ut så lenge vi har en ide om godt og ondt. Alt i denne loven må gjelde for hele menneskeheten og til alle tider. Guds bud er ikke avhengige av tid eller sted eller av noe annet forhold som kan forandres, for de hviler på Guds natur og på menneskets natur og på deres uforanderlige forhold til hverandre.

«Jeg er ikke kommet for å oppheve, men for å oppfylle.» Utvilsomt mener Kristus her (sett ut fra sammenhengen): Jeg er kommet for å stadfeste loven helt og fullt, tross alle menneskelige bortforklaringer. Jeg er kommet for å kaste lys over alt det som måtte være dunkelt. Jeg er kommet for å forklare den virkelige og fullstendige meningen med alt, for å vise lengden og bredden, høyden og dybden, ja hele utstrekningen av hvert bud og hele lovens ufattelige renhet

Som svar på påstanden om at de ti bud var blitt opphevet sammen med seremonilovene ved Kristi død, uttalte Wesley: «Kristus opphevet ikke moralloven som finnes i de ti bud, og som profetene håndhevet. Han kom ikke til denne verden for å avskaffe noen del av den. Det er en lov som aldri kan brytes, men står som «det trofaste vitnet på Himmelen.»

og åndelighet.» – Wesley, preken nr. 25.

Wesley erklærte at det er perfekt harmoni mellom loven og evangeliet. «Loven og evangeliet henger meget nøye sammen. På den ene siden bærer loven hele tiden vei for evangeliet og leder oss dit. På den andre siden fører evangeliet til en mer nøyaktig oppfyllelse av loven. Den byr oss for eksempel å elske Gud og vår neste, å være ydmyke, saktmodige og hellige. Vi vet med oss selv at vi ikke makter dette, at «for mennesker er dette umulig.» Men vi ser et løfte om

at Gud vil gi oss denne kjærligheten og gjøre oss ydmyke, saktmodige og hellige. Vi griper fatt i dette evangeliet, dette gledesbudskapet. Det virker i samsvar med vår tro. Slik skal «lovens rettfærdige krav bli oppfylt i oss» ved troen på Jesus Kristus.

«Fremst blant motstanderne av Kristi evangelium», sa Wesley, «er de som klart og åpenlyst «dømmer loven» og «taler ondt om loven», og som lærer menneskene å bryte (oppløse, svekke, oppheve gyldigheten av) ikke bare ett av budene, det minste eller det største, men alle under ett. Det

mest forbausende ved dette store be-
draget er at de som er fanget inn av
det, virkelig tror at de ærer Kristus
ved å forkaste Hans lov, og at de opp-
høyer Hans tjeneste mens de tilintet-
gjør Hans lære. Ja, de ærer Ham slik
Judas gjorde da han sa: «Vær hilset,
rabbi!» og kysset Ham. Med rette
kunne Han si til hver enkelt av dem:
«Forråder du Menneskesønnen med
et kyss?» Å tale om Hans blod, men
fjerne Hans krone, eller ta lett på en-
kelte deler av Hans lov for å fremme
Hans evangelium, er å forråde Ham
med et kyss. Denne anklagen ram-
mer også dem som forkynner troen,
slik at den på en eller annen måte
tilsidesetter lydighet, direkte eller
indirekte, eller dersom de forkynner
Kristus på en måte som opphever el-
ler på annen måte svekker det min-
ste av Hans bud.» – Samme.

Til dem som hevdet at forkynnelsen
av evangeliet helt og fullt oppfyller
loven, svarte Wesley: «Dette benek-
ter vi helt og holdent. Det oppfyller
ikke lovens viktigste hensikt som
er å overbevise mennesker om synd
og å vekke dem som ennå sover på
randen av helvete.» Apostelen Paulus
sier at «ved loven kommer erkjen-
nelse av synd». Først når en person
er blitt overbevist om synd, vil han
virkelig føle sitt behov for Kristi so-
ningsblod. Herren selv sier: «De som
er friske, har ikke bruk for lege, men

de som er syke». Derfor er det nyt-
teløst å sende bud på legen til men-
nesker som er friske, eller som i det
minste tror at de er det. Først må du
overbevise dem om at de er syke, el-
lers vil de ikke takke deg for det du
gjør. Like nytteløst er det å forkynne
Kristus for dem som har et hjerte
som aldri er blitt knust.» – Samme,
preken nr. 35.

Så når Wesley forkynte Guds nåde,
la han vekt på, likesom sin Mester,
å «opphøye loven og la den få ære.»
Med troskap utførte han den gjer-
ningen Gud hadde gitt ham, og han
fikk se store resultater. Over et halvt
århundre tilbrakte han som reisen-
de predikant, og da livet nærmet seg
slutten for den mer enn 80 år gamle
mannen, hadde han mer enn en halv
million erklærte tilhengere.

Men tallet på de mange som ved
hans innsats ble løftet opp fra syn-
dens fordervelse og fornedrelse til et
bedre og renere liv, og alle som ved
hans forkynnelse fikk en dypere og
rikere erfaring med Gud, vil ikke
bli kjent før hele den frelste skaren
samles i Guds rike. Hans liv er en
uvurderlig undervisning for enhver
kristen. Måtte den troen og ydmyk-
heten som preget denne Kristi tjener,
og hans utrettelige iver, selvoppo-
frelse og gudsfrykt, bli gjenspeilet i
menighetene i dag!

KAPITTEL 15

BIBELN OG DEN FRANSKE REVOLUSJON

Reformasjonen som hadde åpnet Bibelen for folket, prøvde på 1500-tallet å få innpass i alle land i Europa. I noen land ble den hilst velkommen som et budskap fra himmelen. I andre land klarte pavedømmet for en stor del å holde den ute, og den høynende innflytelsen som bibelkunnskap fører med seg, ble nesten helt utestengt.

I et av landene hvor lyset fikk innpass, ble det ikke forstått på grunn av det tette mørket. I århundrer kjempet sannhet og villfarelse om overtaket, inntil det onde til sist seiret og sannheten ble fortrent. «Og dette er dommen, at lyset er kommet inn i verden og menneskene elsket mørket mer enn lyset.» – Joh 3,19. Denne nasjonen måtte ta konsekvensene av sitt valg og høste det den hadde sådd. Guds ånds innflytelse ble fjernet fra et folk som hadde avvist Hans nådegave. Det onde fikk lov til å utfolde seg, og hele verden fikk se følgene av å forkaste lyset med fullt overlegg.

Kampen mot Bibelen som raste i så mange århundrer i Frankrike, nådde sitt klimaks under revolusjonen. Det fryktelige opprøret var bare en naturlig konsekvens av romerkirkens undertrykkelse av Bibelen. Det

var det mest slående eksempelet på følgene av romerkirkens politikk som verden noen gang har sett – et logisk resultat av den kursen som kirken hadde fulgt i over 1000 år.

Undertrykkelsen av Den hellige skrift i den tiden da pavedømmet dominerte, var blitt forutsagt av profetene. Åpenbaringsboken peker på de fryktelige følgene som særlig skulle ramme Frankrike på grunn av maktutfoldelsen fra «syndens menneske».

BIBELN UNDERTRYKT

Engelen sa: «Og de skal trække den hellige by under fot i 42 måneder. Jeg vil gi makt til mine to vitner, og de skal profetere i 1260 dager, kledd i sekk ... Når de har fullført sitt vitnesbyrd, skal dyret som stiger opp fra avgrunnen, gå til krig mot dem, seire over dem og drepe dem. De døde kroppene deres skal ligge på gaten i den store byen, som i åndelig mening kalles Sodoma og Egypt, hvor også vår Herre ble korsfestet. ...og de som bor på jorden, skal glede seg over dem, de skal være lykkelige og sende gaver til hverandre, for disse to profetene hadde plaget dem som bor på jorden. Etter tre og en halv dag kom livsånden fra Gud

inn i dem, og de sto på føttene sine, og stor frykt kom over dem som så dem.» Åp 11,2-11.

Tidsperiodene som er nevnt her – de «42 måneder» og de «1260 dager» – er identiske og svarer til den tiden Kristi menighet skulle undertrykkes av romerkirken. De 1260 årene med

De to vitnene er Det gamle og Det nye testamente. Begge taler om Guds lovs opphav og dens evige gyldighet.

pavelig overhøyhet begynte år 538 e.Kr. og måtte derfor slutte i 1798. Da trengte en fransk hær inn i Roma og tok paven til fange, og han døde i landflyktighet. Riktignok ble en ny pave valgt kort tid etter, men pavedømmet har aldri siden hatt den makt det hadde før.

Forfølgelsen av menigheten varte ikke hele perioden på 1260 år, for i medlidenhet med sitt folk forkortet Gud den harde trengselstiden. Slik forutsa Jesus den store trengselen som skulle ramme menigheten: «Og hvis ikke de dagene ble forkortet, ville ikke noe menneske bli frelst. Men for de utvalgte skyld skal de dagene bli forkortet.» Matt 24,22. Reformasjonen førte til at forfølgelsen opphørte før 1798.

Om de to vitnene skriver profeten videre: «Disse er de to oliventrærne og de to lystestakene som står foran jordens Gud.» Og salmisten sier: «Ditt Ord er en lykt for min fot og et lys på min sti.» Åp 11,4; Sal 119,105. De to vitnene er Det gamle og Det nye testamente. Begge taler om Guds lovs opphav og dens evige gyldighet. De vitner begge om Guds lovs opphav og dens evige gyldighet. De vitner begge om frelsesplanen. Forbildene, ofringene og profetiene i Det gamle testamente peker fram til en Frelser som skulle komme. Evangeliene og brevene i Det nye testamente forteller om en Frelser som kom nøyaktig på den måten som symbolene og profetiene forutsa.

«Jeg vil gi makt til mine to vitner, og de skal profetere i 1260 dager, kledd i sekk.» I størstedelen av denne tidsperioden var Guds vitner lite kjent. Romerkirken forsøkte å skjule sannheten for folk og fikk falske vitner til å motsi deres innhold. Bibelen ble fordømt av både kirkelige og borgerlige myndigheter. Dens budskap ble forvansket, og alle mulige forsøk som mennesker og demoner kunne oppmerksomhet bort fra den.

De som våget å forkynde dens bud-

skap, ble forfulgt, forrådt, torturert og fengslet. De ble martyrer for sin tro, eller de ble tvunget til å flykte opp i fjellene eller søke ly i huler og grotter. Da profeterte disse trofaste vitnene, kledd i sørgeklær. Likevel fortsatte de å vitne igjennom hele perioden på 1260 år. Selv når det så mørkest ut, fantes det trofaste personer som elsket Guds Ord og forsvarte Hans ære. Disse trofaste tjenerne fikk visdom, kraft og myndighet til å forkynne evangeliet i hele denne tiden.

«Og hvis noen ønsker å skade dem, går det ild ut fra munnen deres og fortærer fiendene deres. Og hvis noen ønsker å skade dem, skal han drepes på denne måten.» Åp 11,5. Folk kan ikke ustraffet trampe på Guds Ord. Betydningen av denne fryktelige dommen blir framholdt i Åpenbaringsbokens siste kapittel: «For jeg vitner for hver den som hører de profetiske ordene i denne Boken: Hvis noen legger noe til alt dette, skal Gud legge på ham de plagene som det er skrevet om i denne Boken. Og hvis noen tar bort noe fra ordene i denne profetiske Boken, da skal Gud ta hans del bort fra Livets Bok, fra Den hellige byen og fra det som det er skrevet om i denne Boken.» Åp 22,18-19.

Slike advarsler har Gud gitt for å hindre at mennesker på noen måte forandrer det Han har åpenbart eller pålagt. Disse alvorlige fordømmelsene gjelder alle som bruker sin innflytelse til å påvirke folk til ikke å ha aktelse for Guds lov. De som lettsindig hevder at det ikke betyr noe om man lyder Guds lov eller ikke, burde

Napoleon Bonaparte foran en sfinks - Aldri har noen monark dristet seg til et mer åpent og arrogant opprør mot himmelens myndighet enn kongen av Egypt. Dette er ateisme, og den nasjonen som Egypt var et symbol på, skulle på liknende måte avvise Guds krav og vise den samme vantro og tross.

derfor skjelve av frykt.

Alle som setter sine egne meninger høyere enn Guds åpenbaring, som vil endre Skriftens klare mening for å avpasse den etter smak og behag eller for å kunne følge verden, pådrar seg et fryktelig ansvar. Skriftens ord, Guds lov, vil vurdere hvert menneskes karakter og dømme alle som ikke består denne ufeilbare prøven.

KRIG MOT GUDS ORD

«Når de har fullført sitt vitnesbyrd.» I 1798 endte perioden da de to vitnene skulle profetere, kledd i sekk. Da de holdt på å avslutte sin tilbaketrukne virksomhet, skulle den makten som omtales som «dyret som stiger opp fra avgrunnen», føre krig mot dem. I mange land i Europa hadde de maktene som kontrollerte kirke og stat vært dominert av den onde ved hjelp av pavedømmet i århundreder. Men her står vi overfor en ny åpenbaring av Satans makt.

Det hadde vært romerkirkens strategi å holde Bibelen skjult i et ukjent språk, under påskudd av å ha respekt for den, og dermed var den

blitt utilgjengelig for folk. Mens pavidømmet regjerte, profeterte de to vitnene «kledd i sekk». Men en annen makt – dyret fra avgrunnen – skulle stå fram og føre en åpenlys krig mot Guds Ord.

«Den store byen» der disse vitnene blir drept og der likene ligger på gaten, kalles «i åndelig mening» Egypt. Av alle de nasjonene som omtales i bibelhistorien, gikk Egypt lengst i å benekte Guds eksistens og sette seg opp mot Hans bud. Aldri har noen hersker dristet seg til et mer åpent og arrogant opprør mot himmelens myndighet enn kongen av Egypt. Da Moses kom med budskapet fra Herren, svarte farao stolt: «Hvem er Herren, at jeg skulle lyde Hans røst og la Israel fare? Jeg kjenner ikke Herren, og jeg vil ikke la Israel fare.» 2 Mos 5,2.

Dette er ateisme, og den nasjonen som Egypt var et symbol på, skulle på liknende måte avvise Guds krav og vise den samme vantro og tross. «Den store byen» blir også åndelig talt sammenlignet med Sodoma. Dette var en korrumpert by hvor man brøt Guds lov, noe som særlig viste seg i form av umoral. Denne synden skulle også være et fremherskende trekk hos den nasjonen som svarer til beskrivelsen i bibelteksten.

EN SLÅENDE OPPFYLLELSE

Ifølge profetien skulle det altså stå fram en demonisk makt som skulle føre krig mot Bibelen like før 1798. Landet der de to vitnene på den måten skulle bli brakt til taushet, skulle bære preg av faraos ateisme og Sodomas umoral. Denne profetien går

i oppfyllelse på den mest nøyaktige og slående måten i Frankrikes historie. Under revolusjonen i 1793 «hørte verden for første gang en forsamling av personer, født og oppvokst i et sivilisert land, og som hadde påtatt seg å styre en av Europas mest fremtredende stater, avvise den mest opphøyede sannheten som mennesker kan få del i, idet de samstemmig fornektet troen på og tilbedelsen av en guddom». – Sir Walter Scott, *Life of Napoleon*, vol.1, kap.17.

«Frankrike var den eneste nasjonen i verden som man kan dokumentere har gått til åpent opprør mot universets Skaper. Det har vært og vil fortsatt være mange gudsbepottere og ateister både i England, Tyskland, Spania og andre steder, men Frankrike inntar en særstilling i verdenshistorien som det første landet der nasjonalforsamlingen erklærte at det ikke finnes noen Gud, og der hele befolkningen i hovedstaden og et stort flertall utenfor danset og sang av glede da de mottok kunnngjøringen.» – *Blackwood's Magazine*, November 1870.

Frankrike hadde også de kjennetegnene som særpreget Sodoma. Revolusjonstiden kunne oppvise en moralsk fordervelse lik den som førte til undergang for Sodoma og Gomorra. Og historikeren peker på hvordan ateismen går hånd i hånd med tøylesløsheten i Frankrike, slik profetien sier det: «I nøye samsvar med lovene om religionen var loven som reduserte ekteskapet - den helligste foreningen som mennesker kan inngå, og som så sterkt bidrar til stabilitet i samfunnet – til en rent borger-

lig kontrakt av midlertidig art som to personer kunne inngå og oppløse etter behag. Dersom demonene selv hadde satt seg fore å finne den mest effektive metoden for å ødelegge alt som er høyverdig, vakkert eller varig i familielivet, så de kunne være sikre på at virkningen av denne skaden skulle fortsette fra slektledd til slektledd, kunne de ikke ha funnet en mer effektiv plan enn å bryte ned ekteskapet. Skuespillerinnen Sophie Arnoult, som var kjent for sin slagferdighet, beskrev republikkens ekteskapslovgivning som «ekteskapsbruddets sakrament.» – Scott, vol 1, kap.17.

«(Der) hvor vår Herre ble korsfes-

Frankrike hadde også de kjennetegnene som særpreget Sodoma. Skuespillerinnen Sophie Arnoult, som var kjent for sin slagferdighet, beskrev republikkens ekteskapslovgivning som «ekteskapsbruddets sakrament».

tet.» Også denne delen av profetien ble oppfylt av Frankrike. Her kom fiendskapet mot Kristus klarere til uttrykk enn i noe annet land, og ingen

«(Der) hvor vår Herre ble korsfestet.» Også denne delen av profetien ble oppfylt av Frankrike. Her kom fiendskapet mot Kristus klarere til uttrykk enn i noe annet land.

andre steder hadde sannheten møtt en mer bitter og grusom motstand. I den forfølgelsen som Frankrike satte i verk mot evangeliets tilhengere, ble Kristus korsfestet ved behandlingen Hans etterfølgere fikk.

I århundrer hadde de troendes blod flytt. Mens valdenserne ofret livet for «Guds Ord og Jesu Kristi vitnesbyrd» i Piemont-fjellene, hadde albigeneserne i Frankrike båret fram et liknende vitnesbyrd om sannheten. Under reformasjonen ble tilhengerne drept etter grusom tortur. Konger og adelsmenn, fornemme kvinner og unge jenter, nasjonens stolthet, hadde sett på martyrenes lidelser med fornøyelse. I kampen for menneskenes helligste rettigheter hadde de tapre hugenottene blødd på mange slagmarker. Protestantene ble regnet som fredløse, det ble utlovt belønning for å gripe dem, og de ble jaget som ville dyr.

«Menigheten i ødemarken», de få etterkommerne av de første kristne som ennå eksiterte i Frankrike på 1700-tallet, skjult i fjellene i sør,

holdt fremdeles fast på sine fedres tro. Når de dristet seg til å møtes oppe i fjellene eller på øde vidder om natten, ble de jaget av ryttere og slept i fangenskap som galeislaver på livstid. De fineste, beste og mest begavede franskmenn ble lagt i lenker og torturert sammen med tyver og drapsmenn. – Wylie, b.22, kap.6.

Andre som fikk en mer human behandling, ble uten videre skutt mens de ubevæpnet og hjelpeløse falt på kne i bønn. Hundrevis av gamle menn, forsvarsløse kvinner og uskyldige barn lå døde igjen på jorden der de hadde holdt møte. Folk som streifet langs fjellsidene eller gjennom skogene der disse menneskene hadde pleid å samles, fant ofte «for hvert fjerde skritt de tok, lik som lå i gresset eller hang i trærne.» Landet deres, ødelagt av sverd, øks og bål, «var blitt omgjort til en eneste stor, dyster ørken.» «Disse grusomhetene foregikk ikke i en mørk tidsalder, men i Ludvig 14.s glansfulle æra. Vitenskap og litteratur blomstret, og hoffets og hovedstadens geistlighet var lærde og veltalende menn som ga seg ut for å være ydmyke og menneskevennlige.» – Samme, b.22, kap.7.

Men aller mørkest i den lange rekken av forbrytelser, frykteligst blant de djevelske handlingene i alle de redselsfulle århundrene, var Bartolomeus-natten. Ennå husker verden med gru dette feige og fryktelige overfallet. Tilskyndet av prester og prelater ga kongen av Frankrike sitt samtykke til denne redselsfulle udåden. En klokke som kimet i nattemørket, var signalet til massakren. Tusenvis av protestanter som sov ro-

lig i sine hjem fordi de stolte på kongens æresord, ble uten varsel grepet og myrdet med kaldt blod. Likesom Kristus var den usynlige lederen for sitt folk da de dro ut fra slaveriet i Egypt, var Satan den usynlige lederen for sine undersåtter i denne udåden som mangedoblet tallet på martyrer.

Massakren i Paris varte i sju dager, de første tre dagene med ubeskrivelig villskap. Og den var ikke begrenset til selve byen, for etter ordre fra kongen ble den utvidet til alle de provinsene og byene hvor det bodde protestanter. Man tok ikke hensyn til kjønn eller alder. Hverken spedbarn eller oldinger ble spart. Adelsmann og bonde, gammel og ung, mor og barn ble sablet ned. Over hele landet fortsatte myrderiene i to måneder. 70.000 av nasjonens beste borgere ble ofret.

«Da nyheten om massakren nådde Rom, var geistlighetens jubel grenseløs. Kardinalen av Lorraine belønnet budbæreren med tusen dukater, og kanonen på St. Angelo tordnet en gledessalutt. Klokkene kimte fra hvert eneste kirketårn, og festbål forvandlet natt til dag. I spissen for kardinaler og andre høye kirkemenn gikk Gregor 13. i et langt opptog til St. Louis-kirken der kardinalen av Lorraine holdt takkemesse. En medalje ble preget til minne om massakren, og i Vatikanet kan man fortsatt se tre freskomalerier av Vasari som framstiller angrepet på admiral Coligny, kongen som planlegger blodbadet sammen med rådet og endelig selve massakren. Pave Gregor sendte Den Gyldne Rosen til keiser

På pave Gregor 13.s ordre ble en medalje preget til minne om Bartolomeusmassakren, og i Vatikanet kan man fortsatt se tre freskomalerier av Vasari som framstiller angrepet på admiral Coligny, kongen som planlegger blodbadet sammen med rådet og endelig selve massakren.

Karl, og fire måneder etter massakren hørte han med tilfredshet en preken av en fransk prest som talte om «den dagen, så full av glede og lykke, da den hellige fader mottok nyheten og under høytidelig prosesjon gikk for å takke Gud og St. Louis.» – Henry White, *The Massacre of St. Bartholomew*, kap.14, par.34.

ATEISMEN I HØYSETET

Den samme onde makten som fikk i stand Bartolomeusmassakren, iscenesatte også selve revolusjonen. Jesus Kristus ble erklært for å være en bedrager, og de franske gudsfornekternes kamprop var: «Knus uslingen!» Med dette mente de Kristus. Himmelropende gudsbespottelse gikk hånd i hånd med avskyelig ugudelighet, og de mest nedverdiggende personene, de grusomste og mest lastefulle uhyrene ble opphøyet over alle andre. I alt dette fikk Satan den største hyllesten, mens Kristus som er sannhet, renhet og uselvvisk kjærlighet, ble korsfestet.

«Dyret som stiger opp av avgrun-

nen, (skal) gå til krig mot dem, seire over dem og drepe dem.» De ateistiske kreftene som hersket i Frankrike under revolusjonen og under terrorregimet, førte en slik krig mot Gud og Hans Ord som verden aldri hadde sett maken til. Nasjonalforsamlingen forbød all tilbedelse av Gud. Bibler ble samlet sammen og brent offentlig med alle mulige tegn på forakt. Guds lov ble trakkert ned. Bibelske ordninger ble opphevet. Den ukentlige hviledagen ble avskaffet, og i stedet ble hver tiende dag benyttet til svir og gudsbespottelse. Dåp og nattverd ble forbudt, og på kirkegårdene ble det satt opp iøynefallende plakater som kunngjorde at døden var en evig søvn.

Gudsfrykt er på ingen måte begynnelsen til visdom ble det sagt, men begynnelsen til dårskap. All religiøs feiring ble forbudt, unntatt den som gjaldt friheten og fedrelandet. «Biskopen av Paris ble ført fram for å spille hovedrollen i det mest skamløse og skandalepregede skuespillet som noen gang har forekommet i en

nasjonalforsamling. Han gikk forrest i full prosesjon og måtte erklære at den kristne troen som han hadde forkynt i så mange år, helt og holdent var et prestebedrag som ikke hadde noe som helst grunnlag i historien eller i noen hellig sannhet. I høytidelige og klare ordelag benektet han eksistensen av den Gud han var blitt ordinert til å tjene og gikk inn for å hylle frihet, likhet, dyd og moral. Så la han sine biskoppelige ordenstegn på bordet og ble broderlig omfavnet av forsamlingens president. En hel del frafalne prester fulgte denne prelatens eksempel.» – Scott, vol.1, kap.17.

«De som bor på jorden, skal glede seg over dem, de skal være lykkelige og sende gaver til hverandre, for disse to profetene hadde plaget dem som bor på jorden.» Det vantro Frankrike hadde brakt Guds to vitners refsende stemme til taushet. Sannhetens ord lå død på gatene, og de som hatet begrensningene og kravene i Guds lov, frydet seg. Mennesker trosset himmelens konge offentlig. På samme måte som synderne i gammel tid, ropte de: «Hvordan skal Gud vite det? Er det vel kunnskap hos Den Høyeste?» – Sal 73,11.

Med en gudsbespottelig dristighet som er nesten utrolig, uttalte en av prestene for den nye orden: «Gud, hvis du er til, da hevnt ditt skadelidte navn. Jeg utfordrer deg! Du holder deg taus, du tør ikke slippe torde- nen løs. Hvem vil heretter tro at du er til?» – Lacretelle, History 11:309 i Sir Archibald Alison, History of Europe, vol.1, kap.10. Dette er et ekko av faraos ord: «Hvem er Herren, at

Det vantro Frankrike hadde brakt Guds to vitners refsende stemme til taushet. Sannhetens ord lå død på gatene, og de som hatet begrensningene og kravene i Guds lov, frydet seg.

jeg skulle lyde Hans røst?» «Jeg kjenner ikke Herren,» «Dåren har sagt i sitt hjerte: «Det er ingen Gud.» – Sal 14,1. Og Herren sier om dem som forvrenger Hans Ord: «Dårskapen deres skal bli åpenbar for alle.» – 2 Tim 3,9.

FORNUFTENS GUDINNE

Etter at Frankrike hadde forlatt tilbedelsen av Den Levende Gud, «Den Høye og Opphøyde, Han som troner for evig», varte det ikke lenge før nasjonen sank ned i et uverdigg avgudereri. Man tilba «fornuftens gudinne», personifisert i en umoralsk kvinne. Og dette skjedde i den lovgivende forsamlingen, landets øverste myndighet!

Med historikerens ord: «I denne forrykte situasjonen er en av seremoniene uten sidestykke når det gjelder dårskap og ugudelighet. Nasjonalforsamlingens dører ble åpnet, og i spissen for et orkester kom bystyret i høytidelig prosesjon, mens de sang

Etter at Frankrike hadde forlatt tilbedelsen av den levende Gud, «Den Høye og Opphøyde, Han som troner for evig», varte det ikke lenge før nasjonen sank ned i et uverdigg avgudereri. Man tilba «fornuftens gudinne», personifisert i en umoralsk kvinne. Og dette skjedde i den lovgivende forsamlingen, landets øverste myndighet!

en hymne til ære for friheten. Mellom seg hadde de en tilslørt kvinne som de kalte «fornuftens gudinne.» For framtiden skulle hun tilbes. Etter at hun var ført fram foran forsamlingen, ble sløret fjernet under utfoldelse av en storslått seremoni, og hun fikk deretter plass til høyre for presidenten. Folk flest kjente henne igjen som en danserinne ved operan. Frankrikes nasjonalforsamling hyllet denne personen som den beste representanten for den fornuften de tilba. Denne ugudelige og latterlige komedien ble noe av en motesak, og innsettelsen av «fornuftens gudinne» ble gjentatt ut over landet der folk gjerne ville vise at de var på høyde med revolusjonen.» – Scott, vol.1, kap.17.

Taleren som introduserte tilbedelsen av fornuften, uttalte følgende: «Lovgivere! Fanatismen har måttet vike for fornuften. Dens matte øyne kunne ikke tåle det klare lyset. En veldig folkemengde er i dag til stede under disse gotiske hvelvingene som

for første gang gjenlyder av sannheten. Her har det franske folket nå feiret den eneste sanne form for tilbedelse - tilbedelsen av friheten og fornuften. Her har vi uttalt ønsket om framgang for republikkens våpen. Her har vi oppgitt livløse guder til fordel for fornuften, den levende statuen, naturens mesterverk.» – M. A. Thiers, History of the French Revolution, vol.2, s.370-371.

Da gudinnen ble ført inn i nasjonalforsamlingen, tok taleren henne i hånden, henvendte seg til forsamlingen og sa: «Dødelige! Dere skal ikke lenger skjelve for den maktesløse torde- nen fra en Gud som frykten deres har skapt. Heretter skal dere ikke anerkjenne noen annen guddom enn fornuften! Her ser dere dens re- neste og edleste bilde. Hvis dere må ha noen å tilbe, bør dere bare tilbe slike som denne. Knel for frihetens høye senat, fornuftens slør!»

Etter at presidenten hadde omfavnet gudinnen, ble hun plassert i en praktfull vogn og ført forbi en enorm menneskemengde bort til Notre Damekatedralen for å innta guddommens plass. Der ble hun plassert på høyalteret og hyllet av hele forsamlingen. – Alison, vol.1, kap.10.

Ikke lenge etter ble Bibelen brent offentlig. Representanter for det offentlige museumsselskapet gikk ved en anledning inn på rådhuset og ropte: «Leve fornuften!» mens de på en stake bar med seg forkullede rester av forskjellige bøker, deriblant bønnebøker, messebøker og Bibelen. Presidenten uttalte: «I et stort bål har de sonet for alle tåpelighetene som de har fått menneskeslekten til

å begå.» – Journals of Paris, 1793, nr. 318. Sitert i Buchez-Roux, Collection of Parliamentary History, vol. 30, s.200-201.

FRANKRIKE MOTARBEIDER REFORMASJONEN

Det var pavedømmet som hadde begynt det verket som ateismen nå fullførte. Romerkirkens politikk hadde ført til de sosiale, politiske og religiøse tilstandene som drev Frankrike mot ruin. Historiske skildringer går ut på at kongen og kirken hadde skylden for utskeielsene under revolusjonen. Men når rett skal være rett, var det kirken som hadde ansvaret. Pavedømmet hadde påvirket kongene til å motarbeide reformasjonen, for de hadde framstilt den som en fiende av kronen og et uroelement som ville bli en fare for nasjonens fred og harmoni. Det var ånden fra Rom som framkalte grusomhetene og den harde undertrykkelsen som kongen satte i verk.

Frihetstanken fulgte Bibelen. Overalt hvor evangeliet fikk innpass, våknet folk. De begynte å kaste av seg lenkene som hadde gjort dem til slaver under uvitenhet, last og overtro, og de begynte å tenke og handle som mennesker. Fyrstene la merke til dette og skalv av frykt for å miste sitt enevelde. Romerkirken nølte ikke med å egge dem til mistenksomhet og frykt. I 1525 sa paven til kongen av Frankrike: «Denne galskap (protestantismen) vil ikke bare forvirre og ødelegge religionen, men også myndighetene, adelen, all lov og orden og enhver rangorden.» – G. de Felice, History of the Protestants of France, b.1, kap.2, par.8.

Det var pavedømmet som hadde begynt det verket som ateismen fullførte. Romerkirkens politikk hadde ført til de sosiale, politiske og religiøse tilstandene som drev Frankrike mot ruin.

Noen få år senere kom en paveleg utsending med denne advarselen til kongen: «Min Herre, la Dem ikke narre. Protestantene vil ødelegge både det borgerlige og religiøse systemet. Tronen er i like stor fare som alteret. En ny religion vil nødvendigvis føre til en ny styreform.» – D'Aubigné, History of the Reformation in Europe in the time of Calvin, b.2, kap.36. Og teologene appellerte til folks fordommer ved å erklære at protestantismen «lokker menneskene bort i noe nytt og tåpelig. Den fjerner borgernes hengivenhet for kongen og ødelegger både kirke og stat.» På den måten klarte romerkirken å sette Frankrike opp mot reformasjonen. Det var for å bevare kongemakten, beskytte adelen og opprettholde lo-

vene at forfølgelsens sverd ble trukket. – Wylie, b.13, kap.4.

Lite ante landets herskere om følgerne av denne skjebnesvangre politikken. Bibelens budskap ville ha lært folk rettferdighet, avhold, sannhet, likhet og nestekjærlighet, de prinsippene som er grunnlaget for en nasjons trivsel og vekst. «Rettferdighet opphøyer et folkeslag.» «Tronen blir grunnfestet ved rettferdighet.» Ordsp 14,34; 16,12. «Rettferdighetens verk skal være fred, og rettferdighetens frukt er hvile og trygghet til evig tid.» – Jes 32,17.

Den som adlyder Guds lov, vil også respektere og lyde landets lover. Den som frykter Gud, vil ære styresmaktene når de utøver rettferdig og lovlig myndighet. Men det ulykkelige Frankrike forbød Bibelen og lyste dens tilhengere i bann. I århundrer måtte hederlige og prinsippfaste personer være galeislaver, dø på bålet eller råtne opp i fengsler. Det var folk med skarp forstand og moralsk styrke. De hadde mot nok til å stå fast på sin overbevisning og tro nok til å lide for sannheten. Tusener og atter tusener reddet seg ved å flykte, og dette fortsatte i 250 år etter at reformasjonen hadde begynt.

«I denne lange perioden var det neppe et slektledd i Frankrike som ikke var vitne til at evangeliets tilhengere måtte flykte for de grusomme forfølgerne. De landene der de fant et fristed, ble beriket med den skarpsindighet, dyktighet, flid og orden som så ofte utmerket disse menneskene. I samme grad som andre land ble tilført disse godene, ble deres eget land fattigere. Hvis alle som nå ble for-

Etter at hugenottene hadde flyktet, fulgte en alminnelig nedgangstid i Frankrike. Blomstrende industribyer forfalt, fruktbare landområder ble ødemark, og åndelig sløvhets og moralsk nedgang fulgte etter en periode med uvanlig framgang.

drevet, hadde fått bli i Frankrike, og hvis de dyktige utvandrerne hadde dyrket landet i disse 300 årene, ville mye vært annerledes. Tenk hvis evnene og oppfinnsomheten deres hadde vært brukt til å utvikle franske varer, og de med skapende evner og forskertrang hadde beriket litteraturen og fremmet vitenskapen i disse 300 årene? Og hva ville det ikke ha betydd for Frankrike i dag om deres klokskap hadde fått prege landets politikk, deres tapperhet hadde fått utfolde seg i krig, eller om deres rettferdighetssans hadde fått utforme landets lover og Bibelens kristendom hadde fått påvirke folkets forstand og prege deres samvittighet! Frankrike ville ha vært et stort, rikt og lykkelig land - et mønster for andre nasjoner!

Men blind og ubønnhørlig fanatisme jaget dem som forkynte kristne dyder, som kjempet for orden og system og som forsvarte monarkiet, i landflyktighet. De som kunne gjort landet kjent og beundret, ble stilt på valg mellom bål og landflyktighet. Til slutt var nasjonen fullstendig ruinert. Det var ikke lenger noen sam-

vittighet å forby, ingen tro å føre på bålet, ingen fedrelandskjærlighet å landsforvise.» – Wylie, b.13, kap.20. Og revolusjonen med alle dens redsler var det sørgelige resultatet.

«Etter at hugenottene hadde flyktet, fulgte en alminnelig nedgangstid i Frankrike. Blomstrende industribyer forfalt, fruktbare områder ble ødemark og åndelig sløvhet og moralsk nedgang fulgte etter en periode med uvanlig framgang. Paris ble et eneste stort fattighus, og da revolusjonen brøt ut, regner man med at det var 200.000 fattige som trengte hjelp fra det offentlige. Det var bare jesuittordenen som blomstret i denne syke nasjonen, og den hersket med et fryktelig tyranni over kirker og skoler, fengsler og galeier.»

SOSIALE ONDER

Evangeliet kunne ha løst Frankrikes politiske og sosiale problemer som hverken kongen, geistligheten eller nasjonalforsamlingen kunne hanskes med, og som til sist førte nasjonen ut i anarki og ruin. Men under romerkirkens herrevelde hadde folk glemt Jesu undervisning om selvoppofrelse og uegennyttig kjærlighet. De hadde mistet sansen til å vise offervilje til gagn for andre. De rike ble ikke kritisert fordi de underkuet de fattige, og de fattige fikk ingen hjelp mot undertrykkelsen og nedverdighelsen. Selvskheten hos de rike og mektige ble stadig mer framtrædende og tyrannisk. I århundrer hadde adelens griskhet og utskeielser ført til at bøndene ble nådeløst utsugd. De rike gjorde urett mot de fattige, og de fattige hatet de rike.

Ludvig 15.: «Etter meg kommer syndfloden!» Aristokratiet var fordervet og tyrannisk, de underprivilegerte var fattige og uvitende, staten var i økonomiske vanskeligheter og folk var forbitret. Man trengte ikke å være profet for å forutse et fryktelig og overhengende opprør.

I mange landsdeler var det adelen som eide jorden, mens bøndene bare var leilendinger. De var fullstendig i hendene på godseierne og måtte finne seg i deres urimelige krav. Middelsklassen og de lavere lag av befolkningen måtte bære byrdene med å underholde både kirke og stat som la tunge skatter på dem.

«Adelens ønsker var høyeste lov, og bøndene og leiefolket kunne gjerne sulte uten at undertrykkerne brydde seg om det.... I enhver situasjon var folk tvunget til å ta hensyn til godseiernes interesser. Bøndene levde i uavlatelig slit og fattigdom, og hvis de våget å klage, ble de behandlet med nedlatende forakt. Hvis en bonde og en adelsmann lå i strid, tok dom-

stolene alltid adelsmannens parti. Dommerne tok ofte imot bestikkelser, og uansett hvilket innfall aristokratiet fikk, ble det lovfestet takket være korrupsjonen som gjennomsyret systemet. Ikke engang halvdelen av skattene som rikfolk og geistligheten presset ut av folk, nådde fram til det kongelige eller kirkelige skattkammeret. Resten ble satt over styr i tøylesløse utskeielser. Og de som på den måten utsugde sine medborgere, slapp selv å betale skatt, og etter lov eller sedvane var de selvskrevne til alle offentlige embeter. De privilegerte utgjorde 150.000, og for at de skulle kunne nyte livet, var millioner av mennesker dømt til et håpløst og nedverdiggende liv.»

LØSSLUPPENHET OG LUKSUS

Hoffet var preget av løssluppenhet og luksus. Folket og herskerne stolte ikke på hverandre. Alt som myndighetene foretok seg, ble sett på med mistro som utslag av selvisk beregning. Før revolusjonen satt Ludvig 15. på tronen i over 50 år, og selv i denne dårlige perioden utmerket han seg som en dorsk, forlystelses-syk og sanselig hersker. Aristokratiet var fordervet og tyrannisk, de underprivilegerte var fattige og uvitende, staten var i økonomiske vanskeligheter og folk var forbitret. Man trengte derfor ikke være profet for å forutse et fryktelig og overhengende opprør.

Som svar på rådgivernes advarsler, pleide kongen å svare: «Prøv å holde det gående så lenge jeg lever. Etter min død får det gå som det vil.» Man forsøkte å få i stand en reform, men

Franske bønder på 1700-tallet - Ved å spille på kongens og overklassens mistenksomhet hadde romerkirken tilskyndet dem til å holde folket nede, for den visste at dette ville svekke staten slik at kirken fikk makt over både den og folket.

forgjeves. Kongen var klar over problemene, men han hadde hverken mot eller styrke til å gjøre noe med dem. Katastrofen som Frankrike gikk i møte, kom tydelig til uttrykk i det likeglade, egoistiske svaret han ga: «Etter meg kommer syndfloden!»

Ved å spille på kongens og overklassens mistenksomhet hadde romerkirken tilskyndet dem til å holde folket nede, for den visste at dette ville svekke staten slik at kirken fikk makt over både den og folket. Kirkens menn var framsynte nok til å innse at for å få mennesker fullstendig i sin makt, måtte den lenkebinde deres åndsliv. Den sikreste måten å holde dem nede på, var å gjøre dem ute av stand til å bruke sin frihet. Tusen ganger verre enn de fysiske lidelsene som kirkens politikk førte til, var den moralske nedverdiggelsen.

Uten kjennskap til Bibelen, og prisgitt hykleri og selviskhet, var folket innhyllet i uvitenhet og overtro, fanget i umoral og helt ute av stand til å være herre i eget hus.

Men det utviklet seg helt annerledes enn romerkirken hadde regnet med. I stedet for å holde massene i blind underkastelse under kirkens trossetninger, førte det til at folk ble opprørere og gudsfornektere. Folk foraktet pavemakten og oppfattet den som prestepolitikk, og i deres øyne var prestene med på å holde dem nede. De kjente ingen annen gud enn romerkirkens, og dens lære var deres eneste religion. De mente at kirkens griskhet og grusomhet stammet fra Bibelen, og derfor ville de ikke ha noe med den å gjøre.

Romerkirken hadde gitt en falsk framstilling av Guds karakter og Hans krav, og nå forkastet folket både Bibelen og dens opphavsmann. Kirken hadde krevd blind tro på sine trossetninger under påskudd av at de var i samsvar med Bibelen. Som reaksjon på dette satte Voltaire og hans meningsfeller Guds Ord fullstendig til side og spredte vantroens gift overalt. Romerkirken hadde tråkket folket ned under sin jernhæl, og nå slet de nedverdige, brutaliserte massene seg løs fra tyranniet og frigjorde seg fra dets grep. I raseri over falskhetens glitter som de så lenge hadde vist ærbødighet for, forkastet de både sannhet og løgn under ett. Og lastens slaver som forvekslet frihet med tøylessløshet, jublet over sin innbilte frihet.

Da revolusjonen brøt ut, sørget kongen for at folket fikk større re-

Voltaire - Romerkirken hadde gitt en falsk framstilling av Guds karakter og hans krav, og nå forkastet folket både Bibelen og dens opphavsmann. Som reaksjon på dette satte Voltaire og hans meningsfeller Guds Ord fullstendig til side og spredte vantroens gift overalt.

presentasjon enn adelen og geistligheten til sammen. Dermed hadde de makten i sine hender, men de var ikke beredt til å bruke den klokt og selvdisciplinert. Ivrige som de var etter å gjøre slutt på all uretten de hadde lidd under, bestemte de seg for å omdanne hele samfunnssystemet. Et rasende folk som var fylt av bitre minner om urettferdighet, bestemte seg for å gjøre ende på elendigheten som nå var blitt utålelig, og hevne seg på dem som de mente var skyld i lidelsene deres. De undertrykte tok i bruk de metodene som tyrannene hadde brukt og ble undertrykkere av dem som tidligere hadde undertrykt dem.

Det ulykkelige Frankrike fikk en blodig høst av det som var sådd. Nasjonen måtte betale dyrt for at den

Romerkirken hadde tråkket folket ned under sin jernhæl, og nå slet de nedverdige, brutale massene seg løs fra tyranniet og frigjorde seg fra dets grep. De forkastet både sannhet og løgn under ett. Og lastens slaver som forvekslet frihet med tøylesløshet, jublet over sin innbilte frihet.

hadde gitt seg inn under romerkirkens herskende makt. På det stedet som Frankrike under romerkirkens innflytelse hadde tent det første martyrbålet da reformasjonen begynte, reiste revolusjonen den første giljotinen. Nøyaktig der hvor de første protestantiske martyrene ble brent på 1500-tallet, ble de første ofrene halshogd på 1700-tallet.

Da Frankrike avviste evangeliet som ville ha vært til legedom for nasjonen, åpnet de døren for vantro og ruin. Da Guds lov ble satt til side, fant man ut av at menneskelige lover ikke var i stand til å holde lidenskapenes mektige flodbølge i sjakk, og landet ble kastet ut i opprør og anarki. Kampen mot Bibelen innvarslet det som i verdenshistorien blir kalt

«terrorregimet». Fred og lykke forsvant fra hjemmene og menneskesinnet. Ingen var trygge. Den som triumferte den ene dagen, ble mistenkt og dømt den neste. Vold og begjær hersket uinnskrenket.

Konge, geistlighet og adel måtte finne seg i grusomhetene fra et opprørt og forbitret folk. Da kongen ble henrettet, økte dette bare hevntørsten, og de som hadde dømt ham til døden, skulle snart følge ham til skafottet. Det ble bestemt at alle som kunne mistenkes for å være imot revolusjonen, skulle henrettes. Funglene var overfylte, og på et tidspunkt satt det mer enn 200.000 fanger der. Det skjedde redselsfulle ting i byene. En fraksjon av revolusjonære kjempet mot en annen, og Frankrike ble en uhyre slagmark for stridende folkemasser som var drevet av en utemmet villskap.

«I Paris ble den ene oppstanden avløst av den neste, og innbyggerne var splittet i et virvar av fraksjoner som tilsynelatende bare var opptatt av å utrydde hverandre.» Og for å gjøre vondt verre, ble landet involvert i en langvarig og ødeleggende krig mot stormaktene i Europa. «Landet var nesten bankerott, soldatene forlangte høylydt å få utbetalt det de hadde til gode, folk i Paris sultet og røverbander plyndret landdistriktene. Sivilisasjonen gikk nesten under i anarki og løssluppenhet.» Folket hadde bare altfor godt lært leksen om vold og tortur som romerkirken så flittig hadde undervist dem i. Gjengjeldsens dag var endelig kommet. Denne gangen var det ikke Jesu etterfølgere som ble fengslet og slept til bålet,

Nøyaktig der hvor de første protestantiske martyrene ble brent på 1500-tallet, ble de første ofrene halshogd på 1700-tallet. Da Frankrike forkastet evangeliet som ville ha vært helsebot for nasjonen, åpnet de døren for vantro og ruin.

for de var for lengst omkommet eller landsforvist.

Nå fikk det ubarmhjertige Roma merke den dødbringende makten hos dem som de selv hadde lært opp i voldsbruk. Det eksempelet på forfølgelse som den franske geistligheten hadde vist så lenge, falt nå med stor styrke tilbake på dem selv. Skaffottene ble farget røde av prestenes blod. Galeiene og fengslene som tidligere hadde vært overfylt av hugenotter, var nå fylt av deres forfølgere. De katolske geistlige som nå satt lenket til toften mens de slet med årene, opplevde all den lidelsen som kirken hadde vært så ivrig etter å påføre de fromme kjetterne.

«Så kom de dagene da de mest barbariske av alle lovene ble håndhevet av den mest barbariske domstolen, da ingen kunne hilse på sine naboer eller be sine bønner uten fare for å begå en forbrytelse som medførte dødsstraff. Spioner lurte i hver krok. Giljotinen arbeidet hardt og lenge hver morgen, og fengslene var like fullpakket som lasterommet i et

slaveskip. Rennesteinene skummet av blod som rant ut i Seinen. Mens vognlass med ofre daglig ble kjørt til retterstedene gjennom gatene i Paris, slo prokonsulene (embetsmenn) som velferdskomitéen hadde sendt ut i provinsene, seg løs i en grad av grusomhet som var ukjent selv i hovedstaden. Falløksen i mordmaskinen steg og falt i et altfor langsomt tempo. Fanger i lange rekker ble meiet ned med kardesker (kanonprosjektiler fylt med blykuler). Overfylte prammer ble boret i senk. Lyon ble forvandlet til en ørken. I Arras ble fangene til og med nektet den grusomme barmhjertighet å få en hurtig død. Langs Loire-elven, fra Saumur like til Atlanterhavet, fråtset glenter og kråker i nakne lik som lå om hverandre. Det ble ikke tatt hensyn til kjønn eller alder. Hundrevis av gutter og jenter i syttenårsalderen ble myrdet av dette avskyelige regimet. Småbarn ble revet vekk fra morens bryst og ble kastet fra spydspiss til spydspiss langs jakobinernes rekker.» I løpet av en kort periode på ti år omkom mennesker i tusentall.

FORKLEDD VILLFARELSE

Alt dette var nettopp slik Satan ville ha det, for i uminnelige tider hadde han arbeidet for å få dette i stand. Hans taktikk er bedrag fra først til sist. Hans ufravikelige plan er å føre ulykke og elendighet over menneskene, skjemme og forgifte Guds skaperverk, forstyrre Hans gode og kjærlige planer og på den måten vekke sorg i himmelen. Ved sine bedrageriske kunster forblinder han mennesker så de gir Gud skyl-

den for det onde han selv gjør, som om all elendighet var et resultat av Skaperens plan. Og når de som har blitt nedverdiget og brutalt behandlet gjennom Satans grusomme makt får frihet, driver han dem til utskielser og avskyeligheter. Så bruker tyranner og undertrykkere dette som eksempel på hva frihet fører til.

Når én forkledd løgn blir avslørt, gir Satan den bare en annen forklaring, og folkemengden faller like lett for den. Da folk ble klar over at katolisismen var et bedrag og Satan ikke lenger kunne få dem til å overtre Guds lov gjennom kirken, tilskyndet han dem til å betrakte all religion som svindel og Bibelen som en myte. Når de så forkastet Guds lov, ga de seg over til uhemmet gudløshet.

Det skjebnesvangre feilgrepet som førte slike ulykker over det franske folket, var at de overså det faktum at sann frihet finnes i Guds lov. «Om du bare hadde lyttet til Mine bud! Da skulle du hatt fred som floden, og din rettferdighet skulle bli lik bølgene på havet.» «Det er ingen fred for de ugudelige, sier Herren.» «Men hver den som hører på Meg, skal bo trygt og ha ro uten frykt for det onde.» – Jes 48,18.22; Ordsp 1,33.

Gudsfornektere, fritenkere og frafalne avviser Guds lov og motarbeider den. Men resultatene av deres innflytelse viser at velferd avhenger av lydighet mot Hans lov. De som ikke vil lære leksen fra Guds Bok, må lære den av verdenshistorien.

Da Satan arbeidet gjennom romerkirken for å forlede mennesker til ulydighet, skjedde det på en så fordekt måte at den nedverdiggelsen

og elendigheten som fulgte, ikke ble oppfattet som et resultat av lovbrudd. Men Guds ånd motarbeidet planene hans så han ikke fullt ut kunne virkeliggjøre sine forsetter. Folk sporet ikke virkningen tilbake til årsaken og oppdaget ikke kilden til ulykkene. Men under revolusjonen ble Guds lov åpent satt til side av nasjonalforsamlingen, og under terrorregimet som fulgte, kunne alle se sammenhengen mellom årsak og virkning.

Da Frankrike offentlig forkastet Gud og satte Bibelen til side, triumferte onde mennesker og mørkets makter over at de endelig hadde oppnådd det de så lenge hadde ønsket – et samfunn uten begrensningene i Guds lov. «Siden dommen over den onde gjerningen ikke straks blir fullbyrdet, blir hjertet til menneskenes barn bare fylt av ønsket om å gjøre ondt.» Fork 8,11. Men overtredelsen av en rettferdig lov fører uunngåelig til elendighet og ødeleggelse.

Selv om menneskene ikke ble rammet av straffen for deres ondskap med én gang, kunne de ikke unngå den. Århundreders forbrytelser og frafall hadde samlet opp vrede til gjengjeldelsens dag. Da de som foraktet Gud hadde fylt syndens mål, ble de klar over hvor skjebnesvangert det var å ha brukt opp Guds tålmodighet. Men da var det for sent. Guds ånd som holder Satans grusomme makt i sjakk, ble for en stor del trukket tilbake, og han som finner sin største glede i menneskers elendighet, fikk lov til å arbeide som han selv ville.

De som hadde valgt å ta del i opp-

røret, høstet frukten av det inntil landet ble fylt med forbrytelser så redselsfulle at ingen penn kan skildre dem. Fra raserte provinser og ødelagte byer lød et fryktelig rop – et angstfylt og bittert rop. Frankrike ble rystet som av et jordskjelv. Religion, lov, samfunnsorden, familie, stat og kirke – alt ble knust av den hensynsløse hånden som hadde vært løftet mot Guds lov. Vismannen sa et sant ord: «Den ugudelige faller ved sin egen ondskap.» «Selv om en synder gjør ondt hundre ganger, og hans levedager blir flere, så vet jeg likevel at det skal gå godt for dem som frykter Gud. Men det skal ikke gå godt for den ugudelige.» Ordsp 11,5; Fork 8,12-13. «Fordi de hatet kunnskap og ikke valgte Herrens frykt, ... skal de få spise frukten de får av sin egen vei, og mettes av sine egne råd.» Ordsp 1,29.31.

BIBELN IGJEN TIL HEDER OG VERDIGHET

Guds trofaste vitner som ble drept av den gudsbespottelige makten som «stiger opp fra avgrunnen», skulle ikke fortsette å være tause. «Etter tre og en halv dag kom livsånden fra Gud inn i dem, og de sto på føttene sine, og stor frykt kom over dem som så dem.» Åp 11,11.

I 1793 fattet den franske nasjonalforsamlingen det vedtaket som avskaffet kristendommen og forkastet Bibelen. Tre og et halvt år senere vedtok den samme forsamlingen å oppheve disse lovene og tolerere Den hellige skrift igjen. Verden var forferdet over den fryktelige skylden som var følgen av å forkaste Bibelen, og folk innså nødvendigheten av å tro

på Gud og Hans Ord som grunnlaget for dyd og moral. Herren sier: «Hvem har du hånet og spottet? Mot hvem har du løftet din røst, og mot hvem har du løftet dine øyne høyt? Mot Israels Hellige.» Jes 37,23. «Derfor, se, denne gangen skal Jeg la dem få kjenne, Jeg skal la dem få kjenne Min hånd og Min makt. De skal kjenne at Mitt navn er Herren.» Jer 16,21.

Profeten sier videre om de to vitnene: «Og de hørte en høy røst fra Himmelen si til dem: «Kom opp hit!» Og de steg opp til Himmelen i en sky, og fiendene deres så dem.» Åp 11,12. Etter at Frankrike førte krig mot Guds to vitner, er de blitt hedret som aldri før. I 1804 ble Det britiske og utenlandske bibelselskap stiftet. Senere ble det opprettet liknende organisasjoner med tallrike avdelinger andre steder i Europa. Det amerikanske bibelselskap ble stiftet i 1816. Da Det britiske bibelselskap ble dannet, var Bibelen trykt og utgitt på 50 språk. Senere er den blitt oversatt til mange hundre språk og dialekter.

I perioden på 50 år før 1792 var det ikke særlig interesse for å drive misjon. Det ble ikke dannet nye selskaper, og få kirkesamfunn engasjerte seg i å bringe evangeliet til land utenfor den kristne verden. Men mot slutten av 1700-tallet skjedde det en stor forandring. Folk begynte å bli utilfredse med følgene av rasjonalismen og forsto hvor nødvendig det var med en kristendom som grunnet seg på åpenbaring og erfaring. Fra den tiden vokste fremmedmisjonen som aldri før.

Utviklingen av boktrykkerkunsten

satte ny fart i bibelspredningen. Økt samferdsel mellom landene, nedbrytingen av skranker som gamle fordommer og nasjonal isolasjon hadde skapt, samt pavens tap av verdslig makt, banet veien for utbredelsen av Guds Ord. I mange år har det vært fritt salg av Bibler hos bokhandlerne i Roma, og nå er den spredt til alle deler av verden.

Den vantro Voltaire uttalte en gang i overmøte: «Jeg er lei av å høre folk si at tolv menn grunnla kristendommen. Jeg skal vise at en mann er nok til å utrydde den.» Slekt har fulgt slekt siden hans død. Millioner har tatt del i kampen mot Bibelen, men den er langt fra å være utryddet. Der det på Voltaires tid fantes 100 ek-

semplarer, finnes det nå 10.000, ja 100 000.

En av de første reformatorene uttalte: «Bibelen er en ambolt som har slitt ut mange hamrer.» Herren sier: «Ikke noe våpen som er smidd mot deg, skal lykkes, og hver tunge som reiser seg mot deg i dommen, skal du få kjent skyldig.» Jes 54,17.

«Vår Guds Ord står til evig tid.» «Alle Hans forskrifter er sanne. De holdes oppe for all evighet, og er gjort i Sannhet og rettvishet.» Jes 40,8; Sal 111,7-8. Alt som er bygd på menneskelig myndighet, skal falle. Men det som grunner seg på den klippen som er Guds uforanderlige Ord, skal bestå til evig tid.

KAPITTEL 16

PÅ FLUKT OVER HAVET

De engelske reformatorene forkastet romerkirkens læresystem, men de holdt fast ved mange av seremoniene. Selv om den engelske kirke ikke lenger anerkjente Romas myndighet og tros lære, beholdt den en hel del av dens skikker og former i sin gudstjeneste. De mente at dette ikke var noen samvittighetssak, for selv om det ikke var påbudt i Bibelen, mente de at skikkene ikke var direkte onde.

Ved å overholde disse ytre formene ville de minske kløften mellom de reformerte kirkesamfunnene og romerkirken, og man mente at det da ville bli lettere for katolikkene å akseptere den protestantiske troen. For de konservative som var villige til å gjøre innrømmelser, var disse argumentene avgjørende.

Men andre så annerledes på det. Det faktum at disse skikkene kunne «danne bro over kløften mellom Roma og reformasjonen», (Martyn, vol.5, s.22) så de som et avgjørende argument for å avskaffe dem. De betraktet dem som et tegn på det slaveriet de var løst fra, og som de ikke hadde lyst til å oppleve på nytt. De pekte på at Gud i sitt Ord har fastlagt reglene for gudstjenesten, og at mennesker ikke har rett til å ta noe fra eller legge noe til. Det store frafallet begynte nettopp med at man

ville sette kirkens autoritet i stedet for Guds autoritet.

I begynnelsen påbød Roma det som Gud ikke direkte hadde forbudt og endte med å forby det som Gud uttrykkelig hadde påbudt. Mange ønsket oppriktig å vende tilbake til den renheten og enkelheten som preget de første kristne. De betraktet mange av skikkene i den engelske kirken som rester fra avgudsdyrkelsen og hadde ikke samvittighet til å ta del i dem. Men kirken ble støttet av de verdslige myndighetene og tillot ingen avvik. Loven krevde at alle skulle ta del i gudstjenesten, og det var forbudt å holde private, religiøse møter. Slikt ble straffet med fengsel, forvisning eller død.

FRA FORFØLGELSE TIL FRIHET

I begynnelsen på 1600-tallet erklærte kongen som nettopp hadde kommet på tronen i England, at han var fast bestemt på å tvinge puritanerne til «å føye seg, ellers ville han gjøre tilværelsen så sur for dem at de forlot landet, eller det som verre var.» – George Bancroft, History of the United States of America, pt.1, kap.12, par.6. De ble jaget, forfulgt og fengslet og så ikke noe håp for en bedre framtid. Mange var klar over at for dem som ville tjene Gud etter

sin egen samvittighet, «var England ikke lenger det rette stedet å bo.» – J. G. Palfrey, *History of New England*, kap.3, par.43.

Noen bestemte seg for å dra til Nederland. De opplevde motgang, fengsel og tap av eiendom. Planene deres ble ødelagt, og de ble forrådt og falt i hendene på fiendene sine. Men deres utholdenhet ble belønnet, og til slutt kom de seg over til den vennlige kysten av Nederland. De var nødt til å etterlate seg hus, eiendom og levebrød, og de ble fremmede i et ukjent land blant et folk med et annet språk og andre skikker. De måtte ta arbeid som de var ukjent med for å tjene til det daglige brød. Middeldrende menn som hele sitt liv hadde dyrket jorden, måtte nå lære et maskinelt håndverk. Men de fant seg i det uten å klage og kastet ikke bort tiden i lediggang og ergrelse. Selv om de fleste var plaget av fattigdom, takket de Gud for Hans velgjerninger og gledet seg over et uforstyrret åndelig fellesskap. «De visste at de var pilegrimer og la ikke så stor vekt på det materielle. I stedet så de opp mot himmelen, deres kjæreste fedreland, og følte seg oppmuntret og styrket.» – Bancroft, pt.1, kap.12, par.15.

MED KURS MOT «DEN NYE VERDEN»

Midt under prøvelser og landflyktighet ble kjærligheten og troen styrket. De stolte på Herrens løfter, og Han sviktet dem ikke i nødens stund. Hans engler var til stede for å oppmuntre og støtte dem. Og da Guds hånd syntes å peke ut over havet til et landområde der de selv kunne grunnlegge en stat og gi bar-

na sine trosfrihetens dyrebare arv, dro de av gårde uten å nøle, under forsynets ledelse.

Gud hadde tillatt at Hans folk møtte motgang for å forberede dem til å oppfylle Hans hensikt. Menigheten var blitt fornedret for at den kunne bli opphøyet. Nå ville Gud åpenbare sin makt for dens skyld så verden enda en gang skulle få se at Han ikke svikter dem som stoler på Ham. Han hadde ledet begivenhetene slik at både Satans vrede og onde menneskers utspill tjente til å fremme Hans ære og føre Hans folk til et trygt sted. Forfølgelse og landflyktighet åpnet veien til frihet.

Da puritanerne var blitt tvunget ut av den engelske kirken, sluttet de seg sammen som Herrens frie folk og lovte hverandre at de «sammen ville gå på den veien Han hadde vist dem eller som Han senere ville vise dem.» – J. Brown, *The Pilgrim Fathers*, s.74. Denne holdningen vitnet om ekte reformasjon og var det bærende prinsippet i protestantismen. Derfor reiste de første pilegrimene fra Nederland for å finne et hjem i den nye verden.

John Robinson, presten deres som ble forhindret i å følge med dem, sa i sin avskjedstale: «Brødre, vi skal snart skille lag, og Herren alene vet om jeg noen gang skal få se dere igjen. Men enten Herren vil det slik eller ikke, pålegger jeg dere innfor Gud og Hans engler at dere ikke følger meg lenger enn jeg har fulgt Kristus. Hvis Gud skulle åpenbare noe mer gjennom et annet av sine redskaper, så vær like villig til å ta imot det som dere har vært til å ta

imot det jeg har forkynt. For jeg er overbevist om at Herren vil la mer lys stråle fram fra sitt hellige Ord.» – Martyn, vol.5, s.70.

«For min del kan jeg ikke nok beklage tilstanden i de reformerte kirkenene. De har stanset i sin åndelige utvikling og vil ikke gå lenger enn reformasjonens ledere gikk. Luthers etterfølgere nekter å gå lenger enn det Luther så, og kalvinistene, forstår dere, sitter fast der deres store leder forlot dem, og han så heller ikke alt. Dette er virkelig til å gråte over. Selv om de var brennende og strålende lys på sin tid, trengte de likevel ikke til bunns i Guds råd. Dersom de hadde levd nå, ville de vært like så villige til å ta imot mer lys som da de tok imot

Mayflower - Puritanerne hadde sluttet seg sammen som Herrens frie folk og lovet hverandre at de «sammen ville gå den veien Herren hadde vist dem eller som Han senere ville vise dem.» Denne holdningen vitnet om ekte reformasjon og var det bærende prinsippet i protestantismen.

det første lyset.» – D. Neal, History of the Puritans, vol 1, s.269.

«Husk løftet dere har gitt om at dere vil gå på den veien Herren har vist dere eller vil vise dere. Husk at dere har lovt Gud og hverandre at dere vil ta imot lyset og sannheten som Hans skrevne Ord åpenbarer.

Men jeg bønnfaller dere om å være forsiktige med hva dere tar imot som sannhet. Studer det nøye og sammenlign det med andre skriftord før dere godtar det. For det er utenkelig at kristenheten som nylig har kommet ut av et tykt, antikristelig mørke, kan tilegne seg all kunnskap med én gang». – Martyn, vol.5, s.70-71.

MISFORSTÅTT RELIGIONSFRIHET

Ønsket om trosfrihet fikk pilegrimene til å trosse den farlige sjøreisen og holde ut alle strabaser og farer i et ubebodd land, og med Guds hjelp ville de grunnlegge en mektig nasjon på kysten av Amerika. Men om disse pilegrimene var aldri så ærlige og gudfryktige, forsto de ennå ikke hva religiøs frihet egentlig var. Den friheten de ofret så mye for å oppnå for seg selv, var de ikke like villige til å la andre få del i. «Svært få, selv blant 1600-tallets mest framtrepende tenkere og moralister, hadde noen klar oppfatning av dette viktige prinsippet som er et produkt av Det nye testamente - at Gud alene kan dømme i menneskers trosforhold.» – Samme, s.297.

Læren om at Gud har gitt kirken rett til å kontrollere samvittigheten og til å definere og straffe kjetteri, er en av de mest rotfestede villfarelsene i romerkirken. Selv om reformatorne forkastet den katolske tros lære, var det ikke fritt for at de selv var preget av den samme intoleransen. Det tette mørket som pavemakten hadde omgitt hele kristenheten med under sin lange herskertid, var ennå ikke helt borte.

En av de mest framtrepende pre-

dikantene i kolonien ved Massachusettsbukten uttalte: «Det var toleranse som gjorde verden kristendomsfiendtlig, og menigheten har aldri tatt skade av at kjettere ble straffet.» – Samme, s.335. Kolonistene holdt fast på at bare kirkemedlemmer skulle ha sivil stemmerett. Det ble opprettet en slags statskirke, og alle måtte betale kirkeskatt. Øvrigheten fikk retten til å undertrykke kjetteri. På denne måten lå den borgerlige makten i hendene på kirken. Det varte ikke lenge før disse tiltakene førte til det uunngåelige resultatet - forfølgelse.

11 år etter at den første kolonien var grunnlagt, kom Roger Williams til den nye verden. I likhet med de første pilegrimene kom også han for å finne trosfrihet. Men i motsetning til dem forsto han det som få på hans tid ennå ikke hadde innsett, nemlig at denne friheten er en selvsagt rett for alle mennesker, uansett hvilken trosretning de tilhører. Han var en ivrig sannhetssøker, og i likhet med Robinson mente han det var utenkelig at man allerede hadde mottatt alt lys fra Guds Ord.

Williams »var den første innen den moderne kristendommen som etablerte de sivile myndighetene i en stat på grunnlag av ideen om samvittighetsfrihet og likhet for loven.» – Bancroft, pt.1, kap.15, par.16. Han erklærte at det var øvrighetens plikt å hindre forbrytelser, men aldri å kontrollere samvittigheten. «Folket eller øvrigheten kan bestemme menneskenes innbyrdes forhold», sa han. «Men hvis de blander seg opp i et menneskes plikt overfor Gud, over-

skrider de sin kompetanse, og ingen kan føle seg trygg. For det sier seg selv at dersom øvrigheten har makt til det, kan den foreskrive én troslære i dag og en annen i morgen slik som enkelte konger og dronninger i England har gjort, og også flere paver og kirkeråd. Troen vil da bare bli én stor forvirring.» – Martyn, vol.5, s.340.

Det ble krevd at alle skulle være til stede ved de offentlige gudstjenestene, og straffen for å unnlate dette var bøter eller fengsel. «Williams avviste denne bestemmelsen og henviste til at den verste paragrafen i den engelske loven var den som tvang folk til å gå til gudstjeneste i sognekirken. Å tvinge folk til gudstjenestefelleskap med dem som hadde en annen tro, så han på som en krenkelse av deres naturlige rettigheter. Å tvinge ikke-religiøse og uvillige mennesker til den offentlige gudstjenesten, var det samme som å skape hyklere. «Ingen skal være tvunget til å delta i gudstjeneste eller til å være med å opprettholde en gudstjeneste mot sin egen vilje», sa han. «Men er ikke arbeideren sin lønn verd?» spurte de forbausede motstanderne. «Jo», svarte han, «fra dem som leier ham.» – Bancroft, pt.1, karp.15, par.2.

Roger Williams var aktet og avholdt som en trofast predikant. Han var sjeldent begavet, ubøyelig rettskaffen og vennlig over for alle. Men man ville ikke tolerere at han avviste øvrighetens makt over kirken og krevde religiøs frihet. Man hevdet at hvis disse synspunktene ble ført ut i livet, ville det undergrave landets styre og stell. – Samme, par.10.

Williams ble dømt til landsforvisning fra koloniene, og for å unngå å bli arrestert, måtte han trosse vinterstorm og kulde og flykte inn i de store skogene. «I 14 uker flakket jeg omkring i vinterkulden og hadde hverken brød eller seng.» Men «ravnene kom med mat til meg.» Og ofte fant han ly i et hult tre. – Martyn, vol.5, s.349-350. Han fortsatte den smertefulle flukten gjennom snø og dyp skog inntil han fant ly hos en indianerstamme som han tidligere

Roger Williams ble reddet av Narraganset-indianerne. I likhet med de første pilegrimene kom han for å finne trosfrihet. Men i motsetning til dem forsto han det som få på hans tid ennå ikke hadde innsett, nemlig at denne friheten er en selvsagt rett for alle mennesker, uansett hvilken trosretning de tilhører.

hadde forsøkt å undervise om evangeliet, og som han hadde vunnet tillit og aktelse hos.

Etter flere måneders strabaser og vandring omkring nådde han endelig fram til Narragansett-bukten. Her grunnla han den første staten i nyere tid som fullt ut anerkjente retten til religiøs frihet. Hovedprinsippet var at hvert menneske skulle ha rett til å tilbe Gud etter sin egen samvittighet. – Samme, s.354. Denne lille staten, Rhode Island, ble et tilflukts-

sted for de undertrykte. Den vokste og blomstret, og til sist ble dens grunnleggende prinsipper – borgerlig og religiøs frihet – hjørnesteinen i den amerikanske republikken.

I uavhengighetserklæringen, det ærverdige, gamle dokumentet som var fedrenes frihetsbrev, står det: «Vi anser det for innlysende at alle mennesker er skapt like, og at deres Skaper har gitt dem visse umistelige rettigheter. Blant disse er liv, frihet og søking etter lykke.» Grunnloven garanterer klart og tydelig samvittighetens ukrenkelighet: «Ingen religiøse kvalifikasjoner skal kreves for å inneha et offentlig tillitsverv i De forente stater.» «Kongressen skal ikke vedta noen lov som innfører en statsreligion eller som forbyr fri religionsutøvelse.»

«De som formulerte Grunnloven, anerkjente det tidløse prinsippet at menneskets forhold til Gud er hevet over all menneskelig lovgivning, og at samvittighetsfriheten er ukrenkelig. Det var ikke nødvendig med noen argumentering for å stadfeste dette prinsippet, for vi er bevisst om det i vårt eget bryst. Det var bevisstheten om dette som hjalp de mange martyrene gjennom tortur og flammer på tross av menneskelige lover. De følte at plikten mot Gud gikk foran lydigheten mot menneskelige lover, og at mennesker ikke hadde rett til å herske over deres samvittighet. Dette er et medfødt prinsipp som ingen kan fjerne.» – Congressional documents (USA), serienr. 200, dokument nr. 271.

FOLKEØKNING OG IDEALET SENKES

Etter hvert som nyheten ble kjent ut over Europa om at det fantes et land der enhver kunne nyte frukten av sitt arbeid og følge sin egen samvittighet, dro tusenvis av mennesker til den nye verden. Det oppsto mange nye kolonier. «Massachusetts vedtok en særlov om offentlig støtte til kristne av alle nasjonaliteter som måtte flykte over Atlanterhavet for å unngå krig, hungersnød eller undertrykkelse. Slik ble flyktninger og undertrykte ved lov budt velkommen som nasjonens gjester.» – Martyn, vol.5, s.417. I løpet av 20 år etter at de første pilegrimene hadde landet ved Plymouth, hadde like mange tusen slått seg ned i Ny-England.

For å oppnå det de søkte, «var de tilfreds med å tjene bare det som var nødvendig til livets opphold ved slit og sparsomhet. De forlangte ikke mer av jorden enn et rimelig utbytte av sitt arbeid. Ingen gylne drømmer kastet falsk glans over deres sti. De var fornøyd med den langsomme, men stadige framgangen i det samfunnet de hadde stiftet. Tålmodig holdt de ut villmarkens mange savn. Med tårer og svette vannet de frihetens tre, inntil det slo dype røtter i landet.»

Bibelen var troens grunnvoll, visdommens kilde og frihetens dokument. Dens prinsipper ble flittig innskjerpet i hjemmet, i skolen og i kirken, og fruktene viste seg i nøyksomhet, opplysning, renhet og avhold. Det kunne gå årevis uten at noen så en dranker eller hørte en ed eller møtte en tigger. – Bancroft, pt. 1, kap.19, par.25.

Det kom tydelig fram at Bibelens prinsipper er det sikreste vern om et folks storhet. De svake og isolerte koloniene vokste til et forbund av sterke stater, og verden la med undring merke til den fred og framgang som preget «en kirke uten pave og en stat uten konge.»

Stadig flere dro over til Amerika, men mange hadde helt andre motiver enn de som drev de første pilegrimene. Den opprinnelige troen og renheten hadde fremdeles en sterk karakterdannende innflytelse, men den ble mindre etter hvert som det kom flere som bare søkte materielle fordeler.

Ordningen som de første kolonistene gjennomførte med at det bare var kirkemedlemmer som hadde stemmerett og kunne ha offentlige embeter, fikk svært skadelige følger. Hensikten var å bevare staten ren, men det førte til korrupsjon i kirken. All den stund en trosbekjennelse var en betingelse for å oppnå stemmerett og adgang til offentlige embeter, var det mange som sluttet seg til den offisielle kirke ut fra taktiske motiver og uten å være omvendt. På den måten kom kirken derfor hovedsakelig til å bestå av verdslige mennesker.

Det var til og med prester som ikke bare forkynte falske læresetninger, men som var fremmede overfor Den hellige ånds fornyende kraft. Enda en gang var man vitne til det som historien forteller om helt fra Konstantins tid, at det går galt når man forsøker å fremme kirkens interesser ved hjelp av staten og ber de verdslige myndighetene om støtte på vegne av Ham som sa: «Mitt rike er ikke av

denne verden.» Joh 18, 36. En forening mellom kirke og stat, uansett hvor løs den måtte være, kan synes å føre verden nærmere kirken. Men i virkeligheten fører den kirken nærmere verden.

ØKT SEKULARISERING

Det viktigste prinsippet som Robinson og Roger Williams håndhevet så kraftig, nemlig at sannheten åpenbares gradvis, og at de kristne alltid skulle være beredt til å ta imot alt det lyset som måtte stråle ut fra Guds hellige Ord, ble tapt av syne av deres etterkommere.

De protestantiske kirkene i Amerika, og også de i Europa, som i så stor grad hadde nytt godt av reformasjonen, fortsatte ikke på reformasjonens vei. Fra tid til annen framsto enkelte trofaste menn som forkynte nytt lys og avslørte gamle villfarelser. Men som jødene på Kristi tid eller pavedømmets forkjempere på Luthers tid, var flertallet tilfreds med å tro det deres fedre hadde trodd og leve som de hadde levd.

Derfor ble kristentroen nok en gang redusert til ren formalisme, og man holdt fast på villfarelser og overtro som man ville ha forkastet dersom man hadde holdt seg til lyset fra Guds Ord. Så den innstillingen som reformasjonen hadde vakt til live, døde gradvis inntil behovet for en reformasjon i de protestantiske kirkene var nesten like stort som i romerkirken på Luthers tid. Det hersket den samme verdslighet og åndelige sløvhet, og menneskers meninger og teorier ble opphøyet på bekostning av Guds Ord.

Den store bibelspredningen som fant sted i begynnelsen på 1800-tallet, og det klare lyset som dermed skinte over verden, førte ikke til at folk fikk større kunnskap om åpenbart sannhet eller fikk en dypere kristen erfaring. Satan kunne ikke lenger holde Guds Ord borte fra folk, for alle hadde nå adgang til å lese det. Men for å oppnå sin hensikt, fikk han mange til å vurdere det på en overfladisk måte. Folk forsømt å studere Skriften. Resultatet ble at de holdt fast på falske tolkninger og ubibelske læresetninger.

Da Satan innså at han ikke kunne utrydde sannheten ved forfølgelse, benyttet han den samme kompromissplanen som hadde ført til det store frafallet og dannelsen av romerkirken. Denne gangen gjaldt det ikke først og fremst å få de kristne til å alliere seg med hedningene, men med slike som var så opptatt av det som hørte verden til at de i virkeligheten var like mye avgudsdyrkere som de som tilba utskårne bilder.

Og denne alliansen var ikke mindre ødeleggende nå enn i tidligere tider. Hovmod og ødselhet vokste fram under religionens kappe, og kirken ble fordervet. Satan fortsatte med å forfalske Bibelens lære, og tradisjoner som med tiden skulle ødelegge millioner av mennesker, slo dype røtter. Kirken støttet og forsvarte disse tradisjonene i stedet for å kjempe for den tro «som én gang for alle ble overgitt til de hellige.» På den måten nedverdiget man det som reformatorne hadde kjempet og lidd så mye for.

KAPITTEL 17

TEGN I TIDEN

En av de alvorligste og samtidig mest gripende sannhetene som Bibelen åpenbarer, er løftet om Kristi gjenkomst for å fullføre frelsesverket. Guds pilegrimsskare som så lenge har vandret omkring i «dødens land og skygge» (Matt 4,16), får her et kostelig og gledelig løfte om at Han som er «Oppstandelsen og Livet» (Joh 11,25), vil komme igjen for å hente hjem igjen dem som ble forvist.

Læren om Kristi gjenkomst er selve grunntonen i Den hellige skrift. Fra den dagen da det første menneskeparet med sorg måtte forlate Edens hage, har de troende ventet på at Han som de hadde fått løfte om, skulle komme for å knuse ødeleggerens makt og føre dem tilbake til det tapte Paradis. Fortidens hellige menn så fram til at Messias skulle komme i herlighet og oppfylle deres håp.

Enok, bare den sjuende i rekken fra dem som bodde i Edens hage, han som vandret med Gud her på jorden i 300 år, fikk se Befrieren i det fjerne. «Se, Herren kommer med titusener av Sine hellige for å holde dom over alle», uttalte han. Jud 14-15. Midt under lidelsen utbrøt Job med usvekket tillit: «For jeg vet at min Gjenløser lever, og som Den siste skal Han stå fram på støvet. Etter at denne min

hud er revet av, skal jeg ut fra min kropp se Gud. Ham skal jeg se, meg til gode. Mine egne øyne skal se, ikke en fremmed.» Job 19,25-27.

LØFTENE OM JESU GJENKOMST TATT PÅ ALVOR

Løftet om at Kristus skal komme igjen for å regjere i rettferdighet, har inspirert Bibelens forfattere til å komme med de mest opphøyde og gripende uttalelser. Poeter og profeter har skildret det med ord som gløder av himmelsk ild. Om Israels Gud og Hans makt og storhet sier sangeren: «Fra Sion, den fullkomne skjønnhet, skal Gud stråle fram. Vår Gud kommer, og Han skal ikke tie. ... Ovenfra skal Han kalle på himlene og på jorden, så Han kan dømme Sitt folk.» Sal 50,2-4. «La himlene glede seg og jorden fryde seg. ... Da skal alle skogens trær juble for Herrens ansikt. For Han kommer for å dømme jorden. Han skal dømme verden med rettferdighet og folkene med Sin Sannhet.» Sal 96,11-13.

Profeten Jesaja skrev: «Våkn opp og rop av glede, dere som bor i støvet. For din dugg er lysets dugg, og jorden skal la døde føres fram.» «Han skal oppsluke døden for evig, og Herren Gud skal tørke tårene bort fra hvert ansikt. Fra hele jorden skal Han ta bort Sitt folks vanære. For

Herren har talt. På den dagen skal det bli sagt: `Se, dette er vår Gud! Vi har ventet på Ham, og Han skal frelse oss. Dette er Herren. Vi har ventet på Ham. Vi vil fryde oss og glede oss i Hans frelse.`» Jes 26,19; 25,8-9.

Og Habakkuk ser Jesu gjenkomst i et syn. «Gud kommer fra Teman, Den Hellige fra Paranfjellet. Sela. Hans herlighet dekker himmelen, og jorden er full av Hans pris. Stråleglansen er som lyset. Det går lysstråler ut fra Hans hånd.» «Han står der og måler jorden. Han ser og får folkeslagene til å skjelve. De evige fjellene blir spredt, haugene fra eldgammel tid synker sammen. Hans veier er evige.» «Fjellene ser Deg og skjelver. Vannstrømmen farer forbi. Dypet hever sin røst og løfter sine hender mot det høye. Solen og månen blir stående stille på sin plass. Ved lyset fra Dine piler farer de fram, ved skinnenet fra Ditt lynende spyd.» «Du går fram til frelse for Ditt folk, til frelse ved Sin Salvende.» Hab 3,3-4, 6,10-11.13.

Da Jesus skulle forlate disiplene, trøstet Han dem med forsikringen om at Han ville komme igjen. «La ikke deres hjerter bli grepet av frykt! Tro på Gud og tro på Meg! I Min Fars hus er det mange rom. ... Jeg går for å gjøre i stand et sted for dere. Når jeg har gått bort og gjort i stand et sted for dere, skal Jeg komme igjen og ta dere til Meg.» Joh 14,1-3. «Når Menneskesønnen kommer i Sin herlighet og alle de hellige englene med Ham, da skal Han sitte på Sin herlighets trone. Alle folkeslagene skal bli samlet foran Ham.» Matt 25,31-32.

Englene som ble tilbake på Olje-

berget etter Jesu himmelfart, gjentok løftet om Hans gjenkomst: «Den samme Jesus som ble tatt opp fra dere til himmelen, skal komme igjen på samme måte som dere så Ham fare opp til himmelen.» Apg 1,11. Apostelen Paulus ble inspirert til å uttale: «For Herren Selv skal med et rop, med en overengels røst og med Guds basun stige ned fra Himmelen.» 1 Tess 4,16. Og profeten fra Patmos sier: «Se, Han kommer med skyene, og hvert øye skal se Ham.» Åp 1,7.

Jesu gjenkomst innleder tiden «da alt det gjenopprettes, det Herren deres Gud har talt om ved alle Sine hellige profeters munn, siden begynnelsen på denne tidsalder.» Apg 3,21. Da skal ondskapens langvarige herredømme ta slutt. «Denne verdens riker tilhører nå vår Herre og Hans Kristus, og Han skal herske som Konge i all evighet!» Åp 11,15. «Herrens herlighet skal åpenbares, og alle mennesker skal se det.» Herren vår Gud skal «la rettferdighet og lovprisning spire fram foran alle folkeslag.» «På den dagen skal Hærskarenes Herre være som en herlig krone og en vakker krans for resten av Sitt folk.» Jes 40,5; 61,11; 28,5.

Da skal Messias opprette det fredsriket som lenge har vært ventet. «For Herren trøster Sion, Han trøste alle øde stedene der. Han vil gjøre hennes ødemark der lik Eden og hennes ørken til en Herrens hage.» «Libanons herlighet blir gitt den, Karmels og Sarons prakt.» «Du skal ikke mer kalles «Den forlatte», og ditt land ikke kalles «Ørken». Men du skal bli kalt «Mitt velbehag», og ditt land «Den Jeg har tatt til ekte» «Som en brudgom

gleder seg over sin brud, skal din Gud glede seg over deg.» Jes 51,3; 35,2; 62,4-5.

DE KRISTNES HÅP OG FORVENTNING

Gjennom alle tider har Herrens gjenkomst vært det store håpet for Hans sanne etterkommere. Frelserens avskjedsløfte på Oljeberget om at Han ville komme igjen, gjorde framtiden lysere for disiplene og fylte dem med glede og et håp som ingen sorg kunne slukke, og ingen motgang svekke. Under lidelse og forfølgelse var tanken på «at vår store Gud og Frelser Kristus Jesus skal komme til syne i herligheten», det «salige håp» for dem.

De kristne i Tessalonika sørget når de måtte begrave sine kjære som hadde håpet å oppleve Herrens komme. Men Paulus, læreren deres, minnet dem om oppstandelsen ved Jesu gjenkomst. Da skulle de døde i Kristus oppstå, og sammen med de levende rykkes opp for å møte Herren. «Og så skal vi alltid være med Herren. Derfor skal dere trøste hverandre med disse ord.» 1 Tess 4,16-18.

På klippeøya Patmos hører Johannes dette løfte: «Ja, Jeg kommer snart.» Og det lengselsfulle svaret han gir, er uttrykk for menighetens bønn under hele pilegrimsvandringen: «Amen. Ja, kom, Herre Jesus!» Åp 22,20.

Fra fengsel, bål og skafott der martyrene vitnet om sannheten, lyder deres vitnesbyrd om tro og håp ned gjennom århundrene. Fordi de var «overbevist om Kristi oppstandelse og derfor også om sin egen, foraktet de døden og hevet seg over den», som

Luther sa: »Det er ikke så mye som 300 år til dommedag.»

en av de kristne i samtiden uttrykte det. – Daniel T. Taylor, *The Reign of Christ on Earth*. De var villige til å gå i døden for å «kunne oppstå frie.» – Samme, s.54. De ventet at «Herren skulle komme fra himmelen i Faderens herlighet» «for å gi riket til de rettferdige.» Valdenserne hadde den samme troen. – Samme, s.129-132. Wycliffe så fram til Jesu gjenkomst som menighetens håp. – Samme, s. 132-134.

Luther uttalte: «Jeg føler meg overbevist om at det ikke er så mye som 300 år til dommedag. Gud vil ikke og kan ikke bære over med denne onde verden stort lenger.» «Den store dagen nærmer seg da styggedommens herrevelde skal bli styrtet.» – Samme, s.158,134.

«Den gamle verden skal snart forgå», sa Melanchton. Calvin påla de kristne «ikke å være tvilrådige, men inderlig lengte etter dagen for Kristi komme som den lykkeligste av alle

«Denne gamle verden skal snart forgå,» sa Melanchton. Calvin, Knox, Ridley og Latimer ga uttrykk for lignende synspunkt.

begivenheter.» Han uttalte at «hele familien av troende ser fram til den dagen.» «Vi må lengte etter Kristus, vi må søke og meditere inntil dagen gryr da vår Herre fullt ut vil åpnebare sitt rikes herlighet.» – Samme.

«Har ikke vår Herre Jesus båret vårt kjød opp til himmelen?» uttalte John Knox, den skotske reformatoren. «Skal Han ikke komme igjen? Vi vet at Han skal komme, og det snart.» Ridley og Latimer som ga sitt liv for sannheten, så i tro fram til Herrens komme. Ridley skrev: «Uten tvil nærmer det seg slutten for denne verden. Det tror jeg, og jeg sier det rett ut. Derfor bør vi, som Guds tjener Johannes, av hjertet rope til Kristus, vår Frelser: 'Kom, Herre Jesus!'» – Samme, s.151,145.

«Tanken på Herrens komme er overmåte stor og gledelig for meg», sa Baxter. – Richard Baxter, Works, vol. 17, s.555. «Det er troens verk og et kjennetegn på Guds folk at de gleder seg til Herrens gjenkomst og venter på Det Salige Håpet.» «Hvis døden er den siste fiende som skal tilintetgjøres i oppstandelsen, må vi lære å forstå hvor intenst de troende burde lengte etter og be om at Kristus må komme så den endelige og fullstendige seieren må bli til virkelighet.» – Samme, s.500.

«Dette er dagen som alle troende bør lengte etter og håpe og vente på, for den betyr fullendelsen av deres frelse og oppfyllelsen av alle deres anstrengelser og ønsker.» «Herre, fremskynd denne store dagen!» – Samme, s.182-183. Det var dette håpet som preget apostelmenigheten, «menigheten i ødemarken» og reformatorene.

JORDSKJELVET I LISBOA

Profetiene forteller ikke bare hvordan og hvorfor Jesus kommer, men peker også på tegn som viser når tiden nærmer seg. Jesus sa: «Det skal være tegn i solen, månen og stjernene.» Luk 21,25. Da «skal solen bli formørket og månen skal ikke gi sitt lys. Stjernene på himmelen skal falle ned og himlenes krefter rokkes. Da skal de se Menneskesønnen komme i skyene med stor kraft og herlighet.» Mark 13,24-26.

Slik skildrer Åpenbaringsboken de første tegnene som skal varsle Kristi gjenkomst: «Det ble et stort jordskjelv. Solen ble svart som sekkestrie av hår, og månen ble som blod.» Åp 6,12.

Disse tegnene fant sted før begynnelsen av 1800-tallet. Profetien ble oppfylt da det mest omfattende jordskjelvet som noensinne er blitt målt,

inntraff i året 1755. Selv om det i allminnelighet er kjent som jordskjelvet i Lisboa, forplantet det seg til størstedelen av Europa, Afrika og Amerika. Det kunne merkes på Grønland, Vestindia og Madeira, i Norge og Sverige og på De britiske øyer. Det strakte seg over et område på ikke mindre enn 10 millioner kvadratkilometer.

I Afrika var skjelvne nesten like kraftige som i Europa. En stor del av Algerie ble ødelagt, og ikke langt fra Marokko forsvant en by med nær-

Tusenvis ble drept da de tok tilflukt i kirkene ved jordskjelvet på allehelgensdag i Lisboa i 1755. Denne katastrofen fikk mange mennesker til å sette spørsmålstegn ved Guds eksistens.

mere 10.000 innbyggere i jorden. En voldsom flodbølge veltet inn over kysten av Spania og Afrika, skylte over byer og ødela mye.

Ødeleggelsene var størst i Spania og Portugal. I Cadiz skal flodbølgen ha vært nesten 20 meter høy. «Noen av de høyeste fjellene i Portugal ble rystet voldsomt og likesom revet løs fra selve grunnen. Noen av dem åpnet seg i toppen og ble flerret i stykker på en merkelig måte, så svære fjellmasser ble kastet ned i dalene omkring. Det sies at flammene slo ut fra disse fjellene.» – Sir Charles Lyell,

Principles of Geology, s.495.

I Lisboa kunne man høre en underjordisk torden, og skjelvet som fulgte, la det meste av byen i ruiner. I løpet av omkring seks minutter omkom 60.000 mennesker. Havet trakk seg først utover så bunnen lå bar. Så veltet det innover igjen og steg 15 meter over normal vannstand. «Av andre uvanlige begivenheter som skal ha inntruffet i Lisboa under katastrofen, var at et nytt, stor slått kaianlegg av kostbar marmor forsvant i havet. En stor menneskemengde hadde samlet seg der for å unngå murbygningene som styrket sammen. Men plutselig forsvant kaien med hele folkemengden. Ikke et eneste lik kom noen gang opp til overflaten.» – Samme, s.495.

«Jordskjelvet førte til at alle kirker og klostrene raste sammen. Det samme skjedde med alle de store offentlige bygningene og over en fjerdedel av husene i byen. Et par timer etter jordskjelvet brøt det ut brann i forskjellige bydeler, og i nesten tre dager herjet den så voldsomt at byen ble totalt ødelagt. Jordskjelvet fant sted på en helligdag da kirkene og klostrene var fulle av folk, og bare få av dem reddet livet.» – *Encyclopedia Americana*, art. «Lisbon», ed.1831.

Redselen var ubeskrivelig. Ingen gråt. De kunne rett og slett ikke. De løp bare fram og tilbake, sanseløse av redsel og fortvilelse, mens de slo seg for brystet og ropte: «Barmhjerthet! Verden går under!» Mødre glemte barna sine og løp omkring med krusifikser. Uheldigvis søkte mange ly i kirkene, men krusifiksene kunne ikke hjelpe dem. Forgjeves

klynget de stakkars menneskene seg til alterene, men både helgenbilder, prester og vanlig folk ble begravd i de samme ruinene. Det blir anslått at 90.000 mennesker mistet livet denne skjebnesvangre dagen.

UFORKLARLIGE NATURFENOMENER

25 år senere kom det neste tegnet som det profetiske ord hadde varslet; sol- og måneformørkelsen. Det som gjorde dette enda mer påfallende, var at tidspunktet da det skulle skje, var nøyaktig forutsagt.

I sin samtale med disiplene på Oljeberget hadde Jesus skildret den langvarige trengselstiden for menigheten – de 1260 årene med pavelig forfølgelse – som Han lovte skulle bli forkortet. Han hadde nevnt bestemte begivenheter som skulle skje før sin gjenkomst og angitt tiden da den første skulle finne sted: «Men i de dager, etter den trengselen, skal solen bli formørket, og månen skal ikke gi sitt lys.» Mark 13,24. De 1260 dagene, eller årene, endte i 1798. Et kvart århundre tidligere hadde forfølgelsen nesten opphørt. Så skulle solen bli formørket. Den 19. mai 1780 ble dette oppfylt.

«Et av de merkeligste og hittil uopklarte fenomener er den mørke dagen den 19. mai 1780, da det fant sted en uforklarlig formørkelse over store deler av Ny-England.» – R. M. Devens, *Our First Century*, s.89. Et øyenvitne som bodde i staten Massachusetts, beskriver hendelsen slik: «Morgenen var klar og fin, men snart skyet det over. Skyene ble mørkere og truende, og så begynte det å lyne og tordne, og det regnet litt. Ved nitiden

letnet det, og skyene fikk et messing- eller kobberfarget skjær, mens jord, fjell, trær, hus, vann og mennesker så helt annerledes ut i dette merkelige, unaturlige lyset. Etter et par minutter bredte en tung, svart sky seg over hele himmelhvelvingen, unntatt en smal rand i horisonten, og det ble like så mørkt som det pleier å være klokken ni en sommerkveld. ...

Folk ble engstelige og urolige og grepet av ærefrykt. Kvinnene sto i dørene og speidet ut over det mørke landskapet. Mennene kom hjem fra arbeidet ute på åkeren, snekkeren la fra seg verktøyet, smeden forlot smien og kjøpmannen disken. Skolene sluttet, og barna løp skjelvende hjem. Folk som var på reise, tok inn på nærmeste gård. «Hva vil skje nå?» var spørsmålet alle var opptatt av. Det var som om en orkan var i ferd med å feie inn over landet, eller som om det var verdens ende.

Folk tente stearinlys, og peisilden skinte like klart som på en høstkveld uten måne. Hønene satte seg til å sove på vaglen, og kuene samlet seg ved grinden og rautet. Froskene kvekket, fuglene kvitret for kvelden og flaggermusene fløy omkring. Men menneskene visste at det ikke var natt ennå

Nathanael Whittaker, som var prest i Tabernakelmenigheten i Salem, holdt møte i forsamlingshuset og hevdet i sin preken at mørket var overnaturlig. Også mange andre steder ble det kalt sammen til gudstjeneste. Teksten for de improviserte prekener viste utvetydig at mørket var forutsagt i Skriften. Mørket var tettest like etter klokken 23.» – The

Essex Antiquarian, april 1899, vol 3, nr.4, s.53-54.

«De fleste steder var det så mørkt at folk ikke kunne se hva klokken var. De kunne heller ikke spise eller gjøre husarbeid uten å tenne lys. Mørket dekket et forbausende stort område. Det kunne observeres så langt øst som til Falmouth og i vest til de fjerneste delene av Connecticut og Albany. Mot sør strakte det seg helt til kysten og så langt nord som det fantes amerikanske bosettinger.» – William Gordon, *History of the Rise, Progress, and Establishment of the Independence of the U.S.A.*, vol.3, s.57.

Et par timer før kveldstid ble det tette mørket avløst av en delvis klar himmel, og solen ble synlig, selv om den ennå var dekket av en tung, tett tåke. «Etter solnedgang ble himmelen igjen overskyet, og det ble ganske snart mørkt. Mørket om natten var ikke mindre uvanlig og skrekkinngytende enn det hadde vært om dagen. Til tross for at det var nesten fullmåne, var det umulig å se noen ting uten kunstig lys. Fra nabohusene eller på litt avstand kunne lyset så vidt skimtes som gjennom et slags egyptisk mørke.» – Isaiah Thomas, *Massachusetts Spy*, eller *American Oracle of Liberty*, vol.10, nr. 472, 25. mai 1780.

Et øyenvitne uttalte: «Jeg kunne ikke la være å tenke på at dersom hvert eneste lysende legeme i universet var dekket av ugjennomtrengelige skygger eller var blitt helt fjernet, kunne mørket ikke ha vært tettere.» – Brev fra Dr. Samuel Tenney fra Exeter, New Hampshire, desember 1785

i Massachusetts Historical Society Collections, 1792, 1. serie, vol.1, s. 97. Selv om det var fullmåne ved nittiden, klarte den ikke på noen måte å fortrenge det dødlignende mørket. Etter midnatt forsvant mørket, og da månen endelig kom til syne, var den rød som blod.

Den 19. mai 1780 blir i historien omtalt som «den mørke dagen.» Helt siden Moses' tid kjenner man ikke til et mørke så ugjennomtrengelig og utbredt og av så lang varighet. Skildringen som øyenvitner ga, er bare et ekko av Herrens ord som profeten Joel skrev ned 2500 år tidligere: «Solen skal forvandles til mørke og månen til blod før Herrens dag kommer, den store og fryktinngytende.» – Joel 3,4.

PASSIV HOLDNING TIL TIDENES TEGN

Kristus hadde pålagt sitt folk å legge merke til tegnene og glede seg over varslene om Hans gjenkomst: «Når alt dette begynner å skje, se da opp og løft deres hode, for deres forløsning nærmer seg.» Han ba dem også legge merke til trærne som skyter knopp om våren og sa: «Så snart de begynner å skyte knopper, ser dere og vet selv at sommeren er nær. Slik skal dere også vite: Når dere ser disse ting skje, er Guds rike nær.» Luk 21,28.30-31.

Men etter hvert som hovmod og formalisme fortrenget ydmykhet og hengivenhet i menigheten, kjølnet kjærligheten til Kristus og troen på Hans gjenkomst. De som bekjente seg til å være Guds folk, ble opptatt av verdslighet og forlystelse og glemte det Jesus hadde sagt om tegnene

på sitt komme. De ignorerte rett og slett læren om Kristi gjenkomst, og de bibeltekstene som handler om dette, ble feiltolket, slik at den for en stor del ble oversett og glemt.

Dette var særlig tilfellet i kirkesamfunnene i Amerika hvor alle klassene i samfunnet hadde frihet og en høy levestandard. Jakten på rikdom og luksus førte til en altoppslukende lyst til å tjene penger, og det hissigste kappløpet etter å oppnå popularitet og makt som syntes å være oppnåelig for alle, fikk folk til å konsentrere sine interesser og forhåpninger om materielle ting. Den alvorlige dagen da denne verden skal forgå, skjøv de ut i en fjern framtid.

Da Jesus fortalte disiplene om tegnene på sin gjenkomst, forutsa Han frafallet som ville skje like før denne begivenheten. Som på Noahs tid, ville folk være travelt opptatt med fornøyer og verdslige sysler. De skulle kjøpe og selge, plante og bygge, gifte seg og gifte bort uten tanke på Gud og det evige liv. Kristus formaner oss som lever i dag: «Men ta dere i vare, så ikke deres hjerte blir tyngt av rus, drukkenskap og bekymringer for dette livet, slik at den dagen skulle komme uventet over dere.» «Våk derfor, og be hver tid og stund om at dere må bli holdt verdige til å unnsnippe alt dette som skal skje, og til å bli stående for Menneskesønnen.» Luk 21,34.36.

Tilstanden i menigheten på den tiden er klart skildret i Jesu uttalelse i Åpenbaringsboken: «Du har navn av å leve, men du er død.» Og til dem som ikke vil våkne opp av sin likegyldige trygghet, lyder denne advar-

selen: «Hvis du ikke vil våke, skal Jeg komme som en tyv, og du skal ikke vite i hvilken time Jeg kommer over deg.» Åp 3,1.3.

BUDSKAPET OM JESU GJENKOMST

Det var nødvendig at folk skulle våkne og innse faren som truet, så de kunne berede seg for de alvorfulle begivenhetene i forbindelse med nådetidens avslutning. Guds profet sier: «For Herrens dag er stor og meget fryktinngytende. Hvem kan utholde den?» Hvem kan bestå når Frelseren kommer, Han som «har rene øyne, og (ikke) kan se på ondskap?» Joel 2,11; Hab 1,13. For dem som roper: «Min Gud, vi, Israel, kjenner Deg», men som likevel har brutt Hans pakt og jager etter andre guder, mens de skjuler ugudelighet i hjertet og går på urettferdighets stier, er «Herrens dag» mørk, «ikke lys,... bekymørk, uten noe lysskjær.» Hos 8,1-2; Sal 16,4; Amos 5,20. «På den tiden skal det skje: Jeg skal gjennomsoke Jerusalem med lamper og straffe de selvtilfredse menn, de som sier i sitt hjerte: `Herren gjør hverken godt eller ondt.`» Sef 1,12. «Jeg vil kreve verden til regnskap for ondskaper, og de ugudelige for deres synd. Jeg vil gjøre ende på de hovmodiges stolthet og ydmyke tyrannens hovmod.» Jes 13,11. «Hverken deres sølv eller deres gull kan utfri dem.» «Derfor skal deres rikdom bli til bytte og husene deres legges øde.» Sef 1, 18.13.

Profeten Jeremia så fram til denne fryktelige tiden og utbrøt: «Jeg vrir meg i smerte. Å, mitt hjertes vegger! Mitt hjerte klager i meg, jeg kan ikke tie, for jeg har hørt, du min sjel, ly-

den av basuner, alarmsignalet til krig. Det ropes ut om ødeleggelse på ødeleggelse.» Jer 4,19-20. «Den dagen er en vredens dag, en dag med trengsel og nød, en dag med ruin og ødeleggelse, en dag med mulm og mørke, en dag med skyer og tett mørke, en dag med basun og krigsrop.» Sef 1,15-16. «Se, Herrens dag kommer, grusom, med harme ...for å legge landet øde. Han skal ødelegge synderne der.» Jes 13,9.

Med tanke på denne store dagen er det at Guds Ord på den alvorligste og mest inntrengende måten oppfordrer Herrens folk til å våkne opp av sin åndelige sløvhets og søke Ham i ydmykhet og anger: «Blås i basunen på Sion og la alarmen lyde på Mitt hellige berg! Alle som bor i landet, skal skjelve. For Herrens dag kommer, den er nær.» «Tillys en hellig faste, kall sammen en hellig forsamling! Samle folket, hellige forsamlingen, kall sammen de eldste, samle barn og diebarn! La brudgommen gå ut fra sitt rom og bruden fra sitt kammer! Prestene, de som gjør tjeneste for Herren, skal stå gråtende mellom forhallen og alteret.» «Vend om til Meg av hele deres hjerte, med faste, gråt og klage. Flerr deres hjerte og ikke deres klær! Vend om til Herren deres Gud, for Han er nådig og barmhjertig, sen til vrede og rik på miskunn.» Joel 2,1.15-17, 12-13.

For å berede et folk til å bestå på Herrens dag, skulle det utføres et stort reformverk. Gud så at mange blant dem som bekjente seg til å være Hans folk, ikke bygde for evigheten. Derfor ville Han være barmhjertig og sende et varselsbudskap for å vekke

dem av sløvhets og berede dem for Jesu gjenkomst.

Dette varselsbudskapet er gjengitt i Åp 14. Her forkynner himmelske vesener et trefoldig budskap, og like etter kommer Menneskesønnen for å høste jorden. Den første advarselen kunngjør den kommende dom. Profeten så «en annen engel som fløy midt på himmelen. Han hadde det evige evangeliet å forkynne for dem som bor på jorden, for hvert folkeslag, stamme, tungemål og folk, og han sa med høy røst: «Frykt Gud og gi Ham ære, for timen for Hans dom er kommet. Tilbe Ham som gjorde Himmelen og jorden, havet og vannets kilder!» Åp 14,6-7.

Dette budskapet sies å være en del av «et evig evangelium.» Oppgaven å forkynne evangeliet er ikke overlatt til engler, men til mennesker. Hellige engler har vært opptatt med å lede dette arbeidet, og har drevet de store bevegelsene som har hatt som oppgave å virke for menneskers frelse. Men selve forkynnelsen av evangeliet er overlatt til Kristi tjenere på jorden.

Gudfryktige personer som var lydige mot Guds ånd og Hans Ord, skulle forkynne advarselen til verden. Det var de som ga akt på «det profetiske ord», lampen «som skinner på et mørkt sted, inntil dagen gryr og morgenstjernen går opp.» 2 Pet 1,19. De hadde søkt etter kunnskap om Gud mer enn etter skatter fordi de mente at visdommen «gir bedre fortjeneste enn fortjenesten av sølv, ja, avkastningen er bedre enn fra gull.» Ordsp 3,14. Og Herren åpenbarte storheten ved Guds rike for dem. «Herren har fortrolig samfunn

med dem som frykter Ham, og Han skal lære dem sin pakt å kjenne.» Sal 25,14.

SOM PÅ KRISTI TID

Det var ikke de lærde teologene som forsto dette og forkynte det. Hadde de vært trofaste vektere som med iver og bønn hadde gransket Skriften, ville de ha forstått hvor langt det var på natten. Profetiene ville ha åpenbart de begivenhetene som snart skulle finne sted. Men de var ikke innstilt slik, og budskapet ble forkynt av vanlige mennesker. Jesus sa: «Vandre mens dere har lyset, så ikke mørket skal overvinne dere.» Joh 12,35.

De som vender seg bort fra lyset Gud har gitt, eller som forsømmer det mens de har adgang til det, blir etterlatt i mørke. Men Jesus har sagt: «Den som følger Meg, skal ikke vandre i mørket, men ha livets lys.» Joh 8, 12. Enhver som er fast bestemt på å gjøre Guds vilje, og som oppriktig følger det lyset som allerede er gitt, vil få mer lys. En stjerne med himmelsk lys vil bli sendt til alle som søker for å veilede dem til hele sannheten. Da Kristus ble født, kunne prestene og de skriftlærde i Jerusalem, de som skulle forvalte Guds Ord, ha forstått tidenes tegn og forkynt at Han som var lovt, skulle komme. Mika hadde forutsagt Hans fødested, og Daniel hadde oppgitt tiden. Mika 5,1; Daniel 9,25.

Gud hadde kunngjort disse profetiene for jødernes ledere, og de hadde ingen unnskyldning for å være uvitende om at Messias snart skulle komme, og for å unnlate å forkynde

Det var småkårsfolkene Josef og Maria som ble utvalgt til å ta imot verdens Frelser.

det. Deres uvitenhet skyldtes syndig forsømmelse. Jødene bygde minnesmerker over Guds profeter som var blitt drept, mens de i ærbødighet for verdens stormenn hyllet Satans tjenere. De var så opptatt av sin ærgjerrige kamp for status og makt i verden at de overså den anerkjennelse som himmelens Konge ville gi dem.

Med alvor og interesse burde Israels åndelige ledere ha prøvd å finne ut hvor, når og på hvilken måte den største begivenheten i verdenshistorien skulle inntreffe – Guds Sønn skulle komme for å frelse menneskene. Hele folket burde ha våket og ventet for å kunne være blant de første som bød verdens Frelser velkommen. Men i Betlehem drar to trette vandrere fra Nasaret gjennom den trange gaten helt til utkanten av

byen i et forgjeves forsøk på å få tak i et sted der de kan finne hvile og ly for natten. Men ingen dører er åpne for dem. Til slutt må de ta til takke med et usselt skur, og der blir verdens Frelser født.

Himmelske engler hadde sett den herligheten som Guds Sønn hadde sammen med Faderen før verden ble til, og med den dypeste interesse hadde de sett fram til Hans komme til jorden som en gledelig begivenhet for alle mennesker. Engler skulle bringe det glade budskapet til dem som var beredt til å ta imot det, og de gledet seg til å kunngjøre det ut over jorden.

Kristus hadde fornedret seg for å ta på seg menneskelig natur. Han skulle bære en ubeskrivelig byrde av smerte når Han ga seg selv som offer for synd. Men englene ønsket at Guds egen Sønn selv i sin fornedrelse skulle opptre blant menneskene med en verdighet og en herlighet som svarte til Hans karakter. Ville verdens ledende menn samles i Israels hovedstad for å hylle Ham? Skulle hærskarer av engler framstille Ham for en forventningsfull forsamling?

En engel besøker jorden for å se hvem som er beredt til å by Jesus velkommen. Men han finner ikke noe tegn på forventning. Han hører ingen takk og lovsang fordi Messias skal komme. Engelen venter en stund over den utvalgte byen og over templet der Gud i århundrer hadde åpenbart seg, men også her møter han den samme likegyldigheten. I sin prakt og stolthet bærer prestene fram vanhellige ofre i templet. Høy-
røstet henvender fariseerne seg til

folket eller sier fram hovmodige bønner på gatehjørnene. I palassene, blant tidens filosofer og i rabbinernes skoler er alle folk like uvitende om det vidunderlige som har fylt hele himmelen med fryd og lovsang – at menneskenes Frelser snart skal

Ingen av de kloke og lærde viste interesse for at den Lovede skulle komme. Engelen var i ferd med å vende tilbake til himmelen da han oppdaget en flokk gjetere som holdt vakt over saueflokkene sine om natten. De tenkte på forutsigelsen om Messias.

komme til verden.

Ikke noe tyder på at de venter på Kristus. Ingen forberedelser blir gjort for livets Fyrste. Full av undring er det himmelske sendebudet i ferd med å vende tilbake til himmelen med den sørgelige kunngjøringen, men så oppdager han en flokk gjetere som holder vakt over saueflokkene sine om natten. Mens de stirrer opp mot stjernehimmlen, tenker de på forutsigelsen om en Messias som skal komme til jorden, og de lengter etter at det skal skje.

Her er noen som er klar til å ta imot det himmelske budskapet. Og plutselig viser Herrens engel seg og

kunngjør den store gleden. En overjordisk herlighet stråler over hele sletten, og en talløs englehær kommer til syne. Og som om gleden er for stor til at bare ett sendebud kan forkynde den, bryter en mangfoldighet av røster ut i den sangen som alle de frelste en gang skal syng: «Ære være Gud i det høyeste, og fred på jorden, Guds velbehag blant menneskene!» Luk 2,14.

I ÅRVÅKENHET OG FORVENTNING

Denne vidunderlige fortellingen fra Betlehem rommer en viktig undervisning for oss! Den irettesetter vår vantro, vår stolthet, vår selvtilfredshet. Den gir oss varsel om å være på vakt så vi ikke med vår syndige likegyldighet overser tidens tegn og er uvitende om vår besøkelsestid.

Det var ikke bare på fjellene i Judea, ikke bare blant de fattige gjeterne at englene fant noen som ventet på Messias. Også blant fremmede folkeslag var det noen som ventet. Det var vismenn, rike og høybårne filosofer fra Østen. Gjennom studier av naturen hadde de lært Gud å kjenne i Hans skaperverk. I de hebraiske skriftene hadde de lest om stjernen som skulle stige opp fra Jakob, og de ventet ivrig på Ham som ikke bare skulle være «Israels trøst», men «et lys som gir åpenbaring for hedningefolkene» og til «frelse like til jordens ende.» Luk 2,25.32; Apg 13,47.

De søkte etter lys, og lys fra Guds trone opplyste veien foran dem. Mens prestene og rabbinerne i Jerusalem som var satt til å være sannhetens voktere og tolkere, var i mørke, førte

den himmelske stjernen disse fremmede til den nyfødte Kongens fødested.

Det er for «dem som venter på Ham», at Kristus for andre gang «skal vise Seg, uten å bære synd, til frelse.» Heb 9,28. Som tilfellet var med kunngjøringen om Frelserens fødsel, ble heller ikke budskapet om Hans annet komme overlatt til folkets åndelige ledere. De hadde ikke opprettholdt kontakten med Gud, men hadde avvist lyset fra himmelen. Derfor var de ikke blant dem som apostelen Paulus omtaler på denne måten: «Men dere, søsken, er ikke i mørket så denne Dagen skulle komme over dere som en tyv. Dere er alle lysets barn og dagens barn. Vi tilhører ikke natten eller mørket.» 1 Tess 5,4-5.

Vekterne på Sions murer burde ha vært de første til å ta imot kunngjøringen om Frelserens komme, de første til å heve røsten for å forkynde at Hans komme var nær, de første til å oppfordre folk til å berede seg for å ta imot Ham. Men de var likegyldige og drømte om fred og ingen fare, mens folket sov i sine synder.

Jesus så sin menighet som et ufruktbart fikentre fullt av vakre blad, men uten frukt. Med stolthet overholdt de religionens ytre former, men de manglet sann ydmykhet, anger og tro – det eneste som gjør gudsdyrkelsen akseptabel for Gud. I stedet for å bære preg av Åndens dyder, var de hovmodige, transsynte, forfengelige, selviske og herskesyke. En frafallen menighet lukket øynene for tidens tegn. Gud sviktet dem ikke, og Hans trofasthet tok ikke

slutt, men de forlot Ham og vendte seg bort fra Hans kjærlighet. Løftene ble ikke oppfylt på dem, for de nektet å etterkomme betingelsene.

Dette er den uunngåelige følgen av å unnlate å verdsette og gjøre bruk av det lyset og de fortrinnene som Gud gir. Dersom menigheten ikke vil gå der Han viser vei, hvis den ikke tar imot hver lysstråle og utfører hver plikt Han viser den, vil troslivet uunngåelig bli redusert til formalisme, og sann gudsfrykt vil forsvinne.

Kirkehistorien viser at dette har

skjedd gang på gang. Gud krever tro og lydighet som svarer til de gode og privilegiene Han har gitt. Lydighet krever offer og innbefatter et kors, og det er derfor at så mange av Kristi bekjennende tilhengere avsto å ta imot lyset fra himmelen. Som jødene i gammel tid, kjente de ikke sin besøkestid. Luk 19,44. Fordi de var stolte og vantro, gikk Herren forbi dem og åpenbarte sannheten for slike som lignet gjeterne utenfor Betlehem og vismennene fra Østen og fulgte alt det lyset de fikk.

KAPITTEL 18

EN AMERIKANSK REFORMATOR

Den mannen Gud valgte som banebryter til å forkynde Kristi gjenkomst, var en hederlig og rettskaffen bonde som hadde begynt å tvile på Skriftens guddommelige autoritet, men som likevel hadde et ærlig ønske om å kjenne sannheten.

I likhet med mange andre reformatorer hadde William Miller (1782-1849) i sine yngre dager stridd med fattigdom. Av det lærte han flid og nøysomhet. Slekten hans var kjent for sin uavhengige, frihetselskende holdning, sin utholdenhet og gløden de patriotisme, noe som også preget ham. Hans far var offiser i den amerikanske borgerkrigen, og de trange kår under Millers oppvekst kan ha sammenheng med farens oppofrende innsats i denne stormfulle tiden med kamp og lidelser.

Miller var sunn og kraftig, og alt i barndommen viste han tegn til å være mer enn vanlig begavet. Dette ble enda tydeligere etter hvert som han vokste opp. Han hadde et våkent sinn og en utpreget kunnskapstørst. Selv om han ikke hadde anledning til å få en høyere utdanning, elsket han å studere, og hans kunnskaper, sunne fornuft og kritiske sans utviklet ham til en mann med vidsyn og god dømmekraft.

Hans framferd var uklanderlig,

og han hadde et misunnelsesverdige omdømme hvor folk respekterte ham for hans rettskaffenhet, nøysomhet og sjenerøsitet. Ved flid og praktisk sans skaffet han seg snart gode kvalifikasjoner, og likevel søkte han stadig mer kunnskap. Han hadde forskjellige sivile og militære verv som skaffet ham anerkjennelse, og veien til velstand og ære syntes å ligge åpen.

FRA TVIL TIL TRO

William Millers mor var meget gudfryktig, og i barndommen ble han påvirket av religionen. Men i ungdomstiden var han mye sammen med deister som øvde en sterk innflytelse på ham. Mange av dem var nemlig gode samfunnsborgere som var vennlige og hjelpsomme overfor andre. De var til en viss grad påvirket av det kristne miljøet de levde i, og de positive egenskapene som de var kjent for, skyldtes for en stor del Bibelens innflytelse. Men disse verdifulle gavene misbrukte de slik at deres innflytelse gikk stikk i strid med Guds Ord.

Samværet med disse menneskene resulterte i at Miller godtok deres synspunkter. Den vanlige tolkningen av Skriften bød på så store vanskeligheter at han syntes de

William Miller var sunn og sterk. Hans framferd var uklanderlig, og han hadde et misunnelsesverdige om-dømme.

var uoverkommelige, men hans nye overbevisning som ikke ga rom for Bibelen, hadde ikke noe å tilby ham i stedet. Derfor var han slett ikke tilfreds. Likevel holdt han fast på disse synspunktene i omkring 12 år.

Men i 34-års alderen merket han at Guds ånd virket på ham, og han følte at han var en synder. Det han hadde trodd på, ga ham ikke noen forsikring om lykke etter døden. Framtiden var mørk og dystert.

Senere skrev han om det han opplevde på denne tiden: «Ideen om tilintetgjørelse var kald og frastøtende, og sluttresultatet var undergang for alle. Himmelen over meg var som kobber, og jorden under meg var som jern. Evigheten – hva var det? Og hvorfor eksisterte døden? Jo mer jeg spekulerte, jo mer usikker ble jeg. Jo

mer jeg tenkte, desto mer forvirret ble jeg. Jeg prøvde å la være å tenke, men jeg kunne ikke kontrollere tankene. Jeg var virkelig i en elendig forfatning, men jeg skjønnte ikke årsaken. Jeg klaget og bar meg, men visste ikke hvem jeg skulle klage til. Jeg var klar over at noe var galt, men ikke hvor og hvordan jeg skulle finne det rette. Jeg sørget, men uten håp.»

Slik fortsatte det i flere måneder. «Plutselig sto Frelserens skikkelse klart for meg», skrev han. «Det gikk opp for meg at det kanskje fantes en som var så god og medfølende at Han ville sone vår synd og dermed frelse oss fra å lide dens straff. Jeg følte straks hvor god og kjærlig Han måtte være og forestilte meg at jeg kunne kaste meg i armene Hans og stole på Hans barmhjertighet.

Men så kom spørsmålet: Hvordan kan man bevise at et slikt vesen eksisterer? Jeg ble klar over at utenom Bibelen finnes det ikke noe bevis for at det eksisterer en Frelser eller et liv etter dette. I Bibelen fant jeg nettopp en slik Frelser som jeg behøvde, og det forvirret meg at en uinspirert bok kunne inneholde prinsipper som til de grader svarte til en syndig verdens behov.

Jeg var nødt til å innrømme at Bibelen måtte være en åpenbaring fra Gud. Den ble min lykke, og Jesus ble min venn. For meg ble Frelseren den beste blant titusener, og Bibelen som før hadde vært dunkel og selvmotsigende, ble nå en lykt for min fot og et lys på min sti. Jeg fikk fred og ro i sinnet, og jeg oppdaget at Herren vår Gud er en klippe i livets hav. Bibelen

ble nå mitt viktigste studium, og jeg kan i oppriktighet si at jeg leste den med stor glede. Jeg oppdaget at jeg ikke engang kjente til halvdelen av det som sto der. Jeg forsto ikke at jeg ikke tidligere hadde sett skjønnet og herligheten i den, og det undret meg at jeg før hadde kunnet forkaste den. Den inneholdt alt det jeg ønsket meg, og den ga helsebot for en syk sjel. Jeg mistet lysten til all annen lesning og gikk helt og fullt inn for å få visdom fra Gud.» – S. Bliss, *Memoirs of Wm. Miller*, s.65-67.

Miller bekjente nå offentlig den troen han tidligere hadde foraktet. Men de vantro vennene hans var ikke sene med å framføre alle de argumentene som han selv ofte hadde brukt mot Bibelens guddommelige autoritet. Foreløpig var han ikke forberedt på å kunne svare dem, men han tenkte som så at hvis Bibelen var en åpenbaring fra Gud, måtte den være i harmoni med seg selv. All den stund den var gitt for å opplyse folk, måtte den også være slik at de kunne forstå den. Han bestemte seg for å studere den for seg selv for å finne ut om det fantes en forklaring på tilsynelatende motsigelser.

NYTT SYN PÅ BIBELEN

Miller prøvde å legge bort alle forutfattede meninger og unnlot å bruke noen bibelkommentar. Så sammenlignet han skriftsted med skriftsted ved hjelp av henvisningene og en bibelordbok. Han gikk metodisk til verks idet han begynte med Første Mosebok og leste vers for vers. Han fortsatte ikke i teksten før betydningen av hvert avsnitt var helt klar.

Fant han noe uklart, sammenlignet han det med andre tekster som syntes å ha en viss forbindelse med det han studerte. Han lot hvert ord i sammenhengen belyse emnet som skriftstedet handlet om, og dersom hans oppfatning stemte med alle

Miller studerte Daniels bok, Åpenbaringsboken og de symbolske dyrene med intens interesse.

tilsvarende skriftsteder, var problemet løst. Så hver gang han støtte på en vanskelig tekst, fant han forklaringen et annet sted i Bibelen. Han gransket med et inderlig ønske om guddommelig veiledning, og det som før hadde vært dunkelt, ble nå klart. Han erfarte sannheten i Salmenes bok: «Når Dine Ord blir åpnet, gir de lys. De gir de enfoldige forstand.» Sal 119,130.

Miller studerte Daniels bok og Åpenbaringsboken med intens interesse og brukte den samme fortolkningsmodellen her som ellers i Bibelen. Til sin store glede fant han at det var mulig å forstå de profetiske symbolene, og han oppdaget at de profetiene som var gått i oppfyllelse, var blitt oppfylt bokstavelig. De forskjellige tallene, bildene, symbolene og lignelsene var enten forklart i den direkte tekstsammenhengen, eller uttrykkene var definert i andre skriftsteder, og når de ble forklart

der, skulle de forstås bokstavelig.

«På den måten ble jeg overbevist om», sier han, «at Bibelen var en samling åpenbarte sannheter som var framstilt så klart og enkelt at selv en enfoldig vandringsmann ikke behøvde å gå feil.» – Bliss, s.70. Ledd etter ledd i sannhetens kjede ble føyd sammen, og gradvis fikk han mer og mer innsyn i de store trekene i profetien. Himmelens engler ledet tankene hans og åpnet Guds Ord så han forsto det.

JESU GJENKOMST – EN REALITET

Måten profetiene var blitt oppfylt på i tidligere tider, brukte han som modell for å kunne forstå hvordan framtidig oppfyllelse ville skje. Slik ble han overbevist om at den vanlige oppfatningen av Kristi åndelige herredømme – et jordisk tusenårsrike før verdens ende – ikke hadde støtte i Guds Ord.

Denne læren om 1000 år med rettferdighet og fred før Kristi gjenkomst, skjøv Herrens store og forferdelige dag inn i en fjern framtid. Men selv om dette lød aldri så tiltalende, stemte det ikke med Kristi og apostlenes lære om at ugresset og hveten skulle vokse sammen til høsten som var verdens ende, at «onde mennesker og bedragere blir stadig verre og verre», «at i de siste dager skal det komme vanskelige tider» og at mørkets rike fortsatt skal herske til Herren kommer og bli ødelagt av Hans munns ånde når Han åpenbarer seg. Matt 13,30.38-41; 2 Tim 3,13.1; 2 Tess 2,8.

Apostelmenigheten framholdt ikke læren om verdens omvendelse og

Kristi åndelige herredømme. Denne læren ble ikke alminnelig akseptert før omkring 1700-tallet, og som enhver annen villfarelse førte den bare ondt med seg. Den gjorde at folk mente Herrens komme ville finne sted i en fjern framtid og hindret dem i å være oppmerksomme på tegnene som viste at Han var nær. Den framkalte en falsk trygghetsfølelse og fikk mange til å forsømme den nødvendige beredelse til å møte Herren.

Miller fant at Bibelen tydelig lærte at Kristi komme var virkelig og personlig. Paulus sier: «For Herren Selv skal med et rop, med en overengels røst og med Guds basun stige ned fra Himmelen.» 1 Tess, 4,16. Og Jesus selv sier: «De skal se Menneskesønnen komme på himmelens skyer med kraft og stor herlighet.» «For som lynet kommer fra øst og blinker til vest, slik skal også Menneskesønnens komme være.» Matt 24,30.27. Alle himmelens hærskarer skal følge Ham. «Menneskesønnen kommer i Sin herlighet, og alle de hellige englene med Ham.» Matt 25,31. «Han skal sende Sine engler ut med en mektig basunrøst, og de skal samle Hans utvalgte.» Matt 24,31.

Når Jesus kommer, skal de rettferdige døde bli vekket opp, og de rettferdige som lever, skal bli forvandlet. «Vi skal ikke alle sovne inn, men vi skal alle bli forvandlet, i ett nu, på et øyeblikk, ved den siste basun. For basunen skal lyde, og de døde skal oppstå uforgjengelige, og vi skal bli forvandlet. For dette forgjengelige må bli ikledd uforgjengelighet, og dette dødelige må bli ikledd udø-

delighet.» 1 Kor 15,51-53. Og etter at Paulus hadde skildret Herrens komme til menigheten i Tessalonika, skrev han: «De døde i Kristus skal først stå opp. Deretter skal vi som lever og er igjen, bli rykket opp i skyer sammen med dem, for å møte Herren i luften. Og så skal vi alltid være med Herren.» 1 Tess 4,16-17.

Først når Kristus kommer igjen personlig, kan Hans folk motta riket. Frelseren sa: «Når Menneskesønnen kommer i Sin herlighet og alle de hellige englene med Ham, da skal Han sitte på Sin herlighets trone. Alle folkeslagene skal bli samlet foran Ham, og Han skal skille dem fra hverandre, slik en gjeter skiller sauene fra geitene. Han skal stille sauene ved Sin høyre side, men geitene ved Sin venstre. Så skal kongen si til dem ved Sin høyre side: `Kom, dere som er velsignet av Min Far. Arv det riket som er gjort ferdig for dere fra verdens grunnvoll ble lagt.`» Matt 25,31-34.

Disse bibeltekstene viser at de rettferdige døde skal stå opp uforgjengelige når Menneskesønnen kommer, og at de hellige som lever da, skal bli forvandlet. Forvandlingen setter dem i stand til å motta riket, for Paulus sier: «Kjød og blod kan ikke arve Guds rike. Det forgjengelige arver heller ikke det uforgjengelige.» 1 Kor 15,50.

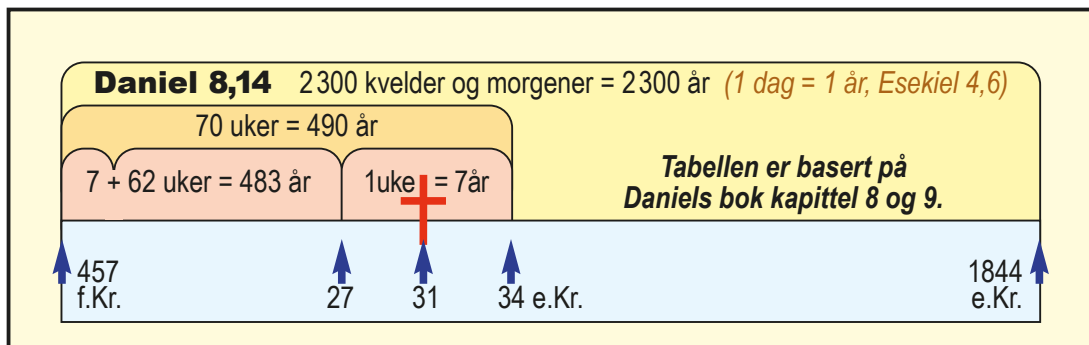
I sin nåværende tilstand er mennesket dødelig og forgjengelig, men Guds rike blir uforgjengelig og evig. Derfor kan mennesket i sin nåværende tilstand ikke komme inn i Guds rike. Men når Jesus kommer, gir Han sitt folk udødelighet. Da ber

Han dem overta det riket som de til nå bare har vært arvinger til.

Disse og andre bibeltekster gjorde det klart for Miller at de begivenhetene man vanligvis ventet skulle finne sted før Kristi annet komme, så som et verdensomfattende fredsrike og opprettelsen av Guds rike på jorden, først skulle skje etter Kristi gjenkomst. Dessuten svarer tidens tegn og tilstanden i verden til profetens skildring av den siste tiden. Ved å studere Bibelen ble Miller overbevist om at verden i sin nåværende tilstand nærmet seg slutten.

BIBELENS PROFETIER FÅR NY AKTUALITET

«En annen type bevismateriale som i høy grad påvirket meg, var den bibelske kronologien», skriver Miller. «Jeg oppdaget at forutsagte begivenheter som var oppfylt i fortiden, ofte fant sted innenfor en fastsatt tidsramme, for eksempel de 120 årene før storflommen (1 Mos 6,3), de sju dagene som skulle gå forut for den, de 40 dagene det skulle regne (1 Mos 7,4), de 400 år i utlendighet for Abrahams etterkommere (1 Mos 15,13), de tre dagene som munnskjenken og bakeren drømte om (1 Mos 40,12-20), de sju årene i faraos drøm (1 Mos 41,28-54), de 40 årene i ørkenen (4 Mos 14,34), de tre og et halvt år med hungersnød (1 Kong 17, 1), de 70 årene i fangenskap (Jer 25, 11), de sju tidene for Nebukadnesar (Dan 4,13-16) og de sju ukene og 62 ukene og den ene uken, i alt 70 uker som var bestemt til jødene (Dan 9, 24-27). Disse tidsbestemte begivenhetene var alle en gang bare profetier. Men de ble oppfylt slik som de

Den profetiske tidsperioden på 2300 år startet med de 490 årene i Daniel 9 som ble "avskåret" for jødene, og strakte seg videre til renselsen av helligdommen.

var forutsagt.» – Bliss, s.74-75.

Så da han studerte Bibelen og fant tidsperioder som etter hans oppfatning nådde ned til Kristi gjenkomst, var han sikker på at det var fastsatte tider som Gud hadde vist sine tjener. Moses sier: «De skjulte ting tilhører Herren vår Gud, men de som er åpenbart, tilhører oss og våre barn til evig tid.» Og Herren forkynner gjennom profeten Amos: «Herren Gud gjør ingenting uten at Han åpenbarer Sitt hemmelige råd for Sine tjener, profetene.» 5 Mos 29,29; Amos 3,7. De som studerer Guds Ord, kan derfor regne med at de mest overveldende begivenhetene som skal skje i menneskehetens historie, blir tydelig beskrevet i Skriften.

Miller forteller videre: «Jeg ble helt og fullt overbevist om at hele Den hellige skrift, innåndet av Gud, er nyttig (2 Tim 3,16) og at den ikke ble til fordi et menneske ville det. Men drevet av Den hellige ånd talte mennesker ord fra Gud (2 Pet 1,21), og de ble skrevet for at vi skal ha håp gjennom den tålmodighet og trøst som Skriftene gir. (Rom 15,4.) Derfor kunne jeg ikke annet enn å betrakte tidsangivelsene som en likeverdig

del av Guds Ord som hadde like mye krav på vår alvorlige oppmerksomhet som en hvilken som helst annen bibeltekst. Jeg følte at jeg ikke hadde rett til å ignorere de profetiske tidsangivelsene når jeg skulle prøve å forstå det som Gud ønsker å åpne for oss.» – Bliss, s.75.

BIBELENS LENGSTE TIDSPROFETI

Den profetien som tydeligst synes å åpne tiden for Kristi gjenkomst, var Dan 8,14: «I 2300 kvelder og morgener. Da skal Helligdommen igjen bli rettfærdiggjort (eng.: renses).» Ved å følge prinsippet om å la Skriften tolke seg selv, fant Miller ut at én dag i profetisk symbolspråk betyr ett år. 4 Mos 14,34; Esek 4,6. Han ble klar over at de 2300 profetiske dagene, eller virkelige år, ville nå langt ut over tidsrammen for jødene spesielle religiøse paktsforhold, og derfor kunne det ikke være tale om helligdommen i den gamle pakt.

Miller delte den alminnelige oppfatningen at helligdommen i den kristne tidsalder var jorden. Derfor mente han at rensingen av helligdommen som er forutsagt i Dan 8,14, måtte

bety at jorden skulle renses med ild ved Kristi gjenkomst. Så hvis man kunne finne fram til det rette utgangspunktet for de 2300 dagene, konkluderte han at det ville være lett å finne tidspunktet for Kristi gjenkomst. Da ville tiden for den endelige tilintetgjørelsen være gitt da forholdene slik vi kjenner dem, med «stolthet og maktkamp, hovmod og forfengelighet, ugudelighet og undertrykkelse skal ta slutt», da forbannelsen vil bli «fjernet fra jorden, døden bli utslettet, lønnen bli gitt til Guds tjenere profetene og de hellige og dem som frykter Hans navn, og når Han skal ødelegge dem som ødelegger jorden.» – Bliss, s.76.

Med ny og enda større iver fortsatte Miller å studere profetiene. Han brukte netter så vel som dager på å granske det som syntes å være viktigere og mer interessant enn alt annet. I Daniel kap. 8 fant han ikke noen nøkkel til utgangspunktet for de to 2300 dagene, for selv om engelen Gabriel fikk pålegg om å forklare synet for Daniel, gjorde han det bare delvis. Da profeten så den fryktelige forfølgelsen som skulle komme over menigheten, følte han seg helt avkreftet. Han klarte ikke mer, og engelen forlot ham for en tid. «Jeg, Daniel, ble syk i dagevis. ... Jeg var rystet på grunn av synet, men det var ingen som forsto det.» Dan 8,27.

Men Gud hadde pålagt sitt sendebud: «Gabriel, la ham forstå synet!» Oppdraget måtte utføres. Derfor kom engelen senere tilbake til Daniel og sa: «Jeg har nå kommet for å lære deg å forstå. ... Legg merke til ordet og forstå synet.» Dan 8,16; 9,22-23.

Engelen hadde unnlatt å gi nærmere forklaring på et viktig punkt i synet som er omtalt i kap. 8, nemlig det som gjaldt tiden – perioden på de 2300 kvelder og morgener. Idet engelen fortsetter forklaringen, konsentrerer han seg derfor særlig om tidsfaktoren:

«70 uker er fastsatt for ditt folk og for din hellige by. ... Derfor skal du vite og forstå at fra ordet om å gjenreise og bygge opp igjen Jerusalem går ut, inntil Messias, Fyrsten, kommer, skal det være 7 uker og 62 uker. Gaten og vollgraven skal bli bygd igjen, men i tider med trengsel. Etter de 62 ukene skal Messias bli utryddet. Ingenting skal Han ha. ... I 1 uke skal Han stadfeste en pakt med de mange. Midt i uken gjør Han slutt på slaktoffer og grødeoffer.» Dan 9,24-27.

Engelen var blitt sendt til Daniel med ett formål, nemlig å forklare det punktet som han ikke forsto i synet i kap. 8 – kunngjøringen om tiden: «I 2300 kvelder og morgener. Da skal Helligdommen igjen bli rettferdiggjort.» Etter at engelen hadde pålagt Daniel å merke seg ordet og forstå synet, begynner han med å si: «70 uker er fastsatt for ditt folk og for din hellige by.» Ordet «fastsatt» i vår oversettelse betyr egentlig «skåret av.» Engelen forklarer at 70 uker, eller 490 år, er skåret av fordi de særlig gjaldt jødene.

Hva er denne tidsperioden skåret av fra? Ettersom de 2300 dagene er den eneste tidsperioden som er omtalt i kap. 8, må de 70 ukene være skåret av fra denne perioden. De 70 ukene må derfor være en del av de 2300

dagene, og disse to tidsperiodene må ha det samme utgangspunktet. Engelen slo fast at de 70 ukene begynte da befalingen gikk ut om å gjenreise Jerusalem. Hvis man kunne finne ut når denne befalingen ble gitt, hadde man også utgangspunktet for den store tidsperioden – de 2300 dagene.

Denne befalingen står gjengitt i Esra kap. 7. I sin mest utførlige form ble den gitt av Artaxerxes, kongen av Persia, i 457 f.Kr. Men i foregående kapittel heter det at tempelet i Jerusalem ble bygd «etter befalingen fra Kyros, Dareios og Artaxerxes, Persias konge.» Ettersom disse tre kongene utferdiget, bekreftet og iverksatte befalingen, ble profetien nøyaktig oppfylt, og dette markerer begynnelsen på de 2300 årene. Tar man utgangspunkt i år 457 f.Kr. da befalingen ble satt i verk, viser det seg at hver enkelt del av profetien om de 70 ukene var blitt oppfylt.

«Fra ordet om å gjenreise og bygge opp igjen Jerusalem går ut, inntil Messias, Fyrsten, kommer, skal det være 7 uker og 62 uker.» Det er 69 uker eller 483 år. Befalingen fra Artaxerxes ble satt i verk høsten 457 f.Kr. Fra dette årstallet ville perioden på 483 år utløpe om høsten år 27 e.Kr. På det tidspunktet gikk profetien i oppfyllelse. Ordet «Messias» betyr «en som er salvet.» Om høsten år 27 ble Jesus døpt av Johannes og ble salvet med Den hellige ånd. Apostelen Peter vitner at «Gud salvet Jesus fra Nasaret med Den Hellige Ånd og kraft.» Apg 10,38. Og Jesus selv kunngjør: «Herrens Ånd er over Meg, for Han har salvet Meg til å forkynne evangeliet for de fattige.» Luk 4,18.

Etter at Jesus var døpt, dro Han til Galilea «og forkynte Guds evangelium og sa: `Tidens fylde er kommet, og Guds rike er nær´.» Mark 1,14-15.

«I 1 uke skal Han stadfeste en pakt med de mange.» Uken som her er nevnt, er den siste av de 70, de siste 7 årene av den tiden som var tildelt jødene. I denne tiden, fra år 27 til 34, ble evangeliet forkynt spesielt for jødene, først av Jesus selv og deretter av disiplene. Da apostlene ble sendt ut med det glade budskapet, sa Jesus til dem: «Gå ikke ut på veien til folkeslagene, og gå ikke inn i noen av samaritanernes byer! Gå heller til de fortapte sauene av Israels hus!» Matt 10,5-6.

«Midt i uken gjør Han slutt på slaktoffer og grødeoffer.» I år 31, tre og et halvt år etter sin dåp, ble Kristus korsfestet. Det store offeret på Golgata gjorde ende på det offer-systemet som i 4000 år hadde pekt fram til Guds Lam. Symbolet hadde møtt virkeligheten, og det seremonielle systemet med ofringer og påbud opphørte.

De 70 ukene eller 490 årene som var bestemt for jødene, utløp altså i år 34 e.Kr. Gjennom vedtaket i det jødiske rådet som førte til at Stefanus måtte lide martyrdøden, beseiget den jødiske nasjonen sin forkastelse av Messias, og forfølgelsen ble satt i gang mot de kristne. Fra da av ble Frelserens budskap som ikke lenger var begrenset til det utvalgte folket, forkynt til hele verden.

På grunn av forfølgelsen ble disiplene tvunget til å flykte fra Jerusalem, og de «gikk ... omkring og forkynte Ordet. Filip dro da ned til

byen Samaria og forkynte Kristus for dem.» Peter ble ledet av Gud til å forkynde evangeliet for Kornelius, den gudfryktige offiseren i Cæsarea, og den nidkjære Paulus som var blitt vunnet for Kristus, fikk pålegg om å bringe evangeliet til hedningefolkene. Apg 8,4-5; 22,21.

Så langt er hvert enkelt ledd i profetien nøyaktig oppfylt. Det er hevet over enhver tvil at de 70 ukene begynte i år 457 f.Kr. og sluttet i år 34 e.Kr. Fra det årstallet er det ikke vanskelig å finne slutten på de 2300 dagene. Når de 70 ukene – 490 dager – ble «skåret av» fra de 2300 dagene, blir det 1810 dager igjen. Etter de 490 dagene var det altså fremdeles 1810 dager igjen av profetien. Med utgangspunkt i år 34 e.Kr. måtte de ende i 1844. De 2300 dagene i Dan 8,14 førte altså ned til 1844.

Engelen kunngjorde at ved slutten av denne lange profetiske tidsperioden skulle «helligdommen igjen bli rettferdiggjort» – bli rensset. Tiden da helligdommen skulle bli rensset, noe som de fleste mente ville skje ved Kristi gjenkomst, var dermed slått fast.

Miller og hans tilhengere mente først at de 2300 dagene utløp om våren 1844, mens profetien peker til høsten samme år. De som mente at det første tidspunktet gjaldt Jesu gjenkomst, ble skuffet og forvirret på grunn av denne misforståelsen. Men dette svekker ikke begrunnelsen for at de 2300 dagene endte i året 1844, og at den store begivenheten – rensingen av helligdommen – skulle inntreffe da.

EN VIKTIG OPPDAGELSE

Da Miller i sin tid begynte å studere Bibelen for å bevise at den var en åpenbaring fra Gud, drømte han ikke om at han skulle komme til en slik konklusjon, og han kunne nesten ikke tro at den var riktig. Men de bibelske bevisene var altfor klare og sterke til at han kunne overse dem.

Han hadde studert Bibelen i to år da han i 1818 ble overbevist om at Kristus ville komme igjen om ca. 25 år og hente sitt folk. Om dette skriver han: «Det er umulig å forklare den gleden jeg følte over den herlige framtiden jeg så foran meg, eller den sterke lengselen jeg hadde etter å få del i de frelstes glede. Bibelen ble som en ny bok for meg hvor jeg kunne finne svaret på alle spørsmålene mine. Alt som var dunkelt, mystisk og uklart forsvant i det klare lyset som nå strålte ut fra de hellige sidene. Sannheten sto så fantastisk og klart fram! Alle de selvmotsigelsene og urimelighetene som jeg hadde funnet før, var borte, og selv om det ennå var mange ting jeg ikke forsto, strålte Bibelens lys inn i mitt formørkede sinn. Jeg hadde aldri trodd at jeg skulle kunne finne en slik glede i å studere dens sannheter.» – Bliss, s. 76-77.

«Jeg ble overbevist om at de overveldende begivenhetene som var forutsagt i Bibelen, skulle gå i oppfyllelse om kort tid, og det alvorlige spørsmålet for meg var nå hva jeg var forpliktet til å gjøre for verden når jeg selv var blitt så sterkt berørt av disse kjensgjerningene». – Samme, s. 81.

Miller kunne ikke fri seg fra tanken om at det var hans plikt å la an-

dre få del i det lyset han selv hadde fått. Han ventet motstand fra de gudløse, men han var sikker på at alle kristne ville glede seg i håpet om snart å få møte Frelseren som de sa at de ventet på. Det eneste han fryktet, var at mange i sin store glede over utfrielsen de snart skulle oppleve, ville ta imot budskapet uten å undersøke i Bibelen om det var sant. Derfor nølte han med å forkynne det fordi han var redd for at han kanskje hadde tatt feil og derfor kunne vildele andre. Dette gjorde at han igjen gikk igjennom det materialet som lå til grunn for de konklusjonene han hadde kommet til, og han vurderte nøye ethvert problem som dukket opp. Men i lyset av Guds Ord forsvant alle innvendinger som dugg for solen. Etter fem års grundige studier var han overbevist om at slutningene var korrekte.

GÅ OG FORTELL!

Og nå trengte ansvaret med å fortelle andre det han selv hadde funnet i Bibelen, seg på med full styrke. «Under dagens arbeid ringte det hele tiden for ørene mine: «Gå og fortell verden om faren som truer!» forteller Miller. «Igjen og igjen ble jeg minnet om denne teksten: «Når Jeg sier til den ugudelige: 'Du ugudelige skal sannelig dø', og du ikke taler og advarer den ugudelige mot hans ferd, skal den ugudelige dø i sin misgjerning. Men hans blod skal Jeg kreve av din hånd. Men hvis du advarer den ugudelige om at han må vende om fra sin ferd, og han ikke vender om fra sin ferd, da skal han dø i sin misgjerning. Men du har utfridd din

sjel.» Esek 33,8-9. Jeg følte at dersom de ugudelige virkelig ble advart, ville mange av dem vende om, og dersom de ikke ble advart, ville deres blod bli krevd av min hånd.» – Bliss, s.92.

Miller begynte å legge fram synspunktene sine privat når anledningen bød seg og ba om at en eller annen predikant måtte oppfatte alvoret og gå inn for å forkynne dette budskapet. Men han kunne ikke fri seg fra overbevisningen om at han selv hadde plikt til å forkynne advarselen. Disse ordene kom stadig for ham: «Gå og forkynn det for verden, for jeg vil kreve deres blod av din hånd.» I ni år ventet han, og byrden ble stadig tyngre inntil han i 1831 for første gang framførte sine synspunkter offentlig.

Likesom Elisja ble kalt til å forlate oksene for å ta imot den innvidde profetkappen, ble William Miller kalt til å forlate pløgen og utlegge Guds Ord for folk. Skjelvende gikk han til oppgaven, og skritt for skritt førte han tilhørerne gjennom de profetiske tidsavsnittene fram til Kristi gjenkomst. Hvert nytt forsøk ga ham mer styrke og mot, ikke minst da han så hvilken stor interesse budskapet vakte.

Den eneste grunnen til at Miller gikk med på å framholde sine synspunkter offentlig, var at han følte at Gud talte til ham gjennom oppfordringene fra hans meningsfeller. Han var nå 50 år og uvant med å tale offentlig. Dessuten følte han seg uskikket til oppgaven, og det tynget ham.

Men helt fra begynnelsen ble arbeidet velsignet på en merkbart måte, og

mange vendte om. Etter hans første preken fulgte en religiøs vekkelse der 13 familier med unntak av to personer ble omvendt. Han ble med en gang oppfordret til å tale andre steder, og nesten overalt førte det til vekkelse der syndere overga seg til Gud. Kristne helliget seg igjen til Gud, og gudløse og vantro ble ledet til å anerkjenne at Bibelen og kristendommen er sann. Folk han arbeidet for, sa om Miller: «Han når mennesker som ingen andre får i tale.» – Samme, s.138. Hans forkynnelse tok sikte på å gjøre folk oppmerksomme på det viktigste i den kristne troen og demme opp for den voksende verdsligheten og umoralen.

I nesten hver by var det mange, noen steder flere hundre, som vendte om ved hans forkynnelse. Mange steder sto nesten alle de protestantiske kirkene åpne for ham, og innbydelsen til å preke kom vanligvis fra prestene i de forskjellige menighetene. Han gjorde det til en fast regel ikke å preke noe sted hvor han ikke var innbudt. Men han fant snart ut at han ikke engang var i stand til å etterkomme halvdelen av alle de innbydelsene som strømmet inn. Mange som ikke godtok hans syn på den bestemte tiden for Kristi gjenkomst, ble likevel overbevist om at han ville komme snart og at de måtte forberede seg.

I noen av storbyene gjorde arbeidet hans et dypt inntrykk. Brennevinshandlerne stanset salget og gjorde butikkene om til møtelokaler, og spillebuler ble nedlagt. Vantro og gudløse, alminnelige mennesker og slike som man hadde oppgitt som

håpløse, vendte om. En del av disse hadde ikke satt sine ben i et gudshus på mange år.

De ulike kirkesamfunnene arrangerte bønnemøter flere ganger om dagen på mange ulike steder i byen, og forretningsfolk samlet seg ved middagstid til bønn og lovprisning. Stemningen var ikke preget av noen overdreven opphisselse, men alle var preget av dypt alvor. I likhet med de tidligere reformatorene tok Millers forkynnelse mer sikte på å opplyse forstanden og vekke samvittigheten enn å påvirke følelsene.

I 1833 fikk Miller predikantbevilling fra baptistmenigheten som han var medlem av. Mange av predikantkollegaene var velvillig innstilt til virksomheten hans, og han fikk formell godkjennelse av dem til å fortsette arbeidet. Stadig reiste han omkring og forkynte, selv om hans personlige innsats hovedsakelig begrenset seg til Ny-England og Midt-Vesten.

I flere år måtte han selv bekoste sine egne utgifter, og han mottok aldri nok penger til å dekke alle kostnadene i forbindelse med reisene sine. Så den offentlige virksomheten hans ga ham ingen økonomiske fordeler. Den var tvert imot en stor belastning og tærte sterkt på ressursene hans som gradvis minsket med årene. Han hadde stor familie, men ettersom alle var flittige og nøysomme, klarte de å leve av gårdsdriften.

STJERNENE SKAL FALLE

I 1833, to år etter at Miller begynte å forkynne Kristi snare gjenkomst, kom det siste av tegnene som Jesus

hadde lovt som varsel om sitt annet komme. Jesus hadde selv sagt: «Stjernene skal falle fra himmelen.» Matt 24,29. Og da Johannes i et syn så de begivenhetene som skulle innvarsle Herrens dag, sa han: «Stjernene på himmelen falt ned på jorden, som et fikentre som mister sine siste fikener når det blir ristet av en kraftig vind.» Åp 6,13.

Denne profetien fikk en slående og imponerende oppfyllelse i det store meteorregnet den 13. november 1833, det mest omfattende og praktfulle meteorregnet som er omtalt i historien. «Hele himmelen over De forente stater var som et eneste fyrverkeri i flere timer! Helt siden de første nybyggerne slo seg ned i dette landet, har det aldri forekommet et slikt fenomen på himmelen som er blitt iaktatt med så stor beundring av noen, og med slik skrekk av andre.»

«Mange husker ennå det storslåtte og skremmende skuespillet. Regndråper har aldri falt tettere enn disse stjerneskuddene som falt mot jorden. Mot øst og vest, nord og syd, overalt var det det samme. Det var som om hele himmelen var i bevegelse. I sin dagbok forteller professor Silliman at det kunne observeres over hele Nord-Amerika. Fra klokken 02 om natten til høylys dag med en fullstendig klar og skyfri himmel, ble luftrommet uavbrutt opplyst av et strålende fyrverkeri.» – R. M. Devens, *The Great Events of the Greatest Century*, kap.29, par.1-5.

«Ord kan ikke beskrive dette praktfulle skuespillet. Den som ikke selv var vitne til det, er ute av stand til

å forestille seg hvor vakkert det var. Det var som om alle stjernene hadde samlet seg midt på himmelen og plutselig skjøt fram med lynets fart mot hele horisonten. Men ikke nok med det. Tusener på tusener av stjerner fulgte etter i rask rekkefølge som om de var skapt nettopp for dette.» – F. Reed, *The Christian Advocate and Journal*, 13.des. 1833. «Det er ikke mulig å tenke seg et mer slående bilde av umodne fikener som drysser av et tre i storm.» - 'The Old Countryman,' i *Portland Evening Advertiser*, 26.nov. 1833.

I en lengre avisartikkel i *New York Journal of Commerce* den 14.november 1833 sto det blant annet om dette oppsiktsvekkende fenomenet: «Etter min mening har ingen filosof eller vitenskapsmann noen gang fortalt eller skrevet om en begivenhet som kan sammenlignes med den som inntraff i går morges. For 1800 år siden var det en profet som nøyaktig forutsa dette, hvis man ellers går med på å kalle fallende stjerner for stjerneskudd, på en måte som gjør det mulig å forstå at den går bokstavelig i oppfyllelse.»

Slik inntraff det siste av de tegnene som Jesus hadde i tanke da Han snakket med disiplene om sin gjenkomst: «Slik skal også dere, når dere ser alt dette, vite at Han er nær ved dørene!» Matt 24,33. Den neste store begivenheten etter disse tegnene så Johannes da himmelen trakk seg sammen som en bokrull mens jorden skalv, fjell og øyer flyttet seg, og de ugudelige prøvde i panikk å flykte bort fra Menneskesønnen. Åp 6,12-17

I 1840 samlet det seg stor interesse angående oppfyllelsen av en annen profeti. Josiah Litch forutsa Det osmanske rikets fall. Nøyaktig på den tiden aksepterte Tyrkia, via sine ambassadører, tilbudet om beskyttelse fra de allierte i Europa.

ET VARSEL

Mange av dem som så stjerneregnet, oppfattet det som et varsel om den kommende dom – «et skremmende symbol, et sikkert varsel, et barmhjertighetens tegn på den store og forferdelige dagen.» – 'The Old Countryman' i Portland Evening Advertiser, 26.nov. 1833. Slik ble folk gjort oppmerksomme på oppfyllelsen av profetiene, og det førte til at mange ble oppmerksomme på budskapet om Kristi gjenkomst.

I 1840 samlet det seg stor interesse angående oppfyllelsen av en annen profeti. To år tidligere hadde Josiah Litch, en av de mest framtrepende forkynnerne av Jesu gjenkomst, utgitt en fortolkning av Åp 9 som forutsa Det osmanske rikets fall. Etter hans beregning skulle denne makten falle «i 1840, en gang i august måned», og bare noen få dager før dette skjedde, skrev han: «Dersom vi går ut fra at den første perioden på 150 år gikk nøyaktig i oppfyllelse før Deacozes besteg tronen med tyrkernes tillatelse, og at de 391 år og 15 dager begynte da, vil denne perioden

slutte den 11.august 1840. Da kan vi vente at den osmanske makten i Konstantinopel blir brutt. Jeg er fullstendig overbevist om at det vil skje.» – Josiah Litch i Signs of the Times, and Expositor of Prophecy, 1.aug. 1840.

Nøyaktig på den tiden aksepterte Tyrkia via sine ambassadører tilbudet om beskyttelse fra de allierte i Europa og kom dermed under kristne nasjoners kontroll. Denne begivenheten skjedde nøyaktig som forutsagt.

Da dette ble kjent, ble mange overbevist om riktigheten av den profetiske tolkningsmetoden til Miller og hans meningsfeller, og adventbevegelsen fikk kraftig vind i seilene. Lærde og innflytelsesrike personer sluttet seg til Millers bevegelse og utbredte hans ideer både i skrift og tale. I årene 1840-1844 vokste arbeidet raskt.

HÅN OG MOTSTAND

William Miller var en begavet mann, og han utviklet sine evner gjennom studier og andre intellektuelle sysler. Dessuten fikk han himmelsk visdom, for han sørget for å ha åpen kontakt med Visdommens Kilde. Han var en tvers igjennom hederlig mann, og der hvor man visste å verdsette rettskaffenhet og moralske kvaliteter, kunne man ikke annet enn å akte og respektere ham.

Med vennlighet og kristelig ydmyket og selvkontroll behandlet han alle med omsorg og elskverdighet, og han var alltid klar til å lytte til andres meninger og vurdere deres argumenter. Sindig og rolig prøvde

han alle teorier og lærepunkter med Guds Ord, og hans sunne dømmekraft og grundige bibelkunnskap satte ham i stand til å gjendrive villfarelser og avsløre falsk lære. Likevel møtte Miller bitter motstand. Det gikk med ham som med tidligere reformatorer, for samtidens religiøse ledere var slett ikke velvillig stemt mot det han forkynte. Fordi de ikke kunne forsvare sitt standpunkt med Skriften, måtte de ty til menneskelige uttalelser og læresetninger og til overleveringer fra kirkefedrene.

Men adventforkynnerne kunne ikke akseptere noe annet enn Guds Ord. 'Bibelen og Bibelen alene' var deres motto. Når motstanderne manglet bibelske argumenter, forsøkte de i stedet å latterliggjøre dem. Tid, penger og krefter ble brukt for å skade dem som ikke hadde gjort seg skyldig i noen annen ugjerning enn å glede seg til Herrens gjenkomst, og som helhjertet hadde gått inn for å leve et hellig liv og påvirke andre til å berede seg for Hans komme.

Man anstrengte seg på det kraftigste for å få folk bort fra tanken om Jesu gjenkomst. Å studere profetiene om Herrens komme og verdens ende framkom som rett og slett syndig, noe man burde skamme seg over. Slik undergravde samtidens predikanter tilliten til Guds Ord. Deres forkynnelse skapte vantro, og mange følte seg fri til å følge sine egne syndige lyster. Etterpå la opphavsmennene skylden på de adventtroende.

Selv om Miller samlet fulle hus av interesserte og oppmerksomme tilhørere, ble han sjelden nevnt i den religiøse pressen, unntatt når man

ville anklage og latterliggjøre ham. De likegyldige og gudløse ble dristige da de merket innstillingen hos de religiøse lederne og brukte skammelige tilnavn og blasfemiske vittigheter for å spre forakt for Miller og arbeidet hans. Den gråhårede mannen som hadde forlatt det hyggelige hjemmet sitt for å reise fra delstat til delstat og fra by til by for egen regning, og som ustanselig arbeidet med å forkynne det alvorlige budskapet om at dommens dag var nær, ble latterliggjort og stemplet som fanatiker, løgner og utspekulert kjeltring.

Hånen, bakvaskelsen og fornærmelsene som Miller ble utsatt for, førte til sinte protester, selv i dagspressen. Ikke-troende mennesker ga uttrykk for at det å behandle en sak av så alvorlig karakter og med slike konsekvenser på en flåsete og lettsindig måte, ikke bare var å fleipe med følelsene hos dem som forkynte dette, men «å spøke med dommedag, ja, gjøre narr av Vårherre selv og av dommens gru.» – Bliss, s.183.

Ondskapens opphavsmann la ikke bare an på å ødelegge virkningen av adventbudskapet, men også budbæreren selv. Millers forkynnelse var praktisk og jordnær. Han irettesatte tilhørerne for deres synd og forstyret selvtiliten deres, og hans likefremme og skarpe ord gjorde dem fiendtlig innstilt. Kristenfolkets motstand mot forkynnelsen hans pisket opp stemningen mot ham blant pøbelen, og noen planla til og med å drepe ham en gang han var på vei ut fra et møtelokale. Men det var også engler til stede i forsamlingen, og i skikkelse av en mannsperson tok en

av dem Herrens tjener i armen og førte ham bort fra den rasende folkemengden. Han hadde ikke fullført sin gjerning ennå, og Satan og hans utsendinger mislyktes med sine planer.

Tross all motstand vokste interessen stadig. Fra noen hundre vokste tilhørertallet til like mange tusen, og de forskjellige kirkesamfunnene fikk stor tilvekst. Men etter en tid vendte motviljen seg også mot disse nyomvendte, og de som hadde godtatt Millers syn, ble satt under menighetstukt. Dette fikk Miller til å skrive en artikkel adressert til samtlige kristne i alle trossamfunn om å påvise fra Bibelen hva som var feil i hans forkynnelse.

«Hva er det i vår tro som ikke er blitt pålagt oss i Guds Ord, det som dere selv mener er den eneste pålittelige rettesnoren for tro og liv?» spurte han. «Hva har vi gjort som skulle framkalle så bitre anklager mot oss fra prekestol og presse og gi dere rett til å utelukke oss fra menighetene og fellesskapet?» «Dersom vi tar feil, ber vi dere påvise hva feilen består i. Vis oss fra Guds Ord at vi farer vill. Vi er blitt hånet nok, men det kan aldri overbevise oss om at vi tar feil. Bare Guds Ord kan endre vårt syn. Etter alvorlig overveielse og bønn er vi blitt overbevist ut fra selve Skriften.» – Samme, s.250,252.

SOM I NOAHS DAGER

De advarslene som Gud fra tid til annen har sendt verden gjennom sine tjenere, er alltid blitt møtt med liknende skepsis og mistro. Da ondskapen blant menneskene på Noahs

Tross all motstand vokste interessen for adventbevegelsen stadig. De store diagrammene gjorde det lettere for tilhørerne å ta imot budskapet.

tid gjorde at Gud måtte la vannflommen komme over jorden, åpenbarte Han først sin hensikt så de fikk anledning til å vende om. I 120 år lød varselsbudskapet om omvendelse for at ikke Guds vrede skulle utløses og ødelegge dem. Men de betraktet budskapet som tomt snakk og trodde ikke på det. De ble mer utfordrende i sin ondskap og spottet Guds sendebud og det han forkynte, og de beskyldte Noah for å være overmodig.

Hvordan våget én mann å gå imot alle framtrepende mennesker i verden? Hvis Noahs budskap var sant, hvorfor skjønte ikke folk det og tok imot det? Her var én manns påstand mot tuseners viten! De trodde ikke advarselen og ville ikke gå inn i arken.

Spotterne henviste til naturens orden – årstidenes uforanderlige rytme, den blå himmelen som enda ikke hadde gitt regn, de grønne markene som ble forfrisket av nattens dugg – og de ropte: «Snakker han ikke i gåter?» Foraktelig beskyldte de rettferdighetens talsmann for å være en avsporet fanatiker, og de fortsatte sin onde livsførsel og jakt etter forlystelser enda mer hemningsløst.

Men vantroen avverget ikke den begivenheten som var forutsagt. Gud bar lenge over med deres ondskap og ga dem rik anledning til å vende om. Men da tiden kom, falt dommen over dem som hadde forkastet Hans nåde.

Kristus gjør det klart at det vil herske like stor vantro i forbindelse med Hans gjenkomst. Om menneskene på Noahs tid sier Han at de «forsto ingenting før flommen kom og tok dem alle bort. Slik skal det også være ved Menneskesønnens komme.» Matt 24, 39. Når de som kaller seg Guds folk, lever på verdens vis og tar del med den i dens syndige fornøyelser, når verdslig luksus får innpass i menigheten, når bryllupsklokkene kimer og alle ser fram til mange år med materiell velstand – da blir det slutt på deres lyse framtidvisjoner og falske håp like brått som et lynglimt.

Likesom Gud sendte sin tjener for å advare verden om storflommen, sendte Han budbærere for å kunnngjøre at den endelige dommen er nær. Og likesom Noahs samtidige lo foraktelig av det som rettferdighetens talsmann forutsa, var det mange på Millers tid, til og med blant bekjennende kristne, som gjorde narr av advarselen.

ET GLEDENS BUDSKAP

Hvorfor var kristenheten så lite villig stemt overfor forkynnelsen av Kristi gjenkomst? Herrens komme betyr sorg og fortvilelse for de ugudelige, men glede og håp for de trofaste. Dette budskapet har vært til trøst for Guds folk gjennom alle tider. Hvorfor har det da, i likhet med dets opphavsmann, vært en «snublestein og en anstøtsklippe» for dem som ga seg ut for å være Hans folk?

Herren selv lovet jo disiplene: «Jeg går for å gjøre i stand et sted for dere. Når Jeg har gått bort og gjort i stand et sted for dere, skal Jeg komme igjen og ta dere til Meg. For der Jeg er, skal også dere være.» Joh 14,2-3. Jesus forutså sorgen og ensomheten hos disiplene og sendte engler for å trøste dem med forsikringen om at Han selv ville komme igjen på samme måte som Han fór opp til himmelen. Da disiplene sto og stirret opp for å få et siste glimt av Ham som de elsket så høyt, fanget disse ordene deres oppmerksomhet: «Galileiske menn, hvorfor står dere og stirrer opp mot himmelen? Den samme Jesus som ble tatt opp fra dere til Himmelen, skal komme igjen på samme måte som dere så Ham fare opp til Himmelen.» Apg 1,11.

Engelens ord ga dem nytt håp. Disiplene «vendte så tilbake til Jerusalem med stor glede. De var stadig i tempelet og priste og lovet Gud.» Luk 24,52-53. De gledet seg ikke fordi Jesus hadde forlatt dem og de var blitt alene tilbake for å kjempe mot prøver og fristelser, men fordi englene hadde forsikret dem om at Han skulle komme tilbake.

De gode nyhetene om Kristi komme burde også i dag være et gledelig budskap på samme måte som det var da englene kunngjorde det for gjeterne ved Betlehem. De som virkelig elsker Frelseren, kan ikke annet enn glede seg over Bibelens budskap om at Han som er grunnlaget for deres håp om evig liv, skal komme igjen, ikke for å bli hånet, foraktet og forkastet som da Han kom første gang, men i kraft og herlighet for å frelse sitt folk.

Det er de som ikke elsker Ham som gjerne vil at Han skal holde seg vekk. Det finnes ikke noe tydeligere bevis på at kristenheten har vendt seg bort fra Gud enn den irritasjonen og uviljen som dette himmelsendte budskapet vekker.

De som tok imot budskapet om Kristi gjenkomst, innså nødvendigheten av å vende om og ydmyke seg for Gud. Mange hadde lenge vaklet mellom Kristus og verden, og nå følte de at det var på tide å ta et standpunkt. «Det som tilhørte evigheten, ble veldig virkelig for dem. Himmelen kom så nær, og de følte seg skyldige for Gud.» – Bliss, s.146. De kristne opplevde at deres åndelige liv ble fornyet. De ble klar over at tiden var kort, og at det de skulle gjøre for sine medmennesker, måtte gjøres snart. De jordiske tingene ble knet, og evigheten åpnet seg for dem. Alt som angikk deres evige ve og vel, fortrenget det som hørte verden til.

Guds ånd hvilte over dem og ga dem kraft til å appellere alvorlig til trosfeller og andre om å berede seg for Herrens dag. Deres hverdagskristendom var et taust vitnesbyrd og en

De som tok imot budskapet om Kristi gjenkomst, innså nødvendigheten av å vende om og ydmyke seg for Gud.

stadig irttesettelse for de formalistiske og uengasjerte kirkemedlemmene. De ville helst ikke bli forstyret i sitt fornøylesliv, sitt pengejag og sine verdslige ambisjoner. Derfor var de fiendtlig stemt til adventtroen og dem som forkynte den.

Da det viste seg at begrunnelsen for den profetiske tidsregningen ikke kunne gjendrives, forsøkte motstanderne å hindre at folk undersøkte saken ved å påstå at profetiene var forseglede. Slik fulgte protestantene i katolikkenes spor. Mens romerkirken holdt Bibelen tilbake fra folk, hevdet de protestantiske kirkene at en viktig del av Den hellige skrift – nettopp den som inneholder spesiell undervisning for vår tid – ikke kunne forstås. Predikanter og andre erklærte at profetiene i Daniels bok og Johannes' åpenbaring var ubegriplige mysterier. Men Kristus henviste disiplene til profeten Daniels ord om ting som skulle skje på deres tid og sa: «Den som leser, han forstå det.» Matt 24,15.

DE SOM SØKER SANNHET

Påstanden om at Åpenbaringsboken er et mysterium, blir motsagt i

selve innledningen til boken: «Jesu Kristi åpenbaring, som Gud ga Ham for å vise sine tjenere de ting som snart må skje. Han sendte bud og gjorde det kjent ved sin engel for sin tjener Johannes, som har vitnet om Guds Ord og Jesu Kristi vitnesbyrd, om alt han så. Salig er den som leser og de som hører ordene i denne profetien og holder fast på det som er skrevet i den. For tiden er nær». Åp 1,1-3.

Profeten sier: «Salig er den som leser». Det er noen som ikke vil lese, og så får de ikke del i velsignelsen. «Og de som hører.» Det finnes også folk som nekter å høre om det som gjelder profetiene, og velsignelsen er ikke for denne gruppen av mennesker. «Og holder fast på det som er skrevet i den».

Mange bryr seg ikke om advarselene og undervisningen som finnes i Åpenbaringsboken, og ingen av dem kan gjøre krav på velsignelsen som er lovt. De som latterliggjør profetiene og driver gjøn med de symbolene som er framstilt der, går glipp av velsignelsen. Likeså de som ikke vil vende om og leve et nytt liv, og som nekter å berede seg for Menneskesønnens komme.

Hvordan våger noen å hevde, stikk i strid med det inspirerte Ords eget utsagn, at Åpenbaringsboken er et mysterium som ingen kan forstå? Den er en hemmelighet som er blitt

avslørt, en bok som er blitt åpnet. Studiet av Åpenbaringsboken bringer tankene til Daniels profetier, og begge disse bøkene inneholder særdeles viktig undervisning som Gud har gitt om det som skal skje ved slutten av denne verdens historie.

Johannes fikk se ting som skulle få stor betydning for menigheten. Han så Guds folks situasjon, farene og konfliktene som truet og den endelige befrielsen. Han forteller om de avsluttende advarselsbudskapene som skal modne jordens høst, enten til kornbånd for den himmelske låven eller til halm for den fortærende ilden. Han fikk se ting av umåtelig betydning, særlig for menigheten i den siste tiden, for at de som vil vende seg fra villfarelse til sannhet, kan bli informert om de farene og konfliktene som venter dem. Ingen behøver å være uvitende om det som kommer over jorden.

Hvorfor er det da en så utbredt uvitenhet om denne viktige del av Skriften? Hvorfor er det så stor motvilje mot å undersøke hva den inneholder? Det skyldes et nøye planlagt tiltak fra mørkets fyrste for å skjule det som avslører hans bedrag. Kristus som ga synene fordi Han forutså den kampen som ville bli ført mot studiet av Åpenbaringsboken, uttalte derfor en velsignelse over alle som ville lese, høre og ta vare på det profetiske ordet.

KAPITTEL 19

LYS I MØRKET

De store reformasjonene eller religiøse bevegelsene ned gjennom tidene har mye til felles. Guds handlemåte med menneskene følger alltid de samme prinsippene. De viktige bevegelsene i vår tid har sine paralleller i fortiden, og menighetens erfaring i tidligere tider inneholder verdifull undervisning for vår egen tid. Noe av det som kommer aller tydeligst fram i Bibelen, er at Gud ved sin hellige Ånd på en særlig måte rettleder sine tjenere i de store bevegelsene som fremmer Frelserens verk. Han bruker mennesker som sine redskaper for å gjennomføre sine planer.

Enhver har fått en bestemt gjerning å utføre og så mye lys som tiden krever og som er nødvendig for å kunne utføre den gjerningen Gud har tildelt den enkelte. Men ingen, uansett hvor mye lys Gud har gitt dem, har noen gang forstått alle aspekter av frelsesplanen. Ingen har fullt ut kunnet bedømme Guds hensikt med Hans virksomhet i deres egen samtid. De skjønner ikke helt hva Gud ønsker å oppnå med den oppgaven Han gir dem, og de gjennomskuer ikke alle detaljene i det budskapet de forkynner i Hans navn.

MENNESKETANKEN ER BEGRENSET

«Kan du finne ut av Guds skjulte

vesen? Kan du nå til grensen for Den Allmektige?» «Mine tanker er ikke deres tanker, og deres veier er ikke Mine veier», sier Herren. «For som himmelen er høyere enn jorden, er Mine veier høyere enn deres veier og Mine tanker høyere enn deres tanker.» «For jeg er Gud, og det finnes ingen annen. Jeg er Gud, det er ingen som Jeg. Jeg forkynner avslutningen fra begynnelsen, fra den første tid, det som ennå ikke er skjedd.» Job 11, 7; Jes 55,8-9; 46,9-10.

Ikke engang profetene som på en særlig måte ble ledet av Ånden, forsto fullt ut betydningen av synene de fikk. Den skulle bli åpenbart etter hvert som tiden gikk, og etter som Guds folk behøvde den undervisningen synene inneholdt.

Peter skriver om frelsen som var kommet fram i lyset ved evangeliet og sier: «Om denne frelsen har profetene grundig undersøkt og gransket, de som profeterte om den nåde som skulle komme til dere, idet de gransket etter hvilken eller hva slags tid Kristi Ånd, som var i dem, viste til da Han på forhånd vitnet om Kristi lidelser og herligheten som skulle følge deretter. Det ble da åpenbart for dem at det ikke var seg selv, men oss, de tjente med dette». 1 Pet 1,10-12.

Men selv om profetene ikke helt forsto det de fikk se, var de likevel ivrige etter å motta alt det lyset som Gud ønsket å åpenbare. De gransket og undersøkte grundig «hvilken tid Kristi Ånd, som var i dem, viste til». Dette var viktig undervisning for Guds folk i den kristne tidsalderen, for det var for deres skyld at disse profetiene ble gitt til Hans tjenere. «Det ble åpenbart for dem at det ikke var seg selv, men oss, de tjente med sitt budskap» De «grunnet på og utforsket» budskaper som gjaldt generasjoner som ikke var født ennå.

Legg merke til kontrasten mellom den iveren de viste og hvor likegyldig og uinteressert de privilegerte i senere tid behandlet denne himmelske gaven. Dette er en kraftig irettesettelse av den makelige og materialistiske likegyldigheten som slår seg til ro med påstanden om at vi ikke kan forstå profetiene!

DISIPLENES SKUFFELSE DA JESUS DØDE

Selv om mennesker med deres begrensede forstand ikke er i stand til å forstå Den Eviges råd eller ha full innsikt i planene Hans, skyldes det ofte en eller annen feil eller forsømmelse fra deres side at de bare delvis fatter budskapet Herren sender. Ofte er folk, selv om de er Guds tjenere, så forblindet av menneskelige meninger, tradisjoner og falsk lære at de bare delvis får tak i det Han har åpenbart i sitt Ord.

Slik var det med disiplene, selv da Jesus var personlig iblant dem. De var smittet av den vanlige oppfatningen om Messias som en jordisk fyrste som skulle gjøre Israel til et

verdensrike, og de skjønnte ikke hva Han mente når han forutsa at Han måtte lide og dø.

Kristus hadde sendt dem ut for å forkynne dette budskapet: «Tidens fylde er kommet, og Guds rike er nær. Omvend dere og tro på evangeliet!» Mark 1,15. Dette budskapet var bygd på profetien i Daniels niende kapittel. Engelen hadde forklart at de 69 ukene skulle strekke seg fram til tiden da «Messias, Fyrsten» sto fram. Med håp og forventning så disiplene fram til at Messias-riket skulle bli opprettet i Jerusalem for å regjere over hele jorden.

De forkynte budskapet som Kristus hadde gitt dem, enda de selv misforsto det. Budskapet var basert på Daniel 9,25, men de overså neste vers som fortalte at Messias skulle utrykkes. Helt fra barnsben av hadde de drømt om et jordisk rike, og dette forvansket deres forståelse så de hverken forsto profetien eller det Kristus hadde sagt. De gjorde sin plikt da de forkynte budskapet om Guds nåde til jødefolket, og så, nettopp da de ventet at deres Herre skulle sette seg på Davids trone, opplevde de at Han ble grepet som en forbryter, pisket, hånet og fordømt og hengt på korset. Forestill deg hvor redde og fortvilte disiplene var i de dagene deres Herre sov i graven!

Kristus hadde kommet nøyaktig på det tidspunktet og på den måten som var forutsagt. Skriften var blitt oppfylt i hver eneste detalj av Hans tjeneste. Han forkynte budskapet om frelse, og Hans Ord «hadde myndighet.» Tilhørerne var overbevist om at det var fra himmelen, og Guds Ord

og Ånd vitnet om Sønnens guddommelige oppgave.

Disiplene klynget seg fortsatt til Jesus i inderlig kjærlighet. Likevel var de plaget av uvisshet og tvil. Fortvilelsen gjorde at de ikke husket Jesu ord om at han måtte lide og dø. Hvis Jesus fra Nasaret var den sanne Messias, ville de da ha blitt kastet ut i en slik sorg og skuffelse? Det var dette spørsmålet som pinte dem i de trøstesløse timene mens Jesus lå i graven den sabbaten mellom Hans død og oppstandelse.

Men selv om sorgen gjorde det mørkt for disiplene, hadde de ikke blitt forlatt. Profeten sier: «Når jeg sitter i mørke, skal Herren være mitt lys. ... Han skal føre meg fram til lyset. Jeg skal se Hans rettfærdighet.» «Selv mørket er ikke mørkt for Deg, men natten lyser som dagen. Mørke eller lys gjør ingen forskjell.» Gud har sagt: «Det stiger et lys opp i mørket for de oppriktige.» «Jeg vil føre de blinde på en vei de ikke kjenner. Jeg vil lede dem på ukjente stier. Jeg vil gjøre mørke til lys foran deres ansikt, og Jeg gjør ulendte steder jevne. Alt dette skal Jeg gjøre for dem, og ikke forlate dem.» Mi 7,8-9; Sal 139, 12; 112,4; Jes 42,16.

Det som disiplene forkynte i Herrens navn, var på alle måter riktig, og de begivenhetene det viste fram til, ble oppfylt allerede på deres tid. «Tidens fylde er kommet og Guds rike er nær», var deres budskap. Ved slutten av «tiden» – de 69 ukene i Daniels niende kapittel som skulle nå ned til Messias, «Fyrsten» – ble Kristus salvet av Ånden etter at Johannes hadde døpt Ham. Og «Guds rike»

som de hadde sagt var nær, ble opprettet ved Kristi død. Det var ikke et jordisk rike slik de hadde forventet. Det var heller ikke det riket som skal opprettes når «riket og herredømmet, og storheten til rikene overalt under himmelen, (blir) gitt til folket, Den Høyestes hellige», det evige rike som «alle makter skal tjene og lyde.» Dan 7,27.

I Bibelen brukes uttrykket «Guds rike» både om nådens og herlighetens rike. Nådens rike er omtalt i Hebreerbrevet. Etter omtalen av Kristus, den medfølende øverstepresten «som har medlidenhet med våre skrøpeligheter», sies det: «La oss derfor komme fram for nådens trone med frimodighet, så vi kan få miskunn og finne nåde til hjelp i den tid vi trenger det.» Heb 4,15-16. Nådens trone representerer nådens rike, for når det finnes en trone, er det underforstått at det også finnes et rike. I mange av lignelsene sine bruker Kristus betegnelsen «himmelriket» som uttrykk for nådens verk i menneskene.

På samme måte er herlighetens trone et uttrykk for herlighetens rike som Jesus henviser til på denne måten: «Når Menneskesønnen kommer i Sin herlighet, og alle de hellige englene med Ham, da skal Han sitte på Sin herlighets trone. Alle folkeslagene skal bli samlet foran Ham.» Matt 25,31-32. Dette riket er ennå framtid. Det blir ikke opprettet før Kristi gjenkomst.

Nådens rike ble opprettet like etter syndefallet da frelsesplanen ble iverksatt. Det eksisterte allerede i Guds plan og kom til uttrykk i Hans løfte, og ved tro fikk mennesket bor-

gerrett der. Likevel ble det ikke til virkelighet før ved Kristi død. Selv etter at Han hadde begynt sin gjer-ning på jorden, kunne Han ha valgt ikke å gi sitt liv på Golgata fordi Han var lei av menneskenes trass og utakknemlighet. I Getsemane ristet smertens beger i hånden Hans. Selv da kunne Han ha tørket den blodige svetten av pannen og latt den falne slekten omkomme i sin synd. Hvis Han hadde gjort det, ville det ikke vært noen frelse for syndige men-nesker. Men da Frelseren ofret livet på korset og ropte med sitt siste ån- dedrag: «Det er fullbrakt!», ble frel- sesplanen fullført. Løftet om frelse til det falne menneskeparet i Edens hage ble stadfestet. Nådens rike som før bare hadde eksistert i form av Guds løfter, ble nå opprettet.

Slik ble Kristi død som hadde knust disiplenes håp, den begiven- heten som stadfestet håpet for evig. Selv om den førte til bitter skuffelse, var den det beste beviset på at det de hadde trodd på, var sant. Begi- venheten som hadde gjort dem sorg- fulle og fortvilte, åpnet håpets dør for alle Adams etterkommere. Den er grunnlaget for håpet om evig liv og evig glede for alle trofaste gjennom alle tider.

Gud virkeliggjorde sin gode hen- sikt, selv gjennom skuffelsen dis- plene opplevde. Jesus hadde vunnet dem ved den guddommelige kraften i sin undervisning, for «aldri har noe menneske talt slik som Dette Men- neske!». Likevel var den kjærlighe- ten de følte for Jesus, blandet med stolthet, selviskhet og ærgjerrig- het. Selv da de var samlet for å feire

Kristi død som hadde knust disiplenes håp, ble den begi- venheten som stadfestet håpet for evig.

påskan og Jesus allerede var på vei inn i skyggen av Getsemane, var det trette mellom dem om hvem som skulle regnes som den største. Luk 22,24. De drømte om tronen, kronen og herligheten, mens skam og døds- angst ventet dem i Getsemane, un- der rettergangen og på Golgata.

Det var stolthet og lyst til verds- lig ære som fikk dem til å holde så krampaktig fast på tidens feilaktige oppfatning, i stedet for å legge vekt på det som Jesus hadde sagt om ri- kets sanne natur og om sin lidelse og død. Deres feiltagelse førte til en hard, men nødvendig prøve som Gud tillot for å rettlede dem.

Disiplene hadde misforstått menin-

gen med budskapet og var ikke klar over hva som ventet dem. Likevel hadde de forkynt varselsbudskapet som Gud hadde gitt, og Herren lønnet dem for deres troskap og lydighet. De ble betrodd å forkynde budskapet om den oppstandne Herre for alle folkeslag. For å bli beredt for denne oppgaven måtte de ha den erfaringen som virket så bitter.

ETTER OPPSTANDELSEN FORSTO DE

Etter oppstandelsen viste Jesus seg for disiplene på veien til Emmaus. «Idet Han begynte fra Moses og fra alle profetene, utla Han for dem alt det som er skrevet om Ham i alle Skriftene.» Luk 24,27. Disiplene ble grepet, og troen ble vakt til live igjen. De ble gjenfødt «til et levende håp» ennå før Jesus gjorde seg til kjenne for dem. Hensikten var å opplyse dem og lære dem å bygge sin tro på det profetiske ordet. Han ville at sannheten skulle slå dype røtter i deres sinn, ikke bare fordi den ble stadfestet ved det Han selv sa, men på grunn av de sikre bevisene som finnes i seremonilovens symboler og skygger og profetiene i Det gamle testamente.

Kristi etterfølgere måtte ha en fornuftig tro, ikke bare for sin egen skyld, men for å kunne bringe kunnskapen om Kristus til verden. Som første steg til å formidle denne kunnskapen, henviste Han til «Moses og profetene.» Slik vitnet den oppstandne Frelseren om verdien og betydningen av Det gamle testamente.

For en forandring det skjedde med disiplene da de igjen fikk se inn i

Jesu ansikt! På et dypere plan forsto de at Han var den «som Moses skrev om i loven, og som også profetene har skrevet om.» Uvissheten, angsten og fortvilelsen vek plassen for full tillit og en sterk tro. Ikke å undres over at etter Hans himmelfart «var de stadig i tempelet og priste og lovet Gud.» Folk flest som ikke visste annet enn at Jesus hadde lidd en vanærende død, ventet at disiplene ville være triste, forvirret og nedslått. I stedet så de at de var glade og seierssikre.

Nå var disiplene godt forberedt for oppgaven som lå foran dem. De hadde gått igjennom den hardeste prøven som de kunne klare å bære, og de hadde sett hvordan Guds Ord hadde seiret og var blitt oppfylt når alt syntes å være tapt.

Hva kunne vel nå skremme dem fra å tro eller dempe deres brennende kjærlighet? I sin dypeste sorg eide de «en sterk trøst», et håp som var «et sikkert og fast anker». Heb 6, 18-19. De hadde sett Guds visdom og makt, og de var overbevist om at «hverken død eller liv, hverken engler eller myndigheter eller makter, hverken det som nå er, eller det som skal komme, hverken høyde eller dybde, eller noen annen skapning skal være i stand til å skille oss fra Guds kjærlighet, den som er i Kristus Jesus, vår Herre.» «Men i alt dette skal vi mer enn seire ved Ham som elsket oss.» Rom 8,38-39.37. «Herrens Ord varer til evig tid.» 1 Pet 1,25. «Hvem er den som fordømmer? Det er Kristus som døde, ja, mer enn det, Han er også oppstått, Han sitter også ved Guds høyre hånd, og Han går også i forbønn for oss.» Rom 8,34.

Herren sa: «Mitt folk skal aldri i evighet bli til skamme.» Joel 2,26. «Om kvelden kommer gråt som gjest, men om morgenen er det jubelrop.» Sal 30,6. Da disiplene møtte Jesus på oppstandelsesdagen, brant hjertene deres mens de lyttet til det Han sa. De så på hodet, hendene og føttene Hans som var blitt knust for deres skyld. Før sin himmelfart tok Han dem med ut til Betania, og mens Han løftet hendene og velsignet dem, påla Han dem å gå ut i hele verden og forkynne evangeliet. Og så sa Han: «Jeg er med dere alle dager.» Mark 16,15; Matt 28,20.

Trøsteren, Den hellige ånd som de hadde fått løfte om, fylte dem på pinsesfestens dag. Da fikk de kraft fra det høye mens deres hjerter var fylt av glede og bevissthet om at deres Herre var nær, selv om Han hadde fart opp til himmelen. Tjenesten med evangeliet førte til offer og martyrdød, men også til rettferdighetens krans som de skal få når Han kommer.

Ville de ha byttet alt dette med den jordiske herligheten som de først håpet på da de ble Hans disipler? Han som «er i stand til å gjøre langt mer enn alt det vi ber om og forstår», hadde latt dem ta del i Hans lidelse, men også i Hans glede, nemlig å føre de «mange barn til herligheten», en ubeskrivelig glede, en «evig fylde av herlighet.» «Vår trengsel er lett» når vi ser den i denne sammenhengen.

PARALLELL TIL DISIPLENES ERFARING

Det som disiplene opplevde da de forkynte «evangeliet om riket» ved Jesu første komme, hadde mye til

felles med erfaringen til dem som forkynte Hans annet komme. På samme måte som disiplene gikk ut og forkynte at «tidens fylde er kommet, og Guds rike er nær», forkynte Miller og hans meningsfeller at

Disiplene til Jesus forkynte det tidsbudskapet som Kristus hadde gitt dem, men de misforsto meningen.

den siste og lengste av de profetiske tidsperiodene som er omtalt i Bibelen nesten var slutt, at dommen var nær og at det evige riket snart skulle opprettes.

Disiplenes forkynnelse når det gjalt tiden, var basert på de 70 ukene i kap. 9 hos profeten Daniel. Miller og

hans medarbeideres budskap gikk ut på at de 2300 dagene i Daniel 8,14 som de 70 ukene var en del av, nå var slutt. I begge tilfellene var forkynnelsen basert på oppfyllelsen av hver sin del av den samme store profetiske tidsperioden.

Som tilfellet var med de første disiplene, forsto heller ikke Miller og hans trosfeller fullt ut betydningen av budskapet de forkynte. Villfarelser som lenge hadde rådet i kristenheten, hindret dem i å finne den riktige fortolkningen av et viktig punkt i profetien. Selv om de forkynte budskapet Gud hadde pålagt dem å bringe, opplevde de skuffelse på grunn av en feilaktig forståelse.

Da Miller tolket Daniel 8,14 (eng. KJV): «I 2300 kvelder og morgener. Da skal Helligdommen igjen bli rensset», antok han som før nevnt samtidens vanlige oppfatning at helligdommen var jorden, og han trodde at rensingen av helligdommen betydde at jorden skulle bli rensset med ild ved Jesu gjenkomst. Da han oppdaget at tidspunktet for slutten på de 2300 dagene var så tydelig forutsagt, konkluderte han derfor med at dette også var tidspunktet for Jesu gjenkomst. Grunnen til at han tok feil, var at han aksepterte den vanlige oppfatningen om helligdommen.

I offertjenesten i Det gamle testamente som var en skygge av Kristi offer og prestegjerning, var rensingen av helligdommen den siste handlingen som øverstepresten utførte i sin årlige tjeneste. Det var siste del av soningstjenesten da all synd i Israel ble fjernet eller utslettet. Det var et symbol på den siste delen av den tje-

nesten vår store Øversteprest utfører i himmelen, der Han fjerner eller sletter ut sitt folks synder som finnes oppskrevet i de himmelske bøkene.

Denne tjenesten innbefatter en rettergang og en dom, og den foregår like før Kristus kommer igjen med stor kraft og herlighet. For når Han kommer, er enhver sak avgjort. Jesus sier: «Se, Jeg kommer snart, og Min lønn er med meg, for å gi enhver igjen etter hans gjerning.» Åp 22,12. Domshandlingen som foregår like før Jesu gjenkomst, er kunngjort i den første engels budskap i Åp 14,7: «Frykt Gud og gi Ham ære, for timen for Hans dom er kommet.»

De som forkynte denne advarselen, kom med det rette budskapet i rett tid. De første disiplene vitnet om at «tidens fylde er kommet, og Guds rike er nær». De baserte dette på profetien i Daniel kap. 9, men uten å legge merke til at Jesu død var forutsagt i samme kapittel. Slik forkynte Miller og hans medarbeidere budskapet som var basert på Daniel 8,14 og Åpenbaringen 14,7, men de overså at Åpenbaringsens 14. kapittel også inneholdt andre budskaper som skulle forkynnes før Kristus kom igjen.

Likesom disiplene tok feil når det gjaldt riket som skulle opprettes ved slutten av de 70 ukene, tok de adventtroende feil når det gjaldt den begivenheten som skulle finne sted ved slutten av de 2300 dagene. I begge tilfeller godtok de, eller rettere sagt holdt de fast på, vanlige anerkjente villfarelser som tilslørte sannheten. Begge gruppene oppfylte Guds vilje ved at de forkynte budskapet som

skulle lyde, og begge ble skuffet fordi de misforsto det.

Men Gud hadde en særlig hensikt med å tillate at advarselen ble gitt nettopp slik. Den store dagen var nær, og Han styrte det slik at folk ble satt på prøve, idet de forventet at Jesus skulle komme til en bestemt tid. De skulle bli klar over hvor de egentlig sto. Budskapet hadde til hensikt å prøve og å rense de kristne. De skulle finne ut av om de elsket denne verden eller Kristus og himmelen. De mente selv at de elsket Jesus, og nå skulle de bevise sin kjærlighet.

Var de villige til å oppgi sine verdslige håp og ambisjoner og glede seg over Herrens komme? Budskapet skulle hjelpe dem til å forstå deres egen åndelige tilstand. Det ble sendt for å vekke dem til å søke Herren med anger og ydmykhet.

Selv om skuffelsen skyldtes en feil oppfatning av budskapet de forkynnte, kom det noe godt ut av den. De som trodde varselsbudskapet, ble satt på prøve. Ville skuffelsen føre til at de i ubetenksomhet ga avkall på sin erfaring og oppga sin tillit til Guds Ord? Eller ville de ydmykt be Gud om hjelp til å forstå hva de hadde misforstått ved profetien? Hadde mange latt seg lede av frykt eller av spenning og øyeblikkets innskytelse? Hvor mange var lunkne og vantro?

Svært mange hevdet at de gledet seg til Herrens komme. Ville de for-

nekte troen når de møtte spott og forakt i verden og opplevde skuffelse ved at tiden ble utsatt? Ville de oppgi sannheter som var blitt stadfestet ved de klareste vitnesbyrd i Herrens Ord fordi de ikke forsto Guds handlemåte med dem med det samme?

Denne prøven ville åpenbare styrken hos dem som i oppriktig tro hadde fulgt det de mente at Ordet og Ånden lærte. Bare en slik erfaring kunne vise dem hvor farlig det er å godta menneskelige teorier og forklaringer i stedet for å la Bibelen tolke seg selv.

Råd villheten og sorgen de følte på grunn av feiltagelsen, ble en nødvendig korrigerende for de troende. De innså at de måtte studere det profetiske ordet enda nøyere. De måtte sette seg grundigere inn i grunnlaget for sin tro og forkaste alt som ikke var basert på Skriftens Ord, om det var aldri så mye akseptert i kristenheten ellers.

Både for disse troende og de første disiplene skulle det som i prøvens stund var uforståelig, bli forklart for dem senere. Når de så Herrens virkelige hensikt, ville de vite at Hans plan med dem hele tiden var blitt oppfylt, tross de prøvene de opplevde fordi de hadde tatt feil. Denne gagnlige erfaringen lærte dem at «Herren er overveldende rik på medlidenhet», og at alle Herrens stier «er trofasthet og sannhet mot dem som holder Hans pakt og Hans vitnesbyrd».

KAPITTEL 20

EN STOR RELIGIØS VEKKELSE

I budskapet som den første engelen i Åp 14 forkynner, blir det forutsagt en stor religiøs vekkelse i forbindelse med kunngjøringen av Kristi snare gjenkomst. Profeten så en engel som fløy under himmelhvelvet. «Han hadde et evig evangelium å forkynne for dem som bor på jorden, for hvert folkeslag, stamme, tungemål og folk, og han sa med høy røst: `Frykt Gud og gi Ham ære, for timen for Hans dom er kommet. Tilbe Ham som gjorde Himmelen og jorden, havet og vannets kilder!´» v.6-7.

Det at en engel står nevnt som budbærer, har stor betydning. Den allmektige Gud har villet framstille herligheten og kraften i den betydningsfulle gjerningen ved den renheten, storheten og kraften som kjennetegner det himmelske sendebudet. Engelen som flyr «midt på himmelen» og forkynner advarselen «med høy røst» til «hvert folkeslag, stamme, tungemål og folk», viser at varselsbudskapet raskt blir spredt over hele verden.

ET BUDSKAP OM DOMMENS TID

Selve budskapet forteller om tiden da dette skal skje. Det blir framstilt som en del av «det evige evangeliet» som bekjentgjør at dommen er begynt. Evangeliet har lydt til alle ti-

der, men denne delen kunne ikke bli forkynt før i de siste dager, for først da «er timen kommet.» Profetiene framstiller en rekke begivenheter som i tur og orden fører ned til tiden da dommen begynner. Dette gjelder særlig Daniels bok. Men Daniel fikk beskjed om at den delen av profetiene som gjaldt de siste dager, skulle være lukket og forseglet «inntil endens tid.» Budskapet om dommen som grunnet seg på oppfyllelsen av disse profetiene, kunne ikke bli forkynt før denne tiden. Men i «endens tid» skal mange «fare omkring, og kunnskapen skal øke.» Dan 12,4.

Apostelen Paulus advarte menigheten mot å vente Kristi gjenkomst i hans levetid. «For den dagen kommer ikke til uten at frafallet først er kommet, og syndens menneske åpenbart, fortapelsens sønn.» 2 Tess 2,3. Vi kan ikke vente Herrens komme før etter det store frafallet og den lange tidsperioden da «syndens menneske» skulle regjere. «Syndens menneske» som også kalles «lovløshetens hemmelighet», «fortapelsens sønn», er en framstilling av pavemakten som skulle herske i 1260 år. Denne tidsperioden sluttet i 1798. Kristi gjenkomst kunne ikke skje før den tiden. Advarselen fra Paulus dekker hele den kristne tidsalder fram til 1798,

og først etter den tiden skulle budskapet om Kristi gjenkomst bli forkynt.

Et slikt budskap har aldri noensinne blitt forkynt før. Som vi har sett, ble det ikke forkynt av Paulus, for han sa til sine trosfeller at de kunne vente Herrens komme i en fjern framtid. Reformatorene forkynte det heller ikke. Martin Luther mente at dommen ville inntreffe omkring 300 år etter hans tid. Men etter 1798 er seglet fjernet fra Daniels bok, kunnskapen om profetiene har økt, og mange har forkynt det alvorlige budskapet at dommens dag er nær.

VERDENSMISJONÆREN JOSEPH WOLFF

I likhet med den store reformasjonen på 1500-tallet framsto også adventbevegelsen samtidig i forskjellige kristne land. Både i Europa og Amerika begynte gudfryktige personer å studere profetiene, og ved å fordype seg i det inspirerte Ord fant de overbevisende vitnesbyrd om at tingene i verden gikk mot slutten. I forskjellige land var det isolerte kristelige grupper som ene og alene ved å granske Den hellige skrift, ble overbevist om at Jesu gjenkomst var nær.

I 1821, tre år etter at Miller var blitt klar over profetien om dommens dag, begynte verdensmisjonæren Joseph Wolff å forkynde at Herrens komme var nær. Han var født i Tyskland av jødiske foreldre, og faren var rabbiner. Som ganske ung var han blitt overbevist om at den kristne troen var sannheten. Oppvakt og vitebegjærlig som han var, lyttet han interessert til samtalene hjemme der fromme jøder daglig møttes for å dele

deres folks håp og forventninger om den kommende Messias og gjenopprettelsen av Israel.

En gang hørte han at de nevnte Jesus fra Nasaret og spurte hvem Han var. «En meget begavet jøde», var svaret. «Men da Han ga seg ut for å være Messias, ble Han dømt til døden av det jødiske rådet.» «Hvorfor ble Jerusalem ødelagt?» spurte han videre, «og hvorfor er vi i landflyktighet?» «Akk, akk», svarte faren, «fordi jødene tok livet av profetene.» Øyeblikkelig slo denne tanken ned i gutten: «Kanskje Jesus også var en profet, og så drepte jødene Ham selv om Han var uskyldig.» – *Travels and Adventures of the Rev. Joseph Wolff*, vol.1, s.6. Denne tanken grep ham så sterkt at selv om han ikke fikk lov til å gå inn i en kirke, sto han ofte utenfor og lyttet til forkynnelsen.

Joseph var ikke mer enn sju år da han en gang skrøt overfor en eldre kristen nabo at Israel ville oppleve en strålende framtid når Messias kom. Til dette svarte den gamle mannen vennlig: «Jeg skal fortelle deg om den virkelige Messias, gutten min. Det var Jesus fra Nasaret som dine forfedre korsfestet, slik de også gjorde med profetene i gamle dager. Gå hjem og les Jes 53, så blir du nok overbevist om at Jesus Kristus er Guds Sønn.» – *Samme*, s.7.

Gutten ble overbevist på stedet. Han gikk hjem og leste Bibelen og undret seg over hvor nøyaktig profetien ble oppfylt på Jesus fra Nasaret. Var det virkelig sant alt det den kristne mannen hadde sagt? Gutten ba faren forklare denne profetien, men han møtte en slik avvisende taushet

Joseph Wolff reiste rundt i mange land og forkynte Jesu Kristi annet komme.

at han aldri mer våget å snakke om dette. Men det økte bare ønsket om å lære mer om kristendommen.

Hjemme holdt de omhyggelig informasjonen skjult for ham, og bare elleve år gammel forlot han hjemmet og bega seg ut i verden for å få seg en utdannelse så han selv kunne velge religion og livsgjerning. En tid fikk han bo hos noen slektninger, men han ble snart jaget bort som en frafallen, og alene og uten penger måtte han klare seg selv som best han kunne. Han reiste fra sted til sted, leste flittig og levde av å undervise i hebraisk. En katolsk lærer fikk ham til å gå over til katolisismen, og han bestemte seg for å bli misjonær blant sitt eget folk.

Med dette i tanke dro han noen få år senere til et universitet i Rom for å studere. Her ble han beskyldt for kjetteri fordi han hadde for vane å tenke selvstendig og si det han men-

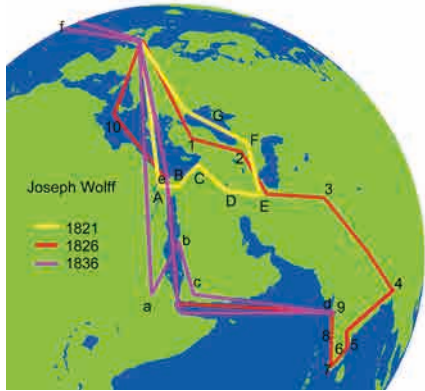
te. Han angrep kirkens misbruk offentlig og etterlyste reformer.

Til å begynne med behandlet de pavelige prelatene ham på en elskverdig måte, men etter en tid ble han sendt bort fra Rom. Under kirkens oppsyn dro han fra sted til sted inn-til det var helt klart at han ikke ville bøye seg under romerkirkens åk. Så ble han stemplet som uforbederlig og fikk dra hvor han selv ville. Det endte med at han reiste til England der han gikk over til protestantismen og sluttet seg til den engelske kirken. Etter to års studier begynte han på sin første misjonsreise i 1821.

Wolff tok imot budskapet om Kristus som første gang kom som «en smertenes mann, vel kjent med sykdom», men han var også klar over at profetiene talte like klart om Hans annet komme i kraft og herlighet. Han prøvde å overbevise sitt eget folk om at Jesus fra Nasaret var den lovede Messias og gjøre dem kjent med Hans første komme i ydmykhet som et offer for menneskenes synd. Samtidig underviste han dem om Hans gjenkomst som Konge og Befrier.

«Jesus fra Nasaret, den virkelige Messias som fikk hendene og føttene gjennomboret, og som ble ført til slakterbenken lik et lam, var en smertenes mann, vel kjent med sykdom. Han kom første gang etter at kongespiret hadde veket fra Juda og herskerstaven fra Hans føtter. Han skal komme annen gang i himmelens skyer med rop fra overengelen og støt i Guds basun.» – Joseph Wolff, *Researches and Missionary labors*, s.62. «Hans føtter skal stå på Oljeberget, og det herredømmet som

Adam en gang fikk over skapningen, og som han mistet, skal bli gitt til Kristus. 1 Mos 1,26; 3,17. Han skal være Konge over hele jorden. Skapningens sukk og klage skal ta slutt, og lovprisning skal lyde. ...Når Jesus kommer i Sin Fars herlighet med alle de hellige englene, ... skal de troende som er døde, oppstå først. 1 Tess 4,

Joseph Wolff forkynte Jesu snare gjenkomst overalt hvor han dro. Kartet viser mye av denne ene mannens reiser: I 1821 besøkte han Egypt (A), Sinai-halvøya (B), Jerusalem, Aleppo (C), Irak (D), Iran (E), Tbilisi (F) og Krim (G) og reiste tilbake til England i 1826. I 1828 dro han ut for å lete etter Israels 10 stammer og reiste gjennom Anatolia (1), Armenia (2), Turkestan (3) og Afghanistan til Simla og Calcutta (4). Han opplevde mange farlige hendelser, men forkynte med entusiasme. Han besøkte Chennai (5), Pondicherry (6), Tirunelveli (7), Goa (8) og Mumbai (9) og reiste hjem via Egypt og Malta. I 1836 fant han Samuel Gobat i Etiopia (a), tok ham med til Jeddah (b) og besøkte selv Jemen (c) og Mumbai (e) før han fortsatte til USA (f). Joseph Wolff var en av mange som forkynte Herrens gjenkomst.

16; 1 Kor 15,22. Det er dette vi kristne kaller den første oppstandelsen. Da skal dyrene endre natur og bli underlagt Kristus. Jes 11,6-9; Sal 8. Det skal være fred overalt.» – Journal of the Rev. Joseph Wolff, s.378-379. «Igjjen skal Herren se ned på jorden og si: Det er godt.» – Samme, s.294.

Wolff trodde at Herren ville komme meget snart, og ifølge hans fortolkning av de profetiske tidsperiodene ville verdens ende skje på et tidspunkt som lå nær opp til det Miller hadde kommet fram til. Når folk henviste til at «den dagen eller timen kjenner ingen», og at det ikke er meningen at vi mennesker skal vite noe om hvor nært Herrens komme er, svarte Wolff: «Har Herren sagt at dagen og timen aldri skal bli kjent? Har han ikke gitt oss tidenes tegn så vi i det minste skal vite når Hans komme nærmer seg, på samme måte som vi vet at sommeren er i anmarsj når fikentreet skyter blader? Matt 24,32. Skal vi aldri få vite noe om tiden når Han selv oppfordrer oss til ikke bare å lese Daniels bok, men også å forstå den? Nettopp i Daniels bok sies det at boken skal være lukket og forseglet inntil endens tid, og det var den på Daniels tid. Videre sies det at mange skal fare omkring (et hebraisk uttrykk for å observere og granske tidene) og at «kunnskapen skal øke» (i endens tid). Dan 12, 4. Dessuten har Herren ikke ment å si at vi skal være uvitende om endens nærhet, men at ingen kjenner den presise «dagen og timen». Han sier at vi skal vite så mye om tidenes tegn at det kan få oss til å berede oss for Hans komme, likesom da Noah bygde arken.» – Wolff, Researches and Missionary Labors, s.404-405.

Angående den gjengse tolkning av Skriften, eller rettere mistolkning, skrev Wolff: «Størstedelen av kristenheten har veket av fra Bibelens klare mening og følger buddhistenes fantasifulle system som går ut

på at menneskenes framtidige lykke består i å bevege seg omkring i luften. Når de leser ordet jøde, betyr det hedning; med navnet Jerusalem menes kirken; når det står jorden, betyr det himmelen; Herrens komme betyr framgang for misjonsselskapene, og når det tales om å gå opp til Herrens tempelberg, betyr det en stor samling blant metodistene.» – Journal of the Rev. Joseph Wolff, s.96.

I 24 år, fra 1821 til 1845, reiste Wolff vidt omkring. Han var i Afrika og besøkte Egypt og Etiopia. I Asia reiste han gjennom Palestina, Syria, Iran, Usbekistan og India. Han besøkte også De forente stater, og på reisen dit talte han på øya St. Helena.

I august 1837 kom han til New York. Etter å ha talt der, gjorde han det samme i Philadelphia og Baltimore og dro til sist videre til Washington, D.C. Om besøket der sier han: «Etter forslag fra tidligere president John Quincy Adams vedtok kongressen enstemmig at jeg skulle få holde foredrag i kongresshallen. Foredraget ble holdt på en lørdag, og alle kongressmedlemmene var til stede sammen med biskopen av Virginia, geistligheten i Washington og mange av byens borgere. Den samme æren ble vist meg av myndighetene i New Jersey og Pennsylvania som overvar en rekke foredrag jeg holdt om mine studier i Asia, og om Kristi herredømme.» – Samme, s.398-399.

Joseph Wolff reiste omkring i de mest usiviliserte landene uten beskyttelse fra noen myndighet i Europa. Påkjenningen var stor, og det var mange farer. Han fikk stokkeslag, og

han sultet. Han ble til og med solgt som slave og dømt til døden tre ganger. Han ble overfalt og holdt på å omkomme av tørst. En gang mistet han alt han eide og måtte gå flere hundre kilometer til fots i fjellene, mens snøen pisket ham i ansiktet og de bare føttene ble valne av den frosne jorden.

Når noen advarte ham mot å ferdes blant ville, fiendtlige stammer, svarte han at han var «godt væpnet.» Våpnene var «bønn, iver for Kristus og tillit til Hans hjelp.» «Jeg er også utstyrt med kjærlighet til Gud og til min neste, og jeg har Bibelen i hånden.» – W.H.D. Adams, In Perils Oft, s.192. Uansett hvor han var, hadde han alltid Bibelen på hebraisk og engelsk med seg. Han sier om en av sine siste reiser: «I hånden holdt jeg en åpen Bibel. Jeg følte at min kraft lå i denne boken, og at den ville holde meg oppe.» – Samme, s.201. Slik holdt han ut helt til budskapet om dommen hadde nådd ut til en stor del av verden. Han formidlet Guds Ord til jøder, tyrkere, iranere, hinduer og mange andre folkeslag og stammer på deres eget språk, og overalt forkynte han at Messias snart skulle regjere.

Mens han var på reise i Usbekistan, fant han et avsidesliggende og isolert folk som trodde på Herrens snare komme. Han forteller at araberne i Yemen «har en bok som de kaller Seera som nevner Kristi gjenkomst, og at Han skal regjere i herlighet. De forventer at store begivenheter skal inntreffe i 1840.» – Journal of the Rev. Joseph Wolff, s.377. «Jeg tilbrakte seks dager i Jemen sammen

med rekabittene. De drikker ikke vin, sår ikke og planter ikke vingårder. De bor i telt og minnes gode, gamle Jonadab, sønnen til Rekab. Blant dem fantes etterkommere etter isrealittene, av Danstammen som sammen med Rekabs etterkommere venter at Messias snart skal komme i himmelens skyer.» – Samme, s.389.

En annen misjonær fant noe liknende i Tataria (et rike på grensen mellom Europa og Asia). En av prestene der spurte misjonæren når Kristus skulle komme igjen. Da han svarte at han ikke visste det, ble presten svært forbauset over en slik uvitenhet hos en som underviste andre om Bibelen. Presten ga uttrykk for at han selv, basert på profetiene, mente at Kristus ville komme omkring 1844.

EN GLOBAL VEKKELSE

Så tidlig som i 1826 begynte man å forkynne Kristi gjenkomst i England, men bevegelsen tok ikke en så fast form der som i Amerika. Det nøyaktige tidspunktet ble ikke presisert på samme måte, men budskapet om gjenkomsten ble forkynt vidt og bredt, ikke bare blant dissenterne og frikirkelige.

Mourant Brock, en engelsk forfatter, sier at omkring 700 statskirkeprester var med og forkynte «evangeliet om riket.» Budskapet som varslet Herrens gjenkomst i 1844, ble også forkynt på De britiske øyer. Skrifter fra Amerika som handlet om Jesu gjenkomst, ble spredd vidt omkring, og bøker og blad derfra ble også gjenopptrykt og utgitt i England. Og i 1842 reiste engelskmannen Robert

Rundt 700 statskirkeprester i England forkynte Herrens snare gjenkomst i tiden før 1844.

Winter, som hadde tatt imot adventtroen i Amerika, tilbake til fedrelandet for å forkynne Herrens gjenkomst. Mange tok del i arbeidet, og budskapet om dommen ble forkynt i forskjellige deler av De britiske øyene.

JESUITT OG LUTHERANER FORKYNNER JESU GJENKOMST

I Sør-Amerika, som var preget av barbari og prestevælde, fikk den spanske jesuitten Lacunza innsikt i Den hellige skrift og fant sannheten om Jesu snare gjenkomst. Han følte seg tvunget til å gå ut med advarsel, men for å unngå kirkens påtale, skrev han en bok under forfatternavnet «Rabbi Ben-Israel» og presenterte seg som en jøde som var blitt

omvendt. Lacunza levde på 1700-tallet, men det var først i 1825 at boken hans ble kjent i London og oversatt til engelsk. Den bidro til å stimulere interessen for Kristi annet komme som allerede var vakt i England.

På 1700-tallet forkynte Bengel denne læren i Tyskland. Han var luthersk prest og også en anerkjent forsker og bibelkritiker, og etter fullført utdannelse ga han seg i kast med teologiske studier. Dette passet godt til hans alvorlige, religiøse legning som var blitt styrket gjennom oppdragelsen og skolegangen i hans yngre år. Som andre unge oppmerksomme og karakterfaste menn både før og siden, måtte han kjempe med tvil og religiøse skrupler. Med dyp følelse hentyder han til de «mange pilene som gjennomboret hans stakars hjerte og gjorde ungdomstiden til en tung byrde».

Da Bengel ble medlem av kirkerådet i Württemberg, gikk han tydelig inn for religionsfrihet. Selv om han forsvarte kirkens rettigheter og privilegier, forsvarte han dem som av samvittighetsgrunner følte seg bundet og ønsket å trekke seg tilbake fra kirkens fellesskap. – Encyclopaedia Britannica, 9.ed, art.'Bengel'. Senere har man der i området kunnet merke den positive virkningen av dette.

En dag Bengel satt og forberedte en preken over Åp 21 som han skulle holde første søndag i advent, så han plutselig klart og tydelig at Kristus snart ville komme igjen. Nå forsto han profetiene i Åpenbaringsboken bedre enn noen gang tidligere. Men han ble så overveldet av betydningen av de herlige begivenhetene som

profetien åpenbarte at han måtte la være med å fordype seg i emnet en stund.

Ved en senere anledning kom det på ny for ham i all sin klarhet og kraft mens han sto på prekestolen, og fra da av gikk han helt og fullt inn for å studere profetiene. Han konsentrerte seg særlig om Åpenbaringsboken, og han ble snart overbevist om at den vitnet om Kristi snare gjenkomst. Tidspunktet han kom fram til, avvek bare med noen få år fra det som Miller senere framholdt.

Bengels skrifter ble kjent og lest overalt i kristenheten. Hans syn på profetiene ble stort sett akseptert i fyrstedømmet Württemberg der han hørte hjemme, og delvis også i andre deler av Tyskland. Bevegelsen han satte i gang, levde videre etter hans død, og budskapet om Jesu gjenkomst ble forkynt i Tyskland samtidig med at det også vakte oppmerksomhet i andre land. Tidlig dro noen av tilhengerne til Russland, og troen på Kristi snare komme har senere vært levende blant tyske kristne der.

ADVENTFORKYNNERE I FRANKRIKE OG SVEITS

Lyset skinte også i Frankrike og Sveits. I Genève, der Farel og Calvin hadde startet reformasjonen, forkynte Gaussen budskapet om Kristi gjenkomst. I studietiden ble han påvirket av rasjonalismen som gjennomsyret Europa på slutten av 1700-tallet og begynnelsen av 1800-tallet, og da han ble prest, var han ikke bare fremmed for sann tro, men var nærmest en skeptiker.

I sine yngre dager hadde han interessert seg for profetiene. Etter å ha

lest Rollins oldtidshistorie ble han oppmerksom på profetien i Dan 2, og det slo ham hvor nøyaktig historien oppfylte profetien. Dette vitnesbyrdet om Skriftens inspirasjon ble som et anker for ham i de vanskelighetene han møtte senere. Rasjonalismen tilfredsstilte ham ikke lenger, og når han studerte Bibelen og søkte etter klarere lys, fikk han etter hvert en positiv tro.

Mens han studerte profetiene, ble han overbevist om at Kristi gjenkomst var meget nær. Han var klar over at dette var en alvorlig og viktig sak, og det var maktpåliggende for ham å gjøre den kjent. Men den vanlige oppfatningen at Daniels bok var et mysterium, var en alvorlig hindring. Til sist bestemte han seg for å begynne med barna, slik Farel hadde gjort da han forkynte evangeliet i Genève. Gjennom dem håpet han etter hvert å kunne gjøre foreldrene interessert.

Da han senere forklarte hensikten med denne framgangsmåten, sa han: «Jeg vil gjerne at folk skal forstå at når jeg gjorde det på den måten, var det ikke fordi saken var uvesentlig, men nettopp fordi den var så betydningsfull at jeg gjerne ville legge den fram slik at alle kunne forstå. Derfor henvendte jeg meg til barna. Jeg ville gjerne nå folk, men var redd at jeg ikke ville lykkes hvis jeg henvendte meg direkte til de voksne.» «Derfor begynner jeg med de yngste. Jeg samler en flokk barn omkring meg. Hvis gruppen øker og de hører etter og er så interessert at de kan forklare det de har hørt etterpå, er jeg sikker på at jeg snart får

en ny gruppe lyttere. I neste omgang vil også de voksne finne ut at det er bryet verdt å sette seg ned og studere. Og da er hensikten oppnådd.» – L. Gaussen, *Daniel the Prophet*, vol.2, innled.

Anstrengelsene hans bar frukt. Når han talte til barna, kom også de eldre for å høre, og kirken ble full av oppmerksomme tilhørere. Blant dem var framtrepende og lærde menn, og også utlendinger som var på besøk i Genève. Disse brakte budskapet med seg til andre land.

Oppmuntret av framgangen utga Gaussen foredragene sine på trykk og håpet at de ville stimulere interessen for studiet av de profetiske bøkene i de fransktalende menighetene. Han forklarte sin framgang slik: «Å utgi dette stoffet for barna er det samme som å si til de voksne som ofte unnskylder seg med at de ikke leser slikt, fordi det er for vanskelig: «Hvordan kan det være for vanskelig når selv barna skjønner det?» Og han tilføyde: «Jeg vil gjerne forsøke å gjøre menigheten interessert i å studere profetiene.» «Jeg vet ikke om noe studium som gir bedre svar på tidens utfordring.» «Det forbereder oss for trengselen vi snart skal møte, og for Jesu gjenkomst.»

Selv om Gaussen var en av de mest framtrepende og avholdte fransktalende predikantene, ble han etter en tid avsatt fra presteembetet. Hovedanklagen mot ham var at han brukte Bibelen som lærebok for ungdommen i stedet for kirkens katekisme som var tørr og rasjonalistisk og nesten ikke inneholdt noe om positiv tro.

Senere ble han lærer i kristendomskunnskap, mens han om søndagen fortsatte å undervise barna i Den hellige skrift. Skriftene hans om profetier vakte stor interesse. Fra kateteret, gjennom det trykte ord og ved sin yndlingsvirksomhet som lærer for barna, fortsatte han å ha en betydelig innflytelse i mange år. Det førte til at mange begynte å studere de profetiene som viste at Jesu gjenkomst var nær.

BARNEPREDIKANTER I SKANDINAVIA

Også i Skandinavia ble Kristi gjenkomst forkynt, og det vakte interesse vidt og bredt. Mange ble revet ut av sin sorgløse trygghet, og de bekjente sin synd, vendte om og ba om tilgivelse i Kristi navn. Men statskirkens prester satte seg imot bevegelsen og sørget for at noen av dem som forkynte budskapet, ble fengslet. Når de på den måten ble brakt til taushet, lot Gud mindreårige barn forkynde budskapet om Kristi gjenkomst på en mirakuløs måte. Fordi de var umyndige, kunne lovens arm ikke nå dem, og de fikk tale uhindret.

Bevegelsen omfattet hovedsakelig den jevne befolkningen, og de kom sammen til husmøter for å høre budskapet. Barnepredikantene var for det meste fattige husmannsbarn, og noen av dem var ikke mer enn seks eller åtte år. Livet deres vitnet om at de elsket Jesus, og selv om de prøvde å leve i samsvar med Guds vilje, var de intellektuelt og mentalt sett som barn flest på deres alder.

Men når de sto foran en forsamling, var det tydelig at de var under en innflytelse som gikk lenger enn

deres egne evner. De snakket og oppførte seg annerledes, og med alvor og kraft forkynte de domsbudskapet med Skriftens egne Ord: «Frykt Gud og gi Ham ære, for timen for Hans dom er kommet.» De irettesatte folk for deres synder og refset ikke bare umoral og last, men talte mot verdslighet og frafall og formante tilhørerne til å flykte fra den kommende dommen.

Folk var rystet over det de hørte, og Guds Ånd talte inntrengende til dem. Mange begynte å studere Bibelen med ny og større interesse. Drankere og mennesker med en tvilsom moral ble omvendt, mens andre sluttet med å være uærlige. Det som skjedde, var så påfallende at til og med prestene var nødt til å innrømme at Gud var med i vekkelsen.

Herren ville at nyheten om Jesu gjenkomst skulle forkynnes i Skandinavia. Og da Hans tjenere ble brakt til taushet, sendte Han sin Ånd over barna så arbeidet kunne bli utført.

Den gangen Jesus dro opp til Jerusalem, ble Han fulgt av en jublende folkeskare som hyllet Ham som Davids Sønn, med triumfrop og viftende palmegrener. Men de misunnelige fariseerne ba Ham om å få dem til å tie. Jesus sa at alt dette var en oppfyllelse av profetiene, og dersom folket tidde, skulle steinene rope. Folk ble skremt av truslene fra prestene og rådsherrene, og jubelen stilnet da de dro inn gjennom portene i Jerusalem. Men barna i tempelgården gjentok omkvedet og ropte mens de viftet med palmegrenene: «Hosianna, Davids sønn!» Da ble fariseerne ergerlige og sa til Ham: «Hører Du hva

disse sier?» Jesus svarte: «Ja, men har dere aldri lest: Fra spedbarns og diebarns munn har Du beredt Deg lovprisning?» Matt 21,8-16. Likesom Gud virket gjennom barna ved Kristi første komme, benyttet Han også barn da budskapet om Hans annet komme skulle forkynnes. Gud ville oppfylle sitt Ord om at budskapet om Jesu gjenkomst skulle forkynnes for hvert folkeslag, stamme, tungemål og folk.

William Miller sier i sine memoarer at han hadde navn og adresse på ca 4.000 personer eller organisasjoner som forkynte Jesu snare gjenkomst, og han brevvekslet med mange av dem.

ADVENTVEKKELSEN STO STERKT I AMERIKA

William Miller og hans medarbeidere hadde fått oppgaven med å forkynne varselsbudskapet i Amerika. Dette landet ble midtpunktet for den store adventbevegelsen, for det var her profetien om den første engels budskap ble oppfylt på den mest direkte måten. Skrifter som Miller og hans medarbeidere hadde forfattet, ble spredt til fjerne land. Der hvor misjonærene trengte fram, ble budskapet om Kristi snare gjenkomst forkynt. Overalt lød det evige evangelium: «Frykt Gud og gi Ham ære, for timen for Hans dom er kommet.»

Budskapet i de profetiene som syntes å peke fram mot Kristi komme våren 1844, gjorde et dypt inntrykk på folk. Etter hvert som forkynnelsen spredte seg fra delstat til delstat, ble den møtt med levende interesse. Mange ble overbevist om at de profetiske tidsberegningene var korrekte. De tok imot budskapet med glede og oppga sine tidligere standpunkter. Noen predikanter forlot sin menighet og dens troslære, ga avkall på sin lønn og sluttet seg til dem som forkynte Jesu gjenkomst.

Men jevnt over var det forholdsvis få predikanter som tok imot budskapet, og derfor ble det for en stor del betrodd legfolk. Bønder forlot åkrene sine, håndverkere la verktøyet til side, kjøpmenn forlot butikkene sine og funksjonærer sine stillinger. Men likevel var det få misjonsarbeidere i forhold til den store gjerningen som skulle utføres.

Ugudeligheten blant kristenheten og ondskapen i verden lå som en byrde på disse sanne vekterne, og de utholdt villig slit, savn og lidelse bare de fikk lede mennesker til omvendelse og frelse. Satan prøvde å hindre arbeidet, men det gikk stadig framover, og mange tusen tok imot budskapet om Kristi annet komme.

Overalt lød det inntrengende budskapet som oppfordret syndere, både verdslige og kirkemedlemmer, til å fly fra den kommende vredesdom. Likesom døperen Johannes, Kristi forløper, la disse predikantene øksen ved roten av treet og formante alle til å bære omvendelsens frukter. Deres gripende appell var en sterk kontrast til forsikringen om fred og trygghet som ellers lød fra prekestolene, og

overalt ble folk grepet av budskapet.

Skriftens enkle, direkte vitnesbyrd som ble båret fram i Den hellige ånds kraft, hadde en overbevisende tyngde som bare få klarte å stå imot. Navnkristne ble vekket opp fra sin falske trygghet. De innså at de var blitt lunkne og hadde mistet troen, de var blitt verdslige, stolte og selviske. Mange søkte Herren i anger og ydmykhet. I stedet for å binde seg til jordiske ting, lengtet de nå etter himmelske ting. Guds Ånd hvilte over dem, og bløtgjorte og ydmyke ropte også de: «Frykt Gud og gi Ham ære, for timen for Hans dom er kommet.»

Gråtende spurte de: «Hva skal jeg gjøre for å bli frelst?» De som hadde vært uærlige, ønsket å gjøre opp. Alle de som fant fred i Kristus, lengtet etter at andre skulle få oppleve det samme. Foreldrenes hjerter ble vendt til barna, og barnas hjerter til foreldrene. Stolthet og forlegenhet forsvant. Folk bekjente med oppriktighet overfor hverandre, og i hjemmene arbeidet man for å frelse de nærmeste og kjæreste. Ofte hørte man inderlig forbønn, og overalt var det mennesker som ropte til Gud i dyp sjelenød. Mange kjempet natten igjennom i bønn om visshet om at deres synd var tilgitt, eller om at slektninger og naboer måtte bli frelst.

Folk fra alle samfunnslag kom til adventistmøtene. Høy og lav, rik og fattig var av forskjellige grunner ivrige etter å høre budskapet om Kristi gjenkomst. Herren holdt motstanderne i sjakk mens Hans tjenere framholdt det de trodde på. Til tider var redskapene svake, men Guds Ånd ga budskapet kraft. Man mer-

ket at Guds engler var til stede, og hver dag ble mange omvendt.

Når Bibelens vitnesbyrd om Kristi snare komme ble lagt fram, lyttet store forsamlinger til de alvorlige ordene i åndeløs stillhet. Det var som om himmel og jord ble ett. Folk i alle aldersgrupper merket Guds kraft. Glade til sinns dro de hjem, og man kunne høre deres gledesutbrudd i nattestillheten. Ingen som overvar disse møtene, glemte noensinne denne gripende opplevelsen.

At det ble kunngjort et bestemt tidspunkt for Kristi gjenkomst, vakte sterk motstand fra folk av alle samfunnslag, fra presten på prekestolen til den mest likeglade, trassige synder. De oppfylte denne profetien: «Først av alt skal dere vite at i de siste dager skal spottere stå fram. De skal gå fram etter sine egne lyster og si: 'Hvor er løftet om Hans gjenkomst? For helt siden fedrene er sovet inn, fortsetter alt som var fra skapelsens begynnelse.'» 2 Pet 3,3-4.

Mange bekjennende kristne ga uttrykk for at de ikke hadde noe imot læren om Kristi gjenkomst, men mot å fastsette et bestemt tidspunkt. Men Gud leste tankene deres. De ønsket ikke å høre at Kristus skulle komme og dømme verden med rettferdighet. De hadde vært utro tjenere, deres gjerninger kunne ikke stå seg for Guds ransakende blick og de var redde for å møte sin Herre. På samme måte som jødene da Kristus kom første gang, var de heller ikke forberedt til å ta imot Ham. Ikke nok med at de nektet å lytte til Bibelens klare tale, men de gjorde narr av dem som ventet på Herrens komme.

Satan og englene hans frydet seg. De hånte Kristus og de hellige englene fordi de bekjennende kristne hadde så liten kjærlighet at de ikke ønsket Han skulle komme.

KALLET OM Å VÅKE OG VENTE

«Ingen kjenner dagen eller timen» var den vanlige innvending fra dem som forkastet adventtroen. Teksten lyder slik: «Den dagen eller timen kjenner ingen, ikke engang englene i himmelen, men bare Min Far.» Matt 24,36. De som ventet på Herren, forklarte denne teksten på en tydelig og logisk måte og viste hvordan motstanderne misbrukte den.

Kristus uttalte dette i den minneverdige samtalen med disiplene på Oljeberget etter at Han hadde vært i tempelet for siste gang. De hadde spurt: «Hva skal tegnet på Ditt komme være, og på verdens ende?» Jesus ga dem tegnene og sa: «Slik skal dere også, når dere ser alt dette, vite at Han er nær ved dørene!» v.3.33. Man må ikke bruke én uttalelse fra Jesus til å tilbakevise en annen. Selv om ikke noe menneske vet dagen og timen for Hans komme, har Han fortalt oss når tiden er nær, og det ventet Han at vi skal sette oss inn i.

Vi får også vite at det vil være like skjebnesvangert for oss å overse advarselen og forsømme å vite når Hans komme er nær, som det var for folk på Noahs tid som ikke visste at storflommen var i anmarsj. På samme måte viser lignelsen om den tro og den utro tjeneren hvordan det vil gå med den som sier til seg selv: «Min Herre drøyer med å komme.» Lignelsen viser hvordan Kristus ved

sin gjenkomst vil vurdere og lønne dem som våket og forkynte Hans komme, og dem som ikke gjorde det. «Våk derfor», sier Han. «Salig er den tjener som hans herre finner opptatt med dette når han kommer.» v.42.46. «Derfor, hvis du ikke vil våke, skal Jeg komme som en tyv, og du skal ikke vite i hvilken time Jeg kommer over deg.» Åp 3,3.

Paulus skriver om en kategori mennesker som Herren kommer uventet over. «Herrens Dag kommer som en tyv om natten. Når noen sier: «Fred og ingen fare», da kommer en plutselig ødeleggelse over dem, ... Og de skal slett ikke slippe unna.» Men om dem som er oppmerksom på Jesu advarsel, føyer Han til: «Men dere, søsken, er ikke i mørket så denne Dagen skulle komme over dere som en tyv. Dere er alle lysets barn og dagens barn. Vi tilhører ikke natten eller mørket.» 1 Tess 5,2-5.

Det viser seg altså at Skriften ikke gir mennesker noen berettigelse for å være uvitende om når Kristi komme er nær. Men de som bare ville ha en unnskyldning for å forkaste sannheten, lukket øynene for denne forklaringen. Dristige spottere, ja, selv Ordets forkynnere gjentok stadig omkvedet: «Ingen kjenner dagen og timen.»

Når folk ble vakt og begynte å spørre etter veien til frelse, stilte predikantene seg imellom dem og sannheten og prøvde å berolige dem ved en falsk fortolkning av Guds Ord. Utro vektere tok del i den store bedragerens virksomhet og ropte: Fred, fred! selv om Gud ikke hadde forkynt fred. Likesom fariseerne på Kristi tid

var det mange som nektet å gå inn i himmelriket, og hindret dem som var på vei dit. Disse menneskers blod vil bli krevd av deres hånd.

HARD PÅKJENNING FOR DE ADVENTTROENDE

Det var som regel de mest ydmyke og gudhengitte i de ulike kirkesamfunnene som først tok imot budskapet. De som studerte Bibelen selv, kunne ikke unngå å se at det populære synet på profetiene var ubibelsk. I de tilfellene der folk ikke var dominert av presteskapet, men studerte Skriften selv, var det tilstrekkelig å sammenligne adventforkynnelsen med Guds Ord for å konstatere at den hadde guddommelig autoritet.

Mange ble forfulgt av sine vantro medkristne. Noen gikk med på å la være å snakke om håpet de hadde for å beholde sin status i den menigheten de tilhørte, men andre følte at hvis de skulle være tro mot Gud, kunne de ikke skjule det Han hadde betrodd dem.

Mange ble utelukket fra menighetsfellesskapet bare fordi de vitnet om sin tro på Kristi komme. De som ble prøvd på denne måten, fant trøst i disse ord fra profeten: «Deres brødre som hater dere, utstøter dere for Mitt navns skyld, sier: 'La Herren få æren, så vi kan få se deres glede.' Men de skal bli til skamme.» Jes 66, 5.

Guds engler fulgte nøye med i hvordan budskapet ble mottatt. Når menighetene forkastet det, snudde englene seg bedrøvet bort. Men mange var ennå ikke blitt prøvd når det gjaldt budskapet om Kristi komme. Mange ble ført vill av sine ektefeller,

Det var som regel de mest ydmyke og gudhengitte i de ulike kirkesamfunnene som først tok imot budskapet.

foreldre eller barn som fikk dem til å tro at det til og med var en synd å lytte til denne adventistlæren. Engler fikk pålegg om å ta seg spesielt av disse menneskene, for enda mer lys skulle skinne for dem fra Guds trone.

FORVENTNING OG SKUFFELSE

De som hadde tatt imot budskapet, ventet med ubeskrivelig lengsel på Jesu gjenkomst. Tiden var nær da de ventet å møte Ham. Rolig og med dypt alvor innstilte de seg på det som skulle skje. De hadde fred i et inderlig samfunn med Gud, en forsmak på den hvilen de skulle få i den kommende herligheten. Ingen av dem som opplevde dette håpet og denne fortrøstningen, kunne siden glemme den dyrebare ventetiden.

Noen uker i forveien opphørte nesten all hverdagslig virksomhet. De oppriktig troende ransaket nøye hver tanke og følelse hos seg selv som om de lå på dødsleiet og om få timer skulle lukke øynene for godt.

Det var ingen som laget en særlig «himmelfartsdrakt», men alle følte at de trengte en indre overbevisning om at de var beredt til å møte Jesus. De hvite klærne var sjelens renhet, en karakter som var rensset for synd ved Kristi forsoning.

Det ville være godt om Guds folk i dag var like villige til å ransake seg selv og ha den samme oppriktige og faste troen. Dersom de hadde fortsatt å ydmyke seg for Herren og å trenge fram for nådens trone i bønn, ville de hatt en langt rikere åndelig erfaring enn de har nå. Det er altfor lite bønn, for lite syndserkjennelse, og mangelen på levende tro gjør at mange er uten den nåden som Kristus tilbyr i så rikt mål.

Gud ville prøve sitt folk. Han dekket over en feil i beregningen av de profetiske tidsperiodene. De adventtroende oppdaget ikke feilen, og det gjorde de lærdeste blant motstanderne heller ikke. De sa: «Beregningen av de profetiske tidsperioder er riktig. En eller annen stor begivenhet vil inntreffe, men ikke den som Miller forutsier. Det dreier seg om

verdens omvendelse og ikke Kristi gjenkomst.»

Ventetiden gikk, og Kristus kom ikke for å utfri sitt folk. De som i oppriktig tro og kjærlighet hadde ventet Ham, ble bittert skuffet. Likevel oppnådde Gud sin hensikt. De som hevdet at de ventet på Kristus, ble satt på en alvorlig prøve. Mange av dem var bare drevet av frykt. Deres trosbekjennelse hadde ikke hatt noen virkning på deres sinn og atferd, og da begivenheten uteble, ga de uttrykk for at de slett ikke var skuffet, for de hadde i grunnen aldri trodd at Kristus skulle komme. De var blant de første som gjorde narr av de sanne troende som sørget.

Men Jesus og himmelens englehær så med kjærlighet og medlidenhet på dem som var blitt prøvd og hadde vist troskap, men var blitt skuffet. Dersom sløret som skiller den synlige verden fra den usynlige var blitt fjernet, ville de ha sett at engler holdt seg nær disse standhaftige menneskene for å verne dem mot Satans piler.

KAPITTEL 21

EN ADVARSEL FORKASTES

Da William Miller og medarbeiderne hans forkynte Kristi annet komme, var hensikten utelukkende å vekke mennesker til å berede seg for dommen. De forsøkte å få de kristne til å forstå at Kristus er menighetens virkelige håp og til å innse at de trengte en dypere åndelig erfaring. De arbeidet også for å vekke de uomvendte til anger og omvendelse. De forsøkte ikke å vinne mennesker for en religiøs sekt eller gruppe, men arbeidet blant dem alle uten å blande seg inn i deres troslære eller indre forhold.

Miller sa det slik: «I hele min virksomhet har jeg aldri ønsket eller hatt noen tanke om å danne noe nytt trossamfunn eller favorisere en menighet på bekostning av en annen. Jeg forsøkte å gjøre noe for alle. Jeg gikk ut fra at samtlige kristne ville glede seg ved tanken på Kristi gjenkomst, og at de som ikke delte min oppfatning, likevel ville respektere dem som gjorde det. Derfor falt det meg ikke inn at det skulle bli nødvendig med separate møter. Min eneste hensikt var å hjelpe mennesker til å vende om, varsle verden om den kommende dommen og hjelpe mine medmennesker til å berede seg for å møte Gud med fred. De fleste som vendte om under min virksom-

het, sluttet seg til de forskjellige kirkesamfunnene som alt eksisterte.» – Bliss, s.328.

Fordi Millers arbeid bidro til å oppbygge menighetene, ble det i begynnelsen betraktet med velvilje. Men snart tok predikanter og andre religiøse ledere avstand fra læren om Kristi gjenkomst og prøvde å hindre at den ble forkynt. De talte ikke bare imot den fra prekestolen, men de forbød medlemmene sine å lytte til forkynnelse av adventtroen. De fikk heller ikke lov til å gi uttrykk for sitt håp i menighetssammenheng.

De troende kom dermed i en vond og vanskelig situasjon. De elsket menighetene sine og ville nødvendig bli utestengt fra fellesskapet. Men da de så at Guds Ord ble fortrenget, og at de ble fratatt retten til å studere profetiene, følte de at troskapen mot Gud forbød dem å føye seg. De kunne ikke akseptere at de som motarbeidet Guds Ord, kunne være Hans menighet, «sannhetens støtte og grunnvoll». Derfor følte de at det var riktig av dem å skille lag med sine tidligere venner. Sommeren 1844 var det omkring 50.000 som forlot de forskjellige kirkesamfunnene.

ÅNDELIG STAGNASJON

På denne tiden foregikk det en stor

forandring i de fleste trossamfunnene i De forente stater. I mange år hadde det skjedd en gradvis tilnærming til verdslig praksis og skikker og en tilsvarende åndelig tilbakegang. Men det året merket man et sterkt åndelig forfall i nesten alle kirkesamfunn i hele USA. Ingen kunne riktig forklare årsaken, men situasjonen var merkelig overalt og ble kommentert både i pressen og fra prekestolene.

Ved et møte i presbyterianernes kirkeråd i Philadelphia uttalte pastor Barnes, forfatter av en kjent bibelkommentar og prest i en av byens største menigheter, at han hadde vært prest i 20 år, men det var først ved den siste nattverdsgudstjenesten han forrettet at det ikke samtidig ble opptatt nye medlemmer i menigheten. Men nå var det ingen vekkelser, ingen omvendelser, tilsynelatende ingen åndelig vekst blant de kristne, og ingen kom til ham for å snakke om hvordan de kunne bli frelst. Økonomisk vekst og de lyse utsiktene for handel og industri hadde bidratt til mer verdslighet. Slik var det innenfor alle kirkesamfunnene. – *Congregational Journal*, 23.mai 1844.

I februar samme år uttalte professor Finney ved Oberlin College: «Vi har vært klar over at de protestantiske kirkesamfunnene i landet stort sett enten er likegyldige eller direkte fiendtlig stemt mot de aller fleste av de moralske reformene i vår tid. Det finnes noen unntak, men ikke nok til å kunne endre helhetsbildet. En annen faktor er den nesten totale mangelen på vekkelser i menighetene. Den åndelige sløvheten har trengt igjennom nesten overalt, og

den stikker faretruende dypt. Dette bekreftes av den religiøse pressen over hele landet. I stadig sterkere grad tar menighetsmedlemmer etter skikk og bruk i verden. De tar del i verdslig selskaps- og fornøylesliv med dans og andre forlystelser. Men vi behøver ikke gå nærmere inn på dette triste temaet. Vi må bare konstatere at problemet blir stadig mer påtrengende, noe som viser at kristenheten er i sørgelig forfall. De har kommet langt bort fra Herren, og Han har trukket seg bort fra dem.»

I en artikkel i «*Religious Telescope*» sto det følgende: «Aldri har vi vært vitne til et så omfattende religiøst forfall som nå. Kristenheten burde virkelig våkne opp og prøve å finne årsaken til denne ulykken, for alle som elsker Sion, må se på dette som en ulykke. Når vi tenker på hvor få det er som virkelig vender om og ser hvor uforskammet og følelseskaldt synderne oppfører seg, må vi uvilkarlig spørre: Har Gud glemt å være nådig? Er nådens dør lukket?»

RESULTATET AV Å FORKASTE LYSET

En slik tilstand kan ikke eksistere uten at kristenheten selv har skylden. Det åndelige mørket som kommer over nasjoner, menigheter og enkeltpersoner, skyldes ikke at Gud vilkårlig stenger av for nådens kilder, men at mennesker selv overser eller forkaster guddommelig lys.

Et slående eksempel på dette er jødefolkets historie på Kristi tid. Fordi de var blitt verdslige og hadde glemt Gud og Hans Ord, ble deres forstand formørket og deres sinn syndig og sanselig. Derfor visste de heller ikke

Åpenbaringen 14 beskriver tre engler som symboliserer tre tydelige budskaper som vil følge etter hverandre når tidens ende nærmer seg.

noe om Messias' komme, og i sin vantro og stolthet forkastet de Frelseren. Likevel ble ikke jødefolket utestengt fra kunnskapen om frelsens goder eller fra å få del i dem. Men de som forkastet sannheten, mistet all interesse for Guds gave. De hadde gjort «mørke til lys og lys til mørke», inntil lyset som var i dem, var blitt mørke. Hvor stort var ikke dette mørket!

Det er i samsvar med Satans taktikk at mennesker bevarer en ytre form for religiøsitet så lenge den levende gudsfrykten mangler. Etter at jødene hadde forkastet evangeliet, beholdt de fortsatt de gamle seremoniene. De holdt kategorisk fast på at de som nasjon hadde en særlig status, selv om de måtte innrømme at

Gud ikke lenger åpenbarte seg blant dem. Profetiene i Daniels bok pekte så klart på tiden for Messias' komme og forutsa Hans død så tydelig at jødene frarådet hverandre å studere dem. Til sist uttalte rabbinerne en forbannelse over dem som prøvde å beregne tiden.

I de følgende århundrer har Israels folk i sin blindhet og trassighet stått som en alvorlig og fryktelig advarsel om hvor farlig det er å forkaste lyset fra himmelen. De har stilt seg likegyldige til Guds frelsestilbud og har ikke brydd seg om evangeliet. Overalt hvor den samme holdning finnes, blir resultatene de samme. Den som med overlegg handler mot sin overbevisning på grunn av egne ønsker og tilbøyeligheter, vil til sist miste evnen til å skjelne mellom rett og galt. Dømmekraften blir svekket, samvittigheten blir sløvet, sinnet blir forherdet, og man blir til sist skilt fra Gud. Når guddommelig sannhet blir avvist eller oversett, blir menigheten mørklagt. Troen og kjærligheten blir kald, og uenighet og splittelse får innpass. Menighetens medlemmer blir opptatt med verdslige sysler, og syndere blir forherdet og gjenstridige.

Den første engels budskap i Åp 14 som kunngjør tiden for Guds dom og oppfordrer menneskene til å frykte Gud og tilbe Ham, hadde til hensikt å skille Hans folk fra den onde innflytelsen i verden og vekke dem til å innse at de selv var verdslige og frafalne. Dette budskapet var en advarsel til menigheten, og hvis de hadde tatt imot det, ville det ha fjernet det onde som skilte menigheten fra Gud.

Hvis Guds folk hadde akseptert budskapet fra himmelen, ydmyket seg for Herren og i oppriktighet innstilt seg på å møte Ham, ville Hans ånd og kraft ha virket blant dem. Menigheten ville igjen ha opplevd den enigheten, troen og kjærligheten som hersket på apostlenes tid da de troende «var av ett hjerte og en sjel» og «talte Guds Ord med frimodighet.» «Og daglig la Herren dem som ble frelst til menigheten.» Apg 4,31-32; 2,47.

Dersom Guds folk tok imot lyset fra Hans Ord, ville de erfare den enheten som Kristus ba om, og som apostelen kaller «Åndens enhet i fredens bånd! Det er én kropp og én Ånd, slik som dere ble kalt i ett håp ved deres kall, det er én Herre, én tro, én dåp.» Ef 4,3-5.

Dette opplevde de som tok imot adventbudskapet. De kom fra forskjellige kirkesamfunn, og de trosmessige skrankene som skilte dem, ble brutt ned. Religiøse stridsspørsmål ble feid bort. Den ubibelske læren om et jordisk 1000-årsrike ble oppgitt, feilaktige meninger om Kristi annet komme ble korrigert, og stolthet og verdslighet forsvant. Man rettet opp feil man hadde begått, og folk ble knyttet sammen i et inderlig fellesskap hvor kjærlighet og glede fikk råde. Når et slikt budskap kunne gjøre så mye for de få som rettet seg etter det, ville det ha hjulpet alle andre like mye hvis de hadde tatt imot det.

Men de fleste menighetene ignorerte advarselen. Prestene som skulle være vaktmenn for Israels ætt, burde ha vært de første til å tyde teg-

nene på Jesu komme. Men de hadde forsømt å dra lærdom av profetiene og av tidenes tegn. Fordi de var opp tatt med verdslige planer og ambisjoner, kjølnet kjærligheten til Gud, og de mistet troen på Hans Ord. Da de hørte om Kristi gjenkomst, skapte det bare fordommer og vantro hos dem. Fordi det stort sett var legfolk som forkynte budskapet, ble dette brukt som et sterkt argument for ikke å ta imot det. Som i gammel tid ble den klare forkynnelsen møtt med spørsmålet: «Har kanskje noen av rådsherrene trodd på Ham? Eller noen av fariseerne?» Og da det ikke gikk an å motbevise det som gjaldt de profetiske tidsperiodene, var det mange som frarådet folk å studere profetiene. De påsto at de profetiske bøkene var forseglet og uforståelige.

Folk flest stolte blindt på sine åndelige ledere og nektet å lytte til advarselsbudskapet. Andre var nok overbevist om sannheten, men torde ikke innrømme det fordi de var redde for å «utstøtes av synagogen.» Budskapet Gud sendte for å prøve menigheten og rense den, åpenbarte med all tydelighet hvor mange det var som elsket verden mer enn Kristus. Båndene som bandt dem til verden, var sterkere enn de som dro dem mot himmelen. De valgte å lytte til verdslig visdom og ignorerte sannhetens hjerteransakende budskap.

Da de forkastet den første engels advarsel, avviste de den metoden som Gud ønsket å bruke for å frelse dem. De avviste nådens budbærer som ville ha fjernet de negative tingene som skilte dem fra Gud, og enda ivrigere enn før søkte de venn-

skap med verden. Dette var årsaken til den forferdelige verdsligheten, frafallet og den åndelige livløsheten som preget menighetene i 1844.

BABYLON DEN STORE I JOHANNES' ÅPENBARING

I Åp 14 følger en annen engel etter den første, og han kunngjør: «Falt, falt er Babylon, den store byen, fordi hun har fått alle folkeslag til å drikke av sin utukts vredesvin.» Ordet Babylon kommer fra ordet Babel og betyr forvirring. I Skriften blir dette ordet brukt til å betegne forskjellige former for falsk eller fordervet religion. I Åp 17 blir Babylon framstilt som en kvinne, et bibelsk symbol på en menighet. En trofast kvinne symboliserer en ren menighet, en troløs kvinne en frafallede menighet.

I Bibelen er den hellige og varige forbindelsen mellom Kristus og Hans menighet framstilt som et ekteskap. Herren har knyttet sitt folk til seg ved en høytidelig pakt der Han lover å være deres Gud, og de forplikter seg til å tilhøre Ham og bare Ham. Han sier: «Jeg skal forlove deg med Meg for evig. Jeg skal forlove deg med Meg i rettferdighet og rett, i miskunnhet og barmhjertighet.» Hos 2, 19. Og: «For Jeg er deres ektemann.» Jer 3,14. I Det nye testamente bruker Paulus det samme bilde når han sier: «For jeg har trolovet dere med Æn Mann, så jeg kan framstille dere som en ren jomfru for Kristus.» 2 Kor 11,2.

Menighetens utroskap mot Kristus når den ikke lenger viser Ham tillit og hengivenhet, men blir opptatt med verdslige interesser, sammenlignes

med ekteskapsbrudd. Dette symbolet er brukt om israelittenes synd da de vendte seg bort fra Herren. Guds store kjærlighet som de foraktet, er skildret på denne gripende måten: «Jeg sverget for deg og gikk inn i en pakt med deg, sier Herren Gud, og du ble Min.» «Du var overmåte vakker og fikk kongelig verdighet. Ditt navn ble kjent blant folkeslagene på grunn av din skjønnhet, for den var fullkommen i Min prakt, den Jeg skjenket deg, sier Herren Gud. Men du stolte på din egen skjønnhet, og du drev hor i tillit til ditt navn.» «Sannelig, slik en svikeyfull kvinne forlater sin mann, slik har dere handlet svikeyfullt mot Meg, du Israels hus, sier Herren.» «Du er en utro kone, som tar fremmede i stedet for sin ektemann.» Esek 16,8.13-15.32; Jer 3,20.

I Det nye testamente er liknende talemåter brukt om de kristne som søker vennskap med verden framfor å søke velvilje hos Gud. Apostelen Jakob sier: «Dere horkarer og horkvinner! Vet dere ikke at vennskap med verden er fiendskap mot Gud? Hver den som vil være venn med verden, gjør seg selv til Guds fiende.» Jak 4,4.

Kvinnen (Babylon) i Åp 17 «var kledd i purpurrødt og skarlaget og smykket med gull og kostbare steiner og perler. I hånden hadde hun et gullbeger fullt av styggedommene og urenheterne av hennes horeliv. Og på pannen hennes var det skrevet et navn: En hemmelighet, Babylon den store, mor til skjøgene og til styggedommene på jorden.» Videre sier profeten: «Jeg så at kvinnen var druk-

ken av de helliges blod og av blodet av Jesu vitner.» Babylon framstilles videre som «den store byen som hersker over kongene på jorden.» Åp 17, 4-6.18.

Den makten som i så mange århundrer hadde despotisk herredømme over kongene i den kristne del av verden, var romerkirken. Purpur og skarlagen, gull, edelstener og perler gir et levende bilde av den fyrstelige pomp og prakt som pave stolen omga seg med. Ikke noen annen makt kunne med så stor rett sies å være «drukken av de helliges blod og av blodet av Jesu vitner» som den kirken som på en så grusom måte forfulgte Kristi etterfølgere. Babylon ble også beskyldt for å ha usømmelig forbindelse med «jordens konger.» Da den jødiske menigheten forlot Herren og slo seg sammen med hedningene, ble den troløs. Samme dom rammer romerkirken fordi den ble korrupt da den søkte støtte hos verdslige makter.

BABYLONS FALL

Det sies at Babylon er «mor til skjøgene.» Døtrene må da være slike menigheter som holder fast på hennes lære og tradisjoner. De følger hennes eksempel og ofrer sannhet og Guds anerkjennelse for å inngå et upassende forhold til verden. Budskapet i Åp 14 som kunngjør Babylons fall, må gjelde menigheter som en gang var rene, men senere er blitt korrupte. Dette budskapet følger advarselen om dommen og må derfor lyde i den siste tid. Det kan altså ikke angå romerkirken alene, siden den har vært i en fallen tilstand i mange

århundrer. Dessuten inneholder Åp 18 et kall til Guds folk om å gå ut fra Babylon. Følgelig må mange av Guds folk ennå være i Babylon.

Hvor finner vi de fleste Kristi etterfølgere i dag? Utvilsomt i de forskjellige protestantiske trossamfunnene. Da disse menighetene oppsto, tok de standpunkt for Gud og sannheten, og Han velsignet dem. Til og med den vantro verden var nødt til å erkjenne de fordelaktige resultatene av å følge evangeliets grunnprinsipper. Eller som profeten sa til Israel: «Ditt navn ble kjent blant folkeslagene på grunn av din skjønnhet, for den var fullkommen i Min prakt, den Jeg hadde skjenket deg, sier Herren Gud.» Men de falt på grunn av den samme tilbøyeligheten som ble til forbannelse og ruin for Israel: ønsket om å etterligne verden og vinne dens vennskap. «Men du stolte på din egen skjønnhet, og du drev hor i tillit til ditt navn.» Esek 16,14-15.

Mange protestantiske trossamfunn følger romerkirkens eksempel når det gjelder skamløse forbindelser med «jordens konger.» Statskirken har knyttet seg til de verdslige myndighetene, og andre samfunn søker popularitet i verden. Uttrykket «Babylon» – forvirring – kan med rette anvendes på disse samfunnene, for alle påstår at de baserer sin troslære på Bibelen, og likevel er de delt i uendelige mange sekter med motstridende teorier og trosbekjennelser.

De trossamfunnene som skilte lag med romerkirken, har ikke bare et syndig forhold til verden, men ligner også romerkirken på andre måter.

Fra katolsk hold blir det hevdet at «hvis den katolske kirkes helgendyrkelse er avguder, så er dens datter, den anglikanske kirken, skyldig i samme synd fordi den har ti kirker som er vigset til Maria for hver kirke som er vigset til Kristus.» – Richard Challoner, *The Catholic Christian Instructed*, forord, s.21-22.

I en avhandling om «1000-årsriket» skrev den kalvinistiske teologen dr. Samuel Hopkins: «Det er ikke noen grunn til å tro at Antikristens ånd og verk gjelder utelukkende Den romersk-katolske kirken. De protestantiske samfunnene har mye av Antikrist i seg og er langt fra å være fullstendig befridd for korrupsjon og ugudelighet.» – Samuel Hopkins, *Works*, vol.2, s.328. Dr. Guthrie skriver følgende om den presbyterianske kirkes atskillelse fra Rom: «For 300 år siden marsjerte vår kirke ut av Roms porter med en åpen Bibel i fanen og med dette valgspråket i våpenskjoldet: Ransak Skriften!» Så stiller forfatteren dette viktige spørsmålet: «Kom den ren ut av Babylon?» – Thomas Guthrie, *The Gospel in Ezekiel*, s.237.

Spurgeon karakteriserer situasjonen slik: «Den anglikanske kirken later til å være fullstendig gjennomsyret av formvesen, mens de frikirkelige synes å være nesten like mye påvirket av gudløs filosofi. Folk som vi ikke hadde ventet det av, vender seg bort fra troens grunnvoll. Det er som om hele England er gjennomsyret av en vantro som til og med våger å gå på prekestolen og kalle seg kristen.»

FRAFALLET BRER SEG

Hva var årsaken til det store frafallet? Hvordan gikk det til at kirken begynte å vike av fra det enkle evangeliet? Ved å etterligne hedenske skikker for at det skulle bli lettere for hedningene å akseptere kristendommen. Allerede på sin tid uttalte Paulus: «Lovløshetens hemmelighet er allerede nå i virksomhet.» 2 Tess 2, 7. Så lenge apostlene levde, var menigheten forholdsvis ren. Men «mot slutten av det andre århundre skjedde det store endringer i kirkene. Den opprinnelige enkelheten forsvant, og etter hvert som de gamle disiplene døde, begynte deres etterkommere, sammen med de nyomvendte, ganske ubemerket å omforme bevegelsen.» – Robert Robinson, *Ecclesiastical Researches*, kap.6, par.17, s.51.

For å sikre seg flere tilhengere, senket de kristendommens høye standard, og resultatet var at hedenskapets flodbølge strømmet inn i kirken og førte sine egne skikker, vaner og avguder med seg. – Gavazzi, *Lectures*, s.278. Etter hvert som kristendommen sikret seg støtte og anerkjennelse fra de verdslige makt-haverne, ble den i navnet godtatt av de fleste. Mange som ga seg ut for å være kristne, fortsatte likevel å være hedninger og tilba avgudene sine i hemmelighet. – Samme.

Er ikke det samme skjedd i nesten hvert kirkesamfunn som kaller seg protestantisk? Etter hvert som grunnleggerne dør, de som hadde den ekte reformasjonsholdningen, begynner deres etterkommere å omforme bevegelsen. Mens etterkommerne blindt holder fast på fedrenes

trobekjennelse og avviser enhver sannhet som de ikke så, følger de ikke fedrenes eksempel når det gjelder ydmykhet, selvfornektelse og avholdelse fra verdslige ting. På den måten forsvinner den opprinnelige enkelheten. Verdslighetens flodbølge strømmer inn og bringer med seg sine skikker, seremonier og avguder.

Desverre er det mange som gir seg ut for å følge Kristus som i utpreget grad dyrker vennskap med verden, som er «fiendskap mot Gud». De mest alminnelige kirkesamfunnene er kommet langt bort fra Bibelens norm for ydmykhet, selvfornektelse, enkelhet og gudsfrykt.

Da John Wesley en gang talte om riktig bruk av penger, sa han: «Sløs ikke med penger bare for å tilfredsstille øynenes lyst med kostbare klær og unødvendige smykker. Bruk ikke noe til overdreven utsmykking i hjemmet, til unødvendige og dyre møbler, kostbare malerier og annen overflødig dekorasjon. Bruk ikke penger for å tilfredsstille forfengelig-heten og for å vekke ros og beundring. Så lenge du gjør godt mot deg selv, vil folk snakke pent om deg. Når du er kledd «i purpur og fineste lin» og lever «i fest og glede dag etter dag», vil mange sikkert beundre deg for din fine smak, din gavmildhet og gjestfrihet. Men kjøp ikke deres ros for dyrt. Vær heller tilfreds med den rosen som kommer fra Gud.» – Wesley, Works, preken 50 - «The Use of Money.» Mange menigheter i vår tid forkaster en slik lære.

På mange steder er det populært å bære kristenavnet. Statsmenn, politikere, jurister, leger og forretnings-

folk er blitt medlemmer av et eller annet kirkesamfunn for å sikre seg tillit og aktelse i samfunnet og for å fremme sine egne, private interesser. Slik prøver de å skjule sine urettferdige handlinger bak en kristen bekjennelse. Disse verdsligsinnede medlemmers rikdom og innflytelse føles som en styrke for de respektive trossamfunnene, og de strekker seg enda lenger for å vinne popularitet og støtte. De bygger praktfulle kirker i de fineste strøkene og utstyrrer dem på den mest overdådige måten. Medlemmene kler seg kostbart og etter siste mote. Talentfulle predikanter som kan samle mange tilhørere og underholde forsamlingen, får høy lønn. De bør helst ikke refse mennesker for deres syndige liv, men tale vennlig og behagelig til et fornemt folk. Aktverdige syndere får sine navn i kirkebøkene, og fornemme syndere skjuler seg under gudfrykthetens kappe.

Et innflytelsesrikt tidsskrift hadde dette å si om de kristnes holdning til verdslighet: «Uten å merke det har kristenheten gitt etter for tidsånden og avpasset gudstjenesten etter tidens krav.» «Kirkesamfunnene benytter ethvert middel for å gjøre religionen tiltrekkende.» I «New York Independent» kunne man lese dette om situasjonen: «Skillelinjen mellom dem som bekjenner seg som kristne og dem som ikke gjør det, blir stadig mer uklar, og energiske personer på begge sider arbeider iherdig for å fjerne all forskjell på deres levesett og fornøyelser.» «Når kristendommen er populær, bidrar det i høy grad til å øke tallet på dem som gjerne vil ha

Berusende drikk i Bibelen symboliserer de forvirrende læresetningene som framholdes i de frafalne kirkesamfunnene.

del i dens goder uten å leve opp til dens krav.»

Den presbyterianske teologen Howard Crosby uttalte: «Det er ytterst foruroligende at Kristi menighet i så liten grad oppfyller sin Herres hensikt. Likesom jødene i gammel tid lot den fortrolige forbindelsen med avgudsdyrkere forstyrre deres forhold til Gud, oppgir Kristi menighet i dag de guddommelige retningslinjene fordi den har et upassende forhold til en vantro verden. Den følger den gudløse verdens nedbrytende, men ofte besnærende vaner og skikker, ved å resonnerer på en måte som er helt fremmed for Guds Ord, og som står i skarp kontrast til all åndelig vekst.» – *The Healthy Christian: An Appeal to the Church*, s.141-142.

I denne tidsstrømmen av verdslighet og nytelsessyke forsvinner nesten all selvfornektelse og oppofrelse for Kristi skyld. «Noen av dem som nå tar aktivt del i menighetslivet, ble som barn oppdratt til å ofre for å

kunne gi eller utføre noe for Kristus. Men dersom det i dag er behov for midler, må det endelig ikke komme noen oppfordring om å gi. Neida, lag heller en basar, en forestilling, en festlig tilstelning - hva som helst som kan underholde folk.»

I sin nyttårstale i 1873 uttalte guvernør Washburn fra Wisconsin: «Det er behov for en lov som kan forby hasardspill. Det finnes overalt. Uten å ville det, går selv menigheter av og til djevelens ærend. Velgjørenhetskonserter, kirkebasarer og lotterier, ofte til støtte for religiøse eller godgjørende formål som ikke alltid er like ideelle, er bare tiltak for å skaffe penger uten å yte noe til gjengjeld. Ikke noe er så demoraliserende og berusende, særlig for de unge, som det å skaffe seg penger og andre verdier uten å skulle arbeide for det. Når respektable voksne tar del i den slags lykkespill og beroliger samvittigheten med at pengene går til et godt formål, er det ikke merkelig at de unge legger seg til vaner som nesten sikkert kan føres tilbake til slikt hasardspill.»

Lysten til å ligne verden trenger seg inn overalt i kristenheten. Robert Atkins tegner et mørkt bilde av det åndelige forfallet i England i en preken han holdt i London: «Det blir stadig færre rettfærdige på denne jorden, og ingen bryr seg om det. Bekjennende kristne i alle menigheter elsker verden, følger dens skikker, liker å ha det makelig og trakter etter ære. De er kalt til å lide med Kristus, men tåler ikke engang å bli irettesatt. Frafall, frafall, frafall står det skrevet over kirkedørene. Dersom de visste det eller følte det, var det håp, men

Tross det åndelige mørket der, finnes de aller fleste av Kristi sanne etterfølgere fremdeles i de babylonske kirkesamfunnene. De skal senere bli oppfordret til å dra ut.

akk! de roper: 'Vi er rike, vi har overflod og mangler ingen ting.' – Second Advent Library, traktat nr. 39.

Den store synden som Babylon blir anklaget for, består i at «alle folkeslagene har drukket av hennes horelivs vredesvin.» Den berusende drikken som hun byr verden, er de falske læresetningene hun har godtatt som følge av sitt urettmessige forhold til verdslige makter. Vennskapet med verden ødelegger hennes tro, og hun øver en nedbrytende innflytelse på verden ved at hun forkynner læresetninger som går på tvers av de klare uttalelser i Den hellige skrift.

Romerkirken sørget for at folk ikke fikk lese Bibelen og krevde at alle i stedet skulle godta kirkens lære. Det var reformasjonen som åpnet Guds Ord for menneskene. Men er det ikke også slik at kristenheten i vår tid lærer å bygge sin tro på kirkens bekjennelse og undervisning i stedet for på Skriften?

Den presbyterianske presten Charles Beecher sier om de protestantiske kirkesamfunnene: «De er like sårbare for ethvert angrep på trosbekjennelsen som kirkefedrene var

for kritikk mot den økende ærbødighet de viste overfor helgener og martyrer. De evangeliske samfunnene innenfor protestantismen har lagt bånd på seg slik at ingen kan bli prest uten at han anerkjenner en eller annen bok i tillegg til Bibelen. Det er ingen overdrivelse å hevde at innflytelsen fra trosbekjennelsene er så sterk at den er i ferd med å forby Bibelen like virkelig som romerkirken gjorde det, selv om det skjer på en mer raffinert måte.» – Preken over 'The Bible a Sufficient Creed', i Fort Wayne, Indiana, 22.februar 1846.

Når forkynnere som tror på sannheten, forklarer Guds Ord, står lærde personer fram, lærere i teologi som gir seg ut for å forstå Skriften, men som stempler sanne lærepunkter som kjetteri. På den måten avfeier de mennesker som leter etter sannheten. Hvis verden ikke var så beruset av Babylons vin, ville massevis av mennesker bli overbevist og omvendt ved de enkle og klare sannhetene i Guds Ord. Men troslæren virker så forvirrende og uharmonisk at folk ikke vet hva de skal tro. Kirken har selv en stor del av skylden for at verden ikke tar imot evangeliet.

ÅNDELIG MØRKETID

Den andre engels budskap i Åp 14 ble først forkynt sommeren 1844 og hadde klar adresse til kirkesamfunnene i De forente stater. Der var budskapet om dommen tydelig blitt forkynt, men var også stort sett blitt forkastet, og der hadde frafallet vært mest markant.

Men den andre engels budskap ble ikke fullstendig oppfylt i 1844.

Kirkesamfunnene opplevde ganske visst et moralsk forfall fordi de forkastet budskapet om Kristi gjenkomst, men frafallet var ikke totalt. Fordi de fortsetter å forkaste de spesielle emnene som inneholder sannhet for vår tid, er de sunket dypere og dypere. Likevel kan det ikke ennå sies at «falt er Babylon, den store byen, fordi hun har fått alle folkeslag til å drikke av sin utukts vredesvin.» Ennå har hun ikke gjort dette til alle. Verdsliggjøring og likegyldighet overfor de sannhetene som skal prøve mennesker i vår tid, øker stadig innenfor den protestantiske delen av kristenheten. Disse kirkesamfunnene er innbefattet i den andre engelske alvorlige og fryktelige dom. Men frafallet har ennå ikke kulminert.

Bibelen forteller at før Herren kommer, skal Satan opptre med «all kraft, tegn og løgnens under og med all urettferdighetens forførelse blant dem som går fortapt.» De som «ikke tok imot kjærlighet til sannheten, så de kan bli frelst», vil oppleve «villfarelsens makt, så de skal tro løggen.» 2 Tess 2,9-11. Først når denne situasjonen inntreffer og kirkenes tilknytning til verden reelt gjelder hele kristenheten, er Babylons fall en kjensgjerning. Forandringen skjer gradvis, og den totale oppfyllelsen av Åp 14,8 ligger ennå i framtiden.

Tross det åndelige mørket og fremmedgjøringen overfor Gud som preger de kirkesamfunnene som utgjør Babylon, finnes de aller fleste av

Kristi sanne etterfølgere fremdeles der. Mange av dem har ennå ikke fått øynene opp for de spesielle sannhetene som gjelder vår tid. Ikke få er misfornøyde og lengter etter klarere lys. Forgjeves leter de etter Kristi speilbilde i de kirkesamfunnene de er knyttet til. Etter hvert som disse kirkene fjerner seg mer og mer fra sannheten og knytter seg fastere til verden, øker forskjellen mellom de to gruppene.

Til sist vil det bli et fullstendig brudd. Tiden kommer da de som elsker Gud over alt annet, ikke lenger kan opprettholde forbindelsen med dem som «elsker lystene høyere enn de elsker Gud. De har en ytre form for gudsfrykt, men de forneker dens kraft.» 2 Tim 3,5.

Åp 18 viser til den tiden da kirkesamfunnene har forkastet det trefoldige varselsbudskapet i Åp 14,6-12. Som et resultat opplever de den situasjonen som den andre engelen har forutsagt, og nå vil Guds folk som ennå er i Babylon, bli oppfordret til å dra ut.

Dette budskapet er det siste som verden vil få, og det vil oppnå sin hensikt. Når «de som ikke trodde på sannheten, men hadde sin glede i urettferdigheten», skal bli prisgitt en villfarelse som virker i dem så de tror løggen, vil sannhetens lys skinne på alle som er åpne for å ta imot det, og de av Herrens folk som ennå er i Babylon, vil følge kallet: «Kom ut fra henne, Mitt folk.» Åp 18,4.

KAPITTEL 22

OPPFYLTE PROFETIER

De som ventet Jesu gjenkomst våren 1844, ble en tid plaget av tvil og uvisshet da tiden gikk uten at Han kom. Folk flest syntes at de hadde lidd fullstendig nederlag, og at det nå var klart at de hadde vært offer for et bedrag. Men fremdeles fant de trøst i Guds Ord, og mange fortsatte å studere Bibelen for å undersøke grunnlaget for sin tro igjen og granske profetiene nøyer for å få mer lys. De bibelske skriftstedene som støttet deres synspunkter, virket klare og overbevisende.

Tegn som de ikke kunne ta feil av, viste at Kristi komme var nær. De visste at Gud hadde velsignet slik at de kristne opplevde en åndelig fornyelse og syndere vendte om, og dette bekreftet at budskapet var fra Gud. Selv om de troende ikke fant noen forklaring på sin skuffelse, var de sikre på at Gud hadde ledet dem.

KLARE BIBELTEKSTER

Profetiene som de mente gjaldt tiden for Kristi gjenkomst, inneholdt også spesiell undervisning for dem i den usikre og spente situasjonen de var i. Den oppmuntret dem til å være tålmodige og vente i tro på at det som de ikke forsto, skulle bli klarlagt i sin tid. En av disse profetiene lyder slik: «Jeg vil stå på min vakt-

post og stille meg på festningsmuren. Jeg vil holde utkikk og se hva Han vil tale til meg, og hva jeg skal svare når jeg irttesettes. Da svarte Herren meg og sa: Skriv synet ned, ja, riss det tydelig inn på tavler, så den som leser det, kan løpe av sted. For synet gjelder en fastsatt tid som ennå skal komme. Det lengter etter enden, og det skal ikke lyve. Selv om det dryger, så vent på det! For det skal sannelig komme, det skal ikke utebli! Se, der er den oppblåste, hans sjel i ham er ikke oppriktig. Men den rettferdige skal leve ved sin tro.» Hab 2,1-4 (eng. KJV).

Så tidlig som i 1842 hadde oppfordringen som profeten gir: «Skriv synet ned, ja riss det tydelig inn på tavler, så den som leser det, kan løpe av sted», gitt- Charles Fitch idéen til et skjematisk kart over de profetiske synene i Daniels bok og Åpenbaringsboken. Han mente at dette var i samsvar med oppfordringen i profetien. Men ingen la merke til at den samme profetien også nevner en ventetid – at oppfyllelsen vil trekke ut.

Etter skuffelsen fikk følgende skriftsted stor betydning: «For synet gjelder en fastsatt tid som ennå skal komme. Det lengter etter enden, og det skal ikke lyve. Selv om det dry-

ger, så vent på det! For det skal sannelig komme, det skal ikke utebli!... Men den rettfærdige skal leve ved sin tro.» (eng. KJV)

De troende fant også trøst og styrke i denne profetien hos Esekiel: «Herrens Ord kom til meg, og det lød slik: «Menneskesønn, hva er dette for et ordtak som blir brukt om Israels land, når det blir sagt: «Dagene blir bare flere, og hvert syn skal slå feil?» Si derfor til dem: Så sier Herren Gud: Jeg skal la dette ordtaket bli borte. De skal ikke mer bruke det som et ordtak i Israel. Men si til dem: Dagene er nær da hvert syn skal få sin oppfyllelse.... For Jeg, Herren, Jeg skal tale, og det ordet Jeg taler, skal gå i oppfyllelse.» Esek 12,21-25. 27-28.

De som ventet, gledet seg i vissheten om at Han som kjenner enden fra begynnelsen og hadde sett ned gjennom tidene, også hadde forutsett skuffelsen de skulle møte, og derfor hadde Han sagt dette for å oppmuntre dem og gi dem håp. Hadde det ikke vært for slike bibeltekster som motiverte dem til å vente tålmodig og til fortsatt å ha tillit til Guds Ord, ville troen ha sviktet i prøvens stund.

LIGNELSEN OM DE TI JOMFRUENE

Lignelsen om de ti jomfruene i Matt 25 kaster også lys over erfaringen til dem som ventet Jesu gjenkomst. I Matt 24 svarte Jesus på disiplenes spørsmål om tegnet på Hans komme og verdens ende. Han nevnte noen av de viktigste begivenhetene i verdenshistorien og kirkehistorien like fra Hans første til Hans annet komme,

nemlig ødeleggelsen av Jerusalem, forfølgelsen av menigheten under hedenskapet og pavedømmet, sol- og måneformørkelsen og stjerneregnet. Deretter talte Han om sin gjenkomst og fortalte lignelsen om de to typer tjenerer som venter på Hans komme. Matt 25 begynner med ordene: «Da skal Himlenes rike lignedes med ti jomfruer.» Dette viser menigheten i den siste tid, den samme som er omtalt i slutten av kap. 24. I lignelsen er deres erfaring framstilt i form av et østerlandsk bryllup.

«Da skal Himlenes rike lignedes med ti jomfruer som tok lampene sine og gikk ut for å møte brudgommen. Fem av dem var kloke, og fem var uforstandige. De som var uforstandige, tok lampene sine, men de tok ikke olje med seg. Men de kloke tok olje i kannene sine sammen med lampene sine. Da brudgommen lot vente på seg, slumret de alle inn og sovnet. Men ved midnatt lød det et rop: Gå ut og møt ham!»

Man mente at brudgommens komme framstilte Kristi gjenkomst slik som den er kunngjort i den første engels budskap. Den omfattende vekkelsen som fant sted i forbindelse med forkynnelsen av Jesu snare gjenkomst, svarte til jomfruene som gikk for å møte brudgommen. Både i denne lignelsen og i Matt 24 er to typer mennesker bekrrevet. Alle hadde med seg hver sin lampe – Bibelen – og i lyset fra den gikk de ut for å møte brudgommen. Og mens «de uforstandige tok med seg lampene sine, men ikke olje», tok «de kloke olje i kannene sine sammen med lampene sine.» Disse hadde fått del i Guds

Lignelsen om de ti jomfruene symboliserer menigheten som lever i de siste dager.

nåde, Den hellige ånds fornyende, opplysende kraft som gjør Hans Ord til en lykt for vår fot og et lys på vår sti. Gudfryktige som de var, hadde de studert Skriften for å forstå sannheten, og de hadde oppriktig søkt å oppnå renhet i sinn og livsførsel. De hadde en personlig opplevelse, en tro på Gud og Hans Ord som skuffelse eller utsettelse ikke kunne rokke.

De andre «tok lampene sine, men de tok ikke olje med seg.» De hadde handlet impulsivt. Det alvorlige budskapet hadde skremt dem, men de hadde gjort seg avhengige av de andres tro. De var tilfredse med de gode følelsene som kommer og går og hadde ikke den riktige forståelsen av sannheten eller av virkelig omvendelse. De hadde gått ut for å møte Herren, fulle av håp om å få lønn med det samme, men de var ikke forberedt på skuffelse og utsettelse. Da prøvene kom, sviktet troen, og lyset gikk nesten helt ut.

«Da brudgommen lot vente på seg, slumret de alle inn og sovnet.» At brudgommen drøydde med å komme, symboliserer den tiden da man ventet Herren, skuffelsen og den tilsynelatende utsettelsen. Uvissheten gjorde at de som var overfladiske og lunkne, begynte å miste interessen og pågangsmotet.

Men de som hadde basert troen

på et personlig kjennskap til Bibelen, sto på klippegrunn og ble ikke revet med av skuffelsen. Men de sovnet alle sammen. Den ene gruppen var likegyldig og oppga sin tro, den andre ventet tålmodig på klarere lys. Men den natten da de ble satt på prøve, var det som om de også holdt på å miste noe av sin iver og hengivenhet. De lunkne og overfladiske kunne ikke lenger støtte seg til de andres tro. Enhver måtte klare seg selv.

FANATISMEN BRER SEG

På denne tiden begynte fanatikere å gjøre seg bemerket. Noen som hadde gitt seg ut for å tro budskapet helt og fullt, forkastet Guds Ord som den eneste pålitelige rettesnor. De påsto at Ånden ledet dem, men i stedet fulgte de sine egne følelser, inntrykk og innskytelser. Andre viste en blind, intolerant iver og fordømte alle som ikke var enige med dem. Deres fanatiske ideer og framferd vant ingen gjenklang hos dem som ventet på Kristus, men de gjorde likevel sitt til at sannhetens sak kom i et dårlig lys.

Slik prøvde Satan å motarbeide og ødelegge Guds verk. Adventforkynnelsen hadde gjort et sterkt inntrykk på folk. Tusenvis av mennesker var blitt omvendt, og gudhengitte perso-

ner brukte hele sin tid på å forkynne budskapet, også i ventetiden.

Ondskapens fyrste mistet tilhengere, og for å bringe Guds sak i et dårlig lys, prøvde han å bedra noen som bekjente seg til å tro og drev dem til ekstremisme. Deretter sto hans hjelpere klare til å gripe fatt i hver villfarelse, hvert feilgrep og hver upassende handling og utbroderte det etter beste evne for at folk skulle få avsky for de adventtroende og deres synspunkter. Jo flere som bekjente seg til å tro på Jesu snare gjenkomst, samtidig som Satan hadde dem i sin makt, desto mer ville den onde vinne på å framstille dem som typiske representanter for hele flokken av troende.

Satan er «brødrenes anklager.» Det er han som får mennesker til å se etter feil og mangler hos Guds folk og gjøre andre oppmerksomme på dem, mens det gode de gjør, blir forbigått i taushet. Han er alltid aktiv når Gud arbeider for å frelse mennesker. Når Guds sønner framstiller seg for Herren, kommer Satan også. I hver eneste vekkelse bringer han inn uomvendte personer som er ubalanserte. Når de har tatt imot deler av sannheten og har sluttet seg til de troende, arbeider han gjennom dem for å innføre teorier som vil bedra de uforsiktige.

At en person er sammen med Guds folk i Hans hus eller ved Herrens bord, beviser ikke at han er en kristen. Satan er ofte til stede ved de mest høytidelige anledningene i skikkelse av dem han kan bruke som sine redskaper.

Satan motarbeider Guds folk ved

hvert eneste skritt de tar på veien mot himmelen. Gjennom hele menighetens historie har enhver reformasjon møtt betydelig motstand. Slik var det da Paulus levde. Hver gang apostelen opprettet en menighet, var det noen som ga seg ut for å være troende, men som innførte vranglære. Hvis den ble akseptert, ville den fortrenge kjærligheten til det som var sant og rett.

Luther var ofte rådvill og bekymret på grunn av fanatikere som påsto at Gud hadde talt direkte gjennom dem, og som derfor satte sine egne ideer og meninger over Skriften. Mange som manglet tro og erfaring, men som hadde stor selvtillit og gjerne ville høre og fortelle nye ting, ble revet med av disse forkynnerne. De slo seg sammen med Satans hjelpere for å bryte ned det som Gud hadde inspirert Luther til å bygge opp. Også brødrene Wesley og andre som hadde betydd mye for verden gjennom sin innflytelse og sin tro, måtte stadig kjempe mot Satans list når han drev overspente, ubalanserte og uomvendte mennesker til fanatisme.

William Miller hadde lite til overs for svermeri. I likhet med Luther hevdet han at enhver lære måtte prøves med Guds Ord. «Djevelen har stor makt over mange i vår tid», sa Miller. «Hvordan kan vi så vite hva slags ånd som driver dem? Bibelen svarer: «På fruktene deres skal dere kjenne dem.» Matt 7,16. Mange falske profeter er gått ut i verden, og vi har blitt bedt om å prøve dem. De kreftene som ikke får oss til å leve nøkternt, gudfryktig og rettferdig, er ikke fra Kristus. Jeg blir mer og mer

overbevist om at Satan har mye å gjøre med disse svermeriske bevegelsene. Mange blant oss som mener at de er helt helliggjort, følger menneskelige tradisjoner og later til å være like uvitende om sannheten som de som ikke påstår å være det.» – Bliss, s.236-237.

«Villfarelsens ånd leder oss bort fra sannheten, men Guds ånd leder oss til sannheten. Men hva så med en person som tar feil og likevel tror at han har sannheten? Svaret må bli at Ånden og Ordet stemmer overens. Dersom en person prøver seg selv med Guds Ord og finner en fullkommen harmoni gjennom hele Skriften, må han ha lov å tro at han har sannheten. Men dersom han finner ut at den ånden som leder ham, ikke er i samsvar med Guds lov og Hans Ord, bør han handle varsomt så han ikke blir fanget i djevelens snare.» – The Advent Herald and Signs of the Times Reporter, 15.januar 1845. «Ofte har et vennlig blikk, et tårevått kinn og en gråtkvalt stemme vært bedre bevis på sann fromhet enn all den støyen og ståket som finnes i kristenheten.» – Bliss, s.282.

De som arbeidet ivrigst mot svermeriet på reformasjonens tid, opplevde at motstanderne deres beskyldte dem for alt det onde som det førte med seg. De som gikk imot adventbevegelsen, brukte en lignende framgangsmåte. De nøyde seg ikke med å fordreie og overdrive villfarelsene hos fanatikerne, de spredte også falske rykter som ikke hadde noe med virkeligheten å gjøre. Disse menneskene var drevet av hat og fordom. Budskapet om Jesu snare

gjenkomst hadde gjort dem urolige. De var redde for at det kunne være sant, men håpet at det ikke var det, og dette var den egentlige årsaken til at de motarbeidet de adventtroende.

Det faktum at enkelte fanatikere ga seg i lag med de adventtroende, var en like ulogisk grunn til å mene at bevegelsen ikke var fra Gud som å fordømme den innsatsen Paulus og Luther gjorde fordi det fantes fanatikere og bedragere i menigheten også på deres tid.

Guds folk må våkne opp til sann omvendelse og reformasjon. De bør studere Skriften og lære å kjenne sannheten som den er i Jesus. Når de overgir seg helt og fullt til Gud, vil de merke at Satan fremdeles er våken og virksom. Han vil gjøre bruk av enhver form for bedrag, med støtte av hele den falne engleskaren.

Det var ikke forkynnelsen av Kristi gjenkomst som skapte splid og fanatisme. Dette var en situasjon som utviklet seg sommeren 1844 da de adventtroende var i villrede om hvor de virkelig sto. Den første engels budskap og «midnattsropet» tjente nettopp til å motvirke splid og fanatisme. De som var med i dette betydningsfulle verket, holdt sammen. De hadde kjærlighet til hverandre og til Jesus som de ventet snart å få møte. De hadde troen og det velsignede håpet til felles, og det løftet dem opp over hver menneskelig innflytelse og var et skjold mot Satans angrep.

ET NÆRMERE BLIKK PÅ PROFETIEN

«Da brudgommen lot vente på seg, slumret de alle inn og sovnet. Men ved midnatt lød det et rop: Se brud-

gommen kommer. Gå ut og møt ham! Da sto alle jomfruene opp og stelte i stand lampene sine.» Matt 25,5-7. I løpet av sommeren 1844, midtveis mellom den tiden da de først hadde ment at de 2300 dagene ville ende om høsten samme år, på det tidspunktet de senere kom fram til, forkynte de budskapet med Skriftens egne ord: «Brudgommen kommer.»

Bakgrunnen for dette var at de oppdaget at vedtaket om Jerusalems gjenoppbygging som kong Artaxerxes hadde utferdiget, og som var utgangspunktet for de 2300 dagene, ble satt i verk høsten 457 f.Kr., ikke i begynnelsen av året som de først hadde trodd. Tidsperioden måtte altså ende om høsten 1844. Den forbilledlige tempeltjenesten i Det gamle testamente angir også høsten som tidspunktet da «rensingen av helligdommen» skulle finne sted. Dette ble helt klart da man oppdaget hvordan det som pekte fram til Kristi første komme, var blitt oppfylt.

Påskelammet var et symbol på Kristi død. Paulus sier: «For santelig, vårt Påskelam er slaktet for oss, Kristus.» 1 Kor 5,7. Det første kornbåndet under innhøstingen som de skulle svinge for Herren under påskefeiringen, var et forbilde på Jesu oppstandelse. Paulus sier, når han snakker om Jesu oppstandelse i forhold til sitt folks oppstandelse: «Kristus er førstegrøden, deretter levendegjøres de som tilhører Kristus, ved Hans komme.» 1 Kor 15,23. Likesom svingekornbåndet var det første modne kornet som ble sanket før innhøstingen, er Kristus førstegrøden av den udødelige høsten av

mennesker som i oppstandelsen skal samles inn.

Disse forbilledlige symbolene ble oppfylt, ikke bare når det gjaldt selve begivenheten, men også når det gjaldt tidspunktet. I 1500 år var påskelammet blitt slaktet på den 14. dagen i den første jødiske måneden. På denne dagen spiste Kristus påskemåltidet med disiplene, og samtidig innstiftet han den høytiden som skulle minne om Hans egen død som «Guds Lam, som bærer verdens synd.» Samme natt ble Han grepet av ugudelige mennesker for å bli korsfestet. Svingekornbåndet pekte fram mot Kristus som skulle stå opp fra graven den tredje dagen. Han ble «førstegrøden av dem som er sovnet inn», et forbilde på alle de rettferdige som skal oppstå og få sine «forgjengelige kropp» forvandlet til å bli «likedannet med Hans herlighetskropp.» Fil 3,20-21.

På samme måte skulle de symbolene som peker fram til Kristi gjenkomst, bli oppfylt på den tiden som den forbilledlige offertjenesten angir. Under Moselovens gudstjenesteordning ble helligdommen rensset på den store forsoningsdagen, den tiende dagen i den sjuende måneden. 3 Mos 16,29-34. Da gjorde øverstepresten soning for hele Israel og fjernet syndene deres fra helligdommen. Deretter kom han ut fra Det aller helligste og velsignet folket.

Slik trodde de at Kristus, vår store øversteprest, ville komme for å rense jorden ved å utslette synd og syndere og gi sitt folk udødelighet. De mente at dette skulle inntreffe på den tiende dagen i den sjuende måneden,

den store forsoningsdagen, dagen da helligdommen skulle renses. I 1844 falt dette på den 22.oktober. Dette var i samsvar med det faktum at de 2300 dagene ville slutte om høsten det året. Denne konklusjonen syntes å være helt uimotsigelig.

MIDNATTSROPET

I lignelsen i Matteus 25 blir ventetiden da alle jomfruene sov, etterfulgt av brudgommens komme. Dette var i overensstemmelse med argumentene som de nettopp hadde forkynt, både fra profetiene og forbildene. Alt dette virket svært overbevisende, og «midnattsropet» ble forkynt av tuseener av troende.

Som en flodbølge feiet denne bevegelsen over landet, fra by til by, fra landsby til landsby og til de fjerneste steder, inntil Guds folk ble vekket opp. Fanatisme forsvant som rimfrost for solen der budskapet lød. De troende merket at tvil og forvirring forsvant, og de ble fylt med håp og mot.

Bevegelsen var blitt kvitt de ekstreme tendensene som alltid opptrer når menneskelig begeistring ikke er under kontroll av Ordet og Guds ånd. I stedet var den preget av den samme ydmykheten og gudsfrykten som kjennetegnet det gamle Israel etter at Herrens tjenere hadde irtettesatt dem. Den hadde det samme særpreget som Guds verk har hatt gjennom alle tider. Man merket ikke noen opphisset stemning, men folk ransaket seg selv, bekjente sin synd og vendte seg bort fra alt som var verdslig. De troende hadde en sterk trang til å berede seg for å møte Her-

ren. De ba mye og overga seg til Gud uten forbehold.

Slik beskriver Miller det: «Man hører ingen gledesrop. Det er som om dette blir holdt tilbake til en senere anledning når hele himmelen og jorden skal fryde seg sammen i ubeskrivelig glede. Det er ingen som roper høyt. Det vil først skje når ropet lyder fra himmelen. Sangerne er tause. De venter til de kan slutte seg til engleskaren, himmelkoret. Det er ingen innbyrdes strid. Alle er ett i hjerte og sinn.» – Bliss, s.270-271.

En annen som var med i bevegelsen, uttalte: «Overalt førte den til dyp selvransakelse og ydmykhet overfor Gud. Kjærligheten til verden ble mindre. Stridigheter og fiendskap ble fjernet. Folk bekjente sine feilgrep, de ydmyket seg for Gud og kom fram for Ham i dyp anger og bønn om tilgivelse og nåde. En slik ydmykhet og selvfornektelse har vi aldri før vært vitne til. Gjennom profeten Joel hadde Herren gjort kjent at når den store dagen var nær, skulle vekkelsen føre til at angeren rev i hjertet, ikke at klærne ble revet i stykker, og folk ville omvende seg til Gud med faste, gråt og klage. Gjennom profeten Sakarja hadde Han sagt at han skulle sende nådens og bønnens ånd over sitt folk. De så hen til Ham som de hadde gjennomført, og det var stor sorg i landet. De som ventet på Herren, ydmyket seg for Ham.» – Bliss, i Advent Shield and Review, januar 1845.

Av alle større religiøse vekkelser siden aposteltiden har ingen vært mer fri for menneskelige ufullkommenheter og djevlesk bedrag enn den

som fant sted høsten 1844. Selv nå, mange år etter, føler de som var med og som fremdeles står fast på sannhetens grunn, en hellig innflytelse fra det som skjedde den gangen, og de bekrefter at det var fra Gud.

IVRIG FORVENTNING

Da ropet lød: «Se, brudgommen kommer! Gå ut og møt ham!», våknet de og «stelte i stand lampene sine.» De studerte Guds Ord med større interesse enn noen gang. Engler ble sendt fra himmelen for å vekke dem som var blitt motløse og forberede dem til å ta imot budskapet. Arbeidet var ikke basert på menneskelig visdom og kunnskap, men på Guds kraft.

Det var ikke de mest begavede, men de mest ydmyke og gudfryktige som var de første til å høre og lyde kallet. Bønder lot være å høste inn avlingen. Håndverkere la fra seg verktøyet, og med gledesårer gikk de ut for å forkynne varselsbudskapet. De som tidligere hadde stått i spissen, var de siste til å slutte seg til bevegelsen. De fleste kirkene lukket dørene for dette budskapet, og mange som tok imot det, brøt forbindelsen med kirken de tilhørte. Gud sørget for at dette budskapet ble forkynt sammen med den andre engels budskap og ga det kraft.

«Brudgommen kommer!» var ikke i første rekke et budskap bygd på argumenter, selv om Skriftens uttalelser var klare og overbevisende. Det ble fulgt av en tvingende kraft som grep sinnet. Det var ingen tvil eller innvendinger.

Da Kristus dro inn i Jerusalem, var

folk kommet fra alle deler av landet for å feire påsken, og de strømmet alle til Oljeberget. Idet de sluttet seg til dem som var sammen med Jesus, ble de revet med av øyeblikkets inspirasjon og tok del i jubelropet: «Velsignet være Han som kommer i Herrens navn!» Matt 21,9. Noe lignende opplevde mange vantro mennesker som strømmet til møtene der adventbudskapet ble forkynt, noen av nysgjerrighet, andre bare for å latterliggjøre. De merket den overbevisende kraften i budskapet: «Brudgommen kommer!»

Guds folk på den tiden hadde en tro som utløste bønnesvar – en tro som så fram til lønnen. Guds ånd strømmet ned over de oppriktige som regn på tørr jord. De som ventet at de snart skulle stå ansikt til ansikt med Kristus, følte en høytidsfull glede som var ubeskrivelig. Den hellige ånds milde, betvingende kraft bløtgjorde sinnet, idet de trofaste fikk del i Herrens rike velsignelser.

De som tok imot budskapet, var preget av alvor og varsomhet idet dagen nærmet seg da de håpet å møte Herren. Hver morgen følte de det som sin første plikt å få visshet om at Gud hadde godtatt dem. De var knyttet inderlig sammen, og de ba ofte i fellesskap og for hverandre. De møttes gjerne på ensomme steder for å samtale med Gud, og bønnene steg opp fra marker og skogholt. Vissheten om Frelserens velbehag var viktigere for dem enn det daglige brød. Hvis det hendte at en sky formørket deres sinn, slo de seg ikke til ro før den var fjernet. Samtidig som de fikk visshet om Guds tilgivelse, lengtet de etter å

Ventetiden gikk, men Jesus kom ikke. De opplevde en bitter skuffelse.

møte Ham som betydde så mye for dem.

Men enda en gang skulle de bli skuffet. Ventetiden gikk, men Jesus kom ikke. Med usvikelig tro hadde de sett fram til Hans komme. Nå opplevde de det samme som Maria da hun kom til Jesu grav og fant den tom. Gråtende utbrøt hun: «De har tatt min Herre bort, og jeg vet ikke hvor de har lagt Ham.» Joh 20,13.

En skremmende følelse av at budskapet kanskje likevel var sant, hadde en tid lagt en demper på de vantro. Selv da tiden var forbi, holdt denne frykten seg en stund, og til å begynne med våget folk ikke å harselere over dem som hadde opplevd skuffelsen. Men da de ikke så noe tegn på Guds vrede, forsvant frykten, og de begynte igjen å gjøre narr av dem.

Mange som hadde gitt seg ut for å tro på Herrens snare gjenkomst, ga opp troen på dette. Noen av dem som hadde vært svært overbeviste, ble så dypt såret i sin stolthet at de helst ville forsvinne fra jordens overflate. I likhet med Jona gikk de i rette med

Gud og ønsket å få dø. De som hadde basert sin tro på andres meninger og ikke på Guds Ord, var nå klar til igjen å endre standpunkt. Spotterne vant de svake og feige over på sin side, og alle gikk sammen om å slå fast at det ikke lenger var noe å engste seg for eller vente på. Tiden var ute, Kristus hadde ikke kommet, og verden kunne fortsette på samme måte i tusenvis av år.

De oppriktig troende hadde forlatt alt for Kristi skyld og hadde opplevd Hans nærhet som aldri før. De mente at de hadde gitt verden den siste advarsel, og fordi de ventet at de snart skulle bli mottatt av Herren og Hans engler, hadde de for en stor del isolert seg fra den vantro verden omkring dem. Med inderlig lengsel hadde de bedt: «Kom, Herre Jesus, kom snart!» Men Han kom ikke. Å ta opp igjen livets tunge byrder og bekymringer og holde ut forakt og hån fra verden omkring dem, var en forferdelig påkjenning for deres tro og tålmodighet.

Likevel var denne skuffelsen ikke så stor som den disiplene opplevde ved Kristi første komme. Da Jesus i triumf red inn i Jerusalem, trodde disiplene at Han skulle sette seg på Davids trone og frelse Israel fra undertrykkerne. Fulle av håp og forventning prøvde de å overgå hverandre i å ære Ham som konge. Mange la klærne sine som et teppe på veien og strødde palmegrener foran Ham. Fulle av begeistring ropte de: «Hosianna, Davids Sønn!» Fariseerne ble utålmodige og sinte over dette gledesutbruddet og forlangte at Jesus skulle irettesette disiplene. Men Han

svarte: «Jeg sier dere at om disse skulle tie, så skal steinene rope.» Luk 19,40.

Profetiene måtte oppfylles. Disiplene virkeliggjorde Guds plan, og likevel måtte de oppleve en slik bitter skuffelse. Bare noen få dager senere skulle de bli vitne til Jesu smertefulle død og at Han ble lagt i graven. Forventningene var ikke blitt oppfylt, og deres håp døde med Ham. Først da Han var kommet seirende ut av graven, gikk det opp for dem at alt var forutsagt, og at «Kristus måtte lide og stå opp fra de døde.» Apg 17,3.

500 år tidligere hadde Herren uttalt gjennom profeten Sakarja: «Fryd deg stort, Sions datter! Bryt ut i jubel, Jerusalems datter! Se, din konge kommer til deg. Han er rettferdig og kommer med frelse, ydmyk og ridende på et esel og en eselfole, asenninnens fole.» Sak 9,9. Om disiplene hadde visst at Jesus var på vei til dom og død, kunne de ikke ha oppfylt denne profetien.

På lignende måte oppfylte Miller og hans medarbeidere profetiene og forkynte et budskap som Skriften hadde forutsagt skulle forkynnes til verden. De kunne ikke ha forkynt dette dersom de fullt ut hadde forstått profetiene som forutsa skuffelsen, og som framstilte et annet budskap som skulle lyde for alle folkeslag før Herrens gjenkomst. Den første og den andre engels budskap ble forkynt til fastsatt tid og utrettet det Gud hadde bestemt.

NOEN HOLDT UT

Folk hadde fulgt nøye med, og de ventet at de adventtroende ville opp-

Den første og den andre engels budskap ble forkynt til fastsatt tid og utrettet det Gud hadde bestemt.

gi hele sin troslære dersom Kristus ikke kom på den tiden de ventet Ham. Selv om mange ga opp under den harde påkjenningen, var det noen som ikke vaklet. Adventbevegelsens frukter – den ydmyke holdningen, selvransakelsen og ønsket om å fornekte verdslighet og leve et nytt liv – viste at den var fra Gud. De våget ikke å nekte for at Den hellige ånd hadde vært med i forkynnelsen av budskapet om Kristi gjenkomst, og de kunne ikke finne noen feil i utregningen av de profetiske tidsperiodene.

Selv de dyktigste motstanderne hadde ikke kunnet påvise at deres profetiske tolkningsmetode var feil. Uten klare beviser fra Bibelen kunne de ikke samtykke i å oppgi den overbevisningen de hadde fått ved grundig bibelstudium under bønn, mens tankene deres var opplyst av Guds ånd og de var blitt oppmuntret ved dens livgivende kraft. Standpunktene deres hadde tålt den mest utfordrende kritikk og den bitreste motstand fra framtrede teologer

og andre lærde personer. Lærdom og veltalenhet, hån og forakt både fra høy og lav kunne ikke knekke dem. Sant nok hadde de tatt feil av begivenheten som skulle inntreffe, men ikke engang dette kunne rukke deres tro på Guds Ord. Da Jona dro gjennom gatene i Ninive og forkynte at byen skulle bli ødelagt om 40 dager, godtok Herren at innbyggerne angret, og Han forlenget nådetiden for dem. Likevel var budskapet fra Gud, og Ninive ble prøvd i samsvar med Hans vilje.

De adventtroende mente at Gud på lignende måte hadde pålagt dem å forkynne budskapet om dommen. «Det har satt tilhørerne på prøve,» sa de. «Hos noen har det vekket til liv en lengsel etter Herrens komme, hos andre en mer eller mindre merkbar motvilje mot Hans komme som bare Gud vet om. Det har skapt et skille slik at de som vil gå i seg selv, vil vite hvilken side de ville ha stått på dersom Kristus hadde kommet på den tiden – om de hadde kunnet si: «Se, dette er vår Gud! Vi har ventet på Ham, og Han skal frelse oss», eller om de ville ha ropt til fjellene og bergamrene: «Fall over oss og skjul oss for Hans åsyn som sitter på tronen, og for Lammets vrede.» Jes 25,9 ;Åp 6,16. Vi tror at Gud på denne måten har satt sitt folk på prøve. Han har testet deres tro og sett om de i prøvens stund ville stå på sin post der Gud hadde satt dem, og om de ville gi slipp på det verdslige og stole helt og fullt på Hans Ord.» – The Advent Herald and Signs of the Times Reprinter, 13.november 1844.

William Miller ga uttrykk for hold-

ningen hos dem som trodde at Gud tross alt hadde ledet dem, på denne måten: «Om jeg skulle leve om igjen og oppdage de samme tingene i Den hellige skrift som den gangen, ville jeg gjøre nøyaktig det samme som jeg har gjort, når jeg skal være ærlig overfor Gud og mennesker.» «Jeg håper at jeg ikke har vært årsak til andre menneskers ulykke. Jeg har gjort alt jeg har kunnet for at andre ikke skulle gå fortapt.» «Selv om jeg er blitt skuffet to ganger, er jeg ikke nedtrykt eller motløs», skrev denne Guds tjener.

«Håpet om Kristi gjenkomst er sterkere enn noen gang. Jeg har bare gjort det jeg etter flere års alvorlig overveielse følte jeg måtte gjøre. Hvis jeg har tatt feil, har det skjedd av barmhjertighet, av kjærlighet til mine medmennesker og av plikt overfor Gud». «Jeg vet med meg selv at jeg bare har forkynt det jeg selv har vært overbevist om, og Gud har vært med meg. Hans kraft har vært virksom, og mye godt er utrettet.» «Så langt vi mennesker kan bedømme det, har forkynnelsen av den bestemte tiden ført til at tusener av mennesker har begynt å studere Bibelen og har kommet til troen, og ved Jesu blod er de blitt forsonet med Gud». – Bliss, s.256, 255, 277, 280-281.

«Jeg har aldri traktet etter ros fra de stolte eller vaklet når verden var imot meg. Heller ikke nå skal jeg kjøpe deres gunst eller forlate pliktens vei for å unngå deres hat. Jeg vil aldri be dem skåne mitt liv, og jeg håper at jeg heller aldri skal vegre meg for å miste det, om Gud så vil.» – J.

White, Life of Wm. Miller, s.315.

Gud sviktet ikke sitt folk. Hans ånd var fremdeles med dem som ikke straks forkastet lyset de hadde fått og brøt med adventbevegelsen. Hebreerbrevet inneholder oppmuntninger og advarsler til dem som ventet og led i denne krisesituasjonen. «Kast derfor ikke bort frimodigheten deres, som har stor lønn. For dere trenger utholdenhet, for at dere, etter at dere har gjort Guds vilje, kan få del i løftet: For enda er det bare en liten stund, og så kommer Han som skal komme, og Han skal ikke dryge. Men den som er rettferdig skal leve av tro, Men hvis noen drar seg unna, har Min sjel ikke behag i ham. Men vi tilhører ikke dem som drar seg unna til fortapelse, men til dem som tror til sjelens frelse.» Heb 10,35-39.

At dette gjelder menigheten i den siste tid, ser vi tydelig av de ordene som viser til at Herrens komme er nær: «For enda er det bare en liten stund, og så kommer Han som skal komme, og Han skal ikke dryge.» Her blir det antydning en tilsynelatende utsettelse, som om Herren skulle dryge med å komme.

Dette passer spesielt på det som de adventtroende opplevde i denne tiden. De sto i fare for å miste troen. De hadde gjort Guds vilje da de fulgte Ånden og Hans Ord, men de forsto ikke hvilken hensikt Han hadde med

deres tidligere erfaring, og de kunne heller ikke skjelve veien videre. Derfor ble de fristet til å tvile på om Gud virkelig hadde ledet dem. Her kommer disse ordene til sin rett: «Den rettferdige skal leve av tro.» Rom 1,17 (eng. KJV).

Da det klare lyset fra «midnattsropet» hadde vist vei, og de hadde sett hvordan profetiene var blitt klarlagt og at tegnene på Kristi gjenkomst var blitt oppfylt, var det som om de hadde gått framover i tro. Men nå da de var nedbøyd av knuste forhåpninger, var det bare troen på Gud og Hans Ord som kunne holde dem oppe. Folk spottet og sa: «Dere er blitt narret. Forkast det dere har trodd på, og innrøm at det var Satans verk.»

Men Gud hadde sagt i sitt Ord: «Men hvis noen drar seg unna, har Min sjel ikke behag i ham.» Å gi opp troen nå og fornekte Den hellige ånds kraft som hadde vært med i budskapet, ville være å trekke seg unna til fortapelse. De ble oppmuntret av apostelens ord: «Kast derfor ikke bort frimodigheten deres... For dere trenger utholdenhet. ... For enda er det bare en liten stund, så kommer Han som skal komme, og Han skal ikke dryge.» Det eneste sikre for dem var å ta vare på lyset som Gud alt hadde gitt, holde fast på løftene, fortsette med å lese Bibelen og tålmodig vente på mer lys.

KAPITTEL 23

HVA ER HELLIGDOMMEN?

Bibelteksten som framfor alle andre hadde vært basis og det faste holdepunktet i adventforkynnelsen, var Daniel 8,14: «Han sa til meg: Inntil 2300 kvelder og morgener; da skal Helligdommen bli rensset.» (eng. KJV). Dette var velkjente ord for alle som trodde på Jesu snare gjenkomst. Tusenvis av mennesker hadde gjentatt denne profetien som et feltrop for deres tro. Alle følte at deres lyseste forventninger og største forhåpninger hang sammen med de begivenhetene som var forutsagt der.

Det var slått fast at disse profetiske dagene måtte ende utpå høsten 1844. I likhet med kristenheten for øvrig mente de adventtroende at jorden eller en del av den måtte være helligdommen. De trodde at rensingen av helligdommen betydde at jorden skulle bli rensset med ild på den ytterste dagen, og at det skulle skje samtidig med Jesu gjenkomst. Derfor gikk de ut fra at Kristus ville komme tilbake i 1844.

Men tiden gikk uten at Herren kom. De troende visste at Guds Ord ikke kunne ta feil, altså måtte de ha mis tolket profetien. Men hvor lå feilen? Mange godtok uten videre den lett vinte løsningen at de 2300 dagene ikke endte i 1844. Den eneste grunnen de kunne gi for et slikt stand-

punkt, var at Kristus ikke kom på den tiden de hadde ventet. De hevdet at dersom de profetiske dagene hadde endt i 1844, ville Kristus ha kommet for å rensse helligdommen ved å rensse jorden med ild. Når Han ikke kom, kunne tidsperioden ikke ha utløpt.

ALLE LEDDENE I PROFETIEN STEMTE

Å godta dette var det samme som å forkaste den tidligere beregningen av de profetiske tidsperiodene. Det var blitt påvist at de 2300 dagene begynte da Artaxerxes' vedtak om å gjenoppbygge Jerusalem trådte i kraft høsten 457 f.Kr. Ut fra dette var det nøyaktig samsvar mellom alle de begivenhetene som er forutsagt i Dan 9,25-27. 69 uker, eller de første 483 av de 2300 årene, skulle føre ned til Messias, «Fyrsten.» Da Kristus ble døpt og salvet med Den hellige ånd i år 27, gikk denne forutsigelsen nøyaktig i oppfyllelse.

I midten av den 70. uken skulle Messias ryddes av veien. Våren år 31, tre og et halvt år etter sin dåp, ble Kristus korsfestet. De 70 ukene, eller 490 årene, skulle gjelde jødefolket spesielt. Da denne tidsperioden utløp, stadfestet nasjonen sin forkastelse av Kristus ved å forfølge Hans tilhengere, og i år 34 vendte apostle-

ne seg til hedningene. Dermed var de første 490 av de 2300 årene gått, og det sto 1810 år igjen. Fra år 34 e.Kr. bringer dette oss fram til år 1844. «Da skal Helligdommen bli rensset.» Alle enkelthetene som er nevnt i profetien, var gått nøyaktig i oppfyllelse på den bestemte tiden.

Det var klart at denne beregningen stemte på alle punkter, bortsett fra at det i 1844 ikke skjedde noe som svarte til rensingen av helligdommen. Å nekte for at dagene utløp på det tidspunktet, var det samme som å tåkelegge hele spørsmålet og forkaste standpunkter som var slått fast ved klare oppfyllelser av profetien.

HELLIGDOMSSYMBOLIKKEN KLARLAGT

Gud hadde ledet sitt folk i den store adventvekkelsen, og Hans makt og storhet hadde preget arbeidet. Han ville ikke at bevegelsen skulle ende opp i mørke og skuffelse og bli stemplet som falskt svermeri. Hans Ord skulle ikke bli gjenstand for tvil og uvisshet.

Selv om mange forkastet de konklusjonene de hadde kommet fram til når det gjaldt de profetiske tidsperiodene og tok avstand fra den bevegelsen som hadde sitt utgangspunkt i disse, var det andre som ikke ville oppgi trosspunkter og erfaringer som hadde støtte i Bibelen og Guds ånds vitnesbyrd. De mente at de hadde fulgt sunne tolkningsprinsipper når de studerte profetiene, og at de pliktet å holde fast på de sannhetene de alt hadde funnet. De fortsatte å følge samme framgangsmåte i sin bibelgransking. Under alvorlig bønn

overveide de på nytt det standpunktet de hadde kommet fram til og studerte Skriften for å finne hvor feilen lå. Da de ikke kunne finne noen feil i utregningen av de profetiske tidsperiodene, ga de seg til å undersøke spørsmålet om helligdommen enda mer inngående.

De fant at det i Bibelen ikke var støtte for den vanlige oppfatningen at helligdommen var identisk med jorden. Derimot fikk de en fullstendig forklaring på helligdommen, dens struktur, hvor den fantes og hva som foregikk der. I Hebreerbrevet sies det: «Nå hadde også den første pakten forskrifter om gudstjenesten og om den jordiske helligdommen. For et tabernakel ble gjort i stand. I det fremste rommet var lysestaken, bordet og skuebrødene. Det kalles Det hellige. Og bak det andre forhenget var det rommet i tabernakelet som blir kalt Det aller helligste. Dette hadde det gylne røkelseskarret (eng. KJV, se 3 Mos 16,12-13), og paktens ark, som var kledd på alle sider med gull. I den var gullkrukken med manna, Arons stav som spirte og paktens tavler. Og over den var herlighetens kjeruber. De overskygget nådestolen.» Heb 9, 1-5.

HELLIGDOMMEN I DEN GAMLE PAKTEN

Den helligdommen som apostelen henviser til, var det tabernaklet som Moses fikk beskjed om å oppføre som en jordisk bolig for Gud. «De skal lage en helligdom for Meg, så Jeg kan bo iblant dem.» 2 Mos 25,8. Denne instruksjonen fikk Moses da han var oppe på fjellet hos Gud. Israelittene var på vandring gjennom ørkenen,

og tabernaklet var konstruert slik at det kunne flyttes fra sted til sted.

Likevel var det en praktfull bygning. Veggene besto av oppreiste bord som hadde tykt gullbelegg og fotstykker av sølv. Taket besto av flere lag tepper, det ytterste av skinn, det innerste av fint lin som var innvevd med vakre kjeruber. Foruten forgården der brennofferalteret sto, hadde tabernaklet to rom som ble kalt Det hellige og Det aller helligste, og som var skilt fra hverandre med et praktfullt teppe eller forheng. Et liknende forheng dekket inngangen til Det hellige, det første rommet.

Mot den søndre vegg i Det hellige sto lysestaken med de sju lampene som lyste opp helligdommen både dag og natt. Ved nordre vegg sto skuebrødsbordet. Foran teppet som skilte mellom Det hellige og Det aller helligste, sto det gullbelagte røkofferalteret der det hver dag steg opp en duftende røkelsessky sammen med folkets bønner.

I Det aller helligste var paktens ark plassert – oppbevaringsstedet for de to steintavlene som Gud hadde skrevet tibudsloven på. Den var laget av kostbart tre og var beslått med gull. Lokket på arken som blir kalt soningsstedet eller nådestolen, var et utsøkt kunstverk. Der sto to kjeruber av massivt gull, en ved hver ende. Her åpenbarte Gud seg i herlighetsskyen mellom kjerubene.

Etter at hebreerne hadde bosatt seg i Kanaan, ble tabernaklet erstattet med Salomos tempel. Selv om det var en permanent bygning og mye større enn tabernaklet, ble det bygd i samme proporsjonale forhold og inn-

rettet på liknende måte. Bortsett fra de årene templet lå i ruiner på Daniels tid, eksisterte helligdommen i denne formen helt til den ble ødelagt av romerne i år 70 e.Kr. Dette er den eneste jordiske helligdommen som er omtalt i Bibelen. Apostelen omtalte den som helligdommen i den første pakten. Men er det ingen helligdom i den nye pakten?

HELLIGDOMMEN I DEN NYE PAKTEN

Da de som var opptatt med å lete etter sannheten studerte Hebreerbrevet om igjen, fant de formuleringer som antydte at det virkelig var en helligdom i den nye pakten: «Også den første pakt hadde sine forskrifter om gudstjeneste, og den hadde sin jordiske helligdom.» Ordet «også» viser at apostelen tidligere hadde nevnt denne helligdommen. Ved å gå tilbake til kapittelet foran leste de: «Dette er hovedsaken i det vi sier her: Vi har en slik Øversteprest som satte Seg ved høyre side av Majestetens trone i Himlene, en Prest i Helligdommen og i det sanne Tabernaklet som Herren har reist, og ikke et menneske.» Heb 8,1-2.

Her åpenbares helligdommen i den nye pakten. Helligdommen i den gamle pakten ble reist av et menneske, nemlig Moses. Men denne er reist av Herren selv, ikke av et menneske. I den første utførte jordiske prester sin tjeneste, i den andre gjør Kristus, vår store øversteprest, tjeneste ved Guds høyre hånd. Den ene helligdommen var på jorden, den andre er i himmelen. I tillegg får vi vite at tabernaklet som Moses oppførte, ble laget etter en modell eller et mønster.

Herren sa til ham: «Etter alt Jeg viser deg i mønsterbildet for tabernaklet og mønsterbildet for alt utstyret i det, slik skal du lage det.» Og videre: «Se til at du lager dem etter det mønsterbildet som ble vist deg på fjellet.» 2 Mos, 25,9.40.

Paulus sier at den første helligdommen var «en lignelse inntil den tiden som er nå, da det ble ofret både gaver og offer» (eng. KJV), og at de hellige rommene var «etterligningene av de himmelske ting», og at prestene som ofret gaver etter loven, gjorde tjeneste «etter avbildet og skyggen av de himmelske ting.» «For Kristus gikk ikke inn i en Helligdom (eng. KJV: de hellige rommene) som er gjort med hender, som er et bilde av Den Sanne Helligdom, men inn i selve Himmelen, for nå å åpenbares for Guds åsyn for vår skyld.» Heb 9,9.23; 8,5; 9,24.

Helligdommen i himmelen der Jesus gjør tjeneste for oss, er den store modellen for helligdommen som ble bygd ved Moses. Gud ga sin Ånd til dem som bygde den jordiske helligdommen.

Den kunstneriske ferdigheten som ble lagt for dagen da den ble laget, var en åpenbaring av guddommelig visdom. Veggene så ut som rent gull og reflekterte lyset fra den sjuarmede lysestaken i alle retninger. Skuebrødsbordet og røkelsesalteret skinte som blankpolert gull. Det praktfulle teppet som dannet det innvendige taket, og som hadde innvevde englefigurer i fiolett, purpurrødt og karmosinrødt, bidro til å forsterke skjønnhetsinntrykket. Og bak det andre forhenget var den hellige Sjekina, den synlige markeringen av

Guds herlighet. Bare øverstepresten kunne gå inn der uten å miste livet.

Den ubeskrivelige prakten i helligdommen ga mennesker en oppfatning av herligheten i det himmelske templet der Kristus har gått inn i forveien og utfører tjeneste for oss ved Guds trone. Det mest storslåtte byggverket som mennesker noen gang har oppført, er bare en svak refleks av storheten og prakten i det templet der Kongenes Konge bor. Det er fylt med herligheten fra Den Eviges trone, der tusen ganger tusen tjener Ham, og ti tusen ganger ti tusen står framfor Ham (Dan 7,10). Serafene, de skinnende vokterne, skjuler ansiktene sine i tilbedelse. Men helligdommen på jorden og tjenesten der har åpenbart viktige sannheter om helligdommen i himmelen og det som blir utført der, til frelse for menneskene.

De to rommene i helligdommen på jorden svarer til helligdommen i himmelen. Da Johannes fikk se Guds tempel i himmelen, så han at «sju ildfakler brenner foran tronen.» Åp 4,5. Han så en engel «som hadde et røkelseskar av gull. ... Og det ble gitt ham mye røkelse, for at han skulle legge den sammen med alle de helliges bønner på gullalteret som var foran tronen.» Åp 8,3. Profeten fikk se det første rommet i helligdommen i himmelen, og han så de «sju faklene» og «gullalteret» som i tabernaklet ble framstilt i form av gull-lysestaken og røkelsesalteret. Videre så han at «Guds tempel i Himmelen (ble) åpnet», og han fikk se innenfor forhenget, inn i Det aller helligste, «og Hans paktsark kunne ses i Hans tempel.»

Åp 11,19. Det var modellen til den arken Moses laget til å oppbevare Guds lov i.

De som var opptatt med å studere dette, fant her ubestridelige bevis for at det finnes en helligdom i himmelen. Moses laget tabernaklet etter en modell. Apostelen sier at denne modellen er den virkelige helligdommen som er i himmelen, og Johannes forteller at han så den der.

I templet i himmelen der Gud bor, er Hans trone grunnfestet på rettferdighet og dømmekraft. I Det aller helligste finnes Hans lov, grunnloven som hele menneskeheten skal dømmes etter. Over arken som inneholder lovtavlene, er soningsstedet der Kristus påberoper seg sitt blod i syndersens sted. Slik blir foreningen mellom rettferdighet og nåde framstilt i frelsesplanen. Ingen andre enn Den Allmektige Gud kunne få i stand en slik forening, og bare Den Allmektige kunne virkeliggjøre den. Den fyller hele himmelen med undring og tilbedelse. Kjerubene i tabernaklet som med ærefrykt så ned på soningsstedet, viser hvor interessert de himmelske herskarene er i frelsesplanen.

Dette er det nådens mysterium som engler så gjerne vil forstå – at Gud kan være rettferdig når Han rettferdiggjør den angrende synderen og gjenoppretter forbindelsen med slekten som falt. Kristus var villig til å ydmyke seg så dypt for å redde utallige skarer fra fordervelsens avgrunn og kle dem i sin egen flekkfrie rettferdighet. På den måten kan de være sammen med engler som aldri har falt og bo i Guds nærhet gjennom hele evigheten.

MELLOMMANNEN I DEN NYE PAKTEN

Kristi oppgave som menneskenes talsmann er skildret i den vakre profetien hos Sakarja der han omtaler Ham som kalles «Spire»: «Han skal bygge Herrens tempel. Ja, det er Han som skal bygge Herrens tempel. Han skal bære herligheten og sitte og herske på sin trone. Han skal være prest på sin trone, og mellom begge skal det være et råd til fred.» Sak 6,12-13.

«Han skal bygge Herrens tempel.» Ved sitt offer og sin tjeneste som mellommann er Kristus både menighetens grunnvoll og byggmester. Paulus omtaler Ham som «Hjørnesteinen»: «I Ham blir hele bygningen føyd sammen, og den vokser til et hellig tempel i Herren. I Ham blir også dere bygd opp sammen med de andre til en bolig for Gud i Ånden.» Ef 2,20-22. «Han skal bære herligheten.» Kristus har æren for at den falne menneskeheten er blitt gjenløst. Gjennom alle evigheter skal de frelste synge: «Han som elsket oss og rensset oss fra våre synder i Sitt Eget blod,... Ham tilhører æren og herredømmet i all evighet.» Åp 1,5-6.

Han «skal sitte og herske på Sin trone. Han skal være Prest på Sin trone.» Ikke «på Sin trone i herlighet» nå, for herlighetens rike er ennå ikke opprettet. Først når Hans arbeid som mellommann er slutt, vil Gud «gi Ham Hans Far Davids trone», og «Hans rike skal ikke ha noen avslutning.» Luk 1,32-33. Som prest har Kristus satt seg hos sin Far på Hans trone. Åp 3,21. Sammen med den evige Gud som har selve livet i seg, sitter Han som tok våre sykdommer på seg og bar våre smerter, og

som er prøvd på samme måte som vi, men uten synd, for å kunne hjelpe dem som blir fristet. «Og hvis noen synder, har vi en Talsmann hos Faderen.» Es 53,4; Heb 4,15; 2,18; 1 Joh 2,1.

Hans forbønn skjer i kraft av et gjennomboret legeme og et plettfritt liv. De lemlestedede hendene, siden som ble gjennomboret og de maltrakterte føttene går i forbønn for falne mennesker som ble løskjøpt for en så umåtelig høy pris.

«Og mellom begge skal det være et råd til fred.» Faderens kjærlighet er i like høy grad grunnlaget for frelse for den fortapte menneskeslekten som Sønnen kjærlighet. Før Jesus forlot disiplene, sa Han: «Jeg sier dere ikke at Jeg skal be til Min Far for dere. For Min Far Selv elsker dere.» Joh 16,26-27. «For Gud var i Kristus og forlikte verden med Seg Selv.» 2 Kor 5,19. Og i tjenesten i helligdommen i himmelen «skal det være et råd til fred» mellom dem begge. «For så har Gud elsket verden at Han ga Sin Sønn, den eneste, for at hver den som tror på Ham, ikke skal gå fortaapt, men ha evig liv.» Joh 3,16.

HELLIGDOMSMYSTERIET LØST

Hva er egentlig helligdommen? Svaret finnes i Bibelen. Ordet «helligdom» slik det forekommer i Bibelen, gjelder for det første det tabernaklet Moses laget etter mønster av det som finnes i himmelen. For det annet er det et uttrykk for «Det Sanne Tabernaklet» i himmelen, det som helligdommen på jorden skulle minne om.

Da Kristus døde, sluttet den symbolske tjenesten. Det «Sanne Taber-

naklet» i himmelen er helligdommen i den nye pakten. Og ettersom forutsigelsen i Dan 8,14 oppfylles i den kristne tidsalderen, må helligdommen som omtales der, være helligdommen i den nye pakten. Da de 2300 dagene endte i 1844, hadde det ikke eksistert noen helligdom på jorden i mange hundre år. Så når profetien sier at det skulle gå 2300 kvelder og morgener, så skulle helligdommen igjen bli rettfærdiggjort eller rensset, må derfor utvilsomt gjelde helligdommen i himmelen.

Men det viktigste spørsmålet har vi ennå ikke fått svar på: Hva betyr det at helligdommen skulle bli rensset? Det gamle testamente viser at det foregikk en slik handling i forbindelse med helligdommen på jorden. Men kan det være noe i himmelen som skal renses?

Hebreerbrevets 9. kapittel gir klart uttrykk for en rensing av både helligdommen på jorden og den i himmelen: «Og etter loven blir nesten alle ting rensset med blod, og uten blodsutgytelse blir det ingen tilgivelse. Derfor var det nødvendig at etterligningene av de himmelske ting ble rensset med slike offer, men de himmelske ting renses med bedre offer enn disse», nemlig ved Kristi blod. Heb 9,22-23.

I den symbolske helligdomstjenesten på jorden måtte rensingen skje med blod. Det samme gjelder i den virkelige helligdomstjenesten i himmelen - i den første med blodet av dyr, i den andre med Kristi blod. Apostelen sier at dette må gjøres med blod fordi synd ikke blir tilgitt uten at blod blir utøst. Rensingen består

altså i at synden blir fjernet.

Men hvordan forekommer det synd i forbindelse med helligdommen, enten det nå er den i himmelen eller på jorden? Svaret finner vi i den symboliske prestatetjenesten, for den foregikk i en helligdom som var «avbildet og skyggen av de himmelske ting.» Heb 8,5.

Tjenesten i helligdommen på jorden skjedde i to faser. Prestene utførte en daglig tjeneste i Det hellige, mens øverstepresten utførte en særskilt soningshandling i Det aller helligste en gang om året for å rense helligdommen. Dag etter dag kom den angrende synderen med offeret til tabernaklet. Han la hånden på hodet til offerdyret og bekjente sin synd. Dette var en symbolsk overføring av synden fra ham selv til det uskyldige offerdyret som så ble slaktet. «Uten blodsutgytelse blir det ingen tilgivelse», sier apostelen. «For livet til kjødet (en skapnings liv) er i blodet.» 3 Mos 17,11.

Fordi Guds lov var blitt overtrådt, krevde lovbruddet synderens liv. Blodet, et symbol på synderens forspilte liv som offerdyret nå bar skylden for, bar presten så inn i Det hellige og stenk det foran forhenget. Bak dette forhenget sto paktens ark som inneholdt den loven synderen hadde overtrådt. Ved denne seremonien ble synden ved blodet symbolsk overført til helligdommen. I noen tilfeller ble blodet ikke brakt inn i Det hellige, men presten skulle i stedet spise kjøttet slik som Moses hadde påbudt Arons sønner: «Gud har gitt dere det for å bære bort menighetens skyld.» 3 Mos 10,17. Begge disse seremoni-

ene representerte en symbolsk overføring av synden fra den angrende synderen til helligdommen.

Dette foregikk dag etter dag gjennom hele året. Folkets synd ble på denne måten overført til helligdommen, og noe spesielt måtte gjøres for å få den fjernet. Gud ga pålegg om at det måtte gjøres soning både for Det hellige og Det aller helligste. «Slik skal han gjøre soning for helligdommen, på grunn av Israels barns urenheter, og på grunn av deres overtredelser og alle deres synder. Og slik skal han gjøre for tabernaklet (eng. KJV) som står hos dem, midt i deres urenheter.» Han skulle også gjøre soning for alteret og «rense det og helige det fra Israels barns urenheter.» 3 Mos 16,16.19.

En gang om året, på den store forsoningsdagen, gikk øverstepresten inn i Det aller helligste for å rense helligdommen. Dette var siste del av den årlige helligdomstjenesten. På denne store forsoningsdagen ble to geitebukker ført fram foran inngangen til tabernaklet, og det ble kastet lodd om dem, «ett lodd for Herren og ett for syndebukken.» v. 8. Den bukken som tilfalt Herren, skulle slaktes som et syndoffer for folket. Så skulle presten ta noe av blodet med seg innenfor forhenget og stenke det på soningsstedet og foran det. Blodet skulle også stenk på røkofferaltaret foran forhenget.

«Aron skal trykke begge hendene sine mot hodet til den levende bukken. Over den skal han bekjenne alle Israels barns misgjerninger og alle deres overtredelser og alle deres synder. Han skal legge dem på hodet til

bukken, og så skal han sende den ut i ørkenen med en mann som står klar. Alle misgjerningene deres skal bukken bære på seg selv til et avsondret land. Og han skal slippe bukken løs i ørkenen.» v.21-22. Denne bukken kom aldri mer inn i leiren, og han som førte den bort, måtte vaske seg selv og klærne sine før han gikk tilbake til leiren.

Denne seremonien skulle gi Israels folk et inntrykk av Guds hellighet og Hans avsky for synd. De skulle også lære at de ikke kunne komme i berøring med synd uten å bli smittet av den. Hver enkelt måtte ydmyke seg mens denne soningshandlingen pågikk. Alt arbeid opphørte, og hele folket skulle tilbringe dagen i bønn, faste og dyp selvransakelse.

«RENSINGEN» AV HELLIGDOMMEN

Det som foregikk i helligdommen i det gamle Israel, lærer oss viktige ting om forsoningen. En stedfortreder ble godtatt, men blodet fra offerdyret kunne ikke fjerne synden. Et middel til å overføre den til helligdommen ble derfor skaffet til veie. Når synderen ofret blod, anerkjente han lovens autoritet. Han kjente seg også skyldig i overtredelse og ga uttrykk for ønsket om å få tilgivelse ved tro på Frelseren som skulle komme. Men han var ennå ikke helt fritatt for lovens fordømmelse.

På den store forsoningsdagen tok øverstepresten imot et offerdyr fra folket og gikk deretter inn i Det aller helligste med blodet fra dette dyret og stenket det på soningsstedet like over loven for å oppfylle lovens krav. Så, i sin rolle som mellommann, tok

han deretter syndene på seg selv og bar dem ut av helligdommen. Mens han la hendene på hodet til den levende bukken, bekjente han alle disse syndene over den og overførte dem symbolsk til denne bukken. Deretter bar bukken syndene bort, og ble for alltid fjernet fra folket.

Slik foregikk tjenesten i den helligdommen som var «avbildet og skyggen av de himmelske ting.» Det som var symbolske handlinger i helligdommen på jorden, foregår i virkeligheten i den himmelske helligdommen. Etter himmelfarten begynte Kristus sin gjerning som vår øversteprest. Apostelen sier: «For Kristus gikk ikke inn i en helligdom som er gjort med hender, som er et bilde av Den Sanne Helligdom, men inn i selve Himmelen for nå å åpenbares for Guds åsyn for vår skyld.» Heb 9,24.

Den tjenesten presten utførte gjennom året i Det hellige «innenfor forhenget» som dannet døren som skilte Det hellige fra forgården, viser den tjenesten Kristus begynte ved sin himmelfart. I den daglige tjenesten skulle presten komme fram for Gud med blodet av syndofferet og med røkelsen som steg opp sammen med folkets bønner. På samme måte brakte Kristus sitt blods fortjeneste fram for Faderen sammen med sin egen rettferdighet og de angrende troendes bønner. Slik har tjenesten foregått i Det hellige i den himmelske helligdommen.

Dit fulgte disiplene Kristus i tro da Han fór opp og forsvant så de ikke kunne se Ham. Der hadde håpet deres funnet feste. «Håpet som vi har som et anker for sjelen, både sikkert

og fast, og som går innenfor forhenget; dit Jesus gikk som forløper for oss. og Han er blitt Øversteprest til evig tid.» «Ikke med blod av bukker og kalver, men med Sitt Eget blod gikk Han inn i Det Hellige (i Helligdommen i Himmelen) en gang for alle og slik skaffet Han til veie en evig forløsning (for oss).» Heb 6,19-20; 9,12. (eng. KJV.)

I 1800 år fortsatte denne tjenesten i Det hellige i himmelen. Kristi blod som ble brakt fram på vegne av angrende syndere, sikret dem Faderens tilgivelse og anerkjennelse, selv om syndene stadig sto i himmelens bøker. Likesom den symbolske helligdomstjenesten hvert år ble avsluttet med en spesiell forsoningsdag, finner det sted en soningstjeneste for å fjerne all synd fra den himmelske helligdommen før Kristus avslutter sin frelsergjerning. Det er den tjenesten som begynte da de 2300 årene utløp. Som profeten Daniel hadde forutsagt, gikk vår store øversteprest da inn i Det aller helligste for å utføre den siste del av sin viktige gjerning - for å «rense» helligdommen.

Slik som i gammel tid, da folkets synd i tro ble lagt på syndofferet og ved offerblodet symbolsk ble overført til den synlige helligdommen, slik blir de angrendes synder i den nye pakten i tro lagt på Kristus og i virkeligheten overført til helligdommen i himmelen. På samme måte som den symbolske rensingen av helligdommen på jorden skjedde ved at synden som hadde besmittet den, ble fjernet, skal den virkelige rensingen av helligdommen i himmelen skje ved at syndene som er nedskrevet der, blir

fjernet eller utslettet.

Men før det kan skje, må bøkene granskes for å gjøre det klart hvem som har angret sin synd og tatt imot Kristus i tro og derfor har del i Hans forsoningsverk. Rensingen av helligdommen forutsetter derfor en undersøkelse og en rettergang. Dette må skje før Kristus kommer for å utfri sitt folk. For når Han kommer, har Han lønnen med «for å gi enhver igjen etter hans gjerning.» Åp 22,12.

De som fulgte profetordets lys, ble nå klar over at Kristus, i stedet for å komme tilbake til jorden i 1844 ved slutten av de 2300 dagene, gikk inn i Det aller helligste i den himmelske helligdommen for å utføre den siste delen av forsoningstjenesten som en forberedelse for sin gjenkomst. De ble også klar over at syndofferet pekte fram til Kristus som skulle ofres, og at øverstepresten representerte Kristus som mellommann. Syndebukken symboliserte Satan, syndens opphavsmann, som til sist må ta straffen for de syndene han har forført de angrende troende til å gjøre.

Når øverstepresten fjernet syndene fra helligdommen med blodet fra syndofferet, la han dem på syndebukken. Når Kristus med sitt eget blod fjerner sitt folks synder fra den himmelske helligdommen ved slutten av sin tjeneste som mellommann, lar Han Satan få den endelige straffen idet dommen blir fullbyrdet. Syndebukken ble sendt ut i ødemarken og kom aldri mer tilbake. På samme måte vil Satan for all framtid bli forvist fra Gud og Hans folk. Han blir tilintetgjort når synd og syndere til sist skal utslettes.

KAPITTEL 24

HVA GJØR KRISTUS I DAG?

Emnet om helligdommen ble nøkkelens som løste problemet omkring skuffelsen i 1844. Det åpenbarte et fullstendig, sammenhengende og harmonisk system av bibelske sannheter som viste at Gud hadde ledet den store adventbevegelsen, og Hans folk ble klar over sin situasjon og sin oppgave. Likesom disiplene «ble glade da de så Herren» (Joh 20,20) etter den forferdelige natten i angst og skuffelse, kunne de som i tro hadde ventet på Hans gjenkomst, glede seg igjen. De hadde ventet at Han skulle komme i herlighet for å lønne sine tjenere.

Da håpet ble til skuffelse, mistet de Jesus av syne. Likesom Maria ved graven, ropte de: «Fordi de har tatt min Herre bort, og jeg vet ikke hvor de har lagt Ham.» Joh 20,13. Nå så de Ham igjen. Han var i Det aller helligste som deres medlidende øversteprest, og Han skulle snart åpenbare seg som konge og befrier. Lyset fra helligdommen forklarte fortiden, nåtiden og framtiden. De visste at Gud hadde ledet dem ved sitt ufeilbare forsyn. Selv om de, i likhet med de første disiplene, ikke hadde forstått budskapet de forkynte, var det likevel riktig på alle punkter. Gud ville at de skulle forkynde det, og arbeidet hadde ikke vært forgjeves. De

var «gjenfødt til et levende håp» og frydet seg «med en usigelig glede full av herlighet.» 1 Pet 1,3.8.

EN NØDVENDIG GRANSKING

Profetien i Dan 8,14 om at det skulle gå 2300 kvelder og morgener før helligdommen igjen skulle bli rettferdiggjort eller rensset, og den første engels budskap om å frykte Gud og gi Ham ære fordi timen var kommet da Han skulle holde dom, gjaldt Kristi tjeneste i Det aller helligste og den granskningen som finner sted der. Den pekte ikke fram til Hans gjenkomst for å utfri sitt folk og utlette de gudløse.

Så det var ikke beregningen av de profetiske tidsperiodene som var feil, men oppfatningen av den begivenheten som skulle inntreffe ved slutten av de 2300 dagene. Denne feilen var årsaken til at de troende opplevde skuffelse, men alt som var forutsagt, og som de hadde bibelsk grunnlag til å forvente, hadde skjedd. Nettopp da de klaget over at forventningen deres ikke ble innfridd, skjedde det som budskapet handlet om, og som måtte skje før Herren kunne komme for å lønne sine tjenere.

Kristus hadde ikke kommet tilbake til jorden som de hadde ventet, men Han hadde gått inn i Det aller

helligste i Guds tempel i himmelen, slik som det var framstilt i den gammeltestamentlige helligdomstjenesten. Profeten Daniel forteller at Kristus på den tiden kom fram for «Den gamle av dager». «Jeg så i de nattlige synene, og se, En som var som Menneskesønnen kom med himmelens skyer! Han kom bort til Den gamle av dager, og de førte Ham fram til Ham.» Dan 7,13.

Også profeten Malaki har forutsagt dette: «Herren som dere søker, skal brått komme til Sitt tempel, paktens Engel, som dere med glede lengter etter.» Mal 3,1. Da Herren kom til sitt tempel, skjedde det plutselig og uten at Hans folk ventet det. De så ikke etter Ham der. De ventet at Han skulle komme til jorden, for å ta «hevning med flammende ild over dem som ikke kjenner Gud, og over dem som ikke er lydige mot vår Herre Jesu Kristi evangelium.» 2 Tess 1,8.

Men folk var ikke klar til å møte Herren. En nødvendig forberedelse måtte finne sted. De skulle bli opplyst om Guds tempel i himmelen, og når de i tro fulgte øverstepresten i Hans tjeneste der, ville de bli klar over nye plikter. Menigheten skulle få enda et budskap med advarsel og undervisning.

Profeten sier videre: «Men hvem kan holde ut den dagen Han kommer? Og hvem kan bli stående når Han åpenbarer seg? For Han er som smelterens ild og som vaskerens såpe. Han skal sitte som smelteren og som den som renser sølv. Han skal rense Levis barn og lutre dem som gull og sølv, så de kan komme fram til Herren med offergave i rett-

ferdighet.» Mal 3,2-3. De som lever på jorden når Kristi tjeneste som mellommann i den himmelske helligdommen er ferdig, må stå for den hellige Gud uten en mellommann. De må være flekkfrie, og karakteren må være rensert i Kristi blod. Ved Guds nåde og deres egen energiske innsats må de vinne seier i kampen mot det onde.

Mens undersøkelsen pågår i himmelen og de angrende troendes synder blir fjernet fra helligdommen, må det skje en særskilt renselse blant Guds folk på jorden hvor synden blir fjernet. Dette kommer enda tydeligere fram i budskapene i Åpenbaringen 14. Når dette har funnet sted, vil Kristi etterfølgere være rede til Hans gjenkomst. «Da skal Judas og Jerusalems offergave være til behag for Herren, som i de eldste dager, i fordums år.» Mal 3,4. Da skal menigheten som Herren vil ta til seg når Han kommer, «ikke ha flekk eller rynke eller noe slikt.» Ef 5,27. Men den skal stråle «som morgenrøden, (være) vakker som månen, klar som solen, fryktinngytende som en hær under banner.» Høys 6,10.

Malaki forutsier ikke bare Herrens komme til sitt tempel, men også Hans andre komme, Hans komme for å fullbyrde dommen: «Jeg skal komme nær hos dere for å felle dom. Jeg skal være rask til å vitne mot trollmenn, mot ekteskapsbrytere, mot dem som sverger falskt, mot dem som holder lønnen tilbake fra dagarbeideren, og som undertrykker enken og den farløse, som fordreier retten for den fremmede og ikke frykter Meg, sier hærskares Herre.» Mal 3,5.

Judas refererer til den samme begivenheten når han skriver: «Enok, den sjuende fra Adam, profeterte også om disse menneskene og sa: «Se, Herren kommer med ti tusener av Sine hellige for å holde dom over alle, for å refse alle ugudelige gjerninger som de har begått på ugudelig vis.» Jud 14-15. Herrens gjenkomst som er nevnt her, og Hans komme til sitt tempel, er to forskjellige og atskilte begivenheter.

Kristi komme som vår øversteprest til Det aller helligste for å rense helligdommen (Dan 8,14), Menneskesønnens komme til «Den gamle av dager» som Daniel omtaler (Dan 7, 13) og Herrens komme til sitt tempel som Malaki forutsier, handler om den samme begivenheten. Den er også framstilt ved brudgommens komme til bryllupsfesten slik som Kristus skildrer det i lignelsen om de ti jomfruene. Matt 25.

«BRUDGOMMEN KOMMER!»

Sommeren og høsten 1844 lød kunngjøringen: «Brudgommen kommer!» På den tiden oppsto de to gruppene som de kloke og de uforstandige jomfruene er et bildepå. Den ene gruppen ventet med glede på at Herren skulle komme og forberedte seg energisk til å møte Ham. Den andre gruppen var grepet av frykt og handlet impulsivt. Disse hadde nøydt seg med en teori om sannheten, men de manglet Guds nåde. «De som var rede» da brudgommen kom, «gikk inn med ham til bryllupet.»

Brudgommens komme som er omtalt her, finner sted før bryllupet. Selve bryllupet forestiller Kristi over-

tagelse av riket. Den hellige byen, det nye Jerusalem som også er hovedstaden i riket, kalles «bruden, Lammets kone.» Engelen sa til Johannes: «'Kom, jeg skal vise deg bruden, Lammets kone.' Og i Ånden førte han meg av sted til et stort og høyt fjell, og viste meg Den store Byen, Det hellige Jerusalem, som stiger ned fra

Den hvite kjolen til Kristi brud er et passende symbol på den rene karakteren til disiplene Hans.

Himmelen fra Gud.» Åp 21,9-10. Det er derfor klart at bruden er et symbol på Den hellige byen, og at jomfruene som går ut for å møte brudgommen, er et symbol på menigheten.

I Åpenbaringsboken omtales Guds folk som gjester ved bryllupsmåltidet. Åp 19,9. Når de er gjester, kan de ikke samtidig være bruden. Ifølge profeten Daniel vil Kristus motta «herredømme og ære og rike» av Den gamle av dager i himmelen. Han skal ta imot Det nye Jerusalem, hovedstaden i Hans rike, som er «gjort i stand og som en brud smykket for sin brudgom.» Dan 7,14; Åp 21,2. Når Han har tatt imot riket, kommer

Han i herlighet som Kongenes Konge og Herrenes Herre for å utfri sitt folk. De skal «sitte til bords med Abraham og Isak og Jakob i Himmelenes rike» for å ta del i Lammets bryllupsmåltid. Matt 8,11; Luk 22,30.

Da ropet: «Se, brudgommen kommer. Gå ut og møt ham!» lød sommeren 1844, fikk det tusenvis til å vente Herrens umiddelbare komme. Brudgommen kom til den fastsatte tiden, ikke til jorden slik folk ventet, men til «Den gamle av dager» i himmelen, til bryllupet for å motta riket. «De som var rede, gikk inn med ham til bryllupet. Og døren ble stengt.» De skulle ikke selv være til stede ved bryllupet, for det holdes i himmelen mens de er på jorden. Kristi etterfølgere «venter på Sin Herre når Han

«De som var rede, gikk inn med ham til bryllupet. Og døren ble stengt.» Matt 25,10.

vender tilbake fra bryllupet.» Luk 12, 36. Men de skal forstå Hans gjerning og i tro følge Ham når Han stiller seg fram for Gud. Det er dette som menes med at de går inn til bryllupet.

I lignelsen var det de som hadde olje i lampene og i kannene som gikk inn til bryllupet. De som foruten bibelkunnskap også hadde Guds ånd og nåde, og som i den bitre prøven

hadde ventet tålmodig og søkt etter klarere lys i Bibelen, så sannheten om helligdommen i himmelen og den endringen som var skjedd i Kristi tjeneste der. I tro fulgte de Ham i Hans gjerning. Og alle som tar imot de samme bibelske sannhetene og i tro følger Kristus der Han trer fram for Gud for å avslutte tjenesten som vår mellommann og deretter tar imot riket, er framstilt som bryllupsgjester.

I lignelsen i Matteus 22 er bryllupet igjen brukt som et symbol, og den undersøkende dommen finner klart sted før bryllupet. I forkant av bryllupet går kongen inn for å møte gjestene og se om alle har tatt på seg bryllupsklærne – en flekkfri karakter som er rensert og gjort hvit i Lammets blod. Matt 22,11; Åp 7,14. Den som ikke har bryllupsklær på, blir utvist, men Gud godtar alle som har bryllupsklærne på, og Han anser dem verdige til å få del i Hans rike og sitte på Hans trone. Denne karakterbedømmelsen viser hvem som er beredt for Guds rike. Dette er den undersøkende dommen som utgjør den siste del av Kristi tjeneste i den himmelske helligdommen.

Først når denne undersøkelsen er avsluttet, når alle de som ned gjennom tidene har bekjent seg til å være Kristi etterfølgere, har fått sin sak undersøkt og avgjort, vil prøvetiden være slutt og nådens dør bli stengt. Denne korte erklæringen: «Og de som var rede, gikk inn med Ham til bryllupet. Og døren ble stengt», fører oss ned til avslutningen av Kristi tjeneste, til den tiden da frelsesverket er fullført.

Forståelsen av helligdomsspørsmålet ga en tydeligere innsikt i Jesu tjeneste som øversteprest.

DEN ÅPNE OG DEN STENGTE DØREN

Vi har sett at tjenesten i helligdommen på jorden var et bilde på tjenesten i helligdommen i himmelen. Når øverstepresten på forsoningsdagen gikk inn i Det aller helligste, var det slutt på tjenesten i Det hellige. Gud hadde sagt: «Det skal ikke være noe menneske i tabernaklets forsamling (eng. KJV) når han går inn i helligdommen for å gjøre soning og til han kommer ut igjen.» 3 Mos 16,17.

Så da Kristus gikk inn i Det aller helligste for å avslutte soningsverket, avsluttet Han tjenesten i Det hellige. Da begynte tjenesten i Det aller helligste. Når øverstepresten i den symbolske tjenesten forlot Det hellige på forsoningsdagen, stilte han seg fram for Gud med syndofferblodet på vegne av alle i Israel som viste en sann anger.

Så Kristus hadde fullført én del av sin gjerning som vår talsmann bare for å begynne på en ny. Med

sitt blod taler Han ennå synderes sak hos Faderen. Dette skjønnte ikke de adventtroende i 1844. Da tiden for den forventede gjenkomsten passerte, trodde de fortsatt at Han skulle komme snart. De mente at de hadde nådd et viktig vendepunkt, og at Kristi verk som menneskenes talsmann hos Gud var avsluttet. De trodde også at Bibelen lærte at prøvetiden ville opphøre en kort tid før Jesu gjenkomst. Dette gikk klart fram av de bibeltekstene som peker mot en tid da mennesker skal stå ved nådens dør og trygle, banke og rope, men uten at den blir åpnet.

Nå meldte spørsmålet seg om ikke tidspunktet da de hadde ventet Kristi gjenkomst, snarere markerte begynnelsen på perioden like før Hans komme. Etter at de hadde forkynt advarselen om dommen som ventet, mente de at de hadde fullført oppgaven, og de hadde mistet den byrden de hadde hatt for synderes frelse.

De ugudeliges skamløse og blasfemiske framferd syntes å være enda et bevis på at Guds ånd hadde forlatt dem som forkastet Hans nåde. Alt dette gjorde dem sikre i sin tro på at prøvetiden var slutt, eller som de den gang uttrykte det, at «nådedøren var lukket.»

Men de fikk større lys da de undersøkte spørsmålet om helligdommen nærmere. Nå forsto de at det var korrekt at utløpet av de 2300 dagene i 1844 markerte et viktig vendepunkt. Men selv om håpets og nådens dør som hadde gitt mennesker adgang til Gud i 1800 år, nå var lukket, ble en annen dør åpnet, og syndenes forlatelse ble tilbudt ved Kristi forbønn

i Det aller helligste. En del av Hans tjeneste var slutt, og en ny begynte. Det var fortsatt en «åpen dør» til den himmelske helligdommen der Kristus gjorde tjeneste for syndere.

Nå forsto de betydningen av Kristi Ord til menigheten nettopp i denne tiden, slik det kommer til uttrykk i Åpenbaringsboken: «Dette sier Den Hellige, Den Sannferdige, Han som har Davids nøkkel, Han som åpner opp og ingen lukker igjen, og lukker igjen og ingen åpner opp. Jeg vet om gjerningene dine. Se, Jeg har satt foran deg en åpen dør, og ingen kan lukke den igjen.» Åp 3,7-8.

De som i tro følger Jesus i det store soningsverket, mottar fordelene ved Hans tjeneste som mellommann, men de som avviser lyset, får ikke gagn av den. De jødene som forkastet lyset som ble gitt ved Kristi første komme og nektet å tro på Ham som verdens Frelser, kunne ikke få forlåtelse for sine synder ved Ham.

Da Jesus i kraft av sitt eget blod gikk inn i den himmelske helligdommen ved sin himmelfart for at Hans etterfølgere skulle ha gagn av Hans tjeneste som mellommann, forble mesteparten av jødene i fullstendig mørke, og de fortsatte med å bære fram sine nytteløse ofringer. Tjenesten som besto av symboler og skygger, var slutt. Døren som menneskene før hadde gått igjennom for å komme til Gud, var ikke lenger åpen. Jødene nektet å søke Ham der Han var – i helligdommen i himmelen. Derfor kom de ikke i forbindelse med Ham. Døren var lukket for dem. De kjente ikke Kristus som Det sanne offer og den eneste mellomman-

nen hos Gud. Derfor fikk de ikke del i Hans tjeneste som mellommann.

Situasjonen for de vantro jødene illustrerer tilstanden for bekjennende kristne som er likegyldige og vantro, og som lever i bevisst uvitenhet om den gjerningen vår barmhjertige øversteprest utfører. Når øverstepresten i den symbolske tjenesten gikk inn i Det aller helligste, skulle hele Israel komme sammen omkring tabernaklet. Med dypt alvor måtte de ydmyke seg for Gud så de kunne få syndstilgivelse og ikke bli fjernet fra forsamlingen. Langt viktigere er det for oss på den virkelige forsoningsdagen å forstå den gjerningen vår store øversteprest utfører, og kjenne de pliktene som hviler på oss.

Mennesker kan ikke ustraffet avvise advarslene fra Gud. På Noahs tid fikk de et budskap fra himmelen, og deres frelse var avhengig av om de tok imot det. Fordi de forkastet advarselen, ble Guds ånd trukket tilbake fra den ugudelige menneskeslekten, og den omkom i vannflommen. På Abrahams tid var det ikke lenger nåde for de ugudelige innbyggerne i Sodoma, og alle, med unntak av Lot og hans kone og to døtre, omkom i ilden fra himmelen.

Slik var det også på Kristi tid. Guds Sønn uttalte til de vantro jødene på den tiden: «Se! Deres hus etterlates dere øde.» Matt 23,38. Med tanke på den siste tid sier den samme Allmektige Gud om dem som «ikke tok imot kjærlighet til sannheten, så de kan bli frelst»: «Og av denne grunn skal Gud sende dem vilfarelsens makt, så de skal tro løgnen, for at alle som ikke trodde sannheten, men hadde

glede i urettferdigheten, skal bli dømt.» 2 Tess 2,10-12. Når de forkaster undervisningen i Guds Ord, trekker Han sin Ånd tilbake og overlater dem til det bedraget de foretrekker.

Men ennå går Kristus i forbønn for menneskene, og de som søker etter lyset, vil få det. Selv om de adventtroende i begynnelsen ikke forsto dette, ble det klart for dem senere da Bibelens ord om deres virkelige situasjon gikk opp for dem. Tiden etter skuffelsen i 1844 ble fulgt av en periode med harde prøver for dem som fortsatt holdt fast på adventtroen. Det eneste de hadde å holde seg til når det gjaldt å komme til klarhet i hvor de sto, var det lyset som ledet tankene deres til helligdommen i himmelen. Noen forkastet den be-

regningsmåten de hadde benyttet på de profetiske tidsperiodene, og hevdet at den mektige innflytelsen fra Den hellige ånd som hadde preget adventbevegelsen, stammet fra menneskelige eller demoniske krefter.

Andre hevdet bestemt at Herren hadde ledet dem i tiden som var gått, og idet de ventet og våket og ba for å forstå Guds vilje, innså de at deres store øversteprest hadde begynt en ny tjeneste. Ved å følge Ham i tro, ble de også klar over den siste delen av menighetens oppgave. De fikk en klarere forståelse av den første og den andre engels budskap, og de ble forberedt på å ta imot den alvorlige advarselen fra den tredje engelen i Åp 14 og kunngjøre den for verden.

KAPITTEL 25

GUDS UFORANDERLIGE LOV

Så ble Guds tempel i Himmelen åpnet, og Hans paktsark kunne ses i Hans tempel.» Åp 11,19. Paktsarken finnes i Det aller helligste, den andre delen av helligdommen. I tabernaklet på jorden som bare var «et avbilde og en skygge av det Himmelske», ble denne delen bare åpnet på den store forsoningsdagen da helligdommen skulle renses. Derfor peker kunngjøringen om at Guds tempel ble åpnet i himmelen, og at paktsarken ble synlig, fram til 1844 da Det aller helligste i den himmelske helligdommen ble åpnet, idet Kristus gikk inn for å fullføre tjenesten der.

De som i tro fulgte Den store øverstepresten da Han begynte tjenesten i Det aller helligste, forsto i sitt sinn at paktsarken var der. Studiet av spørsmålet om helligdommen hadde vist dem at Kristus hadde begynt på en ny oppgave, og de forsto at Han nå gjorde tjeneste foran Guds paktsark der Han med sitt blod talte synderes sak.

GUDS LOV FIKK EN OPPHØYET PLESS

Paktsarken i det jordiske tabernaklet inneholdt de to steintavlene som Guds lov var skrevet på. Den var bare et oppbevaringssted for lovtavlene, og det var Guds bud som gjorde den hellig og betydningsfull.

Da Guds tempel i himmelen ble åpnet, kom paktsarken til syne. I Det aller helligste i himmelen oppbevares Guds lov, den loven som Gud selv forkynte under tordenbrak på Sinai, og som Han skrev på steintavlene med sin egen finger.

Guds lov i helligdommen er selve originalen, og budene som Gud skrev på steintavlene, og som er gjengitt i Mosebøkene, var en nøyaktig kopi. De som fikk øynene opp for dette viktige punktet, forsto hvor hellig og uforanderlig Guds lov er. Frelserens ord ble mer relevante enn noensinne før: «Før himmel og jord forgår, skal ikke den minste bokstav eller en eneste tøddel av Loven forgå, før alt er oppfylt.» Matt 5,18.

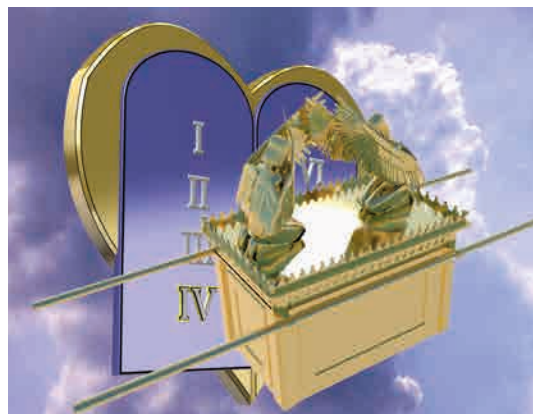
Guds lov er en åpenbaring av Hans vilje og et uttrykk for Hans karakter, og den må bestå som et pålitelig vitne i himmelen til evig tid. Ikke et eneste bud er blitt opphevet, ikke en bokstav eller en tøddel er blitt forandret. «Til evig tid, Herre, står Ditt Ord fast i Himmelen.» «Alle Hans forskrifter er sanne. De holdes oppe for all evighet.» Sal 119,89; 111,7-8.

Midt i Guds lov har vi det fjerde budet slik som det først ble forkynt: «Husk på hviledagen så du holder den hellig. Seks dager skal du arbeide og gjøre all din gjerning, men

den sjuende dagen er sabbat for Herren din Gud. På den dagen skal du ikke gjøre noe arbeid, hverken du, din sønn eller din datter, din tjener eller din tjenestekvinne, din buskap eller den fremmede som bor innenfor dine porter. For på seks dager dannet Herren himmelen og jorden, havet og alt som er i dem, og Han hvilte på den sjuende dagen. Derfor velsignet Herren sabbatsdagen og helliget den.» 2 Mos 20,8-11.

Guds ånd virket på dem som studerte Hans Ord. De ble klar over at de uten å vite det hadde overtrådt dette budet ved å overse Skaperens hviledag, og de begynte å undersøke hvorfor de helligholdt den første dagen i uken i stedet for den dagen som Gud hadde helliget. I Bibelen kunne de ikke finne noe bevis for at det fjerde budet var blitt opphevet eller at hviledagen var blitt forandret. Velsignelsen som i tidenes morgen ble knyttet til den sjuende dagen, var aldri blitt fjernet. De hadde oppriktig prøvd å forstå Guds vilje og rette seg etter den, og da de nå oppdaget at de selv overtrådte Hans lov, ble de lei seg. De viste sin troskap mot Gud ved å helligholde Hans hviledag.

Det ble gjort mange iherdige anstrengelser for å få dem til å vakle i troen. Ingen kunne unngå å se at hvis helligdommen på jorden var et bilde av helligdommen i himmelen, så var loven i paktsarken på jorden en tro kopi av loven i paktsarken i himmelen. Å godta sannheten om den himmelske helligdom måtte medføre at man aksepterte kravene i Guds lov, og dermed sabbatens gyldighet ifølge det fjerde budet. Dette

Å godta sannheten om den himmelske helligdommen måtte medføre at man aksepterte kravene i Guds lov og dermed sabbatens gyldighet ifølge det fjerde budet.

forklarer den bitre og besluttsomme motstanden mot den systematiske tolkningen av Bibelen som klarla Kristi tjeneste i den himmelske helligdom. Folk prøvde å lukke den døren Gud hadde åpnet og åpne den døren Han hadde lukket.

Men «Han som åpner opp og ingen lukker igjen, og lukker igjen og ingen åpner opp,» hadde sagt: «Se, Jeg har satt foran deg en åpen dør, og ingen kan lukke den igjen.» Åp 3,7-8. Kristus hadde åpnet døren, eller tjenesten, i Det aller helligste. Lys strålte ut fra den åpne døren i helligdommen, og det ble klart at det fjerde budet var en del av den loven som finnes der. Det som Gud hadde bestemt, kunne ikke noe menneske endre.

VARSELSBUDSKAPENE I JOHANNES' ÅPENBARING

De som hadde tatt imot lyset om Kristi tjeneste som mellommann og den evige gyldigheten av Guds lov, oppdaget at det var nettopp dette Åp 14 handlet om. Innholdet i dette kapitlet utgjør en tredobbel advarsel

som skal forberede mennesker på Jesu gjenkomst. Kunngjøringen at «timen for Hans dom er kommet», gjelder den siste fasen av Kristi frelsergjerning. Den inneholder et budskap som må forkynnes inntil Frelserens tjeneste som mellommann opphører, og Han vender tilbake til jorden og henter sitt folk. Den domsprosessen som begynte i 1844, skal fortsette inntil alle har fått sin sak avgjort, både de levende og de døde. Derfor fortsetter den inntil nådetiden er slutt.

For at mennesker skal berede seg for å bestå i dommen, lyder budskapet: «Frykt Gud og gi Ham ære ... Og tilbe Ham som gjorde himmelen og jorden, havet og vannets kilder!» Konsekvensen av å ta imot dette budskapet blir beskrevet slik: «Her er de helliges tålmodighet. Her er de som holder fast på Guds bud og Jesu tro.» Hvis mennesker skal være beredt til dommen, må de lyde Guds lov, for deres karakter vil bli bedømt etter dens standard. Apostelen Paulus skriver: «Slik mange har syndet i Loven, skal (de) bli dømt ved Loven.... på den dagen når Gud skal dømme det skjulte hos menneskene ved Jesus Kristus.» Og han sier at «lovens gjørere skal bli rettferdiggjort.» Rom 2,12-16 (eng. KJV). Troen er en forutsetning for å holde Guds lov, for «uten tro er det umulig å være til behag for Ham (Gud)», og «det som ikke er av tro, er synd.» Heb 11,6; Rom 14,23.

Den første engelen oppfordrer menneskene til å frykte Gud og gi Ham æren og tilbe Ham som himmelens og jordens skaper. For å kunne gjøre

dette, må de holde Hans lov. Vismannen sier: «Frykt Gud og hold Hans bud, dette gjelder alle mennesker.» Fork 12,13. Uten en slik holdning er enhver tilbedelse nytteløs. «For dette er Guds kjærlighet, at vi holder Hans bud.» «Den som vender sitt øre bort fra å høre på loven, selv hans bønn er en styggedom». 1 Joh 5,3; Ordsp 28,9.

Når vi tilber Gud, er det fordi Han er Skaperen som har gitt alle skapninger liv. Overalt i Bibelen hvor vi møter kravet om å ære og tilbe Ham framfor hedningenes guder, blir Hans skaperkraft nevnt. «For alle folkenes guder er avguder, men Herren gjorde himlene.» Sal 96,5. «Med hvem vil dere sammenligne Meg, hvem skulle Jeg være lik? sier Den Hellige. Løft blikket mot det høye, og se! Hvem skapte dem?» «For så sier Herren som skapte himmelen, Han er Gud, Han som formet jorden og dannet den: Jeg er Herren, og det er ingen annen.» Jes 40,25-26; 45,18.

Salmisten sier: «Kjenn at Herren, Han er Gud. Det er Han som dannet oss, og ikke vi selv.» Kom, la oss tilbe og bøye kne! La oss knele for Herren, vår Skaper!» Sal 100,3; 95,6. Og de hellige skapningene som tilber Gud i himmelen, forteller grunnen til at de skylder Ham ære og hyllest: «Du er verdig, Herre, til å få prisen og æren og makten. For Du har skapt alle ting.» Åp 4,11.

SKAPELSEN OG HVILEDAGEN

I Åp 14 blir menneskene oppfordret til å tilbe Skaperen, og profetien lar oss få se en gruppe som holder Guds bud som en følge av det trefol-

dige budskapet. Et av disse budene viser direkte til Gud som Skaperen. Det fjerde bud sier: «Men den sjuende dagen er sabbat for Herren din Gud...For på seks dager dannet Herren himmelen og jorden, havet og alt som er i dem, og Han hvilte på den sjuende dagen. Derfor velsignet Herren sabbatsdagen og helliget den.» 2 Mos, 20,10-11. Om sabbaten sier Herren videre at den er «et tegn, ... så dere skal kjenne at Jeg er Herren deres Gud.» Esek 20,20. Og grunnen er denne: «For på seks dager dannet Herren himmelen og jorden, og på den sjuende dagen hvilte Han og ble forfrisket.» 2 Mos 31,17 (eng. KJV).

Betydningen av sabbaten som et minne om skapelsen består i at den stadig framholder den virkelige grunnen til at vi skal tilbe Gud – at han er Skaperen, og at vi er Hans skapninger. «Sabbaten er en del av selve grunnlaget for tilbedelsen, for den uttrykker denne viktige sannheten mer overbevisende enn noen annen institusjon. Det virkelige grunnlaget for gudsyndyrkelse, ikke bare på den sjuende dagen, men i det hele tatt, finner vi i forskjellen mellom Skaperen og Hans skapninger. Denne kjensgjerningen kan aldri bli foreldet og aldri bli glemt.» – J. N. Andrews, *History of the Sabbath*, kap. 27.

For at mennesker alltid skulle bli minnet om dette, innstiftet Gud sabbaten i Eden. Og så lenge årsaken til vår tilbedelse er det faktum at Han er vår Skaper, vil sabbaten fortsatt være tegnet og minnet om dette. Hvis alle hadde helligholdt sabbaten, ville de ha rettet sine tanker og sin

hengivenhet mot Skaperen i ærefrykt og tilbedelse, og det ville aldri ha eksistert noen avgudsdyrker, ateist eller fritenker. Å holde sabbaten hellig er et tegn på troskap mot den sanne Gud, mot «Ham som gjorde himmelen og jorden, havet og vannets kilder.» Derfor vil det budskapet som pålegger mennesker å tilbe Gud og holde Hans bud, særlig oppfordre dem til å etterleve sabbatsbudet.

DRAGEN OG DYRET ØVER TVANG

I motsetning til dem som holder fast på Guds bud og har Jesu tro, retter den tredje engelen søkelyset mot en annen gruppe og gir dem en alvorlig og fryktelig advarsel på grunn av deres villfarelser: «Hvis noen tilber dyret og hans bilde, og tar imot hans merke på pannen eller hånden, da skal også han selv drikke av Guds vredesvin.» Åp 14,9-10. Skal vi forstå dette budskapet, må vi skjønne meningen med de symbolene som er brukt. Hva menes med dyret, bildet og merket?

Rekken av profetier som inneholder disse symbolene, begynner i Åp 12 med dragen som prøvde å utrydde Kristus da Han ble født. Det sies at dragen er Satan (Åp 12,9), for det var han som påvirket Herodes til å prøve å ta livet av Frelseren. Men Satans viktigste redskap i kampen mot Kristus og Hans folk i de første århundrer, var det hedenske romerriket. Dragen er i første rekke et symbol på Satan, men også et symbol på det hedenske Roma.

I Åp 13 tales det om et annet dyr som lignet «en leopard», og «dragen ga ham sin kraft, sin trone og stor

Dyret som lignet en leopard med syv hoder og ti horn, skulle gjøre stor skade.

makt.» v.1-10. De fleste protestanter har slått fast at dette er en framstilling av pavedømmet som overtok makten, tronen og myndigheten fra det gamle Romerriket. Om dette leopardlignende dyret står det: «Og han ble gitt en munn som talte store ord og bespottelser... Så åpnet han sin munn til bespottelse mot Gud, for å spotte Hans navn, Hans bolig og dem som bor i himmelen. Det ble gitt ham å føre krig mot de hellige og overvinne dem. Og det ble gitt ham makt over hver stamme, tungemål og folkeslag.» Denne forutsigelsen er nesten identisk med beskrivelsen av det lille hornet i Dan 7, og den sikter uten tvil til pavedømmet.

«Og han ble gitt makt til å holde på med det i 42 måneder.» Profeten sier:

«Og jeg så et av hodene hans, som om det var blitt dødelig såret.» Og videre: «Den som fører i fangenskap, skal komme i fangenskap. Den som dreper med sverdet, skal selv drepes med sverdet.» De 42 månedene svarer til «en tid og tider og en halv tid» - tre og et halvt år, eller 1260 dager (Dan 7) – tiden da pavedømmet skulle undertrykke Guds folk. Denne perioden begynte altså da pavedømmet kom til makten i 538 e.Kr. og endte i 1798. Da ble paven tatt til fange av en fransk hær, og pavemakten fikk sitt banesår. Dermed gikk denne profetien i oppfyllelse: «Den som fører i fangenskap, skal komme i fangenskap.»

EN NY MAKTTÅR FRAM

Nå blir vi introdusert til et nytt symbol. Om dette sier profeten: «Deretter så jeg et annet dyr som kom opp av jorden, og han hadde to horn som et lam og talte som en drage.» v. 11. Utseendet og måten dyret kom opp av jorden på, viser at det symboliserer en nasjon som er annerledes enn de som ble framstilt i de tidligere symboler. De store rikene som har hersket i verden, ble framstilt for Daniel som rovdyr som sto fram da «himmelens fire vinder pisket opp det store havet.» Dan 7,2. I Åp 17 forklarte en engel Johannes at hav og vann betyr «folk, skarer, folkeslag og tungemål.» v.15. Vind og storm er uttrykk for krig. Himmelens fire vinder som pisket opp det store havet, er symboler på de fryktelige erobringer og borgerkriger som brakte rikene til makten.

Men dyret som lignet et lam og

hadde to horn, «kom opp av jorden.» Denne nasjonen skulle altså ikke knuse andre for å grunnfeste sin makt, men vokse gradvis og fredelig fram i et fritt område. Derfor kunne den ikke framtre blant de tett befolkede og krigførende nasjonene i den gamle verden - dette urolige hav av «folkeslag og tungemål.» Man må søke lenger vest. Hvilken nasjon i «den nye verden» var det som i tiden omkring 1798 fikk stadig større makt og innflytelse, med utsikt til storhet og styrke, og som tiltrakk seg verdens oppmerksomhet? Det kan ikke være noen tvil om hva dette symbolet peker på. Bare én nasjon svarer til beskrivelsen i profetien. Det er Amerikas forente stater.

Når historikere har skildret denne nasjonens oppkomst og vekst, har de gang på gang og uten selv å vite det gitt uttrykk for de samme tankene og benyttet nesten de samme ordene som profeten. Han så at dyret «kom opp av jorden.» Ifølge de språkkyn-dige betyr det ordet som er gjengitt med «kom opp», ordrett å spire eller vokse opp som en plante. Denne nasjonen skulle altså vokse fram i et område som ikke er tett befolket. En framtrepende forfatter som skildrer USA's oppkomst, taler om nasjonens «gåtefulle oppkomst av tomheten» og sier: «Som et stille frø vokste vi opp til en stormakt.» – G. A. Townsend, *The New World Compared With the Old*, s.462.

En avis beskrev i 1850 USA som et merkelig rike som «dukket opp» og «i all stillhet stadig økte sin makt og storhet.» – *The Dublin Nation*. I et foredrag om pilegrimsfedrene som

grunnla nasjonen, sa den amerikanske statsmannen Edward Everett: «Var menigheten fra Leyden på leting etter et bortgjemt sted som var harmløst og ubemerket, fjernt og trygt, der de kunne nyte samvittighetsfrihet? Tenk på de veldige områdene som de i fredelig erobring... har krysset med korsets banner!» – Tale i Plymouth, Massachusetts, 22.12. 1824, s.11.

«Han hadde to horn som et lam.» Lammehornene står for ungdom, uskyld og mildhet - karakteristiske egenskaper for USA slik profeten så nasjonen da den «kom opp» omkring 1798. Blant de landsforviste kristne som først flyktet til Amerika og søkte et fristed fra fyrsters undertrykkelse og geistlighetens intoleranse, var det mange som bestemte seg for å danne en forfatning basert på borgerlig og religiøs frihet. Deres synspunkter ble nedfelt i uavhengighetserklæringen som fastslår den viktige grunnsetningen at «alle mennesker er skapt like» og har umistelig rett til «liv, frihet og til å søke lykke.» Forfatningen sikrer også folket retten til selvstyre og bestemmer at folkevalgte representanter skal vedta og håndheve lovene. Religionsfrihet ble også sikret så enhver hadde rett til å dyrke Gud etter sin egen samvittighet. Republikansk og protestantisk styresett var de grunnleggende prinsippene, og disse er årsaken til landets styrke og framgang. Forfulgte og undertrykte mennesker fra hele den kristne verden har med håp og forventning søkt til dette landet. Millioner har dratt dit, og nasjonen har vokst fram til å bli en av verdens mektigste.

Men dyret med to horn som et lam «talte som en drage. Og han utøver all kraften til det første dyret i nærvær av ham, og forårsaker at jorden og alle som bor på den tilber det første dyret, som fikk sitt dødelige sår legt,... og sier til dem som bor på jorden at de skal lage et bilde til det dyret som ble såret med sverdet og overlevde.» Åp 13,11-14. (eng. KJV.)

Lammehornene og dragerøsten viser en slående kontrast mellom ord og handling hos den nasjonen som er framstilt i symbolet. Nasjoner taler gjennom sin lovgivning og sitt rettsvesen. Via disse vil denne nasjonen fornekte de liberale og fredelige prinsippene som skulle være basis for dens forfatning. Profetien om at han «talte som en drage» og «utøver all kraften til det første dyret», viser klart at nasjonen ville utvikle seg til å bli en intolerant og forfølgende makt i likhet med de nasjonene som er framstilt ved dragen og leoparden. Framstillingen om at dyret med de to horn «forårsaker at jorden og alle som bor på den tilber det første dyret», viser at denne nasjonen vil gjøre bruk av sin myndighet for å tvinge igjennom en eller annen regel som vil være en hyllest til pavedømmet.

En slik handling vil være i strid med landets styreform, de frie institusjonene, de klare og høytidelige forpliktelsene i uavhengighetserklæringen og med selve forfatningen. Nasjonens grunnleggere var kloke nok til å forsøke å hindre kirken i å bruke borgerlig makt, noe som uunngåelig ville føre til intoleranse og forfølgelse. Forfatningen sier uttrykkelig at «kongressen ikke skal

vedta noen lov om innføring av religion eller forby fri religionsutøvelse», og at «en persons holdning til religionen aldri skal være noen betingelse for å bli kvalifisert til en offentlig stilling i De forente stater.»

Bare ved en åpenlys tilsidesettelse av disse garantiene for nasjonens frihet kan de borgerlige myndighetene gi religiøse pålegg. Men en slik handling er ikke mer inkonsekvent enn det som framgår av symbolet, dyret med to horn som et lam, som gir seg ut for å være rent, uskyldig og harmløst, men som taler som en drage. Han «sier til dem som bor på jorden at de skal lage et bilde til dyret.» Dette viser klart en regjeringsform der folket har den lovgivende myndighet, et slående bevis på at USA er den nasjonen profetien taler om.

Men hva er «dyrets bilde», og hvordan blir det framstilt? Det blir laget av dyret med de to hornene og er et bilde til det første dyret. Det blir også kalt «dyrets bilde.» For å få vite hvordan bildet ser ut og hvordan det framtrer, må vi undersøke egenskapene hos selve dyret - pavedømmet.

Da den første kristne menigheten ble fordervet fordi den vek av fra det rene evangelium og innførte hedenske skikker og former, mistet den Guds ånd og kraft. For å kunne herske over menneskers samvittighet, søkte den støtte hos verdslige makter. Resultatet ble pavedømmet, en kirke som dominerte statsmakten og gjorde bruk av den for å fremme sine egne hensikter, særlig for å straffe kjetteri. Skal USA kunne lage et bilde av dyret, må de religiøse kretsene ha så stor innflytelse over statsmak-

ten at de kan bruke den for å nå sine egne mål.

Hver gang kirken har fått verdslig makt, har den brukt den til å straffe dem som vek av fra dens lære. Protestantiske kirkesamfunn som fulgte romerkirkens eksempel og allierte seg med verdslige makter, har vist den samme tendensen til å begrense trosfriheten. Et eksempel på dette er den engelske kirkes langvarige forfølgelse av dissenterne. På 1500- og 1600-tallet ble tusener av frikirkelige predikanter tvunget til å forlate menighetene sine, og mange, både prester og legfolk, ble dømt til bøter, fengsel, tortur og martyrdød.

Det var frafall som i begynnelsen fikk den kristne menigheten til å søke støtte hos de borgerlige myndigheter, og dette banet veien for pavidømmet, som er «dyret». Paulus skriver: «For den dagen kommer ikke uten at frafallet først er kommet, og syndens menneske er blitt åpenbart, fortapelsens sønn.» 2 Tess 2,3. Så det er frafall i menigheten som skal bane vei for dyrets bilde.

Bibelen forteller at før Herrens komme skal det komme et religiøst frafall som i de første århundrer. «Men vit dette, at i de siste dager skal det komme harde tider. For da skal menneskene være slike som elsker seg selv, elsker penger, skryter, er stolte, spotter, er ulydige mot foreldre, utakknemlige, vanhellige, uten naturlig kjærlighet, utilgivende, baktalere, slike som er uten kjærlighet til det gode, forrædere, oppførende, oppblåste og slike som elsker lysten høyere enn de elsker Gud. De har en ytre form for gudsfrykt, men

fornekter dens kraft.» 2 Tim 3,1-5. «Ånden sier uttrykkelig at i de siste tider skal noen forlate troen og vende sin oppmerksomhet mot forførende ånder og demoners læresetninger.» 1 Tim 4,1.

Satan vil arbeide «med all kraft, tegn og løgnens under og med all urettferdighetens forførelse.» Og alle som «ikke tok imot kjærlighet til sannheten, så de kunne bli frelst», vil bli holdt tilbake så de velger å akseptere «sterk villfarelse, så de skulle tro en løgn.» 2 Tess 2,9-11 (eng. KJV.) Når en slik ugudelighet får innpass, vil den få de samme følgene som i de første århundrer.

Mange oppfatter de sprikende trosretningene i de protestantiske kirkesamfunnene som et avgjørende bevis på at det ikke går an å få i stand enhet ved tvang. Men i protestantiske kretser har det gjennom årene vært et stadig voksende ønske om en sammenslutning på basis av felles trospunkter. For å få dette istand, må man nødvendigvis unngå å drøfte emner som det ikke er full enighet om, uansett hvor viktige de måtte være fra et bibelsk synspunkt.

I en preken i 1846 uttalte den presbyterianske presten Charles Beecher: «I de evangeliske og protestantiske kirkesamfunnene er presteskapet hele tiden utsatt for et fryktelig press på grunn av menneskefrykt. De lever, ånder og ferdes i råtne forhold som stadig appellerer til de mer primitive sidene av deres natur, så de fortier sannheten og bøyer kne for frafallet. Var det ikke slik det gikk med romerkirken? Lever vi ikke dens liv om igjen? Og hva er det vi øyner

like foran oss? Et nytt kirkemøte! En overenskomst for verden! En evangelisk allianse og felles trosbekjennelse!» – Tale i Fort Wayne, Indiana, 22.februar 1846. Når man har nådd så langt, er det bare et steg igjen til maktbruk for å oppnå full enhet.

Når de ledende kirkesamfunnene i USA slutter seg sammen om felles trospunkter, og de får statsmakten til å tvinge igjennom deres vedtak og støtte deres ordninger, vil det protestantiske Amerika ha opprettet et bilde av det romersk-katolske presteveldet. Det vil uunngåelig føre til at dissenterne blir dømt etter straffeloven.

Dyret med de to horn «gjør slik at alle, både små og store, rike og fattige, frie og slaver, tar imot et merke i sin høyre hånd eller i sin panne (eng. KJV), og gjør slik at ingen kan kjøpe eller selge uten den som har merket eller dyrets navn eller tallet for hans navn.» Åp 13,16-17. Slik lyder advarselen fra den tredje engelen: «Hvis noen tilber dyret og hans bilde, og tar imot hans merke i pannen eller i hånden (eng. KJV), da skal også han selv drikke av Guds vredesvin, som blir utøst ublandet i Hans vredes beger.»

«Dyret» som omtales her, og som lammet med de to horn skal tvinge menneskene til å tilbe, er det første dyret i Åp 13 – leoparden eller pave-makten. «Dyrets bilde» betyr en form for frafallel protestantisme som oppstår når de protestantiske kirkesamfunnene søker støtte hos borgerlige myndigheter for å tvinge igjennom sine læresetninger. Hva «dyrets merke» er, kommer vi tilbake til.

Dyret som ligner et lam, representerer passende USA som med sin kristne, velgjørende arv er blitt til en undertrykkende verdensmakt.

TYRANNIETS IDENTIFIKASJONSMERKE

Etter advarselen mot å tilbe dyret og hans bilde, kunngjør profeten: «Her er de helliges tålmodighet. Her er de som holder fast på Guds bud og Jesu tro.» Når de som holder Guds bud blir stilt opp mot dem som tilber dyret og hans bilde og tar hans merke, må forskjellen mellom dem som tilber Gud og dem som tilber dyret, være at den ene gruppen holder Guds lov, mens den andre overtrer den.

Det spesielle kjennetegnet på dyret og derfor også på hans bilde, er at de overtrer Guds bud. Om det lille hornet som er pavedømmet, sier Daniel: «(Han) skal sette seg fore å forandre tider og lov.» Dan 7,25. Og Paulus omtaler denne samme makten som «syndens menneske» som skulle opphøye seg over Gud. Den ene profetien supplerer den andre.

Bare ved å forandre Guds lov kunne pavedømmet opphøye seg over Gud. Enhver som mot bedre vitende retter seg etter den forandrede loven, ærer den makten som foretok forandringen. Å lyde pavelige lover er et tegn på troskap mot pavemakten i stedet for mot Gud.

Pavedømmet har forsøkt å endre Guds lov. Det andre budet som forbyr bildetilbedelse, er fjernet fra loven, mens det fjerde budet er endret slik at den første ukedag er blitt gjort til helligdag i stedet for den sjuende. Som grunn til å sløyfe det andre budet, hevder romerkirkens talsmenn at det er overflødig, ettersom det er innbefattet i det første budet, og at kirken gjengir loven på den måten Gud vil at den skal oppfattes. Dette kan ikke være den forandringen som profeten forutsier, for han taler om en forsettlig, overveid forandring. «(Han) skal sette seg fore å forandre tider og lov.» Forandringen av det fjerde budet svarer nøyaktig til profetien. Den er utelukkende basert på kirkens autoritet. Her har pavedømmet tydelig opphøyet seg over Gud.

Mens de som tilber Gud vil bli kjentegnet ved at de respekterer det fjerde budet fordi dette er tegnet på Hans skapermakt og viser at mennesker skylder Ham ære og tilbedelse, vil de som tilber dyret utmerke seg ved sitt forsøk på å bryte ned Skaperens minnesmerke og opphøye den dagen som romerkirken har innstiftet. Da pavemakten første gang kom med sine arrogante påstander, gjaldt det søndagshelligholdelse, og den gjorde første gang bruk av statsmakten for å tvinge igjennom

at denne dagen skulle holdes hellig som «Herrens dag.» Bibelen sier at Herrens dag er den sjuende ukedagen, ikke den første. Kristus sa: «Derfor er Menneske-sønnen også Herre over sabbaten.» Det fjerde bud sier: «Den sjuende dagen er sabbat for Herren din Gud.» Og gjennom profeten Jesaja kaller Herren sabbaten «Min hellige dag». Mark 2,28; Jes 58,13.

Ofte blir det hevdet at Kristus forandret sabbaten, men dette blir motbevist av Hans egne ord. I bergprekenen uttalte Han: «Tro ikke at jeg er kommet for å oppheve Loven eller profetene. Jeg er ikke kommet for å oppheve, men for å oppfylle. For sannelig sier Jeg dere: Før himmel og jord forgår, skal ikke den minste bokstav eller en eneste tøddel av Loven forgå, før alt er oppfylt. Den som bryter et av de minste av disse bud og lærer menneskene det samme, skal kalles den minste i Himmels rike.» Matt 5,17-19.

Protestantene er vanligvis enige i at det ikke finnes bibelsk belegg for å endre hviledagen. Dette framgår tydelig av publikasjoner fra Det amerikanske traktatselskapet og Den amerikanske søndagsskoleunionen. Her blir det slått fast at «Det nye testamente ikke har noe som helst påbud om søndagen som hviledag, eller noen bestemmelse om at den skal holdes hellig». – George Elliot, *The Abiding Sabbath*, s.184. Et annet sted sies det: «Inntil Kristi død ble det ikke gjort noen forandring med dagen.» «Så langt man kjenner den skrevne historien, ga apostlene ikke noe påbud om at den sjuende

dagen skulle avskaffes som hviledag, og at den første dagen i uken skulle holdes i stedet.» – A. E. Waffle, *The Lord's Day*, s.186-188.

Den romersk-katolske kirken innrømmer at den har forandret hviledagen og hevder at protestantene anerkjenner dens makt ved at de holder søndagen hellig. Fra katolsk hold svarer man slik på spørsmålet om hvilken dag man bør helligholde i henhold til det fjerde budet: «Under den gamle loven var lørdagen helligdag, men kirken som ble undervist av Kristus og ledet av Guds ånd, har innført søndagen i stedet for lørdagen. Derfor helligholder vi nå den første dagen, ikke den sjuende. Søndagen betyr og er nå Herrens dag.»

Som et tegn på den katolske kirkes autoritet, henviser katolske skribenter til «endringen av hviledagen til søndag, noe som protestantene godkjenner, for når de holder søndagen, anerkjenner de kirkens makt og rett til å innføre helligdager og til å bestemme at det er synd å overtredens påbud.» – Henry Tuberville, *An Abridgment of the Christian Doctrine*, s.58.

Hva er da forandringen av hviledagen annet enn tegnet eller merket på romerkirkens autoritet, altså «dyrets merke?»

SAMSPILL MED ROM

Romerkirken har ikke oppgitt kravet om overhøyhet, og når verden og de protestantiske kirkesamfunnene godtar en hviledag som den har innført, samtidig med at de forkaster den bibelske sabbat, innrømmer de i virkeligheten at kravet er berettiget.

De kan påberope seg tradisjonen og kirkefedrene til støtte for endringen, men når de gjør det, overser de nettopp det prinsippet som skiller dem fra romerkirken - at Bibelen og Bibelen alene er grunnlaget for protestantenes troslære. Katolikken er klar over at protestantene bedrar seg selv når de villig lukker øynene for de faktiske forhold. Han gleder seg når bevegelsen for å tvinge fram helligholdelsen av søndag får vind i seilene, og han er overbevist om at hele den protestantiske verden snart vil fylke seg under romerkirkens fane.

Romerkirkens tilhengere erklærer at «når protestantene helligholder søndagen, er dette en hyllest som de mot sin vilje viser den katolske kirken.» – Mgr. Segur, *Plain Talk About the Protestantism of Today*, s.213. Når protestantiske kirker innskjerper helligholdelsen av søndag, er det i virkeligheten en form for tvangstilbedelse av pavemakten. De som forstår hva det fjerde budet krever, men velger å holde den falske sabbaten i stedet for den sanne, ærer dermed den makten som alene har ansvaret for at den er blitt innført. Men når kirken påtvinger en religiøs plikt ved hjelp av verdslig makt, danner den selv et bilde av dyret. Så når helligholdelsen av søndagen blir tvunget igjennom i USA, er det ensbetydende med å tvinge mennesker til å tilbede dyret og dets bilde.

Men kristne i tidligere tider holdt søndag i den tro at det var den bibelske sabbaten. Den dag i dag finnes det oppriktige kristne i alle kirkesamfunn, også i den katolske leir, som ærlig tror at søndag er den

hviledagen Gud har innstiftet. Han aksepterer deres oppriktighet og gode vilje. Men når helligholdelsen av søndag blir gjennomført ved lov og verden blir opplyst om plikten til å holde den sanne sabbaten, vil de som overtrer Guds bud for å lyde et påbud som bare er basert på romerkirkens autoritet, sette pavemakten over Gud. De hyller romerkirken og den makten som håndhever det som Rom har påbudt. De tilber dyret og hans bilde.

Når mennesker forkaster den dagen som Gud har sagt er tegnet på Hans autoritet, og i stedet helligholder den dagen som romerkirken har valgt som et tegn på sin suverenitet, aksepterer de tegnet på lydighet mot romerkirken, nemlig «dyrets merke.» Først når dette er blitt tydelig framholdt og folk er stilt på valg mellom Guds bud og menneskebud, vil de som fortsetter å overtre Guds bud, ta «dyrets merke.»

Den tredje engels budskap inneholder den frykteligste trusselen som noen gang er forkynt for mennesker. Det må være en forferdelig synd som er årsak til Guds vrede som er ublandet med nåde. Mennesker skal ikke holdes i uvitenhet om

denne viktige saken, og advarselen mot denne synden skal kunngjøres før Guds straffedommer faller, slik at alle kan vite hvorfor straffen kommer og ha mulighet til å unngå den.

Profetien sier at den første engelen forkynner et budskap for «dem som bor på jorden, for hvert folkeslag, stamme, tungemål og folk.» Den tredje engelens advarsel som er en del av det samme trefoldige budskapet, skal ikke bli mindre kjent. Ifølge profetien skal det forkynnes med høy røst av en engel som flyr midt under himmelen, og det vil tiltrekke seg verdens oppmerksomhet.

I denne konflikten blir hele kristenheten delt i to leirer - de som holder fast på Guds bud og Jesu tro, og de som tilber dyret og hans bilde og tar imot hans merke. Selv om kirke og stat forener sine krefter for å tvinge «alle, både små og store, rike og fattige, frie og slaver» (Åp 13, 16) til å ta «dyrets merke», vil Guds folk ikke ta imot det. Profeten på Patmos ser dem «som seiret over dyret, over bildet og over hans merke og over hans navns tall.» De står på glasshavet med «Guds harper. Og de synger Moses', Guds tjeners sang, og Lammets sang.» Åp 15,2-3.

KAPITTEL 26

ET REFORMARBEID

Hviledagsreformen som skal finne sted i den siste tiden, er tydelig omtalt hos profeten Jesaja: «Så sier Herren: Ta vare på retten og gjør rettferdighet, for Min frelse er nær, den kommer, og Min rettferdighet blir åpenbart. Salig er det menneske som gjør dette og det menneskebarn som holder fast ved det, han som holder sabbaten og ikke vanhelliger den, og vokter sin hånd så han ikke gjør noe ondt.» «Også de fremmede som holder seg til Herren for å tjene Ham, og for å elske Herrens navn, for å være Hans tjenere, hver den som holder sabbaten og ikke vanhelliger den, og som holder fast på Min pakt, dem skal Jeg føre til Mitt hellige berg, og la dem glede seg i Mitt bønnehus. Deres brennoffer og deres slaktoffer skal være til velbehag på Mitt alter. For Mitt hus skal kalles et bønnens hus for alle folk.» Jes 56,1-2.6-7.

TILBAKE TIL KILDEN

Disse uttalelsene gjelder den kristne tidsalder slik det går fram av sammenhengen: «Herren Gud, som samler de bortdrevne fra Israel, sier: Ennå skal Jeg samle til ham, i tillegg til dem som alt er samlet til ham (Israel).» v.8. Her blir det antydning at evangeliet skal samle hedningene. Og det blir uttalt en velsignelse over

dem som da helligholder sabbaten. Sabbatsbudets gyldighet strekker seg altså lenger enn til Kristi korsfestelse, oppstandelse og himmelfart. Det gjelder også på den tiden da Hans tjenere forkynner det glade budskapet for alle folkeslag.

Herren befaler gjennom den samme profeten: «Bind opp vitnesbyrdet, og sett segl for Loven hos mine disipler!» Jes 8,16. Seglet i Guds lov finner vi i det fjerde budet. Dette er det eneste av de ti budene som inneholder både Lovgiverens navn og tittel. Det tilkjenner at Han er himmelens og jordens skaper, og at Han framfor noen andre har krav på ære og tilbedelse. Med unntak av dette ene budet er det ikke noe i Tibudsloven som viser hvem som ga loven autoritet. Da pavedømmet forandret hviledagen, ble seglet fjernet fra loven. Jesu disipler blir oppfordret til å sette det på plass igjen ved å opphøye sabbaten i det fjerde budet til dens rette plass som Skaperens minnesmerke og tegnet på Hans autoritet.

«Til Loven og til vitnesbyrdet!» Det vrimler av motstridende læresetninger og teorier, men Guds lov er den eneste ufeilbare normen som alle meninger, lærepunkter og teorier skal prøves etter. Profeten sier: «Hvis de ikke taler i samsvar med dette or-

det, er det fordi det ikke er noe lys i dem.» v.20 (eng. KJV).

Igjen lyder befallingen: «Rop av full hals, hold ikke igjen! Løft din røst som en basun! Forkynn Mitt folk deres overtredelse, og Jakobs hus deres synder!» Det er ikke de gudløse som her blir irettesatt for sine synder, men de som Herren kaller «Mitt folk.» Og Han fortsetter: «Likevel søker de Meg dag etter dag, de ønsker å få kjennskap til Mine veier, som om de var et folkeslag som har gjort rettferdighet og ikke forlatt sin Guds rette dommer. De spør Meg om rettferdige dommer.» Jes 58,1-2. Dette er folk som mener at de er rettferdige og synes å ha stor interesse av å tjene Gud. Men den strenge og alvorlige irettesettelsen fra Ham som gransker hjertene, viser at de trækker på Guds bud.

Slik peker profeten ut det budet som er blitt tilsidesatt: «Du skal reise opp igjen de grunnvoller som har tilhørt slekt etter slekt. Du skal kalles den som ... bygger veiene opp igjen så det blir mulig å bo der. Hvis du vender din fot bort fra sabbaten, og ikke gjør som du selv vil på Min hellige dag, men du kaller sabbaten en stor glede, Herrens hellige dag for ærefull. Hvis du vil ære den, og ikke følger dine egne veier, eller gjør det som er etter ditt eget behag, og ikke taler dine tomme ord, da skal du ha stor glede i Herren.» v.12-14. Denne profetien gjelder også vår tid. Brudet i Guds lov skjedde da romerkirken forandret hviledagen. Men nå er tiden kommet til å gjenopprette denne guddommelige ordningen. Brudet skal mures til, og grunnvollene

«Du skal reise opp igjen de grunnvoller som har tilhørt slekt etter slekt... Hvis du vender din fot bort fra sabbaten, og ikke gjør som du selv vil på Min hellige dag, men du kaller sabbaten en stor glede, ... da skal du ha stor glede i Herren.» Jes 58,12-14

fra svunne slekter skal gjenreises.

I sin uskyld i Edens hage holdt Adam den hviledagen som Skaperen helliget da Han velsignet den og selv hvilte på den. Det samme gjorde Adam etter at han hadde syndet og i dyp anger var nødt til å forlate sitt lykkelige hjem. Alle patriarkene holdt den, fra Abel til den rettferdige Noah, til Abraham og til Jakob. Da det utvalgte folket var slaver i Egypt, glemte mange Guds lov under avgudsdyrkelsen som omga dem. Men da Herren frigjorde Israel, kunngjorde Han sin lov med ærefryktinngytende myndighet for at folket skulle kjenne Hans vilje og frykte og ære Ham i all framtid.

Fra den dagen og helt fram til vår tid har mennesker hatt kjennskap til Guds lov og helligholdt sabbaten slik den er omtalt i det fjerde budet. Selv om «syndens menneske» har lyktes i å trå ned Guds hellige dag, var det trofaste mennesker på skjulte steder som holdt dagen hellig, midt under hans velmaktstid. Siden reformasjonstiden har det vært noen som har holdt den i hvert eneste slekts-

ledd. Tross forfølgelse og spott har de hele tiden vitnet om at Guds lov er uforanderlig, og om forpliktelsen til å helligholde den sabbaten som ble innstiftet ved skapelsen.

Disse sannhetene som kunngjøres i Åp 14 i forbindelse med «det evige evangeliet», skal kjennetegne den sanne menigheten når Kristus kommer igjen. For som et resultat av det trefoldige budskapet, sies det: «Her er de som holder fast på Guds bud og Jesu tro.» Dette budskapet er det siste som skal lyde før Jesu gjenkomst. Straks etter ser profeten at Menneskesønnen kommer i herlighet for å høste jorden.

De som tok imot lyset om helligdommen og Guds uforanderlige lov, ble glade og forundret over skjønnheten og harmonien i det sannhetssystemet som de nå begynte å forstå. De ville at alle kristne skulle få del i det lyset som betydde så mye for dem selv, og de kunne ikke tenke seg annet enn at det ville bli mottatt med glede. Men mange som ga seg ut for å være Kristi etterfølgere, mislikte lærepunkter som ville skille dem ut i forhold til verden, og lydighet mot det fjerde budet krevde et offer som de færreste var villige til å gi.

DET FJERDE BUDET

Da plikten til å holde sabbaten ble framholdt, var det mange som ut fra et verdslig perspektiv sa: «Vi har alltid holdt søndagen, og det samme gjorde våre forfedre. Mange gode og fromme personer døde som glade og lykkelige søndagsholdere. Dersom de hadde rett, har vi det også. Hvis vi skal holde den nye sabbaten hellig,

kommer vi i utakt med verden ellers og vil ikke kunne påvirke den. Hva kan en liten flokk som holder den sjuende dagen, håpe å utrette mot hele verden som holder søndagen?» Jødene hadde brukt lignende argumenter da de prøvde å rettferdiggjøre at de hadde forkastet Kristus. Gud hadde akseptert fedrene deres da de kom med sine offer, så hvorfor skulle ikke sønnene og døtrene deres oppnå frelse når de gjorde det samme? På Luthers tid hevdet romerkirkens tilhengere at mange gode kristne døde i den katolske troen, og at den troen

På Luthers tid hevdet romerkirkens tilhengere at mange gode kristne var døde i den katolske troen, og at den troen derfor var nok til frelse. En slik tenkemåte vil vise seg å bli en effektiv hindring for ethvert framskritt i kristen tro og livsstil.

derfor var nok til frelse. En slik tenkemåte vil vise seg å bli en effektiv hindring for ethvert framskritt i kristen tro og livsstil.

Mange hevdet at søndagsfeiring i århundrer hadde vært et fast forankret lærepunkt og en utbredt tradisjon i kirken. Nå gikk man imot denne påstanden ved å henvise til at helligholdelsen av sabbaten var enda eldre og mer utbredt, at den var like gammel som jorden selv og var blitt stadfestet både av Gud og engler. Da jordens grunnvoller ble lagt, «mens morgenstjernene var sammen

i jubel, og alle Guds sønner ropte av fryd», ble grunnvollen til sabbaten lagt. Job 38,6-7. Sabbaten har derfor krav på vår respekt, for den er ikke blitt innstiftet av noen menneskelig myndighet og hviler ikke på menneskelige tradisjoner – det var den Gamle av dager som innstiftet den, og den er påbudt i Hans Ord.

Da folk ble oppmerksomme på spørsmålet om hvilken hviledag som var den rette, var det mange populære forkynnere som forvrengte Guds Ord og utla det på den måten som best kunne berolige dem som egentlig gjerne ønsket å finne svar. Og de som ikke selv studerte Skriften, slo seg til ro med tolkninger som var i samsvar med deres egne ønsker. Mange prøvde å tilbakevise sannheten ved hjelp av spissfindige argumenter og ved å henvise til kirkefedrenes overleveringer og kirkens autoritet, mens sannhetens talsmenn støttet seg til Bibelen for å forsvare gyldigheten av det fjerde budet. Ydmyke personer som ene og alene var væpnet med Guds Ord, motsto angrepene fra de velutdannede som ble overrasket og sinte da de oppdaget at de spissfindige talemåtene deres var uten virkning overfor den enkle og likeframme utlegningen fra personer som var mer hjemme i Skriften enn i akademisk ordkløveri.

I mangel på bibelsk støtte for sitt syn var det mange som, uten selv å være klar over det og med utrettelig utholdenhet, brukte de samme argumentene som Kristus og apostlene ble møtt med: «Hvorfor forstår våre framtreddende religiøse ledere ikke dette med sabbaten? Bare noen

De som ikke selv studerte Skriften, slo seg til tåls med tolkninger som var i samsvar med deres egne ønsker.

få tror det samme som dere. Det er utenkelig at dere har rett og at alle de lærde i verden tar feil.»

For å tilbakevise slike påstander behøvde man bare å sitere Bibelen og minne om hvordan Herren gjennom tidene hadde ledet sitt folk. Gud virker gjennom dem som hører og adlyder Ham, de som om nødvendig er villige til å forkynne ubehagelige sannheter og ikke er redde for å påtale populære synder. Når Gud ikke oftere velger velutdannede og framtreddende personer til å stå i spissen for reformasjonsbevegelser, er det fordi de støtter seg til sine egne trosbekjennelser, teorier og teologiske systemer, og de føler ikke noe behov for å bli undervist av Gud. Det er bare de som har personlig kontakt med visdommens kilde som er i stand til å forstå og forklare Bibelen. Mennesker som bare har lite formell utdanning, blir noen ganger kalt til å forkynne sannheten, ikke fordi de mangler utdanning, men fordi de ikke er for selvkloke til å lære av Gud. De får undervisning i Kristi skole, og deres ydmykhet og lydighet gjør dem store. Ved å gi dem kunnskap om sannheten viser Gud dem en slik ære at

jordisk heder og menneskelig storhet blir uten betydning i sammenligning.

INGEN VET DAGEN OG TIMEN

Flertallet av de adventtroende forkastet sannheten om helligdommen og Guds lov, og mange oppga også troen på adventbevegelsen og godtok usunne og motstridende meninger om de profetiene som gjaldt denne bevegelsen. Noen gjorde den feilen at de gang på gang fastsatte et tidspunkt for Kristi gjenkomst. Det lyset de nå hadde fått om helligdomsspørsmålet, ville ha vist dem at ingen profetisk tidsperiode når helt ned til Jesu annet komme, og at det nøyaktige tidspunktet for denne begivenheten ikke er forutsagt. Men de vendte seg bort fra lyset og fastsatte det ene tidspunktet etter det andre for Herrens gjenkomst, og hver gang ble de skuffet.

Da menigheten i Tessalonika hadde fått en feilaktig oppfatning av Kristi gjenkomst, rådet apostelen Paulus dem til omhyggelig å prøve sitt håp og sine forventninger med Guds Ord. Han gjorde dem oppmerksom på profetiene om de begivenhetene som skulle skje før Kristus kunne komme, og gjorde det klart for dem at de ikke hadde noen grunn til å vente Ham i deres egen tid. «La ingen forføre dere på noen måte!» lyder hans advarende ord. 2 Tess 2,3. Dersom de hadde forventninger som ikke hadde støtte i Skriften, ville de bli ført på villspor. Feiltagelser ville utsette dem for hån og spott, og de ville stå i fare for å miste motet og bli fristet til å tvile på de sannhetene som var nødvendige for deres frelse. Advarselen apostelen

gir de troende i Tessalonika, rommer en viktig lærdom for dem som lever i de siste dager. Mange adventtroende følte at dersom de ikke kunne se fram til et bestemt tidspunkt for Jesu gjenkomst, ville de ikke være så ivrige og omhyggelige med å forberede seg. Men når håpet blir tent gang på gang, bare for å bli knust hver gang, får troen en slik knekk at de store sannhetene i det profetiske ordet nesten ikke gjør inntrykk lenger.

Gud hadde bestemt at den første engels budskap skulle inneholde det bestemte tidspunktet da dommen skulle begynne. Beregningen av de profetiske tidsperiodene som budskapet var basert på, og som fastsatte slutten på de 2300 dagene til høsten 1844, er hevet over enhver tvil. De gjentatte forsøkene på å finne nye tidspunkter for begynnelsen og slutten på de profetiske periodene, og de usunne spekulasjonene som støtter slike holdninger, leder ikke bare oppmerksomheten bort fra sannheten for vår tid, men gjør at folk føler forakt for ethvert forsøk på å forklare profetiene. Jo oftere det blir fastsatt et bestemt tidspunkt for Jesu gjenkomst, og jo mer dette blir spredd rundt omkring, desto bedre oppnår Satan sin hensikt. Når tiden er utløpt, vekker han forakt for dem som forfektet slike ideer, og på den måten setter han den store adventvekkelsen i 1843 og 1844 i et ugunstig lys. De som holder fast på denne villfarelsen, vil til slutt fastsette et fjernt tidspunkt for Jesu gjenkomst. Dermed blir de lullet inn i en falsk trygghetsfølelse, og mange oppdager ikke bedraget før det er for sent.

HVORFOR VENTER HERREN?

Det gamle Israels historie har en slående likhet med de adventtroendes erfaring. Gud ledet sitt folk i adventbevegelsen på samme måte som Han førte israelittene ut av Egypt. Deres tro ble satt på prøve i den store skuffelsen på samme måte som israelittene opplevde det ved Rødehavet. Hvis de hadde fortsatt med å stole på Ham som hittil hadde ledet dem, ville de ha opplevd Guds frelse. Hvis alle som hadde gjort en felles innsats i virksomheten i 1844 hadde tatt imot den tredje engels budskap og forkynt det i Den hellige ånds kraft, ville Herren ha utført store ting gjennom dem. Et flomlys ville ha strømmet ut over verden, mennesker ville ha vært advart for lenge siden, det avsluttende verket ville ha vært fullført og Kristus ville ha kommet for å utfri sitt folk.

Det var ikke Guds vilje at Israel skulle vandre omkring i ørkenen i 40 år. Han ville helst ha ført dem direkte inn i Kanaans land og latt dem bosette seg der som et hellig og lykkelig folk. Men «de kunne ikke komme inn på grunn av vantro.» Heb 3,19. På grunn av synd og frafall bukket de under i ørkenen, mens en ny slekt fikk dra inn i løftets land. På samme måte var det heller ikke Guds vilje at Kristi gjenkomst skulle bli utsatt så lenge, og at Hans folk skulle forbli så mange år i denne syndens og sorgens verden. Men vantro skilte dem fra Gud. Fordi de nektet å utføre det Han hadde pålagt dem, ble andre kalt til å forkynne budskapet. Av medlidenhet med verden utsetter Jesus sitt komme for at syndere kan få anled-

ning til å høre advarselen og finne ly hos Gud før Hans vrede slippes løs.

SANNHETENS VEKTERE

Nå som tidligere vil forkynnelsen av en sannhet som avslører tidens synder og villfarelser, vekke motstand. «For hver den som gjør det onde, hater lyset og kommer ikke til lyset, for at ikke gjerningene hans skal bli avslørt.» Joh 3,20. Mange som innser at de ikke kan forsvare sitt standpunkt med Skriften, vil likevel ikke slippe det for enhver pris, og fulle av skadefryd angriper de dem som gjør seg til talsmenn for en upopulær sannhet og mistenkeliggjør deres karakter og motiver. Slik har det alltid vært. Elia ble beskyldt for å bringe ulykke over Israel, Jeremia ble anklaget for forræderi og Paulus for å vanhellige templet. De som ville være tro mot sannheten, er alltid blitt stemplet som opprørere, kjettere eller som noen som forårsaker splittelser. Mange er vantro og vil ikke godta pålitelige profetier, men de aksepterer uten videre beskyldningene mot dem som våger å refse tidens mest populære synder. Denne holdningen blir mer og mer alminnelig. Bibelen sier rett ut at det vil komme en tid da landets lover i den grad vil komme i konflikt med Guds lov at enhver som vil lyde alle Guds bud, risikerer å bli anklaget og straffet som forbrytere.

Sett i lys av dette, hva skal sannhetens budbærer gjøre? Skal han si til seg selv at det er best ikke å forkynne sannheten fordi den så ofte får folk til å unngå den eller motsette seg dens krav? Nei, han har like liten grunn til å holde Guds Ord tilbake fordi det

vekker motstand som reformatorene hadde det på deres tid.

Martyrenes og andre fromme personers trosvitnesbyrd er skrevet ned for å være til nytte for etterfølgende generasjoner. Disse levende eksemplene på hellighet og rettskaffenhet er bevart for å inspirere og sette mot i dem som nå blir kalt til å være vitner for Gud. De fikk nåde og sannhet, ikke bare for sin egen skyld, men for at kunnskapen om Gud skulle opplyse jorden gjennom dem. Har Gud gitt lys til sine tjenere i vår generasjon? Da bør de la det skinne for verden.

For lenge siden sa Herren til en av dem som talte på Hans vegne: «Israels hus vil heller ikke høre på deg, for de vil ikke høre på Meg.» Likevel sa Han: «Du skal tale Mine Ord til dem, enten de hører eller lar det være.» Esek 3,7; 2,7. Han sier til sine tjenere i vår tid: «Rop av full hals, hold ikke igjen! Løft din røst som en basun! Forkynn Mitt folk deres overtredelse og Jakobs hus deres synder!» Jes 58,1. Så langt som man har mulighet, har enhver som mottar lys og sannhet det samme alvorstunge ansvaret som profeten i Israel, han som fikk dette påbud: »Og du, menneskesønn, Jeg har satt deg til vekter for Israels hus. Derfor skal du advare dem fra Meg når du hører ord fra Min munn. Når Jeg sier til den ugudelige: 'Du ugudelige, du skal sannelig dø' og du ikke taler og advarer den ugudelige mot hans ferd, da skal den ugudelige dø i sin misgjerning. Men hans blod skal Jeg kreve av din hånd. Men hvis du advarer den ugudelige om at han må

vende om fra sin ferd, da skal han dø i sin misgjerning. Men du har utfridd din sjel.» Esek 33,7-9.

Det som i stor grad hindrer folk i å ta imot sannheten og vitne om den, er det besværet og den vanæren det fører med seg. Dette er det eneste argumentet mot sannheten som dens talsmenn aldri har kunnet motbevise. Men dette skremmer ikke Kristi sanne etterfølgere. De venter ikke at sannheten skal bli populær. De vet hva som er deres plikt, og villig tar de korset opp og sier likesom apostelen Paulus: «For vår trengsel, som er lett og som bare varer en kort stund, virker for oss en enda mer overstrømmende og evig fylde av herlighet.» I likhet med en av Guds menn i gammel tid akter de «Kristi vanære for en større rikdom enn skattene i Egypt.» 2 Kor 4,17; Heb 11,26.

De som i hjertet tjener verden, vil i sitt religiøse liv handle mer ut fra bekvemmelighetshensyn enn ut fra prinsipper, og det gjelder uansett trosbekjennelse. Vi bør velge det som er rett fordi det er rett og overlate resten til Gud. De store reformene i verden skyldes prinsippfaste mennesker med tro og som har mot til å våge alt for rettferdigheten. Det er slike personer som må føre reformarbeidet videre, også i vår tid.

Så sier Herren: «Hør på Meg, dere som kjenner rettferdighet, du folk som har Min Lov i deres hjerte: Frykt ikke for menneskers hån, vær ikke redde for deres spott. For møllen skal fortære dem som ull. Men Min rettferdighet varer til evig tid, og Min frelse fra slekt til slekt.» Es 51,7-8.

KAPITTEL 27

VEKKELSER I NYERE TID

Overalt der man trofast har forkynt Guds Ord, har man sett bevis på gode frukter av guddommelig opprinnelse. Guds ånd virket med i budskapet som Hans tjenere forkynte, og Ordet hadde kraft. Mennesker følte at deres samvittighet våknet. «Det Sanne Lyset, som gir lys til hvert menneske», skinte i hver hemmelig krok i deres sinn, og skjulte ting kom for dagen. De opplevde kraften som er i Guds Ord, og ble overbevist om synd, om rettferdighet og om den kommende dommen. De forsto mer av Gud og Hans rettferdighet, og med sin urenhet og skyld fryktet de for å stå fram for Ham som gransker alt. I fortvilelse ropte de: "Hvem skal fri meg fra denne dødens kropp?" Da de fikk øye på Golgatas kors med dets ufattelige offer for menneskenes synd, ble de klar over at ikke noe annet enn Kristi fortjeneste kunne sone for dem. Dette er det eneste som kan forlike mennesker med Gud. I tro og ydmykhet tok de imot Guds Lam som bærer verdens synd. Ved Jesu blod fikk de tilgivelse for «de syndene som var begått.»

KJENNETEGN PÅ SANN VEKKELSE

Disse menneskene bar frukt som svarte til omvendelsen. De trodde og ble døpt og begynte å leve et nytt liv

som nye skapninger i Kristus Jesus. De fulgte ikke lenger sine tidligere lyster, men i troen på Guds Sønn fulgte de i Hans fotspor, gjenspeilte Hans karakter og rensset seg, likesom Han er ren. Nå satte de pris på det de før hadde avskydd, og avskydde det de før satte pris på. De som var stolte og hovmodige, ble milde og ydmyke. De forfengelige og overmodige ble alvorlige og stillferdige. Spotteren ble ærbødig, drankeren ble edru og den umoralske levde et rent liv. Verdslig snobberi forsvant. De kristne fulgte oppfordringen fra apostelen Peter: «La ikke deres skjønnhet være i det ytre, ved hårfletninger, ved at dere henger på dere gull eller tar på fine klær, men la skjønnheten heller være hjertets skjulte menneske, med den uforgjengelige skjønnheten som hører til den milde og stille ånd, som er meget dyrebar framfor Gud.» 1 Pet 3,3-4.

Vekkelsene førte til ydmykhet og dyp selvransakelse. Et typisk trekk var den alvorlige og inntrengende appellen til de uomvendte og byrden for dem som var kjøpt med Kristi blod. Man ba og kjempet med Gud for at mennesker skulle bli frelst. Resultatet av slike vekkelser så man når nye mennesker fant gleden ved å bli aktet verdige til å tåle kritikk og

harde påkjenninger for Kristi skyld uten å vike unna selvfornektelse og offer. Folk så hvordan det skjedde en forandring med dem som bekjente Jesu navn. Deres innflytelse var til gagn for omgivelsene. De samlet med Kristus og sådde i Ånden for å høste et evig liv.

Man kunne si om dem: «Dere ble gjort sorgfulle til omvendelse.... For den sorg som er etter Guds vilje, virker omvendelse til frelse, og det vil en ikke angre på. Men verdens sorg virker død. For se hva nettopp dette førte til, at dere ble sorgfulle etter Guds vilje. Det ble skapt et stort alvor hos dere, ja forsvar, ja harme, ja frykt, ja lengsel, ja iver, ja straff! I alle ting beviste dere at dere selv var rene i denne saken.» 2 Kor 7,9-11.

Dette skjer når Guds ånd får virke. Sann omvendelse vil forandre livet. Dersom synderen gir pant tilbake, erstatter det han har stjålet, bekjenner sine synder og elsker Gud og sin neste, kan han være sikker på at han har fått fred med Gud. Slik virket vekkelserne i tidligere tider. Resultatene viste at Gud brukte dem som et middel til å frelse mennesker og til å øve en positiv innflytelse på samtiden.

KJENNETEGN PÅ FALSK VEKKELSE

Mange av vekkelserne i nyere tid er helt forskjellige fra den åpenbaringen av Guds nåde som i tidligere tider kjennetegnet det arbeidet Hans tjenere utførte. Riktignok blir interessen vakt i vide kretser. Mange gir til kjenne at de er blitt omvendt, og det er stor tilstrømning til de ulike kirkesamfunnene. Likevel kan man

ikke ut ifra resultatene være overbevist om at det har skjedd en tilsvarende åndelig vekst. Lyset som flammer opp for en tid, dør snart ut, og mørket blir enda tettere enn før.

Populære vekkelser får ofte gjennombrudd fordi de appellerer til fantasien, pirrer følelsene og tilfredsstillter trangen til det som er nytt og spennende. De som blir vunnet på denne måten, har ikke særlig lyst til å høre Bibelens budskap, og de har liten interesse av profetenes og apostlenes vitnesbyrd. Dersom et møte ikke er sensasjonspreget, blir de ikke tiltrukket til det. En forkynnelse som taler til sunn fornuft, vekker ingen gjenklang. De tydelige advarslene i Guds Ord som gjelder deres evige liv, bryr de seg ikke om.

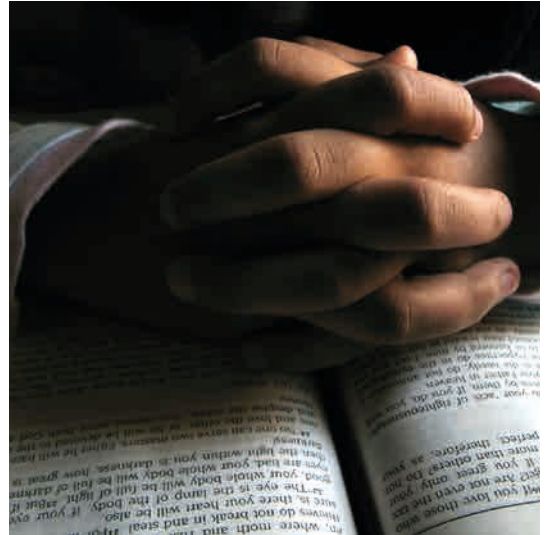
For den som virkelig er omvendt, vil forholdet til Gud og de evige ting være det viktigste i livet. Men hvordan er det med sann gudsfrykt i de populære kirkesamfunnene i vår tid? De nyomvendte gir ikke avkall på sin stolthet og kjærlighet til verden. De er like uvillige til å fornekte seg selv og ta korset opp og følge den milde og ydmyke Jesus som de var før de ble omvendt. Fritenkere og skeptikere spotter kristendommen fordi mange som kaller seg kristne, ikke kjenner dens prinsipper. Mange trossamfunn er så å si uten kraft og gudsfrykt. Fester, underholdning, praktfulle boliger og pynt og stas har hindret folk i å tenke på Gud. Eiendom og verdslige sysler opptar sinnet, og det som hører evigheten til, får liten oppmerksomhet.

FALSK ETTERLIGNING

Til tross for den utbredte mangelen på tro og fromhet, finnes det oppriktige kristne i disse kirkene. Før Guds straffedommer til sist rammer jorden, vil det blant Guds folk skje en slik gjenoppvekkelse av ekte gudsfrykt som man ikke har vært vitne til siden apostlenes tid. Gud vil gi sitt folk sin Ånd og kraft. Da vil mange forlate de kirkene der kjærlighet til verden har fortrenget kjærligheten til Gud og Hans Ord. Mange, både forkynnere og legfolk, vil med glede ta imot det budskapet som Gud sender i denne tiden for å berede folk for Kristi gjenkomst. Men Satan vil forsøke å motvirke dette, og før tiden er inne for en slik bevegelse, vil han prøve å forhindre den ved å introdusere en etterligning. I de kirkesamfunnene som han har makt til å forføre, lar han det se ut som om Guds spesielle velsignelser blir utøst. Ting vil skje som blir oppfattet som stor åndelig interesse. Mange vil fryde seg over at Gud utfører store ting, mens det er en annen ånd som er i virksomhet. I religiøs forkledning vil Satan prøve å utvide sin innflytelse i kristenheten.

I mange av de vekkelsene som har funnet sted de siste 50 årene, har de samme kreftene vært i virksomhet i større eller mindre grad, og de vil også prege de enda mer omfattende bevegelsene i framtiden. Følelsene kommer i kok, og sannhet og løgn blir blandet sammen slik at man blir ført på villspor. Men ingen behøver å bli bedratt. I lyset fra Guds Ord er det ikke vanskelig å gjøre seg opp en mening om disse bevegelsene. Når

mennesker setter Bibelen til side og vender seg bort fra de klare, prøvende sannhetene som krever at man fornektet seg selv og gir opp tingene i verden, kan vi være sikre på at Gud ikke vil velsigne. Kristus selv ga oss denne målestokken: «På fruktene deres skal dere kjenne dem.» Matt 7,16. Dette viser tydelig at disse bevegelsene ikke er av Guds ånd.

Gud har åpenbart seg selv i sitt Ord. For alle som tar imot sannheten som finnes der, er den et vern mot Satans bedrag.

LYDIGHET FRAMFOR ALT

Gud har åpenbart seg selv i sitt Ord. For alle som tar imot sannheten som finnes der, er den et vern mot Satans bedrag. Fordi folk har tilside-satt Bibelens sannhet, er døren blitt åpnet for de onder som nå er så utbredt i religiøse kretser. Man har i stor utstrekning glemt innholdet og betydningen av Guds lov. En feilaktig oppfatning av lovens innhold og krav og dens evigvarende gyldighet har ført til uriktige meninger om omvendelse og helliggjørelse. Resultatet er at mange mennesker

tatet er at standarden for gudsfrykt i menigheten er senket. Her er forklaringen på at vekkelsene i vår tid mangler Guds ånd og kraft.

I de forskjellige kirkesamfunnene finnes det gudfryktige personer som innrømmer og beklager dette forholdet. I omtalen av de farene som truer kristenheten i vår tid, sier professor i teologi Edward A. Park: «Det er farlig når man forsømmer å forkynne Guds lov fra prekestolen. Før i tiden var prekestolen et ekko av samvittighetens stemme. Våre mest framtreddende forkynnere talte med myndighet fordi de fulgte Mesterens eksempel og framhevet loven, dens påbud og advarsler. De pekte på de to store grunnsetningene – at loven åpenbarer Guds fullkommenhet, og at de som ikke bryr seg om loven, heller ikke bryr seg om evangeliet. For både loven og evangeliet er et speil som gjengir Guds karakter. Denne forsømmelsen fører til at folk undervurderer syndens ondskap, omfang og gru. Overtredelsen er like syndig som budet er rettferdig.

I sammenheng med de farene som alt er nevnt, er også muligheten for å undervurdere Guds rettferdighet. I dagens forkynnelse er det en tendens til å skille Guds rettferdighet fra Hans kjærlighet og redusere kjærligheten til bare å bli en følelsessak, i stedet for å opphøye den til et prinsipp. Det nye teologiske fokuset spalter det som Gud har føyd sammen. Er Guds lov god eller ond? Den er god. Altså er rettferdigheten god, for den gjør det mulig å håndheve loven. Når det blir en vane å undervurdere Guds lov og rettferdighet og omfan-

get og skadevirkningen av ulydighet, er det lett også å undervurdere nåden som har skaffet soning for synd.» Slik mister folk sansen for evangeliets verdi og betydning, og snart er de klar til å forkaste selve Bibelen.

Mange forkynnere påstår at Kristus avskaffet loven ved sin død, og at man derfor er fri for dens krav. Noen framstiller den som et trelldomsåk, og de setter den friheten som evangeliet gir, opp som kontrast til kravene i loven. Men slik oppfattet ikke profetene og apostlene Guds hellige lov. David sa: «Og jeg kan vandre fritt, for jeg søker Dine befalinger.» Sal 119,45. Apostelen Jakob skriver etter at Kristus er død og henviser til Tibudsloven som «den kongelige Loven» og «den fullkomne Lov, frihetens Lov.» Jak 2,8; 1,25. Og et halvt århundre etter korsfestelsen uttalte Johannes en velsignelse over dem «som følger Hans bud, slik at de kan ha rett til Livets tre og komme inn gjennom portene til Byen.» Åp 22,14.

Det finnes ikke noe grunnlag for påstanden om at Kristus opphevet Guds lov ved sin død. Hvis det hadde vært mulig å forandre eller oppheve loven, ville Kristus ikke ha behøvd å dø for å frelse mennesker fra syndens straff. Kristi død opphevet ikke loven, men viser tvert imot at den er uforanderlig. Guds Sønn kom for å «opphøye Loven og la den få ære.» Jes 42,21. Han sa: «Tro ikke at Jeg er kommet for å oppheve Loven eller profetene... Før himmel og jord forgår, skal ikke den minste bokstav eller en eneste tøddel av Loven forgå, før alt er oppfylt.» Matt 5,17-18. Han sa om seg selv: «Å gjøre Din vilje,

Min Gud, er Min lyst, og Din Lov er i Mitt indre.» Sal 40,9.

Av natur er Guds lov uforanderlig. Den åpenbarer Lovgiverens vilje og karakter. Gud er kjærlighet, og Hans lov er kjærlighet. De to store prinsippene i loven er kjærlighet til Gud og kjærlighet til vår neste. Kjærligheten er «Lovens oppfyllelse.» Rom 13,10. Guds natur er rettferdighet og sannhet, og slik er loven Hans også. Salmisten sier: «Din Lov er Sannhet.» «Alle Dine bud er rettferdighet.» Sal 119,142.172. Og apostelen Paulus slår fast: «Loven er hellig, og budet er hellig og rettferdig og godt.» Rom 7,12. En slik lov som er uttrykk for Guds sinn og vilje, må bestå like lenge som dens opphav.

LOVENS Plass I Guds Plan

Omvendelse og helliggjørelse har til hensikt å forsone mennesker med Gud ved å bringe dem i samsvar med prinsippene i Hans lov. I begynnelsen ble mennesket skapt i Guds bilde. Adam var i fullkommen harmoni med Guds lov og Hans natur, og rettferdighetens prinsipper var skrevet i hans sinn. Men synd skilte ham fra Skaperen, og han gjenspeilte ikke lenger Guds bilde. Han kom i konflikt med prinsippene i Guds lov. «For kjødets sinnelag er fiendskap mot Gud, for det bøyer seg ikke inn under Guds Lov og har heller ikke evne til det.» Rom 8, 7. «For så har Gud elsket verden at Han ga sin Sønn, den eneste» for at menneskene skulle bli forsonet med Gud. Ved Kristi fortjeneste kan mennesket igjen komme i harmoni med Skaperen. Hjertet må bli fornyet ved Guds nåde, det må få

et nytt liv fra Ham. Denne forandringen er den nye fødsel, og uten den, sier Jesus, kan ingen «se Guds rike.» Joh 3, 16. 1-5.

Overbevisning om synd er det første skrittet mot forsoning med Gud. «Synd er lovbrudd.» «Ved Loven kommer erkjennelse av synd.» 1 Joh 3,4; Rom 3,20. For å kunne innse sin skyld, må synderen prøve sin karakter med Guds store norm for rettferdighet. Den er et speil som åpenbarer fullkommenheten i en rettferdig karakter og setter mennesket i stand til å se manglene i sin egen. Loven viser en person at han er en synder, men den gir ikke noe botemiddel. Den lover liv til den som vil tjene Gud, men erklærer at overtreders skjebne er døden. Bare Kristi evangelium kan fri ham fra syndeskyld og straff. Han må vende om til Gud, for det er Hans lov han har overtrådt, og han må tro på Kristus som er Hans sonoffer. Slik får han tilgivelse for sine tidligere synder og får del i guddommelig natur. Han hører Gud til og har fått barnekårets ånd som gjør at han roper: «Abba, Far!»

Er han nå fri til å overtre Guds lov? Paulus sier: «Setter vi da Loven ut av kraft ved troen? Langt ifra! Tvert imot stadfester vi Loven.» «Vi som døde fra synden, hvordan kan vi fortsette å leve i den?» Og Johannes skriver: «For dette er Guds kjærlighet, at vi holder Hans bud. Og Hans bud er ikke tunge å bære.» Rom 3,31; 6,2; 1 Joh 5,3. I den nye fødsel kommer hjertet i harmoni med Gud fordi det blir brakt i samsvar med Hans lov. Når denne gjennomgripende forandringen har skjedd med synde-

ren, har han gått over fra død til liv, fra synd til hellighet, fra overtredelse og opprør til lydighet og troskap. Det gamle livet borte fra Gud er forbi, og det nye livet i forsoning, tro og kjærlighet har begynt. «Lovens rettfærdige krav skulle bli oppfylt i oss, vi som ikke vandrer etter kjødet, men etter Ånden.» Rom 8,4. Fra dypet av hjertet vil han utbryte: «Å, hvor jeg elsker Din Lov! Hele dagen grunner jeg på den.» Sal 119,97.

«Herrens Lov er fullkommen, den styrker sjelen.» Sal 19,8. Uten loven har mennesker ikke noe riktig begrep om Guds renhet og hellighet eller om sin egen skyld og urenheter. De har ingen virkelig syndsbevissthet og føler ikke behov for å omvende seg. Fordi de ikke innser at de som lovbrøtere er forlatt, ser de heller ikke sitt behov for Kristi soningsblod. De håper å bli frelst uten at det har skjedd en gjennomgripende hjerteforandring eller endret livsførsel. Derfor skjer det mange overfladiske omvendelser, og en stor del av dem som slutter seg til menigheten, har aldri latt seg forene med Kristus.

SANN HELLIGGJØRELSE

Feilaktige teorier om helliggjørelsen som er et resultat av at man har forsømt eller forkastet Guds lov, står også sentralt i vår tids religiøse bevegelser. Disse ubibelske læresetningene har farlige konsekvenser. Fordi så mange godtar dem, er det dobbelt nødvendig å ha en klar forståelse av hva Bibelen lærer om dette.

Sann helliggjørelse er bibelsk lære. Apostelen Paulus skriver til menigheten i Tessalonika: «For dette er

Guds vilje, deres helliggjørelse.» Og han ber: «Må fredens Gud Selv hellige dere helt igjennom!» 1 Tess 4,3; 5,23. Bibelen lærer klart hva helliggjørelse er og hvordan man kan oppnå den. Frelseren ba for disiplene: «Hellige dem i Din Sannhet! Ditt Ord er Sannhet.» Joh 17,17. Og Paulus sier at de troende skal bli «helliget ved Den Hellige Ånd.» Rom 15,16. Hva er Åndens oppgave? Jesus sa til disiplene: «Men når Han, Sannhetens Ånd kommer, skal Han veilede dere til hele Sannheten.» Joh 16,13. Salmisten skriver: «Din Lov er Sannhet.» Sal 119,142.

Ved hjelp av Ånden og Guds Ord får mennesker se rettferdighetens store prinsipper som finnes i Hans lov. Og fordi Guds lov er »hellig, rettferdig og god», et uttrykk for Hans fullkommenhet, vil en karakter som blir dannet ved lydighet mot denne loven, også være hellig. Kristus er det fullkomne eksempel på en slik karakter. Han sier: «Jeg har holdt Min fars bud.» «Jeg gjør alltid det som behager Ham.» Joh 15,10; 8,29. Kristi etterfølgere skal bli lik Ham slik at de ved Guds nåde danner en karakter som er i samsvar med prinsippene i Hans hellige lov. Dette er bibelsk helliggjørelse. Dette kan bare skje ved tro på Kristus og ved Åndens kraft som den troende har fått del i. Paulus sier til de troende: «Arbeid på deres egen frelse med frykt og beven! For det er Gud som virker i dere både å ville og å virke for Hans gode vilje.» Fil 2,12-13. En kristen vil bli fristet til å synde, men han kjemper stadig imot. Til dette trenger han Kristi hjelp. Menneskelig svakhet blir fore-

net med guddommelig kraft, og i tro kan vi si: «Men Gud være takk, som gir oss seier ved vår Herre Jesus Kristus.» 1 Kor 15,57.

Bibelen viser klart at helliggjørelsen skjer gradvis. Når synderen vender om og får fred med Gud ved Kristi forsoning, har kristenlivet bare begynt. Nå skal han søke å nå fram «til manns modenhet» inntil han har nådd «til det mål av vekst som rommer Kristi fylde.» Ef 4,13. Apostelen Paulus skriver: «Men ett gjør jeg: Jeg glemmer det som er bak, og strekker meg ut etter det som ligger foran. Jeg jager mot målet, mot den seierspris som Gud fra det høye kalte oss til i Kristus Jesus.» Fil 3,13-14. Også Peter viser oss veien til bibelsk helliggjørelse: «Men nettopp derfor skal dere også med all iver la deres tro vise seg i et ærbart liv, og det ærbare liv i kunnskap, kunnskapen i avhold, og avholdenheten i utholdenhet, og utholdenheten i gudsfrykt, og gudsfrykten i broderomsorg og broderomsorgen i kjærlighet. ... For hvis dere gjør alt dette, skal dere aldri noensinne snuble,» 2 Pet 1,5-10. De som opplever bibelsk helliggjørelse, er ydmyke. Likesom Moses har de fått se Guds hellige og fryktinnytende storhet, og de ser sin egen uverdighet som en kontrast til den evige Guds renhet og fullkommenhet.

Profeten Daniel var et eksempel på sann helliggjørelse. Gjennom et langt liv var han loyal og hederlig i sin tjeneste for sin Herre. Han var «høyt elsket» i himmelen. Dan 9,23; 10,11.18. Men i stedet for å gjøre krav på å være ren og hellig, identifiserte

Profeten Daniel var et eksempel på sann helliggjørelse. Men i stedet for å gjøre krav på å være ren og hellig, identifiserte denne respekterte profeten seg med de største synderne i Israel.

denne respekterte profeten seg med de største synderne i Israel og ba til Gud for sitt folk: «For det er ikke på grunn av vår egen rettferdighet vi kommer fram med våre bønner om nåde for Ditt ansikt, men på grunn av Din store barmhjertighet.» «Vi har syndet, vi har vært ugudelige.» Videre sier han at han talte og ba og bekjente sin egen og sitt folk Israels synd. Og da Guds Sønn senere kom for å undervise Daniel, virket det slik på ham: «For min livskraft ble helt ødelagt, og jeg hadde ingen styrke igjen.» Dan 9,18.15.20; 10,8.

Da Job hørte Herrens stemme gjennom stormen, sa han: «Derfor lar jeg alt fare og angrer i støv og aske.» Job 42,6. Da Jesaja så Herrens herlighet og hørte serafene som ropte: «Hellig, hellig, hellig er hærskaenes Herre,» utbrøt han: «Ve meg, jeg er forlagt!» Jes 6,3.5. Etter at Paulus hadde vært rykket opp i den tredje himmel og hadde hørt ting som et menneske ikke har lov til å uttale, omtalte han seg selv som «den aller minste av alle de hellige.» 2 Kor 12,2-4; Ef 3,8. Den elskede Johannes som lente seg mot Jesu bryst og så Hans herlighet, falt

ned foran engelen som om han var død. Åp 1,17.

De som lever i skyggen av korset, opphøyer ikke seg selv og gjør ikke krav på å være syndfrie. De vet at deres synd var årsak til den døds-kval som knuste Guds Sønnns hjer-te, og tanken på dette gjør dem yd-myke. De som lever nærmest Jesus, ser klarest hvor syndig og skrøpelig menneskenaturen er, og deres enes-te håp er en korsfestet og oppstan-den Frelzers fortjeneste.

MISFORSTÅTT HELLIGGJØRELSE

Den formen for helliggjørelse som nå vinner fram i religiøse kretser, fører til selvforherligelse og til ringeakt for Guds lov, noe som er helt frem-med for bibelsk kristendom. Dens talsmenn hevder at helliggjørelsen skjer i et øyeblikk, og at de ved tro alene oppnår fullkommen hellighet. «Bare tro», sier de, «så vil du bli vel-signet.» Noen ytterligere innsats fra den troende later ikke til å være nød-vendig. Samtidig avviser de Guds lovs autoritet og påstår at de ikke er forpliktet til å holde den. Men er det mulig for et menneske å være hellig og i samsvar med Guds vilje og ka-rakter uten å komme i harmoni med de prinsippene som er uttrykk for Hans natur, og som viser hva Han ønsker?

Ønsket om en lett kristendom som hverken krever anstrengelse, selv-fornektelse eller forsakelse av verds-lighet, har gjort læren om tro og tro alene populær. Men hva sier Guds Ord? Apostelen Jakob skriver: «Hva gagner det, mine søsken, om noen sier at han har tro, men ikke har

gjerninger? Kan troen frelse ham?... Men vil du vite, du tankeløse men-neske, at troen uten gjerninger er død? Ble ikke vår far Abraham rett-ferdiggjort av gjerninger da han ofret sin sønn Isak på alteret? Ser du ikke at troen virker sammen med gjernin-gene hans, og at troen ble gjort full-kommen ut fra gjerningene?... Dere ser da at mennesket blir rettferdig-gjort av gjerninger, og ikke bare av tro.» Jak 2,14-24.

Guds Ord taler imot denne besnæ-rende læren om tro uten gjerninger. Å gjøre krav på velvilje hos Gud uten å oppfylle betingelsene for å få del i Hans nåde, er ikke tro, men anmas-selse, for sann tro bygger på løftene og betingelsene i Bibelen.

Ingen må bedra seg selv ved å tro at de kan bli hellige når de med vilje overtrer et av Guds bud. Bevisst synd lukker munnen på Ånden og skiller mennesket fra Gud. «Synd er lov-brudd», og «hver den som synder, har hverken sett Ham eller kjent Ham.» 1 Joh 3,6. Enda Johannes utførlig be-skriver kjærligheten i brevene sine, nøler han ikke med å avsløre den sanne karakteren hos dem som gir seg ut for å være helliggjort, mens de stadig overtrer Guds lov. «Den som sier: «Jeg har lært Ham å kjenne», og ikke holder Hans bud, er en løgner, og Sannheten er ikke i ham. Men den som holder Hans Ord, i ham er i Sannhet Guds kjærlighet blitt gjort fullkommen. Ved dette vet vi at vi er i Ham.» 1 Joh 2,4-5. Her er prøven på enhvert menneskes bekjennelse. Vi kan ikke regne en person som helliggjort uten at han holder mål med Guds norm for hellighet i him-

melen og på jorden. Hvis mennesker ikke tar moralloven alvorlig, hvis de reduserer og forringer Guds bud og bryter bare ett av de minste av disse budene og lærer andre å gjøre det samme, blir de ikke anerkjent i himmelen, og vi kan vite at det de påstår, er grunnløst.

Å påberope seg syndfrihet er i seg selv et bevis på at den som kommer med en slik påstand, langt fra er hellig. En slik person har ikke noen virkelig forståelse av Guds uendelige renhet og hellighet og hva som må skje for at et menneske skal være i harmoni med Hans karakter. Det er fordi han ikke har noen klar oppfatning av Jesu renhet og godhet og av syndens heslighet og gru at han anser seg selv som hellig. Jo større avstanden er mellom ham og Kristus, og jo mer mangelfulle begreper han har om Guds natur og Hans krav, desto mer rettferdig tar han seg ut i egne øyne.

SUNN LIVSSTIL – ET MORALSK ANSVAR

Bibelsk helliggjørelse omfatter hele mennesket – ånd, sjel og legeme. Paulus hadde dette ønsket for de troende i Tessalonika: «Og må deres ånd, sjel og kropp helt og fullt bli bevart ulastelig ved vår Herre Jesu Kristi gjenkomst!» 1 Tess 5,23. Til de kristne i Rom skrev han: «Jeg oppmuntrer dere derfor, søsken, ved Guds barmhjertighet, at dere framstiller deres kropp som et levende offer, hellig og velbehagelig for Gud.» Rom 12,1.

I det gamle Israel undersøkte man omhyggelig hvert offerdyr. Dersom det ble oppdaget noen feil på dyret, ble det vraket, for Gud hadde påbudt

at offerdyret skulle være «uten lyte». På samme måte blir de troende pålagt å framstille seg «som et levende offer, hellig og velbehagelig for Gud.» For å oppnå det, må de bevare sine evner og krefter i best mulig stand. Enhver handling som svekker de fysiske eller mentale kreftene, reduserer evnen til å tjene Skaperen. Vil Gud nøye seg med noe mindre enn vårt beste? Kristus sa: «Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte.» De som virkelig elsker Gud helt og fullt, vil gjerne gi Ham sin beste tjeneste, og hele tiden vil de prøve å bringe alle evner og krefter i samsvar med de lovene som kan styrke deres muligheter til å gjøre Hans vilje. De vil ikke gi etter for appetitten eller lidenskaper som svekker eller vanhelliger det offeret som de byr sin himmelske Far.

Peter skriver: «Avstå fra de kjødelige lyster som fører krig mot sjelen.» 1 Pet 2,11. Enhver syndig tilfredsstillelse bidrar til å sløve tankevirkosomheten og svekke den mentale og åndelige fatteevnen, så Guds Ord eller Hans ånd bare gjør lite inntrykk. Paulus skriver til menigheten i Korint: «La oss rense oss fra all urenhet på kropp og ånd, og fullføre vår helliggjørelse i frykt for Gud». 2 Kor 7,1. Sammen med Åndens frukt som er «kjærlighet, glede, fred, tålmodighet, vennlighet, godhet, trofasthet, saktmodighet (ydmykhet)», regner han også «avholdenhet (selvtukt).» Gal 5,22-23.

Tross disse inspirerte uttalelsene er det mange kristendomsbekjennere som svekker sine krefter i jakten etter penger eller i tilbedelse av

moten. Mange forringer sitt gudgitte menneskeverd ved fråtseri, drukken-skap og forbudte fornøyelser. I stedet for å tale imot slike onder, fremmer kirken dem altfor ofte ved å appellere til menneskers appetitt, ønske om vinning og lysten til fornøyelser. Slik skaffer kirken seg den inntekten som ellers ikke kommer inn fordi kjærligheten til Kristus er så svak. Hvis Jesus kom inn i kirkene i dag og så de festene og den vanhellige trafikken som foregår i kristendommens navn, ville Han ikke jage disse menneskene ut av Guds hus slik som Han drev pengevekslerne ut av templet?

Apostelen Jakob sier at visdommen ovenfra er «for det første ren» (Jak 3,17). Tenk om han hadde møtt slike som nevner Jesu dyrebare navn med lepper og ånde som er forurenset av tobakk, som er helt gjennomtrengt av den motbydelige lukten, som forurenser luften og tvinger sine medmennesker til å puste inn giften. Hvis han var blitt kjent med denne skikken som i den grad er i strid med evangeliets renhet, ville han da ikke ha stemplet den som «jordisk, sanselig, djevlesk?» Tobakksslaver som gjør krav på å være helliggjorte, snakker om håpet om himmelen. Men Guds Ord sier klart at «det skal aldri noensinne komme noe inn i den (Det nye Jerusalem) som gjør den uren.» Åp 21,27.

«Eller vet dere ikke at kroppen deres er et tempel for Den Hellige Ånd, som er i dere, som dere har fra Gud, og at dere ikke tilhører dere selv? For dere ble kjøpt for en høy pris. Gi derfor Gud ære i deres kropp og i deres

ånd, for begge hører Gud til.» 1 Kor 6,19-20. Den som betrakter kroppen som et tempel for Den hellige ånd, vil ikke være slave av en skadelig vane. Hans evner og krefter tilhører Kristus som har kjøpt ham med sitt eget blod. Det han eier, tilhører Herren. Hvordan skulle han være skyldfri hvis han ødelegger det som er betrodd ham? Bekjennende kristne bruker hvert år store beløp på unyttige og skadelige nytelsesmidler, mens mennesker omkring dem går til grunne av mangel på Livets Ord. Gud blir bedratt for tiende og offergaver, mens de ofrer mer på lystens alter enn de gir for å hjelpe de fattige og fremme forkynnelsen av evangeliet. Hvis alle som bekjenner seg til å følge Kristus virkelig var helliggjorte, ville de bringe pengene til Herrens skattkammer i stedet for å bruke dem til unødvendige og til og med skadelige nytelsesmidler. På den måten ville de kristne være et eksempel på måtehold, selvfornektelse og ofervilje. Da ville de være verdens lys.

Verden har gitt seg over til nytelseslyst. «Kjødets lyst, øynenes lyst og stoltheten i livet» (1 Joh 2,16) har fått makten over de fleste. Men Kristi etterfølgere har et større kall. «Derfor: Kom ut fra dem og vær atskilt, sier Herren. Rør ikke det som er urent, så skal Jeg ta imot dere.» 2 Kor 6,17. I lyset fra Guds Ord har vi rett til å hevde at helliggjørelsen ikke er ekte med mindre den får et menneske til fullstendig å forkaste verdens syndige vaner og nytelser.

MOT STADIG STØRRE LYS

De som følger oppfordringen, har

fått dette løftet fra Gud: «Og Jeg vil være Far for dere, og dere skal være Mine sønner og døtre, sier Herren Den Allmektige.» v.18. Enhver kristen har rett og plikt til å få rike erfaringer i det som hører Gud til. Jesus sa: «Jeg er Verdens Lys. Den som følger Meg skal ikke vandre i mørket, men ha livets lys.» Joh 8,12. «Men de rettferdiges sti er som det strålende lys, som skinner klarere og klarere til høylys dag.» Ordsp 4,18. Hvert skritt i tro og lydighet fører oss nærmere Verdens Lys, og «i Ham finnes det ikke noe mørke.» De klare strålene fra Rettferdighetens Sol skinner på Guds tjenere, og de skal gjen speile Hans lys. Likesom stjernene forteller om et stort lys på himmelen som får dem til å skinne, skal de kristne vise at det finnes en Gud på universets trone som fortjener lovprisning, og som er verd å etterligne. Åndens egenskaper og renheten og helligheten i Hans natur skal prege Hans vitner.

I sitt brev til menigheten i Kolossæ nevner Paulus de rike velsignelsene som Guds barn skal få: «Vi ber om at dere må bli fylt med kunnskap om Hans vilje i all visdom og åndelig forstand, at dere kan vandre verdig for Herren og fullt ut være til behag for Ham, at dere bærer frukt i all god gjerning og vokser i erkjennelse av Gud, ved at dere blir styrket med all kraft etter Hans herlighets makt, til all tålmodighet og langmodighet med glede.» Kol 1,9-11.

Paulus gir uttrykk for sitt ønske om at de troende i Efesos måtte forstå hvilken stor forrett man har som en kristen. På en tydelig måte skil-

drer han den forunderlige kraften og innsikten Guds sønner og døtre kan få. Herren vil styrke dem «med kraft ved Sin Ånd i det indre menneske», så de «er rotfestet og grunnfestet i kjærlighet», og «skal være i stand til å fatte, sammen med alle de hellige, hvor stor bredden og lengden og dybden og høyden er, og å kjenne Kristi kjærlighet, som overgår all kunnskap.» Men det aller største de kan oppleve, er å «bli fylt med hele Guds fylde.» Ef 3,16-19.

Dette viser hvor høyt vi kan nå når vi tror på vår himmelske Fars løfter og oppfyller Hans krav. Ved Kristi fortjeneste har vi adgang til tronen til Ham som har uendelig makt. «Han som ikke sparte Sin Egen Sønn, men ga Ham for oss alle, hvordan skal Han kunne annet enn å gi oss alle ting med Ham?» Rom 8,32. Gud ga sin Ånd til sin Sønn uten mål, og vi kan også få del i dens fylde. Jesus sier: «Hvis da dere som er onde, vet hvordan dere skal gi gode gaver til barna deres, hvor mye mer skal da deres Himmelske Far gi Den Hellige Ånd til dem som ber Ham!» Luk 11,13. «Dersom dere ber om noe i Mitt navn, vil Jeg gjøre det.» (eng. KJV.) «Be, og dere skal få, så gleden deres kan være fullkommen.» Joh 14,14; 16,24.

DEN STØRSTE GLEDEN

En kristen skal kjennetegnes ved ydmykhet, men han bør likevel ikke gå rundt og være nedtrykt og føle seg mindreverdige. Hver enkelt har rett til å leve på en måte som Gud kan anerkjenne og velsigne. Vår himmelske Far vil ikke at vi stadig skal leve

i mørke og føle oss fordømt. Å gå med bøyde hode og bare tenke på seg selv er ikke noe bevis på sann ydmykhet. Vi kan gå til Jesus og bli rensset og stå for loven uten skam og samvittighetsnag. «Derfor er det da ingen fordømmelse for dem som er i Kristus Jesus, de som ikke vandrer etter kjødet, men etter Ånden.» Rom 8,1.

Ved Jesus blir Adams falne etterkommere «Guds barn.» «For både Han som helliggjør og de som blir helliggjort, er alle av Én. Derfor skammer Han Seg ikke over å kalle dem søsken.» Heb 2,11. Den kristnes liv bør være preget av tro, seier og glede i Gud. «For alt det som er født av Gud, seirer over verden. Og dette er den seier som har seiret over verden, vår tro.» 1 Joh 5,4. Med rette sa Guds tjener Nehemja: «Gleden i Herren er deres styrke.» Neh 8,10. Og Paulus skriver: «Gled dere i Herren alltid! Igjen vil jeg si: Gled dere!» «Gled dere alltid, be uten opphold, takk under alle forhold! For dette er Guds vilje for dere i Kristus Jesus.» Fil 4,4; 1 Tess 5,16-18.

TRO OG LYDIGHET

Dette er fruktene av bibelsk omvendelse og helligjørelse. Når disse fruktene kommer til syne så sjelden, er det fordi kristenheten er så likegyldig overfor rettferdighetens store prinsipper som er framholdt i Guds lov. Derfor ser vi så lite av den dyptgripende og varige virkningen av Guds ånd som preget vekkelsene i tidligere tider.

Vi blir forvandlet ved det vårt sinn er opptatt av. Når folk forsømmer de hellige budene som åpenbarer Guds

Frukten av omvendelsen kommer sjeldent til syne fordi kristenheten er så likegyldig overfor rettferdighetens store prinsipper som er framholdt i Guds lov.

fullkomne og hellige karakter og i stedet blir opptatt med menneskelige tanker og teorier, er det ikke rart at levende gudsfrykt avtar i kristenheten. Herren sier: «Meg har de forlatt, kilden med det levende vann, og de har hogd seg ut brønner, sprukne brønner som ikke holder vann.» Jer 2,13.

«Salig er den mann som ikke vandrer etter ugudeliges råd, og som ikke står på synderes vei eller sitter på spotteres sete, men som har sin lyst i Herrens Lov og grunner på Hans Lov dag og natt. Han skal være lik et tre plantet ved strømmer av vann, som gir sin frukt i sin tid, og som har blader som ikke visner. Og alt han gjør, skal lykkes.» Sal 1,1-3. Bare hvis Guds lov igjen får sin rette plass, kan det skje en gjenopplivelse av den opprinnelige troen og gudsfrykten blant dem som bekjenner seg til å være Hans folk. «Så sier Herren: Still dere på veiene og se etter, spør etter de gamle stiene, spør hvor den gode veien er og vandre på den! Da skal dere finne hvile for deres sjeler.» Jer 616.

KAPITTEL 28

DEN UNDERSØKENDE DOMMEN

«Jeg så på dette helt til det ble satt troner fram, og Den gamle av dager satte Seg. Hans klær var hvite som snø, håret på Hans hode var som ren ull. Hans trone var som flammene av ild, hjulene på den var brennende ild. En strøm av ild flommet fram og kom ut foran Ham. Tusen ganger tusen gjorde tjeneste for Ham. Ti tusen ganger ti tusen sto framfor Ham. Retten ble satt, og bøker ble åpnet.» Dan 7, 9-10.

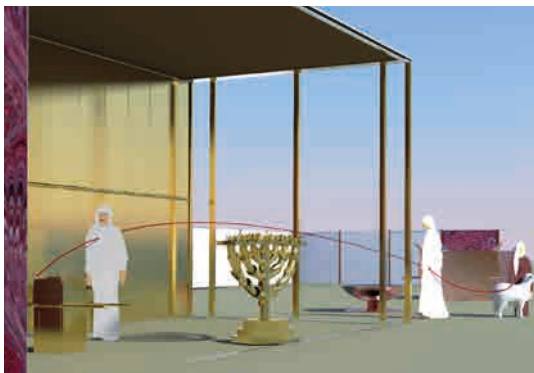
Slik fikk profeten Daniel se den store, høytidelige dagen da hele jordens dommer skal vurdere menneskers liv og karakter og «lønne enhver etter hans gjerninger.» Den gamle av dager er Gud selv. Salmisten sier: «Før fjellene ble til, ja, før Du hadde dannet jorden og verden, fra evighet til evighet, er Du Gud.» Sal 90,2. Han som er kilden til alt liv og opphavet til all lov, leder rettergangen. Og hellige engler som teller «tusen ganger tusen» og «ti tusen ganger titusen», er til stede ved denne domstolen.

«Jeg så i de nattlige synene, og se, En som var som Menneskesønnen kom med Himmelens skyer! Han kom bort til Den gamle av dager, og de førte Ham fram til Ham. Så ble det gitt Ham herredømme og ære og rike, så alle folk og folkestammer med alle tungemål skulle tjene Ham.

Hans herredømme er et evig herredømme, som ikke forgår, og Hans rike er det som ikke skal ødelegges.» Dan 7,13-14.

Dette er ikke Kristi gjenkomst til jorden. Han kommer til Den gamle av dager i himmelen for å ta imot herredømme og ære og et rike som vil bli Hans når Han slutter sin tjeneste som mellommann. Det var dette komme, ikke Hans gjenkomst til jorden, som skulle inntreffe i 1844 ved slutten av de 2300 dagene. Fulgt av himmelens engler går vår store øversteprest inn i Det aller helligste der Han trer fram for Gud for å utføre den siste delen av sin tjeneste for menneskene – enhver får sin sak undersøkt, og Jesus går god for alle som nyter godt av Hans forsoning.

I den symbolske offertjenesten var det bare de som hadde kommet fram for Gud med bekjennelse og anger, og som gjennom syndofferblodet hadde fått syndene sine overført til helligdommen, som kunne nyte godt av tjenesten på forsoningsdagen. Slik er det også i den undersøkende domshandling på den endelige, store forsoningsdagen. Bare de som har hørt Herren til, får sin sak behandlet. Dommen over de ugudelige er en sak for seg og skal foregå senere. Apostelen sier om dommen at den «skal be-

I den symbolske offertjenesten var det bare de som hadde kommet fram for Gud med bekjennelse og anger som kunne nyte godt av tjenesten på forsoningsdagen. Slik er det også på den endelige, store forsoningsdagen når de som har hørt Herren til, får sin sak behandlet.

gynne med Guds hus. Men hvis den begynner med oss først, hva blir da avslutningen for dem som er ulydige mot Guds evangelium?» 1 Pet 4,17.

«BØKER BLE ÅPNET»

Domskjennelsen vil bli avsagt på grunnlag av bøkene i himmelen der alle menneskers navn og handlinger er nedskrevet. Profeten Daniel sier: «Retten ble satt, og bøker ble åpnet.» Johannes skildrer den samme begivenheten og føyer til: «Og en annen bok ble åpnet, som er Livets Bok. Og de døde ble dømt etter det som var skrevet i bøkene, etter sine gjerninger.» Åp 20,12.

Livets Bok inneholder navnene på hvert eneste menneske som har begynt å tjene Gud. Jesus sa til sine disipler: «Gled dere heller over at deres navn er skrevet opp i Himmelen.» Luk 10,20. Paulus skriver om sine trofaste medarbeidere «som har sine navn i Livets Bok.» Fil 4,3. Daniel forutser «en trengselstid som det aldri har vært fra noe folkeslag ble til, og helt til den tiden», og erklærer

at «på den tiden skal ditt folk bli utfridd, hver den som blir funnet innskrevet i Boken.» Og Johannes sier at «bare de som er innskrevet i Livets Bok hos Lammet», får adgang til Guds by. Dan 12,1; Åp 21,27.

Profeten sier om Gud: «Så ble en Minnebok skrevet for Hans åsyn, for dem som frykter Herren og som grunner på Hans navn.» Mal 3,16. Ord uttalt i tro og gjerninger gjort i kjærlighet, er skrevet i himmelen. Nehemja hentyder til dette når han sier: «Husk på meg, min Gud, for dette, og utslett ikke mine barmhjertighetsgjerninger som jeg har gjort for min Guds hus, og for tjenestene som hører til der.» Neh 13,14.

Alle rettferdige handlinger blir foreviget i Guds minnebok. Hver fristelse som har blitt motstått og alt vondt som har blitt overvunnet, samt hvert eneste medfølende ord som har blitt uttrykt, er trofast nedskrevet der. Det samme skjer med hver oppofrende handling og hver lidelse og sorg man har tålt for Kristi skyld. Salmisten sier: «Du teller hvor ofte jeg flakker omkring. Tøm mine tårer i Din flaske, er de ikke alle opptalt i Din Bok?» Sal 56,9.

Det blir også holdt regnskap med menneskers synder. «For Gud skal føre hver gjerning fram for dommen, sammen med alt det skjulte, enten det er godt eller ondt.» Jesus sa: «Hvert unyttig ord menneskene taler, skal de avlegge regnskap for på dommens dag. For etter dine ord skal du bli kjent rettferdig, og etter dine ord skal du bli fordømt.» Fork 12,14; Matt 12,36-37. Skjulte planer og motiver finnes i den ufeilbare bo-

ken, for Gud «skal (både) føre mørkets skjulte ting fram i lyset og åpenbare hjertenes råd.» 1 Kor 4,5. «Se, det står skrevet for Mitt ansikt: Jeg vil ikke tie, men Jeg skal betale det tilbake, ja, betale det tilbake like i fanget på dem, deres misgjerninger sammen med deres fedres misgjerninger, sier Herren». Jes 65,6-7.

Gud har oversikt over hvert menneskes handlinger, og de blir stående som uttrykk for enten troskap eller utroskap. Ved hvert navn er det skrevet med pinlig nøyaktighet hvert usant ord, hver selvisk handling, hver forsømt plikt, hver skjult synd og hvert listig forsøk på å føre andre bak lyset. Advarsler og irettesettelser fra Gud som man har neglisjert, tid man har sløst bort, muligheter man ikke har benyttet, god eller dårlig innflytelse med dens vidtrekkende følger - alt blir skrevet ned.

Guds lov er den standarden som menneskers liv og karakter blir prøvd med i dommen. Vismannen sier: «Frykt Gud og hold Hans bud, dette gjelder alle mennesker. For Gud skal føre hver gjerning fram for dommen.» Fork 12,13-14. Slik formanner apostelen Jakob sine trosfeller: «Tal da slik, og gjør slik, som de som skal bli dømt etter frihetens Lov.» Jak 2,12. De som i dommen «er holdt verdige», får del i de rettferdiges oppstandelse. Jesus sa: «Men de som er holdt verdige til å få del i den kommende verden og i oppstandelsen fra de døde... er lik englene og er Guds barn, siden de er oppstandelsens barn». Luk 20,35-36. Videre sier Han at «de som har gjort godt skal komme fram til livets oppstandelse.»

Joh 5,29. De rettferdige som er døde, skal ikke oppstå før etter frikjennelsen i dommen som finner dem verdige til «livets oppstandelse». Derfor møter de ikke fram personlig når deres livsregnskap blir gjennomgått og deres sak blir avgjort.

Jesus er deres talsmann og fører deres sak hos Gud. «Og hvis noen synder, har vi en Talsmann hos Faderen, Jesus Kristus, Den Rettferdige.» 1 Joh 2,1. «For Kristus gikk ikke inn i en Helligdom som er gjort med hender, som er et bilde av Den sanne Helligdom, men inn i selve Himmelen, for nå å åpenbares for Guds åsyn for vår skyld.» «Derfor har Han også makt til fullkomment å frelse dem som kommer til Gud ved Ham, ettersom Han alltid lever for å gå i forbønn for dem.» Heb 9,24; 7,25.

Når bøkene blir åpnet i dommen, ser Gud livsløpet til alle som har trodd på Jesus. Vår talsmann legger først livsregnskapet fram for de første som levde på jorden, og så fortsetter Han med de etterfølgende slektsledd og ender opp med dem som lever på jorden i dag. Hvert navn blir nevnt, hver enkelt sak omhyggelig vurdert. Noen navn blir godkjent, andre forkastet. Hvis noen har syndet som ikke er angret og tilgitt, blir navnet slettet av Livets Bok, og det gode de har gjort, blir fjernet fra Guds minnebok. «Herren sa til Moses: Hver den som har syndet mot Meg, vil Jeg stryke ut av Min Bok.» 2 Mos 32,33. Profeten Esekiel sier om en rettferdig person som vender seg bort fra sin rette ferd og gjør urett, at «all den rettferdigheten han har gjort, (ikke) skal bli husket.» Esek 18,24.

KRISTUS – VÅR FORSVARER

Alle som virkelig har angret sin synd og i tro tilegnet seg Kristi blod som deres sonoffer, har fått skrevet «tilgitt» ved siden av navnene deres i himmelens bøker. De har tatt imot Kristi rettferdighet, og deres karakter er i samsvar med Guds lov. Derfor vil syndene deres bli strøket, og de blir funnet verdige til å få evig liv. Herren sier ved profeten Jesaja: «Jeg, ja, Jeg er Han som sletter ut dine overtredelser for Min Egen skyld. Dine synder skal Jeg ikke minnes mer.» Jes 43,25. Jesus sa: «Den som seirer, han skal bli kledd i hvite klær, og Jeg skal slett ikke stryke navnet hans ut av Livets Bok. Men Jeg skal bekjenne hans navn for Min Far og for Hans engler.» «Derfor, den som bekjenner Meg for mennesker, ham skal også Jeg bekjenne for Min Far som er i Himmelen. Men den som fornekter Meg for mennesker, ham skal også Jeg fornekte for Min Far som er i Himmelen.» Åp 3,5; Matt 10,32-33.

Selv den dypeste interesse mange legger for dagen når det gjelder viktige avgjørelser ved jordiske domstoler, blekner i sammenligning med det engasjementet som preger de himmelske vesener når navnene i Livets Bok legges fram for hele jordens Dommer. Talsmannen ber om at alle som har seiret ved tro på Hans blod, får tilgivelse for sine synder, at de må få Eden-hjemmet tilbake og bli kronet som Hans medarvinger til menneskenes første kongedømme. Mi 4,18.

Ved sine forsøk på å bedra og friste menneskeslekten hadde Satan reg-

Selv den dypeste interesse mange legger for dagen når det gjelder viktige rettsavgjørelser ved jordiske domstoler, blekner i sammenligning med det engasjementet som preger de himmelske vesener når navnene i Livets Bok legges fram for all jordens dommer.

net med å ødelegge Guds plan med å skape mennesket. Men nå ber Kristus om at denne planen må bli gjennomført som om mennesket aldri hadde syndet. Han ber om at Hans folk ikke bare må bli fullstendig tilgitt og rettferdiggjort, men få del i Hans herlighet og en plass på Hans trone.

Mens Jesus går i forbønn for dem som har tatt imot Hans nåde, anklager Satan dem for å være syndere. Den store bedrageren har forsøkt å få dem til å tvile. Han har forsøkt å svekke deres tillit til Gud, skille dem fra Hans kjærlighet og få dem til å overtre Hans lov. Nå peker han på deres livs rulleblad, deres karaktermangler, hvordan de ikke har liknet Kristus, og dermed har vanæret deres Frelser, og på alle syndene han har fristet dem til å begå. På bakgrunn av dette gjør han krav på dem som sine undersåtter.

Jesus unnskylder ikke syndene deres, men viser til deres anger og tro. Han krever tilgivelse for dem, idet Han løfter de sårede hendene opp for Faderen og englene og sier: «Jeg vet hvem de er. Jeg har tegnet

Jesus unnskylder ikke syndene deres, men viser til deres anger og tro. Han krever tilgivelse for dem.

dem i mine hender.» «Offer for Gud er en sønderbrutt ånd, et sønderbrutt og angrende hjerte - Gud, det vil Du ikke forakte.» Sal 51,19. Til ham som anklager Hans folk, sier Han: «Herren refse deg, Satan! Herren refse deg, Han som har utvalgt Jerusalem. Er ikke denne mannen en rykende brann som er revet ut fra ilden?» Sak 3,2.

Kristus vil kle sine trofaste etterfølgere i sin egen rettferdighet så Han kan stille dem fram for sin Far som en menighet «som ikke har flekk eller rynke eller noe slikt.» Ef 5,27. Navnet deres er skrevet i Livets Bok, og det står om dem: «Og de skal vandre omkring med Meg i hvite klær, for de er verdige til det.» Åp 3,4.

Slik blir løftet i den nye pakten fullstendig oppfylt: «For Jeg skal tilgi deres misgjerning, og deres synd skal Jeg ikke minnes mer.» «I de dager og på den tiden, sier Herren, skal de lete etter Israels misgjerning, men den skal ikke finnes mer.» Jer 31,34; 50,20. «På den dagen skal Herrens Spire være vakker og herlig, og landets frukt utsøkt og praktfull for de unnslypne av Israel. Da skal det

skje: Den som er igjen i Sion og blir tilbake i Jerusalem, skal kalles hellig, hver den som er oppskrevet blant de levende i Jerusalem.» Jes 4,2-3.

NÅR SYNDEN BLIR UTSLETTET

Granskingen skal avsluttes og synden utslettes før Herrens gjenkomst. Fordi de døde skal bli dømt etter det som står i bøkene, kan synden umulig bli utslettet før deres sak er avgjort. Men apostelen Peter sier tydelig at de troendes synder skal bli strøket ut når «fornyelsens tider skal komme fra Herrens åsyn, og Han skal sende Jesus Kristus.» Apg 3,19-20 (eng. KJV.) Når denne undersøkelsen er slutt, kommer Kristus, og Han har lønnen med for å gjengjelde enhver etter hans gjerning.

Etter at øverstepresten i den gammeltestamentlige helligdomstjenesten hadde gjort soning for Israel, kom han ut og velsignet forsamlingen. Slik vil Kristus, når Han avslutter sin tjeneste som mellommann, «vise Seg for andre gang for dem som venter på Ham med iver, uten å bære synd til frelse.» Heb 9,28.

På samme måte som presten fjernet synden fra helligdommen og la den på sydebukken, vil Kristus legge denne synden på Satan, han som er syndens opphavsmann. Bukken som bar Israels synder, ble sendt «løs i ørkenen.» 3 Mos 16,22. Slik vil Satan som bærer skylden for de syndene han har fått Guds folk til å begå, bli bundet til denne jorden i 1000 år. Jorden er da øde og ubebodd. Til sist skal han lide syndens fulle straff i ilden som utrydder de ugudelige. Frelsesplanen vil bli fullbyrdet ved

at synden fullstendig er utryddet, og alle som har villet avstå fra det onde, er utfridd.

EN RETTFERDIG DOM

På det tidspunktet som var fastsatt for den avgjørende granskningen ved slutten av de 2300 årene i 1844, begynte synden også å bli fjernet. Alle som noen gang har bekjent seg til å tro på Kristus, må gjennom denne grundige granskningen. Både levende og døde blir dømt «etter det som var skrevet i bøkene, etter sine gjerninger.» Synder som ikke er angret og oppgitt, vil ikke bli tilgitt og strøket av bøkene, men vil vitne mot synderen på Guds store dag. Uansett om de onde handlingene har foregått i dagslyset eller nattemørket, står de tydelig og klart for Ham vi skal stå til regnskap for. Engler har vært vitne til hver eneste synd og ført dem inn i de ufeilbare bøkene. Man kan benekte en synd og skjule den for far og mor, ektefelle, barn og medarbeidere. Kanskje ingen uten den skyldige selv har anelse om noe galt, men uretten ligger blottet for de himmelske vesener.

Det sorteste nattemørke og ethvert kunstig påfunn for å dekke over synden, kan ikke skjule en eneste tanke for den evige Gud. Han vet om hvert misvisende regnskap og hver urettferdig handling. Han lar seg ikke lure av påtatt fromhet. Han tar ikke feil når Han vurderer menneskers karakter. Folk kan bli bedratt av slike som er korruperte innvendig, men Gud gjennomskuer forkledningen og leser de innerste tankene.

Tenk hvor alvorlig dette er! For hver

dag som går, blir det skrevet nye ting i de himmelske bøkene. Ord som en gang er uttalt og handlinger som er gjort, kan aldri kalles tilbake. Engler har skrevet ned både godt og ondt. Den mektigste erobreren i verden kan ikke kalle tilbake rapporten fra en eneste dag. Handlingene våre, ordene våre, ja, selv de innerste motivene våre teller med når skjebnen vår skal avgjøres til frelse eller fortapelse. Selv det vi har glemt, vil enten rettferdiggjøre eller fordømme oss.

På samme måte som en kunstner kan gjengi ansiktstrekk med usvikelig nøyaktighet, inneholder bøkene i himmelen en tro skildring av karakteren vår. Likevel er mange svært lite opptatt av det livsregnskapet som himmelske vesener skal se. Hvor mange ord ville ikke forbli usagt, og hvor mange handlinger ville være ugjort hvis sløret som skiller den synlige verden fra den usynlige ble fjernet, så man kunne se engelen som noterer hvert ord og hver handling som vi må møte igjen i dommen.

Bruken av hvert talent vil også bli nøye vurdert i dommen. Hvordan har vi brukt de ressursene som Herren har betrodd oss? Får Han sitt igjen med rente når Han kommer? Har vi utviklet våre fysiske, åndelige og mentale evner og krefter til Guds ære og til gagn for verden? Hvordan har vi brukt vår tid, vår penn, vår stemme, våre penger og vår innflytelse? Hva har vi gjort for Kristus ved å hjelpe den fattige, den som sørger, den foreldreløse eller enken?

Gud har betrodd oss sitt Hellige Ord. Hvordan har vi forvaltet lyset og sannheten som vi har fått for å

gi mennesker visdom som leder til frelse? Hvis man er fornøyd med å bekjenne Kristus, har det ingen verdi – bare den kjærligheten som kommer til uttrykk i handling, er ekte. Det er altså bare kjærlighet som gjør en handling verdifull i Guds øyne. Han godkjenner og lønner alt som blir gjort av kjærlighet, uansett hvor ubetydelig det er etter menneskelig vurdering.

Menneskers skjulte selviskhet blir avslørt i himmelens bøker. Der står alt om hvordan de har unnlatt å ta seg av sine medmennesker og hvordan de har glemt Frelserens krav til dem. Der får de se hvor ofte Satan fikk den tiden, de tankene og de kreftene som tilhørte Kristus. Det er en tragisk rapport englene bringer med seg til himmelen. Fornuftige mennesker som bekjenner seg til å følge Kristus, er opptatt med å skaffe seg eiendom og nyte verdslige gleder. Penger, tid og krefter blir ofret på forfengelighet og forlystelser, mens liten tid blir brukt til bønn og bibelstudium, til å søke ydmykhet og til å bekjenne sin synd.

VI BØR VITE HVA SOM SKJER

Satan finner på utallige planer for å oppta oss så vi ikke bruker tid på å sette oss inn i det som vi bør ha kunnskap om. Den store bedrageren hater de sannhetene som åpenbarer Ham som er vårt sonoffer og vår allmechtige mellommann. Han vet at alt avhenger av at han kan få lede oppmerksomheten vår bort fra Jesus og Hans sannhet. De som vil ha del i Frelserens tjeneste som mellommann, må ikke la noe forstyrre de-

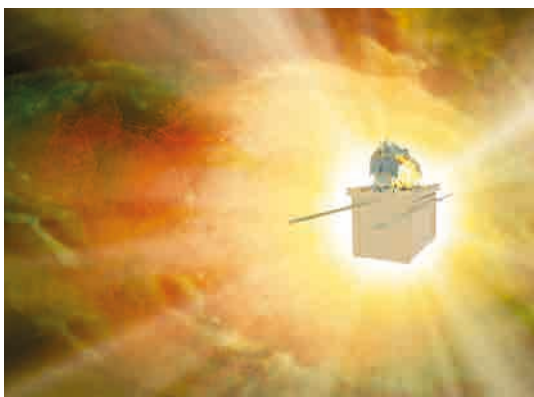
res plikt til å fullføre helliggjørelsen i guds frykt. I stedet for å bruke de kostbare timene til fornøyelser, til å pleie forfengeligheten eller til å tjene flere penger, bør man bruke dem til alvorlig bønn og bibelstudium.

Guds folk bør ha en klar forståelse av helligdommen og det som foregår der. Alle må ha en personlig forståelse av den tjenesten vår store øversteprest utfører. Ellers er det umulig for dem å oppøve den troen som er nødvendig i denne tiden, eller å fylle den plassen Gud har bestemt for dem. Hvert enkelt menneske vil enten få det evige livet eller miste det. Alle har en sak til behandling for Guds domstol. Enhver skal stå ansikt til ansikt med den store Dommeren. Derfor er det så viktig at hver enkelt ofte tenker på den alvorlige kjensgjerningen at retten er satt og bøkene åpnet. Sammen med Daniel skal hvert eneste menneske stå opp til sin lodd ved dages ende.

Alle som er klar over dette, må fortelle andre om de store sannhetene Gud har gitt dem. Helligdommen i himmelen er midtpunktet i Kristi tjeneste for menneskene. Den angår hver eneste en av oss. Den gir innblikk i frelsesplanen, fører oss ned til tidens slutt og åpenbarer det seierrike utfallet av kampen mellom rettferdighet og synd. Det er uhyre viktig at vi setter oss grundig inn i disse tingene, så vi kan svare dem som spør om grunnen for det håpet vi har.

KRISTUS TALER VÅR SAK

Den gjerningen Kristus utfører som menneskers talsmann i hellig-

Helligdommen i himmelen som var forbildet for den jordiske, er midtpunktet for Kristi gjerning for oss mennesker.

dommen i himmelen, har like stor betydning for frelsesplanen som Hans død på korset. Hans død var begynnelsen til den gjerningen Han etter oppstandelsen før opp til himmelen for å fullføre. I tro må vi gå gjennom forhenget «dit Jesus gikk som en forløper for oss.» Heb 6,20. Der reflekteres lyset fra korset. Der kan vi få en klarere innsikt i frelsens hemmelighet. Menneskets frelse har kostet himmelen uendelig mye. Offeret svarer til de strengeste kravene i Guds lov. Jesus har åpnet veien til Faderens trone, og på grunn av Hans tjeneste som mellommann, kan alle som søker Ham i tro, legge fram sine oppriktige ønsker for Gud.

«Den som skjuler sine overtredelser, skal det ikke gå godt, men den som bekjenner og vender seg fra dem, skal få barmhjertighet.» Ords 28,13. Hvis de som skjuler og unnskylder sine feil, kunne se hvordan Satan gleder seg over dem, og hvordan han håner Kristus og englene for deres handlemåte, ville de skynde seg å bekjenne sine synder og legge dem vekk. Satan arbeider gjennom men-

neskers karaktermangler for å få kontroll over hele sinnet, og han vet at det vil lykkes dersom de ikke retter på disse manglene. Derfor prøver han hele tiden å få Kristi etterfølgere til å tro den skjebnesvangre løgnen at det er umulig for dem å seire.

Men Jesus går i forbønn for dem i kraft av sårmerkene i hendene sine og sitt brutte legeme, og Han sier til alle som gjerne vil følge Ham: «Min nåde er nok for deg.» 2 Kor 12,9. «Ta Mitt åk på dere og lær av Meg, for Jeg er mild og ydmyk av hjertet, og dere skal finne hvile for sjelene deres. For Mitt åk er gagnlig, og Min byrde er lett.» Matt 11,29-30. Ingen bør derfor mene at det ikke går an å rette på sine feil. Gud vil gi tro og mulighet til å overvinne dem.

Nå lever vi i tiden for den store forsoningsdagen. Mens øverstepresten i den gammeltestamentlige offertjenesten gjorde soning for Israel, måtte alle gå i seg selv, bekjenne sin synd og ydmyke seg for Herren slik at de ikke skulle bli utryddet. Slik må alle som gjerne vil at deres navn skal bli stående i Livets Bok, ydmyke seg for Gud i de få dagene som er tilbake av nådetiden, angre sin synd og vende om. Det må skje en dyp, oppriktig selvransakelse. Den overfladiske, sorgløse holdningen hos mange som kaller seg kristne, må bort. Alle som gjerne vil undertrykke de onde tilbøyelighetene som presser på, står overfor en hard kamp.

Det må skje en personlig forberedelse. Vi blir ikke frelst gruppevis. Renhet og fromhet hos én person kan ikke oppveie manglene hos en annen. Selv om alle skal fram for

Guds domstol, undersøker Han den enkeltes sak så grundig som om dette var det eneste menneske på jorden. Alle må gjennom denne prøven, og de må bli funnet «uten flekk eller lyte» eller noe slikt.

De begivenhetene som knytter seg til avslutningen av soningsverket, er alvorlige. Alt står på spill. Domsprosessen i helligdommen i himmelen går mot slutten. Den har pågått i mange år. Snart - ingen vet hvor snart - vil den angå dem som lever i dag. I Guds nærvær vil vårt liv bli undersøkt. Mer enn noen gang før gjelder det nå for hver enkelt å følge Frelserens oppfordring: «Vær på vakt, våk og be! For dere vet ikke når tiden er der.» Mark 13,33. «Derfor, hvis du ikke vil våke, skal jeg komme over deg som en tyv, og du skal ikke vite i hvilken time Jeg kommer over deg.» Åp 3,3.

Når arbeidet med den undersøkte dommen er slutt, vil alle menneskers skjebne være avgjort til liv eller død. Nådetiden opphører kort tid før Jesu gjenkomst. Med tanke på den tiden uttaler Jesus i Åpenbaringsboken: «Den som gjør urett, la ham fortsatt gjøre urett! Den som er uren, la ham fortsatt være uren! Den som er rettferdig, la ham fortsatt være rettferdig! Den som er hellig, la ham fortsatt være hellig! Og se Jeg kommer snart, og Min lønn er med Meg,

for å gi enhver igjen etter hans gjerning.» Åp 22,11-12. De rettferdige og de gudløse lever fremdeles på jorden som alminnelige dødelige. Folk er opptatt med å plante og bygge, spise og drikke, og de aner ikke noe om den endelige og ugjenkallelige avgjørelsen som er truffet i helligdommen i himmelen.

Da Noah hadde gått inn i arken før vannflommen, lukket Gud ham inne og stengte de ugudelige ute. Folk utenfor visste ikke at dommen over dem hadde falt, og de fortsatte sitt lystige, sorgløse liv i sju dager og gjorde narr av advarslene om en forestående straffedom. «Slik skal det også være ved Menneskesønnens komme.» Matt 24,39. Stille og ubemerket som en tyv om natten kommer det avgjørende øyeblikket som slår fast hvert eneste menneskes skjebne, når Guds nåde ikke lenger blir tilbudt syndige mennesker.

«Våk derfor ...at Han ikke når Han plutselig kommer, skal finne dere sovende.» Mark 13,35-36. De som blir trette av å våke og blir opptatt med verdslige ting, er virkelig i en farlig situasjon. Kanskje nettopp mens forretningsmannen er opptatt med å tjene penger, mens den fornøysessyke morer seg og den forfengelige pynter seg, uttaler hele jordens Dommer: «Du er veid på skålvect og funnet for lett.» Dan 5,27.

KAPITTEL 29

DET ONDES OPPHAV

Syndens opphav og eksistens er et stort problem for mange. De ser hvordan ondskapen fører til mye sorg og ulykke, og de undrer seg over at slikt kan skje der en allmektig, kjærlig og allvitende Gud hersker. Dette er et mysterium de ikke kan finne noen forklaring på, og deres uvisshet og tvil gjør dem blinde for det som er klart åpenbart i Guds Ord, og som har betydning for frelsen.

Noen av de som prøver å finne løsning på syndens problem, gir seg i kast med noe som Gud aldri har åpenbart, og derfor finner de heller ingen løsning på problemene. Andre har tendens til å tvile og kritisere og bruke dette som en unnskyldning for å forkaste Den hellige skrift. Det er også noen som ikke finner en tilfredsstillende forklaring på det ondes store problem fordi gamle forestillinger og uriktige tolkninger har formørket Bibelens lære om Guds natur, Hans lederskap og måten Han behandler synden på.

EN ULØST GÅTE

Det er umulig å forklare syndens opphav på en måte som gir en begrunnelse for at den eksisterer. Likevel kan vi forstå så mye av dens utgangspunkt og natur at vi kan se Guds rettferdighet og godhet i all

Hans handlemåte med det onde. Ikke noe er tydeligere framholdt i Bibelen enn at Gud på ingen måte var ansvarlig for at synden oppsto. Opprøret skyldtes ikke at Gud vilkårlig fjernet sin nåde eller at det var noen mangel ved Hans lederskap.

Synden er en inntrenger som man ikke kan gi noen fornuftig forklaring på. Den er mystisk, uforklarlig – å unnskyldte den er å forsvare den. Hvis man fant en unnskyldning for den eller kunne påvise noen grunn til at den burde eksistere, ville den opphøre å være synd. Den eneste definisjonen på synd er den som finnes i Guds Ord: «Synd er lovbrudd.» (1 Joh 3,4.) Den er følgen av et prinsipp som er i strid med kjærlighetens store lov, grunnlaget for Guds styresett.

Før det onde fikk innpass, var det fred og glede i hele universet. Alt var i fullkommen harmoni med Skapereens vilje. Kjærligheten til Gud var grenseløs, og kjærligheten innbyrdes var ren og ekte. Kristus, Ordet, Guds enbårne Sønn, var ett med den evige Fader - ett i natur, karakter og hensikt - det eneste vesen i universet som hadde del i alle Guds råd og planer. I Kristus skapte Gud alle de himmelske vesener. «For i Ham ble alle ting skapt, de som er i Himmelen, og de som er på jorden, både synlige og

usynlige, enten det er troner eller herredømmer, myndigheter eller makter.» Kol 1,16. Alle himmelske vesener viste Kristus den samme lojaliteten som de viste Faderen.

Fordi Kjærlighetens lov er grunnlaget for Guds lederskap, var alle skapningenes lykke avhengig av at de fullt ut var i samsvar med de rettferdige prinsippene i loven. Gud vil at alle skapninger skal tjene Ham av kjærlighet. Han ønsker en hyllest som springer ut av en forstandsmessig anerkjennelse av Hans karakter. Han er ikke interessert i tvungen lydighet, og Han gir alle en fri vilje så de selv kan velge å tjene Ham.

SYNDENS OPPHAVSMANN

Men det var en som valgte å misbruke sin frihet. Synden begynte hos ham som nest etter Kristus var blitt mest æret, og som hadde størst respekt og innflytelse blant himmels innbyggere. Før Lucifer syndet, var han den fremste blant kjerubene, hellig og ren. «Så sier Herren Gud: Du var seglet på det fullendte, full av visdom og fullkommen i skjønnhet. Du var i Eden, Guds hage. Du dekket deg med alle slags edelsteiner... Du var en salvet kjerub med dekkende vinger. Jeg har innsatt deg. Du var på Guds hellige berg. Du vandret blant glødende steiner. Du var fullkommen i din ferd fra den dagen du ble skapt, helt til det ble funnet misgjerning i deg.» Esek 28,12-15.

Lucifer kunne fortsatt ha beholdt Guds velvilje og englehærens kjærlighet og hyllest, og han kunne ha brukt sine krefter til gagn for andre og til ære for Skaperen. Men profeten sier:

«Ditt hjerte ble hovmodig på grunn av din skjønnhet. For din skjønnhets skyld gjorde du din visdom fordervet.» v.17. Litt etter litt ga han etter for trangen til å hevde seg selv. «Fordi du framhever ditt hjerte som om det var et gudehjerte.» «For det er du som har sagt i ditt hjerte: Til Himmelen vil jeg stige opp, høyt over Guds stjerner vil jeg reise min trone. Jeg vil sitte på forsamlingens berg, på sidene lengst borte mot nord. Jeg vil stige opp over skyenes tinder, jeg vil bli lik Den Høyeste.» v.6; Jes 14,13-14.

I stedet for å få skapningene til å sette Gud høyest i kjærlighet og lojalitet, forsøkte Lucifer å vinne deres tjeneste og hyllest til seg selv. Denne fyrsten blant englene ønsket å få den æren som den evige Far hadde gitt sin Sønn, og målet hans var å rane til seg den makten som bare Kristus hadde rett til å utøve.

Hele himmelen gledet seg over å gjenspeile Skaperens herlighet og hylle Ham med lovprisning. Og så lenge Gud ble æret på denne måten, var alt fred og glede. Men nå var det en mislyd som forstyrret den himmelske harmonien. De som satte Guds ære over alt annet, fikk onde anelser om at noe galt var ved å skje da de så hvordan ønsket om å opphøye og tjene seg selv, noe som var i strid med Skaperens plan, snek seg inn.

Guddommen tryglet Lucifer om å oppgi sine planer. Guds Sønn minnet ham om Skaperens storhet, kjærlighet og rettferdighet og at Hans lov var hellig og uforanderlig. Gud hadde selv innført den ordningen som eksisterte i himmelen, og hvis Lucifer vek av fra den, ville han vanære Skaperen og

bringe ødeleggelse over seg selv. Men selv om denne advarselen ble gitt i ubeskrivelig kjærlighet og medlidenhet, resulterte den bare i trass. Lucifer tillot at misunnelsen mot Kristus fikk overhånd, og han ble bare mer besluttsom i sitt forsett.

Satan var stolt over sin egen herlighet, og det ga næring til ønsket om å være den største. Han så ikke lenger den æren han ble vist som en gave fra Gud, og han viste ingen takknemlighet til Skaperen. Han var stolt over sin egen skjønnhet og storhet og traktet etter å bli lik Gud. Himmelen engler elsket og æret ham, og de gjorde med glede det han ba dem om. Han var klokere og mer strålende enn dem alle. Men Guds Sønn var likevel anerkjent som himmelens hersker, likestilt med Faderen i makt og myndighet. Kristus tok del i alle Guds rådslagninger, mens Lucifer ikke ble innviet i Guds planer. «Hvorfor skal Kristus ha førsteplassen?» spurte denne mektige engelen. «Hvorfor skal han få mer ære enn jeg?»

Lucifer forlot sin plass i Faderens umiddelbare nærhet og gikk ut for å spre misnøye blant englene. Han arbeidet i dypeste hemmelighet og skjulte en tid sin virkelige hensikt under skinn av aktelse for Skaperen. Slik prøvde han å vekke misnøye med de lovene som gjaldt for de himmelske vesenene og antydte at de var urimelig strenge. Englene var jo hellige vesener, og derfor påsto han at de bare kunne følge sin egen vilje. Han forsøkte å vekke sympati for seg selv ved å hevde at Gud hadde behandlet ham urettferdig ved å gi Kristus den høyeste æren. Han påsto at det ikke var

for å opphøye seg selv at han prøvde å oppnå større makt og ære, det var for å gi himmelens innbyggere frihet så de kunne få del i en høyere livsform.

GUDS TÅLMODIGHET MED LUCIFER

I sin store barmhjertighet bar Gud lenge over med Lucifer. Han mistet ikke straks sin ærefulle plass da han begynte å spre utilfredshet, ikke engang da han kom med falske påstander overfor de lojale englene. Lenge fikk han lov til å bli i himmelen. Gang på gang fikk han tilbud om tilgivelse hvis han vendte om og rettet seg etter Guds vilje. Alt det en uendelig kjærlig og vis Gud kunne tenke ut, ble gjort for å overbevise ham om at han var på villspor.

Misnøye var en følelse man aldri hadde kjent til i himmelen før. Til å begynne med var ikke Lucifer selv klar over hvor det bar hen. Han skjønte ikke hva slags følelser han egentlig bar på. Men da hans misnøye viste seg å være ugrunnet, ble han klar over at han hadde tatt feil, at Guds krav var rettferdige og at han burde innrømme dette overfor hele himmelen. Hvis han hadde gjort det, ville han ha reddet seg selv og mange engler. Enda hadde han ikke helt oppgitt troskapen mot Gud. Riktignok hadde han sviktet sin oppgave som kjerub. Men hvis han hadde vendt om, anerkjent Guds visdom og vært tilfreds med den plassen han hadde fått, ville han ha beholdt sin status. Men stolthet hindret ham i å gi etter. Iherdig forsvarte han sin framgangsmåte og hevdet at han ikke hadde noe å angre, og han gikk til åpen kamp mot Skaperen.

ERKEENGELENS FORRÆDERI

Nå satte han hele sin enestående intelligens inn på å bedra andre og sikre seg sympati hos de englene som hadde vært under hans ledelse. Selv det faktum at Kristus hadde advart og rådet ham, fordreide han for å fremme sine egne svikefulle planer. Overfor dem som var spesielt knyttet til ham, hevdet han at han var urettferdig dømt, at hans status ikke ble respektert, og at hans frihet ville bli begrenset. Etter at han på den måten hadde forfalsket Kristi ord, kom han med utflukter og direkte løgn, idet han beskyldte Guds Sønn for å ville ydmyke ham overfor himmelens innbyggere.

Han prøvde også å mistenkeliggjøre de englene som var lojale mot Gud. Alle som han ikke fikk over på sin side, beskyldte han for ikke å bry seg om de Himmelske skapningers ve og vel. Han anklaget dem for å stå bak det bedraget han selv hadde fått i stand. Og for å underbygge anklagen om at Gud hadde behandlet ham urettferdig, forvrengte han Skaperens ord og handlinger. Planen var å forvirre englene ved å komme med spissfindige påstander om Guds hensikt. Alt som var enkelt og liketil, innhyllet han i mystikk, og ved list og bedrag skapte han tvil om Herrens tydeligste uttalelser. Hans stilling og status og nære tilknytning til Guddommen ga hans ord større vekt, og mange ble villedet til å gå sammen med ham i opprøret mot Gud og Hans ledelse.

HVORFOR FIKK SYNDEN INNPASS?

I sin visdom tillot Gud ham å fortsette inntil misnøyen utviklet seg til

åpent opprør. Planene hans måtte utfoldes helt og fullt så alle kunne se hva de gikk ut på og hva de førte til. Som en salvet kjerub hadde Lucifer hatt en framtrødende posisjon. Englene så veldig opp til ham, og han hadde stor innflytelse over dem. Guds herredømme omfattet ikke bare himmelens innbyggere, men også alle de verdenene Han hadde skapt, og Satan tenkte at dersom han fikk himmelens engler med i opprøret, kunne han også dra de andre verdenene med seg. Han hadde framholdt synspunktene sine på en mesterlig måte og gjorde bruk av løgn og bedrag for å nå sitt mål. Han var en mester i å villedde, og han tjente på å opptre i forkledning. Ikke engang de lojale englene klarte helt å gjennomskue ham og finne ut hvor det hele bar hen.

Satan hadde blitt så høyt æret, og alle hans handlinger var så omgitt av mystikk at det var vanskelig å vise englene hans gjerningers sanne natur. Synden ville ikke bli fullstendig avslørt før den var fullt utviklet. Hittil hadde den ikke eksistert i Guds univers, og hellige skapninger hadde ingen forestilling om hvordan den virket og hvor farlig den var. De kunne ikke se de forferdelige følgene av å tilside-sette Guds lov.

I begynnelsen hadde Satan skjult sin hensikt ved å late som om han var lojal mot Gud. Han hevdet at han bare ville fremme Guds ære, sikre Hans herredømme og gjøre alt for å støtte og hjelpe himmelens innbyggere. Når han spredte misnøye blant de englene som han hadde innflytelse over, fikk han det til å se ut som om han forsøkte å fjerne all motvilje. Når

han hevdet at Guds lov og styresett burde endres, ga han inntrykk av at dette var nødvendig for å bevare samholdet i himmelen.

I sin håndtering av syndens problem kunne Gud bare gjøre bruk av rettferdighet og sannhet. Satan kunne ty til smiger og bedrag, men det kunne ikke Gud. Satan hadde prøvd å forfalske det Gud hadde sagt og gitt englene en feilaktig framstilling av Hans styreform ved å påstå at Han ikke var rettferdig når Han laget lover og regler for himmelens innbyggere. Satan hevdet at når Gud krevde lydighet og underkastelse, var det bare for å opphøye seg selv. Av den grunn måtte Gud gjøre det klart for innbyggerne i himmelen og i alle bebodde verdener at Hans styreform var rettferdig og Hans lov fullkommen.

Satan hadde framstilt seg selv som universets velgjører. Derfor var det nødvendig at alle ble klar over opprørers virkelige karakter og målsetting. Han måtte få tid til å avsløre seg selv gjennom sine onde handlinger. Satan ga Guds lov og Hans lederskap skylden for den splittelsen som han selv var årsak til. Han påsto at alt ondt var en følge av Guds måte å lede på, og at han selv ville forbedre Guds lover. Derfor måtte han få anledning til å utfølge sine planer og vise hvordan hans egne lovendringer kom til å virke. Hans egne gjerninger måtte felle ham.

Helt fra begynnelsen hadde Satan påstått at han ikke var i opposisjon til Gud. Derfor er det nødvendig at hele universet får se at bedrageren blir avslørt. Selv da det ble bestemt at Satan ikke lenger kunne bli i himmelen,

tilintetgjorde visdommens evige Gud ham ikke. Fordi Gud bare kan godta kjærlighetens tjeneste, må alle skapningers troskap være basert på at de er overbevist om at Han er rettferdig og god. Innbyggerne i himmelen og i andre verdener som ikke forsto hva synd var og hva den førte til, ville ikke ha forstått Guds rettferdighet og barmhjertighet hvis Han straks hadde tilintetgjort Satan.

Dersom Satan øyeblikkelig var blitt utryddet, ville de ha tjent Gud av frykt i stedet for av kjærlighet. Bedragerens innflytelse ville ikke ha blitt fjernet helt og fullt, og heller ikke opprørsmentaliteten. Det onde måtte få lov til å modnes. Hensynet til universets framtid krever at Satan får utvikle sine ideer fullt ut, slik at alle skapninger kan se hans anklager mot Guds ledelse i det rette lys. Så vil de aldri kunne tvile på at Gud er rettferdig og nådig og Hans lov uforanderlig.

Satans opprør skulle være en advarsel for universet i alle kommende tider, et evig vitnesbyrd om syndens natur og dens forferdelige følger. Satans herredømme og dets virkning både på mennesker og engler skulle vise følgene av å tilsidesette Guds myndighet. Slik skulle det bli klart at alle skapningers ve og vel er knyttet til Guds ledelse og Hans lov. Kunnskapen om dette fryktelige opprørsforsøket skulle være et vern for alle hellige fornuftsvesener så de ikke blir bedratt når det gjelder spørsmålet om hva overtredelse er, og slik at de blir beskyttet mot synden og dens konsekvenser.

I OPPOSISJON TIL HIMMELENS LOV

Helt til konflikten i himmelen tok slutt, fortsatte den store maktrane- ren å rettferdiggjøre seg selv. Da det ble kjent at han og tilhengerne hans skulle fjernes fra himmelen, ga han åpent uttrykk for sin forakt for Ska- perens lov. Han gjentok påstanden om at engler ikke behøvde noen kon- troll, men burde være fri til å følge sin egen vilje fordi den alltid ville lede dem på rett vei. Han erklærte at Guds lov begrenset deres frihet, og at han selv tok sikte på å avskaffe alle lover. Når englene ble kvitt dette åket, ville de oppnå en høyere form for eksis- tens.

Satan og englehæren som støttet ham, var enige om å gi Kristus skyl- den for opprøret, så de erklærte at de aldri ville ha gjort opprør hvis de ikke var blitt kritisert. På en trassig og provoserende måte prøvde Satan og tilhengerne hans forgjeves å velte Guds styresett, mens de frekt og frei- dig påsto at de selv var uskyldige ofre for undertrykkelse. Men til sist ble de vist bort fra himmelen.

Han som sto bak opprøret i him- melen, oppmuntrer fortsatt til opprør på jorden. Satan benytter den samme taktikken overfor mennesker som han benyttet blant englene. Nå er mentaliteten hans virksom i dem som lever i ulydighet. De vil også rive ned de skrankene som Guds lov setter og lover folk frihet hvis de overtrer Hans bud. Irettesettelse av synd vekker fremdeles hat og motstand. Når Guds advarselsbudskaper rammer samvit- tigheten, får Satan mennesker til å rettferdiggjøre seg selv og søke støtte hos andre for sin syndige livsførsel. I stedet for å rette på sine feil, blir de

irritert på dem som påtaler synden, som om de skulle være årsaken til vanskelighetene. Fra den rettferdige Abels tid og helt til våre dager er de som våger å påtale synd, blitt møtt på denne måten.

Ved å bruke samme taktikk overfor mennesker som han brukte i him- melen, forledet Satan mennesker til å synde ved å framstille Gud i et falskt lys som streng og tyrannisk. Når han lyktes med det, erklærte han at Guds rettferdige bud hadde ført til men- neskets fall likesom de hadde ført til hans eget opprør. Men den evige Gud sier om seg selv: «Herren, Herren Gud, Han er barmhjertig og nådig, sen til vrede og rik på miskunn og Sann- het, Han fastholder miskunnhet mot 1000 slektsledd, tilgir misgjerning og overtredelser og synd. Han holder sannelig ikke den skyldige uskyldig.» 2 Mos 34,6-7.

Da Gud utviste Satan fra himmelen, demonstrerte Han sin rettferdighet og opprettholdt respekten for sitt styre- sett. Men da mennesket hadde syndet ved å gi etter for bedrageren, åpen- barte Gud sin kjærlighet ved å gi sin eneste Sønn i døden for den syndige menneskeslekten. Guds natur kom- mer til syne i forsoningen. Korsets mektige tale viser hele universet at Guds styreform på ingen måte var år- sak til Lucifers syndige handlemåte.

GOLGATA AVSLØRER BEDRAGEREN

I konflikten mellom Kristus og Sa- tan under Kristi virksomhet på jor- den ble den store bedragerens natur avslørt. Ikke noe annet kunne så fullstendig ødelegge den hengiven- heten som englene og hele universet

hadde hatt for ham, som hans grusomme kamp mot verdens Frelser. Med dristig gudsforakt forlangte han at Kristus skulle tilbe ham. Frekt og freidig førte han Ham opp på fjellet og på tempelmuren, og la sin onde hensikt for dagen da han oppfordret Ham til å kaste seg ut. Med utrettelig ondskap forfulgte han Jesus fra sted til sted og fikk prestene og folket til å avvise Hans kjærlighet og til slutt å rope: «Korsfest ham!» Alt dette vakte forferdelse og harme i hele universet.

Det var Satan som inspirerte verden til å forkaste Kristus. Ondskapens fyrste satte all sin makt og list inn på å utrydde Ham, for han så at Kristi barmhjertighet, kjærlighet og ømme medynk viste verden hvordan Gud er. Satan kom med innvendinger mot alt det Guds Sønn gjorde krav på og benyttet mennesker som sine redskaper til å fylle Jesu liv med sorg og lidelse. Det utspekulerte bedraget han satte igang for å hindre Jesu gjerning, hatet som troløse mennesker viste mot Ham, de grusomme anklager mot Ham som var grenseløst god – alt hadde sitt utspring i en dyp tørst etter hevn. All oppdemmet misunnelse og ondskap, hat og hevnløst brøt fram mot Guds Sønn på Golgata mens hele himmelen så på i stum forferdelse

Da Kristus hadde ofret seg selv, for Han opp til himmelen. Men Han ville ikke ta imot englenes hyllest før Han hadde lagt fram sitt ønske: «Far, Jeg vil at også de som Du har gitt Meg, skal være hos Meg der Jeg er.» Joh 17,

24. Guds svar kom med ubeskrivelig kjærlighet og kraft: «Alle Guds engler skal tilbe ham.» Heb 1,6. Jesus var plettfri. Ydmykelsen var slutt, of-

feret fullbrakt, og Han fikk det navnet som er over alle navn.

Nå var det tydelig for alle at det ikke var noen unnskyldning for Satans skyld. Han hadde avslørt seg som løgner og drapsmann. Dersom han hadde fått herske over himmelens innbyggere, ville han ha benyttet de samme metodene som han benyttet overfor de menneskene han hadde makt over. Han hadde påstått at lovbrudd ville gi frihet og ære, men resultatet viste seg å være nedverdiggelse og slaveri.

Satans falske beskyldninger mot Gud og Hans lederskap ble framstilt i sitt sanne lys. Han hadde anklaget Gud for å kreve lydighet og underkastelse av sine skapninger bare for å opphøye seg selv. Han hadde hevdet at Skaperen krevde selvfornektelse av alle andre uten selv å vise vilje til selvfornektelse eller offer. Men nå sto det klart at Han som er Herre over universet, hadde gitt det største offeret som kjærligheten kunne gi for å frelse den falne og syndige menneskeslekten. «Det var Gud som i Kristus forlikte verden med Seg Selv.» 2 Kor 5,19. Alle ble klar over at når Lucifer traktet etter ære og makt, hadde han åpnet døren for synd, mens Kristus hadde fornødret seg selv og vært lydig til døden for å tilintetgjøre synden.

ET SKUESPILL FOR UNIVERSET

Gud hadde tydelig vist sin avsky for opprør. Hele himmelen så Hans rettferdighet både i dommen over Satan og i menneskenes frelse. Lucifer hadde påstått at hvis Guds lov var uforanderlig og straffen for å overtre den ikke kunne bli ettergitt, måtte enhver

som har brutt loven, bli utestengt fra Skaperens nåde for alltid. Han hevdet at syndige mennesker ikke kunne bli frelst, og derfor var de hans rettmessige bytte. Men Kristi død var et ugjendrivelig argument mot dette. Lovens straff falt på Ham som var Gud lik, og mennesker kunne fritt ta imot Kristi rettferdighet og ved anger og ydmykhet seire over Satans makt likesom Guds Sønn hadde seiret. Så Gud er rettferdig, og Han rettferdiggjør alle som tror på Jesus.

Det var ikke bare for å frelse menneskene at Kristus kom til verden for å lide og dø. Han kom også for å «gjøre loven stor og herlig». Folk skulle lære å gi akt på Loven på rett måte, og Jesus viste alle verdener i universet at Guds lov er uforanderlig. Hvis man kunne sette lovens krav til side, hadde Guds Sønn ikke behøvd å gi sitt liv for å sone overtredelsen. Kristi død viser at Guds lov ikke kan endres. Det offeret som Faderen og Sønnen i grenseløs kjærlighet ga for at syndere skulle bli frelst, gjør det klart for hele universet at barmhjertighet og nåde er grunnvollen for Guds lov og lederskap. Bare frelsesplanen kunne demonstrere dette for verden.

Når dommen endelig blir fullbyrdet, vil alle se at det ikke er noen unnskyldning for synd. Hele jordens Dommer vil forlange Satans svar på spørsmålet: «Hvorfor gjorde du opprør mot Meg og stjal undersåtter fra Mitt rike?» Da vil det ondes opphavsmann ikke ha noe å unnskyldes seg med. Hver munn vil være lukket og hele opprørshæren vil være stum.

Golgatas kors som vitner om at Guds lov er uforanderlig, kunngjør for

universet at syndens lønn er døden. Da Frelseren ropte: «Det er fullbrakt!», ringte dødsklokken over Satan. Da ble den langvarige konflikten avgjort, og syndens endelige utryddelse var et faktum. Guds Sønn hadde gått igjennom gravens port. «Han skulle ved døden ta makten fra ham som hadde dødens makt - det er djevelen.» Heb 2,14.

Lucifers maktbegjær hadde fått ham til å si: «Høyt over Guds stjerner vil jeg reise min trone.» Jeg vil «bli lik Den Høyeste.» Men Gud sa: «Jeg gjør deg til aske på jorden... og for evig skal du ikke være mer.» Jes 14,13; Esek 28,18-19. «For se, dagen kommer, brennende som en ovn. Alle de overmodige, ja hver den som lever i ugudelighet, skal bli som halm. Dagen som kommer, skal sette dem i brann», sier hærskares Herre, «så det hverken blir rot eller gren igjen.» Mal 4,1.

Hele universet skal være vitne til syndens karakter og dens følger. Dens totale utryddelse som i begynnelsen ville ha vakt frykt hos engler og påført Gud vanære, viser nå Hans kjærlighet og grunnfester Hans ære for alle skapninger i universet som med glede gjør Hans vilje, og har Hans lov i sitt sinn. Aldri mer skal det være noe ondt. Guds Ord sier: «Trengselen skal ikke oppstå for andre gang.» Nah 1,9. Guds lov som Satan har stemplet som et slaveåk, blir æret som Frihetens lov. De som har bestått prøven, vil aldri mer svikte Ham som fullt ut tydelig har åpenbart sin karakter for dem gjennom en bunnløs kjærlighet og uendelig visdom.

KAPITTEL 30

FIENDSKAP MELLOM MENNESKET OG SATAN

«Jeg setter fiendskap mellom deg og kvinnen, og mellom din ætt og hennes ætt. Han skal knuse ditt hode, og du skal knuse Hans hæl.» 1 Mos 3,15. Denne dommen som Gud felte over Satan etter syndefallet, var en profeti som gjaldt alle tidsaldrer helt til tidens slutt, og den varslet den store maktkampen som alle folkeslag skulle ta del i.

Gud sier: «Jeg setter fiendskap.» Dette fiendskapet var ikke en del av menneskets opprinnelige natur. Da de overtrådte Guds lov, ble deres natur ond, og de kom i harmoni med Satan, ikke i konflikt med ham. Det eksisterer ikke noe naturlig fiendskap mellom det syndige mennesket og syndens opphavsmann. Begge ble fordervet ved frafall. Den frafalne finner ikke ro hvis han ikke får sympati og støtte fra dem han lokker til å følge sitt eget eksempel. Derfor slutter falne engler og ugudelige mennesker seg sammen. Hvis Gud ikke hadde grepet inn på en særlig måte, ville Satan og mennesket ha alliert seg mot himmelen, og hele menneskeslekten ville ha stått samlet mot Gud i stedet for mot Satan.

På samme måte som Satan fikk englene til å gjøre opprør, fristet han mennesket til å synde, og slik sikret han seg hjelp i kampen mot him-

melen. Det var ingen splittelse mellom ham og de falne englene når det gjaldt deres hat mot Kristus. Selv om de var uenige i alt annet, sto de sammen i motstand mot autoriteten til universets hersker. Men da Satan fikk vite at det skulle bli fiendskap mellom ham og kvinnen og mellom hans avkom og hennes ætt, visste han at forsøket på å ødelegge menneskets natur ville bli motarbeidet, og at mennesket på en eller annen måte ville kunne motstå hans makt.

Satan hater mennesker fordi de gjennom Kristus er gjenstand for Guds kjærlighet og barmhjertighet. Han motarbeider frelsesplanen og vanærer Gud ved å skjemme og sverte Hans verk. Han skaper sorg i himmelen og fyller jorden med ulykke og fortvilelse, og så påstår han at alt ondt er en følge av at Gud skapte mennesket.

Nåden som Kristus planter i mennesket, skaper fiendskapet mot Satan. Uten denne nåden som omvender og fornyer, ville mennesket fortsatt vært Satans fange, en tjener som alltid ville vært rede til å etterkomme hans ordre. Men dette nye prinsippet skaper strid der det før var fred. Kraften som Jesus gir, gjør det mulig for mennesket å motstå tyrannen og maktraneren. Hver den som

viser at han hater synden i stedet for å elske den, som motstår og overvin-ner de lidenskapene som har fått be-herse sinnet, viser virkningen av et prinsipp som fullt og helt kommer fra himmelen.

EN KAMP PÅ LIV OG DØD

Motsetningsforholdet mellom Kristi holdning og Satans holdning kom aller tydeligst fram i den måten ver- den tok imot Jesus på. Da jødene forkastet Ham, var det ikke først og fremst fordi Han manglet jordisk rik- dom, pomp og prakt. De så at Han eide en kraft som mer enn oppveide mangelen på disse ytre fortrinnene. Men Hans rene og hellige liv tente et hat mot Ham hos de ugudelige. Hans uselviskhet og gudfryktighet var en stadig irttesettelse av det stolte og sanselige folket. Det var dette som vakte fiendskap mot Guds Sønn. Satan og de onde englene slo seg sammen med onde mennesker. Alle frafallets krefter allierte seg mot sannhetens talsmann.

Kristi tilhengere møter det samme fiendskapet som deres Herre. Alle som avskyr synden og i Guds kraft står imot fristelsen, vil uten tvil vek- ke vrede hos Satan og dem han har innflytelse over. Hat mot sannhetens rene prinsipper og hån og forfølgel- se av dem som forkynner dem, vil fortsette så lenge det finnes synd og syndere. Kristi tilhengere og Satans tjenere kan ikke bli enige. Korset vekker fortsatt anstøt. «Alle som vil leve gudfryktig i Kristus Jesus, blir forfulgt.» 2 Tim 3,12.

Under Satans ledelse arbeider red- skapene hans hele tiden for å stad-

feste hans myndighet og bygge opp hans rike som kan stå i motsetning til Guds herredømme. Derfor prøver de å villedde Kristi tilhengere og få dem til å oppgi troskapen mot Gud. For å oppnå dette, mistolker og forvrenger de Skriften liksom deres leder gjorde. På samme måte som Satan anklaget Gud, prøver hans redskaper å skade Hans folk. Den ånden som drev Kris- tus i døden, driver de ugudelige til å ødelegge Hans etterfølgere. Alt dette er forutsagt i den første profetien: «Jeg setter fiendskap mellom deg og kvinnen, og mellom din ætt og hen- nes ætt.»

Satan mobiliserer alle sine styrker og setter alt han rår over inn i kam- pen. Hvorfor møter han ikke større motstand? Hvorfor er Kristi strids- menn så slappe og likegyldige? Fordi de har så lite ekte forbindelse med Kristus og mangler Hans ånd. Syn- den er ikke så frastøtende og avsky- elig for dem som den var for deres Herre. De møter den ikke med fast og besluttsom motstand som Kristus gjorde. De skjønner ikke hvor veldig ond og grusom synden er, og de er

Satan mobiliserer alle sine styrker og setter alt han rår over inn i kampen.

blinde for djevelens natur og for hans makt.

Fordi det hersker så stor uvitenhet

om Satans makt og ondskap, og om omfanget av hans kamp mot Kristus og Hans menighet, er det ingen større motstand mot ham og hans onde verk. Her blir mange ledet på villspor. De vet ikke at fienden deres er en mektig hærfører som kontrollerer de onde englenes tanker, og at han fører krig mot Kristus etter nøye gjennomtenkte planer og dyktige manøvrer for å hindre at mennesker blir frelst.

Blant folk som kaller seg kristne, ja til og med slike som forkynner evangeliet, hører man sjelden tale om Satan, med unntak av en tilfeldig bemerkning fra prekestolen. De overser bevisene på at han stadig er i aktivitet og har framgang. De enser ikke de mange advarslene om hans listighet og ignorerer tilsynelatende hans eksistens. Selv om folk ikke kjenner til knepene hans, er denne våkne fienden hele tiden i hælene på dem. Han trenger seg inn i hjemmene, han er på ferde overalt i byene våre, i menighetene, i lovgivende forsamlinger og i rettssalene. Han forvirrer, bedrar, forfører og ødelegger barn og voksne både fysisk og mentalt. Han splitter familier og egger til hat, rivalisering, strid, provokasjon og drap. Og kristenheten ser ut til å mene at dette er noe som Gud anerkjenner, og at det derfor er nødt til å være slik.

UTSATT FOR BEDRAG

Satan prøver hele tiden å få taket på Guds folk ved å bryte ned de skranke som skiller dem fra verden. Israelittene ble lokket til å synde da de innlot seg på forbudte forbindelser med hedningene. Slik blir også vår

tids Israel ført på villspor. «Denne verdens gud har forblindet sinnene til dem som ikke tror, for at ikke lyset fra herlighetens evangelium om Kristus, som er Guds bilde, skal skinne for dem.» 2 Kor 4,4 (eng. KJV).

Alle som ikke følger Kristus helt og fullt, er Satans tjenere. De som ikke har vendt om, elsker synden, kjæler for den og unnskylder den. De som er født på ny, hater synden og kjemper mot den. Når kristne mennesker velger å være sammen med ugudelige og vantro, utsetter de seg for fristelse. Satan holder seg ute av syne og legger i all hemmelighet et villedende slør over øynene deres. De innser ikke at slikt samvær skader dem, og mens de hele tiden etterligner verden i holdning, tale og handling, blir de mer og mer forblindet.

Når menigheten følger verdslige skikker, blir den omvendt til verden. Det er aldri verden som blir omvendt til Kristus. Fortrolighet med synd vil uunngåelig få den til å virke mindre avskrekkende. Den som foretrekker å omgås Satans tjenere, mister snart all frykt for sin Herre. Når pliktens vei fører oss i prøvelser som med Daniel ved kongens hoff, kan vi være sikre på at Gud vil beskytte oss. Men utsetter vi oss selv for fristelse, faller vi før eller senere.

Fristeren har ofte størst hell med seg når han arbeider gjennom dem som man minst mistenker for å være under hans kontroll. De talentfulle og velutdannede blir gjerne beundret og æret som om disse kvalitetene kan erstatte gudsfrykt eller sikre et menneske velvilje hos Gud. Begavelse og dannelselse er i og for seg gaver

fra Gud, men når disse egenskapene tar plassen for gudsfrykt og fjerner mennesker fra Gud heller enn å føre dem nærmere Ham, blir de en forbannelse og en snare.

Mange mener at alt som minner om høflighet eller dannelse på en eller annen måte har noe med Kristus å gjøre. Men det er fullstendig galt. Riktignok burde disse egenskapene pryde enhver kristen, for de er i sterk grad med til å fremme sann kristentro. Men hvis de ikke stilles til rådighet for Gud, er også de en kraft i det ondes tjeneste. Mange kultiverte og dannede mennesker som aldri ville finne på å gjøre noe umoralsk, er bare blankpolerte redskaper for Satan. Deres lumske og bedragerske innflytelse og eksempel gjør dem til farligere fiender av Kristi sak enn de som er uvitende og ukultiverte.

Ved inderlig bønn og tillit til Gud oppnådde Salomo en visdom som vakte forbauselse og beundring. Men da han vendte seg bort fra Ham som var kilden til hans styrke og begynte å stole på seg selv, ble han et bytte for fristelse. De fantastiske evnene som denne viseste av alle konger var utrustet med, gjorde ham til et desto mer effektivt redskap for sjelefienden.

I KAMP MOT ONDSKAPENS MAKTER

Fordi Satan hele tiden prøver å dekke over virkeligheten, bør kristne mennesker aldri glemme at «vår kamp er ikke mot kjød og blod, men mot maktene, mot myndighetene, mot verdensherskerne i denne tidsalders mørke, mot ondskapens åndelige herskarer i himmelrommet.» Ef

6,12. Denne inspirerte advarselen lyder ned gjennom århundrene til vår egen tid: «Vær edrue, vær årvåknel For deres motstander, djevelen, går omkring som en brølende løve og søker noen han kan oppsluke.» 1 Pet 5,8. «Ta på dere Guds fulle rustning, så dere kan være i stand til å stå imot djevelens listige knep.» Ef 6,11.

Helt fra Adams tid har den mektige fienden brukt sin makt til å undertrykke og ødelegge. Nå forbereder han seg til det siste framstøtet mot menigheten. Alle som gjerne vil følge Jesus, kommer i konflikt med denne uforsonlige fienden. Jo mer den kristne ligner det guddommelige mønsteret, desto sikrere er det at han blir et mål for Satans angrep. Enhver som er aktivt engasjert i Guds verk, som prøver å avsløre den ondes bedrag og forkynne Kristus for andre, vil samstemme med Paulus når han taler om å tjene «Herren med all ydmykhet, med mange tårer og prøvelser.» Apg 20,19.

Satan angrep Kristus med de mest intense og utspekulerte fristelsene, men han tapte hver gang. Kampene ble utkjempet for vår skyld, og Kristi seier gjør det mulig for oss å seire. Kristus gir kraft til alle som ber om Hans hjelp.

Satan kan ikke vinne over noe menneske mot dets egen vilje. Fristeren har ikke makt til å kontrollere viljen eller tvinge noen til å synde. Han kan plage, men ikke forderve. Han kan skape angst, men ikke ødelegge. Det faktum at Kristus har seiret, skulle inspirere Hans etterfølgere til å kjempe tappert mot synden og Satan.

KAPITTEL 31

ONDE ÅNDER I AKTIVITET

Sammenhengen mellom den synlige og den usynlige verden, de gode englenes tjeneste og de onde åndenes virksomhet, er tydelig omtalt i Bibelen, og den er uløselig knyttet til menneskenes historie. Stadig færre tror at det finnes onde ånder, mens andre mener at de hellige englene som er «utsendt for å tjene dem som skal arve frelse» (Heb 1,14), er de avdødes ånder.

Men Bibelen lærer ikke bare at det finnes både gode og onde engler, men gir også ugjendrivelige beviser på at disse ikke er kroppsløse ånder fra døde mennesker.

HVA BIBELEN LÆRER OM ENGLENE

Det fantes engler før mennesket ble skapt, for «morgenstjernene var sammen i jubel, og alle Guds sønner ropte av fryd» da jorden ble til. Job 38,7. Etter syndefallet ble engler satt til å vokte livets tre, og dette var før døden rammet noe menneske. Av natur står englene over menneskene, for ifølge salmisten ble mennesket laget «litt lavere enn englene.» Sal 8,5 (eng. KJV) (i den norske KJV er det vers 6.)

Bibelen forteller om englenes antall, om deres makt og herlighet, deres tilknytning til Guds styre og om deres forhold til frelsesverket. «Her-

ren har grunnfestet Sin trone i Himmelen, og Hans rike hersker overalt.» Og profeten sier: «Og jeg så, og jeg hørte røsten av mange engler rundt tronen.» I den himmelske Kongens

Alle Kristi etterfølgere har en skytsengel. Disse himmelske vokterne beskytter de rettferdige mot den ondes makt.

nærhet står «Hans engler, mektige i kraft, som gjør etter Hans Ord.» Sal 103,19-21; Åp 5,11. Daniel fikk se 1000 ganger 1000 og 10.000 ganger 10.000 av himmelske sendebud.

Apostelen Paulus taler om en «tal-løs skare av engler.» Dan 7,10; Heb 12,22.

Som Guds budbærere går de ut og ser ut «som et lynglimt» – så strålende er de, og så raskt beveger de seg. Esek 1,14. Ansiktet til engelen som viste seg ved Jesu grav, «var som ly-net, og hans klær så hvite som snø. Og vaktene skalv av frykt for ham, og de ble som døde.» Matt 28,3-4. Da den hovmodige assyrerkongen Sankerib hånte og spottet Gud og truet med å ødelegge Israel, «dro Herrens engel ut og drepte 185.000 i assyrer-nes leir.» Han «hogg ned hver eneste mektig kriger, hver leder og hver be-falingsmann i assyrerkongens leir. Da vendte han tilbake til sitt eget land med skamfullt ansikt.» 2 Kong 19,35; 2 Krøn 32,21.

Engler blir sendt for å være til hjelp for Guds folk. De ble sendt til Abra-ham med løfter om velsignelse, til Sodoma for å redde den rettferdige Lot før byen ble ødelagt i flammeha- vet, til Elia i ødemarken da han holdt på å bukke under av tretthet og sult, til Elisja med ildhester og ildvogner som omringet den lille byen hvor fi-enden hadde sperret ham inne, til Daniel da han ved det hedenske hof-fet ba Gud om visdom, og da han var prisgitt løvene.

Engler ble sendt til Peter som satt i fengsel og ventet på døden, til fange- ne i Filippi, til Paulus og hans med- arbeidere i den stormfulle natten ute på havet og til Kornelius for å gjøre ham mottagelig for evangeliet. Og de ble sendt for å fortelle Peter at han skulle gå med frelsens budskap til den ukjente hedningen. Slik har hel-

lige engler til alle tider hjulpet Guds folk.

Alle Kristi etterfølgere har en skyts- engel. Disse himmelske vokterne be- skytter de rettferdige mot den ondes makt. Satan selv innrømmet dette da han sa: «Er det virkelig slik at Job frykter Gud for ingenting? Har Du ikke satt et vern rundt ham, hans hus, og alt det han har på alle kan- ter?» Job 1,9-10. David forteller hvor- dan Gud beskytter sitt folk: «Herrens engel slår leir rundt omkring dem som frykter Ham, og Han frir dem ut.» Sal 34,8. Frelseren omtalte dem som trodde på ham og sa: «Se til at dere ikke forakter en av disse små! For Jeg sier dere: I Himmelen ser englene deres alltid ansiktet til Min Far som er i Himmelen.» Matt 18,10. Englene som har til oppgave å hjelpe Guds folk, har alltid adgang til Gud.

Så Guds folk som er utsatt for Sa- tans bedragerske makt og evige hat, og som kjemper mot alle ondskapens makter, har forsikringen om kon- stant englevakt. Og det har sine gode grunner. Når Gud har lovt sitt folk hjelp og beskyttelse, er det fordi de konfronteres med ondskapens veldi- ge krefter som er tallrike, målrettede og utrettelige. Ingen er sikker hvis de er uvitende om disse ondskapsfulle maktene eller stiller seg likegyldig til dem.

DEMONER – FINNES DE?

Onde ånder ble i begynnelsen skapt syndfrie, og de hadde samme natur, styrke og glans som de hellige vesener som nå er Guds sendebud. Men etter at de syndet, sluttet de seg sammen for å vanære Gud og øde-

legge mennesker. De tok del i opprøret på Satans side og ble kastet ut av himmelen sammen med ham, og siden har de samarbeidet med ham i kampen mot Guds lederskap. Bibelen omtaler denne alliansen av onde engler - hvordan de er organisert, deres stilling og status, deres forstand og sluhet, og deres onde planer mot menneskers fred og lykke.

Det gamle testamente inneholder spredte hentydninger til disse onde englenes eksistens og virksomhet, men det var mens Kristus var her på jorden at de onde åndene viste sin makt på den mest bemerkelsesverdige måten. Han kom for å gjennomføre frelsesplanen, og Satan bestemte seg for å hevde sin rett til å herske over verden. Han hadde klart å innføre avgudsdyrkelse overalt på jorden, unntatt i jødernes hjemland. Så Kristus kom til det eneste landet som ikke helt og fullt hadde gitt etter for fristerens makt for å la lyset fra himmelen skinne på folket.

Nå var det to rivaliserende makter som gjorde krav på overhøyhet. Med kjærlige, utstrakte hender tilbød Kristus tilgivelse og fred til alle som ville ta imot. Mørkets makter innså at de ikke hadde ubegrenset makt, og de skjønnte at dersom Kristi misjon lyktes, ville det snart være slutt på deres herredømme. Satan raste som en løve i bur, og i trass demonstrerte han sin makt både over menneskers kropp og sinn.

Det nye testamente gjør det klart at mennesker har vært besatt av onde ånder. De som var plaget på denne måten, led ikke bare av sykdom som hadde naturlige årsaker. Kristus var

Det nye testamente gjør det klart at mennesker har vært besatt av onde ånder.

fullstendig klar over hva Han sto overfor, og Han anerkjente at demoner var til stede og var i aktivitet.

BIBELSKE EKSEMPLER

Et slående eksempel fra Bibelen viser hvor mange de er og hvor sterke og ondskapsfulle de er, men også hvor mektig og barmhjertig Kristus er. Det er fortellingen om hvordan Jesus helbredet de besatte i Gerasener-landet. De stakkars, vanvitlige mennene sprengte lenkene de var bundet med, vred seg i smerte og frådret av raseri. De ropte og skrek, mishandlet seg selv og truet alle som kom i nærheten. Blodet som rant fra de mishandlede kroppene til disse avsindige mennene, tilfredsstilte Satan. En av demonene som herjet i dem, sa: «Mitt navn er Legion; for vi er mange.» Mark 5,9. I den romerske hæren utgjorde en legion fra 3000–5000 mann. Satans hær består også av organiserte avdelinger, og de som disse demonene tilhørte, var på minst en legion.

Jesus ga demonene beskjed om å fare ut av sine ofre, og så satte mennene seg stille ned ved siden av

Ham. Nå var de rolige, fornuftige og vennlige. Men demonene fikk lov til å drive en svinflokk ut i sjøen, og for innbyggerne i Gerasener-landet betydde tapet av disse svinene mer enn det gode Jesus hadde gjort for dem, og den guddommelige helbrederen ble bedt om å dra sin vei. Alt dette var etter Satans plan. Ved å gi Jesus skylden for det tapet disse menneskene hadde lidd, appellerte han til deres selviske frykt og forhindret dem i å lytte til Jesu ord.

Satan anklager alltid de kristne for å være årsak til tap, ulykker og lidelse i stedet for å legge skylden der den hører hjemme – på seg selv og sine hjelpere. Men Jesu plan ble likevel ikke forpurret. Han lot demonene ødelegge svineflokken for å straffe de jødene som alte opp disse urene dyrene for å tjene penger. Hadde Jesus ikke holdt demonene i sjakk, ville de ikke bare ha drevet svineflokken på sjøen, men også røkterne og eierne. De ble spart utelukkende fordi Han i sin godhet benyttet sin makt for å redde dem. Men denne hendelsen tjente også en annen hensikt. Den gjorde at disiplene fikk øynene opp for Satans grusomme makt over både mennesker og dyr.

Jesus ville at tilhengerne Hans skulle kjenne fienden som de kom til å møte, så de ikke ble bedratt og overvunnet. Han ville også at folk der på stedet skulle se at Han hadde makt til å bryte Satans lenker og sette fanger fri. Og selv om Jesus dro sin vei, ble de som Han på denne mirakuløse måten hadde hjulpet, tilbake for å vitne om sin velgjører.

Bibelen omtaler også andre liknen-

de tilfeller. Datteren til kvinnen fra Fønikia i Syria var hardt plaget av en ond ånd som Jesus drev ut ved å tale til den. Mark 7,26-30. Vi leser om «en demonbesatt som var blind og stum» (Matt 12,22), og om en ung mann som hadde en demon som ofte hadde «kastet ham både i ild og i vann for å ødelegge ham.» (Mark 9, 17-27), og likeså om en besatt person som ble pint «av en uren demons ånd» og som forstyrret sabbatsfreden i synagogen i Kapernaum. Luk 4, 33-36. Jesus helbredet dem alle, for Han hadde medlidenhet med dem. Så å si hver gang talte Kristus til den onde ånden som til et fornuftsvesen og befalte den å fare ut av sitt offer og aldri komme tilbake. De kristne i Kapernaum så Hans makt, og de ble forferdet og sa til hverandre: «Hva er dette for et ord? For med autoritet og kraft befaler Han de urene åndene, og de kommer ut.» Luk 4,36.

Man får oftest inntrykk av at de som var besatt, hadde det svært vondt. Men det fantes unntak. Det var noen som mer enn gjerne stilte seg åpne for djevelens innflytelse for å oppnå overnaturlig makt. De hadde selvfølgelig ingen problemer med demonene. Blant disse var de som hadde en spådomsånd, for eksempel trollmennene Simon og Elymas og slavepiken som fulgte etter Paulus og Silas i Filippi.

DE SOM AVVISER DJEVELENS EKSTISTENS

Ingen er i større fare for innflytelsen fra onde ånder enn de som på tross av Bibelens direkte og klare uttalelser benekter at djevelen og hans engler eksisterer og er aktive. Så lenge

man er uvitende om deres knep, har de en nesten ufattelig fordel. Mange mennesker tror at de handler etter egen fornuft, mens de i virkeligheten følger innskytelser fra demoner.

Etter hvert som vi nærmer oss slutten på denne verden, og Satan setter alt inn på å bedra og ødelegge, prøver han derfor overalt å få folk til å tro at han ikke er til. Planen er å skjule seg selv og sin aktivitet. Det er ikke noe den store bedrageren er mer redd for enn at vi skal få kjennskap til planene hans. For bedre å skjule sin virkelige karakter og hensikt, har han sørget for å bli framstilt slik at det ikke vekker sterkere reaksjoner enn hån og forakt. Han er fornøyd med å bli beskrevet som en komisk eller avskyelig figur, misdannet, halvt menneske og halvt dyr. Han gleder seg over at folk som mener om seg selv at de er opplyste og intelligente, bruker navnet hans på en lettsindig og spydig måte.

Fordi djevelen mestrer forkledningens kunst til fullkommenhet, er det mange som spør: «Finnes det virkelig et slikt vesen?» Når kristenheten i så stor utstrekning godtar teorier som går imot de tydeligste uttalelsene i Bibelen, viser det at han har hellet med seg. Satan får lettest kon-

troll over dem som ikke er klar over at de er under hans innflytelse. Nettopp derfor gir Guds Ord så mange eksempler på hans onde virksomhet og avslører de skjulte kreftene han rår over, så vi kan være på vakt mot angrepene han setter inn.

De onde kreftene som Satan og hans hær gjør bruk av, kunne virkelig ha skremt oss om vi ikke hadde hatt muligheten for å finne beskyttelse og redning i Kristi overlegne styrke. Vi sikrer omhyggelig huset vårt med lås og slå for å verne liv og eiendom mot onde mennesker, men vi tenker sjelden på de onde englene som til stadighet prøver å trenge seg inn, og som vi i egen kraft ikke kan forsvare oss mot. Hvis de får lov til det, kan de forvirre oss, påføre oss plager på kropp og sjel og ødelegge liv og eiendom. Deres eneste glede er å ødelegge og bringe ulykke.

De som setter seg imot Guds krav, og som gir etter for Satans fristelser, inntil Gud overlater dem i demoners vold, er i en farlig situasjon. Men de som følger Kristus, er alltid trygge i Hans varetekt. Mektige engler blir sendt fra himmelen for å beskytte dem. Den onde kan ikke bryte igjennom det vern Gud har reist omkring sitt folk.

KAPITTEL 32

SATANS SNARER

Konflikten mellom Kristus og Satan som har pågått i nesten 6000 år, nærmer seg slutten. Derfor fordobler Satan sine anstrengelser for å ødelegge Kristi gjerning og fange mennesker i sine feller. Han tar sikte på å holde folk i mørke og hindre dem i å gå i seg selv inntil Frelserens tjeneste som mellommann er slutt og det ikke lenger er tilgivelse for synd.

Når folk ikke gjør en innsats for å motstå Satan, og når likegyldighet rår i kristenheten og i verden, er han ikke bekymret. Da risikerer han ikke å miste dem han har i sitt grep. Men når oppmerksomheten blir ledet inn på de evige ting og folk spør: «Hva skal jeg gjøre for å bli frelst?», er han på pletten for å måle styrke med Kristus og motarbeide Den hellige ånds innflytelse.

FARLIGE FELLER

Bibelen forteller at da Guds engler en gang stilte seg fram for Herren, kom Satan også. Job 1,6. Han kom ikke for å bøye seg for himmelens hersker, men for å fremme sine egne onde planer mot de rettferdige. Derfor er han også til stede når mennesker samles til gudstjeneste. Selv om han ikke opptrer synlig, arbeider han flittig for å påvirke tankene hos dem som tilber. Som en dyktig hær-

fører legger han sine planer på forhånd. Når han ser at Herrens budbærer studerer Guds Ord, legger han merke til det emnet vedkommende skal presentere. Så gjør han bruk av all sin list og skarpsindighet for å kontrollere forholdene slik at budskapet ikke når fram til dem han vil leder nettopp på det punktet. De som trenger advarselen mest, blir opptatt med et eller annet som de må ta seg av, eller de blir på annen måte hindret i å høre nettopp det som kunne være til stor hjelp for dem.

Satan ser også hvor tynget Herrens tjenere er på grunn av det åndelige mørke som folk er i. Han hører de inntrengende bønnene om nåde og kraft fra Gud til å fjerne den likegyldigheten, lettsindigheten og sløvheten som folk er tryllebundet av. Så setter han inn sine angrep med fornyet iver. Han frister folk til å gi etter for begjæret eller på annen måte tilfredsstille sine lyster. Slik lammer han sansene deres så de ikke hører det de mest av alt trenger.

Satan er fullstendig klar over at alle som han kan avlede slik at de forsømmer bønn og bibelstudium, vil falle for hans angrep. Derfor finner han på alle mulige ting som legger beslag på oppmerksomheten deres. Det har alltid vært noen som regner

seg som gudfryktige, men som gjør det til sin religion å finne feil og villfarelse hos dem de er uenige med, i stedet for selv å søke etter sannheten. Slike mennesker er Satans beste medhjelpere.

Det er mange som anklager sine trosfeller, og de er alltid aktive når Gud virker og Hans tjenere ærer Ham. De forvrenger det som sannhetens talsmenn sier og gjør. De sier om Kristi mest alvorlige, ivrige og selvfornektende tjenere at de er ført vill, og at de fører andre vill. De mistolker motivene bak enhver god handling og insinuerer og vekker mistanke hos dem som ikke er så godt inne i tingene. På enhver tenkelig måte prøver de å få andre til å se på det som er rent og rettferdig som om det er simpelt og uhederlig.

Men ingen behøver å bli bedratt av dem. Det er lett å se hvem de tilhører, hvilket eksempel de følger og hvem de arbeider for. «På fruktene deres skal dere kjenne dem.» Matt 7, 16. De handler på samme måte som Satan, den ondskapsfulle intrigemakeren, «anklageren blant brødrene våre.» Åp 12,10.

MANGE FARER VILL

Den store bedrageren har mange hjelpere som er rede til å framstille alle slags villfarelser for å lede mennesker på avveier - falske læresetninger tilpasset smak og evner hos dem han vil ødelegge. Hans plan er å få uomvendte personer inn i menigheten som vil skape tvil og vantro og hindre alle som ønsker at Guds verk skal vokse, og som selv vil vokse samtidig. Mange som ikke har noen

virkelig tro på Gud og Hans Ord, godtar enkelte sannhetsprinsipper og går for å være gode kristne. Dermed kan de framholde villfarelsene som bibelsk lære.

Påstanden om at det ikke har noe å si hva man tror, er et av Satans mest virkningsfulle bedrag. Han vet at sannheten helliger den som tar imot den i kjærlighet. Derfor prøver han hele tiden å føre inn myter og falske teorier – et annet evangelium. Helt fra begynnelsen har Guds tjenere kjempet mot vranglærere, ikke fordi de var onde mennesker, men fordi de framholdt skjebnesvangre læresetninger. Elia, Jeremia og Paulus kjempet modig mot dem som le-

Når man går i gang med å studere Bibelen uten bønn og uten en ydmyk og lærevillig holdning, gir hverken de enkleste eller de vanskeligste skrifstedene noen mening.

det folk bort fra Guds Ord. En frisinnet holdning som anser rett gudstro som uvesentlig, fant ingen gjenklang hos disse forkjemperne for sannheten.

De vage og fantasifulle tolkningene av Bibelen som vi finner i kristenheten, og de mange motstridende

teoriene om troen, er noe vår store motstander har innført for å forvirre folk så de ikke skal kunne oppfatte sannheten. Og når det er uenighet og splid i de forskjellige kirkesamfunnene, skyldes det for en stor del at de forvrenger Den hellige skrift for å støtte en populær teori. I stedet for å studere Guds Ord omhyggelig og i ydmykhet for å forstå Hans vilje, er mange bare opptatt med å lete etter noe som lyder merkelig eller originalt.

Noen mennesker bruker løsrevne bibelsitater for å støtte en falsk lære eller en ukristelig levemåte. De gjengir kanskje en del av et enkelt vers til støtte for sitt standpunkt, mens resten av verset ville ha vist at meningen var den stikk motsatte. Liktig som en slange forskanser de seg bak løsrevne uttalelser som er satt sammen slik at de passer deres egne ønsker. Slik fordreier mange Guds Ord med overlegg. Andre med en livlig fantasi griper fatt i Bibelens bildebruk og symboluttrykk og tolker dem slik det passer dem selv, uten å ta særlig hensyn til at Skriften er sin egen fortolker. Så presenterer de påfunnene sine som om de skulle være Bibelens lære.

Når man går i gang med å studere Bibelen uten bønn og uten en ydmyk og lærvillig holdning, gir hverken de enkleste eller de vanskeligste skriftstedene noen mening. Katolske teologer velger ut de delene av Bibelen som tjener deres hensikt best. De tolker dem som de selv vil og framholder dem så for folk, i stedet for å la folk selv studere Bibelen og forstå dens innhold. Mennesker trenger

hele Guds Ord slik som det er. Det ville være bedre for dem å unnvære bibelundervisning enn å få Bibelens lære så grovt forfalsket.

Bibelen er ment å være en veileder for alle som ønsker å kjenne Skapereens vilje. Gud ga mennesket pålidelige profetier, og engler, ja, til og med Kristus selv underviste Daniel og Johannes om det som snart skal skje. De viktige kjensgjerningene som gjelder vår frelse, ble ikke innhyllet i mystikk. De ble ikke åpenbart på en måte som skulle forvirre og vilde dem som oppriktig søker etter sannhet.

Herren sa gjennom profeten: «Skriv synet ned, ja, riss det tydelig inn på tavler, så den som leser det, kan løpe av sted.» Hab 2, 2. Guds Ord er enkelt å forstå for alle som leser det med en bønn i sitt hjerte. Hvert eneste oppriktig menneske vil finne lys og sannhet. «Lys er sådd ut for den rettfærdige.» Sal 97,11. Ingen menighet kan vokse i hellighet hvis ikke medlemmene alvorlig søker etter sannhet som etter en skjult skatt.

De liberale tendensene som markerer seg så sterkt i vår tid, har gjort mange mennesker blinde for djvelens planer, mens han hele tiden arbeider for å nå sine mål. Når det lykkes for ham å sette menneskelige spekulasjoner i stedet for Bibelen, blir Guds Lov satt til side, og kirkesamfunnene blir slaver under synden, selv om de påstår at de er fri.

VI SKJØNNER BARE STYKKEVIS

Forskning er blitt en forbannelse for mange. Gud har latt et vell av lys stråle ut over verden i form av nye

vitenskapelige oppdagelser og kunst, men selv de skarpeste hjernene farer vill i sine forsøk på å analysere forholdet mellom vitenskap og åpenbaring når de ikke er ledet av Guds Ord.

Menneskelig kunnskap på det materielle feltet så vel som på det åndelige, er begrenset og ufullkommen, og derfor er det mange som ikke finner samsvar mellom vitenskapens teorier og Bibelens lære. Hypoteser og spekulasjoner blir lett godtatt som vitenskapelige fakta. Mange mener at Guds Ord må prøves med «såkalt falsk vitenskap.» 1 Tim 6,20 (eng. KJV). Skaperen og Hans verk ligger utenfor deres fatteevne, og fordi de ikke kan forklare bibelske påstander ved hjelp av naturlover, anser de dem som upålitelige. De som tviler på Bibelen, går ofte et steg videre og tviler på Guds eksistens og tillegger naturen all makt. Når de på denne måten har gitt slipp på ankeret, driver de inn mot vantroens farlige skjær.

På den måten blir mange ført vill av djevelen. De prøver å gjøre seg klokere enn Skaperen. Menneskelig filosofi har forsøkt å forklare mysterier som aldri vil bli åpenbart. Hvis mennesker bare ville prøve å forstå det som Gud har åpenbart om seg selv og sine hensikter, ville de se så mye av Hans herlighet, makt og storhet at de ville innse sin egen begrensning og være tilfreds med det som er åpenbart for dem og deres etterkommere.

Mesterstykket når det gjelder Satans bedrag, er å få mennesker til å undersøke og gjette seg fram angående ting som Gud ikke har åpen-

bart, og som Han ikke ønsker at vi skal forstå. Det var slik Lucifer mistet sin plass i himmelen. Han ble misfornøyd fordi Gud ikke innviet ham i alle sine planer, og han overså fullstendig det han hadde fått vite om sin egen oppgave og høye posisjon. Han vakte den samme misnøyen hos englene som han var leder for, og dermed ble han årsaken til deres fall. Nå prøver han å få mennesker til å innta den samme holdningen og få dem til å tilsidesette Guds tydelige bud.

POPULÆRE IDEOLOGIER

De som ikke vil godta de klare, skarpe sannhetene i Bibelen, er hele tiden på leting etter tiltalende myter som kan berolige samvittigheten. Jo mindre åndelighet det er i de lærepunktene som blir framholdt, jo mindre selvfornektelse og ydmykhet de krever, desto større velvilje blir de møtt med. Slike personer nedverdiger sin intelligens så den tjener deres egne lyster og ønsker. Fordi de er så innbilske at de tror de er så kloke, føler de ikke noe behov for å studere Guds Ord med et angerfullt sinn og med inderlig bønn om guddommelig veiledning. Derfor er det ingenting som beskytter dem mot villfarelse. Satan står klar til å oppfylle alle deres ønsker, og han narrer dem til å godta vranglære i stedet for sannhet.

Det var slik pavedømmet oppnådde å få makten over menneskers sinn. Når protestantene forkaster sannheten fordi den innebærer et kors, følger de i samme spor. Alle som tilsidesetter Guds Ord og i stedet prøver å finne noe annet som er mer behage-

Et av Satans mest effektive virkemidler er spiritismen med dens villedende læresetninger og falske mirakler. Forkledd som en lysets engel setter han garnene der folk minst aner det.

lig og hensiktsmessig så de slipper å skille seg ut fra verden omkring dem, kommer til å ta imot villfarelse som bibelsk sannhet. De som velger å forkaste sannheten, vil ta imot enhver tenkelig villfarelse. De kan føle avsky for én løgn, men aksepterer gladelig en annen.

Apostelen Paulus sier om en gruppe mennesker at de «ikke tok imot kjærlighet til Sannheten, så de kan bli frelst.» Og han føyer til: «Og av denne grunn skal Gud sende dem villfarelsens makt, så de skal tro løgningen, for at alle de som ikke trodde Sannheten, men hadde glede i utrettferdigheten, skal bli dømt.» 2 Tess 2,10-12. Når vi får slike advarsler, er det på sin plass at vi er nøye med hvilke læresetninger vi tar imot.

Et av Satans mest effektive virkemidler er spiritismen med dens villedende læresetninger og falske mirakler. Forkledd som en lysende engel setter han garnene der folk minst

aner det. Dersom de bare ville lese Bibelen med alvorlig bønn om å forstå den, ville de ikke bli prisgitt falsk lære. Men når de avviser sannheten, blir de et bytte for bedrag.

En annen farlig løgn er læren som benekter Kristi guddom og Hans eksistens før Han kom til denne verden. Mange som gir seg ut for å tro på Bibelen, godtar denne teorien, men den er i direkte strid med Frelserens klare uttalelser om sitt forhold til Faderen og om sin guddommelige natur og tilværelse. Man kan ikke forsvare en slik lære uten å forvrengne Guds Ord fullstendig. Den reduserer ikke bare menneskers forståelse av forsoningen, men den undergraver også troen på Bibelen som en åpenbaring fra Gud. Dermed blir den farligere og også vanskeligere å imøtegå.

Hvis mennesker forkaster Bibelens lære om Kristi guddom, er det nytteløst å drøfte denne saken med dem, for selv de beste argumentene vil ikke kunne overbevise dem. «Men det naturlige menneske tar ikke imot de ting som hører Guds ånd til, for de er som dårskap for ham. Han kan heller ikke kjenne dem, for de bedømmes åndelig». 1 Kor 2,14 (eng. KJV). Ingen som holder fast på denne villfarelsen, kan få en riktig oppfatning av Kristi natur og gjerning eller av Guds store frelsesplan for menneskene.

En annen listig og skadelig løgn som sprer seg raskt, er påstanden om at Satan ikke er en virkelig person, og at navnet hans blir brukt i Bibelen utelukkende som et uttrykk for menneskets onde tanker og ønsker.

Det blir forkynt fra mange prekestoler at Kristi annet komme er Hans komme til den enkelte ved døden, men denne læren er med til å bedra og lede menneskenes tanker bort fra Hans personlige komme i himmelens skyer. I årevis har Satan sagt: «Se, Han er i de innerste rommene!» (Matt 24,23-26), og mange er gått bort fordi de har godtatt dette bedraget.

Ifølge såkalt verdslig visdom er bønn unødvendig. Vitenskapsmenn hevder at det ikke kan være noe virkelig svar på bønn, for et slikt mirakel vil være i strid med naturlovene, og mirakler kan ikke forekomme, mener de. De sier at universet blir styrt av bestemte lover, og at ikke engang Gud gjør noe som strider mot disse lovene. De framstiller altså Gud som om Han er begrenset av sine egne lover – som om disse lovene skulle utelukke guddommelig frihet. Dette er i strid med Bibelen. Utførte ikke Kristus og apostlene mirakler? Den samme medfølende Frelseren lever også i dag, og Han lytter like gjerne til den troendes bønn nå som da Han gikk synlig omkring. Det naturlige samarbeider med det overnaturlige. Gud vil gjerne gi oss det vi ber om i tro og som vi ellers ikke ville få.

SKEPTISK TIL BIBELN

Uendelig mange feilaktige læresetninger og forskrudde ideer finner grobunn i de forskjellige kirkesamfunnene. Det er umulig å beregne de onde følgene av å fjerne et eneste av de landemerkene som Guds Ord har satt. De som er dristige nok til å gjøre dette, nøyer seg sjelden med å forkaste bare et enkelt lærepunkt.

De fleste går videre og tilsidesetter det ene sannhetsprinsippet etter det andre, inntil de ender som gudsfornekttere.

Mange som ville ha trodd Bibelens budskap, er skeptisk innstilt på grunn av villfarelsen innen populær-teologien. De kan ikke godta læresetninger som går på tvers av deres begreper om rettferdighet, barmhjertighet og medmenneskelighet, og ettersom disse lærepunktene går for å være bibelske, nekter de å akseptere Bibelen som Guds Ord. Det er nettopp dette Satan prøver å oppnå. Det er ikke noe han heller vil enn å ødelegge tilliten til Gud og Hans Ord. Satan står i spissen for den store hæren av tvilere, og han anstrenger seg til det ytterste for å lokke flere over på sin side. Å tvile er blitt en motesak.

En mengde mennesker har mistro til Guds Ord og dets forfattere fordi det irettesetter og fordømmer synd. De som ikke vil rette seg etter kravene i Guds Ord, prøver å bryte ned dets autoritet. De leser Bibelen eller lytter til forkynnelsen bare for å finne feil ved den. Mange blir ateister for å ha en unnskyldning eller for å forsvare deres egen pliktforsømmelse.

Andre stiller seg skeptiske til Bibelen fordi de er stolte eller late. De er for makelige til å gjøre en skikkelig innsats som krever anstrengelse og selvfornektelse og prøver å skaffe seg anerkjennelse for overlegen visdom ved å kritisere Bibelen. Det er mye som et menneske ikke kan forstå når man ikke er opplyst av visdom fra Gud, og dette gir dem anledning

til å være kritiske.

Noen synes å mene at det er en dyd å forsvare vantro og skeptisisme. Men selv om de kan virke oppriktige, viser det seg at de er drevet av selv-sikkerhet og stolthet. Mange finner glede ved å finne fram til noe i Bibelen som kan forvirre andre. Noen begynner å argumentere og kritisere bare fordi de liker å være i opposisjon. De er ikke klar over at de på den måten vikler seg inn i en snare. Når de først har gitt uttrykk for vantro, synes de at de må forsvare sitt standpunkt. På den måten slår de seg sammen med de gudløse og stenger seg selv ute fra Guds rike.

TRO OG TVIL

Gud har gitt tilstrekkelige beviser i Bibelen på dens guddommelige opphav. De store sannhetene om frelsen kommer klart fram. Med hjelp av Den hellige ånd som er lovt alle som oppriktig ber om den, kan enhver selv forstå Guds Ord. Gud har gitt mennesker en solid grunnvoll å bygge sin tro på. Likevel kan mennesket med sin begrensede forstand ikke fullt ut fatte den evige Guds planer og hensikter. Vi kan aldri utforske Guds natur. Vi må ikke driste oss til å prøve å fjerne sløret som skjuler Hans storhet. Apostelen Paulus utbryter: «Hvor uransakelige Hans dommer er og hvor uutgrunnelige Hans veier!» Rom 11,33.

Vi kan forstå så mye av Hans handlemåte med oss og motivene som ligger bak at vi oppdager den grenseløse kjærligheten og barmhjertigheten som er forent med ubegrenset makt. Vår Far i himmelen ordner alt

Gud har gitt tilstrekkelige beviser i Bibelen på dens guddommelige opphav. De store sannhetene om frelsen kommer klart fram.

på en klok og rettferdig måte. Vi må ikke være utilfredse eller ha mistillit til Ham, men vise Ham ærbødighet. Han vil avsløre så mye av sine hensikter som vi har fordel av å kjenne til, og utover det må vi stole på Ham som er allmektig og full av kjærlighet. Selv om Gud har gitt tilstrekkelig med beviser til støtte for troen, vil Han aldri fjerne enhver unnskyldning for å tvile. Alle som leter etter en knagg å henge tvilen på, vil finne den. Og de som nekter å akseptere Guds Ord og rette seg etter det før hver hindring er fjernet og all tvil utelukket, finner aldri lyset.

For et uomvendt menneske er det naturlig å ha mistillit til Gud og være fiendtlig innstilt til Ham. Men troen blir stimulert av Den hellige ånd, og den vil blomstre bare når den blir pleiet. Ingen kan få en sterk tro uten ved energisk innsats. Også vantroen blir styrket når den får næring, så hvis folk kritiserer og kverulerer i stedet for å bruke tid på de bevisene Gud har gitt til støtte for troen, opplever de at tvilen fester seg mer og mer.

De som tviler på Guds løfter og har

mistillit til forsikringene om Hans nåde, vanærer Ham, og deres innflytelse bidrar til å skyve andre bort fra Kristus i stedet for å føre dem til Ham. De er ufruktbare trær med tørre grener som brer seg vidt og bredt, og holder sollyset borte fra andre planter, så de visner og dør under den kalde skyggen. Slike menneskers livsverk vil alltid vitne imot dem. De sår tvil og vantro hos andre, og avlingen slår ikke feil. De som oppriktig ønsker å legge tvilen bak seg, har bare én ting å gjøre. I stedet for å være kritisk og ergre seg over det de ikke forstår, bør de ta vare på det lyset som allerede skinner. Da vil de få mer lys. Hvis de utfører de plikter de forstår, vil de også forstå og utføre de pliktene som de nå er i tvil om.

Satan kan framstille det falske så likt det sanne at det bedrar dem som er villige til å bli bedratt, og som gjerne vil slippe den selvfornektelsen og de ofrene som sannheten krever. Men det er umulig for ham å få makt over et menneske som ønsker å kjenne sannheten, koste hva det vil. Kristus er sannheten, «Det Sanne Lyset, som gir lys til hvert menneske.» Joh 1,9. Sannhetens ånd er sendt ut for å lede mennesker til hele sannheten. Det er Guds Sønn selv som sier: «Let, og dere skal finne.» «Om noen vil gjøre Hans vilje, da skal han kjenne om læren er av Gud.» Matt 7,7; Joh 7,17.

FAST TILLIT TIL GUD

Kristi etterfølgere kjenner lite til de onde planene som Satan og hans hær legger for å komme dem til livs. Men himmelens Herre vil overstyre disse planene, slik at Han kan gjen-

nomføre sine egne planer. Herren lar sitt folk bli utsatt for fristelsens ildprøve, ikke fordi Han har noen glede av at de lider, men fordi denne prosessen er nødvendig for at de til sist skal kunne seire. Han kan ikke beskytte dem mot alle fristelser, for hensikten med prøven er nettopp å sette dem i stand til å stå imot syndens tiltrekkende makt.

Hverken gudløse mennesker eller djevler kan stanse Guds verk eller hindre Ham i å være hos sitt folk dersom de i ydmykhet og anger bekjenner sin synd, kvitter seg med den og griper Hans løfte i tro. Hver fristelse, hver nedbrytende innflytelse, åpen eller skjult, kan man klare å stå imot, «ikke ved makt og ikke ved kraft, men ved Min Ånd, sier hærskaresenes Herre.» Sak 4,6. «Herrens øyne er over de rettfærdige, og Hans ører er åpne for deres bønner... Og hvem er det som kan skade dere hvis dere er etterfølgere av det gode?» 1 Pet 3,12.13.

Med løfte om stor belønning ble Beileam lokket til å uttale forbannelse over Israel. Han brukte trolldom og ofret også til Herren, men Guds ånd forbød ham å uttale det onde han hadde planlagt. I stedet ble han tvunget til å si: «Hvordan skal jeg forbanne den som ikke er forbannet av Gud? Og hvordan skal jeg forkynne harme over den som ikke har funnet harme hos Herren?» 4 Mos 23,8. «La min sjel dø den rettskafnes død, og la min ende bli som hans!» v.10. Etter en ny ofring erklærte denne ugudelige profeten: «Se, jeg fikk bud om å velsigne. Han har velsignet, og jeg kan ikke gjøre om på det. Han skuer

ingen misgjerning i Jakob, og Han så ingen ondskap i Israel, Herren hans Gud er med ham, og jubelrop som for en Konge lyder blant dem. ...For ingen besvergelse nytter mot Jakob, ingen spådom vinner fram mot Israel. Nå må det bare sies om Jakob og om Israel: Se hva Gud har gjort!» For tredje gang ble det bygd altere, og enda engang forsøkte Bileam å uttale en forbannelse. Men fra profetens uvillige lepper forkynte Guds ånd at Herrens utvalgte skulle ha framgang og refset fienden for det ondskapsfulle påfunn: «Velsignet er den som velsigner deg, og forbannet den som forbanner deg.» v. 20-21, 23; 24,9.

På den tiden var israelittene trofaste mot Gud, og så lenge de rettet seg etter Hans lov, kunne ingen makt på jorden eller i helvete stå seg mot dem. Men forbannelsen som Bileam ikke fikk lov å uttale mot Guds folk, klarte han til slutt å bringe over dem ved å få dem til å synde. Da de overtrådte Guds bud, skilte de seg fra Ham og fikk føle ødeleggerens makt.

Satan er fullstendig klar over at selv det svakeste menneske som holder seg til Kristus, er sterkere enn alle mørkets makter, og at han ville bli avvist dersom han stilte seg åpent fram. Derfor prøver han å lokke kortsets stridsmenn bort fra den sterke festningen, mens han ligger på lur med sine styrker, klar til å ødelegge alle som våger seg inn på hans område. Bare når vi ydmykt stoler på Gud og retter oss etter alle Hans bud, kan vi være trygge.

Uten bønn kan ingen være trygge en eneste dag eller en eneste time. Særlig bør vi be Herren om visdom til å forstå Hans Ord, for det åpenbarer fristerens list og de midlene vi kan motstå ham med. Satan er en mester i å sitere Bibelen. Han tolker bibelske uttalelser på sin egen måte for å få oss til å snuble. Vi bør lese Bibelen med en ydmyk innstilling og aldri glemme vår avhengighet av Gud. Hele tiden må vi være på vakt mot Satans list, og stadig be i tro: «Og led oss ikke inn i fristelse.»

KAPITTEL 33

DET FØRSTE STORE BEDRAGET

Satan har forsøkt å bedra menneskeslekten helt siden vi ble skapt. Han som hadde gjort opprør i himmelen, ville gjerne ha jordens innbyggere med i kampen mot Guds lederskap. Adam og Eva var fullkomne lykkelige så lenge de rettet seg etter Guds lov, og dette var en stadig utfordring til Satans påstand om at Guds lov førte til undertrykkelse og ikke til skapningenes beste. Dessuten var han misunnelig over at det syndfrie paret fikk leve i så vakre og fullkomne omgivelser. Han bestemte seg for å få dem til å synde. Når han så hadde skilt dem fra Gud og fått dem i sin makt, kunne han få herredømme over jorden og etablere sitt eget rike i opposisjon til Gud.

«DERE KOMMER SLETT IKKE TIL Å DØ!»

Hvis Satan hadde avslørt sin virkelige natur, ville han straks blitt avvist, for Gud hadde advart Adam og Eva mot den farlige fienden. Men han arbeidet i det skjulte og dekket over sin virkelige hensikt for bedre å kunne gjennomføre sin plan. Til dette brukte han slangen som på den tiden var en fasinende skapning. Slangen sa til Eva: «Har Gud virkelig sagt: Dere skal ikke ete av noe tre i hagen?» 1 Mos 3,1.

Hvis Eva ikke hadde innlatt seg i

samtale med fristeren, ville hun vært utenfor fare. I stedet ga hun seg i snakk med ham og ble offer for hans list. Slik blir mange fortsatt overmannet. De tviler på Guds krav og kommer med innvendinger mot dem. I stedet for å rette seg etter Guds bud, godtar de menneskelige teorier som bare er kamouflasje for Satans planer. «Men kvinnen svarte slangen: 'Vi kan spise frukten av trærne i hagen, men om frukten på treet som er midt i hagen, har Gud sagt: Dere skal ikke spise av den og ikke røre den, ellers skal dere dø.' Da sa slangen til kvinnen: 'Dere skal slett ikke dø. For Gud vet at på den dagen dere spiser av det, skal øynene deres bli åpnet. Dere skal bli slik som Gud og kjenne godt og ondt.'» v.2-5. Han påsto at de ville bli lik Gud, få større visdom enn før og få del i en tilværelse på et høyere plan.

Eva falt for fristelsen, og hun lokket også Adam til å synde. De trodde at slangen snakket sant da den hevdet at Gud ikke mente det Han sa. De tvilte på Skaperen og innbilte seg at Han begrenset deres frihet, og at de kunne oppnå stor visdom og en høyere form for tilværelse hvis de overtrådte Hans lov. Gud hadde sagt: «For på den dagen du spiser av det, skal du sannelig dø.» 1 Mos 2,17.

Men hvordan gikk det med Adam etter at han hadde syndet? Var det sant det som Satan hadde fått ham til å tro – at han skulle oppnå en høyere tilværelse? I så fall ville lov-
overtredelse være en fordel, og Satan ville ha vist at han var menneskenes velgjører.

Men Adam oppdaget at det ikke var det Gud hadde ment. Gud erklærte at som straff for sin synd, måtte mennesket vende tilbake og bli til jord. «For av den (jorden) er du tatt. For støv er du, og til støv skal du vende tilbake.» 1 Mos 3,19. Når Satan sa at øynene deres skulle bli åpnet, var dette sant på den måten at da Adam og Eva hadde vært ulydige mot Gud, så de hvor dumt de hadde handlet. Nå kjente de det onde, og de smakte lovbruddets bitre frukt.

Midt i Edens hage vokste livets tre, og frukten på det kunne gi evig livskraft. Hvis Adam hadde vært lydlig mot Gud, ville han fremdeles hatt fri adgang til dette treet og ville ha levd evig. Men da han syndet, fikk han ikke lenger spise av livets tre, og så ble han dødens bytte. Gud sa til ham: «For av støv er du, og til støv skal du vende tilbake.» Dette tilkjennegir at livet opphører med å eksistere. Udødeligheten som mennesket fikk løfte om på betingelse av lydighet, mistet de på grunn av lovbrudd. Adam kunne ikke gi sine etterkommere det han ikke selv hadde, og det ville ikke ha vært noe håp for den falne menneskeslekten hvis Gud ikke hadde ofret sin Sønn og dermed gjort det mulig for mennesker å oppnå udødelighet. Mens «døden slik trengte seg inn til alle mennesker,

fordi alle syndet», førte Kristus «liv og uforgjengelighet fram i lyset ved evangeliet.» Rom 5,12; 2 Tim 1,10.

Bare gjennom Kristus kan et menneske oppnå udødelighet. Jesus sa: «Den som tror på Sønnen, har evig liv. Men den som ikke vil tro Sønnen, skal ikke se livet.» Joh 3,36. Alle kan få del i denne uvurderlige gaven dersom de oppfyller betingelsene. «Han gir evig liv til dem som ved tålmodig utholdenhet i god gjerning søker herlighet, ære og uforgjengelighet.» Rom 2,7.

Udødeligheten som mennesket fikk løfte om på betingelse av lydighet, mistet de på grunn av lovbrudd.

Den eneste som lovte Adam liv selv om han var ulydig, var den store be-
drageren. Slangen sa til Eva i Edens hage: «Dere skal slett ikke dø!» Dette er den første preken som noen gang er holdt om sjelens udødelighet. Men denne uttalelsen som utelukkende bygger på Satans autoritet, lyder som et ekko fra talerstolene i kristenheten, og de fleste mennesker godtar den like villig som våre første foreldre gjorde. Guds dom: «Den sjel som synder, skal dø» (Esek 18,20), tolker man slik: «Den som synder,

skal ikke dø, men leve evig.» Man må undre seg over den merkelige mangelen på dømmekraft som gjør at folk har så lett for å tro det Satan sier og så vanskelig for å tro det Gud sier.

Dersom menneskene etter syndefallet hadde fått fri adgang til livets tre, ville de ha levd evig, og synden ville blitt udødelig. Men kjeruber med flammende sverd ble satt «for å vokte veien til livets tre.» 1 Mos 3,24. Ikke en eneste av Adams slekt har fått lov å passere denne sperringen eller spise av den livgivende frukten. Derfor finnes det ingen udødelig syndere.

EN FALSK LÆRE

Etter syndefallet ga Satan englene sine beskjed om å gjøre særskilte anstrengelser for å få mennesker til å tro på medfødt udødelighet. Når de hadde fått dem til å godta denne villfarelsen, var neste skritt å få dem til å tro at synderen skulle leve i evig elendighet. Nå virker mørkets fyrste gjennom sine redskaper og framstiller Gud som en hevngjerrig tyrann. Han påstår at alle som Gud misliker, havner i helvete der de for all framtid skal føle Hans vrede. Der lider de ubeskrivelige kvaler og vrir seg i de uslokkelige flammene, mens Skaperen ser ned på dem med tilfredshet.

På den måten tilskriver erkefienden menneskehetens Skaper og velgjører sine egne karaktertrekk. Grusomhet er djevlesk. Gud er kjærlighet, og alt det Han skapte, var rent, hellig og godt inntil den store opprøren brakte synden inn i verden. Det er Satan som er fienden som frister

mennesker til synd, og deretter ødelegger dem hvis han kan. Og når han er sikker på sitt bytte, fryder han seg over den ulykken han har fått i stand. Hvis han fikk lov til det, ville han fange hele menneskeheten i sitt garn. Om ikke Gud hadde grepet inn, ville ikke en eneste av Adams etterkommere slippe unna.

På samme måte som Satan fikk makt over våre første foreldre, prøver han nå å få mennesker i sin makt ved å svekke deres tillit til Skaperen, så de tviler på om Hans lederskap er klokt og Hans lover er rettferdige. For å rettferdiggjøre sin egen ondskap og sitt opprør, prøver han og hjelperne hans å få det til å se ut som om Gud er enda verre enn de selv er. Djervelen forsøker å overføre sine egne

Læren om at de ugudelige skal pines med ild og svovel i et evigvarende helvete, er motbydelig og ikke bare i strid med all barmhjertighet og kjærlighet, men også med vår rettferdighetssans.

grusomme egenskaper på vår himmelske Far og får det til å se ut som han selv led stor urett da han ble fjernet fra himmelen fordi han ikke ville bøye seg for en så urettferdig hersker. Han lokker mennesker med den friheten de kan få under hans milde herredømme, i motsetning til det slaveriet som Herrens harde bud

medfører. Slik får han mennesker til å svikte Gud.

Læren om at de ugudelige skal pines med ild og svovel i et evigvarende helvete, at de som straff for de syndene de gjorde i løpet av sitt korte liv på jorden, skal pines og plages så lenge Gud lever, er motbydelig og ikke bare i strid med all barmhjertighet og kjærlighet, men også med vår rettferdighetssans.

Likevel er denne læren vidt utbredt og finnes fremdeles i mange kristnes trosbekjennelse. En framstående teolog har uttalt: «Synet av helvetes kvaler vil forsterke de frelstes lykke i all evighet. Når de ser at andre som har samme natur som de selv og er født under samme vilkår, er havnet i en slik ulykke, mens de selv er blitt opphøyet, vil de forstå hvor heldige de er.» En annen sier det på denne måten: «Mens de fortapte gjennom endeløse tider må lide straffen for sin synd, vil røyken fra deres pine stige opp for de frelstes øyne i evighet. I stedet for å føle med disse ulykkelige skapningene, skal de si: Amen, hal-leluja! Pris Herren!»

Hvor i Bibelen finner vi en slik lære? Vil de frelste i himmelen være blottet for all medmenneskelighet og barmhjertighet eller for alminnelige menneskelige følelser? Er dette byttet ut med kjølig likegyldighet eller barbarisk grusomhet? Slett ikke! Dette er ikke Bibelens lære. Folk med slike synspunkter kan nok være velutdannede og til og med oppriktige, men de er blitt offer for Satans bedrag. Han får dem til å feiltolke visse uttrykk i Bibelen og gi ordene den snev av bitterhet og ondskap som kjen-

netegner ham selv, ikke Skaperen. «Så sant Jeg lever, sier Herren Gud, Jeg har ikke velbehag i den ugudeliges død, men i det at den ugudelige vender om fra sin ferd og lever. Vend om, vend om fra deres onde ferd! For hvorfor skulle dere dø, Israels hus?» Esek 33,11. Hva vil det tjene til om vi hevder at Gud gleder seg ved synet av endeløs tortur, at Han nyter å høre skrik og jammer fra lidende skapninger som Han holder i helvetes flammer? Kan disse hjerteskjærende stønnene lyde som musikk i den kjærlige Guds ører?

Man påstår at når de ugudelige må pines i all evighet, så viser det at Gud avskyr synden fordi den ødelegger roen og ordenen i universet. Dette er rett og slett blasfemi! Som om Guds avsky for synden er grunnen til at den skal eksistere for alltid. Disse teologene lærer nemlig at den fortsatte pinen, uten noe håp om barmhjertighet, driver de ulykkelige ofrene til vanvidd. Når de lar sitt raseri komme til uttrykk i spott og forbannelse, øker de bare sin byrde av skyld. Men Guds herlighet blir ikke større av at synden bare øker og øker i en uendelighet.

Det er umulig å forestille seg hvor mye ondt løgnen om evig pine har vært årsak til. Bibelens budskap som er fullt av kjærlighet, godhet og barmhjertighet, blir formørket av overtro og innhyllet i frykt. Er det i grunnen så merkelig at mennesker frykter og avskyr den barmhjertige Skaperen, ja, til og med hater Ham, når vi tenker på hvordan Satan har svertet Hans karakter? Den skremmende framstillingen av Gud som

lyder fra prekestolene ut over verden, har gjort tusener, ja millioner av mennesker til skeptikere og ateister.

Læren om evig pine er en av de falske læresetningene som finnes i den avskyelige vinen som Babylon gir alle folkeslag å drikke. Åp 14,8; 17,2. At kristne forkynnere godtar denne vranglæren og sprer den fra prekestolen, er ikke til å fatte. De fikk den fra romerkirken, der de også fikk den falske sabbaten (søndagen). Riktignok har framtrede personer framholdt denne dagen, men de hadde ikke fått lys over dette slik vi har i dag. De var bare ansvarlige for det lyset som skinte på deres tid, mens vi skal stå til ansvar for det lyset som skinner i våre dager. Hvis vi vender oss bort fra Guds Ord og godtar falske læresetninger fordi våre forfedre forsvarte dem, blir vi rammet av dommen som ble uttalt over Babylon. Da drikker vi av hennes urene vin.

BLIR ALLE FRELST?

Mange av dem som blir opprørt over læren om evig pine, blir drevet til den motsatte ytterlighet. De vet at Skriften framstiller Gud som kjærlig og barmhjertig, og de kan ikke tro at Han vil sende sine skapninger ned i et evig, brennende helvete. Men fordi de mener at sjelen av naturen er udødelig, ser de ingen annen mulighet enn at alle mennesker til sist blir frelst. Mange mener at advarslene i Bibelen bare har til hensikt å skremme mennesker til lydighet, og at de aldri blir oppfylt bokstavelig. Det betyr at synderen fortsatt kan leve et egoistisk liv, ignorere Guds

Læren om evig pine er en av de falske læresetningene som utgjør den avskyelige vinen som Babylon gir alle folkeslag å drikke.

krav og likevel forvente å bli tatt til nåde. En slik lære som regner med Guds nåde, men ser bort fra Hans rettferdighet, tiltaler menneskenaturen og får de ugudelige til å gå enda lenger i synd.

For å vise hvordan de som tror på universell frelse forvrenger Bibelen for å få den til å støtte deres egne nedbrytende læresetninger, er det nok å vise til deres egne uttalelser. Ved begravelsen til en ung mann som ikke var kristen, og som var blitt momentant drept i en ulykke, hadde en av universalistenes prester valgt å tale over denne bibelteksten fra historien om kong David: «For han var blitt trøstet etter savnet av Amnon, for nå var han død.» 2 Sam 13,39. «Jeg blir ofte spurt», sa han, «om hvordan det vil gå med dem som forlater denne verden i sin synd, de som kanskje dør i beruset tilstand eller med blodflekker på klærne fra en forbrytelse, eller som denne unge mannen døde, uten å være en bekjennende kristen og uten å ha opplevd kraften i kristentroen. Vi har bare Bibelen å ty til,

og den løser dette store problemet for oss. Amnon var en stor synder. Han var uomvendt, drakk seg full, og så ble han drept. David var Guds profet, og han må ha vært klar over om det skulle gå Amnon godt eller ille i ettertid. Hvordan kom hans følelser til uttrykk? Kong David lengtet etter å dra til Absalom. For han var blitt trøstet etter savnet av Amnon, for nå var han død.» v.39.

«Hva kan vi så lære av dette? At David ikke trodde på noen endeløs pine! Slik oppfatter vi det, og her finner vi et avgjørende bevis til støtte for den mer tiltalende, mer opplyste og den mer humane tanken at alle til slutt skal oppleve renhet og fred. Han fant trøst i tanken om at sønnen var død. Hvorfor? Fordi han med profetisk blick så inn i en strålende framtid der sønnen var sluppet unna alle fristelser, fri fra lastene sine og rensset for synd. Etter at han var blitt tilstrekkelig hellig og opplyst, slapp han inn i kretsen av avdøde, jublende ånder. Davids eneste trøst var at den kjære sønnen som var tatt bort fra synd og lidelse, nå hadde gått dit hvor Den hellige ånd ville opplyse hans formørkede sinn og gi ham kjennskap til himmelens visdom og udødelige kjærlighet. Når han på denne måten hadde fått en helliggjort natur, kunne han nyte den himmelske arven med dens hvile og glede. Det jeg her har sagt, viser at vi ikke kan gjøre noe her i livet for å oppnå himmelens frelse. Den avhenger hverken av en omvendelse eller av vår tro og bekjennelse.»

Slik gjør en forkynner seg til talsmann for den løgnen slangen kom

med i Edens hage: «Dere skal slett ikke dø!... For Gud vet at på den dagen dere eter av det, skal øynene deres bli åpnet. Dere skal bli slik som Gud.» Han påstår at etter døden vil selv de verste syndere – mordere, tyver, ekteskapsbrytere – bli forberedt til å gå inn til den evige gleden.

Og hva bygger så denne forkynneren på? Jo, på en enkel setning om at David ga seg inn under forsynets ledelse. Han lengtet etter å treffe Absalom, «for han var blitt trøstet etter savnet av Amnon, for nå var han død.» Da tiden hadde mildnet den bitre sorgen, var han ikke lenger så opptatt av den døde sønnen, men tenkte mer på ham som levde, og som hadde rømt av frykt for den rettferdige straffen som ventet ham. Dette skal altså bevise at den fordrukne Amnon som hadde gjort seg skyldig i blodskam, fikk komme til herlighetens boliger i dødsøyeblikket for å bli rensset og beredt til å omgås syndfrie engler! En hyggelig fabel må man si, vel egnet til å tilfredsstille menneskenaturen. Det er Satans egen lære, og den er effektiv. Er det til å undres over at ondskap flourer når den slags blir forkynt?

Framgangsmåten til denne falske læreren er typisk for mange andre. De trekker noen få bibelord ut av en sammenheng som i mange tilfeller sier det motsatte av den tolkningen de legger i den. Slike løsrevne tekster blir fordreid og brukt som bevis for læresetninger som ikke har basis i Guds Ord. Fortolkningen som er brukt som bevis for at den fordrukne Amnon er i himmelen, moties av Bibelens tydelige ord om at

ingen drukkenbolter skal arve Guds rike. 1 Kor 6,10. Slik er det at tvilere, vantro og skeptikere gjør sannhet til løgn. Og mange blir bedratt av slike spekulasjoner og dysset inn i en trygghetens søvn.

Hvis det er sant at menneskesjelen går direkte til himmelen ved døden, kan man like gjerne ønske seg døden framfor livet. Denne tanken har fått mange til å begå selvmord. Når vanskeligheter, bekymringer og skuffelser overmannet dem, synes det å være en lett sak å kutte den skjøre livstråden og sveve inn i gleden i den evige verden.

DE UGUELIGES SKJEBNE

I sitt Ord har Gud gjort det klart at Han vil straffe dem som overtrer Hans lov. De som innbiller seg at Han er for barmhjertig til å øve rettferdighet mot syndere, behøver bare å kaste et blikk på Golgatas kors. At Guds syndfrie Sønn måtte dø, viser at «syndens lønn er døden», og at ethvert brudd på Guds lov medfører rettferdig straff. Den syndfrie Kristus ble gjort til synd for menneskene. Han bar skylden for overtredelsen og måtte tåle at Faderen skjulte seg for Ham inntil Hans hjerte ble knust og Han døde. Dette store offeret ble gitt for at syndere skulle bli frelst. Det fantes ikke noen annen måte som kunne frigjøre mennesker fra straffen for synd. Enhver som avslår å få del i forsoningen som kostet så mye, må selv bære syndens skyld og straff.

La oss se hva mer Bibelen forteller om de gudløse og forherdede som universalistpresten plasserer i him-

melen som hellige, lykkelige skapninger. «Den som tørster, vil Jeg gi av kilden med livets vann uten betaling.» Åp 21,6. Dette løftet er bare til dem som tørster. Bare de som vet at de trenger livets vann og som leter etter det på bekostning av alt annet, vil få det. «Den som seirer, skal arve alle ting, og Jeg vil være hans Gud, og han skal være Min sønn.» v.7. Her er det også gitt betingelser. For å kunne arve alle ting, må vi kjempe imot synden og seire over den.

Herren sier gjennom profeten Jesaja: «Si til den rettferdige at det skal gå ham vel... Ve den ugudelige! Det skal gå ham ille, for han skal få gjengjeld for sine hendes verk.» Jes 3,10-11. Og vismannen sier at «det skal gå godt for dem som frykter Gud, de som frykter framfor Hans ansikt. Men det skal ikke gå godt for den ugudelige.» Fork 8,12-13. Paulus sier til synderen at han samler seg opp «vrede til vredens dag, den dag da Guds rettferdige dom skal åpenbares. Han skal gi enhver etter hans gjerninger. ...ja, trengsel og angst skal komme over hver menneskesjel som gjør det onde.» Rom 2,5-6. 9.

«For dette vet dere, at ingen som lever i hor eller i urenhet eller i grådighet - han er jo en avgudsdyrker - har arvedel i Kristi og Guds rike.» Ef 5,5. «Jag etter fred med alle mennesker, og etter hellighet; uten den skal ingen se Herren.» Heb 12,14. «Salige er de som følger Hans bud, slik at de kan ha rett til livets tre og kan komme inn gjennom portene til Byen. Men utenfor er hundene og trollmennene og de som lever i hor og morderne og avgudsdyrkerne og

hver den som elsker og gjør løgn.» Åp 22,14-15.

Gud har fortalt menneskene om sin karakter og hvordan Han behandler synd. «Herren, Herren Gud, Han er barmhjertig og nådig, sen til vrede og rik på miskunn og Sannhet. Han fastholder miskunnhet mot tusen slektsledd, tilgir misgjerning og overtredelser og synd. Han holder sannelig ikke den skyldige uskyldig, men lar fedrenes misgjerninger komme over barn og barnebarn i tredje og fjerde slektsledd.» 2 Mos 34,6-7. «Alle ugudelige skal Han ødelegge.» «Men overtrederne skal ødelegges, alle sammen. Framtiden får en brå ende for de ugudelige.» Sal 145,20; 37,38. Gud vil bruke sin makt og myndighet for å stanse opprøret. Likevel vil alle utslag av gjengjeldende rettferdighet være i fullkommen overensstemmelse med Hans barmhjertighet, langmodighet og godhet.

VILLIG LYDIGHET BRINGER LYKKE

Gud tvinger ikke viljen eller dømmekraften hos noen. Han er ikke interessert i en slavisk lydighet. Han ønsker at Hans skapninger skal elske Ham fordi Han er verd deres kjærlighet og lyde Ham fordi de verdsetter Hans visdom, rettferdighet og godhet. Alle som forstår og setter pris på disse egenskapene, elsker Ham fordi de er tiltrukket av Ham og beundrer Hans karaktertrekk.

Den vennligheten, barmhjertigheten og kjærligheten som Frelseren forkynte og viste i sitt liv, er et uttrykk for Guds vilje og karakter. Kristus selv sa at Han ikke forkynte noe som Han ikke hadde mottatt fra

Den vennligheten, barmhjertigheten og kjærligheten som Frelseren forkynte og viste i sitt liv, er et uttrykk for Guds vilje og karakter. Når Gud utøver rettferdighet overfor de ugudelige, er det også til gagn for dem som blir hjemsøkt av straffedommen.

sin Far. Guds lederskap er i fullkommen harmoni med den oppfordring Frelseren ga: «Elsk deres fiender.» Når Gud utøver rettferdighet overfor de ugudelige, er det til gagn for universet og også for dem som blir hjemsøkt av straffedommen. Han ville gjøre dem lykkelige dersom det kunne skje i samsvar med lovene for Hans styresett og Hans egen rettferdighet. Han omgir dem med beviser på sin kjærlighet, underviser dem om sin lov og tilbyr dem sin barmhjertighet. Men de forakter Hans godhet, bryter Hans lov og avviser Hans nåde. Mens de hele tiden tar imot Hans gaver, vanærer de Giveren. De vil ikke ha noe med Gud å gjøre fordi de vet at Han avskyr deres synd. Herren bærer lenge over med deres ondskap, men til slutt kommer øyeblikket da deres skjebne blir avgjort. Vil Han da tvinge disse opprørerne over på sin side? Vil han true dem til lydighet?

De som har valgt Satan til leder og gitt seg inn under hans kontroll, er

ikke beredt til å stille seg fram for Gud. Stolthet, bedrag, umoral og ondskap har satt sitt preg på deres karakter. Skal de få adgang til himmelen og være sammen med dem som de foraktet og hatet på jorden gjennom hele evigheten?

En løgner liker ikke å omgås med sannheten, den selvgode og stolte ønsker ikke å være ydmyk, en umoralsk person finner ingen glede i noe som er rent, og uselvisk kjærlighet taltaler ikke egoisten. Hvilke gleder kunne himmelen by dem som bare er opptatt av materielle og selviske interesser?

Skulle de som har levd i opprør mot Gud, plutselig flyttes opp til himmelen og være vitne til den opphøyde og hellige tilværelsen som er der, hvor hver eneste skapning er fylt med kjærlighet, hvor hvert ansikt stråler av glede og hvor gripende musikk og klangfulle toner lyder til ære for Gud og Lammet? En uopphørlig strøm av lys flommer ut over de frelste fra Ham som sitter på tronen. Kan de som hater Gud og alt som er sant og hellig, stå der sammen med den himmelske skaren og ta del i deres lovsang? Kan de tåle synet av Guds og Lammets herlighet?

Det er umulig. De fikk mange års nådetid for å utvikle en karakter som passet for himmelen. Men de har aldri prøvd å lære seg å sette pris på det som er rent, de har aldri lært himmelens språk, og nå er det for sent. Et liv i opprør mot Gud har gjort dem uskikket til å leve i himmelen. Renheten, helligheten og freden der ville være en lidelse for dem, og Guds herlighet ville være en for-

tærende ild. De ville ønske å flykte bort fra dette hellige stedet. De ville heller velge å bli utslettet enn å være i nærheten av Ham som døde for å frelse dem.

De ugudelige har valgt sin egen skjebne. De har selv valgt å være utenfor. Og fordi Gud er rettferdig og barmhjertig, oppfyller Han deres ønske.

GUDS BARMHJERTIGHET

Likesom storflommen på Noahs tid, er ilden på den ytterste dag en domskjennelse der Gud forkynner at de ugudelige nå er uten håp. De vil ikke anerkjenne Hans myndighet. De er vant til å være i opprør, og når livet er over, er det for sent å vende tankestrømmen i motsatt retning. Det er for sent å snu om fra overtredelse til lydighet, fra hat til kjærlighet.

Da Gud sparte livet til drapsmannen Kain, ga Han verden et eksempel på hva som skjer når synderen får leve og fortsette sin ville ferd. Kains ord og eksempel ledet mange av etterkommerne til synd, for Herren så at «menneskets ondskap var stor på jorden, og at hver hensikt i hans hjertes tanker bare var ond hele dagen.» «Men jorden var fordervet for Guds ansikt, og jorden var full av vold.» 1 Mos 6,5.11.

Av medlidenhet med verden utslettet Gud dens onde innbyggere på Noahs tid. Av samme grunn ødela Han de umoralske innbyggerne i Sodom. Gjennom Satans forførende innflytelse oppnår ugudelige mennesker sympati og beundring og får derfor hele tiden andre til å gjøre opprør.

Slik var det på Kains og Noahs tid og da Abraham og Lot levde, og slik er det også i dag. Det er i barmhjertighet overfor universet at Gud til sist utrydder dem som forkaster Hans nåde. «For syndens lønn er døden, men Guds nådegave er evig liv i Kristus Jesus, vår Herre.» Rom 6,23. De rettferdige skal arve livet, men døden rammer de ugudelige. Moses sa til Israel: «Se, i dag har jeg satt foran deg livet og det gode, og døden og det onde». 5 Mos 30,15. Døden som er nevnt her, er ikke den som ble forkynt for Adam, for hele menneskeheten lider straffen for hans synd. Det er «den annen død», kontrasten til det evige liv.

Fordi Adam syndet, må hele menneskeslekten dø. Alle uten unntak går i graven. Men takket være Guds frelsesplan, skal alle en gang stå opp fra graven. «Det skal finne sted en oppstandelse av de døde, både av de rettferdige og de urettferdige.» «For slik som vi alle dør i Adam, slik skal alle bli gjort levende i Kristus.» Apg 24,15; 1 Kor 15,22. Men Bibelen skjelner mellom de to gruppene av mennesker som står opp. «Alle som er i gravene skal høre Hans røst og komme fram, de som har gjort godt, til livets oppstandelse, og de som har gjort ondt, til dommens oppstandelse.» Joh 5,28-29.

De som blir funnet verdige til å stå opp til liv, er lykkelige og hellige. «Over dem har den annen død ingen makt.» Åp 20,6. Men de som ikke ved anger og tro har fått tilgivelse, må ta straffen for overtredelse – «syndens lønn.» Straffen de lider, vil variere for den enkelte når det gjelder varighet

og intensitet, for de blir dømt «etter sine gjerninger».

Men det endelige utfallet er den annen død. Fordi Guds rettferdighet og barmhjertighet gjør det umulig for Ham å frelse synderen i hans synd, tar Han fra ham det livet som han har forspilt ved sine overtredelser, og som han ikke har vist seg verdig til. En av Bibelens forfattere skriver: «Det er bare en liten stund, så er ikke den ugudelige der mer. Sannelig, du skal se nøye etter stedet hans, men det finnes ikke mer.» En annen sier: «De skal bli som om de aldri hadde vært til.» Sal 37,10; Ob 16. Dekket av skam forsvinner de i håpløs og evig glemsel.

Slik blir synden fjernet, sammen med all den smerten og ødeleggelsen som den har vært årsak til. David sier: «Du har ført den ugudelige i fortapelsen, Du har slettet deres navn ut for all evighet.» Sal 9,6. Idet apostelen Johannes ser inn i evigheten, hører han en mektig lovsang uten en eneste mislyd, der hver skapning i himmelen og på jorden priser Gud. Åp 5, 13. Der finnes det ingen fortapte mennesker som spotter Gud mens de vrir seg i endeløs pine. Ingen ulykkelige skapninger i helvete vil blande sine skrik med de frelstes sang.

BAK DØDENS PORT

Læren om bevissthet i døden grunner seg på den fundamentale villfarelsen at mennesket er udødelig i seg selv. I likhet med læren om evig pine kommer også denne læresetningen i konflikt med Bibelens budskap, med vår fornuft og med våre medmennes-

kelige følelser. Det er en utbredt oppfatning at de frelste er i himmelen og vet om alt som skjer på jorden, særlig hvordan det går med venner som de etterlot.

Men hvordan kan det være til glede for de døde å vite om de levendes vanskeligheter, være vitne til de syndene som deres kjære begår og se hvordan de lider under livets sorger, skuffelser og bekymringer? Hvordan skal de som er i himmelen og våker over sine venner på jorden, kunne nyte himmelens glede? Og hvor opprørende er ikke den tanken at når et uomvendt menneske dør, blir han overlatt til helvetes flammer! For en grenseløs lidelse det må være for dem som ser sine venner gå uforberedt i graven og inn i en evighet av smerte og synd! Denne forferdelige tanken har drevet mange til vanvidd.

Hva lærer Guds Ord om dette? David sier at mennesket er uten bevissthet i døden. «Hans livsånde blir borte; han vender tilbake til sin jord. På samme dag blir hans planer til intet.» Sal 146,4. Salomo er inne på det samme: «For de levende vet at de skal dø. Men de døde vet ingenting... Også deres kjærlighet, deres hat og deres misunnelse er nå gått tapt. Aldri i evighet skal de få del i noe av det som hender under solen.... For det er ingen gjerning, plan, kunnskap eller visdom i dødsriket, dit du går.» Fork 9,5-6.10.

Da Kong Hiskia fikk som bønnesvar at hans liv skulle bli forlenget med 15 år, framførte den takknemlige kongen en lovsang til Gud for Hans store barmhjertighet. I denne sangen nevner han grunnen til sin

Spiritismen og den falske kristendommen sier at mennesket har bevissthet i døden. Men Bibelen sier at «hans planer blir til intet.» Salme.146,4. «Det er ingen gjerning, plan, kunnskap eller visdom i dødsriket, dit du går.» Fork 9,10.

glede: «For dødsriket kan vel ikke prise Deg. Døden kan vel ikke love Deg. De som går ned i avgrunnen, kan vel ikke håpe på Din Sannhet. Den levende, den levende, det er han som priser Deg, slik jeg gjør i dag.» Jes 38,18-19.

Mange teologer i vår tid hevder at de rettferdige døde har gått inn til herligheten, der de priser Gud med en udødelig røst. Men Hiskia så ikke noen herlighet i døden. Han er helt på linje med det som står i Salmene: «For i døden finnes vel ikke noe minne om Deg. Hvem kan prise Deg i dødsriket?» «De døde lover ikke Herren, ingen av de som går ned i stillheten.» Sal 6,6; 115,17 (eng. KJV).

OPPSTANDELSESHÅPET

På pinsedagen forkynte Peter at David «er både død og begravd og hans grav er hos oss til denne dag.» «For David for ikke opp til himlene.» Apg 2,29.34. Det faktum at David blir i graven til oppstandelsen, viser at de rettferdige ikke går til himmelen når de dør. Bare gjennom opp-

standelsen og fordi Kristus har oppstått, skal David til sist få en plass ved Guds høyre hånd. Paulus sa det slik: «For hvis de døde ikke oppstår, da er ikke Kristus oppstått. Og hvis Kristus ikke er oppstått, er troen deres til ingen nytte. Dere er fortsatt i deres synder. Da er også de som er sovnet inn i Kristus, gått fortapt.» 1 Kor 15,16-18.

Hvis de rettferdige gjennom 4000 år hadde gått direkte til himmelen da de døde, hvordan kunne da Paulus si at dersom det ikke er noen oppstandelse, «er også de som er sovnet inn i Kristus, gått fortapt?» Det ville ikke være nødvendig med noen oppstandelse.

Martyren Tyndale uttalte følgende om de dødes tilstand: «Jeg innrømmer åpent at jeg ikke er overbevist om at de allerede opplever den herligheten som Kristus har, eller som Guds engler opplever. Dette er heller ikke noen trosartikkel for meg. Hvis så var, ville forkynnelse av legemets oppstandelse være meningsløs.» – William Tyndale, Preface to New Testament, 1534 ed.

Det er et ubetinget faktum at håpet om evig salighet fra dødsøyeblikket har resultert i at mange ignorerer Bibelens lære om oppstandelsen. Dr. Adam Clarke nevner dette: «Det synes som om læren om oppstandelsen betydde langt mer for de første kristne enn tilfellet er i dag. Hva kan årsaken være? Dette var noe apostlene stadig framholdt, og det oppmuntret de troende til flid, lojalitet og begeistring. Men det blir sjelden nevnt av deres arvtagere i dag. Apostlene forkynte det, og de første kristne

Martyren Tyndale uttalte følgende om de dødes tilstand: «Jeg innrømmer åpent at jeg ikke er overbevist om at de allerede opplever den herligheten som Kristus har, eller som Guds engler opplever.»

trodde det. Vi forkynner det, og de som hører, tror. Ikke noe lærepunkt blir sterkere framhevet i evangeliene, men ikke noe blir mer forsømt i forkynnelse i vår tid.» – Commentary, bemerkninger om 1 Kor 15, p.3.

Dette har ført til at sannheten om oppstandelsen nesten er tapt helt av syne i kristenheten. En framtrædende religiøs forfatter skriver i sin kommentar til 1 Tess 4,13-18: «Som en virkelig kilde til trøst foretrekker vi læren om de rettferdiges velsignede udødelighet framfor den tvilsomme læren om Herrens annet komme. Når vi dør, opplever vi Herrens komme. Dette venter vi på og ser fram til. De døde har allerede gått inn i herligheten. De venter ikke på at basunen skal signalisere dom eller salighet.» Men da Jesus skulle forlate disciple-

ne, sa Han ikke at de snart skulle komme til Ham. Han sa: «Jeg går for å gjøre i stand et sted for dere. Når Jeg har gått bort og gjort i stand et sted for dere, skal Jeg komme igjen og ta dere til Meg.» Joh 14,2-3. Apostelen Paulus skrev: «For Herren Selv skal med et rop, med en overengels røst og med Guds basun stige ned fra Himmelen. Og de døde i Kristus skal først stå opp. Deretter skal vi som lever og er igjen, bli rykket opp i skyer sammen med dem, for å møte Herren i luften. Og så skal vi alltid være med Herren. Derfor skal dere trøste hverandre med disse ord.» 1 Tess 4,16-18.

Hvilken kontrast det er mellom disse trøstefulle ordene og de uttalelsene universalistpresten kom med! Han trøstet de sorgende med en forsikring om at når en person døde, ville englene ta imot ham, uansett hvor syndig han måtte ha vært. Paulus derimot henviste sine trofeller til Herrens framtidige gjenkomst da gravens lenker skal brytes og «de som døde i Kristus», skal stå opp til evig liv.

EN TID FOR DOM

Ingen kan få en plass i Guds rike før deres sak er blitt undersøkt og deres karakter og livsløp er vurdert av Gud. Alle skal bli dømt etter det som er skrevet i bøkene og bli lønnet etter sine gjerninger. Denne dommen foregår ikke ved døden. Legg merke til hva Paulus sier: «For Han har fastsatt en dag da Han skal dømme verden i rettferdighet ved Den Mannen som Han har innsatt. Han har gitt alle grunnlag for å tro dette ved

å oppreise Ham fra de døde.» Apg 17,31. Her sier apostelen tydelig at en bestemt dag i framtiden er fastsatt da dommen over verden skal finne sted.

Judas refererer til det samme tidspunktet: «Og de englene som ikke tok vare på sin myndighet, men forlot sin egen bolig, dem har Han bundet i evige lenker under mørke til dommen på den store dag.» Og han siterer hva Enok profeterte om: «Se, Herren kommer med ti tusener av Sine hellige for å holde dom over alle.» Jud 6.14-15. Johannes forteller at han «så de døde, små og store, stå framfor Gud, og bøker ble åpnet... Og de døde ble dømt etter det som var skrevet i bøkene.» Åp 20,12.

Hva er hensikten med en dom i framtiden hvis de døde allerede er i himmelen eller i helvete? Guds Ord er hverken utydelig eller selvmotsigende når det gjelder disse viktige spørsmålene. Alle mennesker kan forstå det. Hvem kan ærlig og oppriktig se noen fornuft eller rettferdighet i den gjengse oppfatningen?

Skal de rettferdige, etter at de kanskje har vært i Guds rike i årtusener, høre disse oppløftende ordene når deres sak er blitt undersøkt i dommen: «Rett gjort, du gode og trofaste tjener!... Gå inn til din Herres glede!» Blir de ugudelige kalt opp fra pinestedet for å høre hele jordens Dommer si: «Gå bort fra Meg, dere som er forbannet, til den evige ild?» Matt 25,21.41. Dette er hån mot Gud, en skammelig anklage mot Hans visdom og rettferdighet!

Teorien om sjelens udødelighet var en av de falske læresetninger som

Martin Luther satte teorien om sjelens udødelighet i klasse med «de avskyelige fablene som er en del av møkkdyngen som inneholder romerkirkens forordninger.»

romerkirken lånte fra hedenskapet og innførte i kristendommen. Martin Luther satte den i klasse med de «avskyelige fablene som er en del av møkkdyngen som inneholder romerkirkens forordninger». – E. Petavel, *The Problem of Immortality*, s.255. I en kommentar til Salomos ord om at de døde vet ingenting, sier han: «Her har vi igjen en tekst som viser at de døde ikke har noen følelser. For i dødsriket er det hverken arbeid eller plan, hverken kunnskap eller visdom. Salomo mener at de døde sover og slett ikke merker noe. For de døde ligger der og teller hverken dager eller år. Men når de blir vekket opp, vil det være som om de bare hadde sovet et øyeblikk.» – Martin Luther,

Exposition of Solomon's Book Called Ecclesiastes, s.152.

I Den hellige skrift står det ikke noe om at de rettferdige får sin lønn når de dør, eller at de ugudelige da får sin straff. Patriarkene og profetene har aldri uttalt noe slikt. Heller ikke Kristus og apostlene har antydning noe i den retningen. Bibelen sier klart at ingen går til himmelen i dødsøyeblikket. Den sier at de sover til oppstandelsen. 1 Tess 4,14; Job 14,10-12. På den dagen da «sølvsnoren slites over (og) gullskålen knuses», opphører menneskets tanker. Fork 12,6.

De som går ned i graven, er tause. De har ikke lenger del i det som skjer under solen. Job 14,21. Velsignet ro for de rettferdige som er lagt til hvile! Enten tiden er kort eller lang, føles den bare som et øyeblikk for dem. De døde sover. De blir vekket opp av Guds basun til en herlig udødelighet. «For basunen skal lyde, og de døde skal oppstå uforgjengelige... For dette forgjengelige er blitt ikledd uforgjengelighet og dette dødelige er blitt ikledd udødelighet, da skal det gå i oppfyllelse, det ord som er skrevet: Døden er oppslukt til seier.» 1 Kor 15,52-54. Når de blir kalt fram fra sin dype søvn, gjenopptar de tankene nettopp der hvor de sluttet. Det siste de merket, var dødens smerte. Deres siste tanke var at de nå skulle være i dødsrikets vold. Når de våkner, kommer deres første tanke til uttrykk i det triumferende ropet: «Død, hvor er din brodd? Dødsrike, hvor er din seier?» v.55.

KAPITTEL 34

KAN VI SNAKKE MED DE DØDE?

Bibelen forteller at englene utfører en oppgave som er til stor trøst og oppmuntring for alle Kristi etterfølgere. Men den populære teologien har tilslørt og forvrent Bibelens lære om dette emnet. Læren om medfødt udødelighet som stammer fra hedensk filosofi og ble innført i kristendommen i den mørke tidsperioden under det store frafallet, har fortrent den sannheten som Bibelen så tydelig lærer om at «de døde vet ingen ting».

Mange tror at «tjenende ånder, utsendt for å tjene dem som skal arve frelse», er døde menneskers ånder, til tross for Bibelens klare vitnesbyrd om englenes eksistens og deres engasjement i menneskenes historie, også før det første dødsfallet hadde funnet sted.

ET FARLIG BEDRAG

Læren om at mennesket er bevisst i døden, og særlig troen på at de døde ånder vender tilbake for å tjene de levende, har åpnet veien for vår tids spiritisme. Dersom de døde befinner seg sammen med Gud og englene og får del i en kunnskap som langt overgår den de hadde før, hvorfor skulle de da ikke komme tilbake til jorden og informere og undervise dem som lever?

Hvis det er slik som mange teologer hevder, nemlig at døde menneskers ånder holder øye med sine venner på jorden, hvorfor skulle de da ikke ha lov til å søke kontakt med dem og advare dem mot det onde eller trøste dem i sorgen? Hvordan kan de som tror at mennesket er bevisst i døden, avvise det de oppfatter som guddommelig lys som herliggjorte ånder kommer med? Dette kontaktleddet blir betraktet som hellig, og Satan virker gjennom det for å nå sine mål. De falne englene som er lydige mot ham, opptrer som sendebud fra ånderverdenen. Mørkets fyrste later som om han formidler kontakt mellom de levende og de døde og utøver på den måten sin trolldomsrett over dem. Han er i stand til å vise seg for mennesker i en skikkelse som ligner deres døde venner. Etterligningen er fullkommen: de kjente trekkene, ordene og stemmen blir gjengitt forbausende nøyaktig.

Mange blir trøstet når de hører at deres kjære er i himmelen, og uten å ane noen fare lytter de til «forførende ånder og demoners læresetninger.» Når de er blitt narret til å tro at de døde virkelig kommer tilbake for å kommunisere med dem, får Satan det til å se ut som om de som gikk uforberedt i graven, virke-

lig viser seg. De påstår at de er lykkelige i himmelen, og at de til og med har en høy status der. Dermed blir feiltolkningen om at det ikke er noen forskjell på de rettferdige og de ugudelige, forkynt vidt og bredt.

Disse som gir seg ut for å være gjester fra ånde verdenen, kommer av og til med advarsler og oppfordringer som viser seg å være riktige. Når de så har vunnet tillit, forkynner de læresetninger som direkte undergraver troen på Bibelen. Mens de later til å ha stor interesse for sine jordiske venners ve og vel, lurar de inn farlige villfarelser. Det at de delvis taler sant og til tider kan forutsi begivenheter, gir deres uttalelser et preg av troverdighet, og folk flest tar imot de falske læresetningene og tror dem like fullt og fast som om de var de helligste sannhetene i Bibelen.

De overser Guds lov, forakter Hans ånd og ringeakter paktens blod. Disse åndene forneker Kristi guddom og stiller til og med Skaperen på like fot med dem selv. På denne måten fortsetter den store opprøreren, nå i ny forkledning, å kjempe mot Gud i en krig som begynte i himmelen og har fortsatt på jorden i nesten 6000 år.

OVERNATURLIGE HENDELSER

Mange prøver å bortforklare de spiritistiske hendelsene ved å påstå at det bare er bløff og bedrag fra mediets side. Men selv om det er sant at triks og svindel ofte framstilles som resultater av ekte manifestasjoner, har man til tider sett hvordan overnaturlige krefter er i virksomhet. De mystiske bankelydene som vår tids

spiritisme begynte med, skyldtes ikke menneskers lureri og snedighet, men var et direkte resultat av onde englers aktivitet, og på den måten innførte de en av vår tids mest effektive og ødeleggende vrangforestillinger. Mange blir fanget fordi de tror at spiritismen bare er et menneskelig bedrag, og når de så står overfor manifestasjoner som de vet ikke har noen naturlig forklaring, blir de narret til å tro at de er utslag av guddommelig makt.

Disse menneskene overser Bibelens ord om de miraklene som djevelen og hans redskaper gjør. Det var demoniske makter som hjalp faraos spåmenn til å etterligne Guds verk. Paulus sier at før Kristi gjenkomst vil det skje liknende åpenbaringer av Satans makt. Da skal Satan opptre «med all kraft, tegn og løgnens under og med all urettferdighetens forførelse blant dem som går fortapt.» 2 Tess 2,9-10. Og når Johannes forteller om den mirakuløse kraften som skal vise seg i den siste tid, sier han: «Han (dyret fra jorden) utfører store tegn, slik at han til og med får ild til å falle fra himmelen ned på jorden i menneskers påsyn. Og han forfører dem som bor på jorden ved de tegn som han ble gitt å gjøre foran dyret (fra havet).» Åp 13,13-14. Her er det ikke snakk om svindel. Folk blir bedratt av de miraklene djevelens redskaper har makt til å gjøre, ikke noe de bare gir seg ut for å gjøre.

SPIRITISMEN APPELLERER TIL SANSENE

Satan har lenge brukt sin overlegne intelligens med bedragerske hensikter, og han er smart nok til å

avpasse fristelsene så de passer til alle slags mennesker og situasjoner. Overfor dannede og kultiverte personer legger han vekt på de mer forfinede og intellektuelle sidene ved spiritismen, og slik klarer han å bedra mange. Apostelen Jakob har dette å si om den visdommen spiritismen representerer: «Slik visdom kommer ikke ned ovenfra, men den er jordisk, sanselig og demonisk.» Jak 3,15.

Men dette skjuler Satan når det tjener hans hensikt best. Han som under fristelsen i ødemarken framstilte seg for Kristus i serafers stråleglans, kommer til mennesker i den mest tiltalende skikkelsen – som en lysets engel. Han taler om opphøyde emner som appellerer til fornuften, benytter fasinerende kulisser for å stimulere følelsene og trollbinder tilhørerne ved sin gripende omtale av kjærlighet og barmhjertighet. Han lokker folk til å la fantasien slippe løs og får dem til å bli så stolte over sin egen visdom at de forakter Den Evige Gud.

Denne mektige skapningen som kunne ta verdens Frelser med opp på et høyt fjell og vise Ham alle verdens riker og deres herlighet, vil presentere fristelsene slik at de overlister alle som ikke er beskyttet av Guds makt. Satan bedrar mennesker i dag akkurat som han bedro Eva i Edens hage. Han bruker smiger, stimulerer deres trang til å oppnå forbudt kunnskap og vekker deres ambisjoner til å opphøye seg selv. Disse onde tendensene hadde han selv gitt etter for, og det førte til hans fall. Nå tar han sikte på å ødelegge hele menneskeheten med de samme metodene.

«Dere skal bli slik som Gud og kjenne godt og ondt», sier han. 1 Mos 3,5. Spiritismen lærer «at mennesket er i stadig utvikling, at det fra fødselen av er skjebnebestemt til en evigvarende utvikling mot det guddommelige.» Og videre: «Enhver må dømme seg selv, ikke andre.» «Dommen vil bli rettferdig fordi det er selvet som dømmer. Tronen er i ditt eget indre.» En spiritistisk lærer forteller om den gangen den «spirituelle bevisstheten» våknet i ham: «Mine medmennesker var alle syndfrie halvguder.» En annen erklærer: «Enhver rettferdig og fullkommen skapning er Kristus.»

Satan har fornektet Den Evige Guds fullkommenhet og rettferdighet, Han som alene har krav på tilbedelse, og tilsidesatt Hans lov som er den fullkomne standarden for menneskenes liv. I stedet har han satt menneskets syndige, fordervede natur som det eneste mål for tilbedelse, den eneste rettesnoren i dommen og den eneste normen for karakteren. Dette er en utvikling som fører oss bakover, ikke framover.

Det er en lov som gjelder både for vårt mentale og åndelige liv, og det er at vi blir forandret av det vi lar tankene våre dvele ved. Sinnet blir gradvis preget av de tingene det er opptatt av. Det vil smelte sammen med det som er gjenstand for vår interesse og beundring. Vi mennesker kan aldri nå høyere enn vår egen standard for det som er rent, godt eller sant. Der som selvet er vårt høyeste ideal, vil vi aldri nå høyere. Vi vil snarere synke dypere og dypere. Bare Guds nåde har kraft til å løfte et menneske opp. Blir vi overlatt til oss selv, bærer det

uvilkårlig nedover.

Overfor de nytelsessyke og de som elsker fornøyelser, opptrer spiritismen mindre raffinert enn overfor de mer kultiverte og intellektuelle. I dens primitive form finner de det som passer til deres interesser og ønsker. Satan studerer hvert svakhetstegn i menneskenaturen. Han legger merke til de syndene som den enkelte er tilbøyelig til å begå og sørger for at det ikke skal mangle anledninger til å tilfredsstille de onde tendensene. Han frister mennesker til å overdrive det som i seg selv er tillatt, og ved å oppmuntre til mangel på måtehold, svekker han dem både fysisk, åndelig og moralsk.

Satan har ødelagt og ødelegger fremdeles tusenvis av mennesker ved å få dem til å gi etter for lidenskapene og brutaliserer dermed hele menneskets natur. På toppen av det hele kunngjør han gjennom åndene at «sann kunnskap plasserer mennesket over loven», at «hva som helst er riktig», at «Gud ikke fordømmer noen» og at «alle synder man begår, er uskyldige.» Slik blir folk forledet til å tro at begjær er den høyeste lov, at frihet er det samme som løssluppenhet og at mennesket bare er ansvarlig overfor seg selv. Er det da til å undre seg over at korrupsjon og fordervelse utfolder seg overalt?

Folk er mer enn villige til å godta læresetninger som gir dem frihet til å gjøre det de har lyst til. Selvbeherskelsens tøyler slippes fri, og mennesket blir totalt kontrollert av dyriske tilbøyeligheter. Satan fryder seg over å kunne fange tusener av bekjennende kristne i sitt garn.

FORBUDTE KONTAKTER

Men ingen behøver å bli bedratt av spiritismens falske påstander. Gud har gitt verden tilstrekkelig lys til å oppdage faren. Vi har allerede sett at den teorien som danner grunnlaget for spiritismen, strider mot Bibelens tydeligste uttalelser. Guds Ord forteller at de døde vet slett ingen ting, at det er forbi med deres tanker og at de ikke mer har noen del i det som skjer under solen. De kjenner ikke til gledene eller sorgene som møter deres nærmeste på jorden.

Gud har uttrykkelig forbudt all såkalt forbindelse med de dodes ånder. Det er en styggedom som er strengt forbudt.

Dessuten har Gud uttrykkelig forbudt all såkalt forbindelse med de dodes ånder. I det gamle Israel var det noen som, i likhet med spiritistene i vår tid, påsto at de hadde forbindelse med de døde. Men Bibelen sier at «åndemanere (eng. KJV: fortrolige ånder)» som disse overnaturlige vesener ble kalt, er «demoner eller demoners ånder.» Sammenlign 4 Mos 25,1-3; Sal 106,37; 1 Kor 10,20 og Åp 16,14. Å søke kontakt med ånderverdenen var en styggedom som var forbudt under dødsstraff. 3 Mos 19,31; 20, 27.

Ordet trolldom vekker bare forakt nå til dags. Påstanden om at mennesker kan få kontakt med onde ånder, oppfattes som en myte fra den mørke middelalder. Men spiritismen har hundretusener, ja millioner av tilhengere. Den har fått innpass i vitenskapelige kretser, trengt seg inn i kristenheten og er blitt godt mottatt av lovgivende myndigheter og til og med ved kongelige hoff. Dette gigantiske bedraget er ikke annet enn en gjenoppliving i ny forkledning av de trolldomskunstene som ble fordømt og forbudt i gammel tid.

Selv om det ikke var noe annet som avslørte spiritismens virkelige karakter, burde det være nok for den kristne at disse åndene ikke gjør forskjell på rettferdighet og synd, på de reneste og mest pålitelige Kristi sendebud og de mest fordervede av Satans tjenere. Ved å hevde at de mest foraktelige menneskene er opphøyd i himmelen, sier Satan til verden: «Det betyr ikke noe hvor onde dere er, eller om dere tror på Gud og Bibelen eller ei: Lev som dere har lyst, himmelen er deres hjem.» Spiritismens talsmenn sier faktisk: «Den som gjør ondt, er i virkeligheten god, og Gud er tilfreds med ham, eller: Hvor er den Guden (eng. KJV) som dømmer?» Mal 2,17. Men Bibelen sier: «Ve dem som kaller ondt for godt, og godt for ondt, dem som setter mørke i stedet for lys, og lys i stedet for mørke.» Jes 5,20.

De «apostlene» som disse løgnaktige åndene gir seg ut for å være, motsier det som de virkelige apostlene skrev under inspirasjon av Den hellige ånd mens de levde. De fornekte

Bibelens guddommelige opprinnelse og fjerner dermed grunnlaget for den kristnes håp og slukker det lyset som viser veien til himmelen.

Satan får verden til å tro at Bibelen bare er oppspinn, eller i beste fall en bok som passet i menneskeslektens barndom. Nå behøver man ikke ta den på alvor, men kassere den som foreldet. Og han framhever spiritistiske manifestasjoner som en erstatning for Guds Ord. Dette er en kanal som han behersker helt og holdent, og gjennom dette kan han få verden til å tro hva han vil. Den boken som skal dømme ham og hans tilhengere, skyver han ut i mørke, akkurat der han vil ha den, og verdens Frelser reduserer han til et ganske alminnelig menneske. På samme måte som vaktsoildatene ved Jesu grav spredte det usanne ryktet som prestene og de eldste la i munnen på dem for å motbevise Hans oppstandelse, prøver de som tror på spiritistiske manifestasjoner å få det til å se ut som om det ikke skjedde noe mirakuløst i Jesu liv. Etter at de slik har forsøkt å skyve Jesus i bakgrunnen, fokuserer de oppmerksomheten på sine egne mirakler og hevder at de langt overgår det Kristus gjorde.

MODERNE SPIRITISME

Riktignok har spiritismen etter hvert endret form. Den opptrer i en mer kristelig forkledning mens den skjuler noen av sine mest usympatiske trekk. Men det som den gjennom mange år offentlig har gitt uttrykk for både i skrift og tale, avslører dens virkelige natur. Disse læresetningene kan hverken benektes

Riktignok har spiritismen etter hvert endret form. Den opptrer i en mer kristelig forkledning mens den skjuler noen av sine mest usympatiske trekk.

eller skjules.

Men til tross for at spiritismen nå viser et nytt ansikt, har den ikke krav på større toleranse enn tidligere. Den er tvert imot enda farligere fordi bedraget er blitt enda mer raffinert. Mens den tidligere forkastet både Kristus og Bibelen, bekjenner den seg nå til å akseptere begge to. Men Bibelen blir tolket på en måte som tilfredsstillende de uomvendte, mens de alvorfulle og livsviktige emnene blir sett på som meningsløse. Kjærligheten blir framholdt som den viktigste egenskapen hos Gud, men den blir redusert til en vag sentimentalitet som gjør liten forskjell på godt og ondt. Guds rettferdighet, Hans fordømmelse av synd og lovens krav får man ikke vite noe om. Folk blir opplært til å betrakte De ti bud som en samling døde bokstaver. Tiltalende og besnærende fabler fengsler sansene og får folk til å forkaste Bibelen som basis for troen. Kristus blir fornektet like mye som før, men djevelen har forblindet folk til de grader at de ikke oppdager bedraget.

Det er bare få som fullt ut forstår hvilket mektig bedrag spiritismen er, og hvor farlig det er å komme under dens innflytelse. Mange leker med den bare for å tilfredsstillende nysgjerrigheten. Egentlig tror de ikke på den, og de vil bli skrekkslagne ved tanken på å komme under åndenes kontroll. Likevel våger de seg inn på forbudt grunn, og djevelen øver sin ødeleggende makt over dem mot deres vilje. Hvis de først blir lokket til å gi seg inn under hans ledelse, slipper han dem ikke. Det er umulig for dem i egen kraft å løsrive seg fra den besnærende, besettende fortryllesen. Det er bare Guds kraft som svar på inderlig bønn i tro, som kan frigjøre disse fangene.

Alle som gir etter for syndige karaktertrekk, eller med vilje holder fast på en synd som de er klar over, åpner for Satans fristelser. De skiller lag med Gud og Hans englevakt, og når den onde så legger fram sine bedrag, står de forsvarsløse og blir et lett bytte. De som gir seg inn under hans makt, aner ikke hvor veien ender. Når fristeren har fått dem i sin vold, bruker han dem til å lokke andre i ødeleggelsen.

DET ENESTE VERN MOT BEDRAG

Profeten Jesaja sier: «Når de sier til dere: 'Søk dem som maner fram de døde, og spiritistene, som piper og mumler', skal ikke da et folk søke sin Gud? Skal de søke de døde for de levende? Til Loven og til vitnesbyrdet!» Jes 8,19-20. Hvis folk hadde trodd det Bibelen så tydelig lærer om menneskets natur og de dødes tilstand, ville de se hvordan Satan

arbeider gjennom spiritismens påstander og manifestasjoner, der han opptrer med stor makt, mirakler og falske tegn.

Men mange lukker heller øynene for lyset enn å gi slipp på den friheten som de synes er så behagelig, eller gi avkall på synder som de har forkjærlighet for. De fortsetter framover uten å bry seg om advarslene, mens Satan legger snarer for dem, og de blir hans bytte. «Fordi de ikke tok imot kjærligheten til Sannheten, så de kan bli frelst... skal Gud sende dem villfarelsens makt, så de skal tro løgnen.» 2 Tess 2,10-11.

De som motarbeider spiritismen, angriper ikke bare mennesker, men Satan og englene hans. De er i kamp «mot maktene, mot myndighetene, mot ondskapens åndelige herskarene i himmelrommet.» Ef 6,12. Satan viker ikke en tomme, unntatt når han blir drevet tilbake av himmelske sendebud. Guds folk bør møte ham på samme måte som Frelseren gjorde, med ordene: «Det står skrevet.» Satan kan sitere Bibelen like godt i dag som på Kristi tid, og han forvrenger innholdet for å forsvare sitt bedrag. De som vil stå fast i denne farlige tiden, må selv forstå Guds Ord.

Mange vil bli konfrontert med djevleånder som gir seg ut for å være slektninger eller venner, og som kommer med den farligste vranglæren. Disse fremmede vesenene vil prøve å påvirke våre ømmeste følelser og vil gjøre mirakler for å støtte sine påstander. Vi må være forberedt på å møte dem med Bibelens uttalelser om at de døde ikke vet noen ting,

og at de som viser seg på den måten, er djevleånder.

Like foran oss har vi «den prøvelsens time som skal komme over hele verden, for å prøve dem som bor på jorden.» Åp 3,10. Alle som ikke baserer sin tro på Guds Ord, vil bli bedratt og overvunnet. Satan er hele tiden aktiv. «Med all urettferdighetens forførelse» prøver han å få kontroll over menneskene, og bedraget blir stadig mer omfattende. Men han lykkes bare hvis menneskene frivillig gir etter for fristelsene.

De som oppriktig søker etter sannheten og renser seg ved å lyde den for å berede seg til kampen, finner et sikkert vern i Guds Ord. «Fordi du har tatt vare på Mitt Ord om utholdenhet, vil Jeg også holde deg borte fra prøvelsens time.» v.10. Slik lyder Frelserens løfte. Han vil heller sende hver eneste engel fra himmelen for å beskytte sitt folk enn å la Satan overvinne et eneste menneske som stoler på Gud.

Profeten Jesaja viser hvordan de ugudelige blir narret til å føle seg trygge for Guds dom: «Vi har sluttet en pakt med døden, og vi har gjort en avtale med dødsriket. Når den susende svøpen farer fram, skal den ikke nå oss, for vi har gjort løgnen til vår tilflukt, og vi dekker oss under falskhet.» Jes 28,15. Blant dem som er nevnt her, er også de som er så stædige og forherdet at de beroliger seg selv med at synderen ikke blir straffet, og at alle mennesker, uansett hvor syndige de er, skal få en plass i Guds rike og bli som Hans engler.

Men enda mer dramatisk er det for dem som «har sluttet pakt med

Satan har i lang tid forberedt sitt siste forsøk på å bedra verden. Grunnlaget la han i Edens hage da han ga Eva denne forsikringen: «Dere kommer ikke til å dø.»

døden og gjort en avtale med dødsriket», de som forkaster budskapet som Gud har sendt til vern for de rettferdige i trengselstiden, og i stedet søker tilflukt i løgnen som Satan tilbyr – spiritismens bedrag.

Denne generasjonen er preget av en ubeskrivelig blindhet. Mange forkaster Guds Ord som noe det ikke går an å tro på, og med stor tillit tar de imot Satans bedrag. Fritenkere og spottere fordømmer holdningen til dem som går inn for profetenes og apostlenes tro. De morer seg med å gjøre narr av Bibelens alvorlige budskap om Kristus og frelsesplanen, og om gjengjeldelsen som vil ramme dem som forkaster sannheten. De latter som om de synes synd på dem som er så trangsynte, svake og overtroiske at de anerkjenner Guds krav og er lydige mot Hans lov. De opptrer som om de virkelig har sluttet pakt med døden og gjort avtale med dødsriket, som om de har bygd en uoverstigelig og ugjennomtrengelig barriere mellom seg og Guds straffedom, og de frykter ikke for noe. De har gitt seg helt og fullt i fristerens

vold, har knyttet seg så nært til ham og er så fullstendig preget av ham at de hverken kan eller vil rive seg løs.

Satan har i lang tid forberedt sitt siste forsøk på å bedra verden. Grunnlaget la han i Edens hage da han ga Eva denne forsikringen: «Dere skal slett ikke dø. For Gud vet at på den dagen dere spiser av det, skal øynene deres bli åpnet. Dere skal bli slik som Gud og kjenne godt og ondt.» 1 Mos 3,4-5. Ved å utvikle spiritismen har Satan litt etter litt forberedt veien for sitt mesterbedrag. Ennå har han ikke oppnådd det han vil, men det vil skje i den aller siste tiden. Profeten sier: «Og jeg så tre urene ånder som lignet frosker... For de er demoners ånder som gjør tegn, de går ut til kongene på jorden og til hele verden, for å samle dem til krigen på Guds, Den Allmektiges store dag.» Åp 16,13-14.

Hele verden blir revet med i denne villfarelsen. Utenom dem som blir bevart ved Guds kraft gjennom tro på Hans Ord, vil hele verden bli svøpt inn i villfarelsenes rekker. Folk blir fort dysset inn i en skjebnesvanger trygghet og blir først vekket opp når Guds vrede ikke lenger holdes tilbake.

Herren sier: «Jeg skal gjøre rett til målesnor og rettferdighet til loddsnor. Haglet skal feie bort den tilflukten de har av løgnen, vannene skal skylle over skjulestedet. Deres pakt med døden skal slettes ut, avtalen dere har med dødsriket, skal ikke bli stående. Når den susende svøpen farer fram, skal den trampe dere ned.» Jes 28,17-18.

KAPITTEL 35

PAVEDØMMETS HENSIKTER

I dag er protestantene langt mer velvillig stemt overfor katolisismen enn tidligere. I de landene hvor romerkirken ikke har så mye innflytelse og makt, inntar de en mer forsonlig holdning for å vinne innflytelse, og man ser en voksende likegyldighet overfor de lærepunktene som skiller dem fra de protestantiske kirkene. Det er en stadig mer utbredt oppfatning at det egentlig ikke er så stor forskjell på de sentrale trospunktene som det man tidligere mente, og at protestantene, ved å være litt mer imøtekommende, vil oppnå bedre forståelse med den katolske kirken.

Det var en tid da protestantene virkelig verdsatte den samvittighetsfriheten som hadde kostet dem så mye. De lærte barna sine å avsky pave-makten og påpekte at det ville være utroskap mot Gud å skulle prøve å komme i harmoni med romerkirken. I dag er innstillingen helt annerledes. De som forsvarer pavedømmet, hevder at romerkirken er blitt baktalt, og den protestantiske kristenheten er tilbøyelig til å gi dem rett.

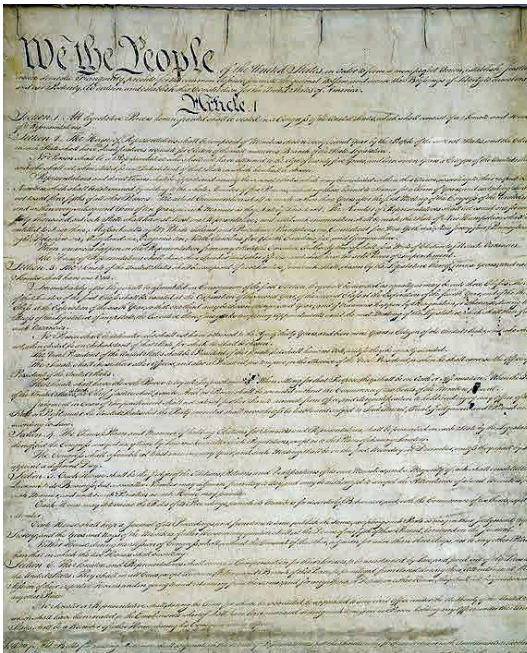
Mange hevder at det er urettferdig å bedømme den katolske kirken i vår tid ut fra de avskyelige og urime-lige handlingene som kjennetegnet dens herskeperiode i århundrer med uvitenhet og mørke. De unnskylder

dens grusomme framferd med at den var et utslag av datidens barbarisme og påstår at innflytelsen fra den moderne sivilisasjonen har endret kirkens holdninger.

KRAV OM UFEILBARHET

Har disse menneskene glemt kravet på ufeilbarhet som denne hovmødige makten har hevdet i 800 år? I stedet for å frasi seg dette kravet, har kirken tvert imot slått det fast med enda større kraft enn noen gang før i de siste århundrene. Hvordan skulle romerkirken kunne oppgi de prinsippene som har bestemt dens handlemåte før i tiden, når den selv påstår at kirken «aldri har tatt feil, og at den ifølge Bibelen heller aldri vil ta feil?» – John L. von Mosheim, *Institutes of Ecclesiastical History*, bok 3, kap.2.

Romerkirken vil aldri oppgi kravet om ufeilbarhet. Den forsvarer fortsatt sin handlemåte fra den gangen den forfulgte dem som forkastet dens læresetninger, og vil den ikke gjøre det samme i dag, om anledningen byr seg? Hvis de hindringene som borgerlige myndigheter nå legger i veien, ble fjernet slik at kirken fikk tilbake sin tidligere makt, ville vi snart komme til å oppleve et nytt tyranni og nye forfølgelser.

De forente staters forfatning garanterer samvittighetsfrihet. Pave Pius 9. sa: «De meningsløse og villedende læresetningene eller fantasifostrene som forsvarer samvittighetsfrihet, er uutholdelige villfarelser.»

En kjent forfatter beskriver romerkirkens holdning til samvittighetsfrihet og de farene som særlig truer USA på grunn av dens framgangsrike taktikk på denne måten: «Mange mener at frykten for katolisismen i De forente stater skyldes trangsyn og naivitet. De ser ikke noe i katolisismens vesen og holdning som er i strid med vår frie forfatning, og finner ikke noe faretruende i at den stadig vokser. Derfor vil vi sammenlikne noen av de grunnleggende prinsippene i vår forfatning med den katolske kirkes.

De forente staters forfatning garanterer samvittighetsfrihet. Ikke noe har større betydning for oss og er mer grunnleggende. I et hyrdebrev den 15. august 1854 uttalte pave Pius 9.: «De meningsløse og villedende lære-

setningene eller fantasifostrene som forsvarer samvittighetsfrihet, er en høyst uutholdelig villfarelse som et hvert land må sky som pesten.» I sitt hyrdebrev den 8. desember 1864 bannlyser denne samme paven «dem som er forkjempere for samvittighetsfrihet og fri trosutøvelse» og «alle dem som påstår at kirken ikke kan bruke makt.»

Fredstonene som lyder fra romerkirken i De forente stater, betyr ikke at den har endret holdning. Den er tolerant de stedene den ikke har makt. Som biskop O' Connor uttalte det: «Religionsfrihet tolereres bare inntil det motsatte kan bli gjennomført uten fare for den katolske kirken.» Erkebiskopen av St. Louis sa en gang: «Kjetteri og vantro er forbrytelser, og i kristne land som for eksempel Italia og Spania der hele folket er katolikker og der den katolske religionen utgjør en vesentlig del av landets lov, er dette straffbart som andre forbrytelser.» Hver kardinal, erkebiskop og biskop i den katolske kirken avlegger en troskapsed til paven der disse ordene forekommer: «Kjettere, skismatikere og opprørere mot vår herre (paven) eller mot disse hans etterfølgere vil jeg gjøre mitt ytterste for å forfølge og bekjempe.» – Josiah Strong, *Our Country*, kap. 5, par.2-4.

KATOLISISMEN VINNER TERRENG

Det er riktig at det finnes mange oppriktige kristne i den katolske kirken. Tusener tjener Gud etter det lyset de har. De har ikke fått adgang til Guds Ord, og derfor ser de heller ikke sannheten. De har aldri opplevd

kontrasten mellom en levende, åndelig gudstjeneste og en serie tomme skikker og seremonier. Gud ser med øm medlidenhet på disse menneskene, opplært som de er i en tro som bygger på illusjoner, men som ikke kan tilfredsstille dem. Han vil sende lysstråler gjennom mørket som omgir dem og vise dem sannheten som den er i Jesus, og mange kommer til å slutte seg til Hans folk.

Men katolisismen som et religions-system er ikke mer i samsvar med Kristi evangelium i dag enn den har vært tidligere. De protestantiske kirkesamfunnene lever i mørke, ellers ville de ha forstått tidenes tegn. Romerkirken har langsiktige planer og metoder. Den bruker alle midler for å utvide sin innflytelse og øke sin makt med tanke på en intens og avgjørende kamp for å vinne tilbake verdensherredømmet, så den kan gjenoppta forfølgelse og rive ned alt det som protestantismen har bygd opp.

Katolisismen har framgang på alle fronter. Legg merke til det stadig økende antall katolske kirker og kapeller i protestantiske land og de populære katolske universiteter og seminarer i Amerika som også mange protestanter søker til. Legg merke til hvordan seremonier får mer og mer plass i engelsk gudstjenesteliv, og hvordan mange der går over til katolisismen. Alt dette burde vekke bekymring hos dem som verdsetter evangeliets rene lære. Protestanter har innlatt seg med den katolske kirken og favorisert den. De har inngått kompromisser og gjort innrømmelser som selv katolikkene undrer seg

over. Folk lukker øynene for katolisismens sanne karakter og de farene som dens herredømme fører med seg. De må vekkes opp fra søvnen så de kan stå imot offensiven fra denne makten som er den største trusselen mot borgerlig og religiøs frihet.

YTRE PRAKT

Mange protestanter mener at katolisismen ikke er tiltrekkende, og at dens gudstjenesteordning består av en rekke kjedelige, meningsløse seremonier. Men her tar de feil. Selv om romersk katolsk tro er basert på villfarelser, er den ikke et grovt og klosset bedrag. Gudstjenesteordningen er høyst imponerende. Praktutfoldelsen og de høytidelige ritualene fasinerer folks sanser og lammer fornuften og samvittigheten. Det er et fengslende syn. Storslagne kirker, imponerende prosesjoner, gylne altere, juvelbesatte helgenskrin, utsøkte malerier og vakre skulpturer – skjønnet deres fryder øyet. Øret blir også betatt av musikken som er uovertreffelig. De klangfulle tone-ene fra mektige orgler som sammen med sangen fra tallrike forsamlinger strømmer ned gjennom de høyreiste hvelvingene og søylegangene i de ruvende katedralene, kan ikke unngå å fylle sinnet med høytid.

Slik pomp og prakt og formalitet som bare er et hån mot mennesker som er plaget av syndeskyld, vitner om indre forfall. Sann kristendom trenger ikke den slags virkemidler. I lyset fra korset er den sanne kristendommen så ren og tiltalende at ingen ytre pryd kan øke dens verdi. Det som virkelig betyr noe for Gud,

Slik pomp og prakt og formalitet som bare er et hån mot mennesker som er plaget av syndeskuld, vitner om indre forfall.

er hellighet og et ydmykt og rolig sinn. Ytre prakt er ikke nødvendigvis et kjennetegn på rene, opphøyde tanker. Folk med stor kunstforståelse og raffinert smak er ofte verdslige og sanselige. I mange tilfeller bruker Satan dem for å få mennesker til å glemme det de egentlig har behov for, så de mister det evige av syne og vender seg bort fra Ham som kan hjelpe dem og bare lever for denne verden.

En religion som består av ytre former, virker tiltrekkende på uomvendte mennesker. Prakten og seremoniene i den katolske gudstjenesten har en forførende tryllemakt som gjør at mange blir bedratt, og de ser på romerkirken som selve porten til himmelen. Bare de som står trygt på sannhetens grunnvoll og er blitt fornyet ved Guds ånd, er gardert mot dens innflytelse. Tusener av mennesker som ikke kjenner Kristus av egen erfaring, blir lokket til å godta en formell gudsfrykt uten dens kraft. Nettopp en slik religion er det folk flest vil ha.

HVA MED SKRIFTEMÅLET?

Kirkens krav på retten til å kunne

forlate synd, gjør at mange ikke tar det så tungt om de synder. Skriftemålet som er en betingelse for syndstilgivelse, er også tilbøyelig til å framelske dette ondet. Den som kneler for et syndig menneske og blottlegger sine innerste tanker og følelser, reduserer sitt menneskeverd og ødelegger alt det som er godt i sinnet. Når man åpenbarer syndene sine for en prest – et feilende, syndig og dødelig menneske som altfor ofte er demoralisert av drikk og umoral – senker man idealet for karakteren og tar selv skade. Gud blir redusert til å være lik et syndig menneske, for presten representerer Gud.

Denne nedverdiggende blottleggelsen overfor et annet menneske er skyld i mye av det onde som forgifter verden og modner den til endelig ødeleggelsen. Men den som gjerne vil følge sine egne ønsker og lyster, foretrekker å bekjenne for et dødelig menneske framfor å åpne sitt hjerte for Gud. Det er lettere for menneskenaturen å gjøre bot enn å avstå fra synd, det er lettere å plage legemet på forskjellige måter enn å korsfeste det begjæret vi føler. Det åket som det naturlige menneske er villig til å bære framfor å bøye seg under Kristi åk, er tungt.

Det er en slående likhet mellom romerkirken og den jødiske menigheten på Kristi tid. Mens jødene i hemmelighet trakk på hvert prinsipp i Guds lov, var de svært strenge i det ytre med å holde dens bud. De belastet den med krav og tradisjoner som gjorde lydighet til en plage og en byrde. Likesom jødene mente at de æret loven, hevder romerkirkens til-

hengere at de ærer korset. De dyrker symbolet på Kristi lidelser, mens deres liv viser at de forneker Ham som det framstiller. De plasserer kors på kirkene, alterene og draktene de bærer. Overalt kan man se korstegn. Alle steder blir det æret og opphøyet i det ytre. Men Kristi lære blir skjult under en mengde meningsløse tradisjoner, falske fortolkninger og strenge krav.

Det Frelseren sa om de fanatiske jødene, gjelder i enda større grad lederne i den katolske kirken: «De binder sammen tunge byrder som er vanskelige å bære, og legger dem på menneskenes skuldre. Men selv vil de ikke røre dem med en eneste finger.» Matt 23,4. Samvittighetsfulle mennesker lever i stadig angst fordi de frykter for Guds vrede, mens mange av kirkens framtrepende menn lever i luksus og livsnytelse. Tilbedelsen av bilder og relikvier, bønnene til helgener og opphøyelsen av paven er noe Satan har funnet på for å lede folks oppmerksomhet bort fra Gud og Hans Sønn. For å kunne tilintetgjøre dem fullstendig, prøver han å få oppmerksomheten deres bort fra Ham som alene kan frelse, så fokuset blir på hva som helst som kan settes i stedet for Ham som sa: «Kom til Meg, alle dere som strever og bærer tunge byrder, og Jeg vil gi dere hvile!» Matt 11,28.

EN DYSTER HISTORIE

Satan prøver hele tiden å gi en falsk framstilling av Guds karakter, av syndens natur og det som står på spill i den gigantiske åndskampen. På en listig måte sørger han for å

Tilbedelsen av bilder og relikvier, bønnene til helgener og opphøyelsen av paven er noe Satan har funnet på for å lede folks oppmerksomhet bort fra Gud og Hans Sønn.

reduere kravene i Guds lov og gir mennesker frihet til å synde. Samtidig sørger han for at de får en feilaktig oppfattelse av Gud slik at de frykter og avskyr Ham i stedet for å elske Ham. Han tillegger Skaperen sin egen grusomhet. Dette ser vi i ulike religionssystemer, og det kommer til uttrykk i forskjellige former for gudsdyrkelse. På den måten blir folk forblindet, og de blir Satans redskaper i kampen mot Gud. Vrangforestillinger om Gud førte til at hedenske nasjoner trodde at menneskeofringer var nødvendige for å oppnå Hans velvilje, og fryktelige grusomheter har funnet sted under de forskjellige former for avgudsdyrkelse.

Den romersk-katolske kirken har blandet sammen hedenskap og kristendom. I likhet med hedenskapet har kirken framstilt Gud i et feilaktig lys, og den har anvendt metoder som er like grusomme og opprørende. Da romerkirken hadde makten, ble tortur brukt for å tvinge folk til å godta dens læresetninger. Bålet ven-

tet dem som ikke bøyde seg for dens krav. Det ble foretatt massakrer i en utstrekning som ikke vil bli kjent før på dommens dag. Satan fikk framstående menn i kirken til å pønske ut metoder som utsatte ofrene for størst mulig tortur uten å ta livet av dem. I mange tilfeller ble den djevelske prosedyren gjentatt til den ytterste grensen for hva et menneske kan tåle, inntil kroppen ga opp, og offeret hilste døden velkommen som en befrielse.

Slik gikk det med romerkirkens motstandere. Dens egne tilhengere ble tuktet med pisk, utsulting og alle mulige former for mishandling av kroppen. For å vinne gunst hos Gud, brøt angrende mennesker Guds lov ved å overtre naturens lover. De ble opplært til å bryte de båndene som Gud hadde skapt til velsignelse og glede for menneskene. Kirkegårdene rommer millioner av ofre som gjennom hele livet forgjeves prøvde å undertrykke sitt naturlige følelsesliv og fortrenge enhver medmenneskelig følelse som om den var syndig.

Om vi ønsker å få innsikt i Satans grusomheter som han har åpenbart gjennom århundrer, ikke blant dem som aldri hadde hørt om Gud, men midt i selve kristenheten, behøver vi bare å se på romerkirkens historie. Gjennom dette gigantiske, bedrageriske systemet oppnår ondskapens fyrste sin hensikt, nemlig å vanære Gud og bringe ulykke over menneskene. Når vi ser hvordan det lykkes ham å forkle seg og fremme sin hensikt gjennom kirkens ledere, forstår vi bedre hvorfor han har slik motvilje mot Bibelen. Hvis folk leser Guds

Ord, vil de se Hans barmhjertighet og kjærlighet, og de blir klar over at Han ikke legger noen av disse tunge byrdene på mennesker. Alt han ber om, er et brutt og sønderknust hjerte og et ydmykt og lydigg sinn.

Kristus har aldri ved sitt eksempel oppfordret folk til å stenge seg inne i klostre for å bli skikket for himmelen. Han har aldri sagt at kjærlighet og medfølelse skal fortrenkes. Hjertet Hans strømmet over av kjærlighet. Jo mer moralsk helstøpt en person blir, desto skarpere blir hans følsomhet og klarere hans oppfatning av synd, og desto dypere hans medfølelse med dem som lider. Paven påstår at han er Kristi stedfortreder, men hvordan kan hans karakter måle seg med Jesu karakter? Har man noen gang hørt at Kristus sendte folk i fengsel eller til pinebenken fordi de ikke hyllet ham som himmelens Konge? Felte Han noen gang dødsdom over dem som ikke tok imot Ham? Den gangen Han ble avvist av innbyggerne i en samaritansk landsby, ble Johannes ergerlig og spurte: «Herre, vil Du at vi skal befale ild å komme ned fra himmelen og fortære dem, slik som Elia gjorde?» Jesus så medlidende på disippelen og svarte, idet han irettesatte ham for det harde sinnelaget han viste: «Menneskesønnen er ikke kommet for å ødelegge menneskeliv, men for å frelse.» Luk 9,54.56. Hvilken forskjell det er mellom Kristi holdning og den som hans såkalte stedfortreder legger for dagen!

BURDE PROTESTANTENE SØKE NÆRMERE KONTAKT MED ROMA?

For tiden viser romerkirken seg fra

en tiltalende side og prøver å bortforklare de grusomhetene som historien vitner om. Den kler seg i en kristen kappe, men har likevel ikke forandret seg. Alle pavedømmets prinsipper er de samme i dag som de var i gammel tid. De læresetninger som ble til i den mørkeste middelalderen, gjelder fremdeles.

Ta endelig ikke feil. Pavedømmet som protestanter nå så villig hyller, er det samme som hersket over verden på reformasjonstiden da Guds menn med fare for sitt liv sto fram og avslørte dets ugudelighet. Det er preget av samme stolthet og overmot som da det regjerte over konger og fyrster og gjorde krav på guddommelige fortrinn. Holdningen er ikke mindre grusom og despotisk nå enn da det utryddet friheten og slo den Høyestes hellige i hjel.

Pavedømmet er nøyaktig det som profetien kunngjorde: frafallet i den siste tid. 2 Tess 2,3-4. Taktikken går ut på å spille den rollen som situasjonen til enhver tid krever. Men under kameleonens skiftende ytre gjemmer det den samme giften. «Man skal ikke holde ord overfor kjettere eller personer som er mistenkt for kjetteri,» heter det. – Lenfant, vol. 1, s.516. Skal denne makten som har skrevet sin tusenårige historie med de helliges blod, nå anerkjennes som en del av Kristi kirke?

Det er ikke uten grunn at man i protestantiske land hevder at forskjellen på katolisisme og protestantisme ikke lenger er så stor. Det har skjedd en forandring, men det er ikke pavemakten som har endret seg. Katolisismen har virkelig stor

likhet med dagens protestantisme fordi protestantismen har gått gjennom en periode med forfall siden reformatorenes tid. Mens de protestantiske kirkene har forsøkt å vinne popularitet, er de blitt forblindet av en form for falsk toleranse. De mener det er riktig å tro godt om alt ondt, men konsekvensen blir at de til sist tror ondt om alt godt. I stedet for å forsvare den troen som en gang er overgitt de hellige, beklager de faktisk sin tidligere innstilling og ber romerkirken om unnskyldning for sin intolerante holdning.

Mange, selv blant dem som ikke har noe til overs for katolisismen, aner ikke hvor farlig dens makt og innflytelse er. De påstår at det var middelalderens moralske og åndelige mørke som var årsaken til at kirkens trossetninger, overtro og undertrykkelse ble så utbredt, og at den nyere tids opplysning og religiøse freedomsfrihet vil hindre en gjentakelse av fortidens intoleranse og trangsyn. Man ler bare ved tanken om at slike tilstander skulle kunne oppstå i vår tid. Tross alt lever vi i en opplyst tid både når det gjelder kunnskap, moral og religion. Fra den åpne Bibelen skinner lyset ut over verden. Men vi må ikke glemme at jo større lyset er, desto større er mørket hos dem som forvansker eller forkaster det.

Hvis protestantene studerte Bibelen under bønn til Gud, ville de bli klar over pavedømmets virkelige karakter og ta avstand fra det. Men mange er så selvkloke at de ikke føler behov for ydmykt å be Gud om hjelp til å forstå sannheten. Selv om de er stolte over at de er opplyste, kjenner

de ikke Skriften og heller ikke Guds kraft. De må ha noe å berolige samvittigheten med og søker derfor det som er minst åndelig og ydmykende. De ønsker å glemme Gud på en slik måte at det ser ut som om de tjener Ham. Katolisismen egner seg godt til å imøtekomme ønskene deres. Den passer til to typer mennesker som finnes over hele verden – de som gjerne vil bli frelst ved egne gjerninger, og de som gjerne vil bli frelst i sine synder. Dette er hemmeligheten bak dens makt.

En tid med liten allmennopplysning har vist seg å være gunstig for pavedømmets vekst. Snart vil det vise seg at en opplyst tid er like gunstig. I gamle dager da folk var uten Guds Ord og ikke kjente Hans vilje, var de uten åndelig gangsyn, og tusener ble ført vill fordi de ikke så fellen som var lagt for dem. I vår tid blir mange blendet av menneskelige spekulasjoner, «den såkalte erkjennelse.» De ser ikke fellen og går like gladelig i den som om de hadde bind for øynene. Gud ga mennesker åndsevner som en gave for at de skulle tjene sannhet og rettferdighet. Men når stolthet og ærgjerrighet får makten og mennesker setter sine egne meninger over Guds Ord, kan kunnskap gjøre mer skade enn uvitenhet. Vår tids falske vitenskap som undergraver troen på Bibelen, vil derfor vise seg å være like velegnet til å bane vei for katolisismen med dens tiltalende formvesen, som mangelen på kunnskap var til å berede vei for dens vekst under middelalderens mørke.

I den aktiviteten som pågår i USA

for å skaffe statsstøtte til kirkelige institusjoner og former for religionsutøvelse, følger protestanter i katolikkenes spor. Ja, mer enn det, de gjør det mulig for pavemakten å gjenvinne det herredømmet i det protestantiske USA som den i sin tid mistet i Europa. Det som gir disse tiltakene økt betydning, er den kjensgjerningen at de tar sikte på å tvinge fram helligholdelse av søndagen, en skikk som stammer fra romerkirken, og som kirken hevder er et tegn på dens autoritet. Det er pavemaktens ånd – tilpasningen til verdslige skikker, respekten for menneskelige tradisjoner framfor Guds bud – som trenger inn i de protestantiske kirkesamfunnene og får dem til å opphøye søndagen, slik som pavemakten har gjort før dem.

SYMBOLET PÅ ROMERKIRKENS MAKT

Den som vil vite hvilke midler som vil bli brukt i den konflikten vi snart går inn i, bør lese hva historien sier om romerkirkens framferd i tidligere tider. Den som ønsker å vite hvordan katolikker og protestanter i fellesskap kommer til å behandle dem som forkaster deres trossetninger, skal merke seg romerkirkens holdning til sabbaten og til dem som forsvarte den. Kongelige vedtak, kirkemøter og kirkelige forordninger som ble håndhevet ved hjelp av statsmakten, var de midlene som ble brukt for å gi den hedenske festdagen dens opphøyede status i kristenheten.

Det første offentlige initiativ for å tvinge igjennom helligholdelsen av søndagen, var keiser Konstantins søndagslov av 321 e.Kr. Denne loven

Konstantins dåp var bare ett av skrittene i prosessen som forente kirke og stat. I 321 e.Kr. innførte han en søndagslov uten noe grunnlag fra Bibelen. Loven ble senere gradvis styrket av kirken.

påla byfolk å hvile på «den ærverdige soldagen», mens bøndene fikk lov til å gjøre gårdsarbeid. Selv om dette i virkeligheten var et hedensk påbud, ble det satt i verk av keiseren etter at han hadde gått over til kristendommen.

Det viste seg at det keiserlige påbudet ikke strakk til som erstatning for guddommelig autoritet. Derfor påsto Eusebius, en biskop som søkte velvilje hos fyrstene, og som smisket for sin nære venn Konstantin, at Kristus hadde flyttet sabbaten til søndagen. Ikke en eneste bibeltekst ble anført til støtte for dette nye lærepunktet. Uten å vite det innrømmet Eusebius selv at det var falskt, og han pekte også ut dem som foretok forandringen. Han sier: «Alt det vi plikter å gjøre på sabbaten, har vi overført til Herrens dag.» – Robert Cox, *Sabbath Laws and Sabbath Duties*, s.538.

Selv om dette argumentet for søndagshelligholdelse var helt ubegrunnet, ga det folk mot til å vanære sabbaten. Alle som ønsket å bli æret i verden, godtok den populære festdagen.

Etter hvert som pavedømmet ble

fastere forankret, fortsatte arbeidet med å opphøye søndagen. Til å begynne med drev folk med jordbruk når de ikke var i kirken, og den sjuende dagen ble fremdeles betraktet som sabbat. Men det skjedde en løpende forandring. De som hadde geistlige embeter, fikk forbud mot å dømme i noen borgerlig tvist på søndagen. Kort tid etter fikk alle, uansett stilling eller status, pålegg om å avstå fra vanlig arbeid under trussel om bøter for frie borgere og piskeslag for tjenestefolk. Senere ble det bestemt at rikfolk skulle straffes med å bli fratatt halvdelen av det de eide, og endelig at de skulle gjøres til slaver hvis de fortsatte med å bryte vedtekten. Folk fra de lavere samfunnslag ble landsforvist på livstid.

Man påberopte seg også mirakler. Det ble for eksempel fortalt om en bonde som var ute og pløyde på en søndag. Da han skrapte jord av plogen med et jernstykke, ble jernet hengende fast i hånden hans. I to år bar han det med seg hvor han sto og gikk, «til umåtelig stor smerte og skam». – Francis West, *Historical and Practical Discourse on the Lord's Day*, s.174. Senere ga paven pålegg om at sognepresten skulle irettesette dem som brøt søndagsloven og oppfordre dem til å gå i kirke og si fram sine bønner for at de ikke skulle bringe store ulykker over seg selv og naboene. Et råd av geistlige kom med et argument som siden ble flittig brukt, også av protestanter. Ifølge rådet måtte søndag være sabbat fordi noen var blitt rammet av lynet mens de arbeidet på en søndag. «Dette viser tydelig at Gud er svært

Med årene ble messen og søndagshelligholdelsen gradvis opphøyet, mens sabbaten gradvis ble nedgradert, og til slutt ble den helt avskaffet.

misfornøyd med at de misbrukte den dagen», uttalte prelatene. Videre ble det rettet en henstilling til geistlige og øvrighetspersoner, konger og fyrster og til alle lojale mennesker om å «anstrenge seg til det ytterste for å hedre dagen og feire den med større fromhet i tiden som kommer.» – Thomas Morer, *Discourse in Six Dialogues on the Name, Notion, and Observation of the Lord's Day*, s.271.

Da konsilvedtakene ikke virket slik hensikten var, ble myndighetene oppfordret til å vedta en lov som ville sette skrekk i folk og tvinge dem til å la være å arbeide på søndagen. Et kirkemøte i Roma fornyet alle tidligere bestemmelser og gjorde det klart at nå var det virkelig alvor. Disse vedtakene ble en del av kirkeloven, og de ble håndhevet av statsmakten

i nesten hele den kristne verden. – Heylyn, *History of the Sabbath*, pt. 2, kap.5, sek.7. Likevel skapte det en hel del forvirring at Bibelen ikke ga noe påbud om søndagshelligholdelse. Folk tvilte på at kirkens ledere hadde rett til å tilsidesette Herrens uttrykkelige ord: «Den sjuende dagen er sabbat for Herren din Gud» til fordel for solens dag. Man var derfor nødt til å finne en erstatning for mangelen på bibelske uttalelser.

En ivrig talsmann for søndagsfeiring som besøkte kirkene i England på 1100-tallet, ble avvist av de lojale kristne. Så resultatløst var arbeidet hans at han dro utenlands for en tid for å finne ut hvordan han skulle få større slagkraft i forkynnelsen. Da han kom tilbake, var tingene rettet på, og han hadde større framgang enn tidligere. Han hadde med seg et dokument som han påsto var fra Gud selv. Det inneholdt det nødvendige påbudet om søndagshelligholdelse og dessuten fryktelige trusler for å skremme dem som var ulydige. Dette enestående dokumentet – en likeså foraktelig forfalskning som den vedtekten det skulle støtte – hadde angivelig falt ned fra himmelen og var blitt funnet i Jerusalem, nærmere bestemt på St. Simons-alteret på Golgata. Men i virkeligheten stammet det fra pavens residens i Roma. Svik og falsknerier for å øke kirkens makt og utbredelse har til alle tider vært ansett som lovlige midler i kirkens regi.

Dokumentet forbød arbeid fra den niende timen klokken tre lørdag ettermiddag til soloppgang mandag morgen, og det ble påstått at man-

ge mirakler bekreftet dets pålitelighet. Det ble fortalt at folk som hadde trosset forbudet, var blitt rammet av lammelse. En møller som prøvde å male korn, kunne fortelle at i stedet for mel strømmet det blod ut, og møllehjulet rikket seg ikke i den strie vannstrømmen. En kone som satte deig i en glovarm ovn, oppdaget at den var rå da hun tok den ut. En annen som hadde deig ferdig til baking ved den niende timen, men som bestemte seg for å utsette arbeidet til mandag, oppdaget neste dag at deigen var blitt bakt til brød ved guddommelig kraft. En mann som hadde bakt brød etter den niende timen på en lørdag, oppdaget at det rant blod ut av det da han brakk det i to neste dag. Ved hjelp av slike meningsløse påfunn prøvde søndagens talsmenn å stadfeste dens hellighet. – Roger de Hoveden, annaler, vol.2, s.526-530.

Både i Skottland og England ble det skapt større respekt for søndagen ved å la den falle delvis sammen med den gamle sabbaten. Men det var ulike meninger om tidsrammen for det som skulle være hellig tid. Kongen av Skottland ga beskjed om at «lørdagen fra klokken tolv middag bør betraktes som hellig», og at ingen måtte drive med verdslige sysler før mandag morgen. – Morer, s. 290-291. Men tross alle forsøk på å stadfeste søndagens hellighet, måtte kirkens folk offentlig innrømme at Gud hadde innstiftet sabbaten, og at den var blitt erstattet med en dag som mennesker hadde valgt.

Et katolsk kirkemøte på 1500-tallet vedtok denne uttalelsen: «Alle

kristne bør være klar over at Gud selv helliget den sjuende dagen, og at den ikke bare var for jødene, men at alle sanne gudstilbedere har helligholdt den. Likevel har vi kristne forandret deres sabbat til Herrens dag.» – Samme, s.281-282. De som tuklet med Guds lov, gjorde det ikke av vanvare. Med fullt overlegg opphøyet de seg over Gud.

KRISTNE SABBATSHOLDERE I ETIOPIA

Et slående eksempel på hvordan romerkirken behandlet dissenterne, var den lange, blodige forfølgelsen av valdenserne. Blant dem var det noen som helligholdt sabbaten. Andre led på liknende måte fordi de ikke ville overtrentre hviledagsbudet.

Karakteristisk i forbindelse med dette er den kristne menighetens historie i Etiopia. I den mørke middelalderen hadde verden mistet de kristne i Sentral-Afrika av syne og glemte dem, og i mange hundre år hadde de fullstendig trosfrihet. Men til sist ble romerkirken oppmerksom på dem, og keiseren av Etiopia ble overtalt til å anerkjenne paven som Kristi stedfortreder. Andre innrømmelser fulgte etter. Det ble sendt ut en kunngjøring om strengeste straff for dem som helligholdt sabbaten. – Michael Geddes, Church History of Ethiopia, s.311-312. Men pavens tyranni ble snart et så tungt åk at etiopierne bestemte seg for å kaste det av seg. Etter en fryktelig kamp ble pavens tilhengere utvist av landet, og den gamle troen ble gjeninnført. De kristne gledet seg over friheten, og de glemte aldri det de hadde lært om romerkirkens bedrag, fanatisme

og despotiske makt. De var tilfreds med å leve isolert og ukjent for resten av kristenheten.

Menighetene i Afrika holdt sabbaten hellig likesom kirken hadde gjort før det fatale frafallet. Samtidig som de i lydighet mot Guds bud holdt den sjuende dagen hellig, lot de være å arbeide på søndagen i samsvar med kirkens skikk. Da romerkirken fikk suveren makt, tråkket den ned Herrens sabbat for å opphøye sin egen hviledag. Men menighetene i Afrika som hadde levd isolert og glemt i nesten tusen år, var ikke med i dette frafallet. Da de kom under romerkirkens herredømme, ble de tvunget til å oppgi den sanne sabbaten og godta den falske. Men så snart de gjenvant selvstendigheten, begynte de igjen å holde hviledagsbudet.

Disse skildringene fra fortiden viser klart hvor fiendtlig romerkirken var overfor den sanne sabbaten og dem som holdt den. Historien viser også hvilke midler den brukte for å opphøye den hviledagen den selv hadde innført. Guds Ord lærer at dette vil gjenta seg når protestantene og katolikkene går sammen om å opphøye søndagen.

PAVEMAKTEN MOT NYE HØYDER

Profetien i Åp 13 erklærer at den makten som blir framstilt ved dyret med horn som et lam, «får jorden og de som bor på den» til å tilbe pavedømmet, symbolisert ved dyret som «var som en leopard.» Dyret med de to horn «sier til dem som bor på jorden at de skal lage et bilde for (det) dyret.» Videre sørger det for at «alle, både små og store, rike og fattige,

Profetien i Åp 13 erklærer at den makten som blir framstilt ved dyret med horn som et lam, får hele jorden og dens innbyggere til å tilbe pavedømmet – symbolisert ved dyret som likner en leopard.

frie og slaver» - mottar dyrets merke. Åp 13,11-16.

Vi har tidligere vært inne på at USA er den makten som ble framstilt som dyret med lammehorn, og at denne profetien blir oppfylt når landet tvinger igjennom feiringen av søndagen som romerkirken påstår er en særskilt anerkjennelse av dens overhøyhet. Men USA blir ikke alene om å hylle pavedømmet på denne måten. Romerkirkens innflytelse i de landene som engang anerkjente dens herredømme, er langt fra tilintetgjort. Og profetien forutsier at dens makt skal bli gjenopprettet. Johannes så «et av hodene hans (leoparddyret), som om det var blitt dødelig såret, og hans dødelige sår ble legt. Og hele verden undret seg og fulgte etter dyret.» v.3.

Dette dødelige såret sikter til pavedømmets fall i året 1798. Men profeten sier at «hans dødelige sår ble legt. Og hele verden undret seg og fulgte etter dyret.» Paulus gjør det klart at «den lovløse» skal eksistere helt til Kristi gjenkomst. 2 Tess 2,3-8. Han skal fortsette med sitt bedrag helt til verdens ende. Det er

også pavedømmet apostelen Johannes profeterer om når han sier: «Alle som bor på jorden, skal tilbe ham, de som ikke har navnene sine skrevet i Livets Bok hos Lammet som ble slaktet fra verdens grunnleggelse.» Åp 13,8. Både i Europa og i Amerika kommer folk til å anerkjenne pavedømmet ved å praktisere søndagsfeiring som ikke har noen annen basis enn romerkirkens autoritet.

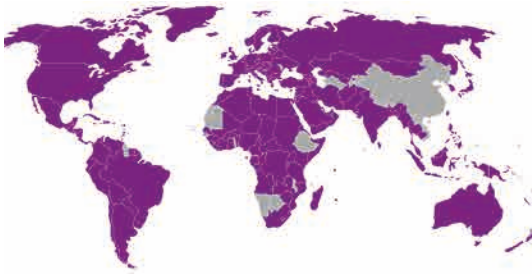
Siden midten på 1800-tallet har bibelforskere i USA som særlig har studert profetiene, forkynt dette for andre. Det som nå skjer, viser at vi raskt nærmer oss den tiden da disse forutsigelsene vil bli oppfylt. Protestantiske forkynnere kommer med de samme påstandene om guddommelig autoritet for å holde søndagen hellig, og de er like blottet for bibelsk belegg for dette som pavens talsmenn som fant opp mirakler til erstatning for et guddommelig påbud. Påstanden om at Guds straffedom rammer mennesker som ikke vil helligholde søndagen, vil bli gjentatt, og vi merker allerede tendenser i den retningen. En bevegelse for å tvinge igjennom søndagshelligholdelse er i ferd med å vinne terreng.

Romerkirken opptrer med stor skarpsindighet og list. Den vet hva som kommer til å skje. Den ser tiden an fordi den legger merke til at de protestantiske kirkesamfunnene gjør knefall ved å godta den falske sabbaten, og at de forbereder seg til å håndheve den med de samme midlene som kirken selv engang brukte. De som forkaster lyset, vil igjen søke hjelp hos denne makten som kaller seg selv ufeilbar, for å opphøye hvi-

ledagen som den har innført. Det er ikke vanskelig å skjønne at den mer enn gjerne vil hjelpe protestantene med dette. Hvem vet bedre enn romerkirkens ledere hvordan man skal håndtere dem som er ulydige mot kirken?

Med alle sine forgreninger ut over verden utgjør den katolske kirken en umåtelig organisasjon som kontrolleres av pavestolen og skal tjene dens interesser. Millioner av medlemmer i hele verden blir opplært til å vise troskap mot paven. Uansett hvilken nasjonalitet eller styreform de har, skal de sette kirkens myndighet over alt annet. Selv om de avlegger trokapsed til staten, står løftet om lydighet mot kirken likevel ved makt og løser dem fra enhver plikt som er uforenlig med dens interesser.

Historien vitner om romerkirkens kløktige og iherdige anstrengelser for å blande seg i nasjonenes styre og stell. Når den har vunnet fotfeste, fremmer den sine egne planer, selv om det er til skade for både folk og myndigheter. I 1204 fikk pave Innocens 3. overtalt kong Peter 2. av Aragonia til å avlegge denne spesielle eden: «Jeg, Peter, konge av Aragonia, kunngjør og lover alltid å være lydig og tro mot min herre, pave Innocens, mot hans katolske etterfølgere og den romerske kirken, og trofast bevare mitt rike i lydighet mot ham, forsvare den katolske troslæren og forfølge kjettersk fordervelse.» – John Dowling, *The History of Romanism*, b.5, kap.6, sek.55. Dette er fullt ut i samsvar med påstanden om den romerske pavens makt at «han har rett til å avsette keisere», og at «han kan

Den lille fargen på kartet viser alle de landene som sendte embetsmenn til pave Johannes Paul 2.s begravelse. Dette er bare en av mange indikasjoner på utbredelsen av den katolske kirkens innflytelse.

løse undersåtter fra deres troskap mot urettferdige herskere.» – Mosheim, b.3, kap.2. Husk at romerkirken skryter av at den aldri forandrer seg. De retningslinjene som Gregor 7. og Innocens 3. holdt i hevd, gjelder fremdeles. Hvis den bare hadde makt til det, ville den håndheve dem med likeså stor energi som tidligere.

Protestantene er ikke klar over hva de gjør når de går inn for å ta imot støtte fra romerkirken i arbeidet med å innskjerpe søndagsfeiringen. Mens de er oppsatt på å gjennomføre sine planer, tar pavedømmet sikte på å gjenvinne makten og sitt tapte herredømme. Når USA godtar prinsip-

pet om at kirken kan gjøre bruk av statsmakten eller dirigere den, at religiøse skikker kan påtvinges ved borgerlig lovgivning, kort sagt at kirke og stat skal dirigere samvittigheten – da er romerkirkens seier sikret.

Guds Ord advarer om faren som truer. Hvis den protestantiske kristenheten ikke enser faren, kommer den først til å oppdage romerkirkens virkelige hensikter når det er for sent å slippe ut av fellen. Sakte og sikkert vinner den makt. Dens læresetninger øver sin innflytelse i lovgivende forsamlinger, i kirkesamfunnene og på det enkelte menneske. Den oppfører ruvende byggverk, og bak murene vil forfølgelsene igjen bli iverksatt. I hemmelighet og uten å vekke mistanke styrker den sitt maktapparat for å virkeliggjøre planene sine når tiden er inne. Alt hva den ønsker, er en gunstig posisjon, og det har den allerede fått.

Vi skal snart få se og føle hva som er romerkirkens mål. Alle som tror Guds Ord og lever etter det, vil pådra seg vanære og forfølgelse.

KAPITTEL 36

KRISETIMEN NÆRMER SEG

Helt siden den store konflikten i himmelen begynte, har Satan hatt til hensikt å tilintetgjøre Guds lov. Det var derfor han satte i verk sitt store opprør mot Skaperen, og selv om han ble fjernet fra himmelen, har han fortsatt sin krig her på jorden. Å bedra mennesker og få dem til å overtre Guds lov, har hele tiden vært hans målsetting. Enten han oppnår dette ved å tilsidesette hele loven eller bare ett av budene, blir resultatet det samme. Den som «snubler på ett punkt, er blitt skyldig i hele Loven.» Hans innflytelse og eksempel er uttrykk for overtredelse; «han er blitt skyldig i hele Loven.» Jak 2,10. I forsøket på å bringe Guds bud i vanry, har Satan forvansket Bibelens lære, og feilaktige læresetninger blir på den måten godtatt av tusener som hevder at de tror på Bibelen. Den siste, store konflikten mellom sannhet og villfarelse er bare slutfasen i den langvarige striden om Guds lov.

Denne kampen går vi nå inn i – en kamp mellom menneskelige lover og Guds bud, mellom Bibelens kristendom og en religion som bygger på myter og tradisjoner.

EN TRUENDE KRISE

De kreftene som kommer til å alliere seg mot sannhet og rettferdighet,

er nå i virksomhet. Guds hellige Ord som er blitt formidlet til oss gjennom så mye lidelse og blodsutgytelse, blir ikke verdsatt. Bibelen er tilgjengelig for alle, men det er få som virkelig gjør den til veileder i livet. Vantro rår i en foruroligende grad, ikke bare i verdslige kretser, men også innenfor kristenheten. Mange avviser til og med læresetninger som utgjør selve bæresøylene i den kristne troen. En stor del av kristenheten forkaster enten helt eller delvis det som de inspirerte forfattere skriver om skapelsen, syndefallet, forsoningen og lovens evigvarende gyldighet.

Tusener som roser seg av sin kunnskap og sin uavhengighet, regner det som et svakhetstegn å stole helt og fullt på Bibelen. De oppfatter det å kritisere den og åndeliggjøre og bortforklare de viktigste sannhets- emnene som et tegn på en overlegen begavelse og kunnskap. Mange predikanter og lærere i kristendom framholder at Guds lov er forandret eller opphevet, og de som mener at dens krav ennå er bindende og må tas bokstavelig, blir hånet og latterliggjort.

Når folk forkaster sannheten, forkaster de også dens opphavsmann. Når de tramper på Guds lov, nekter de å anerkjenne lovgiverens autori-

tet. Det er like lett å gjøre en avgud av falske teorier og læresetninger som å lage avguder av tre eller stein. Når Guds egenskaper blir framstilt på en uriktig måte, får Satan folk til å se Gud i et feilaktig lys. Mange foretrekker en filosofisk avgud framfor Herren, mens det bare er få som tilber den levende Gud slik Han er åpenbart i sitt Ord, i Kristus og i skaperverket.

Tusener forguder naturen, mens de forneker naturens Gud. I kristenheten i dag eksisterer avgudsdyrkelsen like virkelig som i det gamle Israel på Elias tid, bare i en annen form. Den guden som blir dyrket av mange som går for å være kloke, så som filosofer, diktere, politikere og forfattere – den guden som blir dyrket i fine, fasjonable kretser, på mange universiteter og høyskoler, så vel som ved en del teologiske fakulteter, er ikke stort bedre enn Baal, fönikernes solgud.

LOVEN SOM INGEN KAN ENDRE

Ingen villfarelse innenfor kristenheten virker mer provoserende mot Guds autoritet, strider mer mot fornuften eller har skadeligere følger enn den populære oppfatningen at mennesker ikke lenger er bundet av Guds lov. Hvert land har sine lover som folk må respektere og rette seg etter. Ikke noen regjering kan fungere uten. Kan man da forestille seg at himmelens og jordens Skaper ikke har noen lov som gjelder for Hans skapninger?

Tenk om prestene sto fram og forkynte offentlig at landets lover som verner om borgernes rettigheter, ikke lenger sto ved makt, at de begrenset

Ingen villfarelse innenfor kristenheten virker mer provoserende mot Guds autoritet enn den populære oppfatningen at mennesker ikke lenger er bundet av Guds lov.

folks frihet og derfor ikke burde etterleves! Hvor lenge ville slike forkynnere bli tolerert? Men er det en grovere forseelse å vise forakt for landets lover enn å trække på de guddommelige lovene som all myndighet bygger på? Det ville være langt mer rimelig for nasjonene å avskaffe lovene sine og tillate folket å gjøre som de selv vil, enn det ville være for universets hersker å utslette sin lov og la verden være uten rettningslinjer som fordømmer de skyldige og rettfærdiggjør de lydige. Vet vi hva følgene blir av å tilsidesette Guds lov?

Eksperimentet er blitt forsøkt. Det skjedde fryktelige ting i Frankrike da ateismen fikk råde som den ville der. Da fikk verden se at å fjerne de begrensningene som Gud har satt, er det samme som å gi seg inn under den grusomste av alle tyranner. Når normen for rettfærdighet blir satt til side, er veien åpen for ondskapens fyrste til å utøve sin makt på jorden. Overalt hvor Guds lov blir forkastet, virker synden ikke lenger syndig, og man ønsker seg ikke lenger rettfærdighet. De som ikke vil gi seg inn

under Guds ledelse, er helt uskikket til å styre seg selv. Deres negative livssyn gjør at barna og de unge blir oppdratt til å være ulydige fordi de av naturen reagerer mot tvang. Dette fører til lovløse og tøylesløse tilstander i samfunnet.

Mens folk flest gjør narr av dem som retter seg etter Guds bud, godtar de mer enn gjerne djevelens sansebedrag. De gir lidenskapene fritt løp og gir seg de syndene i vold som i sin tid brakte straffedom over hedningene. De som lærer andre å være likegyldige overfor Guds bud, sår ulydighet og vil høste ulydighet. Hvis mennesker frigjør seg fra de begrensningene som Guds lov legger på dem, vil de heller ikke ta hensyn til samfunnets lover. Fordi Gud forbyr uærlighet, begjær, løgn og bedrag, er folk klare til å trampe ned Hans bud fordi de står i veien for deres velstand. Men følgen av å tilsidesette Guds bud blir helt annerledes enn de regnet med.

Hvorfor skulle man være redd for å overtre Guds lov dersom den ikke lenger sto ved makt? Ingen kunne lenger være trygge for det de eier. Med makt ville folk rane til seg andres eiendeler, og den sterkeste ville bli den rikeste. Ikke engang livet ville bli respektert. Ekteskapsløftet ville ikke lenger være et hellig vern om hjemmet. Den som hadde makt til det, kunne ta sin nestes hustru med vold hvis han ville. Både det femte og det fjerde budet ville bli satt til side. Barn ville ikke nøle med å ta livet av foreldrene hvis de på den måten kunne tilfredsstille sine onde ønsker. Den siviliserte verden ville bli en bande ransmenn og mordere.

Fred, ro og lykke ville forsvinne fra jorden.

FØLGEN AV Å FORKASTE GUDS LOV

Læren om at mennesket ikke behøver å rette seg etter Guds bud, har allerede svekket respekten for moralske forpliktelser og åpnet ondskapens sluser. Lovløshet, utsvevelse og korrupsjon velter over oss som en flodbølge. Satan er virksom i familielivet. Hans fane vaier til og med i hjem som kaller seg kristne. Her er det misunnelse, ond mistanke, hykleri, fremmedgjøring, rivalisering, konflikter, tillitsbrudd og sanselighet.

Hele systemet av kristelige prinsipper og lærepunkter som skulle være basis for og rammen rundt samfunnslivet, synes å være på glid, klar til å bryte sammen. De verste forbryterne som blir fengslet for sine kriminelle handlinger, blir ofte gjenstand for en oppmerksomhet som om de hadde fått en misunnelsesverdige utmerkelse. Deres personlighet og kriminelle handlinger får stor oppmerksomhet. Avisene bringer opprørende detaljer om forbrytelser og tilskynder dermed andre til å begå bedrageri, ran og drap. Og Satan fryder seg over at hans onde planer lykkes. Denne lovprisningen av urettferdighet, forakten for menneskeliv, den fryktelige økningen av umåtehold og enhver form for ondskap, burde vekke alle som frykter Gud til å spørre seg selv hva man kan gjøre for å stoppe syndens herjinger.

Domstolene som skulle håndheve rettferdighet, er korruperte. Mange av dem som styrer og leder, er drevet av

lyst til fortjeneste og trang til sanselige fornøyer. Drikkfeldighet har omtåket forstanden hos mange slik at Satan nesten har full kontroll over dem. Sakførere blir til tider ført på avveier, bestukket og villedet. Blant dem som forvalter lovverket, finnes drikk og svir, umoral, misunnelse og uhederlighet av enhver art. «Ja, retten er drevet tilbake, og rettferdigheten står langt borte. For der retten settes, er Sannheten falt. Det som er rett, får ikke komme til.» Jes 59,14.

Ugudeligheten og det åndelige mørke som hersket mens romerkirken hadde makten, var den uunngåelige følgen av å undertrykke Bibelen. Men hva er årsaken til den utbredte vantroen i dag, og hvorfor forkaster

Ved sin forkynnelse har kirkeledere åpnet døren for vantro og manglende respekt for Guds lov. Liikevel påstår disse menneskene at det moralske og åndelige forfallet hovedsakelig skyldes at den såkalte «kristne sabbat» blir vanhelliget.

folk Guds lov og skeier fullstendig ut i en tid da evangeliets fulle lys skinner og mennesker har religionsfrihet?

Nå da Satan ikke lenger kan kontrollere verden ved å underslå Guds Ord, tyr han til andre midler for å

oppnå det samme. Å undergrave troen på Bibelen tjener hans hensikt like godt som å gå til det skrittet å ødelegge den. Når han får folk til å tro at Guds lov ikke er bindende, fører det til at folk bryter loven like lett som om de ikke hadde noe kjennskap til dens krav. Og på samme måte som i tidligere tider, arbeider han nå gjennom kristenheten for å fremme sine planer. Kirkesamfunnene avviser upopulære sannheter som klart blir framholdt i Guds Ord, og for å motarbeide dem, har de tydd til tolkninger og inntatt standpunkter som har ført til at folk vidt og bredt er blitt skeptiske. Ved å klynge seg til den pavelige vrangforestillingen om sjelens udødelighet og bevissthet i døden, har de forkastet det eneste vernet mot spiritismens bedrag. Læren om evig pine har ført til at mange har mistet troen på Bibelen.

Når hviledagsbudet blir framholdt for folk, innebærer det en oppfordring om å helligholde den sjuende ukedagen, og for å unngå denne plikten som de ikke vil rette seg etter, erklærer mange forkynnere i vår tid at Guds lov ikke lenger står ved makt. Dermed forkaster de både loven og sabbaten. Etter hvert som arbeidet for en sabbatsreform går videre, vil avvisningen av Guds lov for å unngå kravene i det fjerde budet bli alminnelig nesten overalt. Ved sin forkynnelse har kirkeledere åpnet døren for vantro og spiritisme og for manglende respekt for Guds lov, og det hviler et tungt ansvar på disse lederne når det gjelder tilstanden som rår i kristenheten.

LOVLØSHETEN ØKER

Likevel påstår nettopp disse menneskene at det moralske og åndelige forfallet hovedsakelig skyldes at den såkalte «kristne sabbat» blir vanhelliget, og at samfunnsmoraleen i høy grad ville bli bedret hvis man kunne tvinge igjennom søndagshelligholdelse. Dette kommer tydeligst til uttrykk i USA, der læren om den sanne hviledagen har vært forkynt i større utstrekning enn andre steder. Der blir avholdssaken som er en av de viktigste og mest framtrædende moralske reformene, ofte knyttet sammen med søndagsbevegelsen. Dens talsmenn gir seg ut for å ville fremme samfunnets høyeste interesser, mens de som ikke vil samarbeide med dem, blir stemplet som fiender av avhold og reform. Men det at en bevegelse som går inn for å forsvare en falsk læresetning, også er med i et arbeid som i seg selv er godt, rettferdiggjør ikke villfarelsen.

Vi kan skjule en gift ved å blande den i sunn mat, men dette forandrer ikke giften. Den blir tvert imot enda farligere fordi folk da lettere kan få den i seg uten at de selv vet om det. Satans taktikk består i å blande løgn med nettopp så mye sannhet at den vekker tillit. Lederne i søndagsbevegelsen støtter kanskje nødvendige tiltak som er i samsvar med Bibelen, men når de kobler disse reformene sammen med krav som er i konflikt med Guds lov, kan Hans tjenere ikke samarbeide med dem. Ingenting gir dem rett til å sette til side Guds bud til fordel for menneskelige vedtekter. Ved hjelp av to store villfarelser – læren om sjelens udødelighet og søndagshelligholdelse – vil Satan samle folk under sitt bedrag. Den første danner basis for spiritismen, den andre styrker forbindelsen med romerkirken. Protestantene i USA vil være de første til å rekke hånden over svelget mot spiritismen. De vil også strekke seg ut over avgrunnen mot romerkirken, og under innflytelsen fra denne tredobbelte alliansen vil USA følge i pavemaktens spor og undertrykke den enkeltes rett til å følge sin samvittighet. Fordi spiritismen mer og mer tar etter dagens gjengse kristendomsform, har den større muligheter for å bedra og forføre. Til og med Satan er blitt omvendt, ifølge vår tids tankesett. Han vil vise seg som en lysets engel. Ved hjelp av spiritismen vil det skje mirakler. Syke vil bli helbredet, og mange uforklarlige underer vil bli utført. Og fordi åndene gir seg ut for å tro på Bibelen og viser respekt for kirkens ordninger, blir deres virksomhet anerkjent som en åpenbaring av guddommelig makt. Skillelinjen mellom de gudløse og dem som kaller seg kristne, er nesten ikke merkbar lenger. Kirkemedlem-

Fordi spiritismen mer og mer tar etter dagens gjengse kristendomsform, har den større muligheter for å bedra og forføre. Til og med Satan er blitt omvendt, ifølge vår tids tankesett.

gens hellighet – vil Satan samle folk under sitt bedrag. Den første danner basis for spiritismen, den andre styrker forbindelsen med romerkirken.

Protestantene i USA vil være de første til å rekke hånden over svelget mot spiritismen. De vil også strekke seg ut over avgrunnen mot romerkirken, og under innflytelsen fra denne tredobbelte alliansen vil USA følge i pavemaktens spor og undertrykke den enkeltes rett til å følge sin samvittighet. Fordi spiritismen mer og mer tar etter dagens gjengse kristendomsform, har den større muligheter for å bedra og forføre. Til og med Satan er blitt omvendt, ifølge vår tids tankesett. Han vil vise seg som en lysets engel. Ved hjelp av spiritismen vil det skje mirakler. Syke vil bli helbredet, og mange uforklarlige underer vil bli utført. Og fordi åndene gir seg ut for å tro på Bibelen og viser respekt for kirkens ordninger, blir deres virksomhet anerkjent som en åpenbaring av guddommelig makt.

Skillelinjen mellom de gudløse og dem som kaller seg kristne, er nesten ikke merkbar lenger. Kirkemedlem-

mer er opptatt av de samme tingene som verdslige mennesker er opptatt av og er klar til å slå seg sammen med dem. Satan er fast bestemt på å gjøre dem til ett og styrke sin sak ved å samle dem alle i spiritismens leir. Ettersom mirakler ifølge katolsk tankegang er et sikkert tegn på den sanne kirken, vil de uten videre bli bedratt av disse mirakuløse kreftene. Og protestantene som har kastet fra seg sannhetens skjold, vil også bli narret. Både katolikker, protestanter og verdslige mennesker vil godta den ytre gudsfrykt, men ikke dens kraft. De vil oppfatte denne alliansen som en storslått bevegelse som skal omvende verden og innvarsle det lenge ventede tusenårsriket.

Gjennom spiritismen opptrer Satan som menneskehetens velgjører. Han helbreder folk for sykdom og hevder at han vil innføre et nytt og mer høyverdig religionssystem. Men i virkeligheten ønsker han å ødelegge alt og alle. Hans fristelser fører masser av mennesker i fortapelsen. Mangelen på måtehold lammer folks fornuft, og resultatet blir sensuelle utskeielser, stridigheter og vold. Satan elsker krig, for den vekker de verste lidenskapene i mennesket, og den driver sine ofre inn i evigheten, tilsølt av ondskap og blod. Han hisser nasjonene til krig mot hverandre så folk blir opptatt med andre ting enn å berede seg for Herrens dag.

TRAGEDIER OG NATURKATASTROFER

Satan arbeider også gjennom naturkreftene for å få tak på dem som er uforberedt. Han har studert de skjulte kreftene i naturen, og han

setter alt inn på å påvirke naturkreftene så langt Gud tillater det. Da han fikk lov til å besøke Job, ble buskap, saueflokker, tjenere, hus og barn utryddet, idet den ene ulykken fulgte den andre i rask rekkefølge.

Det er Gud som holder sin hånd over skapningene sine og beskytter dem mot ødeleggerens makt. Men kristenheten har vist forakt for Guds lov, og Herren vil gjøre akkurat det Han har sagt Han vil gjøre. Han trekker sine velsignelser bort fra jorden og fjerner sin beskyttelse fra dem som gjør opprør mot Hans lov, og som lærer og tvinger andre til å gjøre det samme. Satan har kontroll over alle som Gud ikke beskytter på en særlig måte. For å fremme sine egne planer vil han favorisere enkelte og gi dem framgang, og andre vil han bringe ulykke over, for deretter å få folk til å tro at det er Gud som besøker dem.

Samtidig som Satan gir seg ut for å være en mirakeldoktor som kan helbrede folk for alle slags lidelser, bringer han sykdom og ulykke i et slikt omfang at folkerike byer blir lagt øde og i ruiner. Han er allerede i full virksomhet. På alle steder og i utallige former utøver han sin makt gjennom ulykker og katastrofer på sjø og land, store branner, veldige tornadoer og fryktelige haglvær, stormer, oversvømmelser, sykkloner, flodbølger og jordskjelv. Han feier modne avlinger vekk, og hungersnød og ulykker blir resultatet. Han sprer dødbringende sykdommer i atmosfæren, og tusentalls mennesker omkommer.

Disse ødeleggelsene kommer til å bli stadig hyppigere og mer katastro-

fale, og de vil ramme både mennesker og dyr. «Jorden sørger og visner bort, verden svinner bort og visner. ...Jorden blir vanhelliget av dem som bor der, fordi de har overtrådt lovene, brutt forskriften og aktet den evige pakten for intet.» Jes 24,4-5. Så vil den store bedrageren overbevise folk om at disse ulykkene skyldes dem som tjener Gud. De som på denne måten har framkalt himmelens mis-hag, vil legge skylden for alle sine plager på dem som på grunn av lydighet mot Guds bud er en stadig anklage mot overtredere.

Man vil påstå at mennesker provoserer Gud når de misbruker søndagen, og at denne synden har medført ulykker som ikke vil opphøre før søndagsfeiringen blir strengt håndhevet. De som framholder kravene i sabbatsbudet og ikke viser respekt for søndagen, er urostiftere som hindrer folk i å oppnå materiell velstand og gunst hos Gud. De gjen-tar beskyldningen som en gang i tiden ble rettet mot Guds tjener, og på samme falske grunnlag: «Da Akab så Elia, skjedde det at Akab sa til ham: 'Er det du, du som fører skade over Israel?' Han svarte: 'Jeg har ikke ført skade over Israel, men det har du og din fars hus gjort ved at dere har sviktet Herrens bud og har fulgt Ba'alene.'» 1 Kong 18,17-18. Når mengdens raseri blir oppflammet på grunn av falske beskyldninger, vil de følge den samme framgangs-måten overfor Guds sendebud som det fra-falne Israel gjorde mot Elia.

Den undergjørende makten som manifesterer seg gjennom spiritismen, vil angripe dem som velger å

lyde Gud mer enn mennesker. Det vil komme budskaper fra åndene om at Gud har sendt dem for å overbevise dem som forkaster søndagen om at de tar feil, og at landets lover skal respekteres på lik linje med Guds lov. De vil beklage ugudeligheten i verden og støtte religiøse forkynnere som hevder at umoralen i samfunns-livet er en følge av vanhelligelse av søndagen. Vreden blir stor mot alle som nekter å godta dette.

DE LOJALE BLIR ANKLAGET

Satans taktikk i denne siste kam-pen mot Guds folk likner den han brukte da han begynte den store striden i himmelen. Den gangen på-sto han at han gjerne ville bidra til å stabilisere Guds lederskap, mens han i hemmelighet gjorde alt han kunne for å ødelegge det. Og så be-skyldte han de lojale englene for det han selv prøvde å få i stand. Den samme villedende taktikken har preget romerkirkens historie. Den ga seg ut for å opptre som Guds stedfor-treder, men i virkeligheten hevet den seg over Gud og forandret Hans lov. De som under pavedømmet måtte dø for sin troskap mot evangeliet, ble fordømt som forbrytere. De ble an-klaget for å være i kompaniskap med djevelen, og alle midler ble brukt for å bebreide dem og framstille dem både i folks og i egne øyne som de verste kriminelle.

Dette vil gjenta seg. Samtidig med at djevelen prøver å ødelegge dem som ærer Guds lov, vil han sørge for at de blir anklaget som lovbrøyttere, som noen som vanærer Gud og bringer straffedommer over verden. Gud

tvinger aldri viljen eller samvittigheten. Men Satan tyr stadig til tvang og grusomhet for å få kontroll over dem som han ikke kan forføre på annen måte. Frykt og brutalitet er de midlene han bruker for å dirigere folks samvittighet og sikre seg deres hyllest. For å oppnå dette, arbeider han både gjennom religiøse og verdslige myndigheter og får dem til å innføre menneskelige lover som er i strid med Guds lov.

De som ærer den bibelske sabbaten, vil bli fordømt som fiender av lov og orden. De beskyldes for å ødelegge samfunnsmoralen og være årsak til anarki og korrupsjon, og at det er de som bringer Guds straffedommer over jorden. Deres samvittighetsskrupler vil bli framstilt som trass, stahet og forakt for øvrigheten, og de vil bli anklaget for å være opprørske mot regjeringen. Prester som benekter at Guds lov er gyldig, vil stå på prekestolen og understreke at mennesker har plikt til å rette seg etter øvrigheten fordi den er innsatt av Gud. Lovgivende myndigheter og domstoler vil mistenkeliggjøre og fordømme dem som vil holde Guds bud. Det de sier, vil bli forvrengt, og de vil bli tillagt de verste motiver.

Når de protestantiske kirkesam-

funnene forkaster de klare uttalelsene i Bibelen som viser at Guds lov står ved makt, vil de være ivrige etter å stoppe munnen på dem som de ikke kan imøtegå med Bibelen. Uten å vite det slår de nå inn på en vei som fører til forfølgelse av dem som av samvittighetsgrunner nekter å gjøre som den øvrige kristenheten gjør – å godta den pavelige hviledagen.

Framtredende personer innen stat og kirke vil gå sammen om å bestikke, overtale eller tvinge alle til å holde søndagen. Mangelen på guddommelig autoritet blir erstattet med forbud og undertrykkelse. Politisk korrupsjon ødelegger respekten for rettferdighet og sannhet, og selv i det frie USA vil både den lovgivende og utøvende myndighet gi etter for folkets krav om en lov som innskjerper søndagshelligholdelse for å bli populær blant folket. Trosfriheten som har krevd så store offer, vil ikke lenger bli respektert.

I den konflikten som nå nærmer seg, vil profetens ord gå i oppfyllelse: «Og dragen ble rasende på kvinnen, og han gikk for å føre krig mot de andre av hennes slekt, dem som holder Guds bud og har Jesu Kristi Vitnesbyrd.» Åp 12,17.

KAPITTEL 37

BIBELN - VÅRT ENESTE SIKRE VERN

Til loven og til vitnesbyrdet! Hvis de ikke taler i overensstemmelse med dette ordet, er det fordi det ikke er lys i dem», lyder Herrens oppfordring gjennom profeten Jesaja. Jes 8,20 (eng. KJV). Guds folk blir ledet til Bibelen som vil være et vern mot innflytelsen fra falske forkynnere og onde ånders bedragerske makt. Satan bruker alle mulige midler for å hindre folk i å få bibelkunnskap fordi den avslører hans bedrag. Hver gang Guds verk opplever vekkelse, setter også mørkets fyrste i gang en mer intens aktivitet. Nå ruster han seg for fullt til det siste framstøtet mot Kristus og Hans etterfølgere.

Snart står vi overfor det siste, store bedraget. Antikrist kommer til å utføre sine undergjerninger for åpen scene. Det falske blir så likt det sanne at det ikke vil være mulig å oppdage forskjellen uten ved hjelp av Den hellige skrift. På den måten må hver påstand og hvert mirakel prøves.

BIBELN OG BIBELN ALENE

De som gjerne vil leve etter alle Guds bud, kommer til å møte hån og motstand. De kan bare stå fast ved Guds hjelp. For å kunne klare påkjenningen som venter dem, må de forstå Guds vilje som er åpenbart i

Hans Ord. De ærer Ham når de har en riktig forståelse av Hans karakter, lederskap og hensikt og handler i samsvar med det. Det er bare de som har styrket sinnet med Guds Ord som kan klare seg gjennom den siste, store konflikten. Hvert eneste menneske blir stilt overfor dette alvorlige spørsmålet: Skal jeg lyde Gud mer enn mennesker? Avgjørelsens time nærmer seg. Står vi på Ordets faste klippegrunn? Er vi forberedt på å stå fast og å forsvare Guds bud og Jesu tro?

Før Jesus ble korsfestet, fortalte Han disiplene at Han skulle dø og deretter stå opp av graven, og engler kom for å innprente ordene i deres hjerte og sinn. Men disiplene ventet en militær befrielse fra romernes okkupasjon, og de kunne ikke akseptere tanken om at Han som var deres store håp, skulle lide en vanærende død. De ordene som de nå så sårt trengte å huske, hadde de glemt, og da prøvens time kom, var de uforberedt. Jesu død tilintetgjorde deres håp fullstendig, og det var som om Han ikke hadde advart dem på forhånd.

Profetiene åpenbarer framtiden like tydelig for oss som Kristus åpenbarte den for disiplene. Begivenhetene i forbindelse med utløpet av nådetiden

Gud vil ha et folk på jorden som holder fast ved Bibelen og Bibelen alene som standarden for deres tro og basis for all reform.

og forberedelsen for trengselstiden er beskrevet klart og tydelig. Men de fleste forstår ikke mer av disse viktige sannhetene enn om de aldri var blitt åpenbart. Satan passer på å fjerne hvert inntrykk som kan gi dem visdom til frelse, og når trengselstiden kommer, er de ikke forberedt.

Når Gud sender så viktige varselbudskap at de blir framstilt som at hellige engler flyr midt på himmelen og forkynner dem, forventer Han at hvert eneste menneske med evne til å tenke, tar stilling til dem. De fryktelige straffedommene som truer dem som tilber dyret og bildet av det, burde få alle til flittig å studere profetiene for å finne ut hva «dyrets merke» er og hvordan de kan unngå å ta det. Åp 14,9-11. Men de fleste vender øret bort fra sannheten og holder seg til eventyr. Apostelen Paulus skriver om den siste tiden: «For den tid kommer da de ikke skal holde ut den sunne lære.» 2 Tim 4,3. Den tiden er allerede kommet. Folk flest ønsker ikke Bibelens sannhet, for den griper inn i menneskets syndige og verdslige natur, og ved sine bedrag gir Satan dem det de ønsker.

Men Gud vil ha et folk på jorden

som holder fast ved Bibelen og Bibelen alene som standarden for deres tro og basis for alle reformer. De velutdannedes meninger, vitenskapens konklusjoner og læresetninger, eller vedtak fra kirkemøter, er like mangfoldige og innbyrdes motstridende som de kirkesamfunnene de representerer. Ikke en eneste av disse eller flertallets avgjørelser kan benyttes som bevis for eller imot noe tros punkt. Før vi godtar noe lærepunkt eller pålegg, bør vi forlange at det blir støttet av et klart «så sier Herren.»

MENNESKELIG AUTORITET ER UPÅLITELIG

Satan prøver hele tiden å lede oppmerksomheten mot mennesker i stedet for mot Gud. Han får folk til å søke åndelig veiledning hos biskoper, religiøse ledere og teologiske lærere i stedet for selv å studere Guds Ord. Når han så kontrollerer tankelivet hos disse lederne, kan han påvirke folkemassene slik han vil.

Da Kristus kom og talte Livets ord, lyttet folk med glede, og mange, til og med noen blant prestene og råds herrene, trodde på Ham. Men øverstepresten og folkets ledere var fast bestemt på å fordømme og avvise

Hans lære. Til tross for at de ikke visste hvordan de skulle finne noe å anklage Ham for, og selv om de ikke kunne unngå å merke den guddommelige kraften og visdommen i det Han sa, lukket de seg inne i fordom. De forkastet de klareste bevisene på Hans verdighet som Messias, så de ikke skulle bli tvunget til å følge Ham. Jesu motstandere var menn som folk fra barnsben av hadde lært å se opp til, og uten forbehold bøyde de seg for deres myndighet. «Hvordan kan det være at våre rådsherrer og skriftlærde ikke tror på Jesus?» spurte de. «Ville ikke disse fromme mennene ta imot Ham dersom han virkelig var Kristus?» Det var innflytelsen fra slike lærere som fikk jødefolket til å forkaste deres Frelser.

Den innstillingen som drev disse prestene og rådsherrene, preger også mange i dag som har en høy bekjennelse. De vil ikke undersøke hva Bibelen sier om det som spesielt gjelder vår tid. De peker på sitt medlemstall, sin velstand og popularitet, og de ser ned på dem som forkynner sannheten fordi de er få, fattige og upopulære, og fordi de har en tro som skiller dem fra verden. Kristus forutså at det overdrevne kravet på myndighet som fariseerne og de skriftlærde tillot seg å ha, ikke ville opphøre selv når jødefolket ble spredt. Med profetisk blick så Han at menneskelig myndighet ble satt over samvittigheten, noe som har vært til stor forbannelse for kristenheten ned gjennom alle tider. Hans fryktelige dom over de skriftlærde og fariseerne og Hans advarsler til folket om ikke å følge disse blinde ledere, ble skrevet ned

som en advarsel til senere slekter.

Romerkirken gir presteskapet enerett til å tolke Bibelen. Og fordi det bare er geistligheten som er kompetent til å forklare Guds Ord, holdes det borte fra vanlige folk. Til tross for at reformasjonen åpnet Bibelen for alle, er det nettopp dette prinsippet, framsatt av romerkirken, som forhindrer mange protestanter i å studere Guds Ord på egen hånd. De blir opplært til uten videre å godta kirkens tolkning av det, og mange tør derfor ikke akseptere noe som strider mot trosbekjennelsen eller det som deres kirke har godkjent, selv om Skriftens ord er aldri så tydelig.

Til tross for at Bibelen er full av advarsler mot falske lærere, er mange villige til å overlate ansvaret for sitt evige vel til presteskapet. I dag finnes det tusenvis av kristendomsbekjennere som ikke kan gi noen annen grunn for det de tror på enn at de har lært det av sine religiøse ledere. De bryr seg lite om Kristi undervisning, men stoler blindt på det presten sier. Men er prestene ufeilbare? Hvordan kan vi stole på den veiledning de gir hvis vi ikke ut fra Guds Ord vet at de har lyset? Mangelen på moralsk mot til å forlate verdens brede hovedvei får mange til å følge etter dem som går for å være kunnskapsrike. Og fordi de er uvillige til selv å undersøke tingene, blir de hjelpeløst bundet i villfarelse. De ser at sannheten for denne tid kommer klart til uttrykk i Bibelen, de føler Den hellige ånds kraft er til stede når sannheten blir forkynt, men likevel lar de prestenes motstand føre dem bort fra lyset. Selv om de med forstan-

den og samvittigheten er overbevist, tør disse bedratte menneskene ikke tenke annerledes enn presten. Deres egen dømmekraft og evige interesser blir overlatt til et annet menneskes vantro, stolthet og fordom.

Satan arbeider på mange måter gjennom menneskelig påvirkning for å holde fast på sine fanger. Han sikrer seg skarer av mennesker ved fø-

Hvordan kan vi stole på den veiledningen prestene gir hvis vi ikke ut fra Guds Ord vet at de har lyset?

lelsesmessig å knytte dem til personer som ikke vil ha noe å gjøre med Kristi kors. Uansett om det gjelder forholdet mellom foreldre og barn, mellom ektefeller eller venner, så er virkningen den samme. Sannhetens motstandere utøver sin makt for å beherske samvittigheten, og de som kommer under deres kontroll, er ikke modige eller selvstendige nok til å gjøre det de ser som sin plikt.

UVITENHET ER INGEN UNNSKYLDNING

Guds sannhet og ære er uatskillelige. Med Bibelen innenfor vår rekkevidde er det umulig å ære Gud med feilaktige meninger. Mange påstår at

det er likegyldig hva man tror, bare man lever rett. Men livet formes av troen. Dersom vi har adgang til lys og sannhet, og vi forsømmer anledningen til å høre og se, stiller vi oss i virkeligheten avvisende. Da velger vi mørke framfor lys. «Det kan ligge en vei framfor mannen, en vei som synes å være rett, men enden på den er dødens vei.» Ordsp 16,25. Uvitenheter er ingen unnskyldning for villfarelse eller synd når man har rike muligheter for å kjenne Guds vilje. En vandringsmann kommer til et sted hvor det er flere veier, og et veiskilt forteller hvor hver av veiene fører hen. Hvis han ikke retter seg etter veiskiltet, men velger den veien han selv mener er den riktige, vil han trolig finne ut at han går i feil retning, selv om han er aldri så oppriktig.

Gud har gitt oss sitt Ord for at vi skal bli kjent med det og få vite hva Han ønsker av oss. Da den lovlærde kom til Jesus og spurte: «Mester, hva skal jeg gjøre for å arve evig liv?», henviste Jesus til Skriften og sa: «Hva står skrevet i loven? Hvordan leser du i den?» Luk 10,25-26. Uvitenheter er ingen unnskyldning, hverken for ung eller gammel, og kan ikke fri dem fra den straffen som rammer de som bryter Guds lov. For i Bibelen har de en nøyaktig framstilling av denne loven, dens prinsipper og krav. Det er ikke nok at hensikten er god. Det er ikke nok å gjøre hva en person selv mener er rett, eller hva presten forteller er riktig. Det gjelder hans egen frelse, og han må selv studere Skriften. Uansett hvor overbevist han er om at presten vet hva som er sannhet, må han ikke bygge

Mange deler av Bibelen som noen sier er mystiske eller anser som uvesentlige, er fulle av trøst og informasjon. En av grunnene til at mange teologer ikke har en klarere forståelse av Guds Ord, er at de lukker øynene for ting de ikke vil etterleve.

på det. Han har et kart som viser hvert eneste veimerke på himmelveien, og han bør aldri på noe punkt gjette seg fram.

PERSONLIG STUDIUM NØDVENDIG

Den første og største plikten for ethvert tenkende menneske er å søke sannheten i Guds Ord, leve i lyset og oppmuntre andre til å gjøre det samme. Vi bør studere Bibelen med iver hver dag, veie hver tanke og sammenlikne skriftsted med skriftsted. Med Guds hjelp skal vi danne våre egne meninger, for vi skal selv stå til regnskap for Ham. Presteskapet har pakket Bibelens klare budskap inn i tvil og mørke. De gir inntrykk av å ha stor visdom og framholder at Skriften har en mystisk, åndelig mening som ikke kommer klart fram

i selve teksten. De er falske lærere. Det var til slike Jesus sa: «Er det ikke derfor dere farer vill, fordi dere ikke kjenner Skriftene og heller ikke Guds kraft?» Mark 12,24.

Bibeltekstene må forstås bokstavelig slik som de står skrevet, unntagen når det er brukt et symbol eller et bilde. Kristus har selv sagt: «Om noen vil gjøre Hans vilje, da skal han kjenne om læren er av Gud.» Joh 7,17. Hvis folk ville tro Bibelen slik den er skrevet, og falske lærere ikke villedet og forvirret dem, ville et stort verk bli utført som englene kunne glede seg over, og tusenvis av villfarne mennesker ville begynne å følge Kristus.

Vi bør bruke alle våre mentale krefter på å studere Den hellige skrift, og vi bør anstrenge oss for å forstå så mye som dødelige mennesker kan når det gjelder de dype ting om Gud. Men vi må ikke glemme at barnets lærvillighet og ydmykhet er den rette innstillingen hos den som skal ta imot kunnskap. Bibelske problemer kan ikke takles med de samme metodene som man bruker overfor filosofiske spørsmål. Vi skal ikke studere Bibelen med den selvsikkerheten som mange har når de gir seg i kast med vitenskapelige spørsmål, men ha tillit til Gud og et oppriktig ønske om å forstå Hans vilje. Vi må ha en ydmyk og lærvillig holdning når vi skal motta undervisning hos den store JEG ER. Ellers vil onde engler villedet og forherde oss så Guds Ord ikke gjør inntrykk.

Mange deler av Bibelen som noen sier er mystiske eller anser som uvesentlige, er fulle av trøst og informa-

sjon for dem som er blitt undervist i Kristi skole. En av grunnene til at mange teologer ikke har en klarere forståelse av Guds Ord, er at de lukker øynene for ting de ikke vil etterleve. Når det gjelder å forstå Bibelen, er det ikke først og fremst en persons intelligens det kommer an på, men den oppriktige hensikten og alvorlige lengselen etter rettferdighet.

Vi bør alltid be når vi studerer Bibelen. Det er bare Den hellige ånd som kan lære oss å se betydningen av de tingene som er lette å forstå eller hindre oss i å forvrengte det som er vanskelig å skjønne. Det er englenes oppgave å gjøre våre hjerter mottagelige for Guds Ord så vi blir grepet av skjønnheten i det, advart av advarslene og opplivet og styrket av løftene. Vi bør gjøre salmistens bønn til vår egen: «Åpne mine øyne, så jeg kan utforske underfulle Sannheter fra Din Lov.» Sal 119,18.

Fristelser virker ofte uimotståelige fordi den som blir fristet, har forsømt bibelstudium og bønn og derfor ikke alltid husker Guds løfter så han kan møte Satan med Skriftens våpen. Men engler omgir dem som er villige til å ta imot Guds undervisning, og når de har bruk for det, vil de bli minnet om nettopp det de trenger. «Når fienden kommer inn som en flodbølge, skal Herrens Ånd løfte et banner midt imot den.» Jes 59,19. Jesus ga disiplene dette løftet: «Men Talsmannen, Den Hellige Ånd, som Min Far vil sende i Mitt navn, Han skal lære dere alle ting og minne dere om alt det Jeg har sagt dere.» Joh 14,26. Men for at Den hellige ånd skal kunne minne oss om

Jesu lære i farens stund, må ordene Hans på forhånd bli lagret i sinnet vårt. David sa: «I mitt hjerte har jeg gjemt Ditt Ord for at jeg ikke skal synde mot Deg.» Sal 119,11.

FARLIG Å SÅ TVIL

Alle som setter pris på de evige verdier, må passe seg så ikke skeptisismen får innpass. Sannhetens grunnsøyler vil bli angrepet. Det er umulig å unngå ironi og ordkløveri og vantroens lumske smitte. Satan tillemper sine fristelser så de passer til alle slags mennesker. Han møter de uopplyste med spøk og hån, og de intellektuelle med vitenskapelige innvendinger og filosofiske resonneringer for å skape mistillit til Bibelen og få folk til å forakte den.

Til og med unge mennesker med liten erfaring drister seg til å tvile på grunnprinsippene i den kristne troen. Selv om denne ungdommelige vantroen ofte er noe overfladisk, gjør den sin virkning. Mange blir lokket til å gjøre narr av sine fedres tro og til å spotte nådens Ånd. Heb 10,29. Flere mennesker som lovet å leve et liv til Guds ære og til velsignelse for verden, er blitt ødelagt av vantroens nedbrytende atmosfære. De som stoler på selvsikre menneskers fornuft og dømmekraft og innbiller seg at de kan forklare guddommelige hemmeligheter og finne fram til sannhet uten hjelp av Guds visdom, blir fanget i djevelens felle.

BIBELN SOM LEVEREGEL

Vi lever i den alvorligste tiden i verdens historie. Skjebnen til verdens myldrende folkemasser er i ferd med

å bli avgjort. Vår egen framtidige velferd og andres frelse avhenger av den kursen vi følger. Vi trenger Sannhetens ånd til å lede oss. Enhver som følger Kristus, bør oppriktig spørre: «Herre, hva vil du jeg skal gjøre?» Vi må ydmyke oss for Gud i faste og bønn og tenke alvorlig på Hans ord, særlig det som angår dommen.

Nå er tiden til å søke en dyp og levende erfaring med Gud. Vi har ikke et øyeblikk å miste. Avgjørende begivenheter skjer rundt omkring oss, for vi er på Satans forheksede grunn. Guds vaktmenn må ikke sove! Fienden lusker omkring og er klar til å angripe og gjøre dere til sitt bytte hvis dere et øyeblikk skulle slappe av og bli søvnige. Mange misforstår sitt forhold til Gud. De slår seg til ro med at de ikke gjør noen onde handlinger, men de glemmer de gode handlingene som Gud venter av dem, men som de overser. Det er ikke nok at de er trær i Guds hage. De skal også bære frukt, for det venter Gud av dem. Han holder dem ansvarlig for at de unnlot å gjøre alt det gode som de med Hans hjelp kunne ha gjort. I himmelens bøker står det om dem at de utarmer jorden. Luk 13,7. Men det er fortsatt håp, selv for dem. I kjærlighet og tålmodighet taler Gud stadig til dem som har avvist Hans nåde og barmhjertighet. Derfor sier han: «Våkn opp, du som sover, stå opp fra de døde, og Kristus

skal lyse for deg.» Se da til at dere vandrer varsomt,... så dere kjøper den beleilige tid, for dagene er onde.» Ef 5,14-16.

Når prøvetiden kommer, blir det tydelig hvem som har gjort Guds Ord til norm for livet sitt. Om sommeren er det ikke noen merkbar forskjell på eviggrønne og andre trær. Men når vinterstormene setter inn, står de eviggrønne uforandret, mens de andre mister løvet. Nå er det ofte vanskelig å skjelne en falsk kristendomsbekjenner fra en sann kristen, men snart vil forskjellen bli synlig. Når det kommer motgang, når fanatisme og intoleranse igjen får dominere, og når forfølgelsen flammer opp på ny, vil hykleren og den lunke miste motet og svikte troen. Men den sanne kristne står fast som fjell. Troen hans er sterkere og håpet klarere enn i medgangstider.

Salmisten sier: «Jeg grunner på Dine vitnesbyrd.» «Av Dine befalinger får jeg forstand. Derfor hater jeg enhver løgnens sti.» Sal 119,99.104. «Salig er det menneske som finner visdom.» «For han skal være lik et tre plantet ved vann, som strekker sine røtter mot bekken og som ikke frykter når heten kommer, men som alltid har grønne blad, og som ikke engster seg i et år med tørke, og som ikke holder opp med å bære frukt.» Ordsp 3,13; Jer 17,8.

KAPITTEL 38

DEN SISTE ADVARSELEN

Etter dette så jeg en annen engel som kom ned fra Himmelen. Han hadde stor makt, og jorden ble opplyst av hans herlighet. Og han ropte kraftig med høy røst og sa: «Falt, falt er den store Babylon, og hun er blitt et bosted for demoner, et fengsel for hver uren ånd og et bur for hver uren og forhatt fugl!» Og jeg hørte en annen røst fra Himmelen som sa: 'Kom ut fra henne, Mitt folk, for at dere ikke skal bli delaktige i hennes synder, og for at dere ikke skal få noen av hennes plager'.» Åp 18,1.2.4.

OM Å FORLATE «BABYLON»

Denne bibelteksten peker fram til en tid da budskapet om Babylons fall som ble forkynt av den andre engelen i Åp 14, skal bli gjentatt. I tillegg kommer omtalen av den korrupsjonen som har trengt inn i de organisasjonene som utgjør Babylon siden budskapet første gang ble forkynt sommeren 1844. Her beskrives den fryktelige tilstanden som hersker i den religiøse verden. For hver gang folk forkaster sannheten, blir sinnet mørkere og mer forherdet inntil det er forsteinet i vantro. Til tross for de advarslene Gud har gitt, fortsetter de å trække på et av De ti bud inntil de gir seg til å forfølge dem som holder det hellig.

Ved at mennesker forakter Guds Ord og Hans folk, betrakter de Kristus som om Han skulle være ingenting. Når de ulike kirkesamfunnene godtar spiritis-mens læresetninger, forsvinner enhver hemning som har holdt menneskenaturen i sjakk, og religionsbekjennelsen blir bare et skalkeskjul for de groveste ugjerninger. Troen på spiritistiske åpenbaringer åpner døren for ånder som fører vill og lærdommer som stammer fra onde makter, og innflytelsen fra onde engler vil bli merkbar i de forskjellige kirkene.

Profetien åpenbarer at når denne tiden kommer, vil dette bli kunn gjort om Babylon: «For syndene hennes har nådd helt til Himmelen, og Gud har husket hennes gjerninger.» Åp 18,5. Syndens mål er fullt, og ødeleggelsen vil snart ramme henne. Men Gud har ennå et folk i Babylon. Før Hans straffedommer faller, skal disse trofaste kalles ut fra henne så de ikke blir «delaktige i hennes synder, og ... ikke skal få noen av hennes plager.» Derfor oppstår det en bevegelse, symbolisert ved en engel som kommer ned fra himmelen, og jorden blir opplyst av glansen omkring ham. Med veldig røst kunn gjør han Babylons synder. Og så lyder budskapet: «Kom ut fra henne,

Mitt folk!» Denne kunngjøringen, sammen med den tredje engels budskap, utgjør den siste advarselen til menneskeheten.

OMFATTENDE MOTSTAND MOT GUDS LOV

Fryktelige ting er i vente. Jordens makter vil slutte seg sammen mot Guds bud og bestemme at «alle, både små og store, rike og fattige, frie og slaver» (Åp 13,16) skal følge kirkens skikker og holde den falske sabbaten. Alle som nekter å føye seg, blir utsatt for sivil straff, og til sist blir det bestemt at de fortjener døden. Men samtidig påbyr Guds lov oss å helligholde Skaperens hviledag og kunngjør Hans vrede over alle som overtrer Hans bud.

Den som forstår dette klart og tydelig og likevel overtrer Guds lov for å følge menneskelige påbud, mottar «dyrets merke.» Han tar imot tegnet på lojalitet mot den makten som han foretrekker å lyde framfor Gud. Varselsbudskapet fra himmelen lyder slik: «Hvis noen tilber dyret og hans bilde, og tar imot hans merke i pannen eller i hånden, da skal også han selv drikke av Guds vredesvin, som blir utøst ublandet i Hans vredes beger.» Åp 14,9-10 (eng. KJV). Ingen blir utsatt for Guds vrede før de har forstått sannheten og så forkastet den. Mange har aldri hatt anledning til å høre Guds spesielle budskap for vår tid. De har ikke vært klar over forpliktelsen til å rette seg etter det fjerde budet. Han som kjenner hvert menneske og veier hvert motiv, lar ikke noen som ønsker å kjenne Guds vilje, bli bedratt med hensyn til det saken gjelder. Folk skal ikke bli

Jordens makter vil slutte seg sammen mot Guds bud og bestemme at alle skal følge kirkens skikker og holde den falske sabbaten.

tvunget til blindt å følge ordre. Den enkelte skal ha nok lys til å treffe sitt valg etter moden overveielse.

Sabbaten blir den store lojalitetsprøven, for det er nettopp dette sannhetspunktet striden gjelder. Når folk blir satt på den avgjørende prøven, blir det trukket en grense mellom dem som tjener Gud og dem som ikke gjør det. Feiringen av den falske sabbaten i samsvar med landets lov, men i strid med det fjerde budet, vil være en lojalitetserklæring til den makten som er i opposisjon til Gud, mens helligholdelsen av den sanne sabbaten i lydighet mot Guds bud, vil være en lojalitetserklæring til Skaperen. Mens den ene gruppen godtar tegnet på troskap mot jordiske makter og dermed tar «dyrets merke», velger den andre gruppen lojalitetstegnet på Guds autoritet og får dermed «Guds segl».

VERDEN PÅ VALG

Hittil har de som har forkynt den tredje engels budskap, blitt betrak-

tet som ulykkesprofeter. Deres forutsigelser om at USA skulle bli preget av religiøs intoleranse slik at kirke og stat ville gå sammen om å forfølge dem som holder Guds bud, er blitt stemplet som absurde og grunnløse. Man har selvsikkert hevdet at USA aldri vil opphøre med å være trosfrihetens forsvarer. Men etter hvert som spørsmålet om å innføre søndagsfeiring ved lov er kommet mer og mer fram i den offentlige debatten, ser det ut til at det man så lenge har avvist som usannsynlig, nå synes å bli aktuelt. Den tredje engels budskap kommer derfor til å ha en gjennomslagskraft som det ikke kunne ha hatt før.

I hver generasjon har Gud sendt sine tjenere for å påtale synden både i verden og i kirken. Men folk vil ha et mildt og behagelig budskap og bryr seg ikke om den rene og uforfalskede sannheten. I begynnelsen av sin virksomhet var mange av reformatorene svært forsiktige når de gikk i rette med kirkens og folkets synder. De håpet å kunne være eksempler og lede folk tilbake til Bibelens tro ved deres rene, kristelige livsførsel. Men Guds ånd kom over dem likesom den kom over Elia da han fikk pålegg om å irettesette den ugudelige kongen og det frafalne folket for deres synd. De kunne ikke la være å framholde Bibelens tydelige ord – budskapet som de før hadde nølt med å forkynne. De følte seg tilskyndet til med iver og glød å forkynne sannheten og informere om faren som truet. Uten å frykte konsekvensene gjentok de de ordene Herren ga dem, og folk ble nødt til å lytte til advarselen.

Slik vil den tredje engels budskap bli forkynt. Når tiden kommer da det skal lyde med maksimal kraft, vil Herren bruke ydmyke redskaper og veilede dem som ønsker å tjene Ham. De vil bli mer kvalifisert til gjerningen ved det som Den hellige ånd gjør for dem enn ved en akademisk utdannelse. Troens og bønnens mennesker vil bli drevet av hellig iver til å forkynne det som Gud pålegger dem. De vil avsløre Babylons synder. Alt vil komme for dagen – spiritismens utbredelse, pavemaktens skjulte, men raske vekst og de fryktelige følgene av at myndighetene håndhever kirkens påbud. Den alvorlige advarselen vil vekke folk opp. Tusener av mennesker som aldri tidligere har hørt slik forkynnelse, vil lytte oppmerksomt. Forbauset hører de at Babylon er menigheten som har falt på grunn av sine villfarelser og synder, og på grunn av at den har forkastet sannheten som er sendt fra himmelen.

Når folk oppsøker sine tidligere sjelsørgere og inntrengende spør om dette er sant, svarer disse med å fortelle fabler og komme med behagelige profetier for å fjerne frykten hos folk og berolige samvittigheten deres. Men når mange nekter å bøye seg for menneskelig autoritet og forlanger et klart «så sier Herren», blir de religiøse lederne, i likhet med fariseerne i gammel tid, rasende når de ser at man stiller spørsmålstegn ved deres autoritet, og de stempler budskapet som Satans verk. De hisser opp folkemassene som lever i synd og får dem til å håne og forfølge dem som forkynner budskapet.

St.Peter - Rome

Washington

St.Paul - London

Den frafalne romerkirken, verdenslederne og den falne protestantismen vil forene seg imot Bibelens levende vitnesbyrd.

KAMPEN INTENSIVERES

Mens konflikten utvider seg til nye felter og folk blir gjort oppmerksom på Guds lov som de fleste har forkastet, er djevelen aktiv som aldri før. Den kraften som følger budskapet, tenner motstandernes raseri. Geistligheten gjør nesten overmenneskelige anstrengelser for å holde lyset borte fra deres tilhengere. De vil gjøre alt for å hindre at disse viktige spørsmålene blir drøftet.

Kirkene vil be myndighetene om hjelp, og dette vil katolikkene og protestantene gå sammen om. Etter hvert som arbeidet med å håndheve søndagen blir mer dristig og målbevisst, vil landets lover bli brukt mot dem som holder Guds lov. De vil bli truet med bøter og fengsel, og noen får tilbud om innflytelsesrike stillinger og annen form for belønning og privilegier hvis de vil oppgi sin tro. Men de svarer uten å nøle: «Vis oss fra Guds Ord at vi tar feil.» Det var dette Luther svarte under liknende forhold. De som står anklaget, vil med stor kraft forsvare sannheten, og noen av dem som hører på, blir overbevist og bestemmer seg for å rette seg etter alle Guds bud. Slik

blir lyset tent for tusener som ellers ikke ville ha vært informert.

Samvittighetsfull lydighet mot Guds Ord vil bli behandlet som opprør. Foreldre som er forblindet av djevelen, vil opptre hardt og strengt mot barna sine som er troende. Arbeidstagere som vil rette seg etter Guds bud, vil lide overlast. Ømme følelser blir undertrykt, og barn blir gjort arveløse og jaget hjemmefra. Det Paulus sier, blir bokstavelig oppfylt: «Ja, og alle som vil leve gudfryktig i Kristus Jesus, blir forfulgt.» 2 Tim 3,12. Når de som forsvare sannheten nekter å ære søndagen, blir noen av dem arrestert. Andre blir landsforvist eller behandlet som slaver. Menneskelig sett høres dette nå umulig ut. Men når Guds ånd blir fjernet fra menneskene og de som hater Hans bud kommer helt under djevelens kontroll, vil det skje underlige ting. Menneskenaturen kan bli uhyggelig grusom når gudsfrykt og kjærlighet forsvinner.

Når stormen nærmer seg, vil mange som har gitt seg ut for å tro den tredje engels budskap, men som ikke er helliggjort ved lydighet mot sannheten, svikte sin overbevisning

Farel, Calvin, Beza, Knox og alle de andre reformatorene krevde at all troslære skulle prøves med Bibelen og erklærte at de ville forkaste alt som var ubibelsk.

og slutte seg til motstanderne. Ved å alliere seg med verden og godta dens holdninger, vil de komme til å se saken fra samme synspunkt. Og når prøven kommer, velger de det som er lett og populært. Begavede og veltalende personer som engang gledet seg over sannheten, vil da bruke evnene sine til å bedra og villede andre. Det blir bittært fiendskap mellom dem og deres tidligere trofeller. Når de som holder sabbaten hellig blir ført fram for domstolene for å forsvare sin tro, blir disse frafalne de mest virksomme håndlangerne for Satan. De lyver om dem og kommer med villedende og falske anklager og setter øvrigheten opp mot dem.

EN TID MED TRENGSEL

I denne tiden med forfølgelse vil troen hos Herrens tjenere bestå sin prøve. De har trofast forkynt advarselsbudskapet og bare holdt seg til Gud og Hans Ord. Guds ånd påvirket dem og tilskyndte dem til å tale. Fylt av hellig iver og drevet av et guddommelig kall gjorde de sin plikt uten først å beregne hva følgene ville bli av å forkynde det budskapet Herren

hadde gitt dem. De tok ikke hensyn til timelige interesser eller prøvde å bevare sitt rykte eller sitt liv. Men når stormen av motstand og hån bryter løs, vil noen av dem bli overveldet av skrekk og utbryte: «Dersom vi hadde vært klar over konsekvensene, ville vi tidd stille.» De er omgitt av vanskeligheter. Satan setter alt inn på å friste dem. Det ser ut som om de har tatt på seg langt mer enn de har kapasitet til. Ødeleggelsen truer dem. Den levende begeistring de hadde, har sloknet, men likevel er det ingen vei tilbake.

Så, i sin ytterste nød tyr de til Den Allmektige Gud for å få styrke. De minnes at de ikke har forkynt sine egne ideer, men at Gud påla dem å forkynde advarselen. Han fylte dem med sin sannhet, og de kunne ikke la være å forkynde den. Guds tjenere møtte liknende prøver før i tiden. Wycliffe, Hus, Luther, Tyndale, Baxter og Wesley krevde at all troslære skulle prøves med Bibelen og erklærte at de ville forkaste alt som var ubibelsk. De ble forfulgt på en ubarmhjertig måte, men de holdt ikke opp med å forkynde sannheten.

Forskjellige perioder i menighetens historie har vært preget av et bestemt budskap tilpasset Guds folks behov nettopp på den tiden. Hver ny sannhet har banet seg vei gjennom hat og motstand, og de som fikk del i lyset, ble fristet og prøvd. I krisetider sender Herren et spesielt budskap. Hvem tør la være å forkynde det? Han påbyr sine tjenere å bringe det siste tilbudet om nåde til verden. De kan ikke tie uten fare for sitt evige liv. Kristi sendebud har ikke ansvar

for konsekvensene. De må gjøre sin plikt og overlate resten til Gud.

Etter hvert som motstanden vokser til faretruende høyder, blir Guds budbærere igjen rådville, for de føler at de selv er årsak til krisen. Men Guds Ord og deres egen samvittighet forteller dem at de er på rett vei, og selv om vanskelighetene fortsetter, får de styrke til å bære dem. Striden blir stadig hardere, men deres tro og mot øker med motgangen. Derfor sier de: «Vi tør ikke røre ved Guds Ord og dele Hans hellige lov opp ved å kalle en del vesentlig og en annen del uvesentlig bare fordi verden ønsker det. Herren som vi tjener, er mektig nok til å frelse oss. Kristus har overvunnet alle jordiske makter. Skal vi da være redd for en verden som allerede er blitt overvunnet?»

Forfølgelse i ulike former er resultatet av et prinsipp som vil eksistere så lenge djevelen er til og kristendommen har livskraft. Ingen kan tjene Gud uten å utsette seg for motstand fra mørkets makter. Et menneske som tjener Gud, vil bli angrepet av onde engler fordi de frykter for at hans innflytelse skal lokke byttet fra dem. Onde mennesker som føler seg irettesatt ved hans eksempel, slår seg sammen med dem og prøver å skille ham fra Gud med lokkende fristelser. Hvis det ikke lykkes, bruker de makt for å tvinge samvittigheten.

EVANGELIET SKAL OPPLYSE JORDEN

Så lenge Jesus er menneskenes talsmann i helligdommen i himmelen, vil både folket og landets ledere merke den mildnende påvirkningen

fra Den hellige ånd. Ennå over den en viss innflytelse på landets lovverk. Om det ikke var for disse lovene, ville situasjonen i verden være mye verre enn den er nå.

Mens mange framtrepende personer er aktive redskaper for Satan, har Gud også sine talsmenn blant landets ledere. Fienden prøver å påvirke sine tjenere til å innføre bestemmelser som i stor grad vil hindre Guds verk, men øvrighetspersoner som frykter Herren, blir påvirket av hellige engler til å komme med overbevisende argumenter mot slike forslag. På den måten vil noen få personer demme opp for ondskapens mektige strøm. Sannhetens fiender blir holdt i sjakk for at den tredje engels budskap skal gjøre sin virkning. Når den siste advarselen lyder, vil den vekke oppmerksomheten til disse menneskene som Herren virker gjennom, og noen av dem vil ta imot budskapet og stille seg sammen med Guds folk i trengselstiden.

Engelen som tar del i forkynnelsen av den tredje engels budskap, opplyser hele jorden med glansen som omgir ham. Her gjelder det en verdensbevegelse av uvanlig styrke. Adventvekkelsen i 1840-44 var en veldig åpenbaring av Guds makt. Den første engels budskap nådde ut til hvert eneste misjonsfelt i verden. I noen land hadde man den største religiøse vekkelse siden reformasjonen på 1500-tallet. Likevel vil vekkelsen i forbindelse med advarselsbudskapet som den tredje engelen forkynner, bli langt større. Arbeidet vil komme til å likne det som skjedde på pinsedagen. På samme måten som «tid-

ligregnet» ble gitt ved utgytelsen av Den hellige ånd ved begynnelsen av evangeliets forkynnelse så den dyrebare sæden kunne spire, vil også «senregnet» bli gitt i den avsluttende perioden av evangeliets forkynnelse for å modne høsten. «La oss kjenne, ja, la oss jage etter å lære Herren å kjenne. Like visst som morgenrøden skal Han komme, Han kommer til oss som regnet, som senregnet og tidligregnet over jorden.» Hos 6,3. «Fryd dere, Sions barn, og gled dere i Herren deres Gud. For Han har gitt dere tidligregnet i moderate mengder, og Han vil sørge for at dere får regn, tidligregnet og senregnet.» Joel 2,23 (eng. KJV). «Og det skal skje i de siste dager, sier Gud, at Jeg vil utøse av Min Ånd over alle mennesker.» «Og det skal skje at hver den som påkaller Herrens navn, skal bli frelst.» Apg 2,17.21.

Forkynnelsen av evangeliet skal ikke fullføres med en mindre åpenbaring av Guds kraft enn den som markerte begynnelsen. De profetiene som ble oppfylt, ved at tidligregnet strømmet ned da forkynnelsen av evangeliet startet, skal igjen bli oppfylt under senregnet når verket skal avsluttes. Dette er «fornyelsens tider» som apostelen Peter så fram til da han sa: «Derfor, få et nytt sinn og vend om, så deres synd er kan bli ut-slettet og fornyelsens tider kan kom-

me fra Herrens åsyn.» Apg 3,19-20.

Med ansikter som stråler av hellig hengivenhet, skynder Guds tjenere seg fra sted til sted for å forkynne budskapet fra himmelen. Tusener av stemmer overalt på jorden forkynner advarselsbudskapet. Mirakler blir utført, syke blir helbredet og tegn og under følger de troende. Men samtidig virker Satan også med falske tegn og under. Han får til og med ild til å falle ned fra himmelen ned på jorden i menneskenes påsyn. Åp 13,13. Dette gjør at alle mennesker blir nødt til å ta et standpunkt. Budskapet blir ikke forkynt så mye ved argumenter som ved den dype overbevisningen som Guds ånd gir. Bevisene er gitt tidligere. Frøet er blitt sådd, og nå skal det spire og bære frukt. Litteraturen som misjonsarbeidere har spredt ut, har gjort sin virkning, men mange av dem som ble påvirket, er blitt hindret i å forstå sannheten fullt ut eller å rette seg etter den.

Nå trenger lysstrålene igjennom overalt. Sannheten står klar for alle, og oppriktige mennesker bryter de båndene som har holdt dem tilbake. Hverken familieforhold eller menighets-tilknytning kan hindre dem lenger. Sannheten betyr mer enn alt annet. Tross alle krefter som har alliert seg mot sannheten, går mange over på Herrens side.

KAPITTEL 39

TRENGSELSTIDEN

På den tiden skal Mikael stå fram, den store fyrsten som står vakt over ditt folks barn. Det skal bli en trengselstid som det aldri har vært fra noe folkeslag ble til, og helt til den tiden. Men på den tiden skal ditt folk bli utfridd, hver den som blir funnet innskrevet i boken.» Dan 12,1.

NÅR NÅDETIDEN OPPHØRER

Når den tredje engels budskap slutter å lyde, er det ikke lenger nåde for de gudløse. Guds folk har fullført sitt oppdrag. De har mottatt «senregnet» eller «fornylsens tider» fra Herren, og de er forberedt på den krevende tiden som ligger foran dem. Engler haster fram og tilbake i himmelen. En engel som kommer tilbake fra jorden, kunngjør at han har fullført sitt oppdrag; menneskene har vært igjennom den siste prøven, og alle som har valgt å rette seg etter Guds bud, har fått «Den Levende Guds segl.»

Nå avslutter Jesus sin gjerning som mellommann i helligdommen i himmelen. Han løfter hendene og sier med mektig røst: «Det er skjedd!» I dyp ærbødighet legger engleskaren sine kroner ned mens Han høytidelig kunngjør: «Den som gjør urett, la ham fortsatt gjøre urett! Den som er uren, la ham fortsatt være uren! Den

som er rettferdig, la ham fortsatt være rettferdig! Den som er hellig, la ham fortsatt være hellig!» Åp 22,11. Enhver sak er avgjort til liv eller død. Kristus har gjort soning for sitt folk og slettet deres synd. Tallet på de frelste er klart. Nå skal de overta «riket og herredømmet og makten over rikene under hele himmelen», og Jesus skal regjere som kongenes Konge og herrenes Herre. Når Han forlater helligdommen, brer mørket seg ut over menneskene på jorden. I denne forferdelige stunden må de rettferdige leve for Gud uten en mellommann. De kreftene som har holdt de gudløse i tømme, blir fjernet, og djevelen får fullstendig kontroll over dem.

Guds tålmodighet er forbi. Verden har avvist Hans nåde, foraktet Hans kjærlighet og tråkket på Hans lov. De gudløse har krysset grensen for sin nådetid, og Guds ånd som de hele tiden har stått imot, er til sist blitt trukket tilbake. Uten Guds nåde har de ingen beskyttelse mot den onde. Satan vil drive menneskene inn i den siste, store ulykken. Når englene ikke lenger holder menneskenes fryktelige lidenskaper i sjakk, blir alle onde krefter sluppet løs. Hele verden vil oppleve en verre ødeleggelse enn den som rammet det

Ødeleggelsen av templet og Jerusalem er et historisk bilde av verden i endetiden når Gud trekker sin ånd tilbake.

gamle Jerusalem.

En eneste engel hjemsøkte alle førstefødte i Egypt og fylte landet med sorg. Da David handlet mot Guds vilje og foretok folketellingen, var det en engel som satte i verk den fryktelige ødeleggelsen på grunn av hans synd. De samme destruktive kreftene som hellige engler gjør bruk av når Gud befaler det, vil de onde englene også benytte når Han tillater det. Det finnes krefter som nå er klare, og som bare venter på at Gud skal tillate dem å spre ødeleggelse overalt.

De som ærer Guds lov, har fått skylden for straffedommene som har rammet verden, og de får også skylden for de forferdelige naturkatastrofene og for konfliktene og den volden som fyller jorden med sorg og smerte. Virkningen av den siste advarselen har gjort de gudløse rasende. De er forbitret på alle som har tatt imot budskapet, og Satan vil opphisse dem til å vise deres hat og forsterke forfølgelsen av Guds folk.

Da Gud til sist trakk seg tilbake fra den jødiske nasjonen, var prestene og folket ikke klar over det. Selv om

de var under Satans herredømme og behersket av de mest avskyelige lidenskapene, mente de likevel at de var Guds utvalgte folk. Tjenesten i tempelet fortsatte, og de ofret på de urene alterene. Daglig ba de om Guds velsignelse over det folket som hadde tatt livet av Hans Sønn og som prøvde å gjøre det samme med Hans tjenere og apostlene. Så når den ugjenkallelige avgjørelsen blir kunngjort i den himmelske heligdommen og verdens skjebne for evig er avgjort, vil menneskene heller ikke vite det. Religionsutøvelsen vil fortsette blant mennesker som Guds ånd for alltid har forlatt, og den djevelske iveren som ondskapens fyrste inspirerer dem til for at de skal utføre hans onde planer, vil se ut som iver for Guds sak.

EN DØMT MINORITET

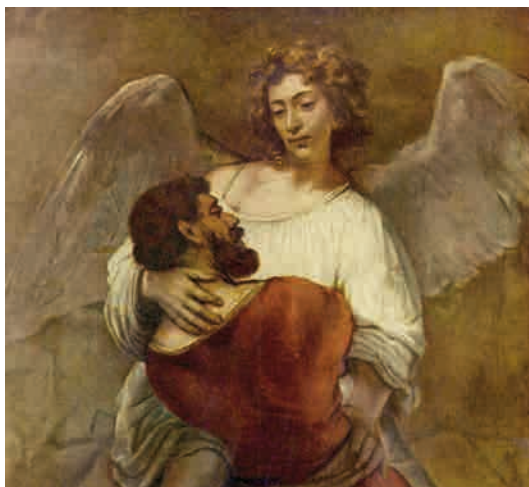
Ettersom sabbaten har blitt et spesielt stridspunkt i kristenheten, og kirken og staten har gått sammen om å innskjerpe feiringen av søndagen, vil den lille minoriteten som konsekvent nekter å gi etter for folkets krav, bli utsatt for alminnelig fordømmelse. Man vil hevde at man ikke kan tolerere det mindretallet som er i opposisjon til en kirkelig ordning og en av landets lover, og at det er bedre at straffen går ut over dem enn at hele folket skal oppleve kaos og lovløshet. Det samme argumentet brukte folkets ledere mot Kristus for mer enn 1900 år siden. «Det er bedre for oss at ett menneske dør for folket, enn at hele folket går til grunne», sa den listige Kaifas. Joh 11,50. Dette argumentet vil være av-

gjørende, og det vil bli utstedt en lov mot dem som helligholder sabbaten i samsvar med det fjerde budet. Etter denne loven vil de kunne dømmes til døden, og etter et bestemt tidspunkt får folk frihet til å drepe dem. Kato- lismen i Europa og den falne pro- testantismen i Amerika vil innta den samme holdningen overfor dem som holder alle Guds bud.

Guds folk vil da bli kastet ut i de tilstandene med sorg, lidelse og nød som profeten beskriver som en trengselstid for Jakob: «For så sier Herren: Vi har hørt en skjelvende røst, den vitner om redsel og ikke om fred. Spør nå og se etter om en mann kan føde barn? Hvorfor ser Jeg da hver eneste mann med hendene på hof- tene, lik en kvinne som skal føde, og hvorfor er alle blitt likbleke i ansik- tet? Ve! For den dagen er stor, ingen er som den. Det blir en trengselstid for Jakob, men han skal bli frelst ut av den.» Jer 30,5-7.

EN KAMP I ANGST OG SMERTE

Den forferdelige natten da Jakob kjempet i bønn for å slippe bort fra Esau, er et bilde på Guds folks er- faring i trengselstiden. Jakob hadde bedratt Esau for å sikre seg farens velsignelse som var tiltenkt broren, og han måtte flykte for livet da han fikk vite at Esau hadde truet med å drepe ham. Etter at han hadde vært mange år i landflyktighet, ga Her- ren ham beskjed om å dra tilbake til hjemlandet med koner og barn, bu- skap og saueflokker. Da han kom til grensen, ble han skremt av nyheten om at Esau kom mot ham med en flokk væpnede menn, uten tvil for å

Jakobs eneste håp var Guds barmhjertighet, hans eneste forsvar var bønn. Ved ydmykhet og anger og ved å over- gi seg til Herren, kjempet dette syndige og feilende men- nesket med Gud og vant.

hevne seg. Jakob og følget hans var forsvarsløse og uten våpen og så ut til å bli et lett offer for Esaus vold- somme hånd. I tillegg til angsten følte Jakob en forferdelig selvbekredelse, for det var hans egen synd som had- de ført ham ut i denne farlige situa- sjonen. Hans eneste håp var Guds barmhjertighet, hans eneste forsvar var bønn. Likevel unnlot han ikke å gjøre alt det han kunne for å forsone seg med broren og avverge faren som truet. På samme måte vil Kristi et- terfølgere som nærmer seg trengsels- tiden, gjøre alt for at folk ikke skal få en feilaktig oppfatning av dem. De vil prøve å fjerne fordommer og av- verge farene som truer trosfriheten.

Da Jakob hadde sendt familien bort så de ikke skulle se hvor fortvilt han var, ble han alene tilbake for å be til Gud. Han bekjente sin synd og takket Gud fordi Han hadde vært så overbærende med ham. Med dyp yd- mykhet nevnte han pakten som Gud hadde gjort med hans far og farfar og

løftene han selv hadde fått i det nattlige synet i Betel og mens han var i landflyktighet. Livskrisen i hans liv har kommet hvor alt står på spill. I mørket og ensomheten fortsetter Jakob å be og ydmyke seg for Gud.

Plutselig kjenner han en hånd på skulderen. Han tror det er en fiende som vil drepe ham, og han kjemper desperat mot overfallsmannen. I det dagen gryr, gjør den fremmede bruk av sine overnaturlige krefter, og ved berøringen kjenner den robuste Jakob seg fullstendig lammet. Hjelpeløs og gråtende faller han om halsen på motstanderen. Nå vet Jakob at det er Paktens engel han har kjempet med. Selv om han er maktesløs og har store smerter, gir han ikke opp. Han har vært plaget av uro, samvittighetsnag og anger i så lang tid, og nå må han ha visshet om at han er blitt tilgitt.

Den guddommelige gjesten ser ut til å skulle dra videre. Jakob klynger seg til ham og trygler om en velsignelse. Engelen sier: «La Meg gå, for dagen gryr.» Men Jakob roper: «Jeg lar Deg ikke gå uten at Du velsigner meg!» 1 Mos 32,26. For en tillit, fasthet og utholdenhet Jakob viste! Hvis han hadde uttrykt seg på en overmodig og utfordrende måte, ville det betydd slutten for ham. Men han viste en tillit som bare finnes hos dem som innrømmer sin svakhet og uverdighet og stoler på den barmhjertige Gud som holder sin pakt.

«Ja, han kjempet med Engelen og vant.» Hos 12,5. Ved ydmykhet og anger og ved å overgi seg til Herren, kjempet dette syndige og feilende mennesket med Gud og vant.

Skjelvende holdt han fast ved Guds løfter, og Han som er uendelig kjærlighet, kunne ikke avvise synderens bønn. Som et bevis på Jakobs seier og en oppmuntring for andre som vil følge hans eksempel, ble navnet hans forandret fra det som minnet om hans synd til det som minnet om hans seier. At Jakob hadde kjempet og vunnet, var en forsikring om at han også skulle seire over mennesker. Han var ikke lenger redd for å møte broren, for Herren ville forsvare ham.

Satan hadde anklaget Jakob overfor Guds engler og påstått at han hadde rett til å ta livet av ham på grunn av hans synd. Han hadde påvirket Esau til å gå imot ham, og mens Jakob kjempet hele den lange natten, prøvde djevelen å påtvinge ham skyldfølelse for å gjøre ham motløs og få ham til å slippe taket i Gud. Jakob ble nesten drevet til fortvilelse, men han visste at uten Guds hjelp ville det være ute med ham. Han hadde oppriktig angret sin store synd, og han bønnfaldt Gud om nåde. Han ville ikke oppgi sin beslutning, men klamret seg til engelen og ba med alvorlige, fortvilte rop til han vant seier.

EN «JAKOBS-KAMP» FOR DE TROFASTE

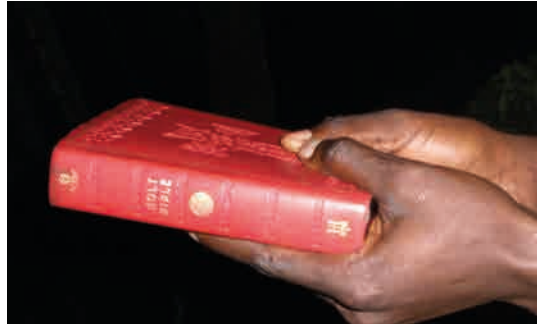
Likesom Satan fikk Esau til å gå imot Jakob, vil han påvirke gudløse mennesker til å utrydde Guds folk i trengselstiden. Og likesom han anklaget Jakob, vil han anklage Guds folk. Han regner hele menneskeheten som sin rettmessige eiendom. Men de få som holder Guds bud, setter seg imot hans herredømme. Hvis

han kunne utrydde dem, ville seieren være total. Han ser at hellige engler beskytter dem, og derfor regner han med at deres synd er tilgitt. Men han vet ikke at deres sak er avgjort i helligdommen i himmelen. Satan vet nøyaktig hvilke synder han har fristet dem til å begå og framstiller dem for Gud i det aller verste lyset. Han hevder at disse menneskene fortjener å bli utelukket fra Guds velvilje, like mye som han selv fortjente det. Han påstår at Herren ikke har rett til å tilgi deres synd og samtidig utrydde ham og englene hans. Han hevder at de er hans bytte, og at de skal overlates til ham så han kan tilintetgjøre dem.

Når Satan anklager Guds folk, gir Gud ham lov til å prøve dem til det ytterste. Deres tillit til Gud og deres tro og utholdenhet vil bli satt på en alvorlig prøve. Når de ser seg tilbake, svinner håpet, for de ser ikke mye godt i livet sitt. De er fullstendig klar over sin svakhet og uverdighet. Satan prøver å skremme dem med at deres sak er håpløs, og at deres synder aldri kan fjernes. Han håper å ødelegge deres tro så de gir etter når han frister dem og oppgir troskapen mot Gud.

Selv om Guds folk blir omgitt av fiender som er fast bestemt på å utrydde dem, er de ikke redde for å bli forfulgt for sannhetens skyld. Men de er engstelige for at de ikke har angret all synd, og at de på grunn av egne feil og mangler ikke vil få del i Frelserens løfte om at Han vil bevare dem gjennom «den prøvelsens time som skal komme over hele verden.» Åp 3,10. Hvis de med sikkerhet vis-

ste at deres synd var tilgitt, ville de ikke vike tilbake for tortur eller død. Men hvis de skulle vise seg uverdige og miste livet på grunn av sine egne

De ydmyker seg for Gud og viser til at de har angret sine synder. Nå gjør de krav på løftet fra Jesus: «La ham heller gripe tak i Min styrke, så han slutter fred med Meg. Ja, la ham slutte fred med Meg!» Jes 27, 5.

karakttermangler, ville de føre skam over Guds hellige navn.

Overalt hører de om sammensvergelse og er vitne til opprør. De føler et sterkt ønske og en lengsel etter at det store frafallet må ta slutt, og at det må bli en ende på de ugudeliges ondskap. Men samtidig som de ber Gud om å stanse opprøret, bebreider de seg selv at de ikke makter å stå imot og demme opp for ondskapens flodbølge. De føler at dersom de hadde brukt alle sine evner i tjenesten for Kristus og gått fram i Hans kraft, ville Satan ikke så lett kunne få dem i sin makt. De ydmyker seg for Gud og viser til at de har angret sine synder. Nå gjør de krav på løftet fra Jesus: «La ham heller gripe tak i Min styrke, så han kan slutte fred med Meg. Ja, la ham slutte fred med Meg!» Jes 27,5. De mister ikke troen selv om de ikke får øyeblikkelig bønnesvar. Til tross for at de er plaget av angst, frykt og fortvilelse, fortset-

ter de å be. De setter sin lit til Guds makt likesom Jakob klamret seg til engelen, og de roper: «Jeg lar Deg ikke gå uten at Du velsigner meg!»

Dersom Jakob ikke hadde angret at han hadde skaffet seg førstefødselsretten på uærlig måte, kunne Gud ikke ha hørt hans bønn og spart livet hans. Så hvis Guds folk i trengselstiden skulle tenke på at de hadde uoppgjort synd samtidig som de er plaget av frykt og angst, ville de lide nederlag. Fortvilelse ville lamme troen, og de kunne ikke ha tillit nok til å be Gud om å utfri dem. Men selv om de føler seg dypt uverdige, har de ingen skjulte synder å bekjenne. Syndene er gått i forveien til dom og er blitt fjernet, og de kan ikke lenger huske dem.

Satan får mange til å tro at Gud vil overse deres troløshet i livets småting. Men i sin handlemåte med Jakob viser Herren at han slett ikke vil godta eller tolerere synd. Alle som prøver å unnskyldde eller skjule sin synd så den blir stående i himmelens bøker uten å være bekjent og tilgitt, vil bli overvunnet av Satan. Jo høyere bekjennelse de har, og jo mer framtrøende deres posisjon er, desto mer smertelig er deres situasjon i Guds øyne, og desto sikrere er motstanderens seier. De som venter med å berede seg for Herrens dag, får ikke anledning til det i trengselstiden eller på noe senere tidspunkt. De er i en håpløs situasjon.

Kristne som ikke har forberedt seg til den siste, fryktelige konflikten, kommer til å bekjenne sine synder i dyp angst, mens de gudløse gleder seg over deres fortvilte situasjon.

Deres bekjennelse har mye til felles med den som vi finner hos Esau og Judas. De beklager følgene av sin synd, men ikke sin skyld. De føler ikke noen virkelig anger, ingen avsky for det onde. De innrømmer sin synd av frykt for straff, men i likhet med farao i oldtidens Egypt ville de igjen trosse himmelen hvis straffedommen ble fjernet.

Historien om Jakob er også en forsikring om at Gud ikke vil avskrive dem som er bedratt og fristet til å synde, men som i oppriktig anger har kommet tilbake til Ham. Når Satan vil ødelegge dem, sender Gud sine engler for å trøste og beskytte dem når faren truer. Satan setter inn voldsomme og målbevisste angrep, og hans bedrag er utspekulerte. Men Herren holder øye med sitt folk, og Han hører når de roper til Ham. Påkjenningen er hard, og det er som om ovnsflammene skal fortære dem. Men smelteren vil ta dem ut av ovnen som gull lutret i ild. Guds kjærlighet til sitt folk i de hardeste prøvene er like sterk og øm som i dager med medgang. Men de trenger å komme i den glødende ovnen. Verdsligheten hos dem må fjernes så de kan gjen speile Kristi bilde.

EN TRO SOM TÅLER PRØVEN

Tiden med trengsel og angst som vi har foran oss, krever en tro som kan utholde tretthet, sult og venting, en tro som ikke blir svekket av harde belastninger. Alle får en prøvetid for at de skal berede seg. Jakob seiret fordi han var utholdende og besluttosom. Hans seier viser hvilken kraft det er i inntrengende bønn. De som

holder fast på Guds løfter slik som Jakob gjorde og er like oppriktige og utholdende som ham, skal seire som han seiret. Men de som ikke vil fornekte seg selv, som ikke vil kjempe med Gud og be lenge og inntrengende om Hans velsignelse, vil heller ikke få den. Bare få vet hva det vil si å kjempe med Gud i bønn. Bare de færreste har trengt seg inn på Gud med slik intens lengsel at de nesten bryter sammen. Når fortvilelsen trenger på i all sin gru, er det ikke mange som med urokkelig tro klynger seg til Guds løfter.

De som nå bare har en svak tro, er i størst fare for å bli offer for Satans forføreriske makt og det påbudet som vil tvinge samvittigheten. Selv om de klarer prøven, vil de oppleve større nød og angst i trengselstiden fordi de aldri har vennet seg til å stole på Gud. De har forsømt å bygge opp et trosforhold til Gud, og nå blir de nødt til å gjøre det under veldig vanskelige forhold. Det er nå vi skal lære å kjenne Gud og stole på Hans løfter. Engler merker seg enhver oppriktig og alvorlig bønn. Vi bør heller gi avkall på selviske gleder enn å forsømme bønnesamfunnet med Gud. Når man har Hans velvilje, er selv den største fattigdommen og selvfornektelsen bedre enn rikdom, ære, gode dager og vennskap uten Gud. Vi må ta tid til å be. Hvis vi bare er opptatt av materielle ting, vil Gud kanskje gi oss mer tid ved å ta fra oss våre avguder av penger, hus og jord.

De unge ville ikke bli forført til å synde hvis de nektet å gå andre veier enn der de kan be om Guds velsig-

nelse. Dersom de som forkynner det siste varselsbudskapet, ba om Guds velsignelse, ikke på en kald, likegyldig og lettvint måte, men inderlig og i tro slik som Jakob gjorde, ville de i mange tilfeller kunne si: «For jeg har sett Gud ansikt til ansikt, og enda berget jeg livet.» 1 Mos 32,30. Himmelen ville regne dem som fyrster, og de ville få kraft til å kjempe med Gud og mennesker.

HELHJERTET OVERGIVELSE TIL GUD

En trengselstid uten like kommer snart over oss, og vi har bruk for en erfaring som vi ikke har, og som mange er for likegyldige til å skaffe seg. Det skjer ofte at vanskelighetene blir mindre enn man frykter, men dette er ikke tilfellet med den krisen vi går i møte. Det er umulig på forhånd å forklare omfanget av den. I denne prøvetiden må hvert menneske stå alene for Gud. «Så kunne ikke Noah, Daniel og Job, om de var midt iblant dem, så sant Jeg lever, sier Herren Gud, utfri hverken sønn eller datter. Ved sin rettferdighet kunne de bare utfri sin egen sjel.» Esek 14,20.

Nå, mens vår store øversteprest taler vår sak, bør vi bestrebe oss på å bli fullkomne i Kristus. Ikke engang i tankene ga Frelseren etter for fristelse. Hos oss mennesker finner Satan et eller annet punkt der han kan få fotfeste. Det kan være et syndig ønske som gjør at fristelsen får makt. Men Kristus sa om seg selv: «For denne verdens fyrste kommer, og han har ingenting i Meg.» Joh 14,30. Satan fant ikke noe svakt punkt hos Guds Sønn som han kunne slå ned

*Nå, mens vår store øversteprest taler vår sak, bør vi be-
strebe oss på å bli fullkomne i Kristus. Det er her og nå
at Frelseren innbyr oss til å bli ett med Ham, å forene vår
svakhet med Hans styrke, vår uvitenhet med Hans vis-
dom og vår uverdighet med Hans fortjeneste.*

på, og dermed vinne over Ham. Jesus hadde holdt sin Fars bud, og det var ikke noen synd i Ham som Satan kunne benytte seg av. Slik må også de være som skal komme igjennom trengselstiden.

Det er her og nå at vi ved tro på Kristi soningsdød må bli kvitt synden i livet vårt. Frelseren innbyr oss til å bli ett med Ham, å forene vår svakhet med Hans styrke, vår uvitenhet med Hans visdom, vår uverdighet med Hans fortjeneste. Det er i Kristi skole vi skal lære å få del i Hans tålmodighet og ydmykhet. Herren leder oss ikke på den veien vi selv ville velge og som virker lett og behagelig, men mot de virkelige målene i livet. Det er opp til oss å samarbeide med de virkemidler himmelen benytter for å danne vår karakter etter det guddommelige mønsteret. Ingen kan forsømme eller utsette dette uten å være i den største fare.

DET SISTE, STORE BEDRAGET

Apostelen Johannes hørte en kraftig stemme i himmelen som sa: «Ve over jordens og havets innbyggere! For djevelen er kommet ned til dere med stor vrede, for han vet at han har en kort tid.» Åp 12,12. Det er en fryktelig situasjon som får den himmelske stemmen til å rope dette. Satans raseri øker etter som tiden går, og hans bedrag og ødeleggelsesverk når sitt klimaks i trengselstiden. På himmelhvelvingen vil det skje fryktelige og overnaturlige ting som viser demonenes makt til å gjøre mirakler. Djeveånder går ut til landets ledere og til hele jordens befolkning for å føre dem vill og påvirke dem til å alliere seg med Satan i hans siste utfall mot himmelens styresett. Slik blir både myndigheter og borgere bedratt. Noen vil stå fram og gi seg ut for å være Kristus, og de gjør krav på den æren og tilbedelsen som bare tilkommer verdens Frelser. De utfører mirakuløse helbredelser og påstår at de har fått åpenbaringer fra himmelen, men det stemmer ikke med Skriftens vitnesbyrd.

Som klimakset i bedraget vil djevelen gi seg ut for å være Kristus. I lang tid har menigheten erklært at deres store håp vil bli oppfylt ved Kristi gjenkomst. Nå vil bedrageren få det til å se ut som om Kristus alt er kommet. Her og der vil han opptre i en tiltalende og imponerende skikkelse som svarer til beskrivelsen av Guds Sønn i Johannes' åpenbaring. Åp 1,13-15. Stråleglansen som omgir ham, overgår alt hva mennesker ennå har sett. Overalt lyder seiersropet: «Kristus er kommet! Kristus

er kommet!» Folk bøyer seg og tilber ham mens han løfter hendene og velsigner dem slik som Kristus velsignet disiplene da Han var på jorden. Stemmen hans er mild og dempet, men likevel klangfull. Vennlig og sympatisk sier han noen av de samme tiltalende tingene som Frelseren gjorde. Han helbreder sykdommer blant folk, og så, i skikkelse av Kristus, påstår han at han har forandret sabbaten til søndag og beordrer alle til å helligholde den dagen han har velsignet. Han sier at de som fortsetter å holde den sjuende dagen hellig, spotter hans navn fordi de nekter å lytte til englene han har sendt til dem med lys og sannhet. Dette er et sterkt og nesten overveldende bedrag. På samme måte som samaritanerne ble narret av trollmannen Simon, vil folk flest bli bedratt av disse trolldomskunstene og si: «Denne er den store Guds kraft.» Apg 8,10.

Men Guds folk vil ikke bli ført vill. Læren til denne falske Kristus er ikke i samsvar med Guds Ord. Han som opptrer som Kristus, velsigner dem som tilber dyret og bildet av det, de som ifølge Bibelen skal oppleve Guds vrede ublandet med nåde. I tillegg får Satan ikke lov å etterlikne måten Kristus vil komme igjen på. Frelseren har advart mot Satans bedrag og har tydelig forutsagt hvordan Hans egen gjenkomst skal skje: «For falske kristuser og falske profeter skal stå fram og gjøre store tegn og under, for å forføre selv de utvalgte - om det var mulig. Se, Jeg har sagt dere det på forhånd. Så hvis de da sier til dere: «Se, Han er i ørkenen!» da gå ikke ut dit. Eller:

«Se, Han er i de innerste rommene!» så tro det ikke. For som lyset kommer fra øst og blinker til vest, slik skal også Menneskesønnens komme være.» Matt 24,24-27. 31; 25,31; Åp 1,7; 1 Tess 4,16-17. Denne gjenkomsten vil ingen kunne etterlikne. Den vil bli kjent overalt, og hele verden vil oppleve den.

Bare de som virkelig studerer Bibelen og søker sannheten, blir beskyttet mot det mektige bedraget som folk flest vil falle for. Ut fra Bibelen vil de kunne avsløre bedrageren, selv om han er forkledd. Prøvetiden kommer til alle. Det er de som virkelig er kristne som vil stå fast i denne fristelsen.

Er Guds folk så grunnfestet i Hans Ord at de ikke engang vil tro det de ser og hører? Vil de holde seg til Bibelen og Bibelen alene i denne krisen? Satan vil gjøre alt han kan for å hindre dem i å forberede seg til denne dagen. Han vil legge hindringer i veien for dem, sørge for at de blir opptatt av sine egne eiendeler og tyngde dem ned med hverdagens bekymringer så trengselstiden kommer overraskende på dem.

JAGET OG FORFULGT

Når kirkelige myndigheter vedtar bestemmelser mot dem som holder Guds bud, unndrar de dem offentlig beskyttelse og overlater dem til folk som vil utrydde dem. Da vil Guds folk dra ut fra byer og landsbyer og samle seg i grupper på de mest ensomme og øde steder. Mange vil flykte til fjellenes festninger. På samme måte som de kristne i Piemont-dalene, vil de tilbe i naturens tempel og

takke Gud for disse «klippefestningene.» Jes 33,16. Folk fra alle nasjoner og samfunnslag, høy og lav, rik og fattig, blir utsatt for grusomme overgrep. Guds folk tilbringer tunge dager, stengt inne i fengsler der de sitter bundet i lenker og dødsdømt. Noen synes å være overlatt til å dø av sult i mørke, avskyelige fangehull. Ingen hører klageropene deres, og ingen prøver å hjelpe dem.

Glemmer Herren sitt folk i denne vanskelige tiden? Glemte Han den trofaste Noah da Guds dom rammet verden under storflommen? Glemte Han Lot da ild fra himmelen fortærte byene på sletten? Glemte Han Josef som var omgitt av avgudsdyrkere i Egypt? Glemte Han Elia da Jesabel sverget på at han skulle få samme skjebne som Ba'al-profetene? Glemte Han Jeremia i den mørke, dystre brønnen? Glemte Han de tre modige mennene i den glødende ovnen eller Daniel i løvehulen? «Men Sion sa: 'Herren har forlatt meg, min Herre har glemt meg. Kan vel en kvinne glemme sitt diende barn, så hun ikke har medynk med barnet ved sitt bryst? Sannelig, disse kan vel glemme, men Jeg kan ikke glemme deg! Se, i begge Mine hender har Jeg tegnet deg. Dine murer står alltid framfor Meg.» Jes 49,14-16. «For så sier hærskares Herre: For den som rører ved dere, rører ved Hans øyenstein.» Sak 2,12.

Selv om fienden sørger for at de blir fengslet, kan fengselsmurene likevel ikke skille dem fra Kristus. Han som ser alle deres svakheter, og som selv har vært igjennom alle slags lidelser, står over alle jordiske makter. Engle-

ne kommer til dem i fengselscellen med lys og fred fra himmelen. Fengselet blir som en herskapsbolig, for det er de rike i troen som bor der. De dystre murene blir opplyst av et himmelsk lys som den gangen da Paulus og Silas ved midnattstid ba og sang lovsanger i fengselet i Filippi.

DE SJU SISTE PLAGENE

Guds dom vil ramme dem som forsøker å undertrykke og ødelegge Hans folk. Fordi Han har vært så tålmodig med de gudløse, blir mennesker dristigere i sine lovbrudd, men straffen de får, er ikke mindre sikker og forferdelig fordi den har vært utsatt så lenge. «For Herren skal reise Seg som på Perasimfjellet. Som i Gibeondalen skal Hans vrede rase, så Han kan gjøre Sin gjerning, sin fryktelige gjerning, og utføre Sitt verk, Sitt fremmede verk.» Jes 28,21.

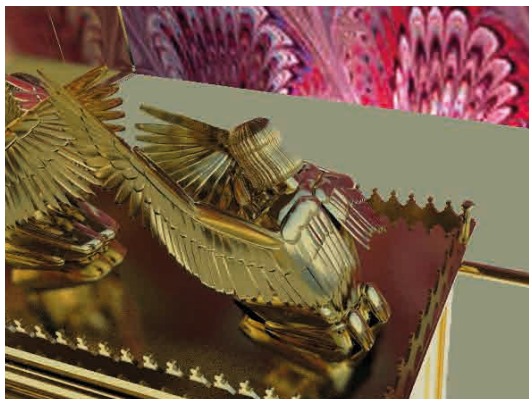
Vår barmhjertige Gud synes det er vondt å måtte straffe. «Så sant Jeg lever, sier Herren Gud, Jeg har ikke velbehag i den ugudeliges død.» Esek 33,11. «Herren, Herren Gud, Han er barmhjertig og nådig, sen til vrede og rik på miskunn og sannhet, Han fastholder miskunnhet mot 1000 slektsledd, tilgir misgjerning og overtredelser og synd. Han holder sannelig ikke den skyldige uskyldig.» «Herren er sen til vrede. Men Han er stor i kraft, Han skal sannelig ikke unnlate å straffe.» 2 Mos 34,6-7; Nah 1,3.

På en fryktelig måte vil Gud i rettferdighet vise at Hans lov som menneskene har tråkket på, står ved makt. Hans ulyst til å fullbyrde dommen over de skyldige gir oss en ide

om hvor alvorlig straffen blir. Det folket som Han lenge bærer over med, og som Han ikke fullbyrder dommen over før syndeskylden har nådd sin ytterste grense, skal til sist drikke harmens beger ublandet med nåde. Når Kristus ikke lenger er menneskenes talsmann i helligdommen, vil ublandet vrede ramme dem som tilber dyret og dyrets bilde og tar dets merke. Plagene som rammet Egypt da Gud skulle frigjøre Israel, likner de langt frykteligere straffedommene som rammer verden like før Guds folk blir utfridd.

Johannes beskriver disse fryktelige plagene slik: «Et ondt og grusomt sår slo ut på de menneskene som hadde dyrets merke og på dem som tilba hans bilde.» Havet «ble til blod som av en død mann. Og hver levende skapning i havet døde.» Og «elvene og vannkildene ... ble til blod.» Selv om disse hjem søkelsene er fryktelige, er Guds dom fullt ut rettfærdig. En engel kunngjør: «Du er rettfærdig, Herre,... for du har dømt alt dette. For de har utøst hellige og profeters blod, og Du har gitt dem blod å drikke, for det er hva de fortjener.» Åp 16,2-6. Ved å dømme Guds folk til døden er de like skyldige som om de selv hadde tatt livet av dem. På liknende måte omtalte Kristus det jødene gjorde på Hans tid. De var skyldige i alle de helliges blod som har blitt utgytt siden Abels tid, for de var preget av den samme holdningen og opptrådte på liknende måte som de som drepte profetene.

I den neste plagen får solen «makt til å svi menneskene med ild. Og menneskene ble svidd med stor

Når Kristus ikke lenger er menneskenes talsmann i helligdommen, vil ublandet vrede ramme dem som tilber dyret og dyrets bilde og tar dets merke. Åp 14, 9-10.

hete.» v.8-9. Slik beskriver profetene tilstanden på jorden i denne fryktelige tiden: «Marken ligger øde, jorden sørger. For kornet er ødelagt.» «Alle trærne på marken har visnet. Sannelig, gleden har visnet bort fra menneskenes barn.» «Så kornet tørker under jordklumpene, lagerhusene ligger ødelagt. ... Å, hvor dyrene stønner! Kvegflokkene streifer omkring, for de har ikke noe beite. ... Vannbekkene er tørket ut, og ild har fortært beitemarkene i ødemarken.» «På den dagen skal sangene i tempelet bli til klagesang, sier Herren Gud. Det blir mange døde kroppar overalt. De skal kastes ut i stillhet.» Joel 1,10-12.17-20; Amos 8,3.

Disse plagene kommer ikke over hele jorden på én gang, for da ville hele menneskeheten bli utryddet. Men det blir de verste katastrofene som menneskene noen gang har opplevd. All den straffen som har rammet dem i tiden før nådetidens slutt, har vært blandet med nåde. Kristi soningsblod har vernet synderen mot å få straff i fullt mål. Men i den endelige dommen blir Guds

vrede utøst uten barmhjertighet. På den dagen vil mange ønske å bli beskyttet av Guds barmhjertighet, den som de så lenge har avvist. «Se, dager kommer, sier Herren Gud, da Jeg skal sende hungersnød over landet, ikke hunger etter brød og ikke tørst etter vann, men etter å høre Herrens Ord. De skal flakke omkring fra hav til hav og fra nord til øst. De skal fare fram og tilbake og søke etter Herrens Ord, uten å finne det.» Amos 8,11-12.

GUD VERNER OM SITT FOLK

Guds folk vil ikke unngå lidelser, men selv om de blir forfulgt og plaget og må lide savn og sult, skal de ikke omkomme. Han som sørget for Elia, glemmer ikke et eneste av sine selvoppofrende barn. Han som teller hodehårene deres, vil sørge for dem, og når det er hungersnød, skal de få mat. Mens de gudløse dør av sult og pest, vil englene beskytte de rettferdige og gi dem det de trenger. Den som ferdes i rettferdighet, har dette løftet: «Han får sitt brød, og vannforsyningen er trygg.» «De fattige og trengende søker etter vann, men det er ikke noe. Deres tunger brenner av tørst. Jeg, Herren, skal svare dem. Jeg, Israels Gud, skal ikke forlate dem.» Jes 33,15-16; 41,17.

«Selv om fikentreet ikke blomstrer og det ikke blir frukt på vintreet, selv om frukten svikter på oliventreet, og markene ikke gir noe føde, selv om småfeet er utryddet fra kveen og det ikke er noe storfe på båsene, så vil jeg likevel fryde meg i Herren, jeg vil glede meg i min frelses Gud.» Hab 3,17-18. «Herren er din vokter. Herren er din skygge ved din høyre

hånd. Solen skal ikke stikke deg om dagen, heller ikke månen om natten. Herren skal bevare deg fra alt ondt, Han skal bevare din sjel.» «Sannelig, Han skal fri deg ut fra fuglefangens snare og fra ødeleggende pest. Med Sine fjær skal Han dekke deg, og under Hans vinger skal du finne tilflukt. Hans sannhet skal være ditt skjold og ditt vern. Du skal ikke frykte for nattens redsler, eller for pilen som flyr om dagen, heller ikke for pest som brer seg i mørket, eller for sotten som legger øde på høylys dag. Om tusen faller ved din side og ti tusen ved din høyre hånd, deg nærmer det seg ikke. Du skal bare se på med dine øyne, og se de ugudeliges lønn. Du har gjort Herren, Han som er min tilflukt, ja, Den Høyeste, til din bolig. Derfor skal ikke noe ondt ramme deg, ingen plage komme nær ditt telt.» Sal 121,5-7; 91,3-10.

Menneskelig sett ser det ut som at Guds folk snart må ofre livet for det de tror på, slik som martyrene gjorde før dem. De begynner selv å frykte for at Herren har overlatt dem til fienden. De er plaget av en fryktelig angst. Dag og natt roper de til Gud om utfrielse. De ugudelige triumferer og roper hånlig: «Hvor er det blitt av troen deres? Hvorfor redder ikke Gud dere ut av vår makt dersom dere virkelig er Hans folk?» Men Guds etterfølgere tenker på hvordan Jesus døde på korset, og hvordan øversteprestene og rådsherrene spotet og ropte: «Han frelste andre; Seg Selv kan Han ikke frelse! Hvis Han er Israels Konge, la Ham nå komme ned fra korset, og vi skal tro Ham!» Matt 27,42. Alle kjemper de med Gud

likesom Jakob gjorde. De bleke ansiktene bærer preg av en intens indre kamp. Men de holder ikke opp med å be inntrengende til Gud.

Dersom menneskene kunne se tingene med Guds øyne, ville de oppdage at mektige engler omgir dem som tar vare på Guds råd om å holde ut. Med dyp medfølelse har englene vært vitne til deres fortvilelse og hørt deres bønner. De venter bare på et ord fra sin leder om å redde dem ut av faren de er i. Men de må vente enda en stund. Guds folk må drikke kalken og døpes med dåpen. Den pinefulle ventetiden er det beste bønnesvaret. Mens de tillitsfullt venter på at Herren skal gripe inn, øver de seg opp i tro, håp og tålmodighet, noe de i sin tidligere kristelige erfaring ikke har praktisert i tilstrekkelig grad.

Men for de utvalgte skyld blir denne trengselstiden forkortet. «Skal ikke Gud skaffe Sine utvalgte deres rett, de som roper til Ham dag og natt? Er Han ikke tålmodig med dem? Jeg sier dere at Han skal skynde Seg å gi dem deres rett.» Luk 18,7-8. Slutten kommer mer brått enn man venter. Hveten blir høstet inn og samlet i Herrens låve, mens ugresset blir buntet sammen for å brennes.

De himmelske vaktmennene er trofaste på sin post. Selv om det er fattet vedtak om et bestemt tidspunkt da folk kan drepe dem som holder Guds bud, hender det at fienden ikke vil vente, men forsøker å drepe dem før den fastsatte tiden. Men ingen kan passere det sterke vaktholdet som beskytter hver eneste av de trofaste. Noen blir angrepet mens de flykter ut fra byene, men våpnene som blir

Dersom mennesker kunne se tingene med Guds øyne, ville de oppdage at mektige engler omgir dem som tar vare på Guds råd om å holde ut.

løftet mot dem, brytes i stykker som halmstrå. Andre blir forsvart av engler i skikkelse av soldater.

Til alle tider har Gud benyttet engler for å hjelpe og utfri sitt folk. Himmelske vesener har engasjert seg aktivt i menneskelige forhold. De har opptrådt i skinnende klær, og de har vist seg som mennesker kledd som veifarere. Guds tjenere på jorden har sett engler i menneskeskikkelse. De har rastet under eiketrærne ved middagstid som om de trengte hvile. De har tatt imot gjestfrihet i hjemmet hos folk. De har opptrådt som veivisere for vandringsmenn som har gått seg vill i mørket. Med sine egne hender har de tent ild på alteret. De har åpnet fengselsdører for Herrens tjenere og satt dem fri. Kledd i himmelsk rustning kom de og rullet steinen bort fra Frelserens grav.

Engler er ofte til stede i menneskeskikkelse når Guds folk er samlet. De besøker også ugudelige miljøer som da de kom til Sodoma for å holde øye med det som foregikk, for å finne ut om innbyggerne hadde

overskredet grensen for Guds tålmodighet. Herren er barmhjertig, og av hensyn til de få som virkelig tjener Ham, forhindrer Han katastrofer og forlenger freden for mange. De som lever i synd, er slett ikke klar over at de få trofaste som de gjør narr av og undertrykker, er årsaken til at deres eget liv blir spart.

Selv om de som styrer og leder ikke er klar over det, har engler ofte grepet inn under forhandlinger. Mennesker har sett og hørt dem, og de har gått imot og latterliggjort deres forslag og har til tider opptrådt uforskammet og utfordrende overfor dem. I nasjonalforsamlinger og ved domstoler har disse himmelske sendebudene åpenbart et intimt kjennskap til menneskenes liv og historie. De har vist at de var bedre i stand til å forsvare de undertrykte enn de beste og mest veltalende advokatene. De har hindret tiltak og avverget onde planer som i høy grad ville ha skadet Guds verk og brakt store lidelser over Hans folk. I nød og fare opplever de at «Herrens engel slår leir rundt omkring dem som frykter Ham, og Han frir dem ut.» Sal 34,8.

FORLØSNINGEN NÆRMER SEG

Guds folk venter med lengsel på tegnene som viser at Kongen deres kommer. Når spørsmålet lyder: «Vekter, hvor langt er det på natt?», svarer vaktmannen uten å nøle: «Morgenen kommer, og natten også.» Jes 21,11-12. Lyset skinner på skyene over fjelltoppene. Snart skal Guds herlighet bli åpenbart. «Rettferdighetens sol» er i ferd med å bryte fram. Det kommer både morgen og natt.

En evig dag gryr for de rettferdige, men en evig natt senker seg over de gudløse.

Mens de kjempende trygler Gud i bønn, er det som om sløret som skiller dem fra den usynlige verdenen nesten blitt fjernet. Himmelen gløder av gryet fra en evig dag, og som englesang lyder det for dem: «Hold ut i tro! Hjelpen kommer.» Kristus, den allmektige seierherren, rekker en krone av uforgjengelig glans fram mot sine trette stridsmenn, og stemmen Hans lyder fra de åpne portene: «Jeg er med dere. Ikke vær redde. Jeg vet hva dere har gjennomgått. Jeg har båret sorgene for dere. Dere kjemper ikke på det uvisse. Jeg har kjempet kampen for dere. I Mitt navn skal dere vinne fullstendig seier.»

Frelseren vil sende hjelp nettopp når vi trenger den mest. Veien til himmelen er helliget av Hans fotspor. Hver torn som smerter foten vår, har smertet Hans. Hvert kors vi må bære, har Han båret før oss. Herren tillater strid for å berede oss for fred. Trengselstiden er fryktelig for Guds folk, men det er en tid da hver sann troende må se opp. Med troens øye vil han se at løftets regnbue omgir ham.

«Så skal Herrens forløste vende tilbake, og komme til Sion med jubel og evig glede over deres hode. Fryd og glede innhenter dem, sorg og sukk må rømme. Jeg, ja, Jeg er Den som trøster dere. Hvem er du som frykter for en mann som skal dø, og for et menneskebarn som skal bli lik gress. Du glemmer Herren din Skaper... Hver dag har du vært redd hele tiden for undertrykkerens vrede, når han

gjorde seg klar til å ødelegge. Hvor er undertrykkerens vrede? Fangen i lenker skynder seg så han kan bli løst, så han ikke skal dø til ødeleggelse, så han ikke skal mangle brød. Jeg er Herren, din Gud, som satte havet i opprør så bølgene buldret. Hærskarenes Herre er Hans navn. Jeg har lagt Mine Ord i din munn. Jeg har dekket deg med skyggen fra Min hånd.» Jes 51,11-16. «Hør derfor dette, du som er elendig og drukken, men ikke av vin. Så sier din Herre, Herren og din Gud, som fører saken for Sitt folk: Se, Jeg har tatt ut beruselsens beger av din hånd, skålen fra Mitt vredes beger, du skal aldri mer drikke av den. Men Jeg skal gi det over i hånden på dem som plager deg, de som sa til din sjel: «Legg deg ned, så vi kan gå over deg.» Du har lagt din rygg som jorden, som en gate, for dem som går på den.» v.21-23.

Da Gud så framover i tiden, så Han den krisen Hans folk skal møte når onde makter allierer seg mot dem. Lik landflyktige fanger vil de frykte at de skal sulte ihjel eller bli drept. Men Han som laget vei i Rødehavet for israelittene, skal åpenbare Sin veldige makt og gjøre slutt på fan-

genskapet. «De skal være Mine, sier hærskarenes Herre, på den dagen Jeg gjør dem til Min skatt! Jeg skal spare dem, som en mann sparer sin egen sønn som tjener ham.» Mal 3,17. Hvis Kristi trofaste vitner måtte gi sitt liv nå, ville det ikke likesom martyrenes blod være såkorn som kunne gi en rik høst for Gud. Deres troskap ville ikke være et vitnesbyrd som kunne overbevise andre om sannheten.

I sin hardhet har menneskene slått barmhjertighetens bølger tilbake for godt. Dersom de rettferdige nå ble gitt i fiendens vold, ville mørkets fyrste triumfere. Salmisten sier: «For Han gjemmer meg under Sitt dekke på den onde dag. Han holder meg i skjul i Sitt Tabernakel. Han skal løfte meg opp på en klippe.» Sal 27,5. Og profeten utbryter: «Kom, mitt folk, gå inn i dine rom og steng dørene etter deg! Gjem deg, om så bare et lite øyeblikk, til vreden er forbi. For se, Herren kommer ut fra Sitt sted for å gjengjelde dem som bor på jorden for deres misgjerning.» Jes 26,20-21.

Befrielsen vil bli fantastisk for dem som tålmodig har ventet på Ham, dem som har navnet sitt innskrevet i Livets Bok.

KAPITTEL 40

GUDS FOLKS BEFRIELSE

Når de som ærer Guds lov ikke lenger blir beskyttet av menneskelige lover, vil det samtidig i forskjellige land oppstå en bevegelse som har som mål å utrydde dem. Når det fastsatte tidspunktet nærmer seg, vil folk slutte seg sammen til et avgjørende slag for å utrydde den forhatte sekten som irettesetter og ikke vil innordne seg. De vil slå til på én og samme natt for å bringe dem fullstendig til taushet.

DET STORE VENDEPUNKTET

Guds folk – noen i fengsel, andre skjult på øde steder i skoger og mellom fjell – fortsetter å be om Guds beskyttelse, mens det overalt finnes grupper av væpnede personer som onde engler påvirker til å forberede den dødbringende aksjonen. Det er nå, når Guds folk er i ytterste nød, at vil Herren gripe inn og befri dem. Han sier: «Da skal sangen lyde hos dere slik som den natten da den helige høytiden feires, da skal en glede seg av hjertet, som når en går med fløytespill for å dra opp til Herrens berg, til Israels klippe. Herren skal la Sin herlige røst høres, Han viser Sin arm når den farer ned med harme og vrede og flammen av fortærende ild, med storm, styrtregn og hagl.» Jes 30,29-30.

Med seiersrop, spott og forbannelser er de onde klare til å kaste seg over sitt bytte. Men plutselig blir det stummende mørkt, svartere enn nattemørket. På himmelhvelvingen kommer det til syne en regnbue som stråler ut fra Guds trone. Den synes å omgi hver gruppe som er samlet til bønn. Den opphissede mengden stanser brått. De spottende ropene dør bort. Glemte er de som er gjenstand for deres morderiske raseri. Lammet av redsel stirrer de på dette paktssymbolet og ønsker seg bort fra den brennende glansen som det utstråler.

Da hører Guds folk en klangfull stemme som sier: «Se opp!» Og der ser de løftets regnbue. De mørke, truende skyene som dekker himmelen, sprer seg, og i likhet med Stefanus stirrer de opp mot himmelen og ser Guds herlighet og Menneskesønnen som sitter på tronen. På Hans guddomsskikkelse ser de merkene av Hans ydmykelse, og de hører at Han sier til sin Far og til englene: «Far, Jeg vil at også de som Du har gitt meg, skal være hos Meg der Jeg er.» Joh 17,24. Igjen høres en triumferende stemme som sier: «De kommer! De kommer! Hellige, uskyldige, rene. De har tatt vare på mitt ord om å holde ut, og de skal ferdes blant

engler.» Et seiersrop lyder fra de bleke, skjelvende leppene til dem som har holdt fast på troen.

NATURKREFTER I AKSJON

Ved midnatt griper Gud inn for å utfri sitt folk. Solen kommer fram og lyser i all sin glans. Tegn og mirakler skjer i rask rekkefølge. De gudløse stirrer med frykt og undring, mens de rettferdige ser tegnene på befrielsen med alvor og glede. Alt i naturen er slått ut av kurs. Elvene stopper opp. Mørke, tunge skyer danner seg og kolliderer med hverandre. Midt på den mørke himmelen er det et skyfritt område som lyser i ubeskrivelig glans. Derfra lyder Guds stemme som bruset av veldige vannmasser: «Det er skjedd!» Åp 16,17.

Stemmen ryster både jorden og himmellegemene. Det kommer et jordskjelv, «et så kraftig og stort jordskjelv som det aldri hadde vært siden det kom mennesker på jorden.» v.17-18. Det er som om himmelhvelvingen åpner og lukker seg, og stråleglansen fra Guds trone bryter igjennom. Fjellene skjelver som siv i vinden, og store steinblokker farer i alle retninger. Det høres brøl som av en storm i anmarsj. Havet koker. Orkanens øredøvende hyl lyder som røster fra demoner på plyndringstokt. Hele jorden hever seg og vugger som havets bølger. Overflaten slår sprekker. Det er som om selve grunnvollen svikter. Fjellkjeder raser sammen. Beboede øyer forsvinner. Havnebyer som er blitt lik Sodoma i ondskap, blir slukt av de rasende bølgene.

Gud husker på det store Babylon og gir henne «begeret med Hans

Ved midnatt griper Gud inn for å utfri sitt folk. Stemmen Hans ryster både jorden og himmellegemene.

harmes vredesvin.» v.19. Svære hagl på «et talent» (rundt 34 kg) ødelegger alt. Store, praktfulle byer blir lagt i ruiner. Kostbare palasser som verdens stormenn har ødslet store summer på for å forherlige seg selv, synker i grus like foran øynene på dem. Fengselsmurer raser sammen, og Guds folk som har vært innesperret for sin tro, slipper fri.

Gravene åpner seg, og «mange som sover i jordens støv, skal våkne, noen til evig liv, noen til skam og evig avsky.» Dan 12,2. Alle som er døde i troen på den tredje engelens budskap, står herliggjort opp fra graven for å høre Guds fredspakt med dem som har tatt vare på Hans lov. «Også de som har gjennomført Ham», de som hånte og spottet Kristus i Hans døds kamp, og de som gikk hardest ut mot Hans sannhet og Hans folk, vekkes til live og får se Ham i Hans herlighet og er vitne til den æren Han viser dem som har vært lojale og lydige. Åp 1,7.

Ennå er himmelen dekket av tette skyer, men rett som det er bryter solen igjennom, og ser ut som Guds hevnerende øye. Fryktelige lyn flammer over himmelen og hyller jorden inn i et ildteppe. Over de fryktelige

tordenbrakene høres mystiske, illevarslende stemmer som forkynner dommen over de ugudelige. Ikke alle forstår ordene, men de falske forkynnerne forstår dem godt. De som kort tid i forveien var så hensynsløse og skrytende, så utfordrende og hoverende i sin grusomhet mot Guds folk, er overveldet av panikk og gyser av skrekk. Klageropene deres høres gjennom stormen. Demoner anerkjenner Kristi guddom og skjelver for Hans makt, mens mennesker bønnfaller om nåde og vakler fortvilte omkring.

HERRENS DAG

Da profetene i syner så fram til Herrens dag, sa de: «Jamre dere, for Herrens dag er nær! Den kommer som en ødeleggelse fra Den Allmechtige.» Jes 13,6. «Gå inn i klippen og gjem deg i jorden for Herrens gru og herligheten ved Hans majestet. Menneskets stolte blikk skal ydmykes, menns hovmod skal bøyes, og Herren alene skal være opphøyet på den dagen. For hærskares Herres dag skal komme over alt stolt og hovmodig, over alt som er opphøyet, og det skal bli fornedret.» «På den dagen skal mennesket kaste bort sine avguder av sølv og sine avguder av gull, som hver av dem lagde seg for å tilbe, og kaste dem til muldvarper og flaggermus. Så skal de selv flykte inn i klipperevner og inn i bergkløfter, bort fra Herrens gru og herligheten ved Hans majestet, når Han reiser Seg for å få jorden til å skjelve.» Jes 2,10-12.20-21.

Gjennom en sprekk i skylaget stråler en stjerne med firdobbelt glans

på grunn av kontrasten til mørket. Den bærer bud om håp og glede for de troende, men om strenghet og vrede for overtrederne. De som har ofret alt for Kristus, er nå trygge, for de er skjult i Herrens Tabernakel. Sal 27,5. De er blitt prøvd, og overfor verden og sannhetens fiender har de vist sin trofasthet mot Ham som døde for dem.

En vidunderlig forandring har skjedd med dem som har vært trofaste, ansikt til ansikt med døden. Plutselig er de fridd ut fra den grusomme terroren som mennesker lik demoner utsatte dem for. Ansiktene deres som var bleke, forpinte og utmagret, stråler nå av undring, tro og kjærlighet, og de stemmer i en seierssang: «Gud er vår tilflukt og styrke, en hjelp i trengsler, en hjelp som er funnet overmåte stor. Derfor skal vi ikke frykte selv om jorden blir omveltet og fjellene blir kastet i havets dyp, ja, selv om havets vann bruser og sjøen går hvit, selv om fjellene skjelver når havet løfter seg. Sela.» Sal 46,2-4.

Mens disse tillitsfulle ordene stiger opp til Gud, blir skyene feid unna, og de ser den stjerneklare himmelen i strålende kontrast til den mørke, truende himmelhvelvingen omkring. Den himmelske byens herlighet strømmer ut fra portene som står på gløtt. På himmelen viser det seg en hånd som holder to sammenlagte steintavler. Profeten sier: «Himlene skal forkynne Hans rettferdighet, for Gud Selv er Dommer. Sela.» Sal 50,6. Guds hellige lov, Hans rettferdighet, som ble kunngjort fra Sinai gjennom torden og ild som er veivi-

seren for hvordan vi skal leve, blir nå framstilt som målestokk i dommen. Hånden åpner tavlene, og man ser De ti bud som lyser med ildskrift. Ordene er så tydelige at alle kan lese dem. Minner vekkes til live, overtroens og villfarelsens mørke blir feid til side, og Guds ti bud, korte, klare og myndige, blir sett av alle på jorden.

Det er umulig å beskrive skrekken og fortvilelsen hos dem som har tråkket på Guds hellige bud. Herren ga dem sin lov. De kunne ha sammenliknet seg med den og blitt klar over sine mangler mens det ennå var anledning til å angre og vende om. Men for å bli populær i verden satte de Guds bud til side og fikk andre til å gjøre det samme. De har forsøkt å tvinge Guds folk til å vanhelige Hans hviledag. Nå blir de dømt av den loven de foraktet. Uhyggelig klart ser de at de er uten unnskyldning. De valgte selv hvem de ville tjene og tilbe. «Da skal dere igjen kunne skjelve mellom den rettferdige og den ugudelige, mellom den som tjener Gud, og den som ikke tjener Ham.» Mal 3,18.

De som ikke vil anerkjenne Guds lov, fra prestene og helt ned til de minste blant folket, får en ny forståelse av sannhet og plikt. Først når det er for sent, innser de at hviledagen i det fjerde budet er den levende Guds segl. For sent går det opp for dem hva den falske hviledagen virkelig er, og hvilket sviktende grunnlag de har bygd på. De oppdager at de har kjempet mot Gud. Religiøse forkynnere har ført mennesker til fortapelse, mens de påsto at de førte dem til Paradisets porter. Først på

den endelige oppgjørsdagen skjønner man hvilket stort ansvar Ordets forkynnere har, og hvilke fryktelige følger deres utroskap får. Bare i evigheten kan vi fullt ut forstå hva det vil si at et eneste menneske går fortapt. En fryktelig skjebne rammer det mennesket som får høre dette: «Gå bort, du onde tjener.»

Som kraftige tordendråner lyder Guds stemme fra himmelen idet Han kunngjør dagen og timen da Jesus kommer og forkynner den evige pakt med sitt folk. Guds folk lytter med løftet blikk. Ansiktene deres er opplyst av Hans herlighet og skinner som ansiktet til Moses da han kom ned fra Sinai. De gudløse klarer ikke å se på dem. Og når velsignelsen blir uttalt over dem som har æret Gud ved å helligholde Hans sabbat, lyder det et mektig seiersrop.

KRISTI GJENKOMST

Snart kommer en liten, sort sky til syne i øst, omtrent halvdelen så stor som en menneskehånd. Det er skyen som omgir Frelseren, og som på avstand ser ut til å være dekket av mørke. Guds folk vet at dette er Menneskesønnens tegn. I høytidelig stillhet stirrer de på den etter hvert som den nærmer seg jorden og blir lysere og mer strålende, inntil den likner en stor, hvit sky som gløder som fortærende ild. Over den er paktens regnbue.

Jesus står fram som en mektig seierherre. Nå kommer Han ikke som en «smertenes mann» for å drikke lidelsens og skammens kalk, men som himmelens og jordens seierherre for å dømme levende og døde. Han

Snart kommer en liten, sort sky til syne i øst, omtrent halvdelen så stor som en menneskehånd. Det er skyen som omgir Frelseren, og som på avstand ser ut til å være dekket av mørke.

heter «Trofast og Sannferdig, og Han både dømmer og fører krig i rettferdighet». «Og Himmelens hærer» følger Ham.» Åp 19,11.14. Englene som følger Ham, synger lovsanger med en overjordisk skjønnhet. Himmelrommet ser ut til å være fylt av skinnende skikkelse – «10 000 ganger 10 000 og 1000 ganger 1000.» Åp 5,11. Ingen menneskelig penn kan skildre denne scenen. Ingen kan forestille seg denne stråleglansen. «Hans herlighet dekket himmelen, og jorden er full av Hans pris. Stråleglansen er som lyset.» Hab 3,3-4. Idet den levende skyen kommer nærmere, kan alle se livets Fyrste. Ingen tornekrone skjemmer nå det hellige hodet, men et strålende diadem omgir Hans panne. Ansiktet lyser klarere enn middagssolen. «Og Han har et navn skrevet på Sin kjortel og på Sin hofte: KONGENES KONGE OG HERRENES HERRE.» Åp 19,16.

Foran Ham «er alle blitt likbleke i ansiktet», og de som har avvist Guds nåde, føler fortvilelsen over å gå evig fortapt. «Hjertet mister motet, og

knærne skjelver ... og alles ansikt blekner.» Jer 30,6; Nah 2,10. Skjelvende roper de rettferdige: «Hvem kan bestå?» Englene slutter å synge, og det hersker en fryktinngytende stillhet. Så lyder Jesu stemme: «Min nåde er nok for deg.» 2 Kor 12,9. Ansiktene til de rettferdige lyser opp i glede mens englene slår an en tone høyere og synger igjen, idet de stadig nærmer seg jorden.

Kongenes Konge kommer ned på skyen som er omgitt av lysende flammer. Himmelen ruller seg sammen som en bokrull, jorden skjelver for Ham, og hvert fjell og hver øy blir flyttet. «Vår Gud kommer, og Han skal ikke tie. Fortærende ild går foran Ham, en veldig storm omgir Ham. Ovenfra skal Han kalle på himlene og på jorden, så Han kan dømme Sitt folk.» Sal 50,3-4. «Og kongene på jorden, de store menn, de rike menn, hærførerne, de mektige menn, hver slave og hver fri mann gjemte seg i hulene og i klippene i fjellene. Og de sier til fjellene og klippene: «Fall over oss og skjul oss for Hans åsyn som sitter på tronen, og for Lammets vrede! For Hans vredes store dag er kommet, og hvem kan da bestå?» Åp 6,15-17.

De spottende og spøkefulle ordene har opphørt, og de som farer med løgn, er tause. Krigslarm og våpen «med forvirrende lyd» og «kapper som er veltet i blod», har roet seg. Jes 9,5 (eng. KJV). Det høres bare bønn, gråt og klage. Fra lepper som nylig spottet, lyder ropet: «Hans vredes store dag er kommet, og hvem kan da bestå?» De gudløse ber om å bli begravd under fjellene og bergham-

rene for å slippe å se Ham som de har foraktet og forkastet.

De kjenner stemmen som trenger igjennom til de dodes ører. Hvor ofte har den ikke vemodig bønnfalt dem om å vende om. Gjentatte ganger har Kristus talt til dem gjennom en venn eller en bror. For dem som har forkastet Hans nåde, er det ikke noe annet som er så full av fordømmelse og anklage som denne stemmen som så lenge har bønnfalt: «Vend om, vend om fra deres onde ferd! For hvorfor skulle dere dø, Israels hus?» Esek 33,11. Hadde den bare vært en fremmeds stemme! Herren sier: «Fordi jeg har kalt og dere avsto, har Jeg rakt ut Min hånd uten at noen brydde seg om det, fordi dere ringeaktet alle Mine råd, og ikke ville ha tilrettevisning.» Ordsp 1,24-25. Denne stemmen vekker minner til live som de gjerne vil glemme – advarsler som de foraktet, innbydelser som de avviste og privilegier som de har ignorert.

Der er de som spottet Kristus da Han ble ydmyket. Med fryktelig klarhet husker de at da øverstepresten utfordret Ham, kom Han med denne høytidelige erklæringen: «Fra nå av skal dere se Menneskesønnen sitte ved Kraftens høyre hånd og komme på himmelens skyer.» Matt 26,64. Nå ser de Ham i Hans herlighet, og snart skal de også se Ham sitte «ved Kraftens høyre hånd.»

De som harselerte med Ham da Han sa at Han var Guds Sønn, står nå tause. Der er den hovmodige Herodes som hånet Hans kongetittel og bød de skamløse soldatene å krone Ham. Der er de mennene som med vanhellige hender kledde Ham

i purpurkappen, satte tornekronen på hodet Hans, ga Ham et rør som skulle forestille et septer og bøyde seg spottende for Ham. De som slo livets Fyrste og spyttet på Ham, snur seg nå bort fra Hans gjennomtrennende blick og prøver å komme unna den overveldende glansen som omgir Ham. De som slo naglene gjennom hendene og føttene Hans, og soldaten som stakk spydet i siden Hans, ser med skrekk og samvittighetsnag på disse sårmerkene. Med fryktelig nøyaktighet husker prestene og rådsherrene det som skjedde på Golgata. Fylt av skrekk og gru tenker de på hvordan de med djevelsk fryd ristet på hodet og ropte: «Han frelste andre; Seg Selv kan Han ikke frelse! Hvis Han er Israels Konge, la Ham nå komme ned fra korset, og vi skal tro Ham! Han har satt Sin lit til Gud. La Ham utfri Ham nå hvis Han vil ha Ham.» Matt 27,42-43.

De husker levende Frelserens lignelse om vingårdsarbeiderne som nektet å gi landeieren avlingen sin, og som mishandlet tjenerne hans og drepte sønnen hans. De husker også dommen de uttalte over seg selv: «Han skal ødelegge disse onde mennene på en grusom måte.» (Matt 21,41.) I disse troløse arbeidernes synd og straff ser prestene og de eldste en beskrivelse av det de selv har gjort, og hvilken rettferdig dom de vil få. Høyere enn ropene: «Korsfest Ham!» som lød i Jerusalems gater, høres nå det fortvilte klageropet. «Han er Guds Sønn! Han er den sanne Messias!» De prøver å flykte for å slippe å være i nærheten av Kongenes Konge. Forgive prøver de å gjemme seg i de

dype jordhulene som de voldsomme naturomveltningene har dannet.

DØDE STÅR OPP

Alle som forkaster sannheten, opplever øyeblikk hvor samvittigheten våkner og de med smerte ser tilbake på et liv i hykleri og plages av nyttesløs selvbekredning. Men dette er ingenting sammenliknet med det samvittighetsnaget de opplever den dagen «når redselen kommer over dere som et uvær, og deres undergang kommer som en storm.» Ordsp 1,27. De som ville utrydde Kristus og Hans folk, ser nå den herligheten som omgir dem. Midt i sin angst hører de Guds folk som jublende roper: «Se, dette er vår Gud! Vi ventet på Ham, og Han skal frelse oss.» Jes 25,9.

Midt under jordskjelv, lynblink og tordenskrall kaller Guds Sønn de hellige døde fram. Han ser på gravene deres, og så løfter Han hendene mot himmelen og roper: «Våkner opp, våkner opp, dere som sover i støvet, og stå opp!» Overalt på jorden hører de døde stemmen Hans, og de som hører, skal leve. Jorden gir gjenlyd av fottrinnene av den veldige skaren fra alle nasjoner og stammer, tungemål og folk. De som var dødens fanger, er nå kledd i udødelig herlighet, og de roper: «Død, hvor er din brodd? Dødsrike, hvor er din seier?» 1 Kor 15,55. Både de rettferdige som lever, og de døde som nå er oppstått, stemmer i et jublende seiersrop.

De som oppstår, har samme skikkelse som da de døde. Adam som står blant dem, er høy og staselig. Bare Guds Sønn er mer majestetisk.

Adam markerer seg klart sammenliknet med senere generasjoner, noe som viser den sterke tilbakegangen som har funnet sted. Men alle har den evige ungdommens friskhet og styrke.

I begynnelsen ble mennesket skapt i Guds bilde, ikke bare i karakter, men også i skikkelse og utseende. Synden deformerte gudsbildet og visket det nesten ut, men Kristus kom for å gjenreise det som var tapt. Han vil forvandle vårt svake og forgjengelige legeme så det blir likt det legemet Han har i herligheten. Det dødelige og forgjengelige som var skjemmet og fordervet av synd, blir fullkomment, vakkert og udødelig. Alle feil og skavanker blir etterlatt i graven.

De frelste vil få tilbake adgangen til Livets Tre som Adam mistet i Paradiset, og de vil vokse opp til den kroppshøyden menneskene hadde i begynnelsen. De siste sporene av syndens forbannelse blir fjernet, og både i kropp og sinn skal Guds trofaste folk igjen gjenspeile Hans herlighet. For en vidunderlig frelse! Vi har snakket lenge om den, vi har håpet på den og sett fram til den med lengsel, men vi har aldri fullt ut forstått den.

Guds folk som lever, blir forvandlet «på et øyeblikk.» Ved Guds stemme ble de herliggjort. Nå blir de gjort udødelige, og sammen med de hellige som er oppreist fra de døde, blir de rykket opp for å møte Frelseren i luften. Englene skal «samle sammen Hans utvalgte fra de fire vindretninger, fra jordens ende til himmelens ende.» Mark 13,27. Engler legger de

små barna i mødrenes armer. Venner som døden lenge har skilt, blir forenet og skal aldri mer skilles. Med jublende sang drar de samlet til Det nye Jerusalem, Guds by. På hver side av skyformasjonen er det noe som ligner vinger, og det er som om den har levende hjul. Mens den beveger seg oppover, roper de: «Hellig!» Og fra vingene lyder det: «Hellig!» Hele engleskaren roper: «Hellig, hellig, hellig er Herren Gud, Den Allmektige!» Og de frelste utbryter: «Halleluja!» mens skyen beveger seg mot Det nye Jerusalem.

INN I DEN HELLIGE BYEN

Før de drar inn i byen, overrekker Frelseren dem seierstegnet og symbolene på deres kongelige verdighet. De frelste former en strålende firkant omkring sin konge. Den majestetiske skikkelsen rager høyt over både de

Foran de frelste ligger den hellige byen. Jesus åpner perleportene på vidt gap, og de som trofast har fulgt Ham, drar inn.

frelste og englene, og ansiktet Hans stråler mot dem i inderlig kjærlighet. Hele den utallige, frelste skaren har blikket festet på Ham. Hvert eneste øye betrakter herligheten hos Ham som en gang var «mishandlet så Han ikke var som en mann å se til, av

skikkelse var Han ikke lik andre menneskebarn». Jes 52,14.

Jesus setter selv herlighetenkronen på hodene til dem som har seiret. Hver enkelt av dem får en krone «med et nytt navn» (Åp 2,17) og med innskriften: «Helliget Herren.» De får også en seierspalme og en harpe. Når engelen som leder slår an tonen, spiller alle på harpestrengene med kunstnerisk ferdighet og frambringer de vakreste melodiene. Alle er fylt av en ubeskrivelig glede, og hver stemme hever seg i lovprisning til Ham «som elsket oss og rensset oss fra våre synder i sitt eget blod, og som har gjort oss til konger og prester sin Gud og Far. - Ham tilhører æren og herredømmet i all evighet! Amen.» Åp 1,5-6.

Foran de frelste ligger den hellige byen. Jesus åpner perleportene på vidt gap, og de som trofast har fulgt Ham, drar inn. Der ser de Guds Paradis, hjemmet Adam hadde før han syndet. Så lyder en stemme som er mer klangfull enn noen musikk mennesker har hørt: «Kampen er over.» «Kom, dere som er velsignet av Min Far. Arv det riket som er gjort ferdig for dere fra verdens grunnvoll ble lagt.» Nå oppfylles bønnes Jesus ba for disiplene: «Far, Jeg vil at også de som Du har gitt Meg, skal være hos Meg.» «Ulastelige med umåtelig glede» er disse som Han har kjøpt med sitt blod, og som Han stiller fram for Faderen, idet Han sier: «Her er Jeg og de barn Gud har gitt Meg.» Matt 25,34; Joh 17,24; Jud 24; Hebr 2,13. Frelserens kjærlighet er ufattelig. Det er et stort øyeblikk når Han som er fra evighet, betrakter de

forløste og ser sitt eget bilde i dem. Syndens spor er fjernet, skampletten er utslettet, og mennesket er igjen i harmoni med Gud.

Med ubeskrivelig kjærlighet byr Jesus sitt trofaste folk velkommen til gleden hos deres Herre. Frelserens glede er at Han i herlighetens rike ser dem som er frelst ved Hans smerte og ydmykelse. De frelste får også del i denne gleden når de ser dem de har vunnet for Kristus ved sine bønner, sitt arbeid og sine offer. De fylles av en ubeskrivelig lykke når de samles omkring den store hvite tronen og ser dem de har ført til Kristus, og at disse har vunnet andre, og disse igjen andre. Alle har nådd hvilens havn der de vil legge kronene ned foran Jesus og prise Ham gjennom evigheten.

DEN FØRSTE OG DEN ANDRE ADAM MØTES

Når de frelste blir budt velkommen i Det nye Jerusalem, fylles luften av fryderop. Den første og den andre Adam skal nå møte hverandre. Guds Sønn strekker ut armene for å ta imot slektens stamfar som Han selv skapte, men som syndet mot Skaperen. Det er hans synd som er årsaken til at Frelseren bærer korsmerkene på sine hender og føtter. Når Adam ser de fryktelige naglemerkene, nøyer han seg ikke med å omfavne sin Herre, men kaster seg ydmykt ned for Ham og roper: «Verdig er Lammet som ble slaktet!» Varsomt løfter Frelseren ham opp og ber ham igjen å betrakte Eden-hjemmet som han så lenge har vært lukket ute fra.

Etter at Adam ble forvist fra Eden, var livet hans på jorden fylt av sorg. Hvert blad som visnet, hvert dyr som måtte ofres, alt som skjemet naturen og hver flekk på menneskets renhet, var en ny påminnelse om hans synd. Fryktelig var hans anger og sjeleangst når han så hvordan urettferdigheten økte, og når han som reaksjon på sine advarsler ble bebreidet fordi han selv var årsak til synden. I nesten 1000 år led Adam tålmodig og ydmykt for sin synd. Han angret oppriktig og stolte på den lovede Frelserens fortjeneste, og han døde i håpet om oppstandelsen. Guds Sønn gjenopprettet det som menneskene mistet da de led nederlag og falt, og gjennom forsoningen får Adam tilbake det herredømmet han hadde i begynnelsen. I grenseløs lykke ser han de trærne han engang beundret og som han selv plukket frukt av i de dagene da han levde i uskyldighet og glede. Han ser vinrankene som han med egne hender har dyrket og de samme blomstene som han engang gledet seg over. Det går opp for ham at dette er virkelighet. Han forstår at dette virkelig er Eden som er gjenreist, og at stedet er vakrere nå enn da han ble forvist fra det.

Frelseren tar ham med bort til Livets Tre, plukker den herlige frukten og ber ham om å spise. Han ser seg omkring og oppdager mange av sin egen familie som er frelst i Guds Paradis. Så legger han den skinnende kronen foran Jesus og omfavner Ham. Han spiller på gullharpen, og himmelens hvelvinger gir gjenlyd av seierssangen: «Verdig er Lammet

som ble slaktet og som lever igjen!» Slektningene hans gjentar sangen, og mens de også legger kronene foran Frelseren, kneler de og tilber.

Englene som gråt da Adam syndet, og som gledet seg da Jesus sto opp fra de døde og fór opp til himmelen etter at Han hadde åpnet graven for alle som ville tro på Hans navn, er vitner til denne gjenforeningen. Nå ser de at frelsesverket er fullført, og stemmene deres blander seg med lovsangen.

ET UTVALGT FOLK

På krystallhavet foran tronen – det som likner et hav av glass som stråler av Guds herlighet som om det er blandet med ild – samles de som har «seiret over dyret, over bildet og over Hans merke og over Hans navns tall.» Sammen med Lammet på Sions berg står de 144 000 som er løskjøpt fra menneskene, og de har «Guds harper» i hendene. Så høres en lyd «av mange vann og (som) lyden av kraftig torden» og «lyden av harpespillere som spilte på sine harper.» De synger «en ny sang foran tronen», en sang som ingen andre kan lære. Det er den lovsangen Guds tjener Moses sang, den som også er Lammets sang – en sang om utfrielse.

Ingen andre enn de 144 000 kan lære denne sangen, for den handler om en erfaring som ingen andre har. «Dette er de som følger Lammet hvor Han enn går. De ble kjøpt fra menneskene for å være en førstegrøde for Gud og for Lammet.» «Dette er de som kommer ut av den store trengsel.» Åp 15,2-3; 14,1-5; 7,14. De har gått igjennom en trengselstid som

det aldri har vært maken til siden folkeslag oppsto. De har kjempet Jakobs-kampen og har levd uten en mellommann mens de sju siste plagene rammet jorden. Men de ble utfridd, for de «har tvettet sine kjortler og gjort dem hvite i Lammets blod.» «Og det ble ikke funnet svik i deres munn, for de er uten feil framfor Guds trone.» «Derfor er de framfor Guds trone og tjener Ham dag og natt i Hans tempel. Og Han som sitter på tronen, skal reise Sin bolig over dem.» De har sett at jorden ble herjet av sult og pest, og at solen fikk makt til å svi menneskene med ild. Selv har de opplevd lidelser, tørst og sult. «De skal hverken sulte eller tørste mer. Hverken solen eller noen hete skal falle på dem mer. For Lammet som er midt foran tronen, skal vokte dem og lede dem til levende vannkilder. Og Gud skal tørke bort hver tåre fra deres øyne.» Åp 7,14-17.

Gjennom alle tider er Guds folk blitt oppdratt og opplært i prøvelsens skole. De gikk på smale stier her på jorden, og de ble rensset i lidelsens ild. For Jesu skyld holdt de ut motstand, hat og baktalelse. De fulgte Ham gjennom tunge kamper, de måtte tåle selvfornektelse, og de led bitre skuffelser. Av egen smertelig erfaring lærte de hvor ond synden er og hvilken makt den har. De kjenner all den skylden og ulykken som følger med, og de ser på den med avsky. Tanken på det store offeret som måtte til for å fjerne synden, gjør dem ydmyke og fyller dem med en slik takknemlig glede at syndfrie vesener ikke kan fatte det. De elsker Gud så høyt fordi de har fått så mye

Guds folk har kommet fra kvistværelser, fra rønner, fra fengsler... Millioner gikk vanæret i graven fordi de standhaftig nektet å bøye seg for Satans bedrag.

tilgitt. De har tatt del i Kristi lidelser og kan derfor få del i Hans herlighet.

Guds folk er kommet fra kvistværelser, fra rønner, fra fengsler og skafotter, fra fjell og ørken, fra jordhuller og fra havets dyp der de fikk sin grav. «De led nød, ble plaget og pint.» Hebr 11,37. Millioner gikk vanæret i graven fordi de nektet å følge Satans bedrag. De ble dømt som de verste forbrytere. Men nå er «Gud Selv Dommer.» Sal 50,6. Menneskers avgjørelser blir omgjort, og Herren skal ta bort «Sitt folks vanære.» Jes 25,8. «De skal kalle dem Det hellige folket, Herrens Forløste.» Han har bestemt at de skal få «hodepynt i stedet for aske, gledens olje i stedet for sorg, lovprisningens drakt i stedet for avmakts ånd.» Jes 62,12; 61,3.

De er ikke lenger svake, plaget, spredt og undertrykt. Fra nå av skal de alltid være med Herren. De står foran tronen i vakrere klær enn de mest ærede mennesker på jorden noen gang har hatt. De har mer strålende kroner enn noen konge har båret. Smertens og sorgens tid er forbi for alltid. Himmels Konge har tørket bort alle tårene deres, og

all årsak til sorg er fjernet. De vifter med palmegrener og synger en vakker og harmonisk lovsang til Guds ære. Alle synger med, og hele himmelen gjenlyder av sangen: «Frelsen tilhører vår Gud, Ham som sitter på tronen, og Lammet!» Og alle skapninger i himmelen svarer i kor: «Amen! Velsignelsen, herligheten og visdommen, takksigelsen og æren, kraften og styrken tilhører vår Gud i all evighet! Amen.» Åp 7,10.12.

KRISTI OFFER – ET STUDIUM GJENNOM EVIGHETEN

Her i dette livet forstår vi bare litt av frelsesplanen. Med vår begrensede forstand kan vi prøve å få et begrep om ydmykelsen og herligheten, livet og døden, rettferdigheten og nåden som møtes på korset, men selv om vi anstrenger oss til det ytterste, fatter vi det likevel ikke fullt ut. Lengden og bredden, dybden og høyden i den frelsende kjærligheten kan vi bare få et svakt innblikk i. De frelste kan ikke engang fullt ut fatte gjenløsningen når de ser og kjenner Gud ansikt til ansikt. Men gjennom evigheten vil de med glede og undring oppdage at nye sannheter stadig blir åpnet opp for dem. Selv om det er slutt på sorg og smerte og fristelser fordi årsaken er fjernet, vil Guds folk alltid ha en klar forståelse av hva frelsen har kostet.

Gjennom evigheten skal Kristi kors være emnet for de frelstes studium og lovsang. I den herliggjorte Kristus ser de den korsfestede Kristus. De vil aldri glemme at Guds enbårne sønn, himmelens Konge, som skapte og holder oppe de utallige verdener i det grenseløse verdensrommet, Han som

kjeruber og serafim frydet seg over å tilbe, fornedret seg for å løfte falne mennesker opp. De vil aldri glemme at Han måtte bære syndens skam og skyld og tåle at Faderen skjulte sitt ansikt for Ham, inntil den fortapte verdens synd knuste Ham på korset.

Universet vil alltid undre og fryde seg over at Han som har skapt alle verdener i universet og rår over alt og alle, ga avkall på sin herlighet og fornedret seg selv fordi Han elsket menneskene. Når de frelste ser på sin Frelser og opplever Faderens evige kjærlighet som lyser fra ansiktet Hans, og når de ser Den Evige Guds trone og vet at Hans rike aldri skal ta slutt, bryter de ut i jubelsang: «Verdig er Lammet som var slaktet og har kjøpt oss tilbake til Gud med sitt eget dyrebare blod!»

Korsets gåte forklarer alle andre gåter. I lyset som stråler fra Golgata, vil de egenskapene hos Gud som fylte oss med redsel og ærefrykt, virke skjønne og tiltalende. Barmhjertighet, ømhet og faderlig kjærlighet blander seg med hellighet, rettferdig-

Da vil vi forstå at Han som har grenseløs visdom, ikke kunne frelse oss på annen måte enn ved å ofre sin Sønn.

het og styrke. Når vi ser Hans opphøyede trone, ser vi Hans karakter i all dens skjønnhet. Som aldri før forstår vi meningen med det vakre uttrykket: «vår Far.» Da skal vi forstå at Han som har grenseløs visdom, ikke kunne frelse oss på annen måte enn ved å ofre sin sønn. Lønnen for dette offeret er gleden Gud føler over å befolke jorden med hellige, lykkelige og udødelige mennesker. Resultatet av Jesu kamp mot mørkets makter er gleden hos de frelste som i all evighet tjener og ærer Gud. Så stor er verdien av menneskesjelen at Faderen er tilfreds med prisen som er betalt, og Kristus selv er tilfreds når Han ser resultatet av sitt store offer.

KAPITTEL 41

JORDEN LEGGES ØDE

«For syndene hennes har nådd helt til Himmelen, og Gud har husket hennes gjerninger. ... I det begeret som hun blandet, skal dere blande dobbelt opp for henne. I den grad hun har herliggjort seg selv og levd i luksus, i samme grad skal dere gi henne plage og sorg. For hun sier i sitt hjerte: 'Jeg sitter som dronning, jeg er ingen enke, og jeg skal ikke se sorg.' Derfor skal hennes plager komme på en dag, død og sorg og hungersnød. Og hun skal bli fullstendig oppbrent med ild, for sterk er Herren Gud som dømmer henne. Kongene på jorden som har drevet hor med henne, og som har levd i luksus med henne, skal gråte og klage over henne.... og si: 'Ve, ve den store byen Babylon, den mektige byen! For på en time er dommen din kommet.'» Åp 18,5-10. «Og kjøpmennene på jorden er blitt rike ved overfloden fra hennes luksus.» «De.... skal stå på avstand av frykt for hennes plage og gråte og klage. Og de sier: «Ve, ve den store byen som var kledd i fint lin, purpurrødt og skarlagen og smykket med gull og kostbare steiner og perler! For på en time ble hele denne store rikdommen ødelagt.» Åp 18,11. 3.15-17.

Disse straffedommene vil ramme Babylon når Guds vrede kommer

over henne. Hun har fylt sitt mål med misgjerning - hennes time har kommet, og hun er moden for ødeleggelse.

NÅR NEDERLAGET ER ET FAKTUM

Når Guds stemme gjør slutt på fangenskapet for Hans folk, våkner de som har tapt alt i livets store strid, opp med gru. Så lenge nådetiden varte, var de blendet av djevelens bedrag, og de prøvde å finne unnskyldning for sitt syndige liv. De rike opptrådte nedlatende overfor dem som ikke var så heldig stilt, men rikdommen hadde de skaffet seg ved å overtre Guds lov. De forsømte å gi mat til de sultne og klær til de nakne og gjøre rett og vise barmhjertighet. De opphøyet seg selv og ville gjerne bli beundret. Nå har de mistet alt som gjorde dem store, og de er fattige og forsvarsløse. Skrekkslagne ser de at avgudene som de foretrakk framfor Skaperen, blir ødelagt. De solgte sjelen sin for materiell rikdom og fornøyelser i stedet for å bli rike i Gud. Resultatet er blitt et mislykket liv. Deres glede blir til sorg og deres rikdom smuldrer bort. Det de har tjent og oppnådd gjennom et helt liv, forsvinner på et øyeblikk. De rike klager over at de praktfulle husene deres er ødelagt og at de har mistet sin

rikdom. Men deres klager stilner av frykt for at de selv skal gå til grunne sammen med sine avguder.

De gudløse beklager seg, ikke fordi de har syndet mot Gud og forsømt sine medmennesker, men fordi Gud har vunnet. De klager over at det var slik det gikk, men de angrer ikke sin ondskap. Hvis de hadde kunnet, ville de ikke skydd noe middel for selv å kunne ha seiret i kampen.

Verdens mennesker ser hvordan den gruppen som de foraktet, spottet og prøvde å utrydde, går uskadd gjennom plager, stormer og jord-skjelv. Han som er som en ild for dem som overtrer Hans lov, er en trygg bolig for sitt folk.

FALSKE HYRDER

Predikanten som har ofret sannheten for å stå på god fot med folk, innser nå hva han har vært med på å forkynne og hvilken innflytelse det har hatt. Det viser seg at Gud som vet alt, holdt øye med ham da han sto på prekestolen, gikk på gaten eller var sammen med mennesker i deres hverdag. Hver sinnsstemning, hver linje skrevet, hvert ord talt, hver handling som fikk noen til å dekke seg bak løgn, er frøkorn som er sådd, og nå ser han resultatet omkring seg – mennesker som går fortapt.

Herren sier: «De leger Mitt folks skade på en lettvinnt måte, og sier «Fred, fred!» enda det ikke er noen fred.» «For med løgn tar dere motet fra den rettferdighets hjerte, men det er ikke Jeg som har tatt motet fra ham. Dere styrker den ugudelige, så han ikke vender om fra sin onde vei og kan få leve.» Jer 8,11; Esek 13,22.

«Ve de hyrdene som lar sauene Jeg vokter gå tapt og bli spredd... Se, Jeg skal kreve dere til regnskap for det onde dere gjør.» «Klag, dere hyrder, og skrik! Velt dere i støvet, dere som er ledere for flokken! For dagene er fullført, og dere skal til slakt og bortdrivelse... Hyrdenes fluktmuligheter er tapt, lederne for flokken kan ikke slippe unna.» Jer 23,1-2; 25,34-35.

Både prester og legfolk innser at de ikke har stått i rett forhold til Gud. De skjønner at de har gjort opprør mot Ham som er opphavet til alle rettferdige og hellige lover. De har satt Guds bud ut av spill, og dette har utløst mye vondt, slik som splid, hat og urett, inntil jorden ble en eneste stor slagmark, fylt med ondskap. Dette går nå opp for dem som forkastet sannheten og foretrakk villfarelse. Ord kan ikke beskrive den lengselen som de troløse føler etter det de for alltid har mistet – det evige livet. Mennesker som folk så opp til på grunn av deres evner og veltalighet, ser nå alt dette i et sant lys. Det går opp for dem hva de har forspilt på grunn av sine overtredelser, og de faller ned for føttene på dem som de stadig har foraktet og spottet, og bekjenner at Gud har elsket dem.

Folk skjønner at de er blitt bedratt. De anklager hverandre for at de har blitt ført til undergang, men alle er enige om å rette den bitreste fordømmelsen mot de religiøse lederne. Troløse forkynnere har kommet med behagelige spådommer. De har fått tilhørerne til å forkaste Guds lov og til å forfølge dem som ville etterleve den. I fortvilelse innrømmer disse forkynnerne nå at de har tatt

feil. Folk er rasende. «Vi er fortapt, og det er deres skyld!» roper de. Og nå går de løs på de falske hyrdene. De samme menneskene som en gang beundret dem mest, vil uttale de frykteligste forbannelser over dem. De samme hendene som en gang har kronet dem med laurbær, vil reise seg for å ødelegge dem. Våpnene som skulle brukes mot Guds folk, blir nå brukt mot deres fiender. Overalt er det kamp og blodsutgytelse.

OPPGJØRETS TID

«Den mektige røsten når ut til jordens ende, for Herren går i rette med folkeslagene. Han skal dømme alt kjød med rett. De ugudelige skal Han overgi til sverdet, sier Herren.» Jer 25,31.

Konflikten har pågått i 6000 år. Guds Sønn og Hans himmelske budbærere har kjempet mot den ondes makt for å advare, opplyse og frelse menneskene. Nå har alle tatt sin beslutning. De gudløse har helt og holdent alliert seg med djevelen i hans kamp mot Gud. Tiden er kommet da Gud vil vise hele verden at Hans lov står ved makt. Nå er Han i konflikt, ikke bare med Satan, men også med menneskene. «Herren går i rette med folkeslagene... De ugudelige skal Han overgi til sverdet». Frelsens tegn er satt på dem som «sukker og stønner over alle styggedommene som blir gjort i hennes midte». Dødsengelen som blir framstilt i Esekiels syn, blir representert av mennene som hadde ødeleggelsesvåpen, og som hadde fått følgende oppdrag: «Den gamle og den unge mann, jomfruen og det lille barnet og kvinnen, drep

og ødelegg dem! Men kom ikke nær noen som har merket på seg. I Min helligdom skal dere begynne.» Esek 9,1-6. Ødeleggelsen begynner med dem som ga seg ut for å være åndelige ledere. De falske vaktmennene faller først. Det vises ingen skånsel og ingen blir spart. Menn, kvinner og barn omkommer alle sammen.

«For se, Herren kommer ut fra Sitt sted for å gjengjelde dem som bor på jorden for deres misgjerning. Jorden skal også avsløre blodet som er blitt utøst på den, og den skal aldri mer dekke til dem som er drept der.» Jes 26,21. «Dette er den plagen Herren skal slå alle folkene med som stred mot Jerusalem: Deres kjøtt skal råtne mens de står på sine føtter. Og deres tunge skal råtne i munnen på dem. På den dagen skal det skje: Det skal komme over dem en stor forvirring fra Herren. Hver av dem skal gripe hånden til sin neste og løfte hånden mot sin neste.» Sak 14,12-13.

De gudløse omkommer i den voldsomme kampen som er resultatet av deres egne tøylesløse lidenskaper, og også fordi Gud utløser sin fryktelige, ublandede harme. Det gjelder både prester og statsmenn, rik og fattig, høy og lav. «På den dag skal Herrens drepte ligge spredt fra den ene enden av jorden til den andre enden av jorden. Ingen skal synge klagesang over dem, og ingen skal samle dem og begrave dem.» Jer 25,33. Kristus vil utrydde dem med pusten fra sin munn og sin strålende herlighet når Han kommer. Han tar sitt folk til Det nye Jerusalem, og jorden blir folketom. «Se, Herren gjør jorden tom og legger den øde, omvelter dens over-

flate, og dem som bor der, sprer Han omkring.» «Jorden skal tømmes fullstendig og bli helt utplyndret, for dette ordet har Herren talt.» «Jorden blir vanhelliget av dem som bor der, fordi de har overtrådt lovene, brutt forskriftene og akttet den evige pakten for intet. Derfor blir jorden fortært av forbannelsen, og det er de som bor på den, som må bære skylden. Derfor brennes de som bor på jorden, og de menneskene som blir igjen, er få.» Jes 24,1.3.5-6.

Hele jorden ser ut som en ørken. Ruiner av byer som er ødelagt av jordskjelv, trær som er rykket opp med rot og steinblokker som er kastet opp fra havet eller revet ut av fjellet, ligger spredt overalt, mens uhyre kratre viser hvor fjellene sto.

SATAN BUNDET

Nå skjer det som ble illustrert ved den siste, viktige tjenesten på den store forsoningsdagen. Når tjenesten i Det aller helligste var fullført og Israels synder var fjernet fra helligdommen ved blodet av syndofferet, ble den levende bukken ført fram for Herren. Og mens hele menigheten så på, skulle øverstepresten «bekjenne alle Israels barns misgjerninger og alle deres overtredelser og alle deres synder. Han skulle legge dem på hodet til bukken.» 3 Mos 16,21. Når Kristi tjeneste som talsmann i den himmelske helligdom er fullført, vil Satan bli erklært skyldig i alt det onde han har fått Guds folk til å begå. Dette skjer mens Gud og englene og alle de frelste er til stede. På samme måte som syndebukken ble sendt ut i ødemarken, blir Satan

forvist til å være bundet til denne jorden som nå er et trist ørkenland, øde og ubebodd.

Åpenbaringsboken forutsier forvisningen av Satan og den kaotiske tilstanden jorden kommer i når den blir øde og tom. Denne tilstanden vil vare i 1000 år. Etter at profeten har skildret Jesu gjenkomst og utryddelsen av de gudløse, sier han: «Deretter så jeg en engel som kom ned fra Himmelen. Han hadde nøkkelen til avgrunnen og en stor lenke i hånden. Han grep dragen, den gamle slange, som er djevelen og Satan, og bandt ham for 1000 år, og han kastet ham ned i avgrunnen og stengte ham inne og satte et segl over ham, for at han ikke lenger skulle forføre folkeslagene før de 1000 år var til ende. Men etter alt dette skal han bli løslatt for en kort tid.» Åp 20,1-3. At «avgrunnen» betyr jorden i en kaotisk og mørk tilstand, går klart fram av andre bibeltekster. Om jorden «i begynnelsen» sier Bibelen at den var «uformet og tom», og mørket lå over dypets overflate. 1 Mos 1,2. Profetien forteller at jorden i hvert fall til en viss grad vil komme tilbake til den samme tilstanden.

Med henblikk på Guds store dag erklærer profeten Jeremia: «Jeg så på jorden, og se, den var uformet og tom. På himmelen var det ikke noe lys. Jeg så fjellene, og se, de skalv, og alle haugene svaiet. Jeg så, og se, det fantes ikke noe menneske mer, alle fuglene under himmelen hadde flyktet. Jeg så, og se, det fruktbare landet var en ødemark. Alle byene var revet ned framfor Herrens ansikt, framfor Hans brennende vre-

de.» Jer 4,23-26. Her skal Satan og de onde englene være i 1000 år. Han er bundet til denne jorden og har derfor ikke adgang til andre kloder for å friste og plage dem som aldri har syndet. På den måten er han bundet, for det finnes ingen han kan bruke sin makt mot. Han er helt avskåret fra å bedra og ødelegge, noe som gjennom mange århundrer har vært hans eneste interesse.

Idet profeten Jesaja ser fram til den tiden da Satans makt er brutt, utbryter han: «Å, at du er falt ned fra Himmelen, du, strålende stjerne (eng. KJV: Lucifer), morgnrødens sønn! Å, hvor du er hogd ned til jorden, du som underkuet folkeslagene! For det er du som har sagt i ditt hjerte: 'Til Himlene vil jeg stige opp, høyt over Guds stjerner vil jeg reise min trone. Jeg vil sitte på forsamlings berg, på sidene lengst borte mot nord. Jeg vil stige opp over skyenes tinder, jeg vil bli lik Den Høyeste.' De som ser deg, skal stirre på deg, granske deg og si: 'Er dette mannen som fikk jorden til å skake, som rystet kongeriker, som gjorde verden lik en ørken og som rev ned byene i den, som aldri slapp sine fanger løs?'» Jes 14,12-17. I 6000 år har Satan «rystet jorden.» Han «gjorde verden lik en ørken,... rev ned byene i den,» og «aldri slapp (han) sine fanger løs.» I denne tiden har Guds folk vært i hans fengsel, og han ville ha holdt dem i fangenskap til evig tid hvis Kristus ikke hadde brutt lenkene og satt fangene fri.

Selv de gudløse er nå utenfor Satans rekkevidde, og sammen med de onde englene er han nå alene til-

bake og kan studere virkningene av den forbannelsen synden har ført til. «Alle folkeslagenes konger, hver og én, hviler med ære, hver i sitt eget hus. Men du er kastet bort fra din grav, som en foraktet kvist.... Du kommer ikke sammen med de andre ved gravferd, for du har ødelagt ditt land og slått ditt folk i hjel.» Jes 14,18-20.

EN NØDVENDIG DOMSHANDLING

I 1000 år skal Satan streife omkring på den øde jorden og se på følgene av sitt opprør mot Guds lov. Dette vil tære fryktelig på ham. Helt siden syndefallet har hans stadige aktivitet hindret all ettertanke. Men nå er all makt tatt fra ham, og han har ikke annet å foreta seg enn å tenke over det han har fått i stand siden han første gang gjorde opprør mot Guds ledelse. I forferdelig angst

I 1000 år skal Satan streife omkring på den øde jorden og se på følgene av sitt opprør mot Guds lov.

venter han på det fryktelige oppgjøret når han skal lide for alt det onde han har gjort og bli straffet for all den synd som han er ansvarlig for.

Guds folk er glade og lettet over at Satan er fanget. Profeten sier det slik: «På den dagen Herren gir deg hvile fra ditt strev, fra din uro og fra det harde slavearbeidet du ble trellbundet til, da skal det skje: Du skal stemme i dette kvadet mot Babylons konge: Se, hvordan det er ute med undertrykkeren, det er ute med det frekke stedet. Herren har brukket de ugugdeliges stakk, herskerens stav, som slo folkene i harme med ustanselige slag, som hersket over folkeslagene i vrede. Det var forfølgelse uten skånsel.» Jes 14,3-6.

I de 1000 årene mellom den første og den andre oppstandelsen foregår dommen over de gudløse. Apostelen Paulus viser at denne dommen finner sted etter Kristi gjenkomst. «Døm derfor ikke noe før tiden, før Herren kommer, Han som både skal føre mørkets skjulte ting fram i lyset og åpenbare hjertenes råd.» 1 Kor 4,5. Daniel sier at da den gamle av dager kom, «ble dommen gitt til Den Høyestes hellige.» Dan 7,22 (eng. KJV). I denne tiden skal de rettferdige være konger og prester for Gud. Johannes sier i Åpenbaringsboken: «Og jeg så troner, og noen satte seg på dem, og det ble overgitt til dem å holde dom.»

«De skal være prester for Gud og Kristus, og de skal regjere med Ham i 1000 år.» Åp 20,4.6.

Det er i denne tiden «de hellige skal dømme verden» som Paulus forutsa. 1 Kor 6,2. Sammen med Kristus skal de dømme de gudløse. Deres liv blir vurdert på grunnlag av Guds Ord, og de får igjen for det de har gjort i livet. Så blir straffen tilmålt og skrevet ved deres navn i dødens bok. Kristus og Hans folk skal også dømme Satan og de onde englene. Om dette skriver Paulus: «Vet dere ikke at vi skal dømme engler?» v.3. Judas omtaler «de englene som ikke tok vare på sin myndighet, men forlot sin egen bolig, dem har Han bundet i evige lenker under mørke til dommen på den store dag.» Jud 6.

Ved slutten av de 1000 årene kommer den andre oppstandelsen. Da blir de gudløse reist opp fra de døde og stilt fram for Gud, for at «den dommen som står skrevet», kan bli fullbyrdet. Etter at de rettferdiges oppstandelse er omtalt, skriver Johannes videre: «Men de andre døde ble ikke levende igjen før de 1000 år var omme.» Åp 20,5. Jesaja skriver om de gudløse: «De skal samles sammen som fanger i fangehullet. De skal stenges inne i fengsel. Etter mange dager skal de få sin gjengjeldelse.» Jes 24,22.

KAPITTEL 42

STRIDEN ER OVER

Ved slutten av de 1000 årene kommer Kristus tilbake til jorden. Alle de frelste og hærskarer av engler følger Ham. Han kommer i fryktinngytende majestet og byr de gudløse stå opp fra gravene og få sin dom. En veldig hærskare kommer fram, talløs som havets sand. Men så forskjellige de er fra dem som sto opp i den første oppstandelsen! De rettferdige fikk evig ungdom og skjønnhet. De gudløse er merket av sykdom og død.

Hvert blick i den talløse mengden er vendt mot Guds Sønn. Samstemmig roper de gudløse: «Velsignet er Han som kommer i Herrens navn!» Men det er ikke kjærlighet til Kristus som får dem til å si dette. Sannhetens kraft tvinger ordene fram fra motvillige lepper. I samme tilstand som de onde menneskene gikk i graven, kommer de opp igjen med den samme fiendtlige innstillingen til Kristus og den samme opprørske holdningen. De får ikke noen ny prøvetid som de kan bruke til å forbedre deres tidligere karaktermangler. Det ville være nytteløst. Et helt liv i overtredelse har ikke vært med til å bløtgjøre deres hjerter. Hvis de fikk en ny prøvetid, ville de igjen unndra seg Guds krav og hisse til opprør mot Ham.

Kristus kommer ned på Oljeber-

get, på det stedet der Han fór opp til himmelen etter oppstandelsen, og der englene gjentok løftet om at Han skulle komme igjen. Profeten sier: «Slik skal Herren min Gud komme, og alle de hellige med Deg.» «På den dagen skal Hans føtter stå på Oljeberget, som ligger vendt mot Jerusalem fra øst til vest, så det blir en meget stor dal.» «Herren skal være Konge over hele jorden.» Sak 14,5.4.9. Når Det nye Jerusalem kommer ned fra himmelen i sin strålende prakt, skal byen ligge på det stedet som er rensset og gjort klart til å ta imot den. Og Kristus drar inn i byen sammen med englene og folket sitt.

ET DESPERAT ANGREP

Nå forbereder Satan seg til den siste, innbitte kampen om herredømmet. Mens han var fratatt makten og hindret i å fortsette sitt bedrag, var han ulykkelig og nedslått. Men når de gudløse blir reist opp fra gravene og han ser den uhyre mengden som er med ham, får han nytt håp, og han bestemmer seg for ikke å gi opp. Han vil samle alle de fortapte under sin ledelse og sette alt inn på å virkeliggjøre sine planer.

De gudløse er Satans fanger. Ved å forkaste Kristus har de gått med på å følge opprørslederen. De er beredt

til å godta forslagene hans og lystre hans ordre. Han opptrer på samme listige måte som før og holder skjult at han er Satan. I stedet påstår han at han har rettmessig krav på verden, og at den er tatt fra ham på ulovlig måte. Han innbiller sine bedratte tilhengere at han har reddet dem ut av graven, og at han nå vil frelse dem fra det grusomste tyranniet. De er ikke lenger under Kristi innflytelse, og Satan gjør mirakler til støtte for sine påstander. Han styrker de svake og oppildner alle med sin egen ånd og kraft. Han foreslår å lede dem mot de helliges leir og innta byen. Med djevelsk fryd peker han på det faktum at talløse millioner er oppreist fra de døde, og at han som deres leder vil kunne innta byen og vinne tilbake sitt rike.

I den utallige mengden er det mange som levde før storflommen, da folk ble svært gamle. Det er kjemper med høy intelligens som lot falne engler få kontroll over dem, og som brukte all sin dyktighet og kunnskap til å opphøye seg selv. Blant dem er fremragende genier som fikk verden til å forgude deres kunst, men som ved sin grusomhet og sine skadelige oppfinnelser forurenset jorden og ødela Guds bilde i den grad at Han måtte utrydde dem. Der er konger og hærførere som erobret riker, dristige menn som aldri tapte et slag, og stolte, ærgjerrige krigsmenn som fikk nasjoner til å skjelve. De er ikke blitt forandret i døden. Når de kommer opp av graven, fortsetter tankene i de samme banene som da de døde. De har den samme erobringlysten som da de falt. Satan rådslår

med englene sine, og deretter med disse kongene, erobrerne og andre ledere. De ser på de veldige styrkene og slår fast at de som er inne i byen, er få sammenliknet med deres egen hær, og at de derfor kan slå dem. De planlegger å erobre Det nye Jerusalem med alle dets rikdommer. Alle begynner straks å forberede seg til kamp. Dyktige fagfolk framstiller våpen, og framgangsrike militærledere organiserer hæren i kompanier og divisjoner.

Endelig gis det ordre til frammarsj, og den talløse hærskaeren setter seg i bevegelse. En slik armé har aldri noen hærfører mobilisert før, for den er større enn alle generasjoner samlede militærstyrke siden man begynte å føre krig. Satan, den fremste av alle krigens skikkelser, leder felttoget, og englene hans følger ham i dette avgjørende angrepet. Konger og hærførere marsjerer sammen med ham, og hærmassene følger i utallige, velorganiserte avdelinger. Med militær presisjon marsjerer de kompakte kolonnene fram over den ødelagte jorden mot Den hellige byen. Jesus gir ordre om å stenge portene til Jerusalem, og Satans hær omringer byen og gjør seg klar til angrep.

KRISTUS MOTTAR HYLLEST

Nå viser Kristus seg igjen for fienden. Høyt over byen på et fundament av skinnende gull står det en trone, og på den sitter Guds Sønn, omgitt av borgerne i sitt rike. Ord kan ikke beskrive Hans makt og storhet. Han er innhyllet i sin Fars herlighet, og stråleglansen som fyller Den hellige byen, skinner gjennom portene og

opplyser hele jorden.

Nærmest tronen er de som engang var ivrige i Satans tjeneste, men ble reddet som en brann ut av ilden og har fulgt Frelseren med dyp og inderlig hengivenhet. Deretter kommer de som utviklet en kristelig karakter i en verden med falskhet og vantro, de som holdt Guds lov i ære da kristenheten forkynte at den var avskaffet, og de millionene fra alle tidsaldrer som ble martyrer for sin tro. Rundt omkring dem er «en stor skare som ingen kunne telle, av alle folkeslag, stammer, folk og tungemål, som sto foran tronen og foran Lammet, kledd i hvite kjortler, med palmegrener i hendene sine.» Åp 7,9. Nå er kampen deres over, og de har seiret. De har fullført løpet og vunnet prisen. Palmegrenene deres symboliserer seier, og den hvite drakten er et merke på Kristi fullkomne rettferdighet som nå er deres.

De frelste stemmer i en lovsang som lenge gir ekko gjennom himmelhvelvingen. «Frelsen tilhører vår Gud, Ham som sitter på tronen, og Lammet!» v.10. Og engler og serafer synger med i lovsangen. Etter at de frelste nå har sett djevelens makt og ondskap, skjønner de bedre enn noen gang at de bare kunne seire i Kristi kraft. I hele den strålende mengden er det ingen som tar æren for selv å ha noen del i frelsen, som om den skyldes deres egen kraft og godhet. Ingen nevner hva de har utrettet eller lidd, men innholdet i hver sang og grunntonen i all lovprisning er at frelsen kommer fra Gud og Lammet.

Så blir Guds Sønn kronet mens

alle i himmelen og på jorden er vitner til det. Kongenes Konge som har fått all makt og myndighet, kunnegjør nå dommen over dem som gjorde opprør mot Hans ledelse, og Han lar rettferdigheten bli fullført overfor dem som har overtrådt Hans lov og undertrykt Hans folk. Profeten sier: «Deretter så jeg en stor, hvit trone og Ham som satt på den. Jorden og himmelen flyktet for Hans åsyn. Og det ble ikke funnet noe sted for dem. Og jeg så de døde, små og store, stå framfor Gud, og bøker ble åpnet. Og en annen bok ble åpnet, som er Livets Bok. Og de døde ble dømt etter det som var skrevet i bøkene, etter sine gjerninger.» Åp 20,11-12.

BØKER BLIR ÅPNET

Så snart bøkene blir åpnet og Jesus ser på de gudløse, husker de hver synd de har begått. De ser nøyaktig hvor de vek av fra renhetens og hellighetens sti, hvor langt stolthet og opprør førte dem i overtredelse av Guds lov. Fristelser som de åpnet for ved å gi etter for synd, velsignelser de misbrukte, Herrens budbærere som de foraktet, advarsler som de forkastet og Guds innbydelse som de uforsonlig snudde ryggen til – alt står som skrevet med ildskrift.

Over tronen kommer korset til syne. Som i et panorama kan de se Adams fristelse og fall og de forskjellige begivenheter som fulgte etter hverandre i den store frelsesplanen: Frelserens fødsel i fattigdom, barneårene i nøysomhet og lydighet, dåpen i Jordan-elven, fasten og fristelsen i ødemarken og Hans virksomhet blant mennesker som Han tilbød

himmelens rikeste velsignelser. Det var dager da Han var travelt opptatt med å vise kjærlighet og barmhjertighet, og netter da Han våket og ba mellom øde fjell, mens misunnelse, hat og ondskap var takken Han fikk. De kan se den forferdelige, gåtefulle sjelekampen i Getsemane under den knusende vekten av all verdens synd, og så ble Han forrådt og overlatt til den blodtørstige mengden.

Så følger de forferdelige begivenhetene denne redselsfulle natten da Hans egne disipler forlot Ham, og Han selv som fange brutalt ble drevet gjennom gatene i Jerusalem. I triumf ble Guds Sønn ført fram for Annas, anklaget i øversteprestens residens og foran dommerbordet til Pilatus, ført fram for den feige og grusomme Herodes, spottet, hånet, torturert og dømt til døden. Alt står levende klart for dem. Og nå opplever den lamslåtte mengden de siste scenene i Frelserens liv på jorden. De ser hvordan Han tålmodig går lidelsens vei til Golgata, og at Han blir naglet til korset. De arrogante prestene og den spottende pøbelhopen gjør narr av Hans dødskamp. Det overnaturlige mørket, jordskjelvet, fjellene som slår sprekker, og gravene som åpner seg, markerer det øyeblikket da verdens Frelser døde.

Disse fryktelige begivenhetene framtrer akkurat som de var. Satan og hans engler og undersåtter er ikke i stand til å vende blikket vekk fra denne dramatiske framstillingen av det de har gjort. Enhver husker godt sin egen rolle. Der står Herodes som drepte de uskyldige barna i Betlehem for å utrydde Isra-

els konge, der er den onde Herodias som har døperen Johannes' blod på samvittigheten, og der er den svake og holdningsløse Pilatus, soldatene som spottet, prestene og rådsherrene og den rasende folkehopen som ropte: «Hans blod får komme over oss og over våre barn!» Matt 27,25. Alle

Nå opplever mengden de siste scenene i Frelserens liv der han tålmodig går lidelsens vei til Golgata.

blir de minnet om sin egen fryktelige synd. Forgjeves prøver de å gjemme seg for den guddommelige glansen, klarere enn sollyset, som stråler fra ansiktet Hans, mens de frelste legger kronene foran Frelseren og roper: «Han døde for meg!»

Midt blant de frelste er Jesu apostler, den heltemodige Paulus, den ivrige Peter, den elskede og elskelige Johannes og de trofaste brødrene deres. Sammen med dem er

den store skaren av martyrer, mens de som forfulgte, fengslet og drepte dem, er utenfor murene, midt i all den avskyelige styggedommen. Der er Nero, dette grusomme og umoraliske uhyret som nøt å se de kristnes lidelser når de ble pint på hans ordre. Nå ser han hvordan de blir opphøyet. Hans mor er også der og er vitne til resultatene av sitt eget verk. Hun ser hvordan hennes egne onde karaktertrekk gikk i arv til sønnen, og hvordan de lidenskapene hun oppmuntret og utviklet ved sin innflytelse og sitt eksempel, har båret frukt i forbrytelser som rystet en hel verden.

Der er pavens prester og prelater som påsto at de var Kristi sendebud, men som brukte pinebenk, fengsel og bål for å tvinge folks samvittighet. Der er de stolte pavene som opphøyet seg over Gud og dristet seg til å forandre Hans lov. Disse som har gitt seg ut for å være kirkens åndelige ledere, har en uoppgjort sak med Gud som de gjerne ville bli fritatt for. For sent innser de at Den Allvitende Gud verner om sin lov, og at Han på ingen måte lar de skyldige gå ustraffet. Nå forstår de at Kristus identifiserer seg med sitt lidende folk, og de føler vekten av Hans egne ord: «Alt det dere gjorde mot en av de minste

av disse Mine søsken, det gjorde dere mot Meg.» Matt 25,40. Hele den gudløse verden står anklaget for Guds domstol for høyforræderi mot Ham. Ingen kan tale deres sak, for de er alle uten unnskyldning. De blir alle dømt til evig død.

EN SLÅTT FIENDE

Nå er det klart for alle at synden ikke fører til frihet og evig liv, men til slaveri, ødeleggelse og død. De gudløse innser hva de har gått glipp av fordi de har levd i opprør. De brydde seg ikke om den evige herligheten da de fikk tilbud om den. Men nå har den en helt annen tiltrekningskraft. «Alt dette kunne vært mitt, men jeg valgte å avslå det!» roper de fortapte. «Så blind jeg var! Jeg har byttet fred og lykke med elendighet, skam og fortvilelse.» Alle innser at det er rettferdig og riktig at de lukkes ute fra himmelen. Ved sin livsførsel har de gitt uttrykk for at de ikke ville at Jesus skulle være Herre i deres liv.

Som tryllebundet er de gudløse vitne til at Guds Sønn blir kronet. I hendene har Han lovtavlene, budene som de har foraktet og overtrådt. De hører de frelstes utbrudd av undring, jubel og tilbedelse. Og mens tonene fra lovsangen bølger ut over folkemassene utenfor byen, utbryter alle enstemmig: «Store og underfulle er Dine gjerninger, Herre Gud, Den Allmektige! Rettferdige og sanne er Dine veier, Du, de helliges Konge!» Åp 15,3. Og de kaster seg ned og tilber Livets Fyrste.

Satan er som lamslått mens han betrakter Kristi herlighet og storhet. Han som engang var en vernende

kjerub, husker tilbake på tiden før fallet. Han som engang var en lysende seraf, «morgenrødens sønn», er nå fullstendig forandret og fornedret. For all framtid er han utelukket fra det rådet han engang var et aktet medlem av. Nå ser han en annen som står nær Gud og skjerner for Hans herlighet. Han er vitne til hvordan en mektig og majestetisk engel setter kronen på Kristi hode, og han vet at det kunne ha vært ham selv.

Han tenker tilbake på det hjemmet han hadde da han var uskyldig og ren, og på den freden og tilfredsheten han opplevde inntil han ga etter for misnøyen mot Gud og misunnelsen mot Kristus. Beskyldningene han kom med, opprøret, hans bedragerske framferd for å vinne støtte og velvilje hos englene og hans ubøyelege motstand da Gud appellerte til ham om å vende om så han kunne få tilgivelse – han husker alt så tydelig. Nå ser han tilbake på sitt livsverk og på resultatet av det – menneskenes innbyrdes fiendskap, fryktelige blodsutgytelser, rikers oppkomst og fall, statskupp og opptøyer, kriger og revolusjoner.

Han husker sine konstante anstrengelser for å motarbeide Kristi verk, og for å få mennesker til å synke stadig dypere. Han innser at hans djevleske planer ikke har kunnet ødelegge dem som satte sin lit til Gud. Når Satan ser på sitt rike som er frukten av hans livsverk, ser han bare nederlag og ruin. Han har fått de store folkemassene til å tro at det ville være en enkel sak å erobre Den hellige byen, men han vet at det er løgn. Etter hvert som den store kon-

flikten mellom ondt og godt har utviklet seg, har han lidd nederlag gang på gang og blitt tvunget til å overgi seg. Han kjenner bare så altfor godt den evige Guds makt og storhet.

Den store opprøreren har alltid hatt som mål å rettferdiggjøre seg selv og påvise at Gud er ansvarlig for opprøret. For å oppnå dette har han brukt alle sine krefter og enestående evner. Han har arbeidet målbevisst og systematisk og med forbausende hell, og han har fått mange til å tro på sin egen forklaring på Den store striden som har vart så lenge. I tusener av år har mesterbedrageren framstilt løgn som sannhet.

Men nå er tiden kommet da opprøret endelig skal stanses, og Satans karakter og løpebane skal avdekkes. I sitt siste, desperate forsøk på å overta Kristi trone, utrydde Hans folk og innta Den hellige byen, er djevelen blitt fullstendig avslørt. De som allierte seg med ham, er nå vitne til hans totale nederlag. Kristi etterfølgere og de lojale englene er klar over omfanget av hans intrigespill mot Gud. Så nå ser alle på ham med avsky. Satan innrømmer at hans planmessige opprør har gjort ham uskikket for himmelen. Han har satt alle sine evner og krefter i kampen mot Gud, og derfor ville himmelen renhet, fred og harmoni være den største plage for ham. Hans anklager mot Guds barmhjertighet og rettferdighet er det nå slutt med. De anklagene han har forsøkt å rette mot Gud, faller helt og holdent tilbake på ham selv. Nå bøyer Satan seg og erkjenner at dommen over ham er rettferdig.

GUDS RETTFERDIGHET HAR BLITT ÅPENBART

«Hvem skal ikke frykte Deg, Herre, og ære Ditt navn? For Du alene er hellig. For alle folkeslag skal komme og tilbe framfor Deg, for Dine rettfærdige dommer er blitt åpenbare.» v.4.

Hvert eneste spørsmål om sannhet og villfarelse i den langvarige striden er nå blitt besvart. Alle skapte fornuftsvesener kan se følgene av å gjøre opprør og sette Guds bud til side. Resultatet av Satans styresett i motsetning til Guds er blitt demonstrert for hele universet. Hans egne gjerninger har dømt ham. Men Guds visdom, rettfærdighet og godhet har fått oppreisning. Alle forstår at alt det Gud har gjort i den store åndskampen, har vært til det beste for Hans folk og for alle de verdener Han har skapt. «Alle Dine gjerninger skal prise Deg, Herre, og Dine hellige skal love Deg.» Sal 145,10.

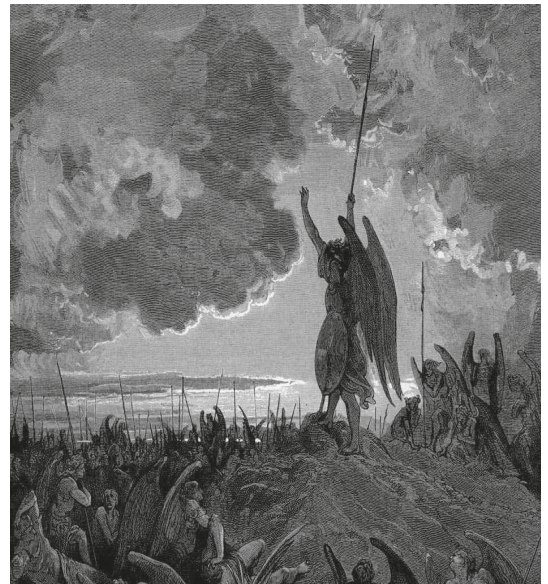
Syndens historie vil gjennom hele evigheten vitne om at alle skapningers lykke er nøye knyttet til Guds lov. Med tanke på alt som har skjedd i den store konflikten, vil alle skapninger i universet, både de lojale og de som gjorde opprør, i fellesskap utbryte: «Rettfærdige og sanne er Dine veier, Du de helliges Konge.» Det store offeret som Faderen og Sønnen brakte for menneskenes skyld, er blitt klart og tydelig presentert for alle skapningene i universet. Nå er tiden kommet da Kristus overtar sin rettmessige plass og blir opphøyet over alt og alle. For å få den gleden Han hadde i vente – å føre mange til herlighet – tålte Han korset uten å bry seg om vanæren. Og selv om sorgen og vanæren var ufattelig stor, er

gleden og herligheten likevel større.

Han ser på de frelste som er gjen-skapt i Hans eget bilde. De er preget med Hans fullkommenhet, og deres ansikter gjenspeiler deres konge. I dem ser Han resultatet av det Han har gjennomgått, og Han er fornøyd. Med en stemme som når ut til alle, både rettfærdige og gudløse, kunn-gjør Han: «Disse har Jeg kjøpt med Mitt blod. Jeg led og døde for dem, for at de skal være hos Meg gjennom evigheten.» Og en lovsang lyder fra de hvitkleddede omkring tronen: «Verdig er Lammet som ble slaktet, til å få makt og rikdom og visdom og styrke og ære og pris og velsignelse!» Åp 5,12.

DE UGUELIGES SKJEBNE

Selv om Satan nå må anerkjenne Guds rettfærdighet og bøye seg for

Selv om Satan nå må anerkjenne Guds rettfærdighet, har han ikke forandret seg. Opprørsånden bryter fram igjen som en flodbølge. Han farer inn blant tilhengerne og prøver å inspirere dem med sitt eget raseri og få dem til å kaste seg inn i kampen.

Kristi overhøyhet, har han ikke forandret seg. Opprørsmentaliteten bryter fram igjen som en flodbølge. I vilt raseri beslutter han å fortsette kampen. Nå er det tid til et siste, avgjørende angrep mot himmelens konge. Han farer inn blant tilhengerne og prøver å inspirere dem med sitt eget raseri og få dem til å kaste seg inn i kampen. Men blant de talløse millionene han har lokket til opprør, er det ikke lenger noen som vil følge ham. Makten hans er brutt. De gudløse hater Gud like mye som Satan gjør, men de innser at situasjonen er håpløs og at de ikke kan stå seg mot Gud. Rasende vender de seg nå mot Satan og dem som har samarbeidet med ham i å villedet dem, og de går løs på dem med djevlesk raseri.

Herren sier: «Fordi du framhever ditt hjerte som om det var et gudehjerte, se, derfor skal Jeg føre fremmede mot deg, de mest grusomme av folkeslagene. De skal trekke sverdet mot din skjønne visdom og vanhellige din skjønnhet. De skal styrte deg ned i avgrunnen.» «Ved den omfattende handelen ble du fylt med vold i ditt indre, og du syndet. Som vanhellig stengte Jeg deg ute fra Guds berg, Jeg lot deg gå fortapt, du kjerub med dekkende vinger, fra å være blant de glødende steinene. ...Jeg kastet deg til jorden. Jeg la deg ned foran ansiktet på konger, så de kunne stirre på deg. ...Du er blitt til redsler, og for evig skal du ikke være mer.» Esek 28,6-8,16-19. «For hver støvel soldatene har trampet, og kappen som er veltet i blod, skal brukes til brensel, til å fortæres av ilden». «For Herrens vrede er over alle folkesla-

gene og Hans harme over skaren av dem alle. Han lyser dem i bann, Han overgir dem til slakt.» «Han lar det regne snarer over de ugudelige; ild og svovel og en glohet vind skal være den del de får i sitt beger.» Jes 9,5; 34,2; Sal 11,6.

Det kommer ild ned fra himmelen. Jorden slår sprekker. De våpnene som er skjult i dens dyp, kommer fram i dagen. Fortærende flammer slår ut fra hver gapende kløft. Selv fjellene brenner. Nå er den kommet, dagen som skal brenne som en ovn. Elementene kommer i brann og blir oppløst, og jorden og alt menneskeverk blir ødelagt. Mal 4,1; 2 Pet 3,10. Jordskorpen er som en eneste smeltet masse – en uhyre, sydende ildsjø. Det er dommens og undergangens dag for de gudløse. «For det er hevners dag fra Herren, et gjengjeldsens år for Sions sak.» Jes 34,8.

De gudløse får sin straff på jorden. Ordsp 11,31. De skal «bli som halm. Dagen som kommer, skal sette dem i brann, sier hærkarenes Herre, så det hverken blir rot eller gren igjen.» Mal 4,1. Noen blir utslettet øyeblikkelig, mens andre må lide lenger. Alle får igjen etter sine gjerninger. Satan blir straffet, ikke bare for sitt eget opprør, men for all den synden han har påført Guds folk. Derfor får han langt større straff enn dem han har ledet vill. Han må fortsatt leve og lide etter at ofrene for bedraget hans er tilintetgjort. Til slutt vil de gudløse forsvinne i den rensende ilden – både rot og gren. Satan er roten og tilhengerne hans grenene. Lovens straff er fullbyrdet, rettferdighetens krav er oppfylt. Himmelen og jorden

kunngjør at Gud er rettferdig.

Satans ødeleggelsesverk er slutt for alltid. I 6000 år har han gjort hva han ville, fylt jorden med lidelse og brakt sorg inn i hele universet. Alt det skapte har stønnet og lidd. Nå er Guds skapninger for alltid forløst fra hans nærvær og fristelser. «Hele jorden har fått hvile og har ro. De bryter ut i jubelrop.» Jes 14,7. Et triumferende takkerop lyder fra hele universet. Det var som «røsten av en stor skare, som lyden av mange vann og som lyden av mektige tordenskrall, som sa: «Halleluja! For Herren Gud Den Allmektige, hersker som Konge!» Åp 19,6.

Mens jorden var omgitt av den fortærende ilden, ble de rettferdige i sikkerhet i Den hellige byen. Den annen død har ingen makt over dem som var med i den første oppstandelsen. Gud er en fortærende ild for de gudløse, men for sitt folk er Han sol og skjold. Åp 20,6; Sal 84,12.

«Og jeg så en ny himmel og en ny jord, for den første himmel og den første jord var blitt borte, og havet er ikke mer.» Åp 21,1. Den samme ilden som fortærer de gudløse, rensar jorden. Hvert spor av forbannelse blir fjernet. Ikke noe evig brennende helvete skal minne de frelste om syndens fryktelige følger.

KRISTI SÅRMERKER

Bare ett minne blir tilbake. Frelseren vil alltid bære merkene etter korsfestelsen. På hodet, i siden og på hendene og føttene finnes de eneste sporene etter syndens grusomme følger. Profeten så Kristus i Hans herlighet, og han sier: «Stråleglan-

Illden som fortærer de gudløse, rensar jorden. Ikke noe evig brennende helvete skal minne de frelste om syndens fryktelige følger. Bare ett minne blir tilbake. Frelseren vil alltid bære merkene etter korsfestelsen.

sen er som lyset. Det går lysstråler ut fra Hans hånd, og der gjemmes Hans kraft.» Hab 3,4. Fra spydstikket i siden Hans rant det blodet som forsonte menneskene med Gud. Der er Frelserens herlighet, der er Hans makt skjult. På grunn av sonofferet hadde Han kraften til å frelse, og derfor kunne Han også være rettferdig mot dem som avviste Guds nåde. Merkene etter Hans ydmykelse er Hans høyeste ære. I all evighet skal sårene fra Golgata forkynne Hans pris og kunngjøre Hans makt.

DE FRELSTES ARV

«Og du, tårnet til flokken, Sions datters befestede høyde, til deg skal det komme, ja, det første herredømmet skal komme.» Mi 4,8. Tiden er kommet som Guds folk har sett fram til med lengsel helt siden det flammende sverdet sperret veien til Eden for det første menneskeparet – Guds folk skal bli forløst. Ef 1,14.

I begynnelsen fikk menneskene jorden som sitt rike, men de overlot

den til Satan, og den har vært i fiendens hånd hele tiden siden. Nå er den vunnet tilbake gjennom frelsesplanen. Alt som gikk tapt på grunn av synd, er gjenreist. «For så sier Herren... som formet jorden og dannede den. Han som har grunnfestet den, Han som ikke skapte den til å være uformet, Han som formet den til å være bebodd.» Jes 45,18. Guds opprinnelige hensikt med å skape jorden blir nå oppfylt, for den blir et evig hjem for de frelste. «De rettferdige skal arve landet og bo i det til evig tid.» Sal 37,29.

Det er mange som har vært redde for å framstille himmelen på en materialistisk måte, og derfor har de prøvet å åndeliggjøre nettopp de tingene som får oss til å betrakte den som vårt hjem. Kristus forsikret disiplene om at Han gikk bort for å gjøre i stand et sted for dem i sin Fars hus. De som tror Guds Ord, skal ikke være helt uvitende om det himmelske hjemmet. Likevel er det sant at «det øyet ikke har sett, og det øret ikke har hørt, det som heller ikke kom opp i menneskets hjerte, det som Gud har forberedt for dem som elsker Ham.» 1 Kor 2,9. Ord strekker ikke til for å skildre det som de rettferdige skal oppleve. Bare de som får se det, vil få kjenne hvordan det er. Intet dødelige menneske kan fatte herligheten i Guds Paradis.

I Bibelen kalles de frelstes arv et fedreland. Heb 11,14-16. Der leder den himmelske hyrden sin hjord til levende vannkilder. Livets Tre bærer frukt hver måned, og bladene på treet er til legedom for folkene. Der finnes elver, klare som krystall, og

langs breddene vaier trærne og kaster svale skygger over stier som er forberedt for Guds folk. Vidstrakte sletter går over i vakre høydedrag, og Guds fjell hever seg med høyreste topper. På disse fredfulle slettene og ved de levende vannstrømmene skal Guds folk, som så lenge har vært pilegrimer og vandringsmenn, finne et hjem.

«Mitt folk skal bo i fredens bolig, i trygge tabernakler og på sorgløse hvilesteder.» «Det skal ikke lenger høres om vold i ditt land, eller om ødeleggelse og undergang innenfor dine grenser. Men du skal kalle dine murer for Frelse, og dine porter Lovprisning.» «De skal bygge hus og bo i dem. De skal plante vingårder og spise frukten av dem. De skal ikke bygge og en annen bo. De skal ikke plante og en annen spise.... I et langt liv skal Mine utvalgte til fulle nyte frukten av sine hendes gjerninger.» Jes 32,18; 60,18; 65,21-22. «Ørken og tørt land skal glede seg, og ødemarken skal fryde seg og blomstre som en rose.» (eng. KJV) «I stedet for tornebusk skal det vokse sypresser, og i stedet for nesle skal det vokse myrter.» «Ulven skal bo sammen med lammet, leoparden skal legge seg ned hos kjeet.» «De gjør ingen skade, og de ødelegger ikke noe over hele Mitt hellige berg.» Jes 35,1; 55,13; 11,6.9.

Smerte kan ikke eksistere i himmelens atmosfære. Der blir det ingen tårer, ingen begravelser, ikke noe tegn på sorg. «Døden skal ikke være mer, heller ikke sorg eller gråt eller smerte skal være mer, for de første ting er blitt borte.» «Men ingen som bor der, skal si: «Jeg er syk.» For fol-

ket som bor i den, har fått sin synd forlatt.» Åp 21,4; Jes 33,24.

Der ligger Det nye Jerusalem, hovedstaden på Den nye jord, «en herlig krone i Herrens hånd, en kongelig hodepynt i din Guds hånd.» «Den som har Guds herlighet. Den hadde et lys som den mest kostbare stein, som en jaspisstein, som funklet som krystall.» «Og de frelstes folkeslag skal vandre i dens lys, og kongene på jorden fører sin herlighet og ære inn i den.» Herren sier: «Jeg skal fryde Meg over Jerusalem og glede Meg over Mitt folk.» «Se, Guds bolig er hos menneskene, og Han skal bo hos dem, og de skal være Hans folk. Gud Selv skal være hos dem og være deres Gud.» Jes 62,3; Åp 21,11.24; Jes 65,19; Åp 21,3.

Det blir aldri natt i Den hellige byen. Ingen har behov for hvile. Ingen blir trette av å gjøre Guds vilje og ære Ham. Hele tiden skal vi kjenne morgenens friskhet, og den skal aldri ta slutt. «De trenger ingen lampe og heller ikke lys fra solen, for Herren Gud gir dem lys.» Åp 22,5. Sollyset blir erstattet av en stråleglans som ikke blender, men som likevel er mye sterkere enn middagssolen slik vi kjenner den. Guds og Lammets herlighet fyller Den hellige byen med et lys som aldri forsvinner. De frelste skal ferdes i den solfrie herligheten fra en evig dag.

«Men jeg så ikke noe tempel i den, for Herren Gud, Den Allmechtige, og Lammet er dens tempel.» Åp 21,22. Guds folk får det store privilegium å ha et åpent og fritt samfunn med Faderen og Sønnen. «For nå ser vi i et speil, i en gåte.» 1 Kor 13,12. I

naturen og i Guds handlemåte med menneskene ser vi nå et speilbilde av Ham. Men da skal vi se Ham ansikt til ansikt, uten noe slør som skiller. Vi skal være i Hans nærhet og se Hans herlighet.

GUDS KJÆRLIGHETS TRIUMF

Der skal de frelste forstå fullt ut, slik Gud kjenner dem fullt ut. Kjærlighet og sympati som Gud selv har lagt ned i oss mennesker, skal der komme til uttrykk på den sanneste og fineste måten. Det rene samværet med hellige vesener, det harmoniske fellesskapet med engler og de trofaste fra alle tidsaldrer som har «vasket sine klær og gjort dem hvite i Lammets blod», det hellige båndet som forener hele familien i himmelen og på jorden (Ef 3,15), er alt sammen en del av de frelstes lykke.

Der skal udødelige mennesker, ved å granske og studere, få fullt lys over skaperkraftens under og hemmelighetene om kjærligheten i frelsesplanen. Ingen grusom, listig fiende skal friste noen til å glemme Gud. Hver evne skal utvikles, hvert anlegg vokse. Tilegnelsen av kunnskap vil ikke trette tanken eller tære på kreftene. Der vil de mest storslåtte planene bli gjennomført, de største forventningene og de mest opphøyde målene bli til virkelighet. Likevel vil det alltid være nye høyder å nå, nye under å fordype seg i, nye sannheter å gripe og nye utfordringer for både kropp og sjel.

Alle skattene i universet ligger åpent for de frelste. Uhemmet av tretthet og død beveger de seg gjennom himmelrommet til fjerne kloder,

kloder hvor beboerne sørget dypt over menneskenes ulykke, men som gjenlød av gledessang hver gang et menneske ble frelst. Med ubeskrivelig fryd får jordens barn del i gleden og visdommen hos vesener som aldri har syndet. De får del i all den kunnskapen om Guds skaperverk som er blitt samlet gjennom generasjoner. De ser på det fantastiske Gud har skapt – soler og kloder og stjernesystemer – som alle kretser omkring Guds trone i lovmessig orden. På alle ting, fra de minste til de største, står Skaperens navn skrevet. Alt bærer preg av Hans allmakt.

Etter hvert som årene går i evigheten, åpenbarer de stadig rikere og herligere ting om Gud og Kristus. Etter hvert som kunnskapen vokser, vil også kjærligheten, ærbødigheten og lykken øke. Jo mer de frelste lærer om Gud, desto mer vil de beundre Ham. Når Jesus åpenbarer frelsens hemmeligheter og det som ble oppnådd i kampen mot Satan for dem, vil de føle en enda dypere hengivenhet for Ham. Med desto større jubel spiller de på gullharpene, mens titusener på titusener og tusener på tusener av stemmer forener seg i lovsangen.

Etter hvert som årene går i evigheten, åpenbarer de stadig rikere og herligere ting om Gud og Kristus. Jo mer de frelste lærer om Gud, desto mer vil de beundre Ham.

«Og hver skapning som er i Himmelen og på jorden og under jorden, og de som er i havet og alt det som er i dem, hørte jeg si: 'Velsignelsen og æren og prisen og makten tilhører Ham som sitter på tronen, og Lammet i all evighet!'" Åp 5,13.

Den store striden er slutt. Synd og syndere er ikke mer. Hele universet er rent. Harmoni og glede går som pulsslag gjennom hele det veldige skaperverket. Fra Ham som skapte alt, strømmer liv, lys og glede ut gjennom universets grenseløse rom. Alle ting, fra det minste atom til den største klode, det levende og det livløse, forkynner i den reneste skjønnhet og fullkommen glede at

Gud er Kjærlighet!

FORFATTERENS FORORD

Før synden kom inn i verden, kunne Adam snakke ansikt til ansikt med sin Skaper. Men da menneskene ble adskilt fra Gud fordi de brøt Hans lov, mistet de dette store privilegiet. Likevel har Gud gjennom frelsesplanen åpnet muligheten for at jordens beboere fortsatt kan ha forbindelse med himmelen. Gud har talt med mennesker ved Den hellige ånd, og verden har fått del i guddommelig lys gjennom de åpenbaringene som Han har gitt sine utvalgte tjenere. «Drevet av Den hellige ånd talte mennesker ord fra Gud». 2 Pet 1, 21.

Ingen åpenbaring hadde blitt nedtegnet de første 2.500 årene av menneskenes historie. De som hadde blitt undervist av Gud, ga denne kunnskapen videre til andre, og den ble videreført fra far til sønn ned gjennom generasjonene. Det var først på Moses' tid at man begynte å utarbeide ting på skrift, og inspirerte åpenbaringer fra Gud ble samlet i en inspirert bok. Dette arbeidet fortsatte gjennom en lang periode på 1.600 år - fra Moses, skapelsesberetningen og lovens historiker, ned til Johannes, forfatteren til de mest storslåtte sannhetene i evangeliet.

Bibelen understreker at Gud er dens forfatter. Men samtidig er den skrevet av mennesker, og de forskjellige forfatternes særpreg gjenspeiler seg i bøkens forskjellige stilarter. De ulike sannhetene som vi finner i Bibelen, er gitt ved inspirasjon fra

Gud (2 Tim 3, 16), men de er formulert i menneskelig språk. Gud den Allmektige har opplyst sine tjenere ved sin Ånd. Han har gitt drømmer og syner, symboler og bilder, og så har de som har mottatt disse sannhetene, selv gitt uttrykk for tankene med et passende språkbruk.

Gud forkynte selv De ti bud og skrev dem med sin egen hånd. De har sin opprinnelse hos Gud og ikke hos mennesker. Men Bibelen som uttrykker gudgitte sannheter ved hjelp av menneskelig språkbruk, er en forening av det guddommelige og det menneskelige. En lignende forening finner vi også i Jesus Kristus, Han som både var Guds Sønn og Menneskesønnen. Derfor gjelder det både for Bibelen og Kristus at «Ordet ble menneske og tok bolig iblant oss.» Joh 1, 14.

Bibelens bøker er skrevet i ulike tidsperioder av personer med hver deres særegne intellektuelle og åndelige evner og hver deres bakgrunn og stilling. Stilartene er forskjellige, og emnene er mange, og den enkelte forfatter har sin egen uttrykksform. Dette gjør at de forskjellige emnene blir behandlet på ulike måter, og ofte framstiller én forfatter en sannhet på en måte som er klarere og lettere forståelig enn en annen. Ettersom flere forfattere framholder et emne ut fra forskjellige synsvinkler og forhold, kan den som leser Bibelen på en overfladisk, likegyldig eller for-

domsfull måte, få inntrykk av at den er selvmotsigende og mangler indre sammenheng. Men den som studerer Skriften med respektfull ettertanke og et ønske om å forstå den, vil oppdage dens underliggende harmoni.

Fordi Guds budskap er framstilt av forskjellige personer, blir det belyst fra flere sider. Én forfatter er opp tatt av én bestemt side av en sak og konsentrerer seg om det som harmonerer med hans egen erfaring eller oppfatning. En annen griper tak i et annet aspekt. Under Åndens ledelse presenterer hver især det som har gjort størst inntrykk på dem. Forskjellige sider av sannheten blir belyst, men sammen danner de en harmonisk enhet. De sannhetene som er åpenbart på denne måten, utgjør et fullkomment hele som passer til ethvert menneskes behov under alle livets forhold.

Gud valgte mennesker til å bringe sannheten til verden, og ved sin Ånd dyktiggjorde Han dem og ga dem evner til å utføre oppgaven. Han ledet tankene deres idet de skulle velge hva de skulle si og skrive ned. Skatten ble betrodd skrøpelige mennesker, men ikke desto mindre kommer den fra himmelen. Budskapet er gitt videre i et ufullkomment, menneskelig språk. Likevel er det Guds budskap, og den som følger Gud i troskap og lydighet, vil se Guds veldige makt, full av nåde og sannhet, i Skriften.

I sitt Ord har Gud gitt mennesker den kunnskapen som er nødvendig for deres frelse, og Skriften bør betraktes som en autoritativ, ufeilbarlig åpenbaring av Guds vilje. Den er rettesnoren for dannelsen av vår ka-

rakter. Den inneholder den kristne lære, og ut fra den skal mennesker teste deres egen erfaring. «Hver bok i Skriften er innblåst av Gud og nyttig til opplæring, tilrettevisning, veiledning og oppdragelse i rettferd, så det mennesket som tilhører Gud, kan være fullt utrustet til all god gjerning.» 2 Tim 3, 16-17.

Men selv om Gud har åpenbart sin vilje for menneskene i sitt Ord, har vi fortsatt bruk for at Den hellige ånd er nær og kan veilede oss. Jesus lovet at Ånden ville forklare Ordet for Hans tjenere og vise dem hvordan de skulle anvende det i praksis. Og siden det var Guds ånd som inspirerte Bibelens forfattere, kan det umulig være uoverensstemmelse mellom Åndens og Ordets lære.

Ånden ble ikke gitt, og kan aldri noensinne bli gitt, for å erstatte Bibelen. Skriften sier tydelig at Guds Ord er den standard som all lære og alle erfaringer må bedømmes ut fra. Apostelen Johannes sier: «Mine kjære, tro ikke enhver ånd! Prøv åndene om de er av Gud! For det er gått mange falske profeter ut i verden.» 1 Joh 4, 1. Og Jesaja sier: «Til ordet og til vidnesbyrdet! Hvis de ikke taler i overensstemmelse med dette ord, er det fordi det ikke er noe lys i dem.» Jes 8, 20 (eng. overs.)

Den hellige ånds arbeid har blitt degradert av en gruppe mennesker som hevder at de ikke har bruk for Guds Ords veiledning fordi de anser seg selv som opplyste. De styres av inntrykk som de mener er Guds stemme som taler til dem. Men den ånden som leder dem, er ikke Guds ånd. Følgene av å handle etter inn-

skytelser i stedet for å lytte til Guds Ord, er forvirring, bedrag og ruin. Det er nettopp dette den onde ønsker. Fordi Åndens arbeid er av avgjørende betydning for Guds menighet, er en av hans metoder å latterliggjøre dens virksomhet ved å oppildne ekstremister og fanatikere til falske vekkelser. På denne måten ønsker han å få Guds folk til å glemme denne kilden til styrke som Kristus selv har stillet til rådighet.

I overensstemmelse med Guds Ord skulle Den hellige ånd fortsette sin virksomhet i hele den evangeliske tidsalderen. I det tidsrommet hvor Det gamle testamente og Det nye testamente ble til, fortsatte Ånden å gi lys til privatpersoner utover de åpenbaringene som skulle inkluderes i Bibelen. Skriften selv forteller hvordan mennesker ved Åndens hjelp ble advart, irettesatt, veiledet og undervist, uten at dette hadde noen forbindelse med at Skriften ble samlet. Bibelen nevner også at det har levd profeter som ikke har fått sine uttalelser nedskrevet. På samme måte skulle Ånden fortsette sin virksomhet etter at Skriften var blitt samlet og opplyse, advare og trøste Guds folk.

Jesus ga sine disipler dette løftet: «Men Talsmannen, Den hellige ånd, som Far skal sende i mitt navn, skal lære dere alt og minne om alt det jeg har sagt dere». «Men når sannhetens Ånd kommer, skal Han veilede dere til hele sannheten ... og gjøre kjent for dere det som skal komme». Joh 14, 26; 16, 13. Skriften lærer tydelig at disse løftene langt fra er begrenset til apostlenes tid, men at de gjelder Kristi menighet til alle tider. Frelse-

ren har gitt sine etterfølgere denne forsikringen: «Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.» Matt 28, 20. Paulus sier at Åndens gaver og gjerning ble gitt til menigheten «for å utruste de hellige til tjeneste så Kristi kropp bygges opp, inntil vi alle når fram til enheten i troen på Guds Sønn og i kjennskapet til Ham, og blir det modne menneske som er fullvoksen og har hele Kristi fylde.» Ef 4, 12-13.

Paulus ber for de troende i Efesus: «At vår Herre Jesu Kristi Gud, herlighetens Far, må la dere få en Ånd som gir visdom og åpenbaring, så dere lærer Gud å kjenne. Må Han gi dere lys til hjertets øyne, så dere får innsikt i det håp Han har kalt dere til ... og hvor overveldende Hans kraft er hos oss som tror.» Ef 1, 17-19. Paulus ba om at menigheten i Efesus måtte oppleve at Ånden opplyste tankene deres og ga dem en klarere forståelse av dybdene i Guds hellige Ord.

Etter Den hellige ånds fantastiske åpenbaring på pinsedagen, oppfordret Peter folket til å omvende seg og la seg døpe i Kristi navn til syndenes forlatelse. Så tilføyde han: «Dere skal få Den hellige ånds gave. For løftet gjelder dere og barna deres og alle dem som er langt borte, så mange som Herren vår Gud kaller på.» Apg 2, 38-39.

Gjennom profeten Joel har Herren lovet en særlig utgytelse av sin Ånd i umiddelbar forbindelse med begivenhetene på Guds store dag. Joel 3, 1-2. Denne profetien gikk delvis i oppfyllelse på pinsedagen, men den vil bli oppfylt uten begrensninger når Gud utøser sin nåde i forbindel-

se med evangeliets avslutning.

Kampen mellom godt og ondt vil bli stadig mer intens fram mot verdens avslutning. Guds menighet har til alle tider vært utsatt for Satans raseri, og derfor har Gud gitt sin Ånd til sitt folk for å gi dem styrke til å stå imot den ondes makt. Da Kristi apostler skulle forkynne evangeliet for verden og skrive det ned til kommende generasjoner, ga Ånden dem innsikt på en særlig måte. Men etter hvert som menigheten nærmer seg den endelige befrielsen, vil Satan arbeide med enda større kraft. «For djevelen er kommet ned til dere, og hans raseri er stort, for han vet at hans tid er kort.» Åp 12, 12. Han vil virke «med stor makt og med under og falske tegn.» 2 Tess 2, 9. I 6.000 år har dette høyt intelligente vesenet som en gang var den første og største blant Guds engler, utelukkende vært opptatt av å bedra og ødelegge. Og all den djevlelike dyktigheten og spissfindigheten som han har til-egnet seg, og all den grusomheten han har utviklet gjennom konflikter ned gjennom tidene, vil bli satt inn i kampen mot Guds folk i den siste og avgjørende konfrontasjonen. I denne farlige tiden skal Kristi etterfølgere bringe budskapet om Kristi gjenkomst til verden. Et folk skal forberedes til å stå foran Ham når Han kommer, «uten flekk og lyte.» 2 Pet 3, 14. Akkurat som på apostlenes tid vil menigheten da ha bruk for å bli fylt av Gud nåde og kraft på en særlig måte.

Den hellige ånd har vist meg de begivenhetene i den lange kampen mellom godt og ondt som jeg har

skrevet om i denne boken. Fra tid til annen har jeg fått lov å se slagets gang i forskjellige tidsavsnitt i den store krigen mellom Kristus, livets Fyrste, vår Frelser, og Satan, ondskapens fyrste. Han er den som står bak all synd, og han var den første som brøt Guds lov. Satan har latt sitt hat til Kristus gå ut over Hans etterfølgere, og man kan spore det samme hatet til prinsippene i Guds lov ned gjennom historien. Satan er arkitekten bak et bedrag som går ut på å få løgn til å se ut som sannhet, erstatte Guds lov med menneskers lover og få folk til å tilbe skapningen i stedet for Skaperen. Gjennom alle tider har Satan hårdnakket gjort sitt ytterste for å framstille Guds karakter i et falsk lys for å gi mennesker en feilaktig oppfatning av Gud, slik at de frykter og hater Ham i stedet for å elske Ham. Han har hele tiden arbeidet for å omstøte Guds lov og få mennesker til å påstå at de ikke behøver å følge den, og han har forfulgt dem som har hatt mot nok til å motsette seg hans bedrag. Dette kan vi se når vi leser patriarkene, profetene, apostlene, martyrene og reformatorenes historie.

I det siste, store slaget vil Satan benytte den samme taktikken. Han har ikke forandret seg, og hans mål er det samme som alltid. Historien vil gjenta seg, men den forestående kampen vil bli så voldsom at verden aldri før har opplevd noe lignende. Satans bedrag vil bli mer listig, og hans angrep blir mer målrettet. Hvis det var mulig, ville han føre de utvalgte vill. Mark 13, 22.

Etter hvert som Guds ånd har vist

meg de store sannhetene i Guds Ord og avslørt fortidens og framtidens begivenheter for meg, har jeg fått beskjed om å gjøre andre kjent med det jeg har sett. Jeg har fått til oppgave å beskrive hvordan denne konflikten har utviklet seg inntil nå på en slik måte at det blir kastet lys over den kampen som hurtig nærmer seg. For å oppnå dette, har jeg prøvd å velge ut og sette sammen ulike begivenheter i kirkens historie så de samlet gir en skildring av hvordan verden har fått kjennskap til de store, avgjørende sannhetene i tidens løp. Disse sannhetene vakte Satans vrede og ble hatet av den verdslige kirken, men de ble mottatt med glede av mennesker som ikke hadde «livet så kjært at de ikke ville gå i døden.» Åp 12, 11.

De store begivenhetene som har ført til reform og framskritt gjennom tidene, er historiske kjensgjerninger som er velkjente for den protestantiske verden. Det er fakta som ingen kan motsi. Jeg har presentert dette historiske stoffet ganske kort i overensstemmelse med bokens hensikt, og kjensgjerningene er blitt begrenset så mye som mulig uten at dette har gått ut over deres anvendelighet. Når en historiker har sammenfattet begivenheter på en slik måte at han har gitt et stort overblikk i få ord eller nedskrevet detaljer på en praktisk måte, er han sitert direkte.

I noen tilfeller er det ikke oppgitt noen bestemt kilde fordi sitatene ikke er benyttet på bakgrunn av forfatterens autoritet, men fordi han har gitt en praktisk og fyldig framstilling av emnet. Verker av nålevende lede-

re for reformarbeidet er benyttet på samme måte.

Hensikten med denne boken er ikke så mye å kaste nytt lys over fortidens kamper, men heller å framheve kjensgjerninger og prinsipper som har innflytelse på kommende begivenheter. Likevel er det slik at når vi forstår at fortidens begivenheter er en del av konflikten mellom lysets og mørkets makter, får de en ny betydning. De er med på å kaste lys over framtiden og den veien som ligger foran de menneskene som blir kalt til å vitne om Guds Ord og Jesu vitnesbyrd. På samme måte som fortidens reformatorer, påtar de seg oppgaven, selv om det kan koste dem alt i denne verden.

Hensikten med denne boken er å

- beskrive begivenhetene i den store kampen mellom sannhet og løgn
- avsløre Satans list og peke på hvordan vi kan stå imot ham
- presentere en tilfredsstillende løsning på det ondes problem
- finne svar på hvordan synden oppsto, og hvordan den til slutt skal utryddes
- vise Guds rettferdige og kjærlige behandling av sine skapninger
- vise at Guds lov er hellig og uforanderlig

Det er mitt inderlige ønske at denne bokens innflytelse må hjelpe mennesker til å bli befridd fra mørkets makt og gi dem «del i de helliges arv i lyset.» (Kol 1, 12) til ære for Ham som elsket oss og ga seg selv for oss.

Ellen G. White

APPENDIX

Side 28. Pavens tittel - I et avsnitt som er en del av den romerske kirkeretten, erklærer pave Innocent 3. at paven er «vise-regent på jorden, ikke bare som et menneske, men som Gud selv», og i en tekstforklaring til avsnittet er det forklart at dette er fordi han er vise-regent med Kristus som er "sann gud og sant menneske." (Se Decretal. D. Gregor. Pap. IX. lib. 1. de translat. Episc. pupp. 7. c. 3. Corp. Jur. Canon, utg. Paris, 1612; revet. II. Decretal, col. 205.) For tittelen "Herre Gud paven", se tekstforklaring på Extravagantes av Johannes 22., tittel 14, kap. 4, "Declaramus." I en Antwerpen-utgave av Extravagantes, datert 1584, forekommer ordene "Dominum Deum Nostrum Papam" ("Vår Herre Gud paven ") i avsnitt 153. (I en Paris-utgave, datert 1612, står dette i avsnitt 140). I flere utgaver publisert etter 1612 har ordet "Deum" ("Gud") blitt utelatt.

Side 29. Bilde-tilbedelse - "Tilbedelsen av bilder var en av de forfalskningene i kristendommen som hadde sneket seg inn i kirken, nesten uten forvarsel og nesten uten å bli oppdaget. Dette falskneriet utviklet seg ikke med en gang slik som annen vranglære, for hvis det hadde skjedd, ville det ha vekket bestemt motstand og korrigerende. Det startet under en pen forkledning, men gradvis ble den ene etter den andre praksis innført i forbindelse med billed-

tilbedelsen, inntil kirken var dypt nedsunken i ren avgudsdyrkelse. Dette skjedde ikke bare uten noen nevneverdig motstand, men også uten særlige protester, og da man til slutt gjorde en innsats for å få ryddet det av veien, var ondet for inngrodd til at det lot seg fjerne ... Det hele henger sammen det menneskelige hjertes tendens til avgudsdyrkelse, og dets tilbøyelighet til å tjene skapningen heller enn Skaperen." "Statuer og bilder ble ikke først innført i kirkene for at de skulle tilbes. De kom istedenfor bøker for å gi opplæring til de som ikke kunne lese, eller for å oppmuntre til andaktsstemning. I hvor stor grad de faktisk oppfylte disse hensiktene, kan det reises tvil om, men hvis vi gir rom for at dette var tilfelle ihvertfall en stund, så sluttet dette snart, og man oppdaget at bilder og statuer som kom inn i kirkene, snarere formørket enn å klarne tankene til de uopplyste. (679) De svekket gudsfrykten hos de tilbedende heller enn å løfte den opp. På denne måten ble sluttresultatet at de vendte dem bort fra Gud og til tilbedelse av skapte ting, selv om dette kan ha hatt til hensikt å vende menneskenes sinn til Gud." —J. Mendham, The Seventh General Council, the Second of Nicaea, Introduksjon, s. iii-vi. Kilder til nedtegnelser av forhandlinger og beslutninger ved det andre kirkekonsil i Nikea i år 787, der man besluttet å innføre billed-

tilbedelse: se Baronius, "Ecclesiastical Annals," bd. IX, s. 391-407 (1612 Antwerpen utg.); J. Mendham, "The Seventh General Council, the Second of Nicaea"; Ed. Stillingfleet, "Defence of the Discourse Concerning the Idolatry Practiced in the Church of Rome" (London, 1686); "A Select Library of Nicene and Post-Nicene Fathers," 2. serie, bd. XIV, s. 521-587 (N. Y., 1900); C. J. Hefele, "History of the Councils of the Church, from the Original Documents," bk. 18, kap. 1, sek. 332, 333; kap. 2, sek. 345-352 (T. & T. Clark utg., 1896, bd. V, s. 260-304, 342-372).

Side 30. Konstantins edikt - Loven som ble gitt av Konstantin den 7. mars år 321 angående hviledagen, er formulert slik: "La alle dommere, alle som bor i byer og alle handelsmenn hvile på solens ærverdige dag. Men la de som bor på landsbygden ha full frihet til å se til sin åkerdyrking, siden det ofte hender at det ikke er passende å så korn eller plante vin-trær på en annen dag. Den beste tid til dette bør ikke gå til spille slik at himmelens forsyninger går tapt." A. H. Lewis, "History of the Sabbath and the Sunday," s. 123, 124 (2. utg., rev., 1903). Originalen (i "Codex of Justinian," lib. 3, tit. 12, leg. 3) er sitert av Dr. J. A. Hessey i hans Bampton Lectures om "Sunday," foredrag 3, par. 1, og av Dr. Philip Schaff i hans "History of the Christian Church," bd. III, sek. 75, par. 5, note 1. Se også Mosheim, "Ecclesiastical History," 4. årh., del 2, kap. 4, sek. 5; Chambers' Encyclopaedia, art. Sabbath; Encyclopaedia Britannica, 9. utg., art. Sunday; Pe-

ter Heylyn, "History of the Sabbath," del 2, kap. 3 (2. utg., rev., London, 1636, s. 66, 67).

Side 31. Profetiske datoer - Se fotnote for side 238.

Side 33. Forfalskede skrifter - Konstantins donasjon og de Pseudo-Isidoriske dekretene er blant de dokumentene som vi i dag mener er av størst betydning blant de skriftene som generelt ansees som forfalskninger. Når M. Gosslein, direktør ved de katolske menighets-studier ved St.Sulpice (Paris), lister opp fakta omkring emnet, stiller han spørsmålet: "Når, og av hvem, ble Konstantins donasjon forfalsket?" Han svarer: "Selv om dette dokumentet uten tvil er av tvilsom opprinnelse, så vil det være vanskelig å gi en presis bedømmelse av når de ble laget. M. de Marca, Muratori og andre lærde kritikere er av den oppfattelse at det ble skrevet på 1700-tallet, og andre lærde kritikere mener at det ble komponert på 700-tallet, før Karl den Stores herredømme. Muratori tror at det er sannsynlig at dette dokumentet kan ha gjort kongen og Pepin vennlig stemt overfor Pave-tronen." - Gosselin, "The Power of the Pope during the Middle Ages," bd. I, s. 321 (overs. av pastor Matthew Kelly, St. Patrick's College, Maynooth; Baltimore, J. Murphy & Co., 1853). For å finne alderen på de Pseudo-Isidoriske dekretene, kan man gå til Mosheim, "Ecclesiastical History," bk. 3, 9. årh, del 2, kap. 2, sek. 8. Oversetteren, Dr. Murdock, påpeker i en fotnote at den lærde katolske historikeren M. L'Abbe Fleury i

sin "Ecclesiastical History" (diss. 4, sek. 1), sier om disse dekretene at "de tittet forsiktig fram nær slutten av 1600-tallet." Fleury som var skribent nær slutten av 1600-tallet, sier videre at disse "falske dekretene ble sett på som autentiske i ca. 800 år, og det var bare med store vanskeligheter at man ga avkall på dem i dette siste århundre. Det er en kjensgjerning at det på det nåværende tidspunkt knapt finnes noen, selv blant de som er opplært i disse ting, som ikke innrømmer at disse dekretene er falske." Fleury, "Ecclesiastical History," bk. 44, par. 54 (G. Adam's oversettelse, London, 1732, bd. V, s. 196). Se også Gibbon, "Decline and Fall of the Roman Empire," kap. 49, par. 16.

Side 33-34. Hildebrands edikt - Gregory 7. - Se Baronius, "Ecclesiastical Annals," An. 1076 (Antwerpen utg., 1608, bd. XI, s. 479). En kopi av disse "Dictates," i originalutgave, er også å finne i Gieseler, "Ecclesiastical History," 3. periode, sek. 47, note 4 (utg. 1836, overs. av F. Cunningham). En engelsk oversettelse finnes i Mosheim, "Ecclesiastical History," bk. 3, 11. årh., del 2, kap. 2, sek. 9, note 8 (Soames' utg., overs. av Murdock).

Side 34 - Ufeilbarlighet - Når det gjelder læren om ufeilbarlighet, se: Catholic Encyclopaedia, art. Infallibility (bidrag fra P. J. Turner, S. T. D.); Geo. Salmon, "The Infallibility of the Church;" Chas. Elliott, "Delineation of Roman Catholicism," bk. 1, kap. 4; Cardinal Gibbons, "The Faith of Our Fathers," kap. 7 (49. utg., 1897).

Side 35. Skjærsilden. - Dr. Joseph

Faa Di Bruno definerer skjærsilden slik: "Skjærsilden er en tilstand med lidelse etter dette livet hvor noen sjeler blir holdt tilbake en tid etter at de forlot dette livet. Her blir de inntil deres dødssynder har blitt ettergitt for skyld, og inntil de er ettergitt for den evige smerte som de burde lide, for de har et regnskap å gjøre opp for de syndene som de fortsatt skylder jordisk straff for. Her oppholder også de sjeler seg som forlater denne verden og bare har synder som ikke er skjøde-synder de ikke har gjort opp for." "Catholic Belief," s. 196 (utg. 1884; trykt med tillatelse av erkebiskopen av New York). Se også K. R. Hagenbach, "Compendium of the History of Doctrines," bd. I, s. 234-237, 405, 408; bd. II, s. 135-150, 308, 309 (T. & T. Clark utg.); Chas. Elliott, "Delineation of Roman Catholicism," bk. 2, kap. 12; Catholic Encyclopaedia, art. Purgatory.

Side 35. Avlat - For en detaljert historikk omkring læren om avlat, se: The Catholic Encyclopaedia, art. Indulgences (bidrag av W. H. Kent, O. S. C, fra Bayswater, London) ; Carl Ullmann, "Reformers before the Reformation," bd. I, bk. 2, del 1, kap. 2; M. Creighton, "History of the Papacy," bd. V, s. 56-64, 71; L. von Eanke, "History of the

Reformation in Germany," bk. 2, kap. 1, par. 131, 132, 139-142, 153-155 (2. Utg. London, 1845, tovers. av S. Austin, bd. I, s. 331, 335-337, 343-346); Chas. Elliott, "Delineation of Roman Catholicism," bk. 2, kap. 13; H. C. Lea, "A History of Auricular Confession and Indulgences"; G.

P. Fisher, "The Reformation," kap. 4, par. 7. Når det gjelder den praktiske innføringen av læren om avlat under reformasjonstiden: avhandling fra Dr. H. C. Lea med tittelen, "Indulgences in Spain," publisert i "Papers of the American Society of Church History," bd. I, s. 129-171. Når det gjelder gyldigheten av disse historiske belystninger, sier Dr. Lea i sitt første avsnitt: "Upåvirket av striden som raste mellom Luther og Dr. Eck og Silvester Prierias, fortsatte Spania rolig å følge den gamle opptrakkede stien og gir oss uomtvistelige offisielle dokumenter som setter oss i stand til å undersøke saken i et rent og klart historisk lys."

Side 35. Katolsk messe - Når det gjelder læren om messen, se Cardinal Wiseman's verk, "The Real Presence of the Body and Blood of Our Lord Jesus Christ in the Blessed Eucharist;" samt Catholic Encyclopaedia, art. Eucharist (bidrag fra J. Pohle, S. T. D., Breslau) ; "Canons and Decrees of the Council of Trent," sess. 13, kap. 1-8 (London utg., 1851, overs. av T. A. Buckley, s. 70-79) ; K. R. Hagenbach, "Compendium of the History of Doctrines," bd. I, s. 214-223, 393-398, og bd. II, s. 88-114; J. Calvin, "Institutes," bk. 4, kap. 17, 18; R. Hooker, "Ecclesiastical Polity," bk. 5, kap. 67; Chas. Elliott, "Delineation of Roman Catholicism," bk. 2, kap. 4, 5.

Side 40 - Valdenseske utgaver av Bibelen. - Når det gjelder tidlige valdenseske oversettelser av deler av Bibelen til folkets hverdagspråk, se: Townley, "Illustrations of Biblical Literature," bd. I, kap. 10, par. 1-13; E.

Petavel, "The Bible in France," kap. 2, par. 3, 4, 8-10, 13, 21 (Paris utg., 1864); G. H. Putnam, "The Censorship of the Church of Rome," bd. II, kap. 2.

Side 49-50 - Edikt imot valdenserne - En vesentlig del av teksten i den pavelige bullen utstedt av pave Innocent 8. i 1487 imot valdenserne er å finne i engelsk oversettelse i Dowlings "History of Romanism," bk. 6, kap. 5, sek. 62 (utg. 1871).

Side 55 - Wycliffe - Den originale teksten i de pavelige bullene utstedt imot Wycliffe med engelsk oversettelse finnes i J. Foxe, "Acts and Monuments," bd. III, s. 4-13 (Pratt-Townsend utg., London, 1870). Se også J. Lewis, "Life of Wiclif," s. 49-51, 305-314 (utg. 1820); Lechler, "John Wycliffe and His English Precursors," kap. 5, sek. 2 (s. 162-164, London utg., 1884, overs. av Lorimer) ; A. Neander, "General History of the Christian Church," 6. periode, sek. 2, del 1, par. 8.

Side 69 - Konsilet i Konstanz - Når det gjelder innkallingen til konsilet i Konstanz av pave Johannes 22., etter påtrykk fra keiser Sigismund, se: Mosheim, "Ecclesiastical History," bk. 3, 15. årh., del 2, kap. 2, sek. 3; J. Dowling, "History of Romanism," bk. 6, kap. 2, par. 13; A. Bower, "History of the Popes," bd. VII, s. 141-143 (London utg., 1766); Neander, "History of the Christian Religion and Church," 6. periode, sek. 1 (1854, 5 binds utg., overs. av Torrey, bd. V, s. 94-101).

Side 168 - Jesuittordenen - For uttalelser som angår opprinnelsen, prinsippene og formålet til jesuit-

tenes organisasjon slik som det blir beskrevet av ordenens egne medlemmer, se verket med tittelen "Concerning Jesuits", utformet av pastor John Gerard, S. J., og publisert i London, 1902 av "The Catholic Truth Society." I dette verket sies det at "hele ordenens organisering har utgangspunkt i innarbeidelse av absolutt lydighet: "La hver og en", skriver St. Ignatius, "overbevise seg selv om at de som lever under lydighet, bør tillate at de selv blir styrt og veiledet av det guddommelige forsynet gjennom sine overordnede på samme måte som om de skulle være et dødt legeme som tillater at det blir båret hvor som helst, og som tillater at det blir behandlet på en hvilken som helst måte. Eller la dem se på seg selv som en gammel manns stokk som tjener den som holder den i sine hender,

på hvilken som helst måte han vil." "Denne absolutte underkastelsen blir edel gjennom sitt motiv og bør være resolutt, fylt av glede og utholdende", sier grunnleggeren." Den religiøst lydige fullbyrder med glede det som hans overordnede har tiltrudd han for felleskapets beste, med den forsikring at han gjennom dette i sannhet er i harmoni med den guddommelige vilje." - The Comtesse R. de Courson, i "Concerning Jesuits," s. 6. - Se også L. E. Dupin, "A Compendious History of the Church," 16. årh, kap. 33 (London utg., 1713, bd. IV, s. 132-135); Mosheim, "Ecclesiastical History," 16. Årh., sek. 3, del 1, kap. 1, par. 10 (inklusive notene 5, 6); Encyclopaedia Britannica (9. utg.), art. Jesuits; C. Paroissien, "The

Principles of the Jesuits, Developed in a Collection of Extracts from Their Own Authors" (London, 1860 - en tidligere utg. kom ut i 1839); W. C. Cartwright, "The Jesuits, Their Constitution and Teaching" (London, 1876); E. L. Taunton, "The History of the Jesuits in England, 1580-1773" (London, 1901).

Side 169 - Inkvisisjonen - Se Catholic Encyclopaedia, art. Inquisition (bidrag fra J. Blotzer, S. J., Munich); H. C. Lea, "History of the Inquisition in the Middle Ages;" Limborch, "History of the Inquisition," bd. I, bk. 1, kap. 25, 27-31 (London utg., 1731, overs. av S. Chandler, bd. I, s. 131-142, 144-161); L. von Eanke, "History of the Popes," bk. 2, kap 6.

Side 194 - Bakgrunnen for den franske revolusjon - Når det gjelder de vidtrekkende konsekvensene av forkastelse av Bibelen og bibelsk gudsfrykt blant folket i Frankrike, se: H. von Sybel, "History of the French Revolution," bk. 5, kap. 1, par. 3-7; H. T. Buckle, "History of Civilization in England," kap. 8, 12 (N. Y. utg., 1895, bd. I, s. 364-366, 369-371, 437, 550, 540, 541); Blackwood's Magazine, bd. XXXIV, nr. 215 (november 1833, s. 739); J. G. Lorimer, "An Historical Sketch of the Protestant Church in France," kap. 8, par. 6, 7.

Side 194-195 - Profetiske datoer - Se fotnote for side 238.

Side 195-196 - Forsøk på å undertrykke og ødelegge Bibelen - Når det gjelder de langvarige anstrengelsene for å undertrykke Bibelen i Frankrike, spesielt utgaver på folkets språk, sier Gaussen: "Toulouse-dekretet fra 1229 som fastsatte inkvisisjons-

domstolen mot alle som leste Bibelen på folkets eget språk, var en proklamasjon av ild, blodsutgytelse og ødeleggelse. I dets 3. til 6. kapittel fastsatte det en fullstendig tilintetgjørelse av husene, selv de mest ynkelige tilholdsstedene og kjellerne under jorden, som tilhørte de menneskene som ble dømt for å ha hatt Skriften i besittelse. De skulle forfølges, selv ut i skoger og huler, og de som ga dem husly, skulle straffes." Som et resultat av dette var Bibelen "forbudt alle steder, og den forsvant under jorden for en tid. Den steg ned i graven. Disse dekretene ble etterfulgt av 400 år med utallige straffefølgelser der de helliges blod rant som vann." - L. Gaussen, "The Canon of the Holy Scriptures," del 2, be. 2, kap. 7, sek. 5, prop. 561; og kap. IS, sek. 2, prop. 641, par. 2. Når det gjelder de spesielle tiltakene som ble gjort for å ødelegge Bibelen under terror-regimet mot slutten av 1793, sier Dr. Lorimer: "Uansett hvor det fantes Bibler, kunne man se at eierne ble forfulgt til døden. Det skjedde i så stor grad at flere respektable kommentatorer fortolker de to vitners død i det 11. kapittel i Åpenbaringen som den generelle undertrykkelse, nei, rettere sagt ødeleggelse av Det gamle og nye testamente i Frankrike i denne perioden." J. G. Lorimer, "An Historical Sketch of the Protestant Church in France," kap. 8, par. 4, 5. Se også G. P. Fisher, "The Reformation" kap. 15, par. 16; E. Petavel, "The Bible in France," kap. 2, par. 3, 8-10, 13, 21 (Paris utg., 1864); G. H. Putnam, "The Censorship of the Church of Borne," bd. I, kap. 4 (1906

utg., s. 97, 99, 101, 102); bd. II, kap. 2 (s. 15-19); S. Smiles, "The Huguenots: Their Settlements, Churches, and Industries," kap. 1, par. 32, 34; kap. 2, par. 6; kap. 3, par. 14; kap. 18, par. 5 (med note); S. Smiles, "The Huguenots in France after the Revocation," kap. 2, par. 8; kap. 10, par. 30; kap. 12, par. 2-4; J. A. Wylie, "History of Protestantism," bk. 22, kap. 6, par. 3.

Side 205 - Folkemassene og de privilegerte klasser - Når det gjelder de sosiale forholdene i Frankrike like før revolusjonen, se H. von Hoist, "Lowell Lectures on the French Revolution," foredrag 1; og Taine, "Ancient Regime", og A. Young, "Travels in France."

Side 208 - Terror-regimet - Når det gjelder ansvaret hos den villfarne ledelsen både i kirke og stat, og spesielt i kirken, og de hendelsene som skjedde under den franske revolusjonen, se W. M. Sloane, "The French Revolution and Religious Reform," forord og kap. 2, par. 1, 2, 10-14 (1901 utg., s. vii-ix, 19, 20, 26-31, 40); P. Schaff, i "Papers of the American Society of Church History," bd. I, s. 38, 44; S. Smiles, "The Huguenots after the Revocation," kap. 18, par. 4, 6, 9, 10, 12-16, 27; J. G. Lorimer, "An Historical Sketch of the Protestant Church of France," kap. 8, par. 6, 7; A. Galton, "Church and State in France, 1300-1907," kap. 3, sek. 2 (London utg., 1907); Sir J. Stephen, "Lectures on the History of France," foredrag 16, par. 60.

Side 208-209 - Gjengjeldelsen - For videre detaljer av en karakteristikk av gjengjeldelsene under den fran-

ske revolusjon, se Thos. H. Gill, "The Papal Drama," bk. 10; E. de Presense, "The Church and the French Revolution," bk. 3, kap. 1.

Side 210 - Overgrepene under terror-regimet - Se M. A. Thiers, "History of the French Revolution," bd. Ill, s. 42-44, 62-74, 106 (N. Y. utg., 1890, overs. av F. Shoerl); F. A. Mignet, "History of the French Revolution," kap. 9, par. 1 (Bohn utg., 1894); A. Alison, "History of Europe," 1789-1815, bd. I, kap. 14 (N. Y. utg., 1872, bd. I, s. 293-312).

Side 211 - Utenlandsmisjonærer - Dr. G. P. Fisher skrev et kapittel om kristent misjonsarbeid i sin "History of the Christian Church" der han skisserer starten på misjonsbevegelsen slik: «De siste årene på 1700-tallet innledet en strålende periode med misjonsaktivitet, en tid som i misjonsarbeidets historie kun kan sammenlignes med det første århundre i den kristne epoke.» I 1792 ble baptistsamfunnet grunnlagt, med Carey som en av dets første misjonærer. Carey seilte til India. Der fikk han med hjelp fra andre medlemmer fra samme samfunn grunnlagt Serampore-misjonen." I 1795 ble Londons misjonsforening grunnlagt, og i 1799 ble det dannet "den organisasjonen som i 1812 ble til kirkemisjonærforeningen (Church Missionary Society)" Kort tid senere ble "The Wesleyan Missionary Society" grunnlagt. "Mens misjonsaktivitetene vokste frem i Storbritannia, ble de kristne i Amerika beveget av den samme iveren." I 1812 grunnla de det

amerikanske styre for kommisæ-

rer for utenlandsmisjon, og i 1814 grunnla de den amerikanske baptistmisjonens union. Adoniram Judson, en av de første misjonærer som dro ut fra Amerika, seilte til Calcutta i 1812 og nådde Burma i juli 1813. I 1837 ble det presbyteranske misjonsstyret etablert. (Se Fisher, "History of the Christian Church," 9. periode, kap. 7, par. 3-25.) I en artikkel som ble publisert i "Missionary Review of the World," i januar 1910, skriver Dr. A. T. Pierson: "For et halvt århundre siden var Kina og Manchuria, Japan og Korea, Tyrkia og Arabia og til og med det enorme Afrika som sovende nasjoner å regne. Sentral-Asia var bortimot uoppdaget, likeledes Sentral Afrika. I mange land var Satans herredømme ikke truet og hans rike uskadet. Pavelige land var like intolerante som hedenske land. Italia og Spania kunne sette en mann i fengsel for å ha solgt en bibel eller for å ha forkynt evangeliet. Frankrike var praktisk talt ikke-troende, og Tyskland var gjennomsyret av rasjonalisme. Over en stor del av misjonsmarkene var dørene stengt og låst av rigide eksklusjons- og kaste-systemer. Nå er forandringene overalt så fremtredende og så radikale at hvis en person som levde midt i det forrige århundre plutselig skulle dukke opp i våre dager, ville verden ikke være til å kjenne igjen. Han som har nøklene til den store porten, har låst den opp og åpnet opp alle land for korsets budbærer. Selv i den evige by, der en besøkende for 50 år siden måtte la sin Bibel ligge igjen utenfor murene, finner man i dag protestantiske kirker i snesevis og en fri dis-

tribusjon av Skriften.”

Side 211-212 - Utbredelsen av Bibelen - i 1804 var situasjonen ifølge Mr. William Canton i det ”Britiske og Utenlandske Bibelselskapet” slik: ”Når man talte alle de biblene som fantes som manuskripter eller trykte versjoner i alle land i verden, kom man til ikke mye mer enn 4 millioner .. De forskjellige språkene som disse 4 millioner var skrevet på, inklusive noen foreldede språk som Ulfilas meso-gotiske og Bedes anglosaksiske, blir regnet til omkring 50.” -”What Is the Bible Society?” s. 23 (rev. utg., 1904). 100 år senere, ved sitt 100-årsjubileum, kunne det ”Britiske og Utenlandske Bibelselskapet” alene rapportere en total distribusjon av bibler, testamenter eller deler av disse, på 186.680.101 eksemplarer. Dette tallet hadde økt opp imot 220.000.000 stykker i 1910, og disse er oversatt til nesten 400 forskjellige språk. Man må så legge til alle de millioner av eksemplarer av Skriften eller deler av den som i andre språk ble distribuert av andre bibelselskaper og av forskjellige kommersielle foretak. ”Det Amerikanske bibelselskapet”, det største av datterselskapene til det britiske moderselskapet, rapporterte en total distribusjon på 87.296.182 eksemplarer de første 94 årene de arbeidet.(Se Bible Society Record, juni 1910.) Ifølge forsiktige overslag er omtrent 6 millioner bibler trykt årlig av kommersielle forlagshus. Dersom man legger dette antallet til de samlede utgivelsene fra bibelselskapene, gir det et årlig totalt opplag på mer enn 15 millioner eksemplarer. Bibelen, komplett

eller deler av den, har blitt trykt på mer enn 500 forskjellige språk, og arbeidet med å oversette den drives fortsatt videre med uforminsket iver. (Status ca. 1910)

Side 238 - Profetiske datoer - De historiske og kronologiske fakta som er knyttet til de profetiske periodene i Daniel 8 og 9, inkluderer mange bevis som tydelig peker tilbake på året 457 f.Kr. som det fastsatte tidspunktet som disse tidsperiodene skulle utregnes fra. Dette har blitt klart framsatt av mange som har studert profetiene. Se Stanley Leathes, ”Old Testament Prophecy,” foredrag 10, 11 (Warburton Lectures for 1876-1880); W. Goode, ”Fulfilled Prophecy,” preken 10, også note A (Warburton Lectures for 1854-1858); A. Thorn, ”Chronology of Prophecy,” s. 26-106 (London utg., 1848); Sir Isaac Newton, ”Observations upon the Prophecies of Daniel, and the Apocalypse of St. John,” kap. 10 (London utg., 1733, s. 128-143); Uriah Smith, ”Thoughts on Daniel and the Revelation,” del 1, kap. 8, 9. For datoen for korsfestelsen, se Wm. Hales, ”Analysis of Chronology,” bd. I, s. 94-101; bd. Ill, s. 164-258 (2. utg. London, 1830).

Side 245 - Det osmanske rikes fall - For nærmere detaljer ang. det forutsagte fallet for det osmanske riket i august 1840, se J. Litch, ”The Probability of the Second Coming of Christ about A. D. 1843” (publ. juni 1838); J. Litch, ”An Address to the Clergy” (publ. våren 1840; utg. Nr. 2 med historiske data til støtte for nøyaktigheten i de tidligere beregningene av den profetiske perio-

den som strakte seg frem til det osmanske rikets fall, ble publ. i 1841); *The Advent Shield and Review*, bd. I (1844), Nr. 1, art. 2, s. 56, 57, 59-61; J. N. Loughborough, "The Great Advent Movement," s. 129-132 (1905 utg.); J. Litch, artikkel i *Signs of the Times, and Expositor of Prophecy*, 1. aug. 1840. Se også artikkel i *Signs of the Times, and Expositor of Prophecy*, 1. feb. 1841.

Side 249 - Bibelen ble holdt borte fra folket - Når det gjelder den katolske kirkes innstilling til utbredelsen av Skriften på folks egne språk og iblant lekfolk, se *Catholic Encyclopaedia*, art. Bible; og G. P. Fisher, "The Reformation," kap. 15, par. 16 (1873 utg., s. 530-532); J. Cardinal Gibbons, "The Faith of Our Fathers," kap. 6 (49. utg., 1897, s. 98-117); J. Dowling, "History of Romanism," bd. 7, kap. 2, sek. 14, og bd. 9, kap. 3, sek. 24-27 (1871 utg., s. 491-496, 621-625); L. F. Bungener, "History of the Council of Trent," s. 101-110 (2.utg. Edinburgh, 1853, overs. av D. D. Scott); G. H. Putnam, "Books and Their Makers during the Middle Ages," bd. I, del 2, kap. 2, par. 49, 54-56.

Side 272 - Himmelfartsdrakter - Historien om at adventistene laget seg spesielle drakter som de skulle bruke under opprykkelsen "for å møte Herren i luften", var oppspinn fra de som ønsket å skade bevegelsen. Det

ble spredt så iherdig at mange trodde på det, men de som undersøkte saken, fant ut at det bare var falske anklager. I mange år var det satt fram en belønning for bevis på

at dette skulle ha skjedd ett eneste sted, men slike bevis ble aldri funnet. Ingen av de som lengtet etter Frelserens komme, var så uopplyste om Skriftenes lære at de kunne tro at drakter som de selv kunne lage, skulle være nødvendige for den begivenheten. Den eneste drakten som de hellige vil trenge for å møte Herren, er Kristi rettferdighets kledning. Se Åp.19:8.

Side 272 - Profetisk kronologi - Dr. Geo Bush, professor i hebraisk og orientalsk litteratur ved New York City University, gjorde noen viktige innrømmelser når det gjaldt hans beregninger av profetiske tidsperioder. Dette sto skrevet i *Advent Herald, and Signs of the Times Reporter*, Boston, 6. og 13. mars 1844. Mr. Bush skrev: «Det er ingen grunn til å nekte for at du selv og dine venner har brukt mye tid og oppmerksomhet på studier av kronologi i profetiene. Dere har arbeidet mye for å fastsette start- og avslutningsdatoer på disse lange tidsperiodene. Hvis disse periodene virkelig er gitt av Den hellige ånd i de profetiske bøkene, så var det uten tvil med den hensikt at de skulle bli studert og sannsynligvis til slutt fullt ut bli forstått. Ingen burde anklages for å være tulleter eller overmodig som med ærefrykt forsøker å gjøre dette. ... Ved å regne en dag i de profetiske periodene som et år, tror jeg du støttes av de sunneste tolkningsprinsippene og står godt forankret sammen med store navn som Mede, Sir Isaac Newton, Kriby, Scott, Keith og en hær av andre som for lenge siden i hovedsak har kommet til samme konklusjon i

denne saken. De er alle enige om at de viktigste periodene nevnt i Daniel og Johannes Åpenbaring faktisk utløper omtrent på denne tiden i verdenshistorien. Det ville være en merkelig logikk om de skulle dømme deg for kjetteri for å være av samme oppfatning som disse eminente utleggere av skriften." "Du har fullstendig misforstått hvilken begivenhet der er som skal skje når disse periodene har utløpt. Det er dette som er den framtreddende feilen i utlegningene dine."

Side 275. Et trefoldig budskap - Åpenbaringen 14,6-7 forutsier forkynnelsen av den første engels budskap. Deretter fortsetter profeten: "Det fulgte etter en annen engel som sa: Babylon er falt, er falt ... og den tredje engel fulgte etter dem." Det ordet som her er gjengitt som "fulgte etter", har i sammenhengen betydning av "å gå med". Liddell og Scott gjengir ordet slik: "Å følge én, gå etter eller med ham." Robinson sier: "Å følge, å gå med, å slå følge med noen." Det er det samme ordet som er brukt i Markus 5,24: "Jesus gikk med ham, og mye folk fulgte Ham og trengte seg på Ham." Det blir også brukt om de utfridde 144.000 hvor det står: "Dette er de som følger Lammet hvor det enn går." Åp.14,4. På begge disse stedene er det åpenbart at meningen som man ønsker å formidle, er den "å gå sammen og i følge med". I 1 Kor 10,4 leser vi om Israels barn at de "drakk av den åndelige Klippen som fulgte dem." Ordet "fulgte" er oversatt fra det samme greske ordet, og et marg-notat gjen-

gir det som "gikk med dem". Ut fra dette kan vi konkludere at ideen i Åp 14,8-9 ikke bare er at den andre og tredje engelen kom etter den første i tid, men at de slo følge med ham. De tre budskapene er ikke annet enn ett trefoldig budskap. De er tre i egenskap av rekkefølge, men når de har framstått, går de sammen og er uadskillelige.

Side 321. Den romerske biskopens herredømme - Noen av de viktigste omstendighetene som er knyttet til den romerske biskopens krav på herredømme, er beskrevet i Mosheims "Ecclesiastical History," 2. årh., del 2, kap. 4, sek. 9-11. Se også G. P. Fisher, "History of the Christian Church," 2. periode, kap. 2, par. 11-17 (1890 utg., s. 56-58); Gieseler, "Ecclesiastical History," 1. periode, div. 3, kap. 4, sek. 66, par. 3, inklusiv note 8 (N. Y. utg., 1836, overs. av F. Cunningham); J. N. Andrews, "History of the Sabbath," s. 276-279 (3. utg., rev.).

Side 410. Den etiopiske kirken - Omtale av overholdelse av den bibelske sabbat i Etiopia, se Dean A. P. Stanley, "Lectures on the History of the Eastern Church," foredrag 1, par. 15 (N. Y. utg., 1862, s. 96, 97); Michael Geddes, "Church History of Ethiopia," s. 87, 88, 311, 312; Gibbon, "Decline and Fall of the Roman Empire," kap. 47, par. 37-39; Samuel Gobat, "Journal of Three Years' Residence in Abyssinia," s. 55-58, 83, 93, 97, 98 (N. Y. utg., 1850); A. H. Lewis, "A Critical History of the Sabbath and the Sunday in the Christian Church," s. 208-215 (2. utg., rev)